శ్రీరస్తు.

శ్రీమద్వరవరమునయేనమః.

ప్రపన్నానుష్ఠానభాస్కరము.

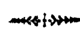
ఈ గ్రంథము.

పరమవైష్ణవ లక్షణమగు జ్ఞానభక్తి వైరాగ్యశీలురై, శాంతిదాంత్యాద్యాత్మ
గుణ నిధులై, సానుజనాగ్రేసరులగు

మొదలి యాణ్డాన్ దాసులవారి తోడ్పాటునొందిన,
సామినేని, పార్థసారథి దాసులవారి సహాయముచేతను,
మరియు ననేక పండితుల సహాయముచేతను
శ్రీకౌశికాన్వయ గోత్ర సంజాత, శ్రీమాన్, వింజమూరు, తిరుమల వెంకటాచార్య
చరణారవింద సమాశ్రయణ పవిత్రాంతఃకరణుండును, శ్రీనాథవంశకలశా
ర్ణవ పూర్ణచన్ద్రులగు, ఆళ్వార్ తిరునగరి వటపత్రశాయి అరయర్ స్వాముల
వారి పూర్ణకరుణా పరిపూర్ణ భోదుండును, శ్రీవైష్ణవ శ్రీపాదసేవియు
శ్రీమినునకుల గోత్రోద్భవుండగు,

ప. ఎంబెరుమానార్ దాసునిచే

పూర్వాచార్యుల తిరువుళ్లానుసారము, యథామతిగా
రచియింపబడి

ఉ - వే - ప్రవర్తకులగు చిత్రకూటం. శ్రీనివాసాచార్యులు,
,, తిరుమల కుముదం, వెంకట్రాఘవాచార్యులు,
,, తిరుమల శంఖపురం, వరదాచార్యులు,
ఈ పండితోత్తములచే
లేఖక ప్రమాదాది జనితదోషములను పరిశీలింపబడి శుద్ధపత్రికయందు విమర్శింపబడి.

చెన్నపట్టణం.
వసురత్నాకర ముద్రాక్షరశాలయందును,
ఎమ్ప్రెస్ ఆఫ్ ఇండియా ముద్రాక్షరశాలయందును,
నత్రసాల, వెంకట్రామశెట్టిచే ముద్రింపబడి ప్రకటింపబడియె.
ఆళ్వార్ తిరువవతార సం॥ ౪౯౯౧-కి విరోధిసం॥
దీనిక్రయం అణాలు ౧౨.

శ్రీ

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

విజ్ఞాపనము.

ఈగ్రంథమనేక భాగవతనియమనాను సారముగా, శ్రీభాష్యకారుల శిష్యప్రశిష్యులగు, శ్రీమత్పరమహంసేత్యాది, శ్రీమాన్ శ్రీపంగిపురం నంబిగారును, శ్రీరంగనారాయణాచార్యులవారును, శ్రీవాదికేసరి అళగియమణవాళ జీయర్ మొదలగు వారును, శ్రుతిస్మృతి సంహితాద్యర్థముల సంగ్రహించి రచియించిన యాహ్నిక గ్రంథములలో నుండు పంచకాలానుష్ఠాన క్రమణికయును, గృహిణీధర్మములును, పర్యుషిత భోజనమును, సూతికాచండాలాద్యధిష్ఠిత తామ్రాది గృహపాత్ర వస్త్రధాన్యాదుల శుద్ధిక్రమమును శిష్టజనాగ్రేసరు లుపన్యసించిన యుపన్యాసములును, విషయసూచికయం దుదహరించబడిన యనేకవిషయములును, శ్రుతిస్మృతీతిహాస పురాణములు, ఉపనిషత్తులు, ఉపస్మృతులు, భారద్వాజ వాసిష్ట పరాశర శౌనక నారాయణ అగస్త్య సంహితాదులు, భగవచ్ఛాస్త్రము, ఆళ్వారాచార్యుల దివ్యప్రబంధములు మొదలగు గ్రంథములలోనుండు ప్రమాణముల ననుసరించి ననేకపండితుల యొక్కయు, పరమవైష్ణవ లక్షణమగు జ్ఞానభక్తివైరాగ్య శీలులై శాంతిదాంత్యాద్యాత్మగుణ నిధులయి, సాధుజనాగ్రేసరులగు, మొదలియాండాన్ దాసులవారు, సామినేని పార్థసారధి దాసులవారి సహాయముచే ఆచార్య లబ్ధమగు నర్థములను యథామతిగా రచియించి, సాంగాఖిల ద్రవిడసంస్కృత రూపవేద సారార్థ సంగ్రహమగు శ్రీవచనభూషణ దివ్యశాస్త్రాది రహస్యములందుండియు, విలక్షణమోక్షాది కారమను గ్రంథము నందుండియు, కొన్నిపరమార్థములను సంగ్రహించి నీగ్రంథమునకు నుపోద్ఘాతముగాఁజేర్చి పండితులచే నామూలాగ్రముగా పరిశీలింపించి శుద్ధపత్రికయందు విమర్శింపబడి, శ్రీమత్ పరమహంసేత్యాది శ్రీమాన్ శ్రీవానమామల శ్రీ శఠగోప రామానుజ జీయర్ స్వాములవారి పరిగృహీతమైన నీగ్రంథము నందేదేని భ్రమప్రమాదాదులచే స్ఖాలిత్యములుండెనేని, జలమిశ్రితమగు క్షీరమును మాత్రము పరిగ్రహించి, జలము నుపేక్షించు హంసమాడ్కి సారాసార వివేకచతురులయిన సాధుజనులగు పరమభాగవతోత్తములట్టి స్ఖాలిత్యములను నీశుద్ధ పత్రికయందు జూచుకొనుటయేగాక, అసంగతమై యుండెడు వానిని సవరించి యనుగ్రహింపవలయునని వినయముతో బ్రార్థించెదను.

ఇట్లు,

భాగవత శ్రీపాదరేణువగు,

ప - మెంబెరుమానార్ దాసుడు.

విషయసూచిక.

విషయసూచిక సంపూర్ణము.

శ్రీరస్తు.

శుద్ధపత్రిక.

ఈగ్రంథారంభము మొదలు ముగియుపర్యంత మప్పుడప్పుడు ముద్రింపబడు ఫారములను పండితులచే చూడబడి దిద్దబడనందున యింతబాహుళ్యమైన స్ఖాలిత్యములకు హేతువైనవి, పిదప పండితులచే నామూలాగ్రముగా పరిశీలింపబడి యీశుద్ధపత్రిక నేర్పరచబడియెగాన, యీగ్రంథము సేవించువారచ్చటచ్చట కానబడు స్ఖాలిత్యములను నీశుద్ధపత్రికయందు చూచుకొనవలయునని ప్రార్థించెద.

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
		ఉపోద్ఘాతము.	
౨	౯	యోస్యాన్యక్షరి	యోఽస్యాధ్యక్షః.
	౧౧	దుర్ధితాను	ర్ధితాను.
	౧౫	న్యాశ్చా	న్యాశ్చ.
	౨౨	గుణః	గుణాః.
౩	౪	తావద్య	తానవద్య.
	౧౪	నివృత్తి	నివృత్తి.
౪	౧౭	మామభూత	మమభూత.
౬	౨౦	మాదీని	మాదీన్య.
౭	౧౫	యేనిషిద్ధమే	నిషేధించినదియే.
	౧౮	త్రైసని	త్రైయున్నవి.
	౨౦	శేషత్వాకార	శేషత్వాద్యాకార.
	౨౭	గాన	గనుక.
౮	౫	కుమారోంగల్	కుమారోంగళ్.
		యొఱ్ఱందమళి	వేంచేసి.
	౮	అనువచన	అనుగీతావచన.
	౧౦	కైతే	కేగదా.
		త్యాజ్యము	కొన్నిత్యాజ్యము.
	౧౧	వస్తువులును	వస్తువులను.
	౧౪	యుండియు	యుండునపుడు.
	౧౭	లైనవి	లైనవానియందు.
		ములుగాక	ములనువిడచి.
	౧౮	పర్వసములై	భావించి.
	౨౨	ప్రాకృతి	ప్రాకృత.
	౨౫	తిక్ష్ణం	తిన్నం.
౯	౪	మానాదులు	మానులు.
	౬	సక్తులోదిగ	సక్తోదిగ.
	౮	సునవర్తించి	ననువర్తించి.
	౯	నందుకు	నందుకై.
	౧౩	విధినిషేధములు రెండును త్యాజ్యములై	ఉపాయాపాయకర్మములు రెంటియొక్క అన్వయము అపాయములై.
	౧౫	సర్వార్థా	సర్వార్థా.
		బుద్ధి	బుద్ధి.
	౧౮	భగవదాజ్ఞారూపము	భగవదాజ్ఞకు విరోధము.
	౧౯	దుష్ట	దుష్ట.
	౨౨	ప్రవృత్తులై	ప్రవృత్తులై.
	౨౬	వడము	త్రావడము.
౧౦	౩	అర్థా	అర్థా.
	౨౩	ద్యజించి	త్యజించి.
౧౧	౧౭	వానివలె	సర్వేశ్వరునివలె.
	౧౮	వానికిష్ట	శ్రియఃపతికిష్ట.
	౨౪	అవనీతు	అవినీతు.
౧౨	౨౨	దేహమును	దేహము.
	౨౭	ఉపాయత్వ	ఉపాయ.
౧[illegible]	౯	అనుష్ఠించుట	అనుష్ఠించుట.

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
౧౪	౩	కలంజ	కళంజ.
	౫	విలక్షణ	విలక్షణాను.
	౧౦	పూర్వాచార్య	పూర్వాచార్య.
	౧౭	అర్థ	అర్థ.
	౨౬	నివృత్తి	నివృత్తిని.
౧౫	౧౦-౧౧	స్వాచార్యాత్ జ్ఞేయమని=స్వాచార్యాజ్ఞయని.	
	౧౮	పదుకూపము	పాదుకూపము.
	౧౯	వోష్టే	వోష్టై.
౧౬	౩	సారతరముగ	సారతమముగ.
		మొదలు	మొదట.
	౬	జెసెదు	జేసెదు.
	౭	సిద్ధించునది	సిద్ధించును.
	౧౦	ఘోరావర్తే	ఘారావర్తే.
	౧౩	లజ్జాపునః	లజ్జాః పునః.
	౧౪	భయమును	భయము.
	౧౬	కోద్దై	కూర్దై.
		పోమేళ	పోళ.
౧౭	౫	నిశ్చయము కానేరదు=నిశ్చయముగా రజతము కానేరదు.	
౧౮	౭	శైలేయ్	శేలేయ్.
	౨౨	తీర్వారైయామని=తీర్వారైయామిని.	
		అని	అను.
౧౯	౬	సంకీర్తనమును	సంకీర్తనము.
౨౦	౧	గలవారై	గలవారైతేనె.
	౨	గలవారైన	గలవారగుదురు.
	౧౭	గనంగీకరించి	గాను అంగీకరించి.
	౧౯	రామానుజార్యో	రామానుజార్యే.
	౨౭	క్షేమస్య	క్షేమస్స.
౨౧	౪	హస్తంగత	హస్తగత.
	౨౦	బుద్ధుల	బుద్ధులు.
౨౨	౧౦	యుడెడు	యుండెడు.
	౨౦	ఇట్లుధర్మభోగబుద్ధులచే=భోగబుద్ధిచే.	
	౨౬	పరిహృతిమై	స్పష్టమై.
౨౩	౬	నిర్వైవోన్నుమిలె=న్నిర్వైవెన్నుమిలెళ	
	౯	లందరను నంధించుకొనుచు=లందరమునంధించినట్లును సంధించుకొనుచు.	
	౨౭	మధ్యకాళ	మధ్యక్కాళ.
౨౪	౫	రంత్యమో	రంతివెూ.
	౬	పరమార్థైళ	పరమార్థైళ.
	౧౩	దనుభవ	దనుభవా.
	౧౫	ఇవి	ఇవై.
		వులకియరెళ్	వులకియరైళ్.
	౧౭	పంజరాంతవ్య	పంజరాంతరవ్యా.
	౨౧	శత్రుమిత్ర	శత్రుమిత్రు.
	౨౨	సకలము	సకలమును.
౨౫	౭	ఫ్రాగ్రుపిరష్వ=ఫ్రోగ్రుపిరష్వా.	
	౨౩	అహంకారార్ధ=అహంకారార్థ.	
	౨౫	వారిహృదయమునకు	పరిహరించి నాడని వారిహృదయమునకు
	౨౬	నందువలన	తోచదా అందువలన
౨౬	౧౦	చరమాదికారి	చరమాధికారి.
	౧౨-౧౩	ఈయర్థము=ఈయర్థము.	
	౧౪	సొనతంశెయ్ దశేదు	పోనకం శెయ్ దశేదం.
	౧౫	యెట్టి	పూర్వం యెట్టి.
	౧౬	తీర్థా	తీర్థా.
	౨౧	సర్వదర్శన	సర్వదర్శన.
	౨౨	బందువుల	బంధువుల.
	౨౪	చేసినట్లును	చేసునట్లును.
౨౭	౪	ప్రసాధ	ప్రసాద.
	౫	కర్మపలమని	కర్మఫలమని.
	౧౦	సకలార్ధ	సకలార్థ.
	౧౨	భగవత్ప్రాప్తి=భగవత్ప్రాప్తి.	

ప్రపన్నానుష్ఠాన భాస్కరమునకు

(సంగ్రహము.)

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
౧	౧౨	తీర్థమాడు	తీర్థమాడు.
		అయిరంతోళ్	అయిరంతోళ్.
౨	౬	నాయకనాయక=నాయక నాయ్	
		యను	అను
	౨౨	పరివదులీశళ	పరివదిలీశళ.
		వైయిత్తకళియా=వైయన్దకళియా.	
౩	౧౫	స్థలశుద్ధి	స్థలశుద్ధి.

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
౪	౨	ప్పల్లాండ్లు	పల్లాండు.
	౧౨	ప్రసాడము	ప్రసాదము.
	౧౬	అమల్వాద	అమలనాది.
	౧౮	యుష్మచంగు	యుష్మచ్ఛంగు.

ప్రపన్నానుష్ఠాన భాస్కరము.

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
౧	౧౧	రాజ్ఞా	రాజ్ఞో.
	౧౮	దారక	ధారక.
౩	౧౩	ముక్తుడుగాక	ముక్తుడైనను.
	౧౪	సకలార్థ	సకలార్థ.
౪	౧౭	భగన్నివగ్రహ	భగవన్నిగ్రహ.
౬	౩	శ్రీవిష్ణుపుణె	శ్రీవిష్ణుపురాణె.
	౨౩	వసిష	వసిష్ఠ.
		అయజ్ఞ	అయాజ్ఞి.
	౨౪	చ్ఛాతాత్కష్ఠ	చ్ఛరేత్కాష్ఠ.
౮	౧౧	శౌచాంవిశిష్టాం	శౌచాంశిష్టాం.
	౩౧	పరిత్యజేన్మదో	పరిత్యజేన్మలదో.
	౧౫	క్రిమ	క్రిమి.
	౧౮	పసపు	పసుపు.
౯	౩	సంహృతాం	సంహతాం.
	౫	త్రిపిబేదవః	త్రిఃపిబేదపః.
	౨౬	అఘోవా	అధోవా.
౧౦	౧	ఆచమే	ఆచామే.
	౪	చేసియే	చేసి.
	౫	వారిని	వాని.
	౨౨	వ్రొరు	నోరు.
౧౧	౧౩	సాన్నమద్యా	నాన్నమద్యా.
	౨౪	మారకళుం	మారుకళుం.
	౨౫	మాలిరం	మాలిరుం.
౧౨	౧౪	క్షామాది	క్షౌమాది.
౧౪	౧౮	తాకి	తాకితే.
	౨౧	నిత్య	నిత్యం.
	•	క్రియ	క్రియాస్నానం.
	౨౨	విధములని	విధములుగా.
౧౫	౧	ఊోష్ణ	ఉష్ణ.
	౬	చేసినఅట్టిస్నానము	చేయువారు.
	౭	ద్వయో	ద్వయో.
	౨౨	సేయుట	సేయుచుంటె.
	౨౩	ఆమలకముచే	ఆమలకమును.
౧౬	౧౫	చతుర్థ	చతుర్థ.
	౧౬	స్తైలం	స్తైల.
	౧౯	త్రైలం	తైలం.
౧౭	౧౫	పలార్థి	ఫలార్థి
	౧౬	ఘోణార్ద	ఘోణార్ద.
౧౯		కేశవాదన్య	కేశవాదీన్య.
	౨౩	ప్రాఙ్ముభో	ప్రాఙ్ముఖో.
౨౦	౧౨	స్తలము	స్థలము.
	౧౬	మంత్ర్య	మంత్ర్యచ.
౨౧	౨౮	నర్థకం	నర్థకం.
౨౨	౨౧	ఇక్షు	ఇషు.
	౨౨	పాద	పాత.
	౨౩	చతురర్వ్యూహం	చతుర్వ్యూంహ.
	౨౪	ఘారయేత్	ధారయెత్.
	౨౬	ప్రరకణే	ప్రకరణే.
	౨౭	దర్ఫణ	దర్పణ.
౨౩	౬	ఆర్జవంచాకృతీం	ఆర్జవంచకృతం.
	౧౫	నకైరితి	నఖైరితి.
	౧౮	స్వాయందాతె	స్వయంధాతే.
		కారుదాత	కారుధాత.
	౨౧	పలదం	ఫలదం.
	౨౬	దారయేచ్ఛ్రియం	ధారయేచ్ఛ్రియం
౨౪	౧౩	తోప్రదీప్త	తోప్రదీప్తమననే.
	౧౫	తత్పుద్రం	తత్పుండ్రం.
		ఊర్థ్వ	ఊర్థ్వ.
	౧౬	తత్పుడ్రం	తత్పుండ్రం.
		నిష్పలం	నిష్ఫలం.
	౧౮	నార్థాయ	నార్థాయ.
		విపర్థయే	వివృద్ధయే.
	౧౭	సంద్యాది	సంధ్యాది.
౨౫	౨	కప్పల	కప్పల్.
		వినయేణ	విన్నైయేణ.
	౩	తరియే	తడియే.
	౪	యణై	యిణై.

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
	౬	రునపాదం	సునపాదం.
	౭	నిరయుం	నిరైయుం.
	౧౦	మనః	మినః.
౨౬	౪	త్సరూపస్య	త్స్వరూపస్య.
	౧౮	మాసీశా	మాసీత.
	౨౧	కుడయాం	కుడైయాం
		ఇరుంతాళ్	ఇరుందాల్.
	౨౨	పోనయాం	పున్నైయాం.
		పులుగు	పుల్గు.
	౨౩	తిరుమూర్కరవు =	తిరుమాల్క్కరవు.
	౨౫	ఇతీర్య	ఇతీరి.
౨౭	౧౧	పుండ్రి	పుండ్రం.
		సౌవ్యా	సౌమ్యం.
	౧౯	పీటత్తుక్కు	పీరత్తుక్కు.
	౨౦	పీటాభి	పీరాభి.
౨౯	౭	రక్షార్థం	రక్షార్థం.
		వృద్గార్థం	వృద్ధ్యర్థం.
	౯	రక్షణార్ధము	రక్షణార్థము.
	౧౦	వృద్ధ్యర్ధము	వృద్ధ్యర్థము.
		మంగళార్ధము	మంగళార్థము.
	౨౭	సంకర్ష	సంఘర్ష.
౩౦	౨౪	ద్వారమధ్యే	ద్వారామిత్యే.
		రంభమా	రభమా.
౩౧	౧	కాంతులు	కాంతుల.
	౧౪	ళురువణ	ళురువం.
		మఖ్యత	మణాఖ్యత.
	౧౫	వణ్ణాం	వణ్ణా.
	౨౧	పరమూత్మా	పరమాత్మ.
	౨౨	దైవత్యేవదళ	దైవత్యేవాదర్శ.
౩౨	౫	వెళ్ళ	వైళ్ళై.
		వెళ్ళ	వైళ్ళై.
	౧౨	పాలవళర్	పాల్వళర్.
	౧౮	శ్చనై	శునై.
		శేరుకళాల్	శేరుకళార్
	౧౯	స్దుయిర్	స్దుయర్.
	౨౭	రక్తాచ్చ	రక్తాళ్ళ.
౩౩	౨౭	భుధాదయః	బుధాదయః.
౩౪	౧	దారయంతి	ధారయంతి
	౩	కటకటి	కటకకటి
	౫	మొఖ్య	మొఖ్రీ
	౧౮	మొఖ్య	మొఖ్రీ
౩౫	౩	వస్థు	వస్దు
	౬	సాథ	సాది
		ఆరై	అరై
	౭	శెక్ర	శెక్కర్
	౮	అన్థి	అన్ది
	౧౫	శివన్థ	శివన్ద
౩౬	౧౭	ణౌనా	ణీనా
		దర్శన	దర్శనః
	౧౯	అపు	అని
౩౭	౯	కెండా	శెండా
	౧౫	శ్రీసిద్ధలక్ష్మీనమస్తే =	సిద్ధలక్ష్మీర్నమస్తే
	౧౬	బపియున్నది	బడియున్నది
౩౮	౧౪	బహీ్వా	బహీ్వాం
		యంతి	యంతీం
	౨౦	శార్ధముగ	శార్థముగ
	౨౧	చూర్ణం	శూర్ణం
	౨౪	నని	రని
౩౯	౧౬	బ్రహ్మ	బ్రహ్మ
	౧౭	సర్వార్ధ	సర్వార్థ
	౧౮	గచ్ఛేత్పత్తు	గచ్ఛేత్తు
	౧౯	చతురస్త్రం	చతురశ్రం.
	౨౩	యత్నతః	యేత్తతః
		వర్ద	వర్థ.
౪౦	౧౦	థారణము	ధారణము
	౧౧	శుచీ	శ్శుచీ
	౧౨	షష్ఠి	షష్టి
	౧౫	యేచ్ఛ	యేచ్ఛ.
	౧౮	వద్గ	వద్గః.
	౨౨	బిల్వాస	బిల్వాస్య.
	౨౫	శుద్ధామ్	శుద్ధామ్
		కీటా	కీటం.
		దృడామ్	దృఢామ్
౪౨	౬	శ్రేష్ఠ	శ్రేష్ట

పు.	పం క్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
	౧౭	సిధ్యర్థం	సిధ్యర్థం.
౪౩	౫	అర్ధము	అర్థము.
	౧౧	అర్ధనిశ్చయ	అర్థనిశ్చయ.
౪౪	౧౨	కటకటి	కటకకటి.
	౨౬	వాధ	వాది.
౪౫	౧౯	కెంవామర	కెందామర.
౪౬	౨౬	వఖ్రికిలిల్	వఖ్రికిల్.
౪౭	౫	విచ్ఛిన్న	అవిచ్ఛిన్న.
	౧౪	పవధరించినదై	పవతరించిన.
	౫	పాలాత్తైప్పిపోలె	పాలాత్తైప్పోలె
౪౮	౧౮	మమీతి	మమీత.
౪౯	౯	అని	అని.
	౨౮	పరమైకాంతి	పారమైకాంత్య.
౫౦	౨	తాపః	తాప.
	౬	స్వతే	స్వతే.
	౭	తపసద్వహంత్యక్తమానతః	శృతాపసద్వహంతస్తస్మాశత.
౫౧	౩	చంక్రాంకిత	చక్రాంకిత
౫౨	౧	నిలప్ప	నిష్ఫల
	౪	వీత	వీతీ
౫౩	౨	శార్ష	శార్ఙ్గ.
	౧౦	పూర్త్యాది	పూర్తాది.
		వ్యర్ధము	వ్యర్థము.
౫౪	౫	స్నానిధి	సన్నిధి
	౯	హేయరే	హీయతే.
	౧౦	సాపఙ్క్తి	సాపఙ్క్తి.
		దేవపఙ్క్తి	దేవపఙ్క్తి.
	౧౧	గృహస్థో	గృహస్థో.
	౧౨	ద్రితాః	ద్రితః
	౨౮	ధ్యర్ధం	ధ్యర్థం.
౫౫	౧౭	ప్రతిష్టా	ప్రతిష్ఠా.
	౧౮	దర్శిన	దర్శన
	౧౯	ప్రభందం	ప్రబంధం.
	౨౦	తధ్యాదార్ధ	తద్యథార్థ.
		[illegible]నుష్టానా	ననుష్ఠానా.
	౨౧	నానుష్టానం	నానుష్ఠానం.
		తార్ధం	తార్థం.
	౨౨	మధ్యమా	మద్యమాం.
	౨౩	సాధ్య	సాద్య.
		విహితావి	విహితా.
	౨౪	ధుర్	దుర్.
	౨౫	మతత్తరాయ్	మతస్థరాయ్.
౫౬	౧	దారణా	ధారణా.
		తాప్త్రి	చ్ఛాత్రి.
	౩	పశ్చాచఛ	పశ్చాచ్ఛ.
		మంత్రేణ	మన్త్రేణ.
	౪	ఏకా	ఏకాం.
		బిశ్చ	భిశ్చ.
	౧౦	వానప్రస్థ	వానప్రస్థ.
	౧౩	సాద్య	సాధ్య.
	౧౪	నిర్వర్త	నిర్వృత్త.
		తిష్టి	తిష్ఠి.
		తిష్టా	తిష్ఠా.
	౧౬	వైదీక	వైదిక.
		విరోద	విరోధ.
	౧౮	గచ్చే	గచ్ఛే.
	౧౯	అపస్తభ	అపస్తంబ.
	౨౦	మిప్సేత్	మీప్సేత్.
	౨౨	సంప్పన్నా	సంపన్నా.
	౨౫	సంప్పన్న	సంపన్నః
	౨౬	మన్త్రార్గ	మన్త్రార్థ.
		ష్టానములు	ష్ఠానములు.
	౨౭	రధుడై	రదుడై.
		క్రోద	క్రోధ.
౫౭	౨	మార్గో	మార్గో.
	౬	శాస్త్రార్ధా	శాస్త్రార్థా.
	౭	స్త్వంధకారస్యా =	స్త్వంధకారస్య
	౯	వేదార్ధ	వేదార్థ.
	౧౦	అపార్ధ	అపార్థ.
	౧౧	యధార్ధార్ధ	యధార్థార్థ.
	౧౭	స్వోయం	సోయం.
	౨౨	పవరు	పవ్వర్.

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
౫౮	౨	ష్టానముల	ష్ఠానములు.
	౪	ఉయ్యి	ఉయ్యా.
	౯	తిరువళ్ల	తిరువుళ్ల.
	౧౪	న్ధిరుమళ్ల	న్దిరుద్దళ్ల.
		నిష్టయై	నిష్ఠయై.
	౧౭	నెరుంగుట	ఎరుంగుట.
	౧౯	ప్రార్ధించి	ప్రార్థించి
	౨౩	పరత్వం	పరతత్వం
		భేధమె	భేదమె
౫౯	౧	స్వామి	స్స్వామి
	౨	స్తమేవార్ధ	స్తమేవార్థ
	౩	ప్రార్ధ్య	ప్రార్థ్య
		నమర్పయ	సమర్పయ
	౪	విష్ణుం	విష్ణు
	౫	గ్లక్షిష్టా	గ్లక్షిష్ఠా
		ఉపాస్య	ఉపాస్వ
	౮	బ్రాహ్మ	బ్రహ్మ
	౧౧	వైదీక	వైదిక
	౧౨	వేదార్ధ	వేదార్థ
	౧౩	వశిష్టాది	వసిష్ఠాది
	౧౭	వేదమె	వేదములే
	౨౨	కారియగుట	కారిద్యై
	౨౭	విదితమైక	విహితమైన
౬౦	౩	పతే	పతియే
	౫	బ్రహ్మోధ్యక్షత్వము	బ్రహ్మోద్దాధ్యక్షత్వము
	౧౩	స్మృతేతి	స్మృతీతి
	౨౦	శ్రీమన్నారాయణు=శ్రీమన్నారాయణు	
౬౧	౩	పలము	ఫలము
	౧౪	ప్రమాణము	ప్రమాణములాయను
	౧౬	విరుద్ధములు	విరుద్ధములు.
	౨౪	లేదే	లేదుగదా.
	౨౫	తార్ధము	తార్థము.
౬౨	౧	పావక	పానకులకలన.
	౨	నమష్టించు	ననుష్ఠించు.
	౫	నది	నందుకు.

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
	౬	మార్ధిక	మార్థిక.
	౧౦	రజతము	రజత
	౨౧	వేదార్ధ	వేదార్థ
	౨౨	దేవీ	దేవి
	౨౪	మోహానార్ధం	మోహానార్థం.
౬౩	౨	అనురూపపన్నము	అనుపపన్నము
	౧౦	స్యాభావిక	స్వాభావిక
	౧౨	భేదముండుటచే=అభేదముండుటచే	
	౧౫	వేదార్ధ	వేదార్థ
	౨౧	రక్త	రిక్త.
		సాదనము	సాధనము.
	౨౩	ర్ధ్యంతాదిశబ్ధ	ర్థ్యంతాదిశబ్ద.
౬౪	౩	యందు, బ్రహ్మకాండమునందు=యందు, ప్రకారాంతరములచే కారణవాదప్రయుక్తశ్రద్ధామాంద్యము జనించునని దర్శనాన్తరములను, బ్రహ్మకాండమునందు.	
	౬	ఆచైతన్యవు	అచైతన్యవు
	౭	మిద్య	మిథ్య
	౧౦	సిధ్ధాంతము	సిద్ధాంతము
	౨౪	అధిష్టానము	అధిష్ఠానము
	౨౬	మిధ్య	మిథ్య
	౨౭	మిధ్య	మిథ్య
౬౫	౧	సాత్యత్వ	సాధ్యత్వ
	౩	వ్యతిరిక్తమొకరును=వ్యతిరిక్తులొకరును	
	౫	డయినందున	లైనందున
	౮	మోక్ష	మోక్ష
	౧౨	త్కారార్ధ	త్కారార్థ
౬౬	౨	సత్యమై	సత్యమైన
		రూపమయిన	రూపమగు
	౨౦	పరిణామ	పరిణామి
	౨౨	తాద్యై	తావగు
౬౭	౨	స్వజాతీయ	స్వసజాతీయా
	౨౦	సిద్ధిచేతనా	సిద్ధించుచేతనా
౬౮	౧౫	విస్తరింపజేయబడి=విస్తరింపబడి	
	౧౨	కార్మారాద్య	కార్మారాధ్యా
౬౯	౧౬	శ్రాంతం	శ్రాంత

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
౨౦	౬	హార్ధ	హార్ద
		నవదరించి	నవతరించి
	౧౦	అంతు	అంతవత్
	౧౪	నాధోవా	నాధోవాప్త
	౧౯	హార్ధ	హార్ద
	౨౨	లంఘిన	లంఘున
	౨౪	తామసా	స్తామసా
	౨౬	భగవదాత్మకాన = భగవదాత్మకాని	
		యావత్సులభ=యావంతస్సులభ	
	౨౭	హార్ధ	హార్ద
౨౧	౭	వచ్చేదు వారనియు = అందులనియు	
		యసవ్యాచుగు=యసభ్యము గానుండు	
	౧౪	వృత్తి	వృత్తయ
		త్యనారాధ్య	త్యనాది
		మర్యాదాం	మర్యాబా
	౨౦	లంభనే	లంబనే
	౨౪	నైన	నైః
౨౨	౨౪	నచర్చా	నచార్చా
౨౩	౬	పూజార్ధ	పూజార్థ
	౭	ప్రార్థింప	ప్రార్థింప
	౨౨	దుద్దిష్టం	దుద్దిష్ట
	౧౪	దర్శ	దర్శ
౨౪	౬	ప్రతిపత్తి	ప్రతిపత్తి కలగ డము
	౧౩	ధృఢ	దృఢ
	౧౬	ముత్త్యైన	ముత్త్యైన
	౨౨	స్వైశ్వరే	స్వైశ్వరే
		పలంబా	పలంభా
౨౫	౧౫	పదార్ధే	పదార్థే
	౧౬	సుబన్ధేన	సంబన్ధేన
	౧౯	సంబద్ధే	సంబంధే
౨౬	౯	లాత్రి	లాత్రిని
౨౭	౧౪	లోష్టాది	లోష్ఠాది
	౧౫	హ్యాగ్నౌ	వాగ్నౌ
	౨౦	ఉచ్చి	ఉచ్ఛి
	౨౯	అర్చాయా	అర్చాయాం
౨౮	౧	భూతేప్సు	సూర్యేప్సు
	౧౯	దధధీశ్వరః	దదదీశ్వరః
	౨౩	ప్రతిబంధీ	ప్రతిబందీ
౨౯	౧౪	ప్రీత్యర్ధముగా	ప్రీత్యర్థముగా
	౧౭	నానందత్య	నానందస్య
	౨౨	యద్ర్ద్యాత్	యద్ర్థ్యాత్
	౨౭	సంపాదయం	సంపాదయ
౩౦	౧౯	ఆనంతా	అనంతా
	౨౭	విహితార్ధ	విహితార్థ
౩౧	౫	దహికాది	తటాకాది
	౨౧	అదృష్టార్ద	అదృష్టార్థ
	౨౪	కించన	కించ
౩౨	౧౧	సర్ధ	సర్థ
	౨౬	షత్యమాణా	షత్యమాణ
౩౪	౧౧	నిరూపే	నీరూపే
	౧౬	లౌకిక	లౌకికీ
	౨౫	వ్యర్ధం	వ్యర్థం
౩౫	౮	యత్త్వప్రియ	యత్త్వాప్రియ
	౨౩	సిగ్ధేః	సిద్ధేః
౩౬	౨౫	దురుద్ధర	దురుద్ధర
౩౭	౧౨	శ్మ్రశుహి	శ్మ్రశుర్హి
	౧౩	తస్యోరితి	తస్యోదితి
౩౮	౧౭	దావిడ	ద్రావిడ
	౨౫	సర్వశబ్ధ	సర్వశబ్ద
	౨౬	త్వర్ధ	త్వర్థ
౩౯	౧౪	వేదార్ధో	వేదార్థో
		నిరర్ధతా	నిరర్థతా
	౧౫	ప్రకీర్ణార్ధ	ప్రకీర్ణార్థ
	౨౩	రోదతః	రోధతః
	౨౪	స్పృష్ట్వా	స్పృష్ట్వా
	౨౭	పదార్ధగః	పదార్థగః
౪౦	౩	వర్తిన	వర్తినీ
	౫	త్వప్రియమాణతాం	త్వప్రియమాణతా
	౭	మనాతే	మహాతే
౪౧	౨	విధివద్ధు	విధివద్ధ్యా
	౧౦	కృపతే	కృతే
		ర్జపిలో	ర్జటిలో
	౨౪	త్రయాణామె	త్రయాణామి
	౨౭	మయూతామ్రి	మయూలాహి

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
౯౨	౨	సస్థః	సుస్థః
		దార్చనే	వార్చనే
	౫	హ్లాధి	హ్లాది
		జ్క్రరణం	జ్కృరణం
	౬	హారిః	హావిః
	౧౦	శ్యేషాః	శ్యేషాం
	౧౪	హార్థం	హార్ధం
	౧౯	మదర్థం	మదర్ధం
	౨౩	యథాఖ	యథాఖం
		భీక్ష్మం	భీక్షం
	౨౪	యతో́చ	యుతో́చి
౯౩	౨౨	శబ్దైన	శబ్దేన
౯౪	౧	వ్యష్టి	సమష్టి
	౬	ధాచ	ధాశ్చ
	౧౦	మణీహార	మణిహార
	౨౦	వేద్యాకి	వేద్యః
	౨౧	క్రోధశ్ఛ	క్రోధశ్చ
		నాన్యత్వ	నాన్యత్త్వ
	౨౪	త్స్రితోహం	త్ప్రితోహం
౯౫	౪	ఎవరేని	ఎవడు
	౧౦	లీలార్థమై	లీలార్ధమై
	౨౨	ఆకర్మ	అకర్మ
	౨౩	పార్థ	పార్ధ
౯౬	౨౧	వృద్వ్యర్థం	వృద్ధ్యర్ధం
	౨౨	పార్థంపుర	పార్ధంపునర
౯౮	౯	సఉచ్ఛ్రియాః	సఉచ్ఛ్రేయాః
౯౯	౧౭	ముక్తడు	ముక్తుడు
	౧౮	బహ్మాము	బ్రహ్మము
	౨౫	వావెన్ను	వానెన్ను
౧౦౦	౧	అఘణం	ఆఘణం
	౪	ఆకాశమునందర్చ్యావ=అర్చ్యావ	
	౫	నందణు	నందుసు అణు
	౬	వంగీకరించితినని	వంగీకరించెనని
	౧౧	హాశూరాయ	మహాశూరాయ
౧౦౧	౧	విశాలాక్షో	విశాలాక్ష్యా
౧౦౨	౪	సెవవాగు	సెవనవనాగు
	౬	నిర్జైయమేక్త	నిర్జైయమెన్ను

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
	౭	క్రీఢ్రమర్ద్దు	• క్రీఢ్రమర్ద్ధు
	౧౯	సుతించుట	స్తుతించుట
	౧౭	కపార్దములు	కపార్ధములు
౧౦౩-౧౦౪		సాథెరజి	సాథెరజ
	౨౩	మివాక్షిణీ	మేవమక్షిణీ
	౨౭	లేదను	లేదని
౧౦౪	౧౫	దవిచ్ఛిన్న	దవిచ్ఛిన్నముగా
	౨౨	విహీనస్యాదంత=విహీనస్యదత్తం	
	౨౩	ద్విజః	ద్విజ
౧౦౫	౨౫	దేవార్చాః	దేవార్చాం
౧౦౬	౨౫	సర్థ	సర్ధ
౧౦౭	౫	ధారవద	ధారావద
	౭	అంప్రబుద్ధానాం	అప్రబుద్ధానాం
	౧౫	శైదిల్యము	శైథిల్యము
	౨౫	మత్స్పష్టి	మత్స్రష్టి
	౨౬	సన్మనా	సద్మనా
౧౦౮	౩	ద్దకం	దేకం
౧౦౯	౮	నదర్ణములకు	నర్ధములకు
	౨౭	నార్గ	నార్ధ
౧౧౦	౫	కాలికా	కాలికః
	౧౬	నాన్యత్ర	నాన్యస్త్ర
	౧౮	యిష్యతే	ఇష్యతే
	౨౫	కలుగదు	కలుగును
౧౧౧	౧	బ్రాహ్మ్యము	బ్రాహ్మము
	౩	మాత్రృకే	మాత్రకే
	౪	పాణౌచ	పాణీచ
	౧౫	తస్మిః	తస్మి
	౧౭	వ్యర్థ్యం	వ్యర్ధం
	౨౦	అచార్యాణా	ఆచార్యాణా
	౨౨	హ్యర్థాః	హ్యర్ధాః
	౨౫	సంప్రబుద్ధ	సంప్రబుద్ధ్య
	౨౬	సకీర్తనం	సంకీర్తనం
౧౧౨	౧౫	శ్విష్టో	నివిష్టో
	౧౭	శబ్దేనోచ్య	శబ్దేనోచ్చ
	౨౬	దద్మహే	దధ్మహే
౧౧౩	౨౨	క్లైశామి	క్లిశ్యామి
	౧౪	భాజనే	భాజనే

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
	౧౯	ద్దివ్య	ద్దివ్య
	౨౧	కాలమునదు	కాలమునందు
౧౧౪	౧	దేవీంవిభూషా	దేవీర్విభూషా
	౧౭	హరిర్హరిరితిబ్రూయాద్వ్యాహరే = హరిర్హరిర్హరిరితివ్యాహరే	
	౨౦	వ్యర్థకం	వ్యర్థకం
	౨౬	మచికిత్స్య	మచిదాద్య
	౨౮	స్ఫురన్నివ	విష్ఫురన్నివ
౧౧౫	౨	న్యాదాయ	న్యాధాయ
	౧౮	జ్ఞేయం	గ్నేయం
	౨౦	సంధ్యాద్యైస్సవ	సంధ్యాద్యస్స్వ
	౨౩	శయానంత	శ్రయానంత
	౨౫	కారిణా	కారిణీ
	౨౬	నిధాయే	నిశ్చాయే
౧౧౬	౫	నిష్కృతిః	నిష్కృతి
	౮	మేతాం	మేతాం
	౯	ద్రవ్యాణి	ద్రవ్యాణి
	౧౦	శ్చతతో దేవం, కాలేషూక్తేషు = శ్చ తతో దేవం, తతో మన్త్రైర్జప న్నపి, ధ్యాయన్నపి పరం దేవం, కాలేషూక్తేషు	
		స్సదాహైవ	స్సదాహైవం
	౧౧	రూపతం	రూపతః
	౧౩	బ్రాహ్మ్యము	బ్రాహ్మము
	౧౮	పాయశ్చిత్త	ప్రాయశ్చిత్త
	౨౦	కరెక్కలు	రెక్కలు
౧౧౭	౬	పూరయం	పూరయ
		ప్రార్థ్య	ప్రార్థ్య
	౮	తదు	తము
	౯	యస్మక్	యస్మ
		శ్రియ	శ్రియః
	౧౦	మిచ్చతిః	మిచ్చతి
	౧౧	సంకల్ప్య	సంకల్ప
		పూరయస్వ	పూరయాస్య
	౧౧	నియా	స్వనియా
	౧౪	త్యర్థముగా	త్యర్థముగా

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
	౨౧	జువ్వకొను	జెవ్వకొను
	౨౫	ధ్యానము	ధ్యానము
౧౧౯	౪	తంత్రాంత	తంత్రాంతర
		సిదాంతరరూప	సిద్ధాంతరూప
	౯	విదితత	విదిత
	౧౦	పురుపార్థ	పురుషార్థ
	౧౨	ప్రధమ	ప్రథమ
		త్ఛాస్త్రము	చ్ఛాస్త్రము
	౧౩	సిద్ధాంతం	సిద్ధాంతం
	౧౫	వాంఛితార్థ	వాంచితార్థ
		అను	అను
	౧౮	అవాంతర	అవాంతర
	౧౭	తశ్ఛాఖా	తచ్ఛాఖా
	౨౦	ప్రధమ	ప్రథమ
	౨౨	ఖ్యాదైశ్చ	ఖ్యాదైశ్చ
	౨౪	మాస్త్రాయ	మాస్థాయ
	౨౫	బ్రహ్మచారి	బ్రహ్మచారీ
౧౨౦	౩	గృహస్త	గృహస్థ
	౫	సాత్వతంత్రా	సాత్వతతంత్రా
	౮	చ్ఛాస్త్రము	చ్ఛాస్త్రము
	౧౨	నిష్ట	నిష్ఠ
	౧౬	చ్ఛిద్ధాంతోక్త	త్సిద్ధాంతోక్త
	౧౯	కాలావిధియ	కాలేవిధయ
	౨౦	పంచకే	పంచవై
	౨౪	చరణాంన్తం	చరణాన్తం
	౨౫	ఉత్థానాది	ఉత్థానాది
౧౨౧	౨౪	పంచమే	పంచమో
౧౨౨	౪	స్పృశక్	స్పృశ్
	౧౧	లోష్టర	లోష్ఠ
	౧౪	బేతాళ	భేతాళ
౧౨౩	౨౩	నిశార్థం	నిశార్థం
౧౨౪	౯	కచ్చమును	కచ్చమును
౧౨౫	౪	తెరంగుల	తెరంగులు
౧౨౬	౫	వ్యాఖ్యార్థ	వ్యాఖ్యార్థ
	౨౦	తీర్థకం	తీరం
౧౨౮	౧౯	మంత్రం	మాంత్రం

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
	౨౦	యువ్యం	యవ్యం
	౨౪	మూరుల	మూర్థుల
	౨౮	తీర్ధము	తీర్థము
౧౨౮	౨	పార్ధి	పార్థి
	౧౨	త్రీర్ధనిషేవణె	త్రీర్థనిషేవణె
	౧౩	శతుర్క్రమము	చతుర్క్రమము
	౧౪	స్నానార్ధముగ	స్నానార్థమిహ
	౧౫	సర్వతీర్ధ	సర్వతీర్థ
	౧౬	ఇమేగంగాం	ఇమంమేగంగే
		సర్వతీర్ధ	సర్వతీర్థ
	౧౭	నిఘ్నురూపాత్వ	విఘ్నరూపాత్త్వం
	౧౮	యైనసా	యైనసః
	౧౯	స్ధలంబులు	స్థలంబున
	౨౧	సంకాశా	సంకాశం
	౨౩	హీనం	హాసం
	౨౪	స్నానాదికం	స్నానాధికం
౧౨౯	౩	తీర్ధము	తీర్థము
	౪	తీర్ధము	తీర్థము
	౯	శక్తిలేయాని	శక్తిలేని
		దిగువ	యాదిగువ
	౨౦	ఉష్ణో	ఉష్ణా
	౨౨	తతస్తీర్ధం	తతస్తీర్థం
	౨౪	తీర్ధం	తీర్థం
	౨౫	తీర్ధీకుర్వంతితీర్ధాని	తీర్థీకుర్వంతి తీర్థాని
	౨౭	తీర్ధం	తీర్థం
౧౩౦	౭	నాతీర్ధము	నాతీర్థము
	౮	తీర్ధమును	తీర్థమును
	౧౯	దేవస	దేవస్య
	౨౦	ఉదిత్యా	ఉదుత్యా
౧౩౨	౧౫	మర్ధం	మర్థం
	౧౭	అర్ధము	అర్థము
౧౩౩	౧	స్ధానముల	స్థానముల
	౪	నిర్మాల్యామ్	నిర్మాల్యమ్
౧౩౪	౧	సావిత్ర్యాం	సావిత్ర్యా

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
	౪	భృంగా	భృంగా
	౬	యసఃమ	యసమః
౧౩౫	౩	సదాచార్య	సచాచార్య
	౮	గురుం	గురూన్
	౯	పూర్ణం	పూర్ణా
౧౩౬	౬	దాయినీ	పాయినీ
	౭	స్వరూపానా	స్వరూపాసా
	౧౧	నిషేవణం	నిషేవయా
	౧౫	ఆయత్నతో	అయత్నతో
	౨౦	ద్భుతక్లిప్త	ద్భుతాక్లిష్ట
	౨౨	నమ్మూర్వాన్	నమ్మూర్వార్
		స్నత్వం	స్సర్వం
	౨౬	చింతయ	చిన్నయ
	౨౭	మన్యముఖా	మన్యవిముఖా
౧౩౭	౫	చతుర్ధే	చతుర్థే
	౭	సిద్ధ్యర్ధం	సిద్ధ్యర్థం
	౮	చతుర్ధా	చతుర్థా
	౧౨	వర్జ్యం	వర్జం
	౧౩	విధితేర	విధిరేత
౧౩౮	౧	వ్యతీకాం	వ్యృతీం
		సప్రణవం	సప్రణవాం
		త్రిపరె	త్రిఃపరె
		దాయతః	దాయత
	౨	ప్రాణాన్	ప్రాణః
	౫	సకృల్	సకృత్
	౨౦	ద్దనూయ	దవ్యా.
	౨౧	తదేంద్రి	తద్ధేంద్రి.
		నిస్పృహాత్	సంయమాత్
	౨౫	తదాధ్యానె	తథాధ్యానె.
		ప్రాణాయామ	ప్రాణాయామా.
	౨౭	ప్రాణాయామ	ప్రాణాయామా.
౧౩౯	౧	స్త్రియస్త్రియః	స్త్రియస్త్రియః
		కనిష్టయా	కనిష్ఠయా.
	౨	మంతు	మన్తు.
		మధ్యమాః	మధ్యమాం.
	౫	ముత్స్రుజ్యానరు	ముత్స్రుజేన్నరు.

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
	౯	ఇద్ధయా	ఇపయా.
	౧౦	రత్నేన	రంతేన.
	౧౫	గాయత్ర్యాం	గాయత్రీం.
	౧౯	త్రిసంగ్య	త్రిస్సంధ్యా.
	౨౦	సిద్ధమగు	సిద్ధమగు.
౧౪౦	౧	శార్థంయే	శాగ్థమే.
		తదర్ఘ్యం	తదర్ఘ్య.
	౩	మర్ఘ్యం	మర్ఘ్య.
	౧౬	తీర్థాంచ	తీర్థంచ.
		స్తద స్తదవ	సర స్తదవ.
	౨౪	మంత్రితః	మంత్రతః.
		కర్మారాధ్య	కర్మారాధ్య.
౧౪౧	౨౪	సాగ్యం	సాంగ్యం.
౧౪౨	౬	చేలాజన	చేలాజిన.
	౨౧	త్ర్యాంతం	త్ర్యాతం.
౧౪౩	౬	సారార్థ	సారార్థ.
	౭	మన్త్రార్థ	మన్త్రార్థ.
		ద్వయార్థము	ద్వయార్థము.
౧౪౪	౨	శబ్దార్థ	శబ్దార్థ.
	౫	శరణ్యత్వమై	శరణ్యమై.
	౫	నర్థమును	నర్థమును.
	౧౬	యచ్ఛబ్దార్థము	యచ్ఛబ్దార్థము.
	౨౬	వ్యాఖ్యార్థము	వాక్యార్థము.
౧౪౫	౮	పూర్వక్రమము	పూర్వీక్రమము.
	౧౨	సంబంది	సంబంధి.
	౧౬	నివర్తీప్త	నివృత్తీప్ట.
౧౪౬	౫	యజ్ఞః	యజ్ఞ
	౬	భవేత్	జపేత్.
	౧౭	పదార్థము	పదార్థము.
	౨౨	నార్థాని	నార్థాని.
	౨౩	కరాద్రాణ్య	అరాద్రాణ్య.
౧౪౭	౫	కేశవార్థం	కేశవార్థం.
		వరదే	వరదా.
	౮	నత్తే	చక్షే.
	౯	ధ్యాహిన్వా	ధ్యాహిష్నుల్.
		క్రందనం	కృంతనం.

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
		శిరసి	శ్శిరసి.
	౧౨	దధ్విరైర్యుక్త	దధ్భిరైరుక్త.
	౧౩	వృత్యర్థము	వృత్త్యర్థము.
౧౪౮	౩	విశేషేణ	న్విశేషేణ.
	౪	పదార్ధము	పదార్థము.
	౧౦	హవి	హవిః
	౨౧	గుణాక్షితి	ఘుణాక్షతి.
౧౪౯	౨	భ్రాతా	భ్రాతా.
		దీనసమాశ్రితాః=దీనాస్సమాశ్రితాః	
		తిధీ	తిథి.
	౩	ముదాహృతః	ఉదాహృతః.
	౯	అయధాత శిలోంచైశ్చ = అయాచిత శిలోంచైశ్చ.	
		దత్తై	దత్తైః.
	౧౦	వాయనం	వాధనం.
		యాచితో	యాచితే.
	౧౭	రక్షణ	రక్ష.
	౧౯	విప్రాది	విప్రాధి.
	౨౩	ఛ్యాట్యా	ఛ్యాట్యా.
	౨౮	స్నానము	స్థానము.
౧౫౦	౫	తత్సహం	తద్గృహం.
	౮	క్ష్యాద్ర	క్ష్యాద్రై.
		యథాహియిజ్య	యథావిధీజ్య.
	౧౫	చతుర్దస్య	చతుర్థస్య.
		ద్భవేత్	భవేత్.
౧౫౧	౧	మూర్తిం	మూర్త్యం.
	౩	ద్విగ్రహము	ద్విగ్రహము.
	౫	శ్రియా	శ్రియం.
		భూమి	భూమించ.
	౮	మేకాంతిః	మేకాంతీ.
	౯	నీశాఖ్యానాం	నీశాఖ్యానాంచ
	౧౨	తద్ధేయం	తద్దేయం.
		తథానం	తదానం.
	౧౩	కల్ప్యతే	కల్పతే.
	౨౧	ప్రకృతిం	ప్రతికృతిం.
		కృతం కత్వా	కృతింకృత్వా.

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
	౨౩	వైష్ణవోత్తమైః	వైష్ణవోత్తమః.
	౨౮	మభక్ష్యేణ	అభక్ష్యేణ.
౧౫౨	౧	గ్రహాంచ	గ్రహించ.
	౫	ద్ధశవారం	ద్దశవారం.
		సాన్నిధ్యం	సన్నిహితం.
	౯	అచ్చశక్తిః	అయశక్తిః.
		స్వరః	స్వ్వరః.
	౧౨	పరమగురు	పరమగురుభ్యో నమః.
		పరమః	పరాయ.
	౧౫	దాకారా	అకారా.
	౧౬-౧౭	కుక్షిపఙరమతుల్యగ్ర=కూపఙర మారభ్యాగ్ర.	
		కరద్వయేస్త	కరద్వయేన్తః
	౧౮	పరిత్యజ్య	పరిమృజ్య.
	౧౯	మారభ్యాం	మారభ్యాం గుళీషు.
౧౫౩	౧౧	అనైత్తులగ	అనైత్తులగ.
౧౫౪	౧౪	యెన్నైవ	యైచ్ఛ.
		కాపచారిక	రాపచారిక.
౧౫౫	౧౪	మూలమంత్రే	మూలమంత్రం.
	౨౫	పెళియులె	యుళ్ళ.
౧౫౬	౧	ణఅన్యత్య	అవృత్య.
	౪	ఆవాహితమూలమంత్రే=ఆవాహిత, తీర్థదేవతాః మూలమంత్రే.	
	౯	బృంహితీ	బృహింత.
	౧౨	కారితయాపూర్ణ	కారితపరిపూర్ణ
	౧౩	శేవతైక	స్వశేవతైక.
	౧౫	పరిచారిక	పచారిక.
	౨౦	ఎఙబెరు	ఎంబెరు.
	౨౫	యిరిక్కు	యిడిక్కు.
౧౫౭	౨	స్వదేహ	స్వదేహే.
	౩	క్రమేణా	క్రమేణ.
	౫	దేశేష్ఠం	దేశష్ఠ.
	౬	చండాగ్ని	చక్రాగ్ని.
	౭	దండ	దణ్డ.

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
	౮	త్వాసనో	తద్వాసనో.
		గుష్ఠ	గుష్ఠే.
	౧౧	దయితస్మాల	దధస్తాస్మాల.
		దేవవామ	తద్వామ.
	౧౨	మండలాగ్ని	మండలాన్ని.
	౨౦	పాత్రగక్షై	పాత్రంగక్షై.
	౨౩-వ పంక్తిని రద్దు పరసవలయు.		
౧౫౮	౧	ఓంపాంనమః	ఓంపౌంనమః.
	౬	మైకేన	మేనైకేన.
	౧౦	దధ్యా	దగ్ధ్వా.
	౧౪	సంస్కృత	సంసృ్కత
	౨౭	మూను	మూన్ను.
		వాగ	దాగ.
౧౫౯	౧౦	ధారకూర్మ	ధారాయకూర్మ.
	౧౧	సమానం	స్థానం.
	౧౭	ప్రాత్ర	పాత్ర.
	౨౧	అరుశ	అరుశ.
౧౬౦	౧	ఓంవైకుంఠాయ	ఓంశ్రీవైకుంఠాయ.
		శ్రీవై	ఓంశ్రీవై
	౬	వినస్య	విన్యస్య.
	౮	ప్రాచ్యాం=ప్రాచ్యాంపీఠ గాత్రం విన్యస్య అజ్ఞానాయనమ ఇతి దక్షిణస్యాం.	
	౯	ఇత్యుత్తరి	ఇత్యుత్తర.
	౧౦	సర్వసర్వకరోన్ముఖ=సర్వకార్యోన్ముఖం.	
	౧౨	చామరి	చామర.
	౧౭	వొరుతలై	వొరుతలై.
౧౬౧	౧	వాంతు	వాంతం.
	౪	పీఠాయై	పీఠాయ.
	౮	తత్త్రస్థానె	తత్తత్స్థానె.
	౨౧	యొలియర్	ఎణ్ణైయొలియల్.
	౨౩	మెల్లి	సెల్లి.
౧౬౨		సమాహ్వ	స్సమాహ్వ.
	౧౦	ప్రణామంచ	ప్రణామశ్చ.

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
	౧౧	సత్క్రియా	సత్క్రియాః
	౧౫	శోదిత్తు	శోధిత్తు.
		మేనుమెంగు	మేనియెంగు.
	౨౦	తిరుపుత్తిరి	తిరువుత్తిరి.
		ఏన్తు	ఎన్తు.
౧౬౩	౩	కృత్వా అంజలి	కృతాంజలి
	౫	మాలాఢ్యై,ఆపీడాత్మకం=మాలాఢ్యై ఆపీడాత్మనేనమ ఇతి, ఆపీడాత్మకం.	
	౮	శ్రీవత్సాయనమఇతి=శ్రీవత్సాయ.	
	౧౦	ఇతిహోరాత్మనేనమ ఇతిహో రాత్మానం =ఇతిహోరాత్మానం.	
	౧౯	తిరుపటితాంమ్నం=తిరుపటిత్తానం	
	౨౪	సమర్పిత్త	తిరువారాధనం సమర్పిత్త.
౧౬౪	౩	దర్భ	తద్దర్భ.
	౪	బృంహిత	బృంహితముఖం.
		శ్చక్రం	చ్చక్రం.
	౭	జన్యాయనమఇతిశంఖా=జన్యాయ శంఖా.	
	౯	కౌమోదక్త్యైనమ=కౌమోదగక్త్యైగదాధి పతయేనమ.	
	౧౦	సర్వే	సర్వా.
	౧౧	వాహీసమం	వాహినీస్సమం.
	౨౨	తత్తిల్	త్రత్తిల్.
౧౬౫	౧	నంత	నంతం.
	౧	నాగరాజం ప్రణమ్య భగవంతం = నాగరాజం భగవంతం.	
	౨	మండ్డి	మడ్డి.
	౭	కృత్వాకృతాంజలి=కృతాంజలి.	
	౮	నాయతి	నాయేతి.
	౧౫	ఓరు	ఒరు.
౧౬౬	౩	పాలాయనమ	పాలాయనమః.
	౧౨	పరివారసప్రహరణా = పరివారప్రహరణా.	
		గ్నేయాం	గ్నేయ్యాం.
	౧౩	వోరు	వొరు.

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
	౨౮	వ్రోరుతలె	వొరుతలై.
౧౬౭	౩	సప్రహరణా	ప్రహరణా.
	౪	సప్రహరణా	ప్రహరణా.
	౫	నేత్రాయ, సవాహన= నేత్రాయ గణాధి పతయే సవాహన.	
		సప్రహరణా	ప్రహరణా.
	౮	సప్రహరణా	ప్రహరణా.
	౯	త్వరిష	త్విష.
		ద్బహి	ద్బహిః ప్రణమ్య.
	౧౦	రన్యత్రవానః	న్యత్రావాహ్య
	౧౬	పణ్ణిరు	పణ్ణిశురు.
	౧౮	యొలియర్	యొలియల్
౧౬౮	౩	పరిషద్రై	పార్షద్రై.
	౪	భేద	భేదం.
	౯	స్మంత్ర	స్మృత్.
	౨౮	వ్రోరు	వొరు.
౧౬౯	౧	యిత్వా	యిత్వాశేషంపాద్యం.
	౩	హస్త	హస్తే.
		నీయం	నీయ.
	౬	భగవతే	భగవతేనివేదయేత్.
	౮	పదీయ	పనీయ.
	౯	పాద్యమాచమనం=పాద్యాచమన పాదపీఠ.	
	౧౦	ప్రక్షాళనా	ప్రక్షాళనాచమనా
౧౭౦	౫	మఘ్యూణం	వజణం.
	౬	దత్వా,నమస్త = దత్వా గంధ పుష్పపాదసమ్మార్జనవస్త్రోత్తరీయభూషణో పవీతాచ మనీయాని దత్వా, నమస్త.	
	౨౮	దేవానంతరం, దానాలం కారఅంజనో=దేవానంతరం,సర్వపరివారాణాం ప్రత్యేకం ప్రదాయ ధూపదీపాచ మనానిదద్యాత్, అథవా పరివారాణాం గంధాదీనేవ దద్యాత్ గంధపుష్పప్రదానా లంకారాంజనో.	
	౧౧	పురుషసూక్తైః	పురుషసూక్తర్భి

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
౧౭౧	౧	భక్తిశ్చేత	శక్తశ్చేత్.
		పరిష	పార్ష.
	౨	ప్రణామ	ప్రదక్షిణప్రణామ
	౭	గుశ	గుశం.
		గధి	ర్ధిః.
	౧౦	ద్రవ్యం	ద్ద్రివ్యం.
	౧౨	అదిల్	అదిల్.
	౧౫	ఏంబెకు	ఎంబెకు.
౧౭౨	౧	జ్యాద్యం	జ్యాఘ్యం.
		వ్యజనాని	వ్యంజనాని.
	౪	ప్రదర్శ	ప్రదర్శ్య.
	౫	స్వీకురుర్వితి	స్వీకుర్వితి.
	౭	ప్రవణో	పణో.
	౯	జ్ఞాప	జ్ఞాప్య.
	౨౩	శ్రీమతే	శ్రీమద్భ్యః.
	౨౫	పోష్వనగ	పోష్వనగం.
౧౭౩	౪	రభిష్టూయు	రభిష్టూయ.
	౬	కాపచారిక	నౌపచారిక.
	౮	స్వస్త్రై	స్వస్త్రైస్వ.
		పాదితా	పాదితవా.
	౧౦	ద్యాగామ	ద్యాగావ.
	౧౬	వుద్ధరణీయూలే	వుద్ధరణీయూలే.
	౨౬	నీరాంజనం	నీరాజనం.
౧౭౪	౪-౫	అష్టాంగరూపేణ = అష్టాంగేన.	
		ఇత్యక్తో	ఇత్యుక్తో
	౧౮	కొడ్డుండై ఆచార్యః = కొడ్డుండై సమర్పిత్తు ఆచార్యః.	
౧౭౫	౫	విధులగు	విదులగు.
	౮	వశిష్ఠః	వసిష్ఠః.
	౮-౯	దివ్యైనీరాంజనం = దివ్యైనీరాజనం.	
	౨౦	న్వాన	శ్వాన.
	౨౬	బిక్షు	భిక్షు.
		నబిక్షు	నభిక్షు.
౧౭౬	౧	స్టానా	స్థానా.
	౫	కుష్టంతో సద్యో = కుష్టాంతస్సద్యో.	
	౭	తిస్త్రిః	తిస్రః
		కోటీచ	కోటీని.
	౮	తీర్థాణ	తీర్థాణ.
	౯	శ్చిత్త్రర్మనీ	శ్చిత్తంమనీ.
	౧౧	తీర్థము	తీర్థము.
	౧౩	బతులం	బ్యతులం.
	౧౬	న్యశేత్	న్యసేత్.
		శేత్పాత్రం	సేత్పాత్రం.
	౧౯	హ్యాది	గ్హాద్యది.
		దాత్రి	ద్భక్తి.
		గంద	గంధ.
	౨౧	హారంశ్చ	హారాంశ్చ.
	౨౨	యాతీర్థం	త్రిస్త్రిస్తీర్థం.
		పిభేత్సుధీః	పిబేత్సుధీః.
	౨౪	బావించి	భావించి.
౧౭౭	౫	త్రిపిబేత్	త్రిఃపిబేత్.
	౮	తీరమును	తీర్థమును.
		ప్రతిష్టించి	ప్రతిష్ఠించి.
	౧౨	స్వయం	స్స్వయం.
	౧౪	బందు	బంధు.
	౧౬	యశస్య	యశస్యో.
	౧౭	మృతం	ఋతం.
		భుక్తి	భుక్త్వా.
	౨౨	మృత్యువు	సత్యము.
	౨౫	తదర్థపు	తదర్ధపు.
౧౭౮	౧	విష్ణుప్రాతం	విష్ణ్వర్పితం.
	౨	పచ్యాపః	పిచ్యాపః.
		స్తరణమని	స్తరణమసి
	౬	నాఘ్రూ	నాంఘ్రూ.
	౧౩	చ్ఛిష్టెతు	చ్ఛిష్టెతు.
		మద్యేన	మధ్యేన.
	౧౪	సవ్యేన	స్సవ్యేన.
	౧౭	శూద్రాదిత	శూద్రాదిత.
	౧౮	స్టప్రింష్టంచ	సాంద్రపష్టించ.
	౧౯	తోయం	త్తోయం.
		నొంజలి	నాంజలి.
	౨౦	మదితం	మధితం.

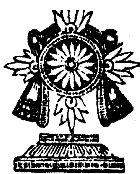
పు.	పం క్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
	౨౧	శ్వమూత్రం	శ్వమూత్రం.
		సహః	సః.
		ఉధృత్య	ఉద్ధృత్య.
	౨౩	ఫలై	ఫలే
	౨౫	జలము చే, పరిషేదనము=జలముచే ప్రోక్షించి, పరిషేచనము చేసి.	
	౨౬	ప్రోక్షించి పితాహామము చేయవలయు అనునది రద్దుచేయవలయు.	
		మైనను	మనియని.
౧౭౯	౨	గుప్తము	గుప్తము.
	౧	చేసిపిదప	చేసిమౌనముగా పిదప.
	౨	గుప్తము	గుప్తము
	౫	చేతిచేనా ప్రాణించక యనునది రద్దుచేయ వలయు.	
	౬.	పిత్రు	పిత.
	౧౦	భైక్షము	భైక్షము.
	౧౨	ఉచ్చిష్టము స్మృతి=ఉచ్చిష్టమునందు స్మృత.	
	౧౫	గాని, శిశువుల=గాని వారితోను శిశువుల.	
	౨౩	ప్రతి	ద్వది.
	౨౪	స్యాత్	స్స్యాత్.
		మృదభివాణ	మృణద్భివాణ.
	౨౫	ద్వయం	ద్వణయం,
		జాను	జానూ
		కుర్యైద్ధణాంతు	శామ్మైర్ధణంతా
	౨౬	త్రంతే	త్ర్యంతే.
		ద్వేష్ట	ద్వేశష్ట.
		ముఖశుద్ధి	ముఃఖశుద్ధి.
		ర్విదీయతే	ర్విధీయ్యతే.
		స్తావత్	స్తావ.
౧౮౦	౧	మనుష్టితం	మనుద్ధృతం.
	౨	భుక్తోహీవ స్త్వభృచాంత= భుక్తోచ్ఛిష్ట స్త్వనాచాంత	
		శూద్రాదీకా	శూద్రాదీకా
	౩	భుక్త్యా	భుక్త్వా
		దాచమ్య	ధాచమ్య
	౪	దేవతానాం	దేవతానాంచ
		బుదః	బుధః
	౫	భక్షయేత్	భక్షయే
	౬	తతోధికం	శతాధికం
	౧౧	సుదాయుత	సుధాయుత
	౧౨	ద్విజుల	ద్విజ
		దేవభ్య	దేవేభ్య
		బూలన్వార్పయే=బూలంచర్పయే	
	౧౪	ద్యాధిః	ద్వ్యాధిః
		సిరాబుద్ధి	స్సిరాబుద్ధి
	౧౫	తద్వైర్వా	తద్ధైర్వా
		త్పాదదర్శనే	త్పాతదర్శనే
		పృధాచరణ	వ్రతాచరణ
	౧౬	ధ్యస్తు	ద్వస్తు
		విష్టా	విష్ఠా
	౧౭	యుద్ధకాలము	వ్రతకాలము
౧౮౧	౨	కారయతి	కారయతీతి
	౩	పసోవశి	పరోవశి
	౫	శాస్త్రాబ్యస్యాపి	శాస్త్రార్థస్యాపి
		జాపనై	జ్ఞాపనై
	౬	శ్చాచ్చస్త్రి	చ్ఛాచ్ఛస్త్రి
	౭	యార్థోశ్రి	యార్థోశ్రి
	౯	పారంగుతై	పారంగతుతై
	౧౨	భృష్ణాణ	బృహ్మాణ
	౧౭	నంబిల్ల	నంబిల్ల
	౨౫	భుక్తో	భుక్త్వా
౧౮౨	౨	యగ్రహీ	చగ్రహీ
	౪	సమాహితః	స్సమాహితః
	౬	స్నానా	స్థానా
		సంపర్గో	సంవర్గో
	౭	మెశ్చంది	మెచ్చింధి
	౮	స్కరించి	రించి
		షిచ్చము	షేచనము

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
	౧౧	జప	జ్జప
	౧౬	స్ర్భహ్మా	సబ్రహ్మా
	౧౭	యంత	యంతిః
	౨౦	ధ్యాసయే	ధ్యాపయే
	౨౪	ద్వాఖ్యార్థే	ద్వాఖ్యార్థ
౧౮౩	౩	హృత్వా	స్తుత్వా
	౧౫	సంద్యా	సంధ్యా
	౨౦	నిత్య	నిత్య
౧౮౪	౧	తిశుకంచ	నిశిశాకంచ
	౩	తివా	షువా
	౪	అర్కార్కా	అత్రార్కా
	౫	లక్ష్యత	లఙత్ష్యత
	౧౧	దశాపరం	దశావరం
	౧౭	లబ్ధానుజ్ఞా	లబ్ధానుజ్ఞ
	౨౦	షించ్ఛం	షింఛం
	౨౧	ప్రదాత్పృభ్యః	ప్రవాత్పృభ్య
	౨౫	స్వచరాయుతే	స్వన్నియచ్ఛతే
౧౮౫	౫	చ్వాను	చాను.
	౬	గమ్యస్యపేత్	గచ్ఛేత్.
	౭	మన్త్రిశ్చ	మన్త్రిస్య.
	౧౯	ర్వత	ర్వృత.
	౨౩	హ్యేశ్చ	హ్యంశ్చ.
	౨౪	దుష్ట	ద్రుష్ట.
	౨౭	త్రమః	త్రమ.
౧౮౬	౨	శౌచంతు	శౌచస్తు.
	౩	సాయన్నను	సాయంతనం.
		గచ్ఛేచ్ఛద్యా	గచ్ఛేచ్ఛయ్యా.
		మస్ఫృటి	మన్ఫుటి.
		దరుమగిం	వారు మయీం.
	౫	కంబత్తై వాఽపి	కంబతేవాపి.
		శుచి	శుచయ.
	౬	తేంద్రియః	తేంద్రియాః.
	౧౦	నపద	తత్పద.
	౨౬	స్వన్నద్ధంసర్వ	స్వన్నద్ధాస్సర్వ.
౧౮౭	౧	మయవా	శుధవా.
	౩	స్నాతాం=స్నాతాంతుయో.	
		భృణా	భ్రూణ.
	౨౧	దేశించిన	దేశించబడిన.
	౨౩	ప్రకారం	ప్రకారము.
	౨౪	వచ్చునె	వచ్చును.
౧౮౮	౫	మంత్రకమ	మంత్రము.
	౧౬	గృహేత్	గృహ్య.
	౧౯	ప్రపద్యేరన్యత	ప్రపత్తే అన్యత్.
	౨౭	ద్వ్యైకస్త్తౌ	ద్వైకస్త్తై.
	౨౮	యన్యాం	యన్యా.
౧౮౯	౧౨	వస్థవ	వస్థల.
	౨౩	గత	గతి.
		గద్య	గద్యచే.
౧౯౦	౧	తదుపరిని	తదుపరి.
	౧౪	శ్చావతరణే	చాఽవతరణే
	౧౬	నియత	నయత.
	౨౭	యాణాం	యాణా.
౧౯౧	౯	ద్యావాను	ధ్యావాను.
	౧౨	స్మృతే	స్మృతో.
	౨౧	గుణా	గుణ.
	౨౬	వ్రజేత్	స్మరేత్.
౧౯౨	౧౧	సహసాప్ర	సహసోప.
౧౯౩	౧	మాణిక్యా	మాణిక్యా.
	౧౪	స్వభావ	స్వభావ.
౧౯౪	౭	త్పారిపద	త్పార్షద.
	౧౯	నిమగ్న	న్నిమగ్న.
	౨౫	యోగ్నైక	వియోగైక.
		సదేక	స్తదేక.
	౨౭	త్రీప్తైవ	త్రీప్త్యైవ.
	౨౯	తామబిః	తామభీః.
౧౯౫	౭	శేషి	శేష.
		కాపచారిక	రాపచారిక.
	౮	హారిక్తై	హారిక్తైః.
		ప్రీతిమ్	ప్రీతమ్.
	౧౦	మృదా	మృద.
		కృత్య	ద్విధాకృత్య.
	౧౧	నాదిక	నాధిక.

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
	౧౩	దిగ్బంధన	దిగ్బంధనం.
	౧౪	కృత్వాన్వేన	కృత్వాన్వేన
	౧౫	తీర్థస్యార్ఘ్యార్థమ్	తీర్థస్యార్ఘ్యముత్.
	౧౮	కృత్వాసప్త	కృత్వాసప్త.
		కృత్వా	కృత్వో.
	౧౯	తీర్థ	తీర్థే.
	౨౨	ధాయినతన్మూల	ధాయినామూల.
	౨౪	శత	శతం.
	౨౬	దాత్మికాశ	దాత్మకాశ.
	౨౭	తీర్థమూల	తీర్థదేవతాఃమూల
౧౯౬	౫	స్వనియ్యాతే	స్వనియామ్య.
	౬	బ్రాహ్మ్య	బ్రాహ్మ.
	౮	ప్రకారము	ప్రకారమును.
	౯	వానికిమూ	వానికిమూల.
	౧౬	చతుర్ముఖః	చతుర్ముఖ.
	౨౬	ఉత్తిష్టే	ఉత్తిష్ఠే.
	౨౭	బ్రాహ్మ్య	బ్రాహ్మ.
౧౯౭	౨	విహారస్పృక్	విహారస్య.
	౩	స్వప్నాన	స్వప్నావ.
	౧౫	సాత్వ	సాత్వత.
	౧౬	కమండులూ	కమండులు.
౧౯౮	౧	కాద్యా	కార్యా.
	౨	కూబరో	కూపరో.
	౫	చాపాన	చ్యాపాన
	౬	విష్టాంతు	విష్టంతు.
	౭	సమాదాయా	సమాధాయా.
	౯	వ్యాసాగ్రస్య	నాసాగ్రస్య.
	౧౩	బ్రహ్మా	బ్రహ్మ.
	౧౪	హ్మా	హ్మ.
	౧౮	స్మృతేతి	స్మృతీతి.
		మగుశరీరమగు	మగాశరీరమగు.
	౨౩	మాగతః	మాగతా
	౨౫	సామ్వ	సామ్య.
౧౯౯	౧	న్యామ్యే	నియామ్య.
	౨౦	సంస్థిని	సంస్థితి
	౨౨	యామినో	యామనో
	౨౩	యిత్యభి	ఇత్యభి.
	౨౫	యనుష్టించ	యనుష్ఠించ.
	౨౬	త్ర్యక్త్వావ్యానా	త్ర్యక్త్వాధ్యానా
	౨౮	దన్యపల	దన్యఫల.
౨౦౦	౧	మీమాంసకబంధ	మీమాంసకబంధ.
	౯	ఘూయిష్ట	ఘూయిష్ఠ.
	౧౨	వేణ్ణుం	వేణ్ణుః
	౧౩	నర్చరాది	నర్చిరాది.
	౧౬	ప్రవమ	ప్రథమ.
		నిష్టు	నిష్ఠు.
	౧౭	నిష్టు	నిష్ఠు.
	౧౯	నిష్టులకు	నిష్ఠులకు.
	౨౨	ప్రాతఃకాల	ప్రాతఃకాల.
		మద్యాహ్న	మధ్యాహ్న
	౨౩	ద్యానయోగము	ధ్యానయోగము
	౨౫	చ్ఛాస్త్రాదుల	చ్ఛాస్త్రాదుల.
౨౦౩	౬	నాంతరము	నానంతరము.
౨౦౬	౨౫	విదాయా	విధాయా.
౨౦౮	౨౪	రాగేవ	రాగేచ.
౨౦౯	౧	త్సన్నది	త్సన్నధి.
	౭	కాస్య	కాశ్య.
	౯	దాన్యము	ధాన్యము.
	౧౨	తిలపిష్ఠము	తిలపిష్టము.
	౧౬	ద్గేహం	ద్గేహం.
	౧౭	ప్రీహ్య	ప్రీహ్య
౨౧౦	౪	హృర్లేఖ్య	హృల్లేఖ్య.
	౨౧	స్నేహాకం	స్నేహోక్తం.
౨౧౧	౧౮	లేఖ్యంతు	ల్లేఖ్యంతు.
	౨౦	త్యజతే	త్యజ్యతే.
౨౧౩	౧౩	కృష్ణాజనము	కృష్ణాజినము.
	౧౪	గజాస్తి	గజాస్థి.
౨౧౪	౧	ఉచ్ఛిష్ఠ	ఉచ్ఛిష్ట.
	౪-౫	ధారు	దారు.
	౧౫	తాంమ్రాది	తామ్రాది.
	౨౪	స్యయో	స్యయోః.
౨౧౫	౪	నతిక	నధిక.
	౨౬	చ్ఛేదనై	చ్ఛేదనైః.
౨౧౬	౮	బహిష్టుల	బహిష్ఠుల.
	౧౨	కస్మలము	కశ్మలము.
	౧౩	కస్మల	కశ్మల.

౪౫-వ పుట ౨౫-వ పంక్తికి మొదట, పాదరసము మొదలగు వానిని అగ్నికి నెగిరి పోకుండు నటుల నిలుపుకొని సిందూరాదులు చేయువారివలె, యని యారంభించి పనువు రొక్క ఇత్యాదులు,యని నందుండు ప్రకారము జదువవలయును.

శ్రీరస్తు.

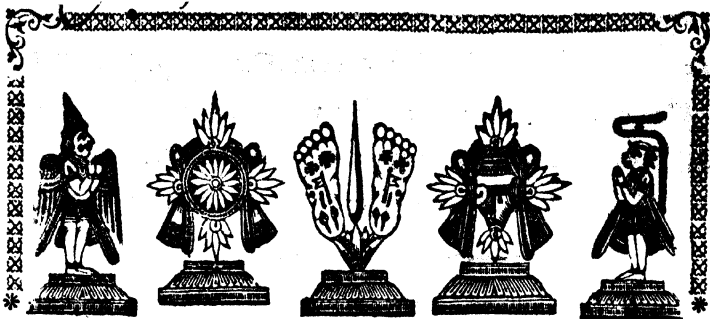

శ్రీమద్వరవరమునయేనమః.

జగదాచార్యపరిగృహీతం.

శ్రీమత్పరమహంస పరివ్రాజకోచార్యో భయవేదాంత ప్రతిష్ఠాపనాచార్యులై యఖండమహీ మండలాలంకార మహీపాలకోటీర ఘటితమణికిరణ పటల పాటలిత పాదపీఠపర్యం కాచార్యులై, యుభయవేదాంత పారంగతులై, సకలశాస్త్రనిపుణులై, సారాసార వివేకచతురులై, శ్రీమన్నాథయా మునయతి వరాదితత్సం ప్రధాయసిద్ధులై, జ్ఞానభక్తి వైరాగ్యసంపన్నులై, శాంతి శమదమాద్యనంత కల్యాణ గుణ గణపరిపూర్ణులై, శ్రీమద్భగవ ద్భాష్యకార సిద్ధాంత నిర్ణాయకాచార్య సార్వభౌములై వేంచేసి యుండెడు, శ్రీమాన్, శ్రీవానమామల శ్రీశఠగోపరామానుజజీయర్ స్వాములవారు, ప్రాకు సర్వజితునామసం॥ ఫాల్గుణమాసము నందిచ్చట చెన్నపురితో చేరిన తిరువల్లిక్కేణి మఠము నందు విజయముచేసి యుండగా నొకకాల విశేషమున దాసునితో వార్తలాడు చుండునపుడు, ఈగ్రంథవిషయమై ప్రశంసించఁగా, నపుడీగ్రంథమును స్వామి కటాక్షింప నపేక్షితులైరి, అప్పటికీ గ్రంథము ముక్కాలు భాగమునకు పైగానే నెరవేరి యుండినందున, అనంతర మొకదివసమున నీ గ్రంథమును స్వామి సన్నిధికి వేంచేపు చేసికొని పోయి అవకాశము కొలది యందు ముఖ్యముగా ఊర్ధ్వ పుండ్ర ధారణమును, శ్రీచూర్ణప్రకాశికయు మొదలగు ప్రకరణములనుసేవించగా, స్వామి అత్యాదరముతో తిరుచ్చెవి శాత్తి నందుగల సకలార్థములను పరిశీలించి, మిగుల నానందించి, మనదర్శనమునకీ గ్రంథము మిగుల నుపయుక్తమై యున్నదని స్వామి తిరుప్పవళము గుండాసాధించిరి గాన నీగ్రంథము జగదాచార్య పరిగృహీతమై యున్నదనుటకు సంశయములేదు.

ఇట్లు,
భాగవత విధేయుడను,
మొదలి యాణ్డాన్ దాసుడు.

శ్రీ మతే రామానుజాయ నమః.

ఉపోద్ఘాతము.

స్వరూపానురూపమగు నిరస్తాతిశయాహ్లాదసుఖభావైక లక్షణమగు భగవత్ప్రాప్తియందపేక్షగలముముక్షువులకు, శిష్టాచార పారంపర్యమవశ్యానుష్ఠేయముగాన, తదనుష్ఠానవిధులనుపన్యసింప, నుపక్రమించుటకుపూర్వము, ప్రథమ, మధ్యమ, చరమ పర్వ, ప్రపన్నాధికారులకు, త్యాజ్యోపాదేయ వివేకజ్ఞానముకలుగుట, అత్యావశ్యకమైనందున, శ్రీలక్ష్మీనాథ పరాఙ్కుశ పరకాలనాథ యామున యతివర కూరనాథ గోవింద భట్టారక లోకగురు వరవరముని ప్రభృతులుపరమకృపచే, సకల చేతనోజ్జీవనార్థముగ ప్రవర్తింపజేసిన, శ్రుతిస్మృతీతిహాసపురాణ, భగవచ్ఛాస్త్ర, బ్రహ్మసూత్ర, ద్రావిడ వేద, తదంగోపాంగ తత్తద్వ్యాఖ్యాన ములయందును, సాంగాఖిలద్రవిడ సంస్కృత రూప వేదసారార్థ సంగ్రహమగు శ్రీవచన భూషణ దివ్యశాస్త్రాది రహస్యగ్రంథములయందును, కొన్ని పరమార్థ ములను, "ప్రపన్నానుష్ఠాన భాస్కర" మను, నీ గ్రంథమునకు, నుపోద్ఘాతము గా జేర్చబడి, తదనుష్ఠాన విధులు, శ్రుతి స్మృతి పురాణేతిహాస ప్రకరణ గ్రంథస్థములై యున్నను, సర్వజనులకు అగ్రాహ్యములుగా నుండుటచే అప్రకాశకములై యున్న వానిన న్నిటిని సంగ్రహించి, మనపూర్వాచార్యులు సాయించియున్న సులభ పద్ధతుల ను తెలుప బూని, రచియింపబడు ఈగ్రంథమందు, స్ఖాలిత్యములు గలిగి యుండ వచ్చునే గాన, "యత్సారభూతం తదుపాసితవ్యం హంసోయథాక్షీర

మివాంబుమిశ్రం" అనియు, "కత్తోర్గళ్ తామఁగప్పర్, కళ్విత్తన్నిలాశైయుళ్లోర్, పెత్తో మెనప్పుగండుపిన్నుకేరపర్, మత్తోర్గళ్ మాచ్చరియత్తాలిగ ఫ్రిల్, వందదెన్నెంశేయిగఫ్రిగై, ఆచ్చరియమోదానవరుఱ" అను ప్రకారము, బుద్ధిమంతులు నీరసమును పేక్షించి, సారమును గ్రహించి గైకొనవలయునని ప్రార్థించెద.

శ్రియఃపతియై, శ్రీవైకుంఠనికేతనుడై, శ్రీమదనంతముఖనిత్యసూరిపరిషన్నిషేవ్యమానుడై, అవాప్తసమస్తకాముడై, అఖిల మంగళ గుణస్వరూపుడైనసర్వేశ్వరుడు "క్షయంతమస్య రజసః పరాకే" అనియు "త్రిపాదస్యామృతందివి" అనియు, "తదక్షరేపరమే వ్యోమన్" అనియు, "యోస్యాధ్యక్షఃపరమే వ్యోమన్" అనియు, "తద్విష్ణోః పరమంపదం సదాపశ్యంతి సూరయః" అనియు, సకల జగదుజ్జీవనానుశాసన ప్రవర్తకములగు నిఖిల నిగమాంత సహస్రములయందు ప్రతిపాదించబడినదై "వైకుణ్ఠే తు పరేలోకే శ్రియాసార్ధం జగత్పతిః, ఆస్తేవిష్ణురచింత్యాత్మా, భక్తైర్భాగవతైస్సహ" అనియు "అత్యర్కానలదీప్తంతత్ స్థానంవిష్ణోర్మహాత్మనః, స్వయైవప్రభయారాజన్ దుష్ప్రేక్ష్యం దేవదానవైః" అనియు "ఆక్రీడా వివిధారాజన్, పద్మిన్యశ్చామలోదకాః, ఏతేవైనిరయాస్తాత, స్థానస్య పరమాత్మనః" అనియు, ఇత్యాదులచే, యోగయాజ్ఞవల్క్య పంచమవేద పురాణ రత్న సముదంచిత ప్రామాణ్య పంచరాత్రాది వచన సంచయము లందును "నలమంద మిల్ల తోర్ నాడు" అనియు, "శుడరొళియానిన్ద తన్నుడై చ్చోతి" అనియు "తెళివిశుంపుతిరునాడు" అనియు "మాకవైకుంత" మనియు, ఇత్యాది వాక్యములచేతను, "మయర్ వరమదినలము" గల పదుగురాళ్వారుల చేతను సాయించబడిన అతిశయముగలదై "గుణైః ప్రధానం పురుషః పరంపదం, పరాత్పరంబ్రహ్మచ తేవిభూతయః" అనియు "పరమ యోగివాఙ్మన సాపరిచ్ఛేద్య స్వరూప స్వభావ, స్వాభిమత వివిధ విచిత్రానన్త, భోగ్య భోగోపకరణ, భోగస్థాన సమృద్ధానన్తాశ్చర్యానన్త మహావిభవానన్తపరిమాణ నిత్యనిరవద్య నిరతిశయ వైకుంఠనాథ" అనియు, "కాలాతీత పరమహతీవిభూతిః" అనియు, "యద్దూరే మనసో యదేవ తమసఃపారే యదత్యద్భుతం" అని సర్వపూర్వ దేశికస్తోమ ప్రశస్తమై, ఇట్లు

వేదములచేతను, మహర్షులచేతను, ఆళ్వార్లచేతను, ఆచార్యులచేతను, ఏకకంఠముగ ప్రతిపాదించబడిన, ప్రభావాతిశయముగల పరమపదమందు ఆనందైకార్ణవమగు తిరుమామణి మంటపమున పర్యంక విద్యాది ప్రద్యోతితానవద్య మాహాత్మ్యముగల, దివ్యాస్థాన మంటపమునందు, ఉభయ విభూతికార్య నిర్వాహకమునకు తగిన సన్నివేశముగల దివ్య సింహాసనముపై, నిరవధిక తేజోరూపమై, సద్వైకరూపమై, నిత్యసిద్ధ పరమేష్ఠ్యాదిపంచోపనిషణ్మయమై, స్వానురూపమై, చిన్మయమై ప్రకాశించెడు, కిరీటాది నూపురాంతమైన దివ్య స్రగ్వస్త్రాభరణ భూషితమై, దివ్యాయుధములచే దేదీప్యమానమై, నిరతిశయ సౌందర్య సౌకుమార్య లావణ్య యౌవనాద్యపరిమిత గుణ గణ నిధియగు దివ్య మంగళ విగ్రహ విశిష్టుడై, శ్రీ భూమీ నీళా దేవీసమేతుడై, అనంత వైనతేయాది నిత్య సూర్యనంత ముక్త బృందా నవరత పరిచర్యమాణ చరణ నళినుడై, ఉభయ విభూతి నిర్వాహకుడై, నిరతిశయానంద యుక్తుడగు సర్వేశ్వరుండు నిత్యాసంకుచిత జ్ఞానులగు ననంతగరుడ విష్వక్సేన ప్రముఖ నిత్యసూరులను, నివృత్తి సంసారులై ఆనిత్యులవలె లబ్ధకైంకర్య పరులైన ముక్తుల నానందింప జేయుచుండియు, వీరివలె సంసారులును తన్ననుభవించి తదనుభవజనిత ప్రీతికారితా శేషా వస్థోచితాశేష శేషతైకరతిరూప నిత్యనిరవద్య నిరతిశయా నందరూప కైంకర్యమను మహా సంపత్తును పొంది సుఖించుటకు ప్రాప్తి కలిగి యుండియు, తదప్రాప్తిచే సంసారదుఃఖార్ణవ మగ్నులగు దురేయని, సర్వేశ్వరుండు, మిక్కిలి వ్యాకులాంతఃకరణుండై, మూల ప్రకృతిగతులై కరణ కళేబర శూన్యులై "లూనపక్ష ఇవాండజః" అనుప్రకారము తెక్కలు విఱిగిన పక్షులవలె యుండెడి స్థితిని కటాక్షించి "కరణకళేబరైర్ఘటయితుం దయమానమనాః" అను ప్రకారము అఖిలాత్మలకు కరణ కళేబర ప్రదానముచేయ స్వచరణకమల సమాశ్రయణమున కుపకరించిన కరచరణాద్యవయవ సంఘాతాత్మకమగు శరీరముచే ఈశ్వర తిరువుళ్ళము ననుసరించిన దుచుకొనక, సమిధలుకోయనిచ్చిన కత్తిచే పశువుతోకను ఛేదించెడువానివలెను, కలువు తీయనిచ్చిన కోలతో నేత్రము పెకలించుకొనువాని వలెను, ప్రవాహము దాటనిచ్చిన తెప్పనుగొని దరిచేరక ప్రవాహవేగము నసముద్రము జేరు

జాని వలెను, ఈ శరీరమును శబ్దాదివిషయ ప్రావణ్యమునకు హేతువు చేసి కర్మ ప్రవాహ వేగముచే గర్భాద్యవస్థా దుఃఖగర్భమగు సంసార సముద్రం బునం బడుటకు మిగులజింతించి "శాసనాచ్ఛాస్త్రం" అనియు "హర్తుంతమ స్సదసతీచవివేక్తుమీశో, మానం ప్రదీపమివ కారుణికో దదాతి" అనియు "కలై కళుం వేదనుం నీతినూలుం కర్పముం చొర్ పొరుళ్ తానుం మత్తై నిలైకళుం వానవరుక్కుం పిఱర్కుక్కుం నీర్మయినా లరుళ్ శెయ్ తే" అనియు, పరమకృ పచే శాస్త్ర ప్రదానముచేయ, నందజ్ఞానా న్యథాజ్ఞాన విపరీతజ్ఞాన ప్రతిప త్తిచేసి "ఈశ్వరోహమహంభోగీ సిద్ధోహం బలవాన్ సుఖీ, ఆఢ్యోభిజనవా నస్మి, కోన్యోస్తిసదృశోమయా" అనియు "యోన్యథా సంతమాత్మాన, మన్య థా ప్రతిపద్యతే, కింతేన నకృతం పాపం, చోరే ణాత్మాపహారిణా" అనుప్ర కారము, అఖిల పాపహేతువై స్వస్వాతంత్ర్యరూపమగు ఆత్మాపహారము జేసి అనాది కర్మ వాసనా దోష దూషితాంతః కరణులై, అపథే ప్రవృ త్తులైయుండుట నిరీక్షించి, తానే విచ్చేసి వీరల శిక్షించి రక్షించ వలయునని రామకృష్ణాద్య వతారములు సేయ "ఆసురీం యోనిమాపన్నా మూఢా జన్మని జన్మని, మా మప్రాప్య తు కౌంతేయ తతో యాం త్యధమాం గతిం" అనియు "అవజానంతి మాం మూఢాః మానుషీం తనుమాశ్రితం పరం భావ మజానంతో మమ భూత మహేశ్వరం" అనియు, సజాతీయ ప్రతిపత్తిచే ఆసురప్రకృతులై తన్నవజ్ఞతపరచి, తన్ననువర్తించకసంచరింపగని మృగయుడు, తాబెనిచినమృగములగొని, యన్యమృగములస్వాధీనముచేసుకొనున ట్లు, జీవసజాతీయులగు నిత్యసూరుల నీవిభూతియం దవతరింపింప సంకల్పించి, శ్రీవత్స కౌస్తుభ వైజయంతీ వనమాలికలను, శ్రీభూమి నీళాదేవులను, శ్రీపం చాయుధాళ్వారులను, అనంతగరుడవిష్వక్సేన ప్రభృతులను కటాక్షించి, వీర లు ఈ లీలావిభూతియందు నానావర్ణముల యందవతరించి అఖిలాత్మోజ్జీవన ముచేయుడని నియమింప, వారు తదాజ్ఞానువర్తులై "కలౌ ఖలుభవిష్యంతి నా రాయణ పరాయణాః" అనియు "క్వచిత్క్వచి న్మహాభాగా ద్రావిడేషు చభూయశః" అనియు, "తామ్రపర్ణీ నదీయత్ర కృతమాలాపయస్వినీ। కావేరీ చమహాభాగా ప్రతీచీచసరస్వతీ" అనుప్రకారము ఈనదుల సమీప మందలి

ద్రావిడ భూభాగమందు నానావర్ణములలో వైష్ణవోత్తములై వచ్చి యవత రించగా, సర్వేశ్వరుడును ఆళ్వారాచార్యులకు "మయర్ వర మదినలమరు ళినక్" అని సాయించిన ప్రకారము, అజ్ఞానాంధ కార నివృత్తి పూర్వకముగ భక్తిరూపాపన్నజ్ఞానము కృపచేసి తద్ద్వారా సర్వాధికారమగు ద్రావిడ వేద తదంగోపాంగ తత్తద్వ్యాఖ్యానములచేతను, శ్రీవచనభూషణాది రహస్యము లచేతను, సర్వోజ్జీవనార్థముగా, ఈదర్శనమును ప్రకాశింప జేసెను; అట్లుపర మకృపచే ప్రకాశింపజేసిన ఈదర్శన వైలక్షణ్యమును చెరుచుటకును, అనేకుల ను తమవలె బద్ధసంసారులుగా జేయుటకును,ఇందు ప్రవేశించి, ఖ్యాతిలాభా ర్చనతత్పరులై నామరూపములను ధరించి, స్వరూపాను రూపవృత్తి విశేషము లొకటియు లేకనే, స్వరూపవిరోధుల నొకటియుత్యజించజాలక, దేహాత్మా భిమానులై, దురహంకారగ్రస్తులై, కృష్ణచిహ్నములను ధరించి, కృష్ణు నెదిరించి న పౌండ్రకవాసుదేవుని వలెను, అమృతార్థులై దేవగోష్ఠిలో ప్రవేశించిన రా హు కేతువులవలెను, స్వకార్యపరులై వానరాకారమును ధరించిన శుకసారణా దులవలె తిరిగెడు,పరహింస, పరదార పరిగ్రహ, పరద్రవ్యాపహార, అభక్ష్య భక్షణ,అపేయపాన తత్పరులైన ఆసురప్రకృతుల ఉక్తివృత్తులను, ప్రమాణము గా గైకొనక, గ్రంథస్థములగు ఆళ్వారాచార్యుల వచనానుష్ఠానములనే ప్రమాణముగాగొని, వాటికి విరోధముగా సర్వేశ్వరుడైనను మనదర్శన స్థా పకులగు ఎంబెరుమానారులైనను, ప్రత్యక్షమై సాయించినను, స్వప్నాదులలో నియమించినను ఇంద్రవేషధారియై అంబరీషుని భ్రమింపజేయవచ్చిన వానివలె జేసెడు "మెణ్ణిలాప్పెరుమాయన్" ఐన సర్వేశ్వరుని మాయాకార్యమని తల చి, అప్రామాణికకృత్యములను,శిష్టాచారమని ఆచరింపదగదు.

—※ ఈ యతిమాత్ర ప్రవృత్తి కైతిహ్యము. ※—

ఎంబెరుమానారులు దర్శనము నిర్వహించుచు వచ్చెడు కాలమందు,యాదవ ప్రకాశులు వీరివైభవమంతయు దెలసియుండియు,మాతృవచనముచేతను, భగవ దాజ్ఞచేతను, వారినాశ్రయించి, శ్రీవైష్ణవ సిద్ధాంతమునందు ప్రవర్తించినది చూచి,తత్పుత్రశిష్యులు సహించజాలక, నీదర్శనమున అపథేప్రవృత్తి కలుగ జేయవలెనని తలచి "భక్తిరష్టవిధాహ్యేషా యస్మిన్ మ్లేచ్ఛేపివర్తతేసవిప్రేం

ఢోశ్రీమునిశ్శ్రీమాక్షసయతిస్సచపండితః" అనుభగవదాజ్ఞచేతపూర్వాచార్యులు నికృష్టవర్ణజాతులగువిలక్షణసంబంధస్వీకారమునంగీకరించినదేహేతువుగా, సర్వవర్ణసాంకర్యముకలుగజేసి, చరమశ్లోకమునందు, సర్వధర్మత్యాగమునువిధించినదేహేతువుజేసి "ఇదంకురు ఇదంమాకార్షీః" అను రెంటినిత్యజించవలెనని, నిషిద్ధానుష్ఠానమును ప్రవేశింపజేసి, ఇదిచరమధర్మమని కొన్ని గ్రంథములను కల్పించి, తత్కాలవర్తులైన కొందరాసుర ప్రకృతులను మోహింపజేయగా నిదియర్థకామ పరవశులకు సహకారమైనందున దావానలమువలె వ్యాపించుచు రాగా, ఆకాలమందే ఎంబెరుమానారులు కొందరినిపట్టి శిక్షించి, గ్రంథములను తీసిచించి దగ్ధముసేసినను, కలిదోషముచేత తిరుగానా నాటికి అభివృద్ధియై, శిష్టులుగహింపుదురని బయలు పరచక, స్వగోష్ఠికను కూలమైన వారికి మాత్రము ఇది శిష్టాచారమని చెప్పుకొనుచు నీదర్శనమునకు అనర్థకులై తిరుగుచురాగా పిళ్లలోకాచార్యుల కాలమందును, కొందఱు కొన్ని విపరీత ప్రశ్నలు చేయగనందుమీద శ్రీవచన భూషణ దివ్య శాస్త్రము, భగవదాజ్ఞచేనవతరించినదని కొందరు జ్ఞానాధికులు చెప్పెదరు.

ముముక్షువులైనచేతనులకాహారనియతి, సహవాసనియతి, అనువర్తననియతి, ఇవిప్రధానములయినవి. అందు ఆహారనియతియనగా — జాతిదుష్టాశ్రయదుష్టనిమిత్తదుష్టములను పరిత్యజించి పవిత్రములై విలక్షణ పరిగ్రహములై పరిశుద్ధములైన భగవద్భాగవత శేషములను స్వీకరించుట. జాతి దుష్టమనగా — "లశునమద్య మాంసాని, మూలకం గృంజనంతథా, తిలపిష్టంతథా శిగ్రుం, బిల్వం కోశాతకీం తథా, అలాబుం శ్వేత వార్తాకం విడ్వనీకం తథైవచ, ఏవ మాదీని భక్ష్యాణి శాస్త్రదుష్టాని యేనరాః, ఖాదంతి తే నరాయాంతి, విణ్మూత్ర క్రిమి భోజనం" అనిత్యాజ్యములుగా చెప్పబడునిషిద్ధ ద్రవ్యములు, అయితే ఆచార ప్రధానులైన పెరుమాళ్ "నమాంసం రాఘవోభుంక్తే నచాపిమధుసేవతే" అని సీతావిశ్లేష సమయమందు మధుమాంస వర్జనముచేసి నారని చెప్పుటచే సంశ్లేషదశయందు అనుభవించినారని తోచుచున్నదేయనగా "ధర్మసంస్థాపనార్థాయ సంభవామి యుగేయుగే" అనియు, ధర్మసంస్థాపనార్థము తిరువవతరించిన అవతారములం దాచరించిన ధర్మముపాదేయముకాదో యనగా,

పెరుమాళ్లు సామాన్య ధర్మ నిష్ఠులగుట చేత, క్షత్రియ కులముల కనుగుణమైన మాంసములును, రాజులు స్వీకరించెదరు నానా సుగంధ పుష్పరస సముదాయమైన మధువును స్వీకరించిరే కాని స్వవర్గ విరుద్ధమైన మధుమాంస పరిగ్రహము చేయలేదే, వర్ణ ధర్మికులకు తారతమ్యాను గుణముగా, కొన్ని త్యాజ్యములు కొన్ని యుపాదేయములై యున్నవి యంతయు; సత్వప్రచురులైన పరమైకాంతులకు "ఉభేవిద్వాన్పుణ్యా పాపే విధూయ" అను వచన ప్రకారము భగవదనుభవ వ్యతిరిక్తములు త్యాజ్యములుగా జేయుటతప్ప ఉపాదేయమన కూడదు "బ్రాహ్మణస్య, మధూకమైక్షవం తాళం ఖార్జురం పానసం తథా, ద్రాక్షం మధుజ మారిష్టం, మైరేయం నాళికేరజమ్, ఇత్యే కాదశమద్యాని నిషిద్ధానిద్విజన్మనాం, సురాంబు ఘృత గోమూత్ర పయ సామన్యతమ మగ్నిస్పర్శాద్దాహకశక్తింకృత్వాపీత్వామరణాత్ శుద్ధింప్రాప్నుయాత్" అనుప్రకారము సత్వప్రచురమైనబ్రాహ్మణత్వమునకే మరణాంతములైననిషిద్ధ ద్రవ్యములు, సత్వనిష్ఠులై గ్రామ కులాది వ్యపదేశములు లేక సర్వ వర్ణాశ్రమ విలక్షణులైభగవదేకవ్యపదేశ్యులైన పరమైకాంతులకు తలంచనే కూడదు, నింద్యములైన యీనిషిద్ధ ద్రవ్య స్వీకారము వర్ణమును పట్టియే నిషిద్ధమే గాక "ద్రవ్యం నింద్యసురాది దైవతమతి క్షుద్రంచ బాహ్యాగమో, దృష్టిర్దేవల కాచ్ఛదేశిక జనా ధిక్ ధిక్ ధిగేషాంక్రమః" అని, క్షుద్ర దేవతా విషయ బాహ్యాగమ ప్రవర్తక నిషిద్ధకృత్యము లగుటచే శిష్టగర్హితములైనవి "యజంతే సాత్వికాదేవాన్"అని దేవతలందరు సాత్వికులకు పూజ్యులని, పెరుమాళ్ రుద్రేంద్రాదులను అవతారములయందారాధించినారని, అనన్యార్హ శేషత్వా కారషట్కములచేత పిరాట్టితో సమమైన పరిశుద్ధాత్మలకు, దేవతాంతర భజనముచేయకూడదు; మరియు నవతార ప్రయుక్తములైన మానుషచేష్టితములుదృష్టాంతములవ్యోనేని, బ్రహ్మజన్మమైనరావణునిసంహరించినాడనిబ్రహ్మహత్యాదులును, కృష్ణునను సరించి పరహింస, పరదార పరిగ్రహ, అభక్ష్య భక్షణ, అపేయ పాన, అకృత్య కరణ, కృత్యాకరణ, పరద్రవ్యాపహారాదులును, ఉపాదేయ మగుటకు సంశయములేదు గాన, మహా పాతకములును ప్రపన్నధర్మములై ప్రవర్తించవలసివచ్చును గాన, నట్లుచెప్పుటయుచితముగాదు. అవియట్లుండ, చరమ

శ్లోకమందలి ప్రథమపదమందు సర్వశబ్దమునకు సంకోచము రాకుండునట్లు నివృత్తి రూప ధర్మత్యాగమునకై పరిగ్రహించెద మంటి మేని, అనన్యార్హ శేషత్వ స్వ రూపుడైన తనను, నిఖిలహేయ ప్రత్యనీక కళ్యాణైక తానుడైన సర్వేశ్వరుని, త్రిపాద్విభూతియందు "మేఘాలగుం తనికోల్ చెల్ల కుఘుమత్తేవర్ కుళాంగల్ కైదొళ్ళియెళుందరుళి" ఉండెడు వైకుంఠనాధుని ప్రాపించెడు పరమ పురుషార్థ ఫలమును చూడగ, అపధే ప్రవృత్తి చొరబడుటకు అవకాశము లేదనుట ముముక్షు పడిలో పరిహృతమైనది "ఉచ్ఛిష్ట మపిచామేధ్యం భోజనం తామస ప్రియం" అను వచనరీత్యా అమేధ్య వస్తువులు తామసులకే గాక సత్వనిష్ఠులకు త్యాజ్యములై యుండును, త్రిగుణాధీనాత్మక క్రియాధీనచేతనులకైతే, గుణాను గుణముగా త్యాజ్యము లుపాదేయములుగా నుండును, "సర్వం ఖల్విదం బ్రహ్మ" అని సమస్త వస్తువులును, బ్రహ్మాత్మకమని తలచెడు అధికారులకు, త్యాజ్యమైనవి కల వోయనిన, వీడు త్రిగుణాత్మకమైన ప్రకృతిని విడిచి ముక్తుడైన వెనుకనే, తదీయత్వా కారముచేత లీలా విభూతియంతయు అనుభావ్యమగును; ప్రకృతి విశిష్టుడై యుండియు "మయర్ వరమది నలమరుళ్ప్పెత్త" ఆళ్వార్ల వంటివారును, ప్రహ్లాదాళ్వాన్ వంటివారును అపరోక్షజ్ఞానులై, సమస్త వస్తువులయందు సర్వేశ్వరుని సాక్షాత్కరించి, విషశస్త్రాగ్నులు మొదలైనవి ప్రాతికూల్యములుగాక, నన్నియు ననుకూలములుగా సర్వసములై, పృథివ్యాది భూత భౌతికములయందు, మరియు నిందుగల చేతనాచేతనములయందంతట వ్యాపించిన వాడతడే యని, సర్వేశ్వరునికి యివి యన్నియు ప్రకారతయా శేషమై యుండుట ననుసంధించిరే గాని బ్రహ్మాత్మకములని లశునగృంజనాదుల్ల ననుభవించలేదే. కాన బ్రహ్మాత్మకమని ముముక్షువులకు ప్రాకృతి హేయ వస్తువు లుపాదేయము లనగూడదు. "ఆహారశుద్ధౌ సత్వ శుద్ధిః సత్వాత్సంజాయతే జ్ఞానం, జ్ఞానాన్మోక్షమయి నందున" జ్ఞాన విరోధవస్తువులు త్యాజ్యములు "మయర్ వరమదినల మరుళ్ప్పెత్త" ఆళ్వార్లకైతే "ఉణ్ణుం శోరుపరుగునీర్ తిణ్ణుంవెత్తిలయుమెల్లాంకణ్ణనెంబెరుమాన్" అనిధారక పోషకభోగ్యాదులంతయు నతడేనై యుండె, నదిలేని ముముక్షువులకందరికిని సత్వోద్రిక్తవస్తువులే పరిగ్రాహ్యములు కావున, జాతి దుష్టములు త్యాజ్యములుగా నుండును.

ఆశ్రయదుష్టమనగా— అభిశస్తపతిత చండాలాభిమాన దూషితములైనవి. నిమిత్త దుష్టములనగా— శ్రాద్ధశాంత్యాది నిమిత్తముల వలన వచ్చు నవియును, కేశోచ్ఛిష్టా పకృష్టస్పర్శ దుష్టములును ఇవి మూడును పరిత్యజించుట ఆహారనియతి యనునది. సహవాస నియతియనగా— దేహాత్మాభిమానాదులు, దేవతాంతర ప్రయోజనాంతర సాధనాంతరపరులు స్వతంత్రులు మొదలైన ప్రతికూలులను చూచునెడల సర్పాదులను చూచినట్టులొదిగి జ్ఞానానుష్ఠానములు గల పరమార్థులతో సహవసించుట. అనువర్తన నియతి యనగా— అర్థార్జనాదులకై రాజద్వారముల యందుకాచి సంసారు లనువర్తించి తిరుగక దృష్టము కర్మాధీన మగుటచే నందుకు విస్మయ పడక సదాచార్యాను వర్తన పరుడై యుండుట. ఇట్లు జ్ఞానానుష్ఠానసంపన్నుడే సదాచార్యుడని చెప్పదగినది.

జ్ఞానహీనుడు అంధకునివలె అనుష్ఠాన హీనుడు పంగువువలె జ్ఞానానుష్ఠానములు రెండు కలిగి యుండుటచే తాను తన్ననుసరించిన వాడును దరిజేర వచ్చును శరణాగతుడైన ముముక్షువుకు విధి నిషేధములు రెండును త్యాజ్యములై యుండగా రజస్తమస్సుల వలన చలించి “అధర్మం ధర్మమితియా మన్యతే తమసావృతా । సర్వార్థా న్విపరీతాంశ్చ బుద్ధిస్సాపార్థ తామసీ” అని చెప్పెడు ప్రకారము యథార్థము నిరూపించక విపరీతానుష్ఠానపరుడై అదేయితరులకుపదేశించి “శ్రుతిస్స్మృతిర్మమైవాజ్ఞా యస్తాముల్లంఘ్య వర్తతే, ఆజ్ఞాచ్ఛేదీమద్రోహీమద్భక్తోపి నవైష్ణవః” అను ప్రమాణరీత్యా భగవదాజ్ఞా రూపములైన దుష్టవృత్తులచేత భగవదనభిమతుడై తాను నశించి తన్ననుసరించిన శిష్యుని నశింపజేసి తన్నుచూచిన యితరులలో తన్నను వర్తించి కొందరుతన్ననాదరించి కొందరు నశించేటట్టు అపథీ ప్రవృత్తుడై తన్ను ఆచార్యునిగా నభిమానించి ఖ్యాతిలాభ పూజాను వర్తనముల నపేక్షించి విపరీత ప్రవృత్తులైన శిష్యులను చేర్చుకొని వారిదురభిమాన దూషితద్రవ్యమును పరిగ్రహించియందుచే దేహయాత్ర నడిపించుకొనుచు అహంకారార్థకామ పరవశులైన మూర్ఖులందరు శిరోముండనము సేసికొని కరచరణాదుల జక్కగా శుద్ధిచేసుకొని వస్త్రముల జక్కగా నుదికిమొలను సు సంగతముగా ధరించుకొని ద్వాదశోర్ధ్వపుండ్రధారులై తిరుమణి పడములను తిరు పవిత్రములను ధరించి పవిత్ర

పాణులై అధ్యయనాధ్యాపనములు కలిగినవారై వేశ్యాలంకారముల వలె సకలజన మనోహర వేషధారులై అహంకారమమకార గృహక్షేత్రదారా పుత్రాది సక్తులై రాగద్వేషయుక్తులై అర్థార్జన తత్పరులై వైష్ణవనామరూపములు కలిగినవారై యథాపూర్వ నిషిద్ధానుష్ఠాన రతులై బద్ధసంసారులై కర్మశూన్యులై మేమే విలక్షణ వైష్ణవులమనియు జ్ఞానాధికులమనియు అహంకరించి సామాన్య విశేష శాస్త్రములు రెంటికి తప్పి నడిచెడు ఉభయ భ్రష్టులననువర్తించుమని యెవరైనను చెప్పుదురా! వంచనార్థముగానైనను నామరూపములుండుటచేత తదను గుణమాత్రము కించిత్కరించి నిందించక "అవణ్ మాయంకడిరదరిం తరిం తోడుమినే" అని ఆళ్వార్లానతిచ్చినప్రకారము పరుగులిడి పోవలయు. సర్వేశ్వరుడు లీలార్థముగాజేసెడు కృషినిదూషించితిమేని యది యు లీలాలోలుడైన వాని కనిష్టమైనందున వారినినిందించక ప్రణిపాతాదుల చేత సవినయముతో అట్టివార్ల సహవాసమును దూరముగ" వర్జింపవలయు.

పెరియవాచ్చాంబిళ్లగారి సన్నిధిని నొక శ్రీవైష్ణవుడు దండము సమర్పించి, స్వామీ! మేము లీలకు విషయమో? కృపకు విషయమో? యని ప్రశ్నసేయగ, దేహమును బట్టి యుంటిమేని లీలకు విషయ మగుదుము, ఆత్మను బట్టి యుంటిమేని కృపకు విషయ మగుదుమని ప్రత్యుత్తరము నిచ్చిరి. ఇందుచే "త్వఙ్మాంసరుధిరస్నాయుమేదోమజ్జాస్థిసంహతౌ, దేహేచేత్ప్రీతిమాన్మూఢోభవితానరకేపిసః" అను వచన ప్రకారము దేహాభిమానియై తైలఘృతాదుల చేత దేహమును వృద్ధిజేసి విషయ ప్రవణులై దేహాను బంధికులైన భార్యాపుత్రాదులయందు అనురక్తచిత్తులై శాస్త్ర వశ్యులుగాక స్వైర సంచారులై రేని లీలావిషయులై పోవుదురు; ఆత్మ స్వరూపమునకు మాత్ర మనురూపముగా ఆకార త్రయసంపన్నులై అర్థ పంచక తత్వజ్ఞులై హేయోపాదేయములు తెలిసి స్వరూపవిరోధములైన ప్రాతికూల్యములంతయు ద్యజించి తిల్లతైలవద్దుర్వివేచమై త్యజించకూడని తన దేహమును చూచిన శత్రువును చూచినట్లు భయపడి అట్టి దేహమును వృద్ధిజేయక నియతాహారములను సత్తాధారక మాత్రము స్వీకరించి శాస్త్రవశ్యులై నిరహంకారులై ప్రవర్తించిరేని కృపా విషయ మగుదురని సాయించినందున సదాచార్య వరణముజేసి తేదువదిష్ట

మంత్రార్థ జ్ఞానానుష్ఠాన సంపన్నులయి లేని ముక్తి యోగ్యులగుదురు.

ఈయాచార్య వరణము జేసెడి యధికారులు ప్రథమ ప్రపన్నులనియు చరమ ప్రపన్నులనియు ద్వివిధము. మొదటియధికారి స్వాచార్యులానతిచ్చిన ప్రకారము భగవదత్యంత పరతంత్రులై తదేక ప్రవణులై "శేలేయ్ కణ్ణియరుంపెరుంచెల్వముం నల్ మక్కళుం మేలాత్తాయ్ తన్దైయుమవరే" అనియు "వాసుదేవస్సర్వమ్" అనియు చెప్పెడు ప్రకారము ఆళ్వార్లవలె ఉందువారు. రెండవ యధికారి ఆచార్యు డుపకరించిన భగవ ద్విషయ వైలక్షణ్యమును చక్కగా మనస్సున ధరింపజేసి ఇట్లు పరమ విలక్షణమైనవస్తువు నుపకరించిన మహోపకారమును చింతించి ఇందుకు ప్రతి మనమేమి చేయగల మనిఖిన్నులై "మాతాపితాయువతయ స్తనయావిభూతిస్సర్వం" అని అవిదితవిషయాంతరులైతదితరాన్యదేవతాగంధమూర్తులైమధురకవులవలెఉందువారు; ఇరువురికిపర్వభేదముతప్ప ప్రాతికూల్యనివృత్తి మొదలైనయధికారవిశేషములంతయు నపేక్షితములు గానుండును, అయితే భగవదాశ్రయణము దుర్లభము. ఇదిసులభమనిచెప్పుటకు కారణ మేమనగా నొకయర్థము శ్రుతమయ్యేనేని తెలుసు కొనదగిన జ్ఞానమును, అనుష్ఠించ తగిన శక్తియు లేని బధిరాద్యయోగ్యులకును కార్యకరమగుననియు శాస్త్రగమ్యుడు కాక చక్షుర్గమ్యుడనియు వీడు అపథప్రవృత్తుడయ్యేనేని రుచిచూచి అనుమతి ప్రదానము జేసెడు వానివలెగాక మరణాంతముగా నిర్బంధించి దిద్దుపాటుజేసి వానికిష్ట వినియోగార్హునిగా జేయునని తలచి సదాచార్యాను వర్తనము అమోఘమని చెప్పంబడినది.

ఇందుకైతిహ్యము—ఎంబెరుమానారుల సంబంధముగలవారైన అరంగమాళిగై యనునొకరు విషయ ప్రవణులై వర్తించునది చూచి బహుశః శిక్షించి గీతాధ్యాయములుపదునెనిమిదిని పాఠముచేయించి అందలయర్థము మనస్సున ధరింపజేసి నిద్రాహారములు తెలియకుండునటులవినీతునిగాజేసి కృపాపర తంత్రుడగు నట్లుకృపచేయలేదా! వీడు అవినీతుడైనను దిద్దిరక్షింప శక్తుడనువదిసత్యము. ప్రథమ చరమాధికారులయనుష్ఠానములీప్రకారమని మనపూర్వాచార్యుల ఉక్త్యనుష్ఠానములచేత పరిష్కృతములై యుండగా ఈ యధికారులగు కొందరు భగవదాజ్ఞా రూపములైన వైదిక మర్యాదల నతిక్రమించి తద్విరుద్ధములైన దు

వృ ౹ వ౹త్తులను అకృత్యకరణ కృత్యాకరణ అభక్ష్య భక్షణ అపేయపాన అస హ్యాప చారాదులు చేయుచు నివి ఆచార్యముఖోల్లాసమని భగవ దనభిమతు లై అపథప్రవృత్తులై తమరినిఆచార్యులుగ నభిమానించి ఖ్యాతిలాభ పూజానువ ర్తనముల నపేక్షించి విపరీత ప్రవృత్తులైన శిష్యుల జేర్చుకొని వారిదురభిమా నదూషితద్రవ్యమును పరిగ్రహించి యందుచే దేహయాత్ర నడిపించుకొనుచుం డునదిగాక నాథయామున యతివర కూరనాథ గోవింద భట్టారక లోకగురు వర వరముని ప్రభృతుల వచనానుష్ఠానములకు విపరీతార్థములు కల్పించి తా ము జ్ఞానాధికులమనియు చరమోపాయ నిష్ఠులమనియు జెప్పుకొనుచు భగవ దాజ్ఞాకైంకర్య శూన్యులై తిరుగుచుండెదరు. ఉడయవరులు సాయించినగీతా భాష్యమందు జ్ఞానాధికులును లోకసంగ్రహార్థము కర్మమనుష్ఠించవలయు నని యు "నమేపార్థాస్తికర్తవ్యం త్రిషులోకేషు కించన, నానవాప్త మవాప్తవ్యం వర్త ఏవచకర్మణి" అనియు "ఉత్సీదేయురిమేలోకా నకుర్యాం కర్మచేదహమ్ సంకరస్య చకర్తాస్యా ముపహన్యామిమాః ప్రజాః" అనియు అకర్మవశ్యుడై వేదవేదాంత వేద్యుడైన గీతాచార్యుడును కర్మవశ్యునివలె ఆనృశంస్యముచేత శిష్యవు త్రోజ్జీవనార్థము తానాచరించి నట్లు భగవద్వాక్యమే ప్రమాణమైనం దున తామొకటి యాచరించి ఇది యెంబెరుమానారులు సాయించిన అను ష్ఠానమని చెప్పెడు వార్తలను విని యేమరక శ్రీభాష్య భగవద్విషయ శ్రీవచ నభూషణాది గ్రంథస్థములైన అర్థవిశేషములకు బూర్వోత్తర విరోధ పర స్పర విరోధములు లేనట్లు చక్కగ నిదానించి అర్థనిశ్చయము జేసెడు పరమ వైదికులైన యధికారుల ఉక్త్యనుష్ఠానములే ఉద్దేశ్యమని యెంచి "కాలాఘ్రుం నెంజఱియుం కణ్ శుఝలుం" అని ఆళ్వార్లు వలె ముక్తప్రాయులు తప్పప్రకృ తి విశిష్టులై అన్నపానాదులచేత దేహమును ధరించి యుండెడు దృష్టాధికా రులందరు "మయర్ వరమదినల మరుళ్ప్పెత్త" ఆళ్వార్ల దివ్యప్రబంధములం దును తదర్థవిశదీకరణములైన శ్రీవచన భూషణాద్యఖిల రహస్యముల యందు ను సంసారిచేత నోజ్జీవనార్థముగా విధించబడిన మర్యాదల నతిక్రమించక వేద శాస్త్రవిరుద్ధములయిన దురనుష్ఠానములను చక్కగ బరిత్యజించి ఆనృశంస్య ముచేత పరిగృహీతమైన విహిత కర్మములయందు ఉపాయత్వ బుద్ధిని మహా

పాతకాదులవలె సవాసనముగ విడిచి యథోచితముగ భగవదాజ్ఞారూప కైంకర్యమని యనుష్ఠించవలయు.

మంత్రార్థజ్ఞానముచేత త్యాజ్యోపాదేయములు తెలిసి దేహాభిమానాదులుపరిత్యజించి శేషత్వ పారతంత్ర్య కైంకర్యము లంగీకరించి ప్రవర్తించిన యెడల స్వరూపసిద్ధి కలిగి భగవదనుగ్రహ పాత్రులై ముక్తియోగ్యులగుదురు తదనురూపానుష్ఠానములు లేక మంత్రార్థ కాల క్షేపము నిత్యము శతాభిషేకము జేసినను నిత్యసంసారులై పోవుదురని భట్టరు సాయించుచుందురు. ప్రబంధములు సేవించి నందుకు ఫలితము అందు సాయించిన ప్రకారము తెలిసికొనుటకును అనుష్ఠించుటకును శక్తులైనగాని, వైష్ణవత్వసిద్ధి కలిగి "తళువప్పాడియాడవల్లార్ వైకుందమేరువరే" అనుప్రకారము ముక్తులగుదురు. కేవలపాఠమమాత్రమైన యెడల "దర్వీపాకరసంయథా" అనియు"చతుర్వేదధరోవిప్రోవాసు దేవంనవిన్దతి । వేదభార భరాక్రాన్తస్సవై బ్రాహ్మణగార్దభః" అనియు"భాగవతసన్నికేట- వేదార్థజ్ఞానాదికళై యుడయవళ్ కుఱుక్కుమశుమన్ద కఴుత్తైయోపాతి" అను శ్రీవచన భూషణ వాక్య ప్రకారము మాకు నాలాయిరము వచ్చును మూవాయిరను వచ్చునని యహంకరించడమునకు హేతువై అప్రయోజకమై పోవును "పాఠాదేవ ప్రశమితతమః" అని చెప్పబడియున్నదే యనగా శబ్దార్థజ్ఞానము లేక పోవుటచే హేయోపాదేయము లివియని తెలిసి వ్యవహరింప యోగ్యత లేనందున తమోనివృత్తి కానేరదు. అయితే ఇట్లు చెప్పుట తత్ప్రభావపరము "కూరుతల్ వల్లారుళ్ళేల్ కూడువర్ వైకుందమే" అని ఈ పదిపాశురముల నను సంధించు వారు ముక్తులగుదురని సాయించిరని ఆపదిపాటల నను సంధించి తద్విరుద్ధమైన భాగవతాప చారాది ప్రవృత్తియందన్వయించి రేని ముక్తులు కానేరరు. ప్రతికూల్య నివృత్తి కలిగినచో పాఠమే చాలునని చెప్పినను చెప్పవచ్చును గాన ఈ పదిని సేవించి నారనునది తదర్థ జ్ఞాన తదను రూపానుష్ఠాన పర్యంతము వివక్షితము.

"మ్లేచ్ఛనుం భక్తనానాల్ పావన తీర్థ ప్రసాదనామెన్ను" పరమవిలక్షణ సంబంధ స్వీకారమును జగద్విదితముగా భగవదాజ్ఞా సిద్ధమని నిర్భయులై

గ్రంథస్థములుగవిధించెడుపూర్వాచార్యు లొకరైనను ఒకరహస్య గ్రంథములో నైనను భగవత్ప్రపన్నుడు అహంకార నివృత్తి కొఱకును సర్వధర్మ పరిత్యాగమునకును కలంజ భక్షణాదులు జేయుమని చెప్పియుండలేదే చెప్పక పోయినను దూషణము లేక పోయెనేని గ్రంథములయందుక్తమైన అహంకార నివృత్తికిని విలక్షణ వర్తనమునకు నుపయుక్తములని చేయవచ్చునే యనగా ప్రబంధరాజ వచన భూషణాది దివ్యశాస్త్రములందు శతశః దూషించిన అకృత్యాకరణాదులు జేయుట భగవన్మాయా ప్రభావమని యెన్న తగినదే గాని శిష్టాచారమని చెప్పకూడదు గ్రంథస్థముగ జెప్పినయెడల అనధికారులు గర్హించి నశింతురని ఐతిహ్య సిద్ధముగనైనను సంప్రదాయ యుక్తముగనైనను ప్రవర్తించుచున్నారని తలచితిమేని పూర్వాచార్య వచనానుష్ఠాన విరోధముగాక యుండెనేని ఒప్పుకొనవచ్చును. అట్లుగాక వైదిక పరమవైదిక విరోధము లనేక ములుండుటచేత అట్లు చెప్పకూడదు, శాస్త్రములలోనొక పరమార్థము చెప్పిరేని అందు కపేక్షితమైన అంగోపాంగములు ఐతిహ్యములచేతను సంప్రదాయాదులచేతను సంగ్రహించ వలయును ఇంతియకాని సకల శాస్త్రదూషితములై శిష్ట గర్హితములైన తదర్థము లుపదేశ పరంపరా ప్రాప్తములని గ్రహించ కూడదు. ఇట్లు శాస్త్రములచే తెలిసికొన వలయునో, రజస్తమోద్రేకములై "అత ఏవాహారదోషం జ్ఞాన విరోధి" యను న్యాయ ప్రకారము అర్థపంచక జ్ఞానవిరోధములై జాతిదుష్టములై ప్రాకృత స్పృష్టదుష్టములై అత్యంత హేయములై లోక సాధారణముగ నందరు పరిత్యజించెడు నింద్యములైన నిషిద్ధ ద్రవ్యములు ఆకారాంతరముల చేత కూడునని ఆసుర ప్రకృతులకు తోచునది తప్ప విశేషశాస్త్ర వశ్యులైన శిష్టజనములకు తోచనేరదు. అనధికారులు గర్హింతురనే భయములేక విలక్షణ జన్మవైష్ణవాను వర్తన తీర్థ ప్రసాదస్వీకారములు విధించెడు అధికారులు ఈ నిషిద్ధములను సహిత ముపదేశించిరేని అధికారిభేదముచేత కూడునని తోచును కదా! ఇది అవైదికులకు సయితము విరుద్ధమగునాచారముకదా! మఱియునిది బాహ్య మతస్థులకుఆగమోక్తాచారములు గానుండవచ్చునుగాని భగవత్ప్రవృత్తి విరోధిస్వప్రవృత్తి నివృత్తి విధించినదే హేతువు జేసి అవి విలక్షణుల కంగీకార మంటిమేని శాస్త్ర పరిగ్రహమై

నను భగవదుక్తిర్యైనను ప్రాక్తన శిష్టాచారమైనను ఒకటియులేని బౌద్ధమతస్థు లవలె ఆభాసోక్తులచే విపరీతార్థములు జెప్పుకొనుచు భగవన్మాయా కల్పిత ములగు కొన్ని ప్రత్యక్షములను జూపి భ్రమింపించి తిరిగెడి కొందరి అప్రామా ణికుల ఉక్త్యనుష్ఠానములు ఉజ్జీవనేచ్ఛ గలవారికి ప్రమాణముగ గ్రహించకూ డదు. అదియేమి వారుస్వతంత్రముగ నొక యనుష్ఠానమును కల్పించలేదే "ధ ర్మజ్ఞసమయః ప్రమాణం" అనియు "యద్య దాచరతి శ్రేష్ఠస్త త్త దేవే త రోజనః" అను న్యాయముచే శిష్టాచారమునే ప్రమాణముగ నంగీకరించి "ఆచార్యస్యప్రసాదేన మమ సర్వమభీప్సితమ్ । ప్రాప్నుయామీతి విశ్వాసోయ స్యాస్తి స సుఖీ భవేత్" అని స్వాచార్యవిశ్వాసముచేత తదాజ్ఞానువర్తనము జేసినయెడల యది యనర్థకర మగునా యని యంటిమేని స్వాచార్యాత్ క్షే యమని యంగీకరించునది. వారు తల్లక్షణ లక్షితులై శాస్త్రపాణులై ప్రబల ప్రమాణ పరతంత్రులై శ్రీవచన భూషణాది దివ్యశాస్త్రోక్తరీత్యా శిక్షించిరే ని గ్రాహ్యమగును అట్లు జేయక "తన్నైంజిల్ తోన్రినదే శొల్లి ఇదు శుత్త ఉపదేశవరవార్తై" యని కొన్ని విపరీతార్థములను కల్పించి "అణంగుకట్రారు మరుం తెన్నంగోరాడుం కళ్లుం పరాయ్" అను పాశుర ప్రకారము నిషిద్ధమ గు నీయనుష్ఠానములే సిద్ధోపాయమని శిష్టజనములకు తెలియకుండునటుల నొ కరి కొకరు సాంకేత్య భాషణాదులతో జెప్పుకొనుచు శతాంధన్యాయముగా పడు కూపములో బడెడు అప్రామాణికులను శరణుజొచ్చి తదాజ్ఞాపరిపా లనము జేసితిమేని "వోట్టైయోడత్తోడాఘు గలోడమాయ్" అను న్యాయప్ర కారము ఇరువురును మునిగిపోవుదురు గాన అట్టివారి సహవాసమును దూర ముగ పరివర్జించవలయు.

ఆచార్యుడు అహంకారార్థ కామోపహతుడు గాక లోక పరిగ్రహము గలవాడై "సాక్షాన్నారాయణోదేవః కృత్వామర్త్యమయీంతనుం మగ్నా నుద్ధరతేలోకాన్ కారుణ్యాచ్ఛాస్త్రపాణినా" అనువచన ప్రకారముశాస్త్ర పాణియై రక్షించువాడు ఆశాస్త్రము గుణానుగుణముగ బహువిధములై యుండుటచే "అసార మల్పసారంచ సారం సారతరం త్యజేత్ । భజేత్సార తమం శాస్త్రం రత్నాకర ఇవామృతమ్" అను వచనప్రకారము అసారమైన

బాహ్య శాస్త్రము, అల్పసారమైన పూర్వభాగము, సారమైన ఉత్తరభాగము మొదలగు విస్తరించి చెప్పునవి యంతయు విడిచి సారతరమైన విష్ణుగాయత్రియందు సారతరముగ మొదలు జెప్పబడు సంసార నివర్తకమగు పెరియతిరుమంత్రమును తదను రూపా నుష్ఠానములను విధించి ఆళ్వారాచార్యులు గ్రంథస్థములుగ నానతిచ్చి తామాచరించెడు ప్రకారములలో నొకటియైనను తప్పక తామాచరించి వీనినాచరింపం జెసెడు వాడైతేనే ఇరువరుల కుజ్జీవనము సిద్ధించునది. నీచస్పర్శము గల గురు మంత్రి దేవతలు పరిత్యాజ్యములని అచ్చాంబిళ్లె యానతిచ్చుచుందురు. అర్థస్థితి యిట్లుండ సంసార నివర్తకమూలమంత్రోపదేష్ట ఆచార్యుడని వాచామాత్రము చెప్పుకొనుచు "తృష్ణాతోయే మదన పవనోద్ధూత మోహోర్మిమాలే ధారావర్తే తనయ సహజ గ్రాహసంఘాకులేచ'' అనువచన ప్రకారము సంసార సాగరమునందు మునిగి తాను గట్టెక్క జాలక తన్నను సరించిన వానిని బద్ధసంసారినిగాజేసి ''పాపే కృతే యది భవంతి భయానుతాప లజ్జాఃపునః'' అనువచన ప్రకారము దుర్వాసనచేత పాపము జేసిన భయమును అనుతాపము లజ్జ మొదలైనవి కలిగి కృపా పాత్రుడు గాక మన కాచార్య సంబంధము కద్దని భయము జెరచి "కాదు శెయ్‌వాన్ కోదైశెయ్‌దు కడ్డై మురై వాళ్ళికైయుం పోమేక్" అను ప్రకారము నదియు లేకుండునటుల జేసి వ్యభిచారి చెప్పెడు పతివ్రతా ధర్మములవలె హాస్యాస్పదములై అప్రయోజనములై యుండును. వారి యందు పసలేక పోయినను "విశ్వాసః ఫలదాయకః" అనువీని దృఢాధ్యవసాయముచేత మాత్రము ఫలప్రదము కాదోయని యంటిమేని ఈ విశ్వాసము వేద బాహ్యునికి సయితము కలదు. "గురూపదిష్ట మార్గేణ జ్ఞానకర్మసముచ్చయాత్ । మోక్షోబంధ విరక్తస్య జాయతే భువి కస్యచిత్", అను నట్లువేదబాహ్యునికిని గురు విశ్వాసము తదుపదిష్ట మార్గప్రవర్తకత్వమునుఅందుచే మోక్షము తప్పదను దృఢాధ్యవసాయమును మిక్కిలి కలదు ప్రమాణపరతంత్రుడైన వానికి ఆచార్యుడు శాస్త్రజ్ఞుడు కావలయు. జ్ఞానానుష్ఠానసంపన్నుడు కావలయు సత్సంప్రదాయసిద్ధుడు కావలయునను నవియంతయు నపేక్షితములుగా నుండును. బాహ్యమతస్థులకు ప్రమాణాపేక్షయొకటియు

లేనందున ఆచార్యనిష్ఠ మిక్కిలి పరిపూర్ణముగనుండును ఇది కలిగిన మాత్ర ముచే పరమపురుషార్థ విలక్షణ మోక్షప్రాప్తి చెప్పకూడదు. గురుమంత్రదేవతా భేషజ విషయములందు దివ్యశక్తి కలిగి యుండినను విశ్వాసము లేనిచో కార్యకరముకాదని విశ్వాసావశ్యాపేక్షితత్వము చెప్పినదింతియకాని శుక్తి యందురజత బుద్ధిజేసి విశ్వసించిన నది నిశ్చయము కానేరదు.

ఈశ్వరుని దయాది గుణములకు ప్రకాశకముగాన స్వాశ్రితుల నిషిద్ధానుష్ఠానము లతనికి మిగుల ప్రీతిగా నుండుననియు "దోషోయద్యపి తస్యస్యాత్" అని చెప్పియున్నదేయనియు, కొందరు తమ విద్యాబలముచే కుతర్కములు చెప్పుకొనుచు వేదశాస్త్ర పురాణేతిహాసాదులు కట్టలేని కావేరివలెనున్నందున బాహ్య కుదృష్టులవలె శాస్త్రవిరుద్ధార్థములుపన్యసించుచు నందు చెప్పబడినది యొకటిగానుండ వేఱేకొన్నియర్థములను చెప్పుకొనుచు తమకిష్టమైనటులసంచరించుదురు. మఱియు నిషిద్ధప్రవర్తకులు చెప్పుటయేమనిన; తిరుమంత్రమునందుస్వరక్షణేస్వాన్వయనివృత్తిచెప్పబడి యున్నందున నిషిద్ధములు కూడదని త్యజించిన యెడల స్వరక్షణేస్వాన్వయము వచ్చునుగాన తనరక్షణమునందు తన కన్వయము లేదని చెప్పెడు మంత్రమునకు ఈనిషిద్ధానుష్ఠాన ప్రవృత్తియే యర్థమనియు తద్వివరణములైన ద్వయమునకును చరమశ్లోకమునకును ఇదేతాత్పర్యమనియు "సూక్ష్మః పరమ దుర్జ్ఞేయః సతాం ధర్మః ప్లవంగమ" అనురీతిని సాధువులాచరించునది పరమ దుర్జ్ఞేయమైన ధర్మసూక్ష్మముగాన అహంకారరాహిత్యమునకు హేతువైన ఈనిషిద్ధానుష్ఠానము ధర్మసూక్ష్మమనియు వేదశాస్త్రములందు "బ్రాహ్మణోవై సర్వాదేవతాః" అని చెప్పుచుండగమహర్షులు ధర్మసూక్ష్మ దర్శనముచే అహంకారరాహిత్య జన్మములని "స్త్రియస్సాధుః" శూద్రస్సాధుః" అనియు "శ్వపచోపిమహీపాల విష్ణుభక్తోద్విజాధికః" అనియు చెప్పిరిగాన ఈనిషిద్ధానుష్ఠాన మహంకార నివృత్తికి హేతువైనందున అవశ్యమాచరణీయమనియు, మరియు ననేకములుగా వినువారి చెవులకు తీక్ష్ణమయ్యెడు విపరీతార్థములు చెప్పుకొనుచు దార పుత్రాదులను విషయ ప్రావణ్యమును అహంకారమమకారములను విడువజాలక విడచితిమేని స్వరక్షణే స్వా

న్యాయము వచ్చునని సకలేతర పరిత్యాగ పూర్వక స్వీకారము విధ్యనుష్ఠానములచేత చూపించెడు ఆళ్వారాచార్యుల ప్రాక్తన శిష్టాచారముల నంతయు భస్మముజేసి తిరుగుచున్నారు. ఇది భగవన్మాయా కార్యమని యెంచ వలయు.

ప్రపన్నునికి అకృత్య కరణాది చతుర్విధ నిషిద్ధానుష్ఠానములును ఉపాయాంతర ప్రతిపత్తియును ప్రయోజనాంతరములైన దార పుత్త్రాద్యైహిక భోగములును స్వర్గాది పరలోక సుఖములును స్వాత్మానుభవసుఖము మొదలగునవి యంతయు బరిత్యజించి "శైలేయ్‌కణ్ణియరుం పెరుంశెల్వముం నన్మక్కళుం మేలాత్తాయ్ తంప్పైయుమవరే యినియావార్" అనునట్లుండవలయు. ప్రపన్నునికి ఉపాయాపాయ ప్రవృత్తులు రెండును త్యాజ్యమను నర్థము తిర్వాయ్ మొழிనాల్గవపది ఆఱవతిరువాయిమొழியందు "తీర్పారైయామిని" అని స్వాపదేశాన్యాపదేశములచేత సుస్పష్టమై యున్నది. అందుస్వాపదేశము నసిద్ధోపాయము శీఘ్రముగ చేకూరనందున ఉపాయాంతర ప్రవృత్తులచేత దేవతాంతరముల నారాధించి "సోమపాః పూతపాపాః" అనుప్రమాణ ప్రకారము సోమపానాదులచేత నిష్పాపులు కావలయునని తదనుష్ఠాన ప్రవర్తకులైన సాధనాంతరనిష్ఠులను చేర్చుకొని ఉపాయా నుష్ఠానమున కుపక్రమించుసమయమునందు సంబంధజ్ఞానము పైకొని యధ్యవసాయ చాంచల్యము దీరునట్లు నీవు స్వతంత్రుడై స్వప్రవృత్తి యందన్వయించ వచ్చునా అనన్యార్హశేషత్వాద్యాకార షట్కములచేత పిరాట్టితో సమమైన పరిశుద్ధాత్మ స్వరూపమునకు దేవతాంతర సాధనాంతరములును తన్నిష్ఠులసహవాసమును స్వరూపనాశకమగు గాని ప్రాప్తి సాధనమగునే యని స్వరక్షణవృత్తులను నివారించుట చేత ప్రపన్నునికి ఉపాయాంతర ప్రవృత్తి కూడదని చెప్పబడినది.

ప్రపన్న జనకూటస్థులైన ఆళ్వార్లు "తీర్పారైయామని" అని తిరువాయ్ మొழிకి అన్యాపదేశమందు నాయకుని ప్రాపించలేక ఆழ்వార్ నాయకిమోహంగతయైయుండగ తల్లిచలించి ఈసతి మోహము నికృష్ట దేవతారాధనచేతను క్షుద్ర దేవతలకు ప్రియమైన మద్యమాంసాదులచేతను తీర్చవలెయునని యెరుకలసాని యొకతె చెప్పిన ప్రకారము నిషిద్ధానుష్ఠానమునకుపక్రమించగా నొకసఖి శీఘ్రముగ వచ్చి అయ్యయో! దీని ప్రకృతి తెలసిన మీను స్వరూపనాశకము

లైన నిషిద్ధ ప్రవృత్తులయందు అన్వయింప దగునా! ఈయాడ కూతురికి క్షుద్ర దేవతా ప్రసంగము కలదా "ద్రవ్యాం నింద్యసురాధి దైవతమతిక్షుద్రంచబాహ్యాగమః" అను వచనరీత్యా తనస్పర్శమాత్రముచేత తనతో సమానముగా జేసెడు అత్యంత నిషిద్ధ ద్రవ్యములైన మద్యమాంసాదుల స్పర్శమును ఈయెరుకలసాని మొదలుగా గల యతిక్షుద్రులగు విపరీతార్థ బోధకుల స్పర్శము సహించునా! భగవన్నామ సంకీర్తనమును పరమ వైదికులై ప్రమాణ పరతంత్రులైన శ్రీమహా భాగవత పాదరేణు స్పర్శము తప్ప వేఱొకటి కూడునా! మనవైష్ణవ కుల మర్యాదకు నిషిద్ధప్రవృత్తులు చేరునాయని "తీర్పారైయామిని" యని ప్రారంభించి ఈమెవ్యాధిని యోచించి చూడగా పార్థసారథియైనవాని ఆశ్రిత పారతంత్ర్యముచేత మోహంగతయైనది" ఇదిక్షుద్రదేవతా ప్రసంగముకాదు వాని చిహ్నముల జెప్పగా ఈమె మోహము దీరును మీరట్లు చేయక విప్రతి పన్నభాషిణియైన యెరుకలసానిమాటవిని చేయకూడని వైష్ణవత్వ హానికరములైన నిషిద్ధ కృత్యములందు అన్వయించి మద్యమాంసములచేత ఈమెజీవించుటకు ఇదేదివ్యౌషధమని రాజసతామసదేవతా ప్రియములైన నిషిద్ధాన్నములచేతను కళాహీనమై దేవతా విష్టమై యిదిఆడెడు ఆటచేతను ఈమె మనకు లభించునా, ఈమె రూప శ్రీ నశించుచు వచ్చుచున్నది, ఈ నీచస్పర్శమునకు ప్రాయశ్చిత్తముగ భాగవత శ్రీపాదరేణువును ఈమె మీదనుంచి అప్రామాణికమైన దీని విరుద్ధ వాదములను వదలి వేదవిదగ్రేసరులై ప్రమాణ పరతంత్రులైన జ్ఞానాధికులను పురుషకారముగా గొని నిత్య సూరి నిర్వాహకుని నాశ్రయించి ఈమె మోహంగతమైన వ్యాధిని తీర్చుకొనక మద్యపానము జేసి దేహము మరచి, గీతములు పాడెడు దీనితో మీరుకూడి యుదుక వాద్యములచేత నర్తనమాడు ఈ యన్యాయమును నేను చూడజాలను. కణ్ణపిరానుదివ్యసంకీర్తనములచే నీమెయొక్క మోహంగతమైనవ్యాధితీరును అనినిషిద్ధానుష్ఠానమును తన్నిష్ఠుల సహవాసమును నివృత్తింపించుటచేత ప్రపన్నునికి అకృత్యకరణాదినిషిద్ధానుష్ఠానమును, తన్నిష్ఠుల సహవాసమును త్యాజ్యమని చెప్పడమైనది.

నాథయామున యతివర ప్రభృతుల ఈ కృత్యానుష్ఠానముల గొని తదనుగుణ

సమ్యగనుష్ఠానము గలవారై ప్రాప్యప్రతిబంధక నిషిద్ధానుష్ఠాన పరిత్యాగపూర్వకమైన అనుష్ఠానమే యితరుల కుపదేశించి ధరిజేర్చ గలవారైన నమ్మాళ్వార్ భూత భవిష్య ద్వర్తమాన కాలత్రయ వ్యవసాయ జ్ఞానము గలవారైనందున "శ్రుతిర్నష్టా స్మృతిర్లుప్తా ప్రాయేణ పతితా ద్విజాః। అంగానిచ విశీర్ణాని హావృద్ధోవర్ధతే కలిః" అను ప్రకారము కలి ప్రవృద్ధమగుచుండగా విపరీతార్థ బోధకులును విపరీతానుష్ఠానములును ప్రబలమైయ్యే వర్తించునని కటాక్షించి విష్ణు సిద్ధాంతమునందు అవిచారబడ కుండు నటుల జేయ దలచి ఎంబెరుమానార్ల భవిష్యదాచార్యావతారమును చూచి "పొలిగ పొలిగ పొలిగ" యని తాము మంగళా శాసనము చేసి "చెన్నుతో ఇదుయ్మిక్ తొండీరెన్ను" వారినే ముముక్షువుల కందరికి సమాశ్రయణీయులుగా చెప్పి మధురకవి నాథమునులకు త్రిదండ కాషాయాదులతో కూడా ఆయవతారమును తెలియ వచ్చునటుల విశేషకటాక్షము జేసి మనకు చరణీయులుగా, మన కార్యమునకు నిర్వాహకులుగా నుందురని, ఈ యవతారమే సర్వోత్తారకము వీరే మనదర్శనమున కంతయు గురుపరంపరామూర్ధాభిషిక్తులని సాయించినందున, నాథమునులు మొదలు అస్మదాచార్యుల పర్యంతము ఎంబెరుమానారే ఉత్తారకాచార్యులుగాను గ్రంథస్థములుగ సాయించినవారి ఉక్త్యనుష్ఠానములనే ప్రమాణములుగ నంగీకరించి వారినే ఉత్తారకులుగా జూపెడు అద్వితీయ సదనుష్ఠాన సంపన్నులగు సదాచార్యులే మహోపకారకాచార్యులుగా బుద్ధి చేసి, ఇతరుల కుపదేశించి "రామానుజార్యో గురు రితి చ పదం భాతి నాన్యత్ర" యని మరియొక విషయమందలి ఇట్టి ఆచార్యత్వమున్నదని చెప్పిరేని రుచి భేదములచే, ననేక విపరీతార్థములు జొరబడునని ఆగామ్యనర్థమును నిరీక్షించి ఇతర నిషేధము చేయుటచేత గ్రంథస్థములైన వారి ఉక్త్యనుష్ఠానములే ఉపాదేయములుగా నుండును గాన, ఎంబెరుమానార్ తిరువడిగళే శరణమని చూపెడు ఆచార్యులే "మాతా పితా యువతయః" "ఇహాకాముష్మికంగురుః" "ఇరుప్పిడం వైకుందం వేంగడం" అను మొదలైన వియంతయు వారుగా తలచి సర్వోత్తారకులైన ఎంబెరుమానారులే ఉత్తారకాచార్యులుగా నధ్యవసించి "క్షేమస్య పవహా యతీంద్రభవ చ్ఛ్రితానాం" అను ప్రకారము వారుచేసిన

చరమకాల ప్రవృత్తియే రక్షకమని బుద్ధిజేసి "జగదాచార్య రచితే శ్రీమద్వచనభూషణే, తత్వ జ్ఞానంచతన్నిష్ఠాం దేహినాథయతీంద్రమే" అనిప్రార్థించుచు క్రమముగ నందు జెప్పియుండెడు సదనుష్ఠానముల ననుసంధించు కొనుచు అవి హస్తంగత మగునటుల తదనుష్ఠాన సంపన్నులగు పరమార్థులతో సహవాసముచేయుచు, అహంకార మగ్నిస్పర్శము వలె దగ్ధము చేయుననియు, విషయస్పర్శము విషభక్షణము వలె సమాప్తిజేయుననియు, భాగవతాపచారము త్రిశంకువు వలె కర్మచండాలునిగా జేసి అనంతరము దగ్ధపటమువలె విరూపిగాబోవునటుల జేయునని భయపడి, పరదోష నిరీక్షణము చేయక సర్వభూతదయాపరుడై ఆనృశంస్యముచేత విహిత కర్మమునులోకసంగ్రహార్థముయధోచితముగ ననుష్ఠించుచు ఆహారానువర్తన సహవాస నియతులు గలవాడై దేహమందును దార పుత్రాదులయందును అనురాగమును వదలి ప్రకృతి వికారము కలిగినేని ధర్మభోగ బుద్ధుల రెంటిని విడచి శాస్త్ర విహితమైన స్వదార విషయమునందు కాదాచిత్కముగ, మూత్రోత్సర్జనము వలె నివర్తించు కొనుచు "కులాల కీటవత్" అను ప్రకారము కుమ్మర పురుగువలె వర్తించువాడుభగవత్ప్రియతముడై తదనుగ్రహముచే చరమ కాలమునందు అత్యంతార్తిగలవాడై "నలమందమిల్లతోర్ నాడు" యనునట్లు పరమపద ప్రాప్తియం దానందనిర్భరుడై యుండును "కౌంతేయ ప్రతిజానీహి న మే భక్తః ప్రణశ్యతి" అను వచనరీతి నీయర్థము సత్యము; మీరిప్పుడు దృష్టాధికారమునందు నిలచి నిర్భయులై సుఖముగ నుండు డని మన పూర్వాచార్యుల ఆజ్ఞావచనము. పైన సూచించిన విహిత విషయమగు స్వదారగమనము ధర్మభోగ బుద్ధుల రెంటిని విడచి కాదాచిత్కముగమూత్రోత్సర్జనమువలెనివర్తించుకొనుచునుండవలయునని జెప్పినది శ్రీవిభూతి యందు స్వరూపజ్ఞానానుష్ఠానములు లేని సంసారులకు నీమాత్రమైనను జెప్పక కేవలము త్యాజ్య మని యంటిమేని అది వారలకు నతృప్తిని కలుగజేసి శ్రీదర్శనమునకు విముఖులగునటుల చేయునని తలచి జెప్పడమైనదేకాని భగవదనన్య భోగత్వైకరూప స్వరూపజ్ఞానముగల యధికారికి యివి మిక్కిలి త్యాజ్యమగుట స్పష్టమైయున్నది.

విశిష్టవేషవిషయమగు శాస్త్రముచేవిధింపబడెడుస్వదారయందు భోగము

తాదృశ శాస్త్రనిషిద్ధమై స్వపర వినాశహేతువైనపరదారభోగము వలె లోకవిరుద్ధము కానిదై, తప్త లోహప్రతిమల నాలింగనము సేయించెడు మొదలగు ఘోర దుఃఖానుభవస్థానమగు నరక హేతువు కానిదై,యిట్లు ప్రత్యక్ష పరోక్ష సిద్ధములగు లోకవిరుద్ధత్వ నరక హేతుత్వములు గానివైనను యనన్య భోగత్వరూప మగు స్వరూప మునకు విరుద్ధమై "శాన్తోదాన్త ఉపరత స్తితిక్షు స్సమాహితో భూత్వా త్మ న్యేవాత్మానం పశ్యేత్'' ఇత్యాదుల చేతను తిరుమంత్రాదులచేతను ఉపాసకునికి గాని ప్రపన్నునికి గాని తార తమ్యము లేక ఇరువరులకు విషయ భోగము కూడదని ప్రతిపాదించెడు వేదాన్తమునకు విరుద్ధమై దోషదర్శనముచేతను అప్రాప్తవిషయ దర్శనము చేతను విషయ భోగమును పరిత్యజించి యుండెడు ఆచార ప్రధానులైన శిష్టులచేత హేయమని నిందించబడినవై అప్రాప్త విషయవిరక్త ప్రియుడగు నాచార్యుని కనభిమతమై ఆచార్యముఖకమల వికాసానుభవరూప ప్రాప్యమునకు ప్రతిబన్ధకమై ఇట్లనేక ప్రకారములుగ ననర్థావహమై యుండుటచే నీయధికారికి పరిత్యాజ్యమని సాయించబడినవి.విహితవిషయ ప్రవృత్తియందు కామముచే గలిగెడు భోగ్యతా బుద్ధిని విడచి ఉపాసకులగు మహర్షులు మొదలగు శిష్టులు పైతృక ఋణమోచక ప్రజోత్పాదనార్థముగ ఋతుస్నాన దినమున నంగీకరించకపోవుటచే, భ్రూణహత్యాది దోషముకలదని చెప్పుటవలన ధర్మబుద్ధిచే ప్రవర్తించువాని వలె, ఈ యధికారి ధర్మబుద్ధిచే ప్రవర్తించినను సిద్ధధర్మనిష్ఠుడైన వీనికన్య ధర్మాన్వయము విరోధియగుటచే,ననన్యోపాయత్వ రూపమగు స్వరూపము నశించును; ఇట్లు ధర్మభోగ బుద్ధులచే ప్రవర్తించుట వలన అనన్య భోగత్వరూప మగు స్వరూపము నశించును గాన నేవిధముచేత నైన నీయధికారికి విహిత విషయప్రవృత్తి కూడదనియు నట్లన్వయించి రేని స్వరూపహాని తప్పదనియు నందుచే పరిత్యజించ వలయుననియు; ఇవి శ్రీవచనభూషణ దివ్యశాస్త్రమునందు పిళ్లె లోకాచార్యులానతిచ్చిన వాక్యములకు శ్రీశైలనాథార్య పరిపూర్ణ కృపాపాత్రులై యతివర పునరవతారమగు శ్రీమణవాళ మహామునులు ఆనతిచ్చిన వ్యాఖ్యాన పఙ్క్తులయందు పరిష్కృతమై యున్నవి.

ముముక్షువులకు పూర్వాచార్యులు ఆనతిచ్చిన యింకొక పరమార్థముకలదు.అవి యెవ్వియనగా ఈయాత్మ గుణములన్నియు కలిగినను మనకు యివికలవనియహంకరించిరేని నహుష నృగ యయాతులయజ్ఞ దాన తపస్సుల వలె ఆత్మగుణములన్నియు వ్యర్థములై వారును భగవన్నిగ్రహపాత్రులగుదురు.కనుక తన్నునిత్యసంసారుల కయిననునికృష్టునిగనను సంధించుకొనుచు నిరహంకారిన్నై వర్తించవలయు. ఇప్పరమార్థము తిరువుళ్లమయ్యే "నీశనేనిరైవొన్నుమిలె" యనియు "అమర్యాదః"క్షుద్రఃయనియు"తతోనికృష్టే"యనియు"పాపానాంప్రథమోస్మ్యహం" అనియు "వృత్త్యాపశుః" అనియు మన పూర్వాచార్యులందరను సంధించుకొనుచు నుండుట ప్రాప్తమై యుండగా భాగవతుల యందు అహంకరిచి తాను వారితో సముడనియు వారికంటె దానధికుడనియు తలచెనేని ఆత్మనాశమగును.

ఇక భాగవతాను వర్తనక్రమము,పిళ్లలోకాచార్యు లానతిచ్చిన ప్రకారము భాగవతులు సత్కారయోగ్యులనియు,సహవాస యోగ్యులనియు, సదానుభవయోగ్యులనియు త్రివిధముగ నుందురు;అందు సత్కార యోగ్యులను వారు నామరూప ప్రధానులు "యే కంఠలగ్న తులసీ నళినాక్షమాలా, యే బాహుమూల పరిచిహ్నిత శంఖ చక్రాః। యే వా లలాట ఫలకే లసదూర్ధ్వపుండ్రాస్తే వైష్ణవా భువన మాశు పవిత్రయంతి" అను ప్రకారము భగవన్నామములను చిహ్నములను ధరించియుండువారు "చోరోప్యవధ్యాఃశ్వపచోప్యదూష్యాః ఋణ్యాప్యపీడ్యో పశురప్యబాధ్యాః । యోహ్యంకితో వైష్ణవ లాంఛనేన, పూజ్యశ్చ విష్ణోః ప్రతిమాసమానః" అనువీరి జన్మవృత్తములు యెట్లుండినను అవమతి చేయక శక్త్యను గుణముగ కించిత్కరించి భగవ ద్విగ్రహమునందపచారమునకు భయపడునటుల ఆవిషయమందును భయపడి అర్ఘ్యపాద్యాదులచేత తిరువుళ్లము సుప్రసన్నమగునటుల నారాధించుచు బ్రవర్తించవలయు; అవమతి చేసిరేని "మద్భక్తం శ్వపచం వా పి నిందాం కుర్వంతి యే నరాః,పద్మకోటి శతేనాపి న క్షమామి వసుంధరే" అనువచనప్రకారము భగవన్నిగ్రహపాత్రులై "అనాచారాత్ దురాచారానజ్ఞానాత్ హీనజన్మనః । మద్భక్తియోనిందకః సద్య శ్చండాలతాం వ్రజేత్" అనువచనప్రకార

ము కర్మచండాలురై పోవును గాన, జన్మవృత్తములచేత నెట్టి హీనులైనను బ్రహ్మహత్య వచ్చుటకు, శిఖాయజ్ఞోపవీతధారణము చాలినట్లు, అపచారము ఘటించునుగాన, వారి నవమతిచేయక కించిత్కారము చేతను,స్వనైచ్యోక్తులచేతను సంతోషింపజేసి యొదిగి వర్తించవలయు. సహవాస యోగ్యులను వారు జ్ఞానప్రధానులు "అపగతమదమానై రంత్యమోపాయనిష్ఠై, రధిగతపరమార్థై రర్థకామానపేక్షైః, నిఖిలజన సుహృద్భిస్సర్జితక్రోధలోభై ర్వరవరముని భృత్యైరస్తుమేనిత్యయోగః" అనుప్రకారము త్యాజ్యోపాదేయ వివేకజ్ఞాన పరిపూర్ణులై, త్యాజ్యములను పరిత్యజించియుపాదేయములనుపరిగ్రహించి, చరమోపాయనిష్ఠులైన దృఢాధికారులు, సహవాసము చేయుటకును "బోధయంతఃపరస్పరం" అను వచనప్రకారము ఒకరికొకరు ప్రకృతిసంబంధనిబంధనముగ, కొంచమైనను కాలుష్యము రాకుండునట్లు బోధకులగుటకు యోగ్యులు. సదానుభవయోగ్యులనువారు, అనుష్ఠాన ప్రధానులు, వారలెవరనగా, త్యాజ్య భూమిన్నైన ఈవిభూతియందు జిజ్ఞాసగలిగి భగవదనుభవలాభముచేత పరమార్తులై బాలోన్మత్తపిశాచావిష్టులవలె, తమదేహము మఱచి యొకచోటనుండక,సంసారులను చూడజాలక "ఇవియెన్నవులకియురేర, కొడువులకంకాట్టైలే" అని వీరలతో నిచ్చటనుండుస్థితి, "వరంహుతవహాజ్వాలాపంజరాంతర్వ్యవస్థితిః" అనుప్రకారము అత్యంతమసహనై దివారాత్రులు నిద్రమాని, బాష్పాకులలోచనులై, లజ్జవిడచి తిరునామములుజల్పించుచు, రోదనముసేయుచు, నవ్వుచు, పాడుచు, మోహించుచు, దీర్ఘనిశ్వాసముచేయుచు, భ్రాంతులని లౌకికులునవ్వునట్లు సంచరించుచు,సుఖదుఃఖమానావమాననిందాస్తుతి, శత్రుమిత్రలోష్ఠకాంచనసములై జగత్తునంతయు భగవదాత్మకముగా భావించుచు, సమస్తవస్తువులయందు, ప్రాతికూల్యనివృత్తికలిగిసకలముభగవదాత్మకముగా దర్శించుచు, తత్ప్రాప్తియందపేక్షచే, అనుత్తమభుక్తిముక్తులను తృణీకరించి యందుచేవానికి క్షణమైనను తమ్ము విడనాడి నిలువజాలని అత్యంతప్రియతములగు మహాత్ములు.

ఇట్టి యధికారులే ఆచార్యులుగా వరింపబడుటకు, తీర్థప్రసాదస్వీకారము చేయుటకు యోగ్యులై ఈచేతనులను దరిజేర్చశక్తులని విశ్వసించితగి

ఈముప్వురిలో ప్రథమాధికారులు జన్మాంతరములోతప్ప, యీజన్మమునందు దరిజేరలేరు, తమయందు అపచారపడినవారిని నశింపజేయశక్తిమాత్రమేవారికి అధికారము. రెండవ యధికారి, సహవాస యోగ్యుడై, జ్ఞానప్రధానముచేత నొకరికి సహకరించి, తనఆచార్య ప్రసాదముచేత, తాను దరిజేరగలవాడై, ఉజ్జీవించునదే వానికివైభవము. మూడవ యధికారి సర్వేశ్వరునికి పిరాట్టి వలె అత్యంతప్రియుడై, సర్వేశ్వరుని భ్రుకుటీభటునిగా వశీకరించి "శ్రీమేలెమరే తాళుపిరప్పుమ్మాశత్తిరిదుపెత్తునమ్ముడై వాళ్ళ్వు వాయ్కిన్దవా" అనియు, "యేమర్ క్కీళ్మేలెళుపిరప్పుంవెడియావెన్నరకత్తైన్నుం శేర్ తల్ మూరినరే" అని చెప్పెడు ప్రకారము, తమసంబంధ సంబంధులనుద్ధరింపించసమర్థులు. ఆచార్యవరణము చేయునదియు, తీర్థప్రసాదములు స్వీకరించునదియు, తత్సంబంధముచేత, తనఅవిద్యాకర్మవాసనారుచులు నశించి తాను జీవించవలెనుగాన అనధికార సంబంధము "పోట్టైయోడత్తోడాళుగలోడమాయ్" అనుప్రకారమువినాశహేతువుగాచెప్పబడును. అభిమానదూషితుల తీర్థప్రసాదాద్యంగీకారము జ్ఞానమాంద్యహేతువు; ఉపాయాంతరనిష్ఠుల తీర్థ ప్రసాదాద్యంగీకారము జ్ఞానమాంద్యహేతువు. ప్రయోజనాంతర పరులతీర్థ ప్రసాదాద్యం గీకారము జ్ఞానమాంద్యహేతువు అని చెప్పబడుటచేత ప్రణవోక్త భాగవత శేషత్వ పర్యంతభగవచ్ఛేషత్వ జ్ఞాన శూన్యులైన అహంకార గ్రస్తుల యొక్కయు, మధ్యమ పదోక్తసిద్ధోపాయాధ్యవసాయములేని వారైన ఉపాయాంతర నిష్ఠులయొక్కయు, చరమ పదోక్త అనన్యభోగత్వ స్వరూపజ్ఞాన శూన్యులై శబ్దాది విషయప్రవణులై పుత్రదారాది సక్తులై సంసార బద్ధులైన ప్రయోజనాంతర పరుల తీర్థప్రసాద స్వీకారము తత్సహవాసము జ్ఞాన మాంద్యహేతువులైనందున త్యాజ్యములనిప్రమేయరత్నమునందుచెప్పబడినవి కావున, మంత్రార్థ జ్ఞానానుష్ఠానహీనులై అహంకారార్థ కామ పరవశులైన వారి సహవాస సదానుభవములు దూరతః పరిహరణీయములుగా నుండును, అయితే సత్కార యోగ్యులవద్ద తీర్థాద్యంగీకారము పరిహరించితే తా నధికారియను అహంకారముచే ౹రివ్యాదయమునకు బాధకమైనందు వలన దోషము సంభవించ దోయనియంటది వారియందు దోషమును తనయందు గుణాధిక్యము కద్దని తలచితేని

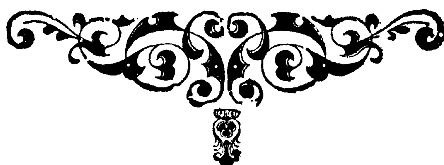
దోషము వచ్చును; అట్లు తలపోయక వారేమి చేయుదురు అవిద్యా ప్రభావమ దియని తనకు సిద్ధించిన మాత్రము సహించి దోషము వారిమీదనారోపించి నిందించక ప్రణిపాతాదులచేత సవినయముగా వర్తించిరేని నొకదోషము రానేరదు తన్ను సంసారుల కంటె నికృష్టునిగా ననుసంధించుకొనుచు తనకు కలిగిన గుణములకు మూలము "అదువుమవన దిన్నరుళే" అనియు వానిని పోకా తుక కటాక్షము కలిగిన అహంకారము రానేరదు వారు కలవరపడుదు రని వారి తిరువుళ్ళమునను సరించితిమేని వారొకనిషిద్ధానుష్ఠానము చేయుమని నియ మించిరేని నదియు జేయవలసి వచ్చును గాన తనవలన వారికి నొక విరోధము రాకుండునట్లు వర్తించుటయే యపేక్షితము. సహవాస యోగ్యులవద్ద తీర్థప్రసా దాంగీకారమునకు గుణ దోషములు రెండును లేవు చరమాధికారి వద్ద యంగీకారమే, వీనికి సముత్తారక హేతువు. ఇందుకు వర్ణాశ్రమ నియమముత దను గుణవృత్తి నియమము లేదు. అధికారి నియమమే యపేక్షణీయము. ఈయ ర్థము "పయిలుం తిరువుడైయార్ యెవరేలుం" అనియు "వానుళారరియలా గా వానవా వెక్ పరాగిల్ । పోనతంశెయ్‌దశేషు తరువరేల్ పునిదమన్నే" అనునట్లుయెట్టి నిహీనజన్మవృత్తులుగల వారైనను భగవ దనుభవ సంపత్తుకల వారై ఉపాయోపేయాధికారులైరేని మనకు స్వాములనియు తీర్థాద్యంగీకార మునకు యోగ్యులనియు ఆళ్వార్లు సాయించి యున్నందుచే ప్రపన్నుని కుజ్జీ వన హేతువై యుండును.

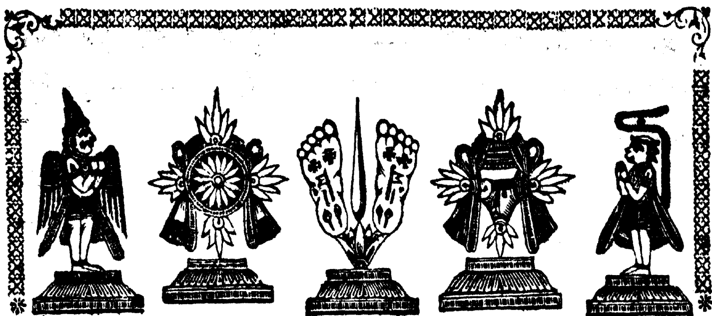
ఇట్లు సర్వ ప్రకారములచే నాశహేతువైన అహంకారమునకును వాటి కార్యమైన విషయ ప్రావణ్యమునకున్ను ఉత్పత్తిస్థానము తానగుటచే తన్నుబా చు నెడల సర్పదర్శనము చేసినట్లును, సంసార నివర్తకులగు శ్రీవైష్ణవుల చూచు నెడల బంధువుల చూచునట్లును, ఈశ్వరుని చూచు నెడల పితృవును చూచు నట్లును, ఆచార్యునిచూచు నెడల ఆకలి గొన్నవాడన్నము చూచు నట్లును, శిష్యుని చూచు నెడల అభిమతవిషయ దర్శనము చేసినట్లును, తలచిఅహం కారార్థ కామములు మూడును, అనుకూలురయందనాదరమును, ప్రతికూలు రయందు ప్రావణ్యమును, ఉపేక్షించు వారియందపేక్షయు, గలుగ చేయు లక్షించి, ఆత్మగుణములు మనచేతను అన్యులచేతను కలుగ నేరదనియు,

చార్య ప్రసాదముచే రాగల భగవత్ప్రసాదము వలన గలుగుననియు తెగించి, దేహయాత్రయందు పేక్షయు, ఆత్మయాత్రయందపేక్షయు, ప్రాకృత వస్తువులయందుభోగ్యతాబుద్ధి నివృత్తియు, దేహధారణము పరమాత్మ సమారాధన సమాప్తి ప్రసాధ ప్రతిపత్తియను బుద్ధి విశేషముగలిగి, తనకొక క్లేశము కలిగి నేని అవికర్మ పలమనిగ్నైన కృపాఫలమనిగ్నైన భావించి, తత్ప్రాప్తియందు ప్రీతియును స్వానుష్ఠానమునందు సాధనత్వ బుద్ధినివృత్తియును, విలక్షణులజ్ఞానానుష్ఠానములయందు వాంఛయును, ఉగన్దరుళిన స్థలములందాదరాతిశయమును ఆహారనియతియును అనుకూల సహవాసమును ప్రతికూల సహవాస నివృత్తియును, జ్ఞానానుష్ఠానములు గల సదాచార్య ప్రసాదముచే వృద్ధిచేయుచు ఉండవలయు నని, శ్రీవచన భూషణ దివ్య శాస్త్రము నందు సకలార్థ తత్వ విదగ్రేసరులగు పిళ్లలోకాచార్యులు నిగమించి సాయించిన వాక్యముల ప్రకారము భగవత్ప్రాప్తియందపేక్షగల ప్రథమ మధ్యమ చరమ పర్వప్రపన్నాధికారులకు ఇవి అవశ్యానుష్ఠేయములు.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

జియర్ తిరువడిగళే శరణమ్.

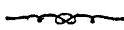
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమద్వరవర మునయేనమః

ప్రపన్నానుష్ఠాన భాస్కరము.

(సంగ్రహము.)

౧. ప్రాతఃకాలమున ప్రపన్నుడు మేల్కొని యంజలిహస్తుడై వాక్య గురుపరంపరా పూర్వకముగ ద్వయము మొదలగునవి యనుసంధించ వలయు.

౨. అనంతరము జల మల విసర్జనము చేసి విధ్యుక్త ప్రకారముగ మృత్తికతో శౌచము జేసి నోరు పుక్కిలించి దంత ధావనము చేసి ఆచమనము చేయవలయు.

౩. తీర్థమాడునపుడు.— "అయిరంతోళ్" మొదలైనవి యను సంధించి స్నానముచేసి "శ్రీమతేరామానుజాయనమః" యని తుడుచుకొని మడివస్త్రము ధరించి ఆచమనీయము అంగన్యాస కరన్యాసములు చేయవలయు.

౪. తిరుమణ్ కాప్పు ధరించునపుడు.— "శ్రీమతే నారాయణాయనమః" యని స్థలశుద్ధి చేసి యొక యాసనముపై తిరుమణి పెట్టెను వేంచేపుచేసి "శ్రీ భూదేవ్యైనమః" యని తిరుమణికోపు అభిమంత్రించిశ్రీశైలేశతనయనుప్రారంభించి తిరుప్పల్లాండు మొదలైనవి తిరుమణి శ్రీచూర్ణము ధరించు పర్యంతము అను సంధించి తదనంతరము తిరుమణిత్తాళ్వడములు మొదలైనవి ధరించుకొని అంజలిహస్తుడై కేశవాదినామములు మొదలైనవి సేవించవలయు.

౫. కాలక్షేపము చేయుట. — శ్రీభగవద్విషయాది వ్యాఖ్యాన గ్రంథ కాలక్షేపము చేసి తీర్థవడిచేర్చి తీర్థము స్వీకరించి తిరుమణి పెట్టెను కట్టియుంచవలయు.

౬. సన్నిధి తిరుకాప్పులు తెఱచుట. — పెరుమాళ్లసన్నిధికి నఖిముఖముగదండము సమర్పించి తిరుప్పళ్లి యెఱుచ్చి మొదలైనవి యనుసంధించి "నాయకనాయక" యను పాశురాను సంధానముతో మూడుమారులు చెయితట్టి తిరుకాప్పులు తీసి తిరువాల వట్టము సమర్పించి తిరుప్పళ్లి శోధించి "మారిమలై" యను పాశురముతో పెరుమాళ్లకు మంత్రాసనము సమర్పించి "అన్రివులగ" మను పాశురముతో మంగళాశాసనము చేసి వాక్యగురు పరంపరాదులనను సంధించవలయు.

౭. సన్నిధి పాత్రలయందు తీర్థముచేర్చుట. — తిరుకావేరిచెంబులో తీర్థముతిరుత్తుళాయి మొదలైన పరిమళ ద్రవ్యములు చేర్చి చెంబును దక్షిణహస్తముతో మూసికొని అయిదు మారులు, ఉత్తర వాక్యముచేత అభిమంత్రించి ఆతీర్థమును సన్నిధి పంచపాత్రలయందు పూరించి తిరుత్తుళాయ్ చేర్చి అభిమంత్రించి పెరుమాళ్లు మొదలగు వారిపై ప్రోక్షించవలయు.

౮. స్వాచార్యునకు తిరువారాధనము సమర్పించుట. — ఆచార్యునకు పృథక్కుగా నుండెడు రెండుసన్నిధి పాత్రలయందు ఆ తిరుకావేరి చెంబుయందుండు తీర్థముచే పూరించి "అస్మద్గురుభ్యోనమః" యని అర్ఘ్యపాద్యాచమనీయమును, "వెణ్ణయళంద" యను పాశురము చేత తిరు మంజనమును "వగయాన్" అనుపాశురముచేత ధూపమును, కేశవాది నామములచేత తిరుమణ్ కాప్పును "పూశుంచాందు" అను పాశురముచేత చాత్తుపొడి మొదలైనవియు "పరివదులీశన్" యను పాశురముచేత ధూపమును "వైయిత్తకళియా" యనుపాశురముచేత దీపమును పల్లాండు యను పాశురము చేత కర్పూరమును అర్ఘ్యపాద్యాచమనీయములను "శెన్రార్ కుడైయాం" అను పాశురము చేత మంత్రపుష్పమును సమర్పించ వలయు.

౯. ఆళ్వారాచార్యులకు తిరువారాధనము సమర్పించుట. — స్వాచార్యునకువినియోగింపబడిన పృథక్కుగానుండెడు ఆ రెండు సన్నిధి పాత్రలనుశోధించి

అందుల ఆతిరు కావేరి యందుండు తీర్థము చేపూరించి "పరాంకుశపరకాలయతివరా దిభ్యోనమః" అని యను సంధించి ఆచార్యుని శ్రీహస్తముచే తిరువారాధనము సమర్పించునట్లు భావనాప్రకర్షముతో పైనస్వాచార్యునకుగాను వివరించిన ప్రకారము తిరువారాధనము సమర్పించవలయు,

౧౦. పెరుమాళ్లకు పిరాట్టిమార్లకు అనంతగరుడ విష్వక్సేనాదులకు తిరువారాధనము సమర్పించుట.— ఆపంచ పాత్రలయందు పూరించియుంచిన తీర్థముచే "సర్వమంగళ విగ్రహాయ సమస్త పరివారాయ శ్రీమతే నారాయణాయనమః" యని పైన స్వాచార్యునకు వివరించిన ప్రకారము తిరువారాధనము సమర్పించవలయు.

౧౧. దివ్యప్రబంధము సేవించుట.— "గురుముఖ" మను తనియ ప్రారంభించి తిరుప్పల్లాండు మొదలైనవి సేవించవలయు.

౧౨. ప్రసాదము కండరుళచేయుట.— "సర్వమంగళ విగ్రహాయ" మొదలైన వాక్యములచేత పెరుమాళ్లు మొదలైన వారలను భోజ్యాసనముల యందు వేంచేపుచేసి అర్ఘ్యపాద్యాచమనముల సమర్పించి ఉత్తర వాక్యముచేతస్థల శుద్ధిచేసి తళిగకు తీర్థము ప్రోక్షించి "నారునరుంబొళిల్" "ఇన్నువన్ది త్తనై" "కూడార" అనుపాశురములును "సర్వమంగళ విగ్రహాయ సమస్తపరివారాయ శ్రీమతే నారాయణాయనమః" యని అనుసంధించి పెరుమాళ్ మొదలైన వారలకును "పరాంకుశ పరకాల యతివరాది భ్యోనమః" అని ఆళ్వారాచార్యులకును "అస్మద్గురు భ్యోనమః" అనిస్వాచార్యునకును, ప్రసాదము తీర్థము కండరుళచేసి తదనంతరము అర్ఘ్యపాద్యాచమనము సమర్పించవలయు.

౧౩. అడైక్కాయ మదు సమర్పించుట.— పెరుమాళ్లు మొదలగు ఆళ్వారాచార్యులను పర్యంకాసనమున వేంచేపుచేసి అర్ఘ్యాదులు సమర్పించి "పోయిప్పాడుడయ" అను పాశురముచేత పెరుమాళ్లు మొదలుకొని స్వాచార్యపర్యంతము వరుస ప్రకారము అడైక్కాయమదు అర్ఘ్యాదులు కర్పూరహార తిరామ సమర్పించ వలయు.

౧౪. చాత్తుచేయుట.— "చిత్తం, వజ్ఞం, ఇరుప్పిడం, ఇన్బుత్త, అంగయత్, పూమన్ను, పల్లాండు, అడియోమోడు" మొదలగు పాశురములను, సర్వదేశ మొదలైన శ్లోకములను, వాళిత్తిరునామములను సేవించవలయును.

౧౫. సన్నిధి తిరుకాప్పులు చేర్చుట.— పెరుమాళ్లు మొదలగుఆళ్వారాచార్యులను శయ్యాసనమున వేంచేపుచేసి "ఉపచారాపదేశేన" అను శ్లోకమునుఅను సంధించి తిరుకాప్పులుచేర్చి దండము సమర్పించవలయు.

౧౬. ప్రసాదము స్వీకరించుట.— పెరుమాళ్లు మొదలగు వారలకు కండరుళి చేసిన ప్రసాదమును ఆచార్యుని తనయనను సంధించిస్వీకరించవలయు.

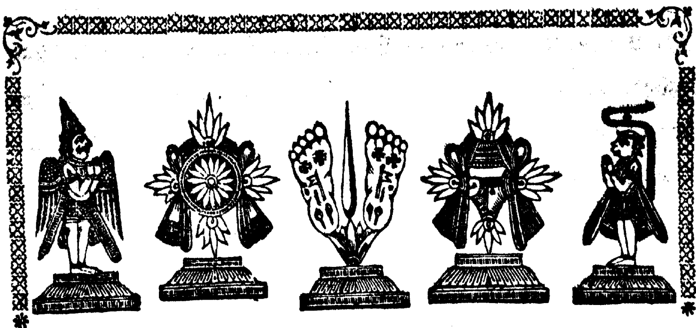
౧౭. కాలక్షేపము చేయుట.— భగవద్విషయ అష్టాదశ రహస్యాది వ్యాఖ్యానముల కాలక్షేపము చేయువలయు.

౧౮. రాత్రికాలములయందు పెరుమాళ్లు మొదలగు వారలకు తిరువారాధనము సమర్పించి ప్రసాదము కండరుళిచేయుట.— రాత్రికాలముల యందు తాను మడిగానుండి హస్తములచే మూడుమారులు చప్పిడిచేసి సన్నిధి తిరుకాప్పులు తెఱచి క్రొత్త తీర్థముతో సన్నిధి పాత్రలు పూరించి పూర్వోక్త ప్రకారము అర్ఘ్యాదులు సమర్పించి "శ్రీశైలేశ" తనయ ప్రారంభించి తిరుప్పల్లాండు "ఆనిరై, ఇన్ దిరన్, శెన్ని, అమల్ నాథ, కణ్ణినుణ్ చిరుత్తాంపు, మేప్పైయేదలక్, ఆళిమెళ్ళచంగు" వీటిని కాలోచితముగ సేవించి పైనచెప్పిన ప్రకారము ప్రసాదము తీర్థము కండరుళిచేసి తచ్ఛేష ప్రసాదమును స్వీకరించి వాక్యగురు పరంపరయు ద్వయము ననుసంధించి భగవద్భాగవతాచార్యులను భావనాప్రకర్షముచే సేవించుచు శయనించి తిరుగామేల్కొను నప్పుడు పూర్వవద్గురు పరంపరయు ద్వయము ను సంధించవలయు.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

జీయర్ తిరువడిగళే శరణం.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

శ్రీమద్వరవరమునయేనమః.

ప్రపన్నానుష్ఠానభాస్కరము.

(*)

(శ్రీభగవచ్ఛాస్త్రే - శ్రీభగవానువాచ.)

శ్లో॥ శ్రుతిః స్మృతి ర్మమై వాజ్ఞా య స్తా ము ల్లంఘ్యా వ ర్తతే ।
ఆజ్ఞాచ్ఛేదీ మమ ద్రోహీ మద్భక్తోపి నవైష్ణవః ॥

తా॥ శ్రుతిస్మృతులు నాయాజ్ఞచే కలిగినవనియు, వీనిని మీరి వర్తించువాడు నాయాజ్ఞను ఛేదించినవాడనియు, నాకు ద్రోహియనియు, నాయందు భక్తిగలవాడైనను వాడవైష్ణవుడనియు భగవంతునిచే జెప్పంబడియె.

శ్లో॥ యథాహివల్లభోరాజ్ఞా, నదీంరాజ్ఞా ప్రవర్తితామ్, లోకోపయోగినీం రమ్యాంబహుసస్యవివర్ధినీమ్ ॥ లఙ్ఘయన్ శూలమారోహే దనపేక్షోపితాంప్రతి, ఏవంవిలఙ్ఘయన్మర్త్యో మర్యాదాం వేదనిర్మితామ్ ॥ ప్రియోపినప్రియో సామేమదాజ్ఞా వ్యతివర్తనాత్, ఉపాయత్వ గ్రహాంతత్రవర్జయేన్మనసాసుధీః ॥

తా॥ ఒకరాజునకు మిక్కిలి అంతరంగుడై, తన యధీనమగు దేహయాత్రాదులుగలవాడగు నొకడు, లోకమునకు ఉపయోగముగను, అనేకులకుదాహముగను ఆరాజుచే తనదేశమునందు ప్రవర్తింప చేయబడిన, నదీప్రవాహమును తనకునిందుచే ప్రయోజనకారి కాదను హేతువుచేత, తెగగొట్టి విడిచె

నేని, ఆరాజు వీనిని యెట్లా అప్పుడే శిరశ్ఛేదముచేయించునో అట్లాగే, యేమ నుష్యుడు వేదనిర్మితమైనమర్యాదలను చెఱచునో వాడు నాకు ప్రియుడైనను నా యాజ్ఞను మీరినడిచెనేని నాకు వాడు అప్రియుడేయనియు; బుద్ధిమంతుడు శా ష్త్రయమందలి ఉపాయత్వబుద్ధినిమాత్రము విడువవలెననుట శ్రీభగవద్వాక్యము.

(శ్రీభగవచ్ఛాస్త్రే - శ్రీరువాచ.)

శ్లో॥ అవిప్లవాయ ధర్మాణాం పాలనాయకులస్యచ । సంగ్రహాయః లోకానాం మర్యాదాస్థాపనాయచ॥ ప్రియాయమమ విష్ణోశ్చ దేః దేవస్య శార్ఙ్గిణః। మనీషీ వైదికాచారంమనసాపినలంఘయేత్

తా॥ ధర్మములు చెడకుండుటకును, కులములను పరిపాలించుకొరకును లోకసంగ్రహార్థము కొరకును, మర్యాదాస్థాపనము కొరకును, నాయొక్క యు, శ్రీభగవంతునియొక్కయు ప్రియముకొరకును బుద్ధిమంతుడగువాడు వేదో క్తానుష్ఠానమును, మనస్సుచేనైనను మీరినడువకూడదని పిరాట్టివాక్యము.

(పరాశరః.)

శ్లో ॥ చతుర్ణామపివర్ణానా । మాచారోధర్మపాలకః ।
ఆచారభ్రష్టదేహానాం । భవేద్ధర్మఃపరాఙ్ముఖః ॥

తా ॥ చతుర్వర్ణస్థులకు ఆచారమనునది ధర్మమును కాపాడుచున్నది, ఆచారభ్రష్టులగు వారిని చూచి ధర్మము మరలి పోవుచున్నది.

(భారతమున అనుశాసనిక పర్వమునందు.)

శ్లో ॥ ఆచారాల్లభతే చాయురాచారాల్లభతేశ్రియం । ఆచారాత్కీ ర్తిమాప్నోతిపురుషః ప్రేత్యచేహచ ॥ దురాచారోహిపురుషో । నేహాయుర్విందతేమహత్ । త్రాసయంతిచ భూతానితథాపరి భవంతిచ॥తస్మాత్కుర్యాదిహాచారం । యదిచ్ఛేద్భూతిమాత్మనః। అపిపాపశరీరస్య ఆచారోహంత్యలక్షణం ॥ ఆచారలక్షణోధర్మ స్సంతశ్చాచారలక్షణాః । సాధూనాంచ యథావృత్తమేతదా చారలక్షణం ॥

తా॥ పురుషుడు ఆచారముచే ఆయుస్సును సంపాదించుకొనుచున్నాడు, ఐశ్వర్యమును పొందుచున్నాడు, దేహవియోగానంతరము కీర్తినిపొందుచున్నాడు, ఆచారభ్రష్టుడు దీర్ఘాయువును పొందనేరడు వానిని పిశాచములు భయపఱచును అవమానపరచును, కావున తన హైశ్వర్యముకోరువాడు భువియందు ఆచారమును అవలంబించవలయు. పాపదేహముగలవానికిని ఆచారము అవలక్షణములను పోగొట్టుచున్నది. ధర్మమునకు ఆయాచారమేలక్షణముగనున్నది. సత్పురుషులగువారలు ఆచారమేలక్షణముగ గలిగియున్నారు. సాధువులు యేలాగున నడుచుచున్నారో ఆచారలక్షణము అలాగేయున్నది.

(వాసిష్ఠసంహితాయాం.)

శ్లో॥ తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన సత్కృత్యం సర్వదా చరేత్ ।
ఆజ్ఞాతి క్రమణా ద్విష్ణో ర్విముక్తో పి నిబధ్యతే ॥

తా॥ సర్వప్రయత్నములచేతను సర్వకాలములయందు సత్కృత్యములనే ఆచరించవలయు, భగవదాజ్ఞనుమిరినడిచెనేని ముక్తుడుగాక బద్ధుడగును.

{ శ్రీవచన భూషణదివ్యశాస్త్రమునందు సకలార్థ తత్త్వవిద గ్రేసరులగు పిళ్లలోకాచార్యులు సాయించిన వాక్యములు. }

౧. వేదార్థంఅఱుదియిడువదు స్మృతీతిహాసపురాణఙ్గళాలే.

౩౨. కర్తవ్యమాచార్యకైఙ్కర్యముమ్, భగవత్కైఙ్కర్యముమ్.

౩౩. కీళ్చొన్న భగవత్కైఙ్కర్యమఱివదు శాస్త్రముఖత్తాలే. ఆచార్యకైఙ్కర్యమఱివదు, శాస్త్రముఖత్తాలు మాచార్యవచనత్తాలుమ్.

౩౪. కైఙ్కర్యస్థానిరణ్ణు.

౩౫. అతావతు ఇష్టమ్ శెయ్‌కైయు మనిష్టమ్ తవిరుకైయుమ్.

౩౬. ఇష్టానిష్టఙ్గళ్ వర్ణాశ్రమఙ్గళైయు మాత్మస్వరూపత్తైయు మవలమ్బిత్తిరుక్కుమ్.

౩౭. పుణ్యాత్తుక్కున్ జు కిఅవర్ పాపత్తైపణ్ణానిఱే ।

౩౮. ఇవర్ పుణ్యత్తై పాపమెన్నిరుక్కుమ్ ।
అవర్ పాపత్తై పుణ్యమెన్నిరుక్కుమ్ ।

అవనుక్కు-దుకి డైయాదు, ఇవనదు శేయ్యాక్.

౩౯. కైఙ్కర్యమ్ తాన్ భక్తిమూలమల్లాతపోదు।
భీతిమూలమాయ్‌వరవేణుమ్.

౪౦. అదువు మిల్లాతపోదు అధికారత్తిలుమ్।
ఉపాయో పేయఙ్గళిలుమ్ అన్వయ మిన్ఱి కేట్టు-యొళియుమ్.

౪౧. కైఙ్కర్యమ్ తన్నై ఫలసాధన మాక్కా-తె ఫలమాకవేణుమ్.

౪౨. అతావతు, తాఙ్కళై యేఱాతే అవనైకైఙ్కర్యమ్బణ్ణుకై.

౪౩. కుడుక్కైక్కు-ళ్ళారైతే కొణ్డుతుక్కు-కైకూలికొడుకవేణుమ్.

(శ్రీరంగరాజస్తవే.)

శ్లో॥ హర్తుం తమస్సదసతీచ వివేక్తుమీశో । మానం ప్రదీపమివకారుణికో దదాతి । తేనావలోక్యకృతినఃపరిభుంజతే తం । తత్రైవకేపి చపలాశ్శలభీభవంతి.

తా॥ పరమకారుణికుడైన శ్రియఃపతి, చేతనుల అజ్ఞానాంధకారమును తొలిగించుకొని వీరలకు సదసద్వివేకము కలుగజేయుటకై ప్రదీపమువలె శాస్త్రము నుపకరించెను బుద్ధిమంతులు ఆశాస్త్రదీపముచే సర్వేశ్వరుని స్వరూప రూప గుణ విభూతిచేష్టితములంతయు దెలసికొని ఉజ్జీవించుచున్నారు; దీపమునార్పెడి పురుగులు దీపమునార్పి తామును నశించునట్లు కొందరు చపలులు శాస్త్రములను అపార్థములచే చెరచి దానిచే భగవన్నిగ్రహపాత్రులై తామును నశించుచున్నారని శ్రీభట్టరుఆనతిచ్చిరి.

భగవదాజ్ఞా కైఙ్కర్యములగు శుభా శుభ కర్మములను
ప్రపన్నుడనుష్ఠించవలయు. అందుత్రైవర్ణికులు
వేదోక్తముగను, అత్రైవర్ణికులు
పురాణోక్తముగను అను
ష్ఠించుటశిష్టాచారసి
ద్ధమైయున్నది.

—*—

— ప్రాతఃకాలమున మేలొ్కనునపుడు. —

ప్రపన్నుడు నిత్యము—కూర్మపురాణే—"బ్రాహ్మేముహూర్తఉత్థాయ ధర్మమర్థంచచింతయేత్ । కాయక్లేశంతదుద్భూతం । ధ్యాయీత మనసేశ్వరం." అనుప్రకారమును"పంచపంచ ఉషఃకాలః" అనుప్రకారమును ప్రాతఃకాలమున నిద్రమాని లేచి "దర్పణంపూర్ణకుంభంచ దక్షిణంకరమేవచ ।పూజ్యాంశ్చమంగళద్రవ్యం ప్రాతఃపశ్యేన్మహీపతిం." అను ప్రకారము అద్దము, పూర్ణకుంభము, తన ఎడమచెయ్యిని, తలిదండ్రులు ఆచార్యుడు వీరలతిరువడిగళులను భగవద్భాగవతబింబములను, మంగళ ద్రవ్యములు మొదలగు వాట్లనుచూడవలయు,పిదప పడకలోనె కరములు మొగిడ్చి కూర్చునిధర్మార్థకాయ క్లేశములను చింతించి "ఉత్తిష్ఠ చింతయహరిం" అను రీతిని హరిస్మరణతో వాక్యగురుపరంపరను ద్వయమును అను సంధించి, తన యాచార్యుని మొదలు ఆళ్వార్లవరకును పెరియపిరాట్టి పరమపద నాథులు కోవెల తిరుమలపెరుమాళ్ కోవెల మొదలగు నూటయెనిమిది దివ్యదేశ ములయందలి పెరుమాళ్లనుధ్యానించి, శ్రీశైలేశాది తనయులు తిరుప్పళ్లి యెళుచ్చి తిరుప్పావు యావత్తుతనయులు సహా అను సంధించ వలయు. అందు కవకాశము లేనియెడల, మొదటిపాశురము "చిత్తంచిరుగాలె, వంగక్కడల్" అను మూడుపాశురములైన ననుసంధించ వలయు. తదనంతరము పడకలోనుంచిలేచి శ్రీకుల శేఖరాళ్వారులు ఆనతిచ్చిన ముకున్దమాలతనయు, "ఘుష్యతే యత్రనగరేరంగయాత్రా దినేదినే । తమహంశిరసావందే రాజానంకులశేఖరం ." అను శ్లోకమును సంధించిశ్రీరంగయాత్రచేయునటుల భావించి కోవెలపార్శ్వముచూచుచు ముందుగ భూమిమీద కుడికాలుంచి లేచి,అడుగు పెట్టినడువవలయు.

— జలమలవిసర్జనక్రమము. —

జలమల విసర్జన కాలములందు — విష్ణుపురాణె —"నైరృత్యామిషువిక్షేపమతీత్యాప్యధికంబుధః । దూరాదావసథాన్మూత్రం పురీషంచ సమాచరేత్" అనుప్రకారము, ఊరికివెలపట నైరృతి,దక్షిణము, పడమర పార్శ్వములయందు, బాణము పారెడు దూరమునపోయి "తృణైరాస్తీర్యవసుధాంవస్త్రప్రావృతశిరస్తకః." అనుప్రకారము వస్త్రముతో మస్తకమును చక్కగాఘ్రా

సుకొని— అంగిరాః— "కృత్వా యజ్ఞోపవీతంతు పృష్ఠతః కంఠలంబితం విణ్మూత్రంతు గృహీకుర్యాద్యద్వా కర్ణేసమాహితః" అనుప్రకారము, యజ్ఞోపవీతమును తనపృష్ఠమునజారవిడచి గాని కుడిచెవికిచుట్టికొనిగాని—శ్రీవిష్ణుపురాణే— "ఆత్మచ్ఛాయాంతరుచ్ఛాయాంగోసూర్యాగ్న్యనిలాంస్తథా । గురుద్విజాదీంస్తుబుధోనాధిమేహేత్కదాచన ॥ నకృష్టేసస్యమధ్యేచ గోవ్రజేజనసంసది । నవర్త్మనినదద్యాదితీర్థేషు పురుషర్షభః ॥ నాప్సునైవాంభసస్తీరే శ్మశానేనసమాచరేత్ । ఉత్సర్గం వైపురీషస్య మూత్రస్యచ విసర్జనం." అనియు మనుః—"నమూత్రంపథికుర్వీతనభస్మనినగోవ్రజే।నఫాలకృష్టేనజలేనచిత్యాం నచపర్వతే । నజీర్ణదేవాయతనే నవల్మీకే కదాచన ॥ నససత్త్వేషుగర్తేషునగచ్ఛన్నాపిచ స్థితః । ననదీతీరమాసాద్యనచ పర్వతమస్తకే ॥ వాయ్వగ్నివిప్రానాదిత్యమపః పశ్యంస్తథైవగాః । నకదాచనకుర్వీత విణ్మూత్రస్య విసర్జనమ్ ॥ ప్రత్యగ్నింప్రతిసూర్యంచ ప్రతిసోమోదకద్విజాన్ ।ప్రతిగాంప్రతివాతంచ ప్రజ్ఞానశ్యతిమేహతః." అనియు — ఆపస్తంబః—"నచసోపానాన్మూత్రపురీషేకుర్యాత్." అనుమొదలగు ప్రమాణములచే, తనఛాయ, వృక్షముల నీడ, గోవు, సూర్యుడు, చంద్రుడు, అగ్ని, వాయువు, గురువు, బ్రాహ్మణులు శిష్టులు, మొదలగు వారల కెదుటయును వాట్లను తాను చూచుచును పుట్టయందును, జంతువులు వాసముచేసెడు భూబిలములయందును, నడుచుచుగాని నిలుచుకొనిగాని, దున్నినభూమియందును, పైరునడుమను, పశువుల కొట్టమందును, జనసంగమమందును, బాటయందును, బూడిదెయందును, యాగభూమియందును, పర్వతములందును, పాడుపడిన దేవాలయములందును, తటాకములుమొదలగు వాట్లగట్టులయందును,జలమునందును ,శ్మశానమందును, పర్వతోచ్చస్థానములందును ,సోపానములం దుండియును,మల మూత్రంబులు విసర్జింపకతక్కినప్రదేశములందు—వసిష్ఠః—"అయజ్ఞియైరనార్ద్రైశ్చతృణైస్సంఛాద్యమేదినీమ్." అనియు "తిరస్కృత్యోచ్చారేత్కాష్ఠలోష్ఠపత్రతృణాదికాః." అనియుఎండుగడ్డిచేగాని యెండుచెత్తచేగాని యాగమునకుపయోగముగాని రాళ్లు మన్ను వీనిచేగానిభూమిని గప్పి—మనుః— "మూత్రోచ్చారసముత్సర్గం.। దివాకుర్యాదుదఙ్ముఖః । దక్షిణాభిముఖో రాత్రౌసంధ్యయోస్తుయథా

దివా." అను ప్రకారము ప్రాతర్మధ్యాహ్న కాలములందును ఈ రెంటిసంధ్య లయందును ఉత్తరముఖముగాను రాత్రి కాలములందు దక్షిణ ముఖముగాను కూర్చుని "వాచస్సంయమ్యయత్నేనష్ఠీవనోచ్ఛ్వాసవర్జితః." అనునట్లును "నియమ్యప్రయతోవాచం" అనునట్లును శ్వాసమును లోపలికి విడువక మౌనముగా నుండి జలమల విసర్జనముచేయవలయు.

— శౌచక్రమము. —

పిమ్మట ఈవలవచ్చి— దక్షః— "తీర్థేశౌచంనకుర్వీత కుర్వీతోద్ధృతవారిణా." అనుప్రకారము నదులు తటాకములు కూపములువీనియందు శౌచముచేయక జలము ముంచుకొని—మరీచిః—"విప్రేశుక్లాతుమృచ్ఛ్రేచెరక్తాక్షత్రేవిధీయతే। హరిద్రవర్ణావైశ్యేతు। శూద్రేకృష్ణాప్రకీర్తితా". అనియు—విష్ణుపురాణే—"వల్మీకమూషికోత్ఖాతాంమృదంనాంతర్జలాంతథా। శౌచాంవిశిష్టాంగేహాచ్చనాదద్యాల్లేపసంభవాం । అణుప్రాణ్యుపపన్నాంచ హలోత్ఖాతాంచ పార్థివ । పరిత్యజేన్మృదోహ్యేతాస్సకలాశ్శౌచకర్మణి."అనుప్రకారము పుట్టది యుపందికొక్కుతోడినదియు, జలములోనుండునదియు, శౌచముచేయ శేషించిన దియు, ఇంటిగోడకు బూసినదియు, మిక్కిలి క్రిమికీటాదులతో గూడినదియు, నాగేటిచే పెల్లగింప బడినదియు నగు మంటిని విడిచి పృథక్కుగా నుండెడు,విప్రులకు తెల్లనిదియు, క్షత్రియులకు యెఱ్ఱనిదియు, వైశ్యులకు పసపువర్ణముగలదియు, శూద్రులకు నల్లనిదియునగు మృత్తికతోగాని, లేక —యమః— "వాపీకూపతటాకేషు నాహరేద్బాహ్యతోమృదం । ఆహరేజ్జలమధ్యాత్తుపరతో మణిబంధనాత్." అను ప్రకారము త్రోవ్వబడిన కాలువ కూపము గుంట మేరు మొదలగు వాట్లయందు నొక మూరలోతున నుండగల మంటిని ఈవలతెచ్చి—వసిష్ఠః— "పంచాపానేదశైకస్మిన్నుభయోస్సప్తహస్తయోః। మృత్తికాః పాదయోస్సప్త లింగేద్వేపరికీర్తితే." అనియు —మనురపి— "ఏకాలింగేగుదేతిస్రస్తథైకత్రకరేదశ । ఉభయోస్సప్త దాతవ్యా మృదశ్శుద్ధిమభీప్సతా." అనియు "ఏతచ్ఛౌచం గృహస్థస్య, ద్విగుణం బ్రహ్మచారిణః । వానప్రస్థస్యత్రిగుణం యతీనాంతుచతుర్గుణమ్". అను ప్రకారము మేఢ్రమునకొ నొకమారు, గుదమునకు మూడుమారులు, వామహస్తమునకుపది

మారులు, పిదప రెండుహస్తములకు నేడేసి మారులు ఆమలక ప్రమాణమంతమృత్తికనుంచి, గృహస్థులు శుద్ధి చేయవలయు; బ్రహ్మచారులు గృహస్థులకుచెప్పిన శౌచవిధికంటె రెండింతలును, వానప్రస్థులకుమూడింతలును, సన్న్యాసులకునాల్గింతలుననితెలియగలది. మరియు—ఆదిత్యపురాణే—"స్త్రీశూద్రయోరర్ధమానం|ప్రోక్తంశౌచంమనీషిభిః । దివాశౌచస్యచార్థం పథిపాదంవిధీయతే । ఆర్తః కుర్యాద్యథాశక్తి। శక్తఃకుర్యాద్యథావిధి." అనుప్రకారము స్త్రీ శూద్రులకు పైనగృహస్థులకుచెప్పిన శౌచమున అర్ధమేచాలును, తక్కిన త్రైవర్ణికులుశౌచ మంతయు చేయవలయు. రాత్రి కాలములందు వారి వారికి చెప్పి యుండెడు శౌచవిధులలో అర్ధమే చేయవలయు. దుఃఖముగలవారలు శక్తికొలది చేయవచ్చును, శక్తిగలవారలు విధిప్రకారము శౌచవిధియందుచెప్పినవంతయుపూర్తిగ చేయవలయు.

—శుద్ధజలముచే నోరుపుక్కిలించు క్రమము.—

ఆపస్తంబః— "ఏవంశౌచవిధింకృత్వాపశ్చాద్గండూషమాచరేత్ । మూత్రే రేతసి విట్సర్గే, దంతధావన కర్మణి । భక్ష్యాణాంభక్షణేచైవ । క్రమాద్గండూషమాచరేత్ । చతురష్టద్విషడ్వష్ట । గండూషైష్షోడశైస్తథా । ముఖశుద్ధింప్రకుర్వీత హ్యన్యథా దోషమాప్నుయాత్ । పురస్తాద్దేవతాస్సర్వాదక్షిణేపితరస్తథా । పశ్చిమేమునిగంధర్వా । వామేగండూషమాచరేత్" అనుప్రకారము,శౌచవిధి ముగియగానే శుద్ధజలముచే నోరుపుక్కిలించవలయు.జలవిసర్జనముచేయుట, శుక్ల విసర్జనముచేయుట, మలవిసర్జనముచేయుట దంతధావనము చేయుట, భక్షణము చేయుట, ఈయయిదు కార్యముల యందు క్రమ ప్రకారము నాలుగు యెనిమిది పదిరెండు పదినాలుగు పదియారు మారులు నోటజలము నుంచుకొని పుక్కిలించి, తనకెదుట దేవతలు, కుడిపార్శ్వమున పితృదేవతలును పృష్ఠపార్శ్వమున మునులును గంధర్వులుండుటచే యెడమ పార్శ్వమున నుమియవలయు.

— ఆచమనక్రమము.—

వృద్ధపరాశరః—"కృత్వాథశౌచం ప్రక్షాళ్యపాదౌ హస్తౌ చమృజ్జలైః। ప్రబద్ధశిఖకచ్ఛస్తుద్విజ ఆచామమాచరేత్ । కృతోపవీతం సవ్యాంసేవాఙ్మనః

కాయసంయతః" అనియు—శంఖః—"అద్భిస్సముద్ధృతాభిస్తుహీనాభిః ఫేనబుద్బుదైః । వహ్నినానవతప్తాభిరక్షారాభిరుపస్పృశేత్" అనియు—భారద్వాజః—"ఆయతం సర్వతః కృత్వాగోకర్ణాకృతితత్కరం । సంహృతాంగుళినాతోయం । గృహీత్వాపాణినావ్రజః । ముక్తాంగుష్ఠకనిష్ఠేన శేషేణాచమనంచరేత్ । మాషమజ్జనమాత్రాస్తుసంగృహ్యత్రిఃపిబేదపః" అనుప్రకారముచున్న నీరు వీట్లచే కరచరణాదులుచక్కగాశుద్ధిచేసికొని, శిఖను ముడి వేసుకొని, ధరించుకొనియుండు వస్త్రమును చక్కగా సవరించుకొని, మాలెగానుండెడు యజ్ఞోపవీతము క్రమప్రకారము వామభుజముమీదధరించుకొని, యేకాంతస్థలము నందు మౌనముగాకూర్చుని, నురుగు మొదలగునవి లేనిదియు ఉప్పు కారము మొదలగు క్షారములతోకూడనదియు అగ్నిచే వెచ్చనకానిదియునగు క్రొత్తతీర్థమును తనదక్షిణహస్తమునుగోకర్ణాకృతిగానుంచుకొని, అందుమినపగింజమునుగునంత తీర్థముతో అచ్యుతాయనమః అనంతాయనమః గోవిందాయనమః అనిగాని యైనను ఉత్తరవాక్యముచేనైనను అస్మద్గురుభ్యోనమః అస్మత్ పరమగురుభ్యోనమః అస్మత్సర్వగురుభ్యోనమః అనిగానియైనను నుచ్చరించి—మనుః—"హృద్గాభిఃపూయతేవిప్రః కంఠగాభిస్తుభూమిపః । వైశ్యోద్భిః ప్రాశితాభిస్తుశూద్రః స్పృష్టాభిరంతతః" అనియు, "త్రిరాచామేదపః పూర్వంద్విః ప్రమృజ్యాత్తతోముఖమ్ । ఖానిచైవ స్పృశేదద్భిరాత్మానం శిరఏవచ" అనియు, బ్రాహ్మణులు రొమ్ము వరకుపోతగ్గ జలముచేతను, క్షత్రియులుకంఠము వరకుపోతగ్గ జలముచేతను, వైశ్యులు చిరునాలుకవరకు పోతగ్గజలముచేతను, శూద్రులు పెదవులు తడిసెడు మాత్రమగు జలముచేతను, మూడుమారులు ఆచమనముచేసి పిదప జలముచేనోటిని రెండుమారులు తుడిచి, తదనంతరము నేత్రములు, కర్ణములు, నాసికము, గర్భము, వక్షము, శిరస్సువీట్లనుతుడుచుటయే ఆచమనమనంబడును. ఇట్లుచేయుటచే పరిశుద్ధుడగును. మనుః—కృత్వామూత్రంపురీషంవా, పాణ్యాచాంతఉపస్పృశేత్, పీత్వాపోధ్యేష్యమాణశ్చ, వేదమగ్నించసర్వదా" అనియు—మనుః—"సుప్త్వాక్షుత్వాచ, భుక్త్వాచనిష్ఠీవ్యోక్త్వానృతంవచః । రథ్యాంశ్మశానంచాక్రమ్య ఆచామేత్ప్రియతోపిసన్ । అధోవాయుసముత్సర్గే ఆక్రందే క్రోధసంభవే । మార్జాలమూషకస్పర్శేప్రహాసేనృతభాషణే । నిమిత్తేష్వేషుసర్వేషుకర్మకుర్వన్నుపస్పృశేత్" అనియు—కూర్మపురాణే—"చండాలమ్లేచ్ఛసల్లాపే స్త్రీశూద్రోచ్ఛిష్టభాషణే

ఉచ్ఛిష్టం పురుషంస్పృష్ట్వాభోజ్యంచాపితథావిధం। ఆచమేదశ్రుపాతేవాలోహితస్యతథైవచ। అగ్నేర్గవామథాలంభేస్పృష్ట్వాప్రయతమేవచ। స్త్రీణామథాత్మనస్స్పృష్ట్వానీవీంవాపరిధాయచ'' అనియు, మలవిసర్జనముచేసినను,మూత్రవిసర్జనము చేసినను శౌచముచేసిన పిదప, మూడుమారులు ఆచమనముచేసియే ఋుక్కులు మొదలగువారిని చెప్పవలయు.మరియు నిద్రించిలేచినను తుమ్మినను భోజనముచేసినను జలమల విసర్జనము చేసిననుఅనృతము లాడినను వెలపటపోయినను శ్మశానమునుతొక్కినను అపానవాయువులను విడిచినను రోదనముజేసినను కోపముగలిగినను మార్జాలమునుగాని మూషకమును గాని తాకినను విశేషముగానవ్వినను చండాలునితోగాని మ్లేచ్ఛునితోగాని కూడిమాటలాడినను స్త్రీశూద్రులు ఉచ్ఛిష్టులైయుండగా వార్లతో సంభాషించినను ఉచ్ఛిష్టులస్పర్శించినను ఉచ్ఛిష్టాన్నమును తాకిననుకన్నీరు విడిచినను రేతస్సు విసర్జించినను శవమునుతాకినను చూచినను స్త్రీలదేహము తనదేహమునకు తాకినను జపహోమామనిత్యనైమిత్తిక ఆహ్నికములు తిరువారాధనము చేయ యోగ్యత లేనందున పైనచెప్పినవిధిచోదితమగు ఆచమనముచేసిఇట్టికార్యములనుపక్రమించవలయు.

—దంతధావన క్రమము.—

అంగిరాః— "ఆమ్రపున్నాగ బిల్వానా మపామార్గ శిరీషయోః।భక్షయేత్ప్రాతరుత్థాయ వాగ్యతోదన్తధావనం।ఉదఙ్ముఖఃప్రాఙ్ముఖోవాకాషాయంతిక్తకంతథా।ప్రాతర్భుక్త్వాచయతవాగ్భక్షయేద్దన్తధావనం" అనుప్రకారముమామిడిపొన్న,బిల్వం, యుత్తరేణి,దిరిసెన మొదలగువానిపుల్లలలోనైనను వొగరుచిరిచేదుగలపుల్లలలోనైననునొకటినిచక్కగాశోధించి, తూరుపుముఖముగనైనను,ఉత్తరముఖముగనైనను నొకతావునకూర్చుని దంతధావనము చేసికొని జలముచే కోరుచక్కగాపుక్కిలించియెడమప్రక్కనుమియవలయు.అట్లుచేయక—యాజ్ఞవల్క్యః—"ఇష్టకాలోష్టపాషాణైరితరాఙ్గుళిభిస్తథా। ముక్త్వాచానామికాంగుష్ఠౌవర్జయేద్దన్తధావనం" అనుప్రకారము ఇటికె,మంటిపెళ్ల, పెంకు, బొగ్గుబూడిదె మొదలగువీట్లచేతనుగాని, బొటనవ్రేలు పవిత్రవ్రేలుతప్పతక్కినమూడువ్రేళ్లచేతనుగాని దంతధావనముచేసెనేని "విష్ణోరపిహరేచ్ఛ్రియం" అను ప్రకారము, విష్ణువుయొక్క అయిశ్వర్యమునైనను తొలగించును.

— స్నాన క్రమము. —

వ్యాసః— "ఉషఃకాలేతుసంప్రాప్తే కృత్వాచావశ్యకంబుధః । స్నాయాన్నదీషుశుద్ధాసుశౌచంకృత్వాయథావిధి । అస్నాత్వానాచరేత్కర్మజపహోమమాదికంచయత్ । లాలాస్వేదసమాకీర్ణ శ్శయనాదుత్థితః పుమాన్ । అత్యంతమలినఃకాయోనవఛిద్రసమన్వితః । స్రవత్యేవదివారాత్రం । ప్రాతస్స్నానం విశోధనం । ప్రాతస్స్నానం ప్రశంసంతిదృష్టాదృష్టఫలంహితత్ । సర్వమర్హతి శుద్ధాత్మా ప్రాతస్స్నాయీజపాదికం" అనుప్రకారము ఉషఃకాలమునలేచి చేయతగిన విధి చోదితమగు శౌచాదులు అయినపిదప పరిశుద్ధమగునదియందు స్నాన మాచరించవలయు.అదిలేకనే జప హోమ నిత్యనైమిత్తిక ఆహ్నికములు చేయకూడదు గాన— శ్రీవిష్ణుపురాణె—నదీనదతటాకేషు దేవఖాతబిలేషుచ । నిత్యక్రియార్థంస్నాయీతగిరిప్రస్రవణేషుచ ॥ కూపేషూద్ధృతతోయేన స్నానంకుర్వీతవాభువి । గృహేచోద్ధృతతోయేన । హ్యథవాభువ్యసంభవే ॥ అనుప్రకారము—మనుః—"నాన్నమద్యాదేకవాసాననగ్నఃస్నానమాచరేత్ ॥ అనుప్రకారము గృహస్థులేక వస్త్రముతో భుజించకూడదనియువస్త్రహీనులై స్నానమాచరించకూడదనియు చెప్పియుండుటచే వస్త్రములతో స్నానముచేయవలయుగాన ఉదయానంతరము నదీనదములయందైనను చెరువులయందైనను గుంటల యందైనను తటాకముల యందైనను మడుగులయందైనను దొవలయందైనను అట్లనుకూలింపని యెడల నూతిలో జలము చేదుకొని గానైనను అంతకు శక్తి లేనియెడల నుదకము తెప్పించుకొని గానైనను తాను స్నానముచేయుటకు గాను సిద్ధపరచి యుండు తీర్థములో నొక చెంబు తీర్థమెత్తుకొని *"ఆయిరంతోళ్ పరప్పి" అనియు † "ఇలైత్తలైచ్చరంతురంద" అనియు

* పెరియాళ్వార్ తిరుమొళియందలి పాశురము.

ఆయిరంతోళ్ పరప్పిముడియాయిరమిన్నిలగ, ఆయిరంపైందలైయ వనన్తశయననాళుమ్మలై, ఆయిరమారకళుం శునైకళ్ పలవాయిరముం, ఆయిరం పూమ్బొళిలుముడై మాలిరుం శోలయదే ॥

† తిరుచ్చన్దవిరుత్తమందలి పాశురము.

ఇలైత్తలైచ్చరంతురంది లఙ్గైకట్టళిత్తవన్, మలైత్తలైప్పిఱన్దిళిందువందునుందు చందనం, కులైత్తలైత్తిఱుత్తెఱిందకుంకుమకుళుంబినో డలైత్తొళుగు కావిరియరంగమేయ యవణ్ణలే ॥

*"త్రిస్సః కోట్యర్ధకోటీచ" అనియనుసంధించుచు శ్రీమత్ భగవద్భాగవత సమస్తాచార్యుల శ్రీపాద తీర్థమనియభిమంత్రించి శిరస్సున ప్రోక్షించుకొని శ్రీమద్భగవద్భాగవతసంశ్లేషమున కనుగుణముగా స్నానమాచరించెదనని యనుసంధించవలయు. — మార్కండేయపురాణే — "అపమృజ్యాన్న చస్నానే గాత్రాణ్యంబరపాణిభిః । న చ నిర్ధునుయా త్కేశా న్వాసశ్చైవ న పీడయేత్" అను ప్రకారము స్నానమాచరించునపుడు కట్టువస్త్రముచే గాని చేతులచే గాని దేహమును తుడుచుకొన కూడదు, శిరోజములు విదిలించ కూడదు "ఉత్తీర్య పీడయేద్వస్త్రం" అన్నట్లు తాను స్నానముచేసిన కట్టు వస్త్రమును ఇవల వచ్చి పిడవ వలయు. పిదప ఎంబెరుమానార్ తిరువడిగళే శరణ మనియు, లేక † "అనిశంభజతామనన్యభాజాం" అను రామానుజచతుశ్శ్లోకములననుసంధించియు — యాజ్ఞవల్క్యః — "స్నాత్వైవంవాససీశు క్లేఅచ్ఛిన్నే పరిధాయచ" ॥ అను ప్రకారము స్నానానంతరముపొడి వస్త్రముతో దుడిచికొనిజీర్ణముకానివియు తెల్లనివియు నగు రెండు ధౌతవస్త్రము లను ధరించవలయు; అట్లులేనిచో యోగ యాజ్ఞవల్క్యే — "అలాభే ధౌతవస్త్రస్య శాణ క్షౌమాదికానిచ । కుతపం యోగపట్టంచ ద్వివాసాస్తునవై భవేత్" అనుప్రకారము నారమడిగానైన

* తీర్థప్రభావశ్లోకము.

త్రిస్సః కోట్యర్థకోటీచ తీర్థాని భువనత్రయే, వైష్ణవాంఘ్రి జలైః పుణ్యాత్, కోటి భాగేన నోసమం.

† రామానుజ చతుశ్శ్లోకి.

౧. అనిశంభజతామనన్యభాజాం, చరణాంభోరుహ మాదరేణపుంసాం,
వితరన్నిభృతంవిభూతిజాతం, జయతురామానుజ రంగధామ్నినిత్యమ్ ॥

౨. జయినాంవిమతాంతవాదియూక్తిః, కలుషీభూయకుదృష్టిభిస్సమేతాం ।
శకలీకురుతే, విపక్షవృత్తిం, జయరామానుజశేషశైలశృంగే ॥

౩. శ్రుతిమస్మృతిమ ప్రమాణతత్త్వం, కృపయాలోచ్యవిశుద్ధయైవ బుద్ధ్యా ।
అకృతాహితదైక భాష్యరత్నం జయరామానుజహస్తిధామ్నినిత్యం ॥

౪. జయమాయిమతాంధకారభానో, జయబాహ్యభ్రమభాటవీకృశానో ।
జయసంశ్రితసింధు శీతభానో, జయరామానుజయాదవాద్రిశృంగే ॥

౫. రామానుజ చతుశ్శ్లోకీం, యఃపఠేన్నియతంనరః,
ప్రాప్నుయాత్ పరమాంభక్తిం,యతిరాజపదాబ్జయోః ॥

ను పట్టు వస్త్రమైనను తెల్లకంబళి యైనను ధరించి కరచరణములు గడుగుకొని కూర్చుని మనుపటివలె మూడాచమనములు చేయవలయు.

దక్షః. శ్లో" ప్రాతర్మధ్యాహ్నయోస్స్నానం వానప్రస్థ గృహస్థయోః।
యతేస్త్రిషవణస్నానం సకృచ్చ బ్రహ్మచారిణః" ॥

తా. వానప్రస్థునికి గృహస్థునికి ప్రాతస్స్నానము, ఉచ్చ కాలస్నానము ఈ రెండును విధించబడి యున్నది. సన్యాసికి త్రికాలస్నానము విధించబడియున్నది. బ్రహ్మచర్యస్థునికి నొకేతూరిస్నానము విధించబడియున్నది.

విష్ణుః "బ్రహ్మక్షత్రవిశాంచైవ మంత్రవత్స్నానమిష్యతే। తూష్ణీమేవ
హిశూద్రస్య స్త్రీణాంచ కురునందన" ॥

తా. బ్రాహ్మణునికి క్షత్రియునికి వైశ్యునికిని మంత్రముతో గూడి నస్నానము విధియించబడియున్నది; స్త్రీ శూద్రులకు అవిలేకనే వట్టిస్నానముచాలునని ధర్మరాజునకు కృష్ణను ఉపదేశించిరి.

మార్కండేయః "పురాణానాం నరేంద్రాణా మృషీణాం చమహాత్మ
నాం। స్నానంకూపతటాకేషు దేవతానాంసమాచరేత్"

తా. పూర్వకాలమునందు రాజులు, మహాత్ములగు ఋషులు, దేవతలు వీరలచే నిర్మితమైన, కూపములు, ఏఱులు, మడుగులు, మొదలగు వాట్ల యందుస్నానమాచరింపవలయు.

వ్యాసః" అసత్స్వప్రాప్తేషుసస్నాయాత్తథైవా సంస్తుతేషుచ। అత్మీయే
ష్వపినింద్యేషుదుష్టేష్వల్పజలేషుచ" ॥

తా. తాను కట్టించినదైనను, తగనివారు తాకినను, శ్రేష్ఠము కానిదియును, నిందింప బడినదియును, దోషము కలిగినదియును అనగా వ్యాధికి ఎడమైనదియును జలముచుండిపోయినదియును నగునట్టి తటాకములలోస్నానమాచరించతగదు.

వృద్ధమనుః—వ్యతేజన్మనిసంక్రాంతౌ శ్రాద్ధేజన్మతిథౌతథా। అస్పృశ్యస్పర్శనే చైవనస్నాయాదుష్ణవారిణా, సంక్రాంత్యాం భానువారేచ, సప్తమ్యాంరాహుదర్శనే, ఆరోగ్య పుత్రమిత్రార్థీ నస్నాయాదుష్ణవా

రిణా । పౌర్ణమాస్యాంతథాదర్శేయః స్నాయా దుష్ణవారిణా ।
సగోహత్యాకృతంపాపం ప్రాప్నోతీహానసంశయః" ॥

తా. జననమరణ సంబంధమగు ఆశౌచములు సంక్రాంతిపండుగ పితృశ్రాద్ధదినము తానుజనంచినదినము తాకకూడనివారిని తాకినప్పుడును సంక్రమణము భానువారము సప్తమి గ్రహణము ఈకాలములయందు పుత్రమిత్రులను కోరువాడు ఉష్ణజలస్నానముచేయందగదు. పౌర్ణమి అమావాస్య ఇట్టిదినములయందు యెవరేని వెచ్చని జలమునందు స్నానమాచరించిరేని అట్టివారలు గోహత్యచేసినపాపమునపోవుదురని విధించబడియున్నది.

జాబాలిః. "స్నానంకృత్వార్ద్రవాసాస్తు విణ్మూత్రం కురుతేయది ।
ప్రాణాయామత్రయం కృత్వాపునస్స్నానేనశుద్ధ్యతి"॥

తా. స్నానముచేసి తడి వస్త్రముతో మలమూత్ర విసర్జనముచేసిరేని ముమ్మారు ప్రాణాయామముచేసితిరుగా స్నానమాచరించిపరిశుద్ధులగుదురు.

మనుః— "చండాలశవయూపాంశ్చస్పృష్ట్వాస్నాతాంరజస్వలాం ।
స్నానార్హస్తుయదాస్నాతిస్నానంనైమిత్తికంహితత్ ॥

తా. తాకకూడని పంచముని శవమును రజస్వల స్త్రీని "చ" అనుటచే తురుష్కులుమొదలగు హూణులు శునకము సూకరము మల మూత్రములు ఉచ్ఛిష్టము మొదలగువానిని తాకిలవిపోగొట్టుకొనుకొరకు చేయు స్నానము నైమిత్తికస్నానమనబడును.

ఆగ్నేయపురాణే - "నిత్యంనైమిత్తికం కామ్యంక్రియాంగంమల కర్షణమ్
క్రియాస్నానంతథాషష్ఠం షోఢాస్నానంప్రకీర్తితం "

తా. నిత్యనైమిత్తికం కామ్యం క్రియాంగం మలాపకర్షణం క్రియ అనిస్నానములు ఆరువిధములని విధించబడినది.

యాజ్ఞవల్క్యః—"ఆపఃపవసదాపూతాస్తాసాంవహ్నిర్విశోధకః। తతస్సర్వేషుకాలేషు ఉష్ణాంభః పావనం స్మృతం" ॥

తా. నీరు యెల్లప్పుడు శుద్ధమైనది అగ్నివాటిని శోధించుటచే యెల్లప్పు

ము ఉష్ణజలమే శ్రేష్ఠమనిస్మృతులయందు ప్రతిపాదింపబడినదని కొందరుచె ప్పుచుందురు.

—వ్యాసః—శీతాస్స్వప్సునిషిచ్యోష్ణామంత్రసంభారసంభృతాః।
గేహేపిశస్యతే స్నానం నదీఫలసమంవిదుః॥

తా. చల్లని జలమున ఉష్ణజలముచేర్చి మంత్రములచే అభిమంత్రించిగృహమునందు స్నానముచేసిన అట్టిస్నానము నదీస్నానముచే లభించుఫలమును పొందుదురు.

సంగ్రహకారః— అబుద్ధి పూర్వసంస్పర్శేద్వయోస్స్నానంవిధీయతే। త్రయాణాంబుద్ధిపూర్వేతు, తత్స ఎత్రి ప్తిర్నాన్యయకల్పనా॥

తా. అబుద్ధిపూర్వకముగా తాకినపక్షమున రెండు మార్లుస్నానముచేయవలయుననియును బుద్ధిపూర్వకముగా తాకినపక్షమునమూడుమార్లుస్నానము చేయవలయుననియును స్పర్శదోషన్యాయమునకుయేర్పఱచబడినది.

—విష్ణుః— స్నానార్హోయో నిమిత్తేనకృత్వా తోయావగాహనమ్,
ఆచమ్యప్రయతఃపశ్చాత్స్నానం విధివదాచరేత్॥

తా. ఏదైన నొకకారణముచేత అశుద్ధుడగువాడు శుద్ధుడగుటకుగాను స్నానముసేయగోరినయెడల మొదటనూరక నీటమునిగిలేచి వెనుక నాచమనముజేసి విధిప్రకారము మరలస్నానముచేయవలయు.

—మార్కండేయపురాణే - సర్వకాలంతిలైః స్నానంపుణ్యంవాసోబ్రవీన్మునిః, తుష్యత్యామలకైర్విష్ణురేకాదశ్యాం విశేషతః, శ్రీకామస్సర్వదా స్నానంకుర్వీతామలకైర్నరః, సప్తమీం నవమీంచైవ పంచపర్వసువర్జయేత్॥

తా. ఎల్లప్పుడు తెల్లనినువ్వులచేతస్నానముసేయుట పుణ్యలోకమునవసిరిచెదు ఆధిక్యతకలుగును అనిమార్కండేయులుచెప్పిరి. ఆమలకముచే నూరిపూసిస్నానముచేసెనేని విష్ణుప్రీతినొందును.ఏకాదశి యందైనయెడల విశేషతృప్తినొందును. సంపత్తునుకోరువారు ఎల్లప్పుడు నెల్లికాయనూరిపూసికొని స్నానముచేయవలయు. సప్తమి నవమి పంచపర్వములు అనగా అమావాస్య

పౌర్ణమి కృష్ణాష్టమి అనంత చతుర్దశిసూర్యసంక్రమణము అనుదినములయందు నెల్లికాయనూరిపూసికొని స్నానముచేయవలదు.

—విష్ణుః— బాలాశ్చ తరుణావృద్ధా నరనారీనపుంసకాః । స్నాత్వా మాఘేశుభేతీర్థే ప్రాప్నువంతీప్సితంఫలమ్॥ మాఘమాస్యుషసిస్నాత్వావి ష్ణులోకంసగచ్ఛతి॥

తా. బాలురైనను, యౌవనులైనను, వృద్ధులైనను, స్త్రీలయినను నపుం సకులైనను మాఘమాసమున పుణ్యతీర్థములయందు ప్రాతఃకాలమునస్నానము చేసిరేని తాము కోరు ఫలములను జెంది తుదను విష్ణు సాయుజ్యము నొం దుదురు.

—మనుః— పక్షాదౌచరవౌషష్ఠ్యాంరిక్తాయాంచతథాతిథౌ, తై లేనాభ్యజ్యమానస్తు ధనాయుర్భ్యాం విహీయతే॥

తా. పాడ్యమి భానువారము షష్ఠి చవితి నవమి చతుర్దశి మొదలగు రి క్తతిథులయందును "చ" అనుటచే- అమావాస్య పౌర్ణమి ఇట్టి దినములయం దును నువ్వులనూనెచే స్నానముచేసిరేని ఐశ్వర్యము ఆయువు క్షీణించును.

— గర్గః — పంచదశ్యాం చతుర్దశ్యా మష్టమ్యాం రవిసంక్రమే ద్వాదశ్యాం సప్తమీషష్ఠ్యోస్తైలంస్పర్శంవివర్జయేత్ ॥

తా. షష్ఠి సప్తమి అష్టమి ద్వాదశి చతుర్దశి పౌర్ణమిమొదలగుపిన్న దినములయందు నూనెస్పర్శించకూడదు.

—ప్రచేతాః—సార్షపంగంధ తైలంచయత్తైలంపుష్పవాసితమ్ । అన్య ద్రవ్యయుతంతైలం నదుష్యతి కదాచన ॥

తా. ఆవనూనె చందనాదితైలము పుష్పరస సముదాయమగు పరిమళ తైలములు అనగా సంపంగి మల్లె ఆమలకముఘృతము మఱియు ననేక విధము లగు తైలములతోగాని, మంచినూనెను మిశ్రముచేసిగాని ఎల్లప్పుడుస్నానము చేసిరేనిదోషమురానేరదు.

—శాతాతపః— అన్యైరపి కృతేకూపేసరోవాప్యాదికేతథా।తత్ర స్నాత్వా చపీత్వాచ ప్రాయశ్చిత్తంసమాచరేత్.

తా. అన్యులచే నేర్పరచబడిననే విధమైన నీటియందునస్నానముసేయ

కూడదు, ఒకవేళ స్నానముచేసినను, పానముచేసినను ప్రాయశ్చిత్తము చేసికొనవలయు.

మను:—అలాభే దేవఖాతానాంసరసాం సరితాంతథా । ఉద్ధృత్యచతురః పిణ్డాన్పారక్యే స్నానమాచరేత్॥

తా ॥ దొనలు మడుగులు నదులులేనిచో అన్యులచే నేర్పరచబడిన తటాకములు కూపములు మొదలగువాట్లయందు నాలుగు ఉంటలుమన్ను అడుసు చెత్త మొదలగువానిని ఎత్తిపారవైచి స్నానముచేయవలయు.

ఊర్ధ్వపుండ్ర ధారణక్రమము.

శ్రీమన్నారాయణుండు సకలచేతనోజ్జీవనార్థముప్రవర్తింపజేసిన* ఋగ్యజుస్సామాథర్వణవేదములయందును, వాసుదేవ వరాహ కాత్యాయననారద ముఖ్యోపనిషదాదులయందును, పాద్మబ్రహ్మాండస్కాందాదిపురాణములయందును, శ్రీవరాహనైనారుల ఘోషదంష్ట్రపాదకేసరములవలనకలిగినవై, ఐశ్వర్యారోగ్యజ్ఞాన మోక్షప్రదములైన, కృష్ణరక్త పీత శ్వేత మృత్తికలలో ముముక్షువులైనప్రపన్నులు శ్వేతమృత్తికచే లలాటాదులయందుఊర్ధ్వపుండ్ర

*ఋగ్వేదే,శ్రుతయః—ఊర్ధ్వరేఖం ప్రదధదూర్ధ్వలోకంయాత్యంతేవిష్ణురియమింద్రాగ్నీ అవతంధియావామదీయం దధానముదాదీర్ఘమాయురస్మైయస్తుపురుభుజాపరంధీమహి.

యజుషి, శ్రుతయః — ధృతోర్ధ్వపుండ్రః కృతచక్రధారీ విష్ణుంపరంధ్యాయతియోమహాత్మా । స్వరేణమంత్రేణ సదాహృదిస్థితం పరాత్పరం .యన్మహతోమహాంతం.

అథర్వణే, శ్రుతయః — హరేఃపాదాకృతి మాత్మనోహితాయ మధ్యేఛిద్రమూర్ధ్వపుణ్డ్రంధారయతి, సపరస్యప్రియోభవతి సపుణ్యవాన్భవతి, సముక్తిభాగ్భవతి.

ము హరిపాదాకృతిగను తన్మధ్యప్రదేశమున రక్తవర్ణహారిద్రాచూర్ణ సహితముగను ధరించుకొనవలయుననియు, ఇట్లుధరించుటచేత పిరాట్టిసహితముగ పెరుమాళ్లువేంచేసియుండి సంతోషించుచున్నారనియు చెప్పబడియున్నది. మరియు క్షీరాబ్ధినాథుని అనుజ్ఞచే శ్వేతమృత్తికను క్షీరఖండమును పెరియతిరువడినయినారు తెత్తుకొనివచ్చి నఖములచే వివిధప్రదేశములయందు విదిలించగా

భల్లశాఖాయాం.— అర్చనాదౌయజ్ఞమూర్తేర్ధృతోర్ధ్వపుండ్రోద్విజోత్తమః, కులంతారయతే సప్తసగచ్ఛేత్పరమాంగతిం.

శ్రీవరాహోపనిషత్, — శ్రీచూర్ణం శ్రీకరందివ్యం శ్రియశ్చాంగసముద్భవమ్, పుణ్డ్రద్వయస్యమధ్యేతు ధార్యంమోక్షార్థిభిర్నరైః, తిస్రస్తిస్రోర్ధ్వరేఖాఃప్రకుర్వీతక్షీరాబ్ధౌశ్వేతద్వీపే, క్షీరఖండేవైనతేయేనానీయ్యానఖాభ్యాం దళనాచ్ఛ్వేతమృత్తికాముక్తిసాధికాభవతి.

స్కాందే, ఈశ్వర ఉవాచ.— ఊర్ధ్వపుణ్డ్రవిధానంతే వక్ష్యామి పరమంశుభమ్, సంపదారోగ్యవిజ్ఞాన మోక్షప్రదముమాసుత, కృష్ణారక్తాతథాపీతాశ్వే తామృత్స్నాచతుర్విధా, కథ్యతే పురుషైః పుణ్డ్రైర్యైశ్వర్యాదిఫలార్థిభిః,పురా విష్ణుర్హిరణ్యాక్షంవినిహంతుంమహాభుజః, వారాహంవపురాస్థాయ సాగరానవిలోడయత్, కృష్ణాఘోణోద్గనాజ్జాతారక్తాదంష్ట్రాగ్రఘాతనాత్, పాదైశ్చఖననాత్పీతాశ్వేతా కేసరచాలనాత్, కృష్ణాసంపత్ప్రదానిత్యం రక్తారోగ్య ప్రదాభవేత్, పీతాజ్ఞాన ప్రదాప్రోక్తాశ్వేతా మోక్షప్రదానృణామ్.

బ్రహ్మాండే.— విమలాన్యూర్ధ్వపుండ్రాణి సాంతరాళానియోనరః, కరోతివిపులం తత్రమందిరంయఃకరోతిసః, ఊర్ధ్వపుణ్డ్రస్యమధ్యేతు విశాలేసుమనోహరే, లక్ష్మ్యాసార్థం సమాసీనో రమేహంతత్రనిర్వృతః.

పాద్మేపురాణే, శంకరః. — ఊర్ధ్వపుండ్రస్యమధ్యేతు, విశాలేసుమనోహరే, లక్ష్మ్యాసార్థం సమాసీనో, దేవదేవోజనార్దనః, తస్మాద్యస్యశరీరేతు, ఊర్ధ్వపుణ్డ్రంధృతంభవేత్, తస్యదేహో భగవతోవిమలంమందిరంశుభమ్.

నందుచే ముక్తిసాధనమైన శ్వేతమృత్తిక కలిగినట్లు చెప్పబడియున్నది. శ్రీవి ష్ణుక్షేత్రములయందుండు విమలమైన శ్వేతమృత్తిక నెత్తుకొనివచ్చి పెరుమాళ్లకు సమర్పించిమూలమంత్రముచే అభిమంత్రించి ఊర్ధ్వపుణ్డ్రమును హరిపా దాకృతిగధరించుకొనుమని చెప్పబడియున్నది, లలాటాదిద్వాదశస్థానములయందు కేశవాదిద్వాదశమూర్తులను పిరాట్టి మార్లసహితము ధ్యానము చేయుచు కేశవాది మంత్రానుసంధానముతో ఊర్ధ్వపుణ్డ్రము ధరించుకొనవల యునని చెప్పబడియున్నది.

*. శ్రీమత్ పరమహంసేత్యాదివాది కేసరి అళగియ మణవాళజీయర్ ఆహ్నికమునందు ఉదహరించబడినపరాశరసంహితయందు.—శుచియగుప్రదేశమునశుద్ధాసనమందు పద్మాసనుడై తూరుపుముఖముగకూర్చునిహస్తములనుశోధించి శుద్ధాత్ముడైతనదక్షిణహస్తముతో తిరుమణ్ పెట్టెనెత్తి బెత్తముచేగాని దారువుచేగాని చేయబడిన ఆసనముపైనునిచ్చి, సువర్ణరజతాదులచేచేయబడిన ఉద్ధరిణి పాత్రలలోనైననులేక ముఖ్యముగనారికేళ ఉద్ధరణిపాత్రలలోనైనను

పరాశరస్మృతౌ.— ఆదాయవైష్ణవక్షేత్రాన్మృత్తికాంవిమలాంసితాం, మూలమంత్రేణాభిమంత్ర్యోర్ధ్వపుండ్రాణి ధారయేత్, లలాటాదిషుచాంగేషు కేశవాద్యభిధాక్రమాత్, ద్వ్యంగుళంత్ర్యంగుళంవాపిసాంతరాళం ప్రకల్పయేత్, పార్శ్వమంగుళమాత్రేతుఊర్ధ్వపుణ్డ్రస్యలక్షణం,హరేః పాదాకృతింరమ్యంసుపార్శ్వంసుమనోహరం। నాసికామూలమారభ్యలలాటాంతంమువిన్యసేత్, ఏవంసర్వాణిపుణ్డ్రాణి సచ్ఛిద్రాణ్యేవధారయేత్, ప్రమాణహీనం బద్ధాగ్రమచ్ఛిద్రంచైవవర్జయేత్.

*.ఊర్ధ్వపుండ్రవిషయమైనఅళకియ మణవాళజీయ్యార్ ఆహ్నికమునందుదహరింపబడినపరాశరసంహితయందు.

శుద్ధాసనేశుచౌదేశే। స్థిత్వాపద్మాసనేతథా। ఆదాయప్రాఙ్ముఖోభూత్వా। శ్రీసృత్స్నాద్యాదిపేటికాం। హస్తౌప్రక్షాళ్య శుద్ధాత్మా। గృహీత్వాదక్షిణేన[illegible]। సౌవర్ణేన చ రౌప్యేణ। నాళికేరేణ ముఖ్యతః। కృత్వా చోద్ధరణీపాత్రం [illegible]వేత్రదార్వాదిపీఠకమ్। జలంసంపూర్యతత్పాత్రే। ఉద్ధరిణ్యా చ తద్ధరేత్। కించిజ్జలం వామహస్తే। ధృత్వామూలమనుస్మరన్। ప్ర

జలమునుపూరించి ఉద్ధరిణిచే కించిత్తు జలమును ఎత్తి తిరుమంత్రానుసంధాన ముతో వామహస్తమున నుంచి పరిశుద్ధమైన శ్వేతమృత్తికను ద్వయానుసంధానముతో చాది "భూ" బీజాది మంత్రములచే అభిమంత్రించి శ్రీహరిస్మరణజేసి తర్జనిశ్రేణితో చాదిన తిరుమణి లలాటమునందు ధరించుకొనవలయుననియు, దర్పణకాంస్యములనుచూచుచుఊర్ధ్వపుండ్రముఋజుత్వముగచక్కగహరిపాదాకృతిగ ధరించుకొనవలయుననియు, ఆఊర్ధ్వపుండ్రము నాసాదియందు రెండు అంగుళముల నిడివిగల పాదమును మధ్యయొకటిన్నర అంగుళప్రదేశ వైశాల్యముగలిగి యిరుప్రక్కల నొక్కొక యంగులము వెడల్పుగల రేఖలునుగలిగియుండవలయుననియు - లలాట భుజ యుగ్మ పృష్ఠ కంఠ కూపక ప్రదేశములగునీ యారు స్థళములయందుండు ఊర్ధ్వపుండ్రము నాలుగు అంగులముల నిడివిగలిగియుండవలయుననియు కుక్షితత్పార్శ్వములయందుండునవి పదియంగుళముల నిడివిగలిగియుండవలయుననియు, బాహువక్షస్తలములయందుండునవి యెనిమి

ప్తిఫలసిద్ధ్యర్థమ్ । విష్ణుసాయుజ్యహేతవే । పంకీకృతాం ధ్వయేనైవ । శుద్ధాం శుద్ధేన మృత్తికామ్ । విష్ణోర్నుకేతిమంత్రేణ । గంధద్వారేతిమంత్రతః। సుదర్శనానుష్టుభేన । నృసింహైకాక్షరేణచ । భూ బీజేనైవ మామంత్ర్యాభిమంత్ర్యహరిం స్మరన్ । తర్జన్యామృదమాదాయ । లలాటే ధారయేద్ద్విజః । అంగుష్ఠః పుష్టిదః ప్రోక్తో । మధ్యమాయుష్కరీభవేత్ । అనామికాతథానిత్యం । ముక్తిదాతర్జనీసదా । దృష్ట్వాసుదర్పణం కాంస్యం । గణదేవాఖ్యమానుషం । ఊర్ధ్వపుండ్రంఋజుంసమ్యక్ । హరిపాదాకృతింశుచిః । నాసాదౌ ద్వ్యంగుళంపాదం । మధ్యంస్యార్థాంగుళం భవేత్ । పార్శ్వమంగుళమాత్రంతు । సుస్పష్టంధారయేద్ద్విజః । లలాటేభుజయుగ్మేతుపృష్ఠయోః కంఠకూబరే । పార్శ్వమంగులమాత్రంతు । ఆయతంచతురంగులం । కుక్షౌతత్పార్శ్వయోశ్చైవ । ఆయతంతుదశాంగులం । బాహ్వోర్వక్షస్థలే పుండ్రమష్టాంగుల ముదాహృతమ్ । ఫలాదన్యత్రబిల్వస్య । యద్వర్ణం పూరయేచ్ఛ్రియం । అవైష్ణవస్సవిజ్ఞేయః । తంకుర్యాత హరిప్రియః । విష్ణ్వర్పితం రక్తవర్ణం । హారిద్రాచూర్ణముత్తమమ్ । లక్ష్మీనివాస సిద్ధ్యర్థమ్।దీపాకారం తుసూక్ష్మకం । ఊర్ధ్వపుండ్రస్యమధ్యేతు । లలాటాదిషుధారయేత్ ॥

డియంగుళముల నిడివిగలిగి యుండవలయుననియు, బిల్వకరండము తప్ప తక్కిన యేకాయలయందును శ్రీచూర్ణమునుంచి ధరించకూడదనియు అట్లుచేసి లేని వారవైష్ణవులనియు, పిరాట్టి అనుగ్రహమునకు పాత్రులగుదురనియు తెలియ తగినది - విష్ణ్వర్పితమైన రక్తవర్ణ హారిద్రాచూర్ణము ఉత్తమమనియు అది ఊర్ధ్వపుండ్ర మధ్యప్రదేశమున లక్ష్మీనివాససిద్ధ్యర్థము దీపాకారముగ ధరించుకొనవలయుననియు స్పష్టముగ చెప్పబడియున్నది.

శ్రీపాంచరాత్ర, పాద్మసంహితయందు.— "నాసికా మూలమారభ్యాలలాటాంతం ప్రకల్పయేత్" అనియు "నాసికాయాస్త్రయోభాగానాసామూలం ప్రచక్షతే, తదారభ్య లిఖేత్పుండ్రం మయిభక్తాభవంతిచేత్" అనియునాసికా మూలము నందారంభించి లలాటాంతము వరకు ఊర్ధ్వపుండ్రముధరించవల యుననియు నాసికము యొక్క మూడవభాగము నాసికామూలమని చెప్పబడి యున్నది.

ఆ ఊర్ధ్వపుండ్రమునకు మధ్య ప్రదేశ ముండవలయు ననియు అట్లు లేక. ౧—ఉంచుకొను వారి లలాటమునందెల్లప్పుడు శునకపాదముండునని యు గాన. ౨—హారిద్రాచూర్ణ సహితమధ్యప్రదేశముగల ఊర్ధ్వపుండ్రము ధరించుకొన వలయు ననియును మరియు. ౩—వక్రముగాను విరూపముగాను బద్ధాగ్రముగానుఛిన్నమూలముగాను పాదములేకను పరిమళములేకను అప సవ్యముగానుధరించుకొను ఊర్ధ్వపుండ్రము నిరర్థకమనియు. "యథాచర్మనదృశ్యేతతథోర్ధ్వంపుండ్రమాచరేత్" అనివాసిష్ఠ వచనప్రకారము చర్మము తెలి యకుండుటుల దళముగ ఊర్ధ్వపుండ్రము నుంచుకొనవలయు. "శ్రీచూర్ణస హితంపుండ్రం, విష్ణుస్థానంప్రకీర్తితం సోచేజ్జ్యేష్ఠా గ్రహంవింద్యాత్ తస్మాత్త

౧—పాద్మపురాణె— అచ్ఛిద్రమూర్ధ్వ పుండ్రం తుయేకుర్వంతిద్విజాధమాః, తేషాంలలాటెసతతంశునః పాదోనసంశయః.

౨—తస్మాద్ధరిద్రాన్వితం పుండ్రం సహరిద్రంశుభావ్హయం, ధారయేద్బ్రాహ్మణోనిత్యంహరిసాలోక్యసిద్ధయే.

[illegible]—వక్రంవిరూపం బద్ధాగ్రంఛిన్నమూలం పదచ్యుతం, విగంధమపసవ్యం [illegible] చుంతాహునరకం.

ర్ధారయేద్విజః" అనురీతిని శ్రీచూర్ణసహితమగు పుణ్డ్రము ఎంబెరుమాళ్ నిత్య వాసమునకు యోగ్యమగు నొకదివ్యదేశమనియు శ్రీచూర్ణములేనిచో మూదేవికివా సస్థానమనియు ఖగప్రశ్నసంహితావచనముచే ఆశౌచకాలములయందును శ్రీచూర్ణధారణములేక యుండకూడదను న్యాయముతోచుచున్నది.

శ్రీమదిత్యాది శ్రీమాన్ మంచాలగడ్డ వేదాంతాచార్యుల ఆహ్నికమునందు.

౧—పచ్చకర్పూరాదులచే వాసితమగు శ్వేతమృత్తికగానుండ వలయునని యు, ౨—ఆమృత్తికచే ఊర్ధ్వపుణ్డ్రము హరి పాదాకృతిగాను సౌమ్యముగాను మిక్కిలి మనోహరముగాను స్పష్టముగాను ధరించుకొనవలయుననియు, ౩— కేశవాదిద్వాదశోర్ధ్వపుణ్డ్రములను ధరించు కొనుటకు అనుకూలించని యెడల, లలాటహృదయ బాహుద్వయముల యందు నాలుగు పుణ్డ్రములను ధరించుకొన వలయు ననియు, నందుకు నవకాశము లేనియెడల కేశవదామోదర మూర్త్యధిష్ఠిత పుణ్డ్రద్వయములను ధరించుకొన వలయుననియు. ౪—కాంస్యములవలె దర్పణము శాస్త్రప్రసిద్ధముగాన అద్దమునుచూచిపుణ్డ్రము ధరించుకొనవలయుననియు.

సాందమునందు, మార్గశీర్షమాహాత్మ్యమున— బ్రహ్మచారి యత్యాదులనుద్దేశించి దర్పణదర్శనమును విధించియుండుటవలన, వారలకునిషేధించినది వేరువిషయమని తెలియందగినది మరియు. అచటనే వారలకు రాత్రికాలములందు దర్పణదర్శనమును విధించి యుండుటవలన, వారలకు రాత్రికాలములందు దర్పణమును నిషేధించినది వేరువిషయమని తెలసికొనవలయు.

౧—తత్రకర్పూరాధి వాసితాం శ్వేతమృత్స్నాం౨౦.

౨—హరిపాదాకృతీన్ పుండ్రాన్ సుసౌమ్యాన్ సుమనోహరాన్, ఇత్థం పాదస్థితగ్రాహ్యాన్, స్ఫుటపార్శ్వాంస్తుధారయేత్.

౩—ఏవంద్వాదశవ్యూహధారణాసంభవే, చతురర్వ్యూహంవా లలాటే హృదిబాహ్వోశ్చధారయేత్, దామోదరం కేశవంచకదా చిదపినత్యజేత్, ఇతివసిష్ఠసంహితోక్తంపుణ్డ్రద్వయంవా.

౪—శ్రీసాత్వతే, [illegible] ప్రకరణే — ఆత్రమపాత్రే ధవాన్యస్మిన్, సేనాదాయ హుతాశనం, ఆరణ్యం లౌకికంవాపి మణిజం దర్పణోగత వం, ఇత్యుక్తత్వాత్ కాంస్యేతరదర్పణమ శాస్త్రప్రసిద్ధం. [illegible]

౧—ఊర్ధ్వపుణ్డ్రమునఖములచేమాత్రము ధరించకొనకూడదని చెప్పియుండుట స్మృతిచన్ద్రికయందు "స్వయంధౌతేనక ర్తవ్యాకారుధౌతంవివర్జయేత్" అను వచమునకు చాకలివానిధౌతమునుమాత్రము వర్జించుమనిచెప్పుటచే ఇతరధౌతములకు అభ్యనుజ్ఞ చేయ బడినటుల నఖములచే ధరించుకొనకూడదని నిషేధించుటచే, నఖవ్యతిరిక్తాదులచే పుణ్డ్రధారణము చేయవచ్చునని, అనుజ్ఞచేయబడియుండుటవలనను. ౨—"యేనోర్ధ్వపుణ్డ్రంసౌమ్యంస్యాత్ ఆర్జవంచాకృతింభవేత్ తేనకుర్యాత్ ప్రకారేణ తాదృశంఫలదంభవేత్" అనునారదీయ వచనమునందు, "యేనకేన" యని సామాన్యముగ చెప్పియుండుటచే దేనిచేధరించికొను నెడలసౌమ్యముగానుండునో దానిచేధరించుకొనవలయుననియు, అంగుళములచేమాత్రముధరించుకొనవలయునను నిర్బంధము లేదనియు. ౩—ఊర్ధ్వపుణ్డ్రమధ్యప్రదేశమునందుశ్రీచూర్ణమును ధరించవలయుననియు, అట్లుధరించని పుణ్డ్రమునిష్ప్రయోజనమనియు, గానభగవత్ప్రీత్యర్థము సంధ్యాది సర్వకర్మములయందుశ్రీచూర్ణసహిత ఊర్ధ్వపుణ్డ్రమును బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యశూద్ర అనులోమప్రతిలోమజ అంతరజాతులును ధరించుకొన వలయుననియు.

౧—యథాకామంతుసర్వాభిర్నఖైరితికేచన, ఇత్యుక్తత్వాత్, స్మృతిచంద్రికాయాం, స్వయంధౌతేన కర్తవ్యాః, కారుధౌతం వివర్జయేదిత్యత్రస్వయందౌతే నేత్యేవసిద్ధే కారుదౌత నిషేధేనకారువ్యతిరిక్తధౌతమభ్యనుజ్ఞాతమిత్యవగమ్యతే, ఇత్యుక్తరీత్యానఖైర్విలిఖేదితినిషేధేననఖవ్యతిరిక్తం పుణ్డ్రధారణే అభ్యనుజ్ఞాతంభవతి.

౨—యేనోర్ధ్వపుండ్రంసౌమ్యం స్యాత్ ఆర్జవంచకృతం భవేత్, తేనకుర్యాత్ ప్రకారేణతాదృశంపలదంభవేదితి, నారదీయవచనే—యేనకేనేత్యేవం సామాన్యోక్తేశ్చపవంచ అంగుళ్యైవధార్యాణీతి నిర్బంధో నకర్తవ్యః—

౩—హారీతస్మృతౌ.పుండ్రాణామంతరాళేషు హరిద్రాం ధారయేచ్ఛ్రియం పాద్మే ఉత్తరఖండేచ—తత్తత్పుణ్డ్రేషు తన్మూర్తింధ్యాత్వా పుండ్రాగమేత్,అంతరాళేషు సర్వేషాం హరిద్రాంధారయేచ్ఛ్రియం. [illegible] హితాయాం. శ్రీచూర్ణం వైష్ణవోనిత్యం ఊర్ధ్వపుండ్రస్య

బ్రహ్మచారిగృహస్థవానప్రస్థసన్యాసాశ్రములు శ్రీచూర్ణము ధరించనియెడలవారి ముఖావలోకనము చేయకూడదనియు. ౪—బ్రహ్మచారి గృహస్థ వానప్రస్థ సన్యాసులు సుమంగలీలు కన్యకలు వితంతువులు మొదలగువారు ఊర్ధ్వపుండ్రము మధ్య శ్రీచూర్ణము ధరించుకొనవలయుననియు. ౫—స్త్రీలు భ్రూమధ్యమునకుక్రిందుగా అర్ధచంద్రాకృతిగా పుండ్రమును నందుకుమధ్య శ్రీప్రదముగా నుండు శ్రీచూర్ణము దీపాకారముగ ధరించుకొనవలయునని చెప్పబడియున్నది.

శ్రీమదుభయశ్రీమాన్ వేదాంతదేశికుల సచ్చరిత్రరక్షయందు—

"అతశ్శుక్త్యాది విహితహరిపాదాది సంస్థానమేవభాగవతైరుపాదేయమితిస్థితం" అని సాయించియున్నారు.

పెండియుశ్రీదేవి భూదేవి నీళాదేవిమొదలగు పిరాట్టిమారులు అత్యాదరముతో సర్వోపచారములు చేయునదియై "అమరర్ శెన్నిప్పూవాయ్" బ్రహ్మేంద్రరుద్రమరుదరక్కిరీట కోట్లచే వంద్యమై సనకాది యోగిధ్యేయమై ప్రపన్నజనకూటస్థులగు ఆళ్వారులు మొదట "తుయర అఱుచుడరడి తొళుదెళ" అనితిరువుళ్లమునుగురించి అనతిచ్చితాము ఆశ్రయించునట్టుడు "ఉనపాదంకూడు

మధ్యమే। ధారయేద్యది తత్పుండ్రం మందిరంమేన సంశయః ఊర్ధ్వపుండ్రస్యమధ్యేతు. శ్రీచూర్ణంధారయేన్నచేత్। తత్పుండ్రం నిష్ఫలంనీచంని శ్రీకం నిధనావహం తస్మాన్మత్ప్రీణ న ర్థాయ ... వివర్ధయే ధారయేత్సతతం ధీమాన్ సంధ్యాదిషుచకర్మసు। ... ణోవా ఖగాధీశ రాజావావణిజోపివా శూద్రోవా। బిభృయాచ్ఛ్వగ్ణంప్రతిలోమానులోమజః బ్రహ్మచారీ గ్రహీవాపి। వానప్రస్థోథభిక్షుకః శ్రీచూర్ణధారీన భవేత్ తన్ముఖం నావలోకయేత్.

౪—వాసిష్ఠసంహితాయాం—బ్రహ్మచారిగృహస్థానాం।యతీనాంవనినామపి।సువాసినీనాంకన్యానాంవిధవానామపిద్విజాః। శ్రీచూర్ణంసతతం ధార్యం ఊర్ధ్వపుండ్రస్యమధ్యతః। దీప్రదీపసమంధార్యంశ్రీచూర్ణంబ్రహ్మవాదినాం। అన్యేషాంక్షత్రియాదీనాంతింత్రిణీదళసమ్మితం.

౫—అర్ధచన్ద్రాకృతిస్త్రీణాం ధార్యం పుండ్రం భ్రువోరధః, తన్మధ్యేధార్యం శ్రీచూర్ణం శ్రీప్రియంశుభం.

మారు కూరాయ్'' అనియు "ఉన్నడి శేర్ వణ్ణమరు కాయ్" అనియు "ఉన్న డి శేర్ అడియేన్ కావా వెన్నారే" అనియు "పూవార్ కళ్లల కళగునినయేక పొరుళదు మారుపుణరాయ్'' అనియు "ఉనపాదం శేర్ వతరిమే నెన్నాళ్ " అనియు "మణ్ణళందయ వైత్తామరైక కాణ్ పదరుగ'' అనియు "ఎన్నాళు న్నడికళ్ అడియేన్ మేవువదే" అనియు "నోడియార్ పొళుదు మునపాదంకాణ నోలాదాత్తేక'' అనియు "నోలాదాత్తేరున పాదంకాణ'' అనియు "అడియే నునపాదమగలగిల్లెనిరయుం" అనియు "ఉన్నడికీళ్ అమర్న్దు పుకుందేన్" అనియు ఇత్యాదులచే సర్వధా అవిచ్ఛిన్నముగ అనుసంధించునదియై "యన్మూర్ధ్ని మే శ్రుతి శిరస్సుచ భాతి యస్మిన్నస్మన్మనోరథ పథస్సకలస్సమేతి, స్తోష్యామనః కులధనం కులదైవతం తత్పాదారవింద మరవింద విలోచనస్య" అను ప్రకారము వేదశిరస్సున ప్రకాశించెడిదై, కులధనమై కులదైవమై సర్వమునై యుండునని యనుసంధించబడినదై యుండు సర్వశేషియైన శ్రీమన్నారాయణుని తిరువడిగళే ఉద్దేశ్యముగాను, ఉపాయముగాను ఉపేయముగాను, అధ్యవసించియుండువారలకు కాత్యాయన నారదోపనిషదాదులయందు జెప్పబడిన ప్రకారము శ్రీవిష్ణువుయొక్క చరణద్వయాకృతిని ధరించు కొనునదియే ఉచితము. "ధారయేత్పుణ్డ్రియత స్సమ్యగూర్ధ్వపుండ్రమతంద్రితః, మృదైవ వైష్ణవః కుర్యాదభావేచందనేనవా, నభస్మనాకదాచిచ్చ, ఊర్ధ్వపుండ్రం సమాచరేత్" అను ప్రమాణశ్లోకమురీతిని, వైష్ణవుడు తిరుమణిచే లలాటమునందు ఊర్ధ్వపుణ్డ్రము ధరించు కొనవలయు అది బొత్తిగా దొరకక పోయెనేని చందనముచే నుంచు కొనవలయునే గాని, యెకప్పుడును భస్మమును ఊర్ధ్వపుండ్రముగా ధరించందగదు, మరియునూర్ధ్వపుణ్డ్రముపై చందనముగాని భస్మముగాని అంజనాదులుగాని యేమాత్రమునుంచుకొనకూడదు.

శ్రీమద్వేద మార్గప్రతిష్ఠాప నాచార్యులై యుభయ వేదాంతములయందు పరిపూర్ణజ్ఞానము గలవారై, సకల శాస్త్రవిత్తములై పరమదయాళులై వేంచేసి యుండిన శ్రీమత్ పరమహంసేత్యాది, శ్రీమాక మధురమం గలం ఎంబార్ జీయరుస్వామి పుణ్డ్రవిషయ విచారమువచ్చినపుడు - దేశదేశ ముండి అనేకసంహితాదులను తెప్పించి ఉభయవేదాంత ములయందు

జ్ఞానముగలయనేకస్వాములను సమక్షమందుంచుకొని చక్కగా పరిశోధించి నిర్ణయించినది యేమనగా, అందరు లలాటఫలకములయందుంచుకొను తిరుమణ్ కాప్పు సకలవేదసారమై అక్షరత్రయాత్మకమగు ప్రణవార్థ ప్రకాశకమై యున్నదనియు "అకారశ్చిత్స్వరూపస్య విష్ణోర్వాచక ఇష్యతే, ఉకారశ్చిత్స్వరూపాయాశ్శ్రియోవాచితథావిదుః, మకారస్తుతయోర్దాస, ఇతిప్రణవలక్షణం" అనిత్యాదులచే భగవచ్ఛాస్త్రమున అకారవాచ్యుడగు పెరుమాళ్లకును ఉకారవాచ్యురాలగు పిరాట్టికిని మకారార్థభూతులగు సకలాత్మలు స్వతఃదాసభూతులని చెప్పబడియున్నదనియు, పరమపదమునందు పెరుమాళ్లు పిరాట్టిమారులను తనతిరుమేని ప్రదేశముననుంచుకొని అనుభవించుచు ఆనన్దసాగరనిమగ్నులైయుండ నాయానన్దాతిశయముచే సర్వదేశ సర్వకాల సర్వావస్థలయందు సర్వవిధవిగ్రహ పరిగ్రహంబుసేసి సర్వవిధ కైంకర్యములు చేయుచుండెడు తిరువనంతాళ్వాన్ ఈ యర్థము నందరికిని తెలియునట్లు లలాటాదులయందు శ్వేతమృత్తికచే ధరించబడిన పెరుమాళ్ల తిరువడిగళును, అందుకు మధ్య రక్తవర్ణహరిద్రాచూర్ణముచే ప్రతిష్ఠించబడియుండెడు పిరాట్టి తిరువడిగళును (౧) "శెన్రాల్ కుడైయాం" ఇత్యాదుల ప్రకారము, శైత్యసౌగంధ్య మార్దవములుగల సర్పరూపముగాను పద్మరూపముగాను, శిరసావహించి ఆనన్దసాగర నిమగ్నలై యుండేలాగు శ్రీవైకుంఠగద్యలో "శ్రీమత్పాదారవిన్దయుగళం, శిరసికృతంధ్యాత్వామృతసాగరాంతర్నిమగ్న సర్వావయవస్సుఖమాసీత" అని సాయించిన ప్రకారము, యుండడమే సకలాత్మలకు స్వరూపమని, ప్రకాశింపజేసియుండుటయును, ఆ తిరువనంతాళ్వాన్ అవతారవిశేషమై "సకలవేదం

౧—శెన్ రాల్ కుడయాం, ఇరుంతాల్ సింగాసనమాం, నిన్రాల్ మరవడియాంనీళ్కడలుళ్, యెన్రుం పొనయాం మణివిళక్కాం పూంపట్టాం పులుగు మణైయాం తిరుమార్ కరవు.

నివాసశయ్యాసనపాదుకాంశుకోపధానవర్షాతపవారణాదిభిః। శరీరభేదైస్తవశేషతాంగతై, ర్యథోచితం శేషఇతీర్యతేజనైః.

పద్మాసనేనవిన్యస్తాంహరేః పాదాకృతిర్యథా, తన్మధ్యశ్రియతాం సర్వైః, లలాటేతిమనోహరే.

గళిలుం, సకలశాస్త్రంగళిలుం సకలమాన ఆళ్వార్ దివ్యప్రబంధంగళిలుం సక
లాచార్యపాశురంగళిలుం పార్త్తవిడత్తిల్, ఒరు అధికారికుద్వయమొఴియ
మన్త్రమిల్లై, మిథునమొఴియవస్తువిల్లై కైంకర్యమొఴియ పురుషార్థమిల్లై ఆ
చార్యాభిమానమొఴియ మోక్షోపాయమిల్లై భాగవతాపచారమొఴియ మోక్ష
విరోధమిల్లై" అనిసాయించినవారలగు శ్రీఉడయవరుల తిరువవతారస్థళమగు
శ్రీపెరుంబూదూరిలో పిళ్లమణ్డపమున హరిపాదాకృతి యూర్ధ్వపుండ్రమును
వేంచేపుచేసి ఆదిగువ కొన్ని ప్రమాణవాక్యములను అందరు తెలిసికొని యుజ్జీ
వించుకొరకువర్ణముతో లిఖించబడినవాటిని ఇచ్చటవ్రాయుచున్నాడను. (౧)

బ్రహ్మాండే— శ్లో॥ సర్వవర్ణేషు మద్భక్తాః, కుర్వీరన్ ఊర్ధ్వపుణ్డ్రకం —

తా॥ సర్వవర్ణములందుండు నాభక్తులు ఊర్ధ్వపుణ్డ్రమునుంచుకొనవలయు.

శ్లో॥ ఊర్ధ్వపుణ్డ్రం ఋజుసౌమ్యాలలాటే యస్యదృశ్యతే చండాలోపివి
శుద్ధాత్మా పూజ్యఏవన సంశయః.

తా॥ ఊర్ధ్వపుణ్డ్రము ఋజువుగాను సౌమ్యముగాను యెవరిలలాట
మునందు దృశ్యమానోవాడుచండాలుడైనప్పటికిని, పరిశుద్ధుడును పూజ్యుడును
అగును.

---

(౧) శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

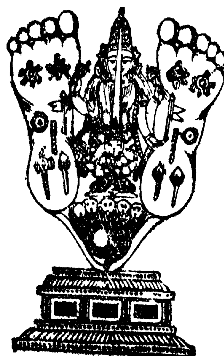
ఇన్దతిరుమణ్ శ్రీమన్నారాయణనుక్కు దీపంపోలే ప్రకాశికయాన పె
రియపిరాట్టియార్ పురుషకారమాగ ఎంబెరుమానుడయ అఘ్రివారాగిరచరణ
ఙ్గళిరణ్డైయుమ్ ఎమ్బెరుమానుడయ పాదపీటత్తుక్కు అభిమాన దేవతైయానతిరు
వనన్తాఘ్రివానుడైయ అవతారమాయ్ ఆళ్వారుక్కు పీటాభిమానియానమా
రనడిపణిన్దుయ్న్ద ఇరామానుజన్ ముగత్తాలె శరణమాగపత్తి ఇరుక్కుమిరా
మానుజ ముడైయార్ నెత్తియిలే శాత్తిక్కొళ్ళు మదాయ్ "మధ్యైకర్ణికయా
యుక్తం కించిత్ ఫుల్లామ్బుజాకృతిమ్" ఎన్నుపాద్మసంహితైయిల్ క్రియాపాద
త్తిల్ పత్తాం అధ్యాయత్తిలుం "అమ్భోజముకుళాకారంపాదంహ్యఙ్గుళసమ్మి
౨౯" ఎన్నువ్యాసస్మృతి ఉత్తరఖణ్డత్తిలుమ్ శొన్నపద్మాకారమాన పాదత్తోడే

నారదీయే, సప్తతితమేధ్యాయే—శ్లో॥ సర్పందృష్ట్వాయథాలోకేదదుశ్శరా భయసంయుతాః, ఊర్ధ్వపుండ్రాంకితం తద్వత్ కంపంతేయమకింకరాః.

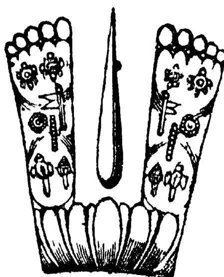
తా॥ సర్పమునుజూచితే, లోకులు యెట్లుభయపడుదురో ఆలాగే ఊర్ధ్వపుండ్రముధరించినవారలనుజూచితె, యమకింకరులు భయపడుచున్నారు.

పారమేష్ఠ్యసంహితాయాం—"శ్లో॥ద్విజరాజన్య వణిజాం శూద్రాణాంమనుజన్మనాం పత తాసామాన్యతః ప్రోక్తం పితృదేవార్చనాదిషు॥ శిఖోపవీతవద్ధార్య మూర్ధ్వపుండ్రంద్విజన్మనాం। వినాకృతశ్చేద్విఫలాః క్రియాస్సర్వామహీపతే॥ తస్మాత్సర్వేషు కార్యేషు ధార్యం విప్రస్యధీమతః, భూతప్రేతపిశాచాది కూశ్మాండ బ్రహ్మరక్షసాం॥ రేవతీ పూతనామాతృఢాకినీ గుహ్యకాదినాం, రక్షాకరం దుర్గ్రహాణాం, సంసారగ్రహనాశనం, ఊర్ధ్వపుండ్రాత్పరంనాన్య ద్దృష్టంజ్ఞాతం శ్రుతంమయా॥

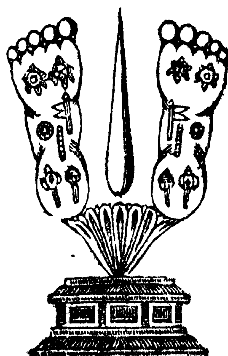
కూడినదాయ్ కుణ్డలీకృత సర్పస్థహా పాదద్వయాకారమాన తిరుమణ్ కాప్పు నడువిల్ వ్యూహకేశవన్ పిరాట్టి శ్రీదేవితోచిత లిఙ్గమిదమేవ సకృద్ధార్యమ్ భగవల్లక్ష్మీశఠగోపరామానుజశేష (ఈమధ్య రెండుపఙ్తులు మలినమై తెలియలేదు) పఙ్గళ్ రామానుజముడైయార్ వయిత్తిలేశాత్తికొళ్లుం తిరుమణ్ కాప్పు "తథాకుక్ష్యాదికాఙ్గేషుపాదస్తుచతురశ్రకమ్" ఎన్నువ్యాసోత్తరస్మృతియిల్ నాలామధ్యాయత్తిల్ శొన్ననల్ శవుకమానపీటమ్" (అన్త్యమున రెండు పఙ్తులు మలినమై తెలియలేదు)—

కుండలీకృతసర్పాకారము.

చతురశ్రకపాదము.

అంభోజ ముకుళాకార

తా॥ బ్రహ్మక్షత్రియ వైశ్య శూద్రఅను జన్మాది సర్వులు సర్వకార్యములందు ఊర్ధ్వపుణ్డ్రముధరించుకొనవలయుననియు, ఆఊర్ధ్వపుణ్డ్రముభూత ప్రేతపిశాచాది దుర్గ్రహములను దగ్గర జేరనియ్యదని చెప్పబడియున్నది,

బ్రహ్మరాత్రే—శ్లో॥ పూజాకాలేచ హోమేచసాయం ప్రాతస్సమాహితః,
సావిత్రీ జపకాలేచ వేదాధ్యయనఏవచ, యజనే భోజనేచైవ శయనే
చవిశేషతః, మంత్రానుచ్చార్య విధినా, ధారయేదూర్ధ్వపుండ్రకం
రక్షార్థం వంశవృద్ధ్యర్థం, మంగళార్థంచ పద్మజ ॥

తా॥ ప్రాతస్సాయంకాలములందును, పూజాజపహోమ వేదాధ్యయన యజన భోజన శయన మంత్రోచ్చారణకాలములందు,రక్షణార్థము వంశవృద్ధ్యర్థము మంగళార్థము ఊర్ధ్వపుణ్డ్రముధరించుకొనవలయునని చెప్పబడియున్నది,

—శ్రీమార్గవర్గ ప్రకాశిక—

(౨)కాత్యాయన(౩)నారదోపనిషత్తులయందు—నాసాదిమొదలుకేశపర్యంతముఊర్ధ్వపుణ్డ్రముశ్రీవిష్ణువుయొక్క-చరణద్వయాకృతిగాధరించుకొనవలయుననియు, అందుకువృకయంగుళము గలపాదముయుండవలయుననియు, తిరువనంతాళ్వాన్ అవతారమగు శ్రీరామానుజముఅను పాదమునకును హరిపాదాకృతికిని విచ్ఛిన్నములేకుండునట్లు ధరించుకొనవలయుననియు ,ధరించుకొనవలయు క్రమము బుద్ధియందు ఆరూఢమగుటకుగానువృకయంగుళమువేరుగల వృక్షమూలమునందుండి రెండుశాఖలుకలిగినటుల ధరించుకొనవలయుననియు, హరిపాదాకృతియగుఆరెండురేఖలు"ద్వేశాఖేహంసవర్ణాం"అనుప్రకారముహం

౨— కాత్యాయనోపనిషత్.

అథ ప్రణిపత్యకాత్యాయనోబ్రహ్మాణ మన్వయుఙ్క్త। అధీహి భగవోమే కిం పవిత్రాణాం పవిత్రం । కేనవాకర్మాణి సఫలాని । యద్దుష్కరంతపోమర్త్యానాం కేనసుకరేణా వృతత్వమేతి సహోవాచ । తేన యోగీశ్వరః । భోపవిత్రం సులభం సుకరం । యద్విష్ణుత్త్రేంత్రత్రమ్మృత్స్నాం శ్వేతా ముద్ధృతాసీత్యుద్ధరేత్ । అమృతమే వ శ్వేతమృత్స్నాభవతి। [illegible]ం శుద్ధజలేన వేన సంకర్షయేత్ । దేవపితృకర్మాణ్యారభమాణః । త

సమువలెధావళ్యముగనుండవలయుననియు నందుకుమధ్యరెండు వ్రేళ్ల వెడల్పుగలవిశాలప్రదేశముండవలయుననియు, ఆమధ్యప్రదేశమునందుశ్రీసంబంధమైనహరిద్రాచూర్ణముతోసూక్ష్మరేఖగా పీఠాట్టిని ప్రతిష్ఠించవలయుననియు "సా రేఖా శ్రీవర్ణా" అనుప్రకారము ఆశ్రీచూర్ణరేఖయనునది శ్రీదేవియొక్కవర్ణముగనుండవలయుననియుస్పష్టమైయున్నది.

యానిత్య మూర్ధ్వపుండ్రంబి భృయాత్ । మంత్రైః కేశవాదీనాం తద్రహితంకర్మ విఫలం । రక్షాంసి గృహ్ణీయుః । తదేవమభ్యుక్తం భవతి। నాసాదికేశాంతమూర్ధ్వపుండ్రం । విష్ణోఃస్థితస్యచరణద్వయాకృతిః । ఏకాంగులంపాదతరోరస్యమూలం । తదుత్పన్నేద్వేచశాఖే । తన్మధ్యేచ మధ్యావకాశోద్విరంగులాదన్యూనః । సఃశ్రీప్రతిష్ఠాస్థానం శ్రీహరిద్రాయుతోహరింద్రావయతి విష్ణునాసహ । ఆదిత్య వర్ణే శ్రీఫలేధారయేత్ । తజ్జలేనశ్రీ బీజేన సంమృజ్యతత్సూక్ష్మరేఖాంధారయేత్ । సశ్రీమాన్భవతి । తద్ద్వేశాఖేహంసవర్ణే । గాయత్రీత్రిష్టుప్ ఛందసేఆత్మపరమాత్మదైవతే । దర్శపౌర్ణమాసీకేష్టాపూర్తిక్రియే । భుక్తిముక్తిఫలే । సా రేఖాశ్రీవర్ణా । గాయత్రీఛందః ఆనందక్రియామృతత్వఫలా । అయంపుండ్రవిధిః । ఏవంవిదిత్వా యోధారయతిసవైదికోభవతి । ససర్వకర్మార్హోభవతి । కాయికాత్పాతకాత్ । పూతోభవతి । సవిష్ణుసాయుజ్యమవాప్నోతి । యఏవం వేదేత్యుపనిషత్ । సహనావవతు.

౩—శ్రీ నా ర దో ప ని ష త్.

అథప్రణిపత్యనారదో బ్రహ్మాణంయుంజీత, అధీహిభగవన్మేకిం పవిత్రాణాం పవిత్రంకేనవాకర్మాణిసఫలాని, దుష్కరం తపోమర్త్యానాం, కేనసుకరేణామృతత్వమేతి, సహోవాచ, సాధుతెనయోగం, శృణుసుపవిత్రం సులభంసుకరం, యద్విష్ణోఃక్షేత్రం, శ్వేతమృదాశుద్ధ్యర్ధరేత్, అమృతమేవశ్వేతమృద్భవతి, తాంశుద్ధజలేన ప్రథమేచఘర్షతి, మూలమంత్రద్వయంచవిష్ణోర్మకంగంధద్వారమధ్యేతాభిరభిమంత్రయేత్, దేవపితృకర్మాణ్యారంభమాణి, తథానిత్యమూర్ధ్వపుండ్రం వికుర్యాత్ మంత్రైః కేశవాదీనాం తత్తత్కర్మవిఫలంనభవతి, రక్షాంసిఘృణీధరః, తత్రైవమభ్యుతానాం, నాసాదికేశాంతమూర్ధ్వపుండ్రం విష్ణోఃస్థితస్యచరణద్వయాకృతి, ఆయతమేకాంగులం

—పిరాట్టి పెరుమాళ్ల తిరుమేనికాంతులు విచారించునెడల.—

బృహదారణ్యే— "తస్యహైతస్య పురుషస్యరూపం యథామహారజనం వాసోయథాపాణ్డ్వావికం, యథేంద్రగోపోయథాగ్న్యర్చి ర్యథాపుణ్డరీకంయథాసకృద్విద్యుత్తం, సకృద్విద్యుత్తేవహీంచా అస్యశ్రీర్భవతి" అని శ్రియఃపతి దివ్యమంగళ విగ్రహమునందు, మహారజన వాసపాండ్వావిక ఇన్ద్రగోపఅగ్నివిద్యుత్ పుణ్డరీకాది వర్ణములును.శ్రీసూక్తమునందు"పద్మవర్ణాం" అనియు "హిరణ్యవర్ణాం" అనియు "చన్ద్రసూర్యాగ్నివర్ణాభాం మహాలక్ష్మీముపాస్మహే"అనియు శ్రీదేవియొక్క తిరుమేనియందు హిరణ్యపద్మచన్ద్రసూర్యాగ్ని వర్ణములు ప్రకాశించుచున్నట్లు చెప్పబడియున్నది. తత్ప్రతిపాదకశాస్త్రములకంటె, మయర్వరమదినలముగల తత్వదర్శికులగు ఆళ్వారులుతగినజ్ఞాన చక్షుస్సులచే ప్రత్యక్షసమానాకారముగచూచి అనుభవించి ఆనతిచ్చిన శ్రీసూక్తులు ప్రబల ప్రమాణములగుటచే అందున "ఎన్నిలముగిల్ వణ్ణర్ కెన్నుం" అనియు; "కారార్ కరుముగిల్ పోల్ యెన్నమ్మాన్ కణ్ణనుక్కు" అనియు "ముగిలురువం ఎమ్మడిగళురువన్దానే" అనియు "మిన్నునామఘనతవణ్ణం మేగవణ్ణాం" అనియు ఇత్యాదులచే శ్రియఃపతికి కాళమేఘునిభశ్యామమగువర్ణమే ప్రధానముగను, "కమలమలర్ మేల్ శెయ్యాళ్" అనియు "పూమేయశెమ్మాదు" అనియు "శెయ్యవళ్" అనియు, ఇత్యాదులచే శ్రీదేవికి నెర్రనివర్ణమే ప్రధానముగ నుసాయించబడియున్నది.

పాదతగోస్సమూలే, తదుత్పన్నేశ్వశాఖా, తథైవచధృతంవిష్ణునా, ఆదిత్యాకర్మతపసేతిహరీతశ్రీఫలాధారయేత్, తజ్జలేన, శ్రీబీజేన సంస్పృజ్యతత్సర్వాలేఖాధారయేత్, హంసవర్ణ్యగాయత్రీత్రిష్టుప్ ఛందసేజీవాత్మపరమాత్మాదైవత్యే, లక్ష్మీనారాయణదైవత్యేవ, దశపూర్ణా పూర్ణమాసేష్టకే, ఇష్టాపూర్తిక్రియే భుక్తిముక్తిఫలే, సారేఖాశ్రీవర్ణా, గాయత్రీఛందః, శ్రీదేవత్యా, ఆనందక్రియా అమృతత్వఫలాయ ఏవమ్విద్వాన్ ధారయతి,సవైదికోభవతి, సర్వకర్మార్హోభవతి అనేన తెజస్వీ బ్రహ్మవర్చస్వీభవతి కాయిక వాచికమానసపాతకాత్పూతోభవతి, విష్ణోస్సాయుజ్య మవాప్నోతి,యఏవంవేద, ఇత్యుపనిషత్,ఇతినారదోపనిషత్సమాప్తా, హరిఃఓమ్.

—అనేకగ్రంథములనుచూచి సంగ్రహించిన చూడామణినిఘంటున.—

"మాకడల్ పిరన్దకోద్దైమావరిప్పిరిన్గైశెయ్యాళ్" అని చెప్పియుండడమునందు "శెయ్యాళ్" అనిశ్రీలక్ష్మీదేవియొక్క రూపము ఎఱ్ఱగాను.

"కలైనుగళ్ పనువలాట్టిగాయ త్రిజ్ఞానమూర్తి, యులగమాతాభిరామి, యొళ్ళియ వెళ్ళమెయ్యాళ్" అనిచెప్పియుండడమునందు "వెళ్లమెయ్యాళ్" యనిసరస్వతీదేవియొక్క రూపము తెల్లగాను.

"పచ్చైశివై గౌరి ముక్కట్ పార్ప్పతి యొడుభవాని" అనిచెప్పియుండడమునందు "గౌరి" యనిపార్వతీదేవియొక్కరూపము పచ్చగాను; ఇట్లుముగ్గురివర్ణములను చెప్పంబడియున్నది.

"గౌరి" గౌరవర్ణత్వాత్ — గౌరియని అమరమునకు వ్యాఖ్యానమగు

గురుబాలప్రబోధికయందు అర్థమైయున్నది.

మరియు, కాంచీపురాణమునందు—"పచ్చిళంకొడి మాదొరుపాలవళర్ నచ్చరావణినంబర్ నవిత్తియ" అనిచెప్పబడియున్నది.

—ఇకపిరాట్టికి శ్రీసూక్తమునందుచెప్పిన పద్మవర్ణమును విచారించునెడల.—

శ్రీగుణరత్నకోశవ్యాఖ్యానమున— "పద్మవర్ణాం" అను వాక్యమునకు "పద్మసమవిగ్రహవర్ణాం" అనిచెప్పబడియున్నది.

మరియు ఆరవపది పదియవతిరువాయిమొళి రెండవపాశురము—"శేరార్ శ్చునైత్తామరై, శెక్దీమలరుంతిరువేంగడత్తానే" అనువానికి, శేరుకళాల్ న్దుయిర్ న్దుళ్ళశునైకళిలే తామరైకళానవై శెక్ దీప్పోలేమలరానిరుక్కం అని సాయించిన ప్రకారము శెక్దామరయొక్క వర్ణముఎఱ్ఱగానుండునని యందరికిని ప్రసిద్ధమైయున్నది.

—శ్రీసూక్తమునందుచెప్పిన హిరణ్యవర్ణమునువిచారించునెడల—

శ్రీరామాయణమునందు, కిష్కింధాకాండమున నలుబదిరెండవసర్గమునందు—" తేషాం మధ్యేస్థితో రాజామేరురుత్తరపర్వతః, ఆదిత్యేనప్రసన్నేన శైలోదత్తవరః పురా, తెనైవము క్తశ్శైలేన్ద్రస్సర్వప వత్వాదాశ్రయాః మత్ప్రసాదాద్భవిష్యంతి దివారాత్రంచకాంచనాః, త్వయియేచాపివత్స్యంతి దేవగంధర్వదానవాః, తేభవిష్యంతి రక్తాశ్చప్రభయాకాంచన ప్రభాః" అని సూర్యభగవానులు, రక్తకాంచన పర్వతమగు మేరువునుచూచినిన్ను ఆశ్రయి

చియుండు సర్వములకును, నీవద్దవచ్చి వసించెడు దేవగంధర్వ దానవులకును నీయొక్క రక్తకాంచనప్రభయు కలుగుగాకయని అనుగ్రహించినట్లును.

మరియు సుందరకాండ ప్రథమసర్గమునందు—"ఆదిత్యోదయసంకాశై రాలిఖద్భిరివాంబరం,తప్తజాంబూనదైశ్శృంగైః పర్వతస్య సముత్థితైః, ఆకాశం శస్త్రసంకాశమభవత్ కాంచనప్రభం" అని తిరువడిలంకకు వేంచేయునపుడు, వారు విశ్రమించి పోవునటుల జేయుటకై ఆదిత్యోదయకాంతిగల తప్తజాంబూనదశృంగములుగలదై నాకపర్వతము పైకిలేచినపుడు నల్లని ఆకాశము ఆతప్తజాంబూనద ప్రభయుగలిగినదై ప్రకాశించినదని చెప్పబడియున్నది.

శ్రీమహాభారతము, భీష్మపర్వము పంచమాధ్యాయమునందు— "పరిమండలస్తయోర్మధ్యే మేరుఃకనక పర్వతః, ఆదిత్యతరుణాభాసః, విధూమ ఇవ పావకః" అని భూమధ్యమున కనకపర్వతమగు మేరువుయుండునట్లును అది బాలసూర్యునివలె ప్రకాశించుచుండునట్లును "సవై విచింతయామాస సౌవర్ణాన్ వీక్ష్యవాయసాన్, మేరురుత్తమమధ్యానామధమానాం చపక్షిణాం, అవిశేష కరోయస్మాత్, తస్మాదేనం త్యజామ్యహం" అనియు కుంకుమాంకితవర్ణము గల పెరియతిరువడి మేరువుయందు రక్తకాంచన ప్రభయుగల కాకము మొదలగువానినిచూచి ఉత్తమ మధ్యమ అధమములగు పక్షిజాతులకు నొకవిశేషము లేకనే సమానముగ మహన్మేరువు చేసి యుండుటచే ఇచ్చట నుండ కూడదని పెరియతిరువడి కోపగించి పోయినట్లును.

మరియు సప్తమాధ్యాయమునందు "తత్రజాంబూనదంనామ కనకందేవ భూషణం, ఇన్ద్రగోపకసంకాశంజాయతేభాస్కరంతుతత్" అని వేయిన్ని యెనిమిదివన్నె గల మేరుస్వర్ణమునకైనను నతిశయించినదై దేవతలు భూషణములుగ చేసి ధరించునదై ఇన్ద్రగోపసమానప్రకాశముగలదై యుండునది జాంబూనద స్వర్ణమని చెప్పబడియున్నది.

శ్రీభాగవతము, దశమస్కంధము షోడశోధ్యాయమునందు— యస్యనాభ్యామ వస్థితస్సర్వతస్సౌవర్ణః కులగిరి రాజో మేరుః అను భూనాభియందుస్వర్ణపర్వతమగు మేరువుండనట్లును— "సదామరలోకాభరణం జాంబూనదం నామ సువర్ణంభవతి యదుహావావవిబుధాదయః సహయువతిభిః ముకుటకట

కటిసూత్రాద్యాభరణ రూపేణధారయంతి" అను ప్రకారము అచట అమర లోకాభరణాహి జాంబూనద స్వర్ణము ఉండునట్లును అందుచే దేవతలు దేవస్త్రీలు మకుట కటకటి సూత్రాద్యా భరణములు చేసి ధరించునట్లును చెప్పబడియున్నది.

తిరువాయిమొழி మూడవపది మొదలు తిరువాయిమొழி రెండవ పాశురము— "శెట్టుక్కై త్తనన్ పొన్ రున్ తిరుమేని యొళియొవ్వా" ఉపమానమాగ పోరాదన్ఱైక్కుఱిక్కిఱార్ "శెట్టుక్కైత్త" కాయిచ్చియోడ్వైత్తనన్దాన పొన్ ఉన్నుడైయ స్వాభావికమాన దివ్య విగ్రహత్తికొళి కొఱప్పాగాదు, త్తన్నైశిక్షిత్తాలాయిత్తు వొప్పాగచొల్ల పాత్తంపోరాదదు— "రుక్మాభం" ఎన్నకడవదిరే" ఇందుకు జీయర్ అరుంపదమునందు. "ప్రశాసితారంసర్వేషా మణీయాంసమణీయసాం, రుక్మాభంస్వప్నధీగమ్యంవిద్యాత్తుపురుషంపరం" ఇతి మానవేద్వాదశేధ్యాయే— "రుక్మాభం" ఎన్గిరదు చన్ద్రివన్మ్యఖం ఎన్గా ప్పోలే దర్శనీయత్తై యైపత్తవాదల్ "మయూరగ్రీవాసదృశం" ఎన్గిర పడియే శ్యామమాయ్ శివన్దుమిరుక్కైక్కుయాలె మయూరగ్రీవాసదృశతన్మై పత్తవాదల్ హిరణ్యావర్ణైయానపిరాట్టి యోట్టైశేర్త్తియాలె యాదల్ "హిరణ్మయః పురుషః" ఎన్గిర అన్తరాదిత్య పురుష విషయమాతల్— "స్వప్నధీగమ్యం మానసజ్ఞానగమ్యం" అనియు.

మరియు మూడవ తిరువాయిమొழிయందు "శోదియాగి" అను అయిదవ పాశురమునకు, నిరవధిక తేజోరూపమాన తిరుమేనియై యుడయనాయ్ "నీల తోయదమధ్యస్థా" ఎన్నానిర్కుఱ్చ్చేయ్ తే "పీతాభా" ఎన్దదు అదావదు శ్రమహరమానవడివై పురగర్ ముట్టాక్కిట్టిరుక్కుమెన్ఱై" అనియు.

ఇందుకు అరుంపదమునందు—"శోది" ఎన్దత్తాల్ పలితత్తైఅరుళిచ్చెయ్గిరార్—నిరవధిక తేజో రూపమాన ఇత్యాది, రక్తవర్ణంహి తేజః, శ్యామళః ఖలువిగ్రహః తస్మాచ్ఛ్యామళస్యవిగ్రహస్యరక్తవర్ణ తేజోరూపత్వంకథమం భిధీయత ఇత్యత్రాహ, నీలతోయదేతి ఎన్దుం మయిల్ కழுత్తుచ్చాయైపోలె శివంది రుక్కుమితిభావః. ఎన్దుం "యద్వాపీతాభాం" ఎన్గిరదు "పిరాట్టియోట్టైచ్చేర్త్తియాలేయాదల్" అనియు చెప్పంబడియున్నది.

"శెంబొన్నేతిగళుం తిరుమూర్తియై" అనిన్ని "ఆణిచ్చెంబొన్ మేనియెం తాయ్" అనిన్ని ఆళ్వారులు సాయించియున్నారు.

తిరువిరుత్తమున ౮౫ వ పాశురము— "ఇరుళ్ గోడిత్యాది" ఇరుళ్ కొడివన్ధ సన్ధిత్తుమా త్తత్త శెంబొన్ పోలే శ్లాఘ్యమాన ఆదిత్యనై యాయిత్తుముడిత్తు కొండు మాలెవన్ధు తోత్తిత్తు అనియు.

అమలనాధిప్పిరాన్ రెండవ మూడవ పాశురములందు— "అరైచ్చివన్ధ వాడై" "ఉడైయార్ న్దవాడై" "శెక్రమామ్గిత్" తిరుమేనిక్కు పరభాగమాన పీతాంబరమ్" ఎన్నుం "అన్దిపోల్ నిరత్తాడైయుం" సన్ధ్యారాగం పోలేయిరుందు ల్లతిరుప్పీతాంబరముం "అరైచ్చి వన్ధవాడై యెన్నదు పిన్నాట్టుగిరపడి" అని సాయించియున్నారు.

వన్నెమీరిన హెచ్చగు నెర్రని బంగారమునకు సంధ్యాకాలపు, సూర్యుని శ్రీహరితిరుప్పీతాంబరమునకు సంధ్యారాగమునుసమానముగ ఆచార్యులు అనితిచ్చియున్నారు.

ఆచార్య హృదయవ్యాఖ్యానమునందు— భగవద్విగ్రహముం, ఆదిత్యమణ్డలముమాగిర యిరండైయుం తన్నిరమాంబడి పణ్ణుగిర శివన్ధనిరత్తైయుడయ తాగైయాలె "హిరణ్యవర్ణం" ఇత్యాదిప్పడియే, "కమలమలర్ మేల్ శెయ్యాళ్" ఎన్ను నిరూపకమాంబడి యిరుప్పాళాయ్, అనిసాయించిన దానియందు హిరణ్య వర్ణమనుదానికి పైనచెప్పిన ఎర్రని వర్ణముగలదని చెప్పుటకుఅవిరోధముగ, శ్రీభారతమున చెప్పబడిన, ఇన్ద్రగోపసమాన రక్తహిరణ్యవర్ణముగ గ్రహించవలయునది ఆవశ్యకముగ నున్నది.

ఆసువర్ణము పిరాట్టి తిరుమేనివర్ణమునకు సమానమనిగ్రహించక నిప్పుడు మనకునంగడివీధిలో దొరికెడు అల్పవన్నెగలమట్టబంగారమని గ్రహించునది యుచితముగానేరదు.

హారీతస్మృతియందు— "వామాంకే చింతయేత్తస్య, దేవీం కమలలోచనాం, తరుణీంసుకుమారాంగీం, సర్వలక్షణ శోభితాం, తప్తకాంచన సంకాశాం, పీనోన్నతపయోధరాం" అని శ్రీదేవి తప్తకాంచన కాంతిగలదని చెప్పబడియున్నది.

"లక్ష్మీమ్ క్షీరాబ్ధికన్యాం త్రిభువనజననీమ్, విష్ణువక్షస్థలస్థాం, పద్మాంప ద్మాయతాక్షీంనిఖిలశుభకరాం పద్మినీం పద్మహస్తాం, నానారత్నో త్తమాద్యైః కనకవిరచితైః భూషణైః భూషితాంగీం, దేవీం బాలార్కవర్ణాం సురమునివ రదాం విష్ణుపత్నీం నమామి. అని శ్రీలక్ష్మీసహస్రనామములయందుపిరాట్టిబా లార్కవర్ణముగనుండునట్లు చెప్పబడియున్నది,

—శ్రీసూక్తమునందు చెప్పిన సూర్యవర్ణమును విచారించు నెడల,—

"శెయ్యదోర్ నాయిత్తైకాట్టి శిరీధరన్ మూర్తి ఈ దెన్నుం" "కాలై పొళుదులు ళ్ల బాలసూర్యనై కాట్టి శ్రీయఃపతియినుడైయమూర్తి ఈ దెన్ను" అనిఆళ్వారు లనుసాయించియున్నారు.

కిష్కింధా కాండమునందు ౫౮ వ సర్గమున— "తత్రైకశ్చిన్మయాదృ ష్టస్సూర్యోదయ సమప్రభామ్, స్త్రీయమాదాయ గచ్ఛన్తై విభిన్నాంజనచ య ప్రభః" అని సంపాతికి, అతని కొమారుడు, రావణుడు బాలసూర్యునివలె పకాశించుచున్న యొక స్త్రీనిఎత్తుకొనిపోవుట తాను చూచెననిచెప్పెను.

—శ్రీసూక్తమునందుచెప్పిన చంద్రవర్ణమును విచారించు నెడల—

శ్రీభాగవతము దశమస్కంధమున౨౯వ అధ్యాయమునందు— "తదో డురాజః కకుభః కరైర్ముఖం, ప్రాచ్యావిలింపన్నరుణేన శంతమైః, సచర్ష ణీనాముదగాచ్ఛుచోమృజన్, ప్రియః ప్రియాయా ఇవ దీర్ఘదర్శన దృష్ట్వా కుముద్వంతమ ఖండమండలం, రమాననాభం నవకుంకుమారుణం, వనంచత త్కోమలగోభిరంజితం, జగౌకలం వామదృశాం మనోహరమ్" అను నవకుం కుమారుణ వర్ణమగు పిరాట్టితిరుముఖమండలమువలె నుండెడు శరత్కాలము నందు, సంధ్యాకాలమున ఉదయించిన చన్ద్రమణ్డలమునుచూచి గోపీమారు లకు కణ్ణన్ చేసిన ప్రతిజ్ఞనతనికి జ్ఞాపకమైనదియని చెప్పబడియున్నది.

—శ్రీసూక్తమునందుచెప్పిన అగ్నివర్ణమును విచారించు నెడల—

తేజస్సుకు వర్ణము "భాస్వర శుక్లమని" తార్కికులుచెప్పుచుండపూ ర్వాచార్యులు(తేజస్సుకునిరంశేవప్ప)తేజస్సుకువర్ణము, మెరుపనియు, తేజః పదార్థములందు వర్ణభేదము పదార్థాంతర సంసర్గజమనియు తేజస్సుభౌమాది భేదముచే బహువిధములనియు, అనగా భౌమం దివ్యం ఔదర్యం ఆకరజ

అనుభేదము చేయునియు, ఆకరజం సువర్ణాదిఅనియు, తత్త్వత్రయవ్యాఖ్యానము నందు సాధించియున్నారు. అందు నానావర్ణములుగలపృథివీ భాగముచేరి నానావర్ణములుగనుండు కెంపులకైనను, అగ్నియొక్క రక్తవర్ణమును కలిగినటై ప్రకాశించెడు ఎఱ్ఱని వర్ణముగల కెంపు యెట్లు శ్రేష్ఠమై యున్నదో అట్లునానావర్ణములుగల పృథివీభాగముచేరి యుండుటచే నానావర్ణములై తోచెడుతెలిమిబంగారము, తెల్లని బంగారమునకంటె అగ్నివలె నెఱ్ఱనికాంతిగల యెఱ్ఱని బంగారమే శ్రేష్ఠమైన బంగారముగనున్నది. గనుక పిరాట్టి తిరుమేనిసంధ్యాకాలపు సూర్యునివలె యుండెడువెయ్యిన్ని యెనిమిదివన్నెకుపైబడ్డవన్నె మీరిన ఇన్ద్రగోపసమానమగు శ్లాఘ్యమైన యెఱ్ఱనిబంగారమువలెను, కెందామరపుష్పమువలెను, శరత్కాలబాలసూర్యబాలచన్ద్రులవలెను నుండు తిరుమేనికాంతిగలదని యును, కుంకుమపువ్వువలె మిక్కిలి ఎఱ్ఱగానుండెడు కాంతిగలదనియును, స్పష్టమైయున్నది

శిల్పశాస్త్రమున— "అభయవరదహస్తే అబ్జయుగ్మందధానే సరస కమలనాసె రత్నతాటంకభూషే అరుణసదృశవర్ణెఅచ్యుతప్రాణనాథే, సకలవిబుధవంద్యే శ్రీసిద్ధలక్ష్మీనమస్తే" అనుప్రకారము శ్రీమహాలక్ష్మియొక్క తిరుమేనివర్ణము అరుణవర్ణమనిచెప్పబడియున్నది—

భగవచ్ఛాస్త్రమున మంత్రవర్ణములనుచెప్పునపుడు — "శ్రీభూనీళాదిమంత్రాంశ్చక్రమాద్వక్ష్యేచతుర్ముఖ" అని ఆరంభించి "రక్తోవర్ణ ఇతిఖ్యాతో లక్ష్మీమంత్రశ్చసర్వదా" అని పెరియ పిరాట్టియార్ మంత్రమునకురక్తవర్ణమునుచెప్పబడియున్నది.

ఇందువ్రాయబడియుండు ఆళ్వారాచార్యులశ్రీసూక్తులనంగీకరించరేని, దర్శన బాహ్యులుగా వలసివచ్చునుగావునను, అంగీకరించియపార్థములనుచేసి రేని దర్శనకుదృష్టులు గావలసివచ్చును గావునను, కేవల తర్కమూలము, వేదప్రతి పాద్యార్థమునకు బాధకముగాదు గనుకను శ్రుతిసిద్ధార్థమునందు లౌకికప్రమాణ సిద్ధార్థసామ్యముప్రసంగించదుగనుకను, ఎప్పుడును వన్నెమీరినశ్రేష్ఠమగు ఎఱ్ఱని బంగారమును నాణ్యములుగజేసి చలామణిచేసెడు వాడుకలేమగనుకను వన్నెగల మట్టబంగారమునుచూచి, బంగారపు వర్ణముఫలానిదని గ్రాదులయందు వ్రాసియుండుటయేగాక వేరుకాదు— రక్తముచెడకుం

డువారినిచూచి యెఱ్ఱగా నున్నారని చెప్పుటచేతను, కామాలి మొదలగువ్యాధులచే రక్తము చెడి యుండువారిని, విశ్లేషవ్యసనముచేతను, విరహవ్యసనముచేతను దేహము తెల్లబారియుండువారినిచూచియట్లుచెప్పనందున, పిత్తనీరుకవిసి పసిమిగాతోచెడు స్త్రీల దేహవర్ణమునుపిరాట్టితిరుమేనివర్ణమని చెప్పుటయుచితముగాదు.

గుణమునుబట్టి సాత్వికరాజస తామసవస్తువులను నిరూపించకనల్లవర్ణముగల వస్తువులను తామసమని పరిత్యజింప తలచిరేని సాల గ్రామము కస్తూరి నేరేడుపండ్లు మొదలగునవియును యెఱ్ఱవర్ణముగలవస్తువులు రాజసమని వర్జింపతలచిరేని కౌస్తుభము కాషాయము కుంకుమ పువ్వు కెందామర చెంగలువ మొదలగునవి త్యజించవలసివచ్చును. మరియు శ్వేతవర్ణముగలవస్తువులు సాత్వికమంటిమేని సముద్రపు నురుగు కాకిగుడ్లు మొదలగునవి పరిగ్రహించవలసివచ్చును.

వర్ణములు సప్త పంచ చతుస్సంఖ్యలచే ననేక పక్షములుగానుండ—శ్రుతి అజామేకాం "లోహిత శుక్లకృష్ణాం బహ్వీప్రజాంజనయంతి" అనియు "యదగ్నేరోహితగ్ం రూపం తేజస్తద్రూపం యచ్ఛుక్లం తదపాం యత్కృష్ణం తదన్నస్య" అని చెప్పెడు శ్రుతిననుసరించి పీతవర్ణమును రక్తవర్ణపు అవాంతర భేదముగ గొని మూడువర్ణములుగా సంగ్రహించియున్నారు. బంగారము ఎఱుపు పసుపు తెలుపు వర్ణములు గలిగి యుండునట్లు ఆరుమాసములు పైరుచేసిన ముదిరిన పసుపు రక్తవర్ణముగను ముదరనిది పసిమిగను తెల్లగనునున్నది.

చూర్ణాభిషేకార్థముగ చేయుమని చెప్పిన ప్రకారము జేసి, పారమేశ్వరసంహితయందు—"విష్ణుదేహపరామృష్టం యచ్చూర్ణం శిరసావహేత్, సోశ్వమేధఫలం ప్రాప్య విష్ణులోకే మహీయతే" అని విష్ణుదేహమునందు సమర్పించి శిరసావహించినటులయితె అశ్వమేధఫలమునుపొంది విష్ణులోకమునందు వసించుతునని చెప్పబడియున్నది.

ఇకను ఊర్ధ్వపుండ్ర మధ్యధరించుమని చెప్పిన విష్ణ్వర్పిత రక్తవర్ణ హరిద్రా చూర్ణము చేయుక్రమము, అవిధరించుకొనుక్రమము నిందువివరింపబడును.

* నారద సంహితయందు — ఉత్తరాయణమున శుక్లపక్ష శుభదినమునందు, పూర్వాహ్ణమున స్నానముచేసి కర్తవ్యములను తీర్చుకొని తానుపైరుచేసెడు స్థళమునకు పోయి చతురశ్రముగా దున్ని అయిదువిధములగు ఆకులతో గోమయమున్ను ఉంచి మూడుమారులు భూమిని సమముచేసియందు శ్రీబీజముచే నభిమంత్రించిన హరిద్రాబీజములను విత్తిఆరుమాసములు పైరుచేసి, ముదిరినవెనుక ఆపసుపును మంచి శుభదినమునందు త్రోవ్వియెత్తిశుచియగుస్థానమునందునిచి జలముచే శోధించి వాటిని తుండించి వారమురోజులునీడలో ఆరపోసి చెమ్మలేకుండునట్లు చక్కగా నెండినపిదప వాటిని ముమ్మారు మర్దించి అయిదుమారులు వస్త్రకాయముపట్టి, అందు శ్రీకృష్ణతులసిచూర్ణము పచ్చకర్పూరము కుంకుమపువ్వ కలిపి శ్రీబీజాదులచే నభిమంత్రించి పురుషోత్తమునివిధిప్రకార మారాధించి పుష్పధూప దీప నైవేద్యములు చేసితదనంతరము స్తోత్రగీతప్రదక్షిణములుచేసి, శ్రీచూర్ణమును ఆరాధించి విధిప్రకారము అభిషేకము చేసి వాటిని బిల్వకరండమునందు నిచి ధరించవలయుననియు. నారికేళముమొ

---

* మహారత్నకోశే బ్రహ్మనారదసంవాదే - నారదః.

భగవన్ దేవదేవేశ సర్వదేవనమస్కృత । శ్రీచూర్ణధారణవిధిమ్వదత్వమ్మమతత్వతః "బ్రహ్మ" శ్రుణునారదతత్వేనని శాచూర్ణస్యధారణం। యథోక్తంవిష్ణునాపూర్వం మమసర్వార్థదంశుభం । ఉత్తరాయణగేసూర్యే శుక్లపక్షే శుభేహని । పూర్వాహ్ణే ప్రయతస్నాత్వా । స్వయంగత్వాతత్సునిష్కుటం । ఖాత్వా దండప్రమాణంతుచతురస్రం మహీతలం । గోమయంతత్రనిక్షిప్య పంచపల్లవ సంయుతం । కృత్వాలవాల త్రితయమేకంవాపియథాబలం । నివపేత్తత్రబీజానిహారిద్రాయాణ్యుచీనివై । శ్రీబీజేనాభిమంత్ర్యాథ తానిబీజానితద్ద్విజః । గాయత్ర్యావిష్ణుగాయత్ర్యాశ్రీగాయత్ర్యా భిషేచయేత్ । సముత్పన్నేష్వంకురేషు పరక్షంవర్ధయేత్నతః । షాణ్మాసంపంచమాసంవా వర్ధయిత్వాప్రయత్నతః తతఃశుభది నేప్రాప్తేస్నాత్వా ప్రయతమానసః । ఆలవాలస్య బీజానిఖాత్వా దాయశుచిస్థలే । నిధాయతత్ర సర్వాణితతః ప్రక్షాళ్యవాగ్యతః । ఖండంఖండంతతః కృత్వాఖడ్గేన శుచినాద్విజః । తానిబీజాని సర్వాణిఛాయాశోషేణ శోషయేత్ । సప్తాహం వాథపంచాహంశోష యేదాతపంవినా । ఏవమ్సమ్యా

దలగు కరండములయందునిచిన చూర్ణము క్రిమికీటాదులతో సమమనియు,వాని ధరించిరేని పాపమనియుచెప్పియుండుటచే, బిల్వకరండములోనెయుంచి, ధరించుకొనవలయుననునది స్పష్టమైనందున, బాలసూర్యునివలెను పిరాట్టితిరుమేనివర్ణమువలెనుండుటకుతగినట్లు, ప్రథమమునచేసి యుంచినహారిద్రాచూర్ణమున కుంకుమపువ్వు పచ్చకర్పూరము శ్రీకృష్ణతులసి చూర్ణము, నీమూటియందెద్ది నధికముగ నెద్దితకుగవగను చేర్చవలయునో అట్లుచేర్చవలయునేగాని, నధికముగగాని సమముగగా నిచేర్చకూడదని స్పష్టమైనది—

"అసంస్కృతాం హారిద్రాంతు ముఖేలింపేన్నరాధమః, తన్ముఖంనైవవీక్షేత, చండాళమివతం త్యజేత్" అను ఖగప్రశ్నసంహితయందు, కేవలహారిద్రాచూర్ణ ధారణముచేసినవాడధముడనియు వానినిచూచెనేని, చండాళుని

క్ శోషితానిహారిద్రాయాశుచీనిచ । ఉలూఖలేశుచౌన్యస్యముసలేనచమర్దయేత్ । శతవారం షష్ఠివారం త్రింశద్వారమథాపివా । మర్దయిత్వాతుబీజాని శోధయేద్వ స్త్రశోధనైః । పంచవారంత్రివారంవా కృత్వావస్త్రేణశోధనం । శ్రీకృష్ణతుళసీచూర్ణం కర్పూరంకుంకుమంతథా మిశ్రీకృత్యచచూర్ణేనశ్రీబీజేనాభిమంత్ర్యచ । శ్రీసూక్తేనాభిమంత్ర్యాథ ప్రోక్షయేచ్ఛద్విజోత్తమః । అష్టోత్తరసహస్రం వాశతమష్టోత్తరంతువా । లక్ష్మీపంచాక్షరంజప్త్వా శ్రీబీజేనాభిమంత్ర్యచశ్రీచూర్ణం సంస్పృశేత్తతః । ఏవమ్కృత్వాని శాచూర్ణం । శ్రీపతిం పురుషోత్తమం ఆరాధ్యవిధివద్గంధైః । పుష్పైఃధూపైశ్చతథాద్విజః । నైవేద్యైర్వివిధైశ్చైవస్తోత్రైర్గీతైః ప్రదక్షిణైః । ఆరాధ్యచతతఃమూర్ధ్నాభిషిచ్యయథావిధి । తచ్చూర్ణంబిల్వకారండే నిక్షిపేద్ధారణాయచ । నారికేళకరండేచయచ్చూర్ణంనిక్షిపేద్ద్విజః । తచ్చూర్ణంక్రిమిభిస్తుల్యంధృత్వాపాపమవాప్నుయాత్ । శ్రీబిల్వసకరండేచ శ్రీచూర్ణంనిక్షిపేత్సదా । శ్రీచూర్ణేనిక్షిపేల్లక్ష్మీంతస్మాత్తాం ధారయేద్ద్విజః । ఇత్యాది.

—ఖగప్రశ్నసంహితాయాం—

శుద్ధామ్ హారిద్రామాదాయ శుష్కకీటావివర్జితాం. సువర్ణాంసుదృఢామ్ శుక్లాం రక్తామతి మనోహరాం.

చూచి వోదుగు వారివలె వోదగవలెననియు చెప్పబడినది. గనుక కేవలహారిద్రా చూర్ణ ధారణము భగవదనిష్టకరము. "అసంస్కృతాంతు," అనగా హరిద్ర ను సంస్కరించవలయునను నియమము తోచబడుచున్నది. హరిద్రకు సంస్కారములనగా మూడువిధములు ద్రవ్యసంస్కారమనియు ద్రవ్యాంతరసంస్కారమనియు, మంత్రసంస్కారములనియును; ద్రవ్యసంస్కారమనగా, విధాన ప్రకారము హరిద్రాగ్రహణముచేసి, ఆహరిద్రయందుండగల నూనె తోలు పుచ్చినది క్రిమిమొదలగునవి నివర్తింపించి, ఉష్ణజలము నిమ్మ పండ్లుమొదలగువాట్లచే శుద్ధిచేయుట. ద్రవ్యాంతర సంస్కారమనగా, "షడ్భాగంశాలితండులం" అను మరీచివచనముచేతను "గోధూమ చూర్ణమిశ్రంతు" అను విష్ణుతత్వమునందును "చందనం తులసీబీజం షడ్భాగంశాలితండులం। గోరోచనా సువర్ణంచ కుంకుమాది విమిశ్రితం। శ్రీచూర్ణం చూర్ణయోగేన శుద్ధంధార్యంద్విజోత్తమైః, అనియు, చందనము తులసివిత్తులుసంబాబియ్యముగోరోచనముసువర్ణము కుంకుమపువ్వు మొదలగునవి చేర్చి సుగంధము వర్ణము గలుగునట్లు చేయబడిన శ్రీచూర్ణమును పిరాట్టిపెరుమాళ్లకు సమర్పించి ధరించవలయు. ఇందు చెప్పబడిన ద్రవ్యాంతరములు "హారిద్రం కుంకుమంవాపి చూర్ణంవిష్ణ్వభిషేచితం, ఊర్ధ్వపుండ్రస్యమధ్యేతుధారయేద్దీపవద్ద్విజః" అనువసిష్ఠవచనమునందు ముందుచెప్పబడినప్రకారము సంస్కారముచేయబడి విష్ణ్వభిషేచితమైన హరిద్రాచూర్ణమునైనా లేక కుంకుమపువ్వు చూర్ణమునైనా ఊర్ధ్వపుండ్రము మధ్య దీపాకృతిగా ధరించవలయు.

—ఖగేశ్వర సంహితాయాం—

శ్లో॥ ద్రవ్యాంతరవిహీనాంతు రజనీం,ధారయేద్ద్విజః। తావద్భవతి
చండాళః యావన్నస్నాతి దుర్మతిః॥

తా॥ అన్యద్రవ్యములచేసంస్కారముచేయక కేవల పసుపుమాత్రము నెంతకాలము ధరించుకొనునో అంతపర్యంతమువాడు చండాలుడనియు, అదిచేరిపిన వెనుక స్నానముచేయడేని వాడు అపరిశుద్ధుడనియువిధించ బడియున్నదనియును.

—అత్రిః—

శ్లో॥ ఊర్ధ్వపుండ్రస్య మధ్యేతు రజనీచూర్ణముత్తమం। లక్ష్మీరూపంధరేన్నిత్యం అన్యద్రవ్యం ననిక్షిపేత్.

తా॥ ఊర్ధ్వపుండ్ర మధ్యను ఉత్తమమైన రజనీచూర్ణముచే లక్ష్మీరూపము ను సదా ధరించుకొనవలెననియు లక్ష్మీరూపమునకు విరుద్ధమగు అన్యద్రవ్యము లను ధరించకూడదనియును.

—పారమేశ్వర సంహితాయాం—

శ్లో॥ శిఖోపవీతవద్ధార్య మూర్ధ్వపుండ్రం ద్విజన్మనా । సాంతరాళో
ర్ధ్వపుండ్రస్య మధ్యే శ్రీశ్రేష్ఠధామని । హరిద్రా సారసంభూత రజ
సాధారయేచ్ఛ్రియం.

తా॥ ఊర్ధ్వపుండ్రము నడుమ హరిద్రాసార సంభూత రజస్సులచేపిరా ట్టిని ధరించవలయుననియును.

— భారద్వాజ సంహితాయాం. —

శ్లో॥ హరిద్రేణతు చూర్ణేన కుంకుమేనసుగంధినా । ఊర్ధ్వపుండ్రస్యమధ్యే
తు లక్ష్మీస్థానం ప్రకల్పయేత్॥

తా॥ సుగంధమగుకుంకుమపువ్వుతోచేరిన హరిద్రాచూర్ణముచే ఊర్ధ్వపుం డ్రము మధ్య శ్రీమహాలక్ష్మిని ప్రతిష్ఠించవలెననియును.

— ప రా శ ర స ం హి తా యాం. —

శ్లో॥ విష్ణ్వర్పితంర క్త వర్ణం హరిద్రాచూర్ణ ముత్తమం । లక్ష్మీనివాససిద్ధ్య
ర్థందీపాకారం తుసూక్ష్మకం! ఊర్ధ్వపుండ్రస్యమధ్యేతు లలాటేధా
రయేద్ద్విజః.

తా॥ విష్ణ్వర్పితమగు రక్తవర్ణ హరిద్రాచూర్ణము ఉత్తమమనియుఆ చూర్ణమును లక్ష్మినివాస సిద్ధ్యర్థము ఊర్ధ్వపుండ్ర మధ్య దీపాకృతిగధరించుకొన వలయుననియు చెప్పఁబడి యున్నదనియును.

పశ్వధికరణన్యాయమునందు సామాన్యమైన పశుశబ్దమును ఛాగపశువి శేషమునందు పర్యవసానముచేసెడు ప్రకారము పారమేశ్వరసంహిత మొదల గు వానియందుసామాన్యముగ చెప్పియుండెడు హరిద్రాచూర్ణము పరాశరసం హితయందు చెప్పిన రక్తవర్ణ హరిద్రాచూర్ణమున పర్య వసానము చేయడమే యుక్తము.

పైశ్లోకమున హరిద్రాచూర్ణ శబ్దము విశేష్యము, తక్కినపదములన్నియు విశేషణములు. రక్తవర్ణం అనునవి హరిద్రాఅనుదానికి విశేషణమా? చూర్ణ

అనుదానికివిశేషణమా! అనునాక్షేపమందు, హారిద్రాచూర్ణం అనుదానికివిశే షణము అగుచున్నది అని సిద్ధాంతము; ఇందుకుప్రమాణము—షష్ఠీ—ఇదిపా ణినిసూత్రము దీనికి అర్థము షష్ఠ్యంతముసుబంతముతో సమరసించుచున్నది, హారి ద్రాయాఃచూర్ణః హారిద్రాచూర్ణః -తమ్- హారిద్రాచూర్ణం—హారిద్రాయాః అను షష్ఠ్యంతముయొక్క అర్థము చూర్ణశబ్దార్థముతో నన్వయించుచున్నది గా వునరక్తవర్ణశబ్దార్థముహారిద్రాచూర్ణశబ్దార్థముతోనన్వయించునుగానితదేకదే శీయైన హారిద్రాశబ్దార్థముతో నన్వయింపదు.

— ని గ మ న ము. —

అద్వారక సద్వారకములచే భగవంతుడు ప్రవర్తింపచేసిన శ్రుతి భగ వచ్ఛాస్త్రస్మృతీతిహాస పురాణవచనములకు సకల శాఖాప్రత్యయన్యాయసక లవేదాంతప్రత్యయన్యాయ ప్రకారముగ ఐకకంఠ్యముచేసి అర్థనిశ్చయముచే యుటయే యుచితము.

కాత్యాయన నారదోపనిషత్తులయందు— శ్రీచూర్ణరేఖ శ్రీవర్ణముగ నుండవలయునని చెప్పియుండుటచేతను.

శ్రీగుణరత్నకోశ వ్యాఖ్యానమున— పిరాట్టి పద్మసమవిగ్రహముగలద ని చెప్పియుండుటచేతను.

తిరువాయ్ మొళియందు—ఆపద్మము "తామరైకళ్ అనవై శెఙ్దీపో లెమలరానిఱుం" అని ఎర్రని అగ్నివలెనున్నదని చెప్పియుండుటచేతను.

శ్రీరామాయణము కిష్కింధాకాండమున నలుబదిరెండవ సర్గమునందు— సూర్యభగవానులు మేరువునుచూచి నిన్ను ఆశ్రయించిన సర్వములకును, నీవద్ద వచ్చివసించెడు దేవగంధర్వ దానవులకును నీరక్తకాంచన ప్రభకలుగు గాక యని అనుగ్రహముచేసినందుచేతను.

మరియు సుందరకాండ ప్రథమసర్గమునందు— తిరువడి లంకకు వేంచే యునపుడు, వారువిశ్రమించి పోవుటకై ఆదిత్యోదయకాంతిగలతప్తజాంబూ నదశృంగములుగలమైనాకపర్వతముపైకిలేచినపుడు నల్లనిఆకాశము ఆతప్తజాం బూనదప్రభగలిగినదై ప్రకాశించినదని చెప్పబడినందుచేతను.

శ్రీమహాభారతమున భీష్మపర్వమునందు భూమధ్యము నందున్న కనక

పర్వతమగు మేరువు బాలసూర్యునివలె ప్రకాశించుచున్నదని చెప్పుటచేతను.

మరియు కుంకుమాంకితవర్ణముగల పెరియతిరువడి మేరువుయందురక్త కాంచనప్రభగల కాకము మొదలగువానినిచూచి పక్షిజాతులకన్నిటికి నాకవిశేషము లేక నేసమానముగ మేరువుచేసియుండుటచే నచ్చట నుండకూడదని పెరియతిరువడి కోపగించిపోయినందుచేతను.

మరియు సప్తమాధ్యాయమునందు—వేయిన్నొనిమిదివన్నెలుగలమేరు సువర్ణమునకైనను వన్నెమిగులనట్టి దేవతలు దేవతాస్త్రీలు ఆభరణములుగాజేసి ధరించెడు జాంబూనదస్వర్ణము, ఇన్ద్రగోప సమానమైయున్నదని చెప్పియుండుటచేతను.

శ్రీభాగవతము పంచమస్కంధము, షోడశాధ్యాయమునందు—భూనాభియందు స్వర్ణమయమైన పర్వతరాజగు మేరువుండునట్లును, అచటకలిగెడు జాంబూనదస్వర్ణముచే దేవతలు దేవతాస్త్రీలు మకుటకటకటి సూత్రాద్యాభరణములుచేసి ధరించెదరని చెప్పియుండుటచేతను.

ముడిచ్చోదియను తిరువాయ్ మొழியందును, జీయర్ అరుంపదమునందును—పిరాట్టిశేత్తిచే మయూరగ్రీవమువలె నెట్టిగానున్నదని చెప్పియుండుటచేతను.

మరియు "శోదియాగి" అను తిరువాయ్మొழிపాశురమున—శ్రీమహారమైన తిరుమేనిని నిరవధికతేజోరూపమైన కాంతిముసుకువేసినట్లున్నదని చెప్పియుండుటచేతను,

తిరువిరుత్తము వెనబది అయిదవపాశురమున, వేయిన్నొనిమిదివన్నెకునధికమగు శ్లాఘ్యమైన నెట్టనిబంగారమునకు సన్ధ్యాకాలమునందుండుసూర్యుని ఉపమానముగ సాయించినందుచేతను.

తగినజ్ఞానచక్షుస్సులచేచూచి అనుభవించిన మయర్వరమదినలమరుళప్పెత్తఆழ்வారులు"కమలమలర్ మేల్ శెయ్యాళ్", "పూమేయ శెమ్మాదు", "శెయ్యావళ్" అని సాయించినందుచేతను.

అమలనాథపిరాన్ వ్యాఖ్యానమున—ఎంబెరుమాన్ యొక్క తిరుప్పీతాంబరము సన్ధ్యారాగమువలె నెర్రగానున్నదని సాయించినందుచేతను.

ఆచార్యహృదయ వ్యాఖ్యానమునందు—భగవద్విగ్రహముసుఆదిత్యవ

ణ్డలమునుతనవర్ణముగనుండునటుల చేసెను ఎర్రనివర్ణముగలదని చెప్పుటచేతను.

హారీతస్మృతియందు —శ్రీదేవి తప్తకాంచన కాంతిగలదని చెప్పుట చేతను.

శ్రీలక్ష్మీ సహస్రనామములయందు—పిరాట్టితిరుమేని బాలార్కవర్ణము నిచెప్పుటచేతను.

తిరువాయ్ మొళియందు—ప్రాతః కాలమున ఉదయించెడు బాలసూర్యుని చూపి శ్రియఃపతియని ఆళ్వారులు సాయించియుండుటచేతను.

కిష్కింధాకాండమున—సంపాతికి నతని కుమారుడు రావణుడు బాలసూర్యునివలె ప్రకాశించెడు యొకస్త్రీని ఎత్తుకొనిపోవునపుడు, తానుచూచెన నిచెప్పుటచేతను.

శ్రీభాగవత దశమస్కంధమున— నవకుంకుమారుణ వర్ణమగు పిరాట్టితిరుముఖమండలమును శరత్కాల సన్ధ్యాకాలమునందు దయించినచన్ద్రమ ణ్డలమునకు ఉపమానముగ సాయించినందుచేతను.

శిల్పశాస్త్రమున—శ్రీమహాలక్ష్మి తిరుమేనివర్ణము అరుణవర్ణమని చెప్పుటచేతను.

భగవచ్ఛాస్త్రమునందు—పెరియపిరాట్టియార్ మన్త్రమునకు రక్తవర్ణమును చెప్పియుండుటచేతను.

శ్రీనంబిళ్ల పెరియవాచ్చాంబిళ్ల మొదలగు పూర్వాచార్యులు, భగవద్విషయములందు—కెందామరపువ్వునపరిమళమే తిరుమేనిగా పరిగ్రహించినదానివలెనున్నదని సాయించి యున్నందుచేతను.

శ్రీచూర్ణమునజేర్పదగిన పరిమళద్రవ్యములయందు మనోహరమైనరక్త వర్ణముగల పసుపును ఉపయోగపరచవలయునని చెప్పియుండుటచేతను.

పసుపుయొక్క స్వాభావికరక్తవర్ణము రోటిలోనుంచి మర్దించునపుడుకలుగగల ఉష్ణాదులచే చెడునది యేగాక వేరుకారణము లేనందుచేతను.

పసవుయొక్క స్వాభావికరక్తవర్ణము వేరొకటిచే చెడకుండునటుల మొదట సంస్కారము చేయవలసినది ఆవశ్యకమైనందుచేతను.

నిమ్మపండ్లు వెలిగారము మొదలగునవిశాస్త్రములలో నిషేధముకానందు చేతను.

నిమ్మపండ్లను జిడ్డు మొదలగునవి పోవుటకు తిరుమంజనమున ఉపయో
గపరచుటచేతను.

వెలిగారము మొదలగువానిని బంగారముయొక్క మలినము పోగొట్టివర్ణ
ముకలుగుటకు చేర్చుటచేతను.

ఆప్రకారమే పసపుయందుండుజిడ్డును పోగొట్టిదానిస్వాభావికరక్తవ
ర్ణముచెడకుండునటుల చేయుట ఉచితమైనందుచేతను.

పరాశరస్మృతియందు — పిరాట్టితిరుమేనివర్ణమునకు తగినట్టుఉండుట్లు
చే రక్తవర్ణ హరిద్రాచూర్ణము ఉత్తమమని చెప్పియుండుటచేతను.

పెరియాళ్వార్ తిరుమొళి మూడవపది, నాలుగవతిరువాయ్మొళి, ఆ
రవపాశురమగు — "శిన్దురమిలంగత్తన్ తిరునెత్తిమేల్" అనుపాశురమునకు
వ్యాఖ్యానమునందు "అళగియ ఉడయతన్ తిరునెత్తిక్కుమేలె అదుక్కుపరభా
గమాంబడి శాత్తిన" అని సిన్దూరచూర్ణమైనది ప్రకాశించుచున్నదని సాయించి
నప్రకారము, కణ్ణన్ తిరుముఖమండలమునందు తక్కిననానావర్ణచూర్ణములను
నుంచక సిందూరచూర్ణమును ధరించుకొనుటచేతను.

నాచ్చియార్ తిరుమొళియందు — "సిందురచ్చెంబొడిప్పోల్ తిరుమా
లిరుంశోలై యెంగుం, ఇందిరగోపంగళేయెళుందుం పరందిట్టనవాల్" అని ఇన్ద్ర
గోపమునకు సిందూరపుపొడిని ఉపమానముగచెప్పిటయుండుటచేతను.

కోవిలతిరుక్కణ్ణమంగై మొదలగు, అనేకదివ్యదేశములయందు తిరుమ
ణిస్థానమున రవలును, శ్రీచూర్ణస్థానమునందు కెంపులును చెక్కిసమర్పించి
యుండుటచేతను.

"శొల్లార్ తమిళొరుమూన్రుం శురుతిగళ్ నాన్గుంఎల్లై యిల్లా అరనెరి
యావుం తెరిందవర్" అనేప్రకారముసర్వజ్ఞులై, సకలకలికల్మషాంధకారవిచ్ఛే
దకులై గురుపదమూర్ధాభిషిక్తులై సర్వోత్తారకులై వేంచేశియుండెడు శ్రీ ఉడ
యవరులుధరించుకొనియుండుటచేతను.

శ్రీమాన్ మధురమంగలం ఎంబార్ జీయర్ స్వామిసాయించిన, శ్రీఉ
డయవర్ వడివళకిల్ అడియార్గళీడుపాడు — "శారదాభ్రమ్యోషధీశనుభ్రా
య అతినిర్మల మణ్డలాంతరాళ త్రైలూత్తుమారామల్ శురన్దు పెరుగివరుగిన్ఱ ఇర
ణ్డమృతధారైగళ్ తదుపాంతవినిర్మిత దివ్యాలవాలకుల్యాకూల బంధవిశేషం

గళాలే పరస్పరమెదిర్ కొండు మఱియుఙ్గు కూడికుఱుగి గంభీరమాయ్ వర్త్తిస్సిఱ్ఱుళ్ల వళర్న్దుపడర్న్దదోర్ కర్ప్పగ క్కొఱుడియినడియిలేఱివాయ్ న్దు నిఱ్ఱిండు తేజ్జి నిన్నాప్పోల్ తిరునెత్తియిన్ నడువిల్ వడువిట్టుప్పడిన్దుకొణ్డు అవిచ్ఛిన్నరేఖమునూయ్ భ్రూపక్ష్మయుగళాంతరాళస్థిత కోణద్వయశోభితమూయ్ విచ్ఛిన్నమూలముమాయ్ కోలనీళ్ కొడిమూక్కినడిన్నై విళఙ్గుకొణ్డై కొణ్డువిళఙ్గుగిన్ఱ రామానుజాఖ్య దివ్యపీఠసంయుతమాన దివ్యోర్ధ్వపుండ్రవిశేషముమ్;—

అది నిన్దైయిల్ అమృతోద్భవై యానసకలవిభూతి పట్టాభిషేకసామ్రాజ్యలక్ష్మియినుడై యస్వేచ్ఛావిహారవిక్షిప్త పదకమల లాక్షారసధారారేఖైపోల్ చ్చివన్దు పడిన్దు విళఙ్గుగిన్ఱ రక్తవర్ణశ్రీచూర్ణరేఖైయుమ్; అనిసాయించియుండుటచేతను.

ప్రస్తుతము రాజస తామసములుగా తిరిగియుండెడు ప్రదేశములకంటె విలక్షణమైసాత్వికముగ తిరగబడియుండెడు "మయర్వరమదినలమరుళిపెత్త" ఆళ్వారాచార్యులుతిరువవతరించినవై, దక్షిణప్రదేశమునప్రపన్నజనకూటస్థులైన ఆళ్వారులు వేంచేశియుండు తిరునగరిమొదలువారిపూర్ణప్రపత్తికి విషయమగు తిరువేంగడముడైయాన్ వేంచేశియుండెడు తిరుమల పర్యంతమునివసించెడు శిష్టులందరు రక్తవర్ణ హరిద్రాచూర్ణమును తమ తిరువారాధన పెరుమాళ్లకు సమర్పించి ధరించుకొనుచువచ్చుచున్నారు. ఈశిష్టాచారప్రకారమును అనుష్ఠించుట అందరికిని సాధ్యమైనందుచేతను.

శ్రీవచన భూషణదివ్యశాస్త్రమునందు పిళ్లలోకాచార్యులు "భక్తియిల్ అశక్తనుకుఱు ప్రపత్తి ప్రపత్తియిల్ అశక్తనుకుఱు ఇదు" అని సాయించినప్రకారము వారివారి శక్త్యనుగుణముగచేయునట్లు మన్వాదిస్మృతులయందు విధించిన కష్టసాధ్యమైన ప్రాయశ్చిత్తాదులనువిడచి "కృతేతు మానవాధర్మాస్త్రేతాయాం గౌతమాఃస్మృతాః ద్వాపరేశంఖలిఖితాఃకలౌపారాశరాఃస్మృతాః" అనుప్రకారము పరాశరస్మృతియందు విధించినసులభపద్ధతులనుచేయునట్లు నారదాదిసంహితలయందుచెప్పబడినప్రకారము చేసిధరించుట అందరికి సాధ్యముకానేరదు, గాన "విష్ణ్వర్పితం రక్తవర్ణం హరిద్రా చూర్ణము

త్తమం" అని పరాశరసంహితయందు సాయించినప్రకారము పిరాట్టి తిరుమే
కాంతికి సదృశమగు రక్తవర్ణహరిద్రాచూర్ణమును "క్రమేణవాహారేత్సర్వం"
అను శాండిల్యవచన ప్రకారము తీసుకొనివచ్చి" ఉడయవర్ యదుగిరియి
ల్ కళ్యాణసరస్సిన్ మేల్ వటశోత్తైమూలై యిలే తక్ త్రిదండత్తాలె కీ
అపాలాత్తైక్షిపో లెపాంకిక్కు-శంవ్రుకిఱతిరుమణ్ కూవై కల్లైకందు ఆనందాతిశయ
త్తాల త్తిరుమణ్ కొండు తమ్ముడయతిరువారాధనమాన పేరరుళాళ రుక్కు-
చాత్తి తాముంపన్ని రెండు తిరునామం శాత్తికొండార్ అని గురుపరంపరయం
దు సాయించియున్నందున.

ఆప్రకారమే అందరు తమతమ తిరువారాధన పెరుమాళ్లకు సమర్పిం
చిధరించుకొనునదే అందరికి సాధ్యముగ నుండును. యజుర్వేదారణమునందు
"సహోవాచవ్యాసః పారాశర్యః" అని సత్యవాక్య సంపన్నులగు శ్రీవేద
వ్యాసభగవానులకు అతిశయమును "పారాశర్యః" అని తమసంబధమునుబట్టి
చెప్పతగిన ప్రభావాతిశయముగలవారై శ్రీవిష్ణుపురాణమునందు "పురాణసంహి
తా కర్తాభవాక్ వత్సభవిష్యతి, దేవతాపారమార్థ్యంచ యథావద్వేత్స్యతే
భవాక్" అని ఇత్యాదులచేబ్రహ్మపుత్రులగు పులస్త్య భగవానులయొక్క అను
గ్రహముచె, దేవతా పారమార్థ్యాదులను యథావస్థితముగ ఎగిరినవారై
"తత్వేనయశ్చిదచిదీశ్వరతత్స్వభావభోగాపవర్గతదుపాయగతీరుదారః। సన్ద
ర్శయన్నిరమమీతి పురాణరత్నం తస్మైనమోమునివరాయపరాశరాయ" అ
ని శ్రీయాళవందారులు కొనియాడదగిన చిదచిదీశ్వరతత్స్వభావభోగాపవర్గ
తదుపాయగతులును యథా వస్థితముగ ఎరిగిన జ్ఞానసంపన్నులునగు శ్రీపరాశ
రులు "సారేఖాశ్రీవర్ణా" అని శ్రుతియందుశ్రీచూర్ణముశ్రీవర్ణముగానుండవలయు
నని సాయించియుండడమునుఅనుసరించి శ్రీపరాశరసంహితయందు "విష్ణ్వ
ర్పితం రక్తవర్ణం హారిద్రాచూర్ణముత్తమమ్" అని సాయించినందున అందుకువి
రోధములుగ యే వచనములు వుండినప్పటికిని విరోధాధికరణన్యాయముచేబా
ధితములగుటచేత అప్రమాణములుగా గ్రహించతగ్గది—ఇట్లుశాస్త్ర శిష్టశర
ణ్యాభిమతములగు రక్తవర్ణహరిద్రాచూర్ణమును ద్వేషించిదూషించడము,పూ
ర్వాచార్యుల వచనానుష్ఠానములను ద్వేషించుచు దూషించుచు తిరుగువారల
కు ఆశ్చర్యముగానేరదు.

తప్తచక్రాంకనప్రకరణము.

మోక్షాపేక్షగల పరమసత్వనిష్ఠులకు "జ్ఞానాన్మోక్షమజ్ఞానాత్సంసారమ్" అని చెప్పెడు మోక్షమనుష్ఠాన పర్యంతమైన అర్థపంచకజ్ఞానముచే లభించునదిగాన, తదభావమునందు పునర్జన్మమరణరూపసంసారదుఃఖమే ప్రాపించునదిగాక, ఉజ్జీవించ హేతువు లేనందున "తద్విజ్ఞానార్థం సగురుమేవాభిగచ్ఛేత్, సమిత్పాణి శ్రోత్రియం బ్రహ్మనిష్ఠం। తస్మైసవిద్వానుపపన్నాయ। సమ్యక్ప్రశాంతచిత్తాయ। శమాన్వితాయ। యేనాక్షరంపురుషంవేద। సత్యంప్రోవాచ। తాంతత్త్వతో బ్రహ్మవిద్యాం" అని శ్రుతియందు చెప్పెడు ప్రకారము ఆముముక్షుచేతనుడు తద్విజ్ఞానార్థము, శుశ్రూషాపరుడై వేదవేదాంతసారార్థవిత్తముడగు ఆ పరమాత్మవైరాగ్యపూర్వకముగా పరబ్రహ్మానుభవైకనిష్ఠుడైయుండెడు సదాచార్యుని ఆశ్రయించవలయు.

శుక్లయజుర్వేదే శతపథబ్రాహ్మణే—తప్తంచక్రం ద్విభుజేధార్యమితూర్ధ్వపుండ్రమాలిఖేత్తస్మాద్వైరేఖాంభవతి, బ్రహ్మణస్సాయుజ్యగ్ంసలోకతాంజయతి యఏవంవేద॥ సామ్ని॥ మైత్రాయణీయశాఖాయాం—పవిత్రమిత్యగ్నిః। అగ్నిర్వైసహస్రారః। సహస్రారోనేమిః॥ నేమినాతప్తతనూః। బ్రహ్మణస్సాయుజ్యగ్ంసలోకతామాప్నోతి. యజుషికఠశాఖాయాం—ధృతోర్ధ్వపుండ్రః కృతచక్రధారీ। విష్ణుం పరంధ్యాయతి యోమహాత్మా। స్వరేణమంత్రేణసదాహృదిస్థితం। పరాత్పరం యన్మహతోమహాంతం॥ ఋగ్వేదే—ఖిలే। చక్రంబిభర్తివపుషాభితప్తంబలం దేవానామమితస్య విష్ణోస్సపతి నాకందురితాని విధూయ। ప్రియం యద్యతయోపితరాగాః. శ్రీపాంచరాత్రే, విహగేంద్రసంహితాయాం—శ్రుతిస్మృతిస్వరూపేణజగతాముపకారకం। సర్వకర్మాధికారశ్చ శుచీనామేవచోదితః। శుచిత్వం నియతం తస్య యోబిభర్త్యాయుధానిమే। అశ్వమేధ సహస్రస్య వాజపేయ శతస్యచ। యత్ఫలం శ్రూయతే తత్స్యాన్మదీయాయుధధారణాత్। ఉపాసీత గురోర్వ్యగ్రంవిష్ణోర్దాస్యమభీప్సతః। విహితాఃపంచసంస్కారాః। యుక్తస్యానన్యచేతసః। తాపఃపుండ్రస్తథానామ మంత్రోయాగశ్చ పంచమః। అమీతు పంచసంస్కారాః పరమైకాంతిహేతవః। తారయిష్యన్గురుశ్శిష్యం చక్రాద్యైర్హేతిభి

ర్థారే:" ఇత్యాది శ్రుతిస్మృతిసంహితా వచనాదులయందు, భగవత్సంబంధమును తెలియజేసెడుచక్రాది ధారణమగుతాపః పుండ్రనామమంత్రయాగములనెడు పంచసంస్కారములను చేసికొనవలయు.

—ఋక్ శాఖ సప్త, అష్టకము నాలుగవ అధ్యాయము యెనిమిదవ వర్గమునందు—

శ్రుతి॥ పవిత్రం తేవితతం బ్రహ్మణస్పతే ప్రభుర్గాత్రాణి పర్యేషివిశ్వతః అతప్తత నూర్నతదామో అశ్ను తేతసద్వహం త్యకృమానతః॥

తా॥ తప్తచక్రాంకితములేని శరీరమును చూడకూడదని నిషేధించబడియున్నది.

—మైత్రావరుణ శాఖయందు—

శ్రుతి॥ సామవేదే ప్రతిపాద్యతే, తథాహిపవిత్ర మిత్యగ్నిః అగ్నిర్వై సహస్రారః సహస్రారోనేమిః నేమినాతప్తతనుః బ్రాహ్మణస్సాయుజ్యంస లోక తామాప్నోతి॥

తా॥ అగ్నియందు తప్తమైనచక్రాంకితమును ధరించినబ్రాహ్మణులు పరబ్రహ్మ సాలోక్య సాయుజ్యములను పొందుదురని. చెప్పబడియున్నది.

—కాండవేదమునందు—

శ్రుతి॥ దేవాసోయేన విధృతేన బాహునాసుదర్శనేన ప్రయాతం స్వర్గమాయాంతి తామలోక విస్పష్టవీ, తస్వయంతి, బ్రహ్మణోవేసర్వం సర్వావై దేవతానాం సర్వావైవిప్రాణాం సర్వావైక్షత్రియాణాం సర్వావై వైశ్యానాం సర్వావైశూద్రాణామిత్యగ్నినావై బాహూత్రాతప్తం చక్రం ద్విభుజేధార్యే తోర్ధ్వపుండ్రమాలిఖేత్ తస్మాద్విరేఖం భవతి పునరాగమనంనచేతి బ్రహ్మణ స్సాయుజ్యం సలోకతామాప్నోతి॥

తా॥ సమస్తదేవతలు, సమస్తబ్రాహ్మణులు సమస్తక్షత్రియులు సమస్తవైశ్యులు సమస్త శూద్రులు అగ్నిచే తప్తమైన చక్రాంకితమును రెండుభుజములయందు ధరించవలయును; మధ్యవైశాల్యముతో ఊర్ధ్వపుండ్రములను ధరించవలయును; అట్టివారలు విష్ణు సాయుజ్యమునుపొంది స్వర్గాదులయందుండితిరుగా వెడలివచ్చువారివలె పరమపదముననుండి వెడలివచ్చుటలేదు-

—పరమోపనిషత్తుయందు—

శ్రుతి॥ నేమినా తప్తతనుః । బ్రాహ్మణసాయుజ్యం । సలోకతామాప్నోతి.

తా॥ అగ్నియందు తప్తమైన చంక్రాంకితముతోకూడిన శరీరముగల బ్రాహ్మణుడు సాలోక్య సాయుజ్య ములను పొందుచున్నాడు.

—అధర్వణ మహోపనిషత్తుయందు—

శ్రుతి ॥ దక్షిణేతు భుజేవిప్రో । బిభృయాద్వై సుదర్శనం । సవ్యేతు శంఖం బిభృయాదితి బ్రహ్మవిదోవిదుః ॥

తా ॥ బ్రాంహ్మణులు కుడిభుజమునందు సుదర్శనమును, ఎడమభుజమునందు పాంచజన్యమును ధరించుకొన వలయునని బ్రహ్మవిదులగు వారలు నెరుంగుదురు— ఇట్లుఅమోఘముగ ప్రమాణములుచక్రాంకనమునుగురించి ఘోషించుచున్నవి.

— పరాశరస్మృతౌ, ఉత్తరఖండే, ద్వితీయేధ్యాయే. —

శ్లో ॥ వినాయజ్ఞోపవీతేన వినాచక్రస్యధారణం । వినాద్వయేనైవవిప్రశ్చండాలత్వమ వాప్నుయాత్ । విధినా శంఖచక్రాది ధారణంచోర్ధ్వపుణ్డ్రకం । ఉపవీతం శిఖాబంధః విప్రస్య సతతంస్మృతం । చక్రలాంఛన హీనస్య । ద్విజత్వం నిష్ఫలంభవేత్ । అచక్రధారిణం విప్రం యశ్శ్రాద్ధేభోజయేన్నరః । రేతోమూత్రపురీషాదిసపితృభ్యః ప్రయచ్ఛతి । శంఖచక్రోర్ధ్వపుండ్రాదిరహితో బ్రాహ్మణాధమః । జీవన్నేవసచండాల స్సర్వకర్మసు గర్హితః । చక్రసంస్కారహీనస్య ద్విజత్వం నిష్ఫలం భవేత్ ॥

తా ॥ జంధ్యములేకనే చక్రములేకనే దేనిని ధరింపగూడదు. ఈ రెండు లేని విప్రుడుచండాలత్వమునొందును, విధిచేత శంఖచక్రములను ఊర్ధ్వపుణ్డ్రమును యజ్ఞోపవీతమును బ్రాహ్మణుడు ధరింపవలయును; చక్రలాంఛనములేనివాని ద్విజత్వమునిష్ఫలమగును; శంఖచక్రధారిగాని వానిని శ్రాద్ధమునందుభుజింపజేసినవాడు, రేతోమూత్ర పురీషములనుపితృదేవతలకిచ్చినవాడౌను, శంఖచక్రోర్ధ్వపుండ్రాదిరహితుడు బ్రాహ్మణాధముడు బ్రతుకుచునే చండాలుడౌను

సర్వకర్మలయందునిందితుడు; చక్రసంస్కారహీనుని ద్విజత్వము నిలవ్వకగును.

—వృద్ధపరాశరః—

శ్లో ॥ అగ్నినైవతుసంతప్తం చక్రమాదాయవై ద్విజః । ధారయేత్సర్వ వర్ణానాం హరిసాలోక్య సిద్ధయే । ఉపవీతశిఖి విప్రశ్చక్రలాంఛనసం యుతః । చక్రలాంఛన హీనస్య విప్రస్య విఫలాః క్రియాః.

తా ॥ విష్ణుసాలోక్య సిద్ధికొరకు బ్రాహ్మణుడు అగ్నితప్తమైన చక్రము నుధరింపవలయును. యజ్ఞోపవీతము గలవాడుగనుజుట్టుగలవాడుగను చక్రలాంఛనములతో గూడిన వాడుగను కావలయు. చక్రలాంఛనములేని విప్రుని క్రియలు నిష్ఫలములు.

— వృద్ధమనుశ్చ —

శ్లో ॥ ఊర్ధ్వపుండ్రంతథా చక్రం నిత్యం ధారయతేనరః । తేనతస్యాశుచి ర్నశ్యేచ్ఛు భమస్యవివర్ధతే ॥

తా ॥ ఊర్ధ్వపుండ్రమును చక్రమును ధరించినవానికి పాపముపోయి మేలుకలుగును.

—శంఖః—

శ్లో ॥ ఉపవీతాది వద్ధార్యాశ్శంఖచక్రగదాదయః। బ్రాహ్మణస్య విశేషేణ వైష్ణవస్య విశేషతః॥

తా ॥ శంఖచక్రగదాదులు ఉపవీతమువలె ధరింపదగినవి. ఇవి బ్రాహ్మణునికి విశేషముగాను వైష్ణవునికి అంతకంటె ముఖ్యముగాను చెప్పబడినది.

— శాండిల్యః. —

శ్లో ॥ పశుపుత్రాదికంసర్వం గృహోపకరణానిచ । అంకయేచ్ఛంఖ చక్రాభ్యాం నామకుర్యాచ్చ వైష్ణవం.

తా ॥ పశుపుత్ర గృహోపకరణములు మొదలగు వానికిని శంఖచక్ర ధారణము చేయవలయు, ఆవస్తువులకు వైష్ణవమని పేరు పెట్టవలయును.

— హారీతస్మృతౌ —

శ్లో ॥ ప్రతప్త శంఖచక్రాది హేతుభిర్మంత్రముచ్చరన్ । దక్షిణేతుభుజేచ

క్రంవామాంసేశంఖమేవచ । గదాంచబాహుమధ్యేతు హృదయేనం దకంతథా । మస్తకేతుతథా శార్ఙ్గమంకయేత్స్వ మలంతథా ఏవంతా వత్క్రియా కార్యావైష్ణవీ ఖలుపాపహా॥ అనంకయిత్వాచక్రేణయ త్కించిత్కర్మసంచరేత్ । తత్సర్వంయాతివిఫల మిష్టాపూర్తాదికం నృప । అచక్రధారిణో విప్రాస్సర్వకర్మసుగర్హితాః । అవైష్ణవత్వ మాపన్నోనరకంచైవ గచ్ఛతి॥

తా ॥ తప్తశంఖచక్రాదికములలో మన్త్రోచ్చారణ పూర్వకముగ దక్షిణ భుజమునందు చక్రమును వామభుజమునందు శంఖమును బాహుమధ్యమునందు గదను హృదయమందు నందకమును శిరస్సున శార్ఙ్గమునుధరింపవలయును; ఇట్లు ధరింపనివాని ఇష్టాపూర్త్యాది క్రియలు వ్యర్థములగును అట్టివాడు అవైష్ణవత్వ మునొంది సర్వకర్మలయందు నిందితుడై నరకము నొందును.

— నారదః. —

శ్లో ॥ సువర్ణరౌప్యతామ్రాద్యైః కృత్వాశంఖంసుదర్శనం । ద్విజాతిరేకజాతిశ్చబిభృయాదగ్నిసంయుతమ్ ॥

తా ॥ శంఖమును సుదర్శనమును బంగారముతోగాని రజతముచే గాని నిర్మించి అగ్నితప్తములైన వానితో ద్విజలుమొదలగు వారు అంకితులుగా వలయును.

— హరివంశే. —

శ్లో॥ నానాదేశసముద్భూతా బ్రాహ్మణాః క్షత్రియావిశః । చక్రాంకితాః ప్రవేష్టవ్యాయావదాగమనంమమ.

తా॥ నానాదేశోద్భవులైన బ్రాహ్మణ క్షత్రియవైశ్యశూద్రులును శంఖ చక్రాంకితులైన వారు నేను వచ్చునంతలో ద్వారకలో ప్రవేశింప చేయవచ్చు నులేనివారలను ప్రవేశింపచేయరాదు, అని సుశ్రీకృష్ణవాక్యము.

—శ్రీభాగవతే.—

శ్లో ॥ చక్రాంకితస్య సాన్నిధ్యే తపః కుర్యాత్ప్రయత్నతః । స్నానం దానంతపోహోమస్తత్సర్వం చాక్షయంభవేత్ ॥ సంవత్స రేణ యత్పాపం మనసాకర్మణాకృతం । తత్సర్వం నశ్యతే తేషాం

సకృచ్చక్రాంక దర్శనాత్ । జ్వరదాహభయంచైవ చోరాగ్నిజభ యంతథా । సర్వంతత్రశమాయాలం యత్రచక్రాంకితోవసేత్ ॥

తా ॥ చక్రాంకితుడు నివసించుచోట, తపస్స్నానదాన హోమాదులు అక్షయములగును, సంవత్సరమునుంచి చేసిన మనఃపావముకాయికపాపము చక్రాంకితుని సన్నిధిలో నశించును, జ్వరాగ్నిచోరాదిభయములుగూడనశించును.

— బ్రహ్మాండే-రుద్రః —

శ్లో ॥ సహసాత్యాజ్యవిష్ణుసామీప్యం వ్రజతపితాలభేత్సదా। విష్ణుచక్రాంకితం దృష్ట్వాయోభ్యుత్థాయకృతాంజలిః । స్వకీయం కులముద్ధృత్యబ్రహ్మలోకే మహీయతే । చక్రాంకితభుజాయస్మిన్ పఙ్క్తిమధ్యేతుభుంజతే । సాపఙ్క్తిస్సర్వలోకేషు దేవపఙ్క్తిషుగీయ్యతే । బ్రహ్మచారీగృహస్థోధవాన ప్రస్థోధభిక్షుకః। అవశ్యం ధారయేచ్చక్రమగ్నితప్తమతంద్రితాః ॥

తా ॥ విష్ణుచక్రాంకితుని చూచి నమస్కరించినవాడు చనిపోయినతన తండ్రితోగూడ బ్రహ్మలోకమునందు బూజ్యుడగును, తనకులమును ధ్ధరించును పజన సమూహమునందు చక్రాంకితులు భుజించుచున్నారో ఆపంక్తిని దేవతులుపొగడుచున్నారు, బ్రహ్మచారి గృహస్థవాన ప్రస్థయతులు జాగరూకులై అగ్నితప్తమైన చక్రమును ముఖ్యముగా ధరింపవలయును.

—వరాహే—

శ్లో ॥ అంకయేచ్ఛంఖచక్రాభ్యాం దక్షిణేతరపార్శ్వయోః। తద్ధారణాన్మహాపాపాన్ముచ్యతే నాత్రసంశయః । వాసుదేవాంకనంకుర్యాదాత్మనో బాహుమూలయోః । పోశ్వమేధఫలం ప్రాప్యవిష్ణులోకేమహీయతే॥

తా॥ రెండుభుజములయందును తప్తశంఖచక్రముల ధరించినవాడుస ర్వపాపవిముక్తుడై అశ్వమేధఫలమునొంది విష్ణులోకము నందు బూజ్యుడగుచున్నాడు.

—ఆదిత్యపురాణే—

శ్లో ॥ చక్రాదీన్ధారయేద్విప్రో లలాటే మస్తకేభుజే। పాతకాదివిశుద్ధ్యర్థం భవక్లేశవినాశనం॥

తా॥ పాపవిముక్తికొరకును, సంసారవిముక్తికొరకును, తప్తచక్రాదులను బ్రాహ్మణుడు లలాటమస్తకభుజములయందు ధరింపవలయును.

—భగవద్వాక్యం—

శ్లో॥ విప్రోవాయది వాక్షత్రో వైశ్య శ్శూద్రస్తథైవచ। అన్యేసంకర జాతాశ్చ చక్రాంకామమ వల్లభాః॥

తా॥ బ్రాహ్మణ క్షత్రియవైశ్య శూద్రులుగాని సంకరజాతులుగాని చక్రాంకితులైరేని నాకు ప్రియులగుదురు.

—భగవాన్ ఉవాచ—

శ్లో॥ సపాద పుండ్రాంకితఫాలదేశాః। సుతప్త చక్రాంకితబాహుమూలాః। అష్టాక్షరద్వాదశ మంత్రజప్యాః। మద్భక్తవర్యాః ఖలుపూతదేహాః॥

తా॥ పాదపుండ్రముచేత అంకితమగు లలాటముగలవారును, చక్రాగాతప్తమైన చక్రములచే అంకితమగు బాహువులు గలవారును, అష్టాక్షర ద్వాదశమంత్రములు జపించువారలు నాభక్తులలో శ్రేష్ఠులని, చెప్పబడియున్నది. ఇంకా విశేషముగా చెప్పియున్నదానిని గ్రంథవిస్తరభీతిచే వ్రాయలేదు.

—శ్రీపిళ్లలోకంజీయర్ సాయించినశ్రీవైష్ణవసమయాచారనిష్కర్షమునందు.—

ఇనివైదికోత్తమరాయ్ వేదమార్గ ప్రతిష్ఠాపనాచార్యరాయ్ సర్వస్వామియాన ఎంబెరుమానార్ దర్శనత్తిల్ అన్వయిత్తు ఆళ్వార్కళుం ఆచార్యరుకళుం అరుళిచ్చెయ్దదివ్య శ్రీసూక్తికళానవాలాయి రప్రభందంగళైయుం అభ్యసిత్తు తధ్యదార్థసత్సం ప్రదాయసిద్ధజ్ఞానానుష్టానానభిజ్ఞరాయ్ తత్తత్ జ్ఞానానుష్టానం గళుక్కు శేరాదపడియాన విపరీతార్థంగళై శొల్లి అవైదికమాయిరుక్కిర శంఖచక్రధారణ దుర్గాదిదేవతాంతర ప్రియమాన మధ్యమాసాధ్యశుద్ధ ద్రవ్యాహారాభి లాషికళాయ్ వర్ణాశ్రమంగళై యళిత్తు విహితావిహిత విభాగానభిజ్ఞరాయ్ ఇప్పడి దురాహారదుర్ విషయకప్రవణరాయ్ భుర్మతస్థరాయ్ యిరుక్కుమత్తాలవర్ కళుక్కు దేవతాంతరపరత్వశంకైయుండాయిరుక్కుమదుసిద్ధం; అకైయాలె అవర్కళై అరక్కరశురరాగవుమిప్పడినిశ్చయిక్కక్కడవైయిల్ లై అనిసాయించినప్రకారముగనుండువార్ల వద్దఅవైదికచ

క్రధారణాదులనుచేసుకొనక. భగవచ్ఛాస్త్రమునందు "చక్రాదిధారణంపుం సాంపరసంబన్ధవేదనమ్। పతివ్రతానిమిత్తం హివలయాదివిభూషణమ్" అనియు "పశ్చాచ్ఛన్వేన సూత్రేణకృత్వాగ్నిస్థాపనాదికమ్।మూలమంత్రేణ హుత్వా జ్యంతతఃప్రత్యక్షరాహుతిః । ఏకాపునశ్చసర్వేః॥పౌరుషీవిశ్వషోడశ। హుత్వా త్రిర్విష్ణుగాయత్ర్యావైష్ణవైశ్చాపి హేతిభిః । వేదాదిభిస్తథామ న్త్రైస్తథై వజుహుయాద్ఘృతమ్ । చక్రంచపాఞ్చజన్యం చతస్మిన్నగ్నౌవినిక్షిపేత్ । పున శ్చపూజా కర్తవ్యాగన్ధపుష్పోపహారకైః" అనియు"అగ్నినైవతుసంతప్తంచక్ర మాదాయవైద్విజః । ధారయేత్సర్వవర్ణానాం హరిసాలోక్యసిద్ధయే స్వా గ్నౌకుర్యాద్బ్రహ్మచారీ తప్తచక్రాఙ్కధారణమ్ । స్వాగ్నౌకుర్యాద్గృహీత ద్వత్ వానప్రస్థస్తథైవచ । దేవాలయాగ్నౌ కుర్యాద్యతిస్తప్తాఙ్కధారణ మ్" అనియు "అథస్త్రీశూద్రసంకీర్ణ నిర్మూలపతితాదిషు । అనన్యేనాన్యదృష్టా చ । కృతాపినకృతాభవేత్ । అతోన్యత్రాను విధివత్కర్తవ్యాశరణాగతిః" అ ని శంఖచక్రాద్యంకనము వైదిక మంత్రసాధ్యహోమ పూర్వకమును ప్ర తిష్ఠితసుదర్శన పాంచజన్యనిర్వర్తనీయమునుగాన తత్ప్రతిష్ఠా హోమాం గకమంత్రాధికారములేని వారలను ఏర్పరచినటులైతె ఆయేర్పాటు భగవదా జ్ఞారూపమగు వైదీకమర్యాదలకు విరోధమౌనని, ఆవ్రతమప్రమాణముగఅం గీకరించిన వేదమునందు "ఆచార్యోవేదసంపన్నః" "ఆచార్యవాన్ పురుషోవే ద" "తద్విజ్ఞానార్థం సగురుమేవాభిగచ్ఛేత్సమిత్పాణి శ్రోత్రియం బ్రహ్మనిష్ఠ మ్" అని వేదసంపన్నత్వాదులను, అపస్తంభసూత్రమునందు "అభిజనవిద్యా సముదితం సమాహితం సంస్కర్తారమిప్సేత్"అనిఅభిజనవిద్యావృత్తములను ఆచార్యునికిలక్షణములుగాసాయించియుండుటయును, పాద్మోత్తరమునందు- ఆ చార్యోవేదసంపన్నోవిష్ణుభక్తోవిమత్సరః । మన్త్రజ్ఞోమన్త్రభక్తశ్చసదామ న్త్రాశ్రియశ్శుచిః । సత్సంప్రదాయసంయుక్తోబ్రహ్మవిద్యావిశారదః । బ్రాహ్మ ణోవీతరాగశ్చ క్రోధలోభవివర్జితః । ఏవమాది గుణైర్యుక్త ఆచార్యస్సఉదా హృతః" అని ఆచార్యుడు వేదసంపన్నుడై బ్రాహ్మణుడై విష్ణుభక్తుడై, తిరు మన్త్రార్థజ్ఞానానుష్ఠానములు గలవాడై సత్సంప్రదాయ సంయుక్తుడై బ్రహ్మ విద్యా విశారదుడై వీతరాగుడై క్రోధలోభవివర్జితుడై యుండుఅభిజనవిద్యా

వృత్తములుగల అగ్రవర్ణస్థులె ఆచార్యపదమునకర్హులని చెప్పియుండడమునుపర్యా
లోచించి శ్రియఃపతినియమనముచే ‹‹గురురార్థోమూర్ధ్నో హానిరసఘుజీవేనసహి
తః।సుకారార్థో హేతుస్సహాఘుటకభావేనజఇతిభువిప్రాదుర్భూతంవపతి సహి
రామానుజఇతిప్రసిద్ధోనఃపాయాత్ప్రబలతరసంసారభయతః" అనిసాయించి
నప్రకారము పురుషకారఉపాయవేషములతో ఆచార్యరూపముతోతిరువవతరిం
చినవారలై "ఆచినోతిహిశాస్త్రార్థా। నాచారేస్థాపయత్యపి। స్వయమాచర
తేయస్తు ఆచార్యస్సోభిధీయతే॥ గుశబ్దస్త్వంధకారస్స్యాద్రుశబ్దస్తన్నిరోధకః।
అంధకారనిరోధిత్వాద్గురురిత్యభిధీయతే॥" అనప్రమాణప్రకారముఆచార్యగు
రుశబ్దములకుముఖ్యవాచ్యులై వేదార్థసంగ్రహ, గీతాభాష్య, శ్రీభాష్యాదులచే
వేదబాహ్య కుదృష్టులు శ్రుతిగీతసూత్రములకుమధ్య కల్పించిన అపార్థములను
నిరసించి అనాదిసిద్ధమగు యథార్థార్థములను బయిలుపెట్టిన "విష్ణుశ్శేషీతదీ
య్యశ్శుభగుణనిలయో విగ్రహశ్శ్రీశఠారిః। శ్రీమాన్ రామానుజార్యఃపదకమల
యుగంభాతిరమ్యంతదీయమ్। తస్మిన్ రామానుజార్యే గురురితిచపదం భాతి
నాన్యత్రతస్మా। చ్ఛిష్టంశ్రీమద్గురూణాంకులమిదమఖిలం తస్యనాథస్య శేషః॥"
అనుప్రకారము పరత్వము శ్రియఃపతియందుప్రకాశించునట్లు గురుత్వము తమ
యందుప్రకాశించిన గురుకులశేషినై "అర్వాఞ్చోయత్పదసరసిజద్వన్ద్వమాశ్రి
త్యపూర్వేమూర్ధ్నాయస్యాన్వయముపగతా దేశికా ముక్తిమాపుః సోయం
రామానుజమునిరపి స్వీయముక్తిం కరస్థాం యత్సమ్బన్ధాదమనుతకథం వర్ణ్యతే
శ్కూరనాథః." అనుతిరుముడితిరువడిసంబంధముచే పూర్వోత్తరాచార్యులకు
ముక్తిప్రదులై "సత్యంసత్యంపునస్సత్యంయతిరాజోజగద్గురుః।సఏవసర్వలోకా
నా ముద్ధర్తా నాత్రసంశయః" అని సాయించిన ప్రకారము జగద్గురువై సర్వో
త్తారకులై వేంచేసియుండెడు శ్రీ ఉడయవరులు.— (శివిల్, క్రిమినల్ పవరు)
రక్షశిక్షాధికారములు రెంటినికలిగిన వారొకరు, కేవలరక్షాధికారము కలిగిన
వారొకరు, కేవలశిక్షాధికారముకలిగినవారొకరు, వీరిముగ్గురిలోనుభయాధికా
రములు కలిగినవారు, రెంటినిజరిపించేలాగునను కేవలరక్షాధికారముకలిగినవా
రువాటినే జరిపించేలాగునను కేవలశిక్షాధికారమును కలిగినవారువాటినేజరిపిం
చేలాగునను, జాతికృతబ్రాహ్మణ్యముజ్ఞానకృతబ్రాహ్మణ్యమువృత్తికృతబ్రాహ్మ

ణ్యము కలిగినవారిలో జాతికృతబ్రాహ్మణ్యాదులుకలిగినవారికి తాపాది పంచసంస్కార పూర్వకముగ మంత్ర మంత్రార్థజ్ఞానానుష్ఠానముల నుపదేశించెడు యోగ్యత కలిగియుండడమును, కేవలజ్ఞానకృత బ్రాహ్మణ్యము కేవలవృత్తికృత బ్రాహ్మణ్యముగలవారికి—"ఉయ్యోనినైవృణ్ణాకిలుజ్జురుకళ్ తమ్పతత్తే । వైయమన్నుతనైన్ఱు । యిన్దమానిలత్తీర్ । మెయ్యారై కేళ్ పైయరవిల్ మాయన్ పరమపదముజ్జళుకాళమ్ । కైయిలజ్జానెల్లికని॥" అని ఆచార్యప్రావణ్యమున జ్ఞానానుష్ఠానములను బోధించెడు యోగ్యతకలిగియుండడమునుపర్యాలోచించి, శాస్త్రశిష్టశరణ్యాభిమతములను చక్కగా తెలిసినపరమభాగవతులగు తిరుకచ్చినంబి తిరువుళ్లమునెరుగుటకై శ్రీఉడయవరులు, తిరుకచ్చినంబిగారినితమకుతిరువిలచ్చినప్రసాదించుమనిప్రార్థించగా "నంబియుంవారీర్ ఇతైయాఝవారే! పేరరుళాళర్ పొరుళల్లాదయెనై ఏపొరుళాకి అడిమైకొండదు కండునీర్ విరుంబినీరాయినుం" కిమప్యత్రాభిజాయన్తేయోగినస్సర్వయోనిషు । ప్రత్యక్షితాత్మనాథా నాం నైషాంచిన్త్యంకులాదికమ్" ఎన్గిరపడియే ఆత్మగుణత్తుకళ్ శేర్న్దిరుదుళ్ల పరమవైదిక నిష్ఠమై ఉడయరాయ్ శెయ్యానిన్ఱీరాయినుం, వర్ణాశ్రమత్తుకళ్ అదుత్తవైదిక మర్యాదైకళ్ పోక్ దిరాదదెన్ఱు విలక్కి యరుళినారెన్ఱుం" సాయించిన దానిని పిమ్మట దేవపెరుమాళ్ల తిరువుళ్లమును నెరుంగుటకై శ్రీవుడయవరులు తిరుకచ్చినంబిగార్లతో దాసునికి కొన్నిసంశయములు కలవు అవియేవియని దేవ్పెరుమాళ్లకు విన్నపముచేసి తెలిసికొనివచ్చి సాయించ వలయునని ప్రార్థించినపుడు దేవ్పెరుమాళ్లు తిరుకచ్చినంబిగారితో "సహజదాస్యత్తై యుడయనాయ్ ఛన్దానువర్తనంపణ్ణియిరుప్పానొరుత్తన్ నాంసాదీ పనుడనే విద్యాభ్యా సంపణ్ణినాప్పోలె పలవిడంగళిలుం సకలశాస్త్రంగళైయుం సక్కృతాఖలత్తిలె ఉళ్లపడి అరిందిరుప్పానొరుత్తన్ నమ్మైకేట్కిరా నిత్తనై పరత్వంనామే దర్శనంబేధమె ఉపాయంప్రపత్తియే అన్తిమస్మృతి వేండాశరీరావసానత్తిలే మోక్షం పెరియనంబిగళై ఆశ్రయిప్పదు" అని సాయించిన వానిని తిరువుళ్లము లోపర్యాలోచించి శ్రీఉడయవరులు అభిజన విద్యావృత్తములుగల అగ్రవర్ణస్థులలో నేర్పరచిన డెబ్బదినాలుగు సింహాసనాధిపతుల సన్నిధులయందును వారి యపరావతారులగు శ్రీమణవాళ మహామునులు నేర్పరచిన అష్టదిగ్గజముల సన్నిధులయందును పంచ

సంస్కార సంపన్నులై "శ్రీమన్నారాయణ స్వామీదాసస్త్వమసితస్యమై! ప రమీపృన్నస్త మేవార్థ మనుకూలో విసర్జయేత్ । ప్రాతికూల్యం సువిస్రబ్ధస్సం ప్రార్థ్యశరణంహరిం । వ్రజతస్యైవచరణౌతత్రైవాత్మానసమర్పయ ॥ నిత్యం విష్ణుంపరంకర్మకురునిం ద్యానిమాకృధాః ॥ యజస్వనిత్యమాత్మె శంమారంసీర న్యదేవతాః । లక్ష్యస్వలక్షణైర్భాగ్యర్లక్షిష్టామాన్యలక్షణైః ॥ ఉపాస్యవైష్ణవా న్నిత్యమసతో మోపసీసరః ॥ ప్రత్యాదేశంప్రణమ్యోమిత్యక్త్వాత్మానం నివేద యేత్" ఇత్యాదికల్పోక్తవచనముల ప్రకారమును.

— సాత్వికబ్రాహ్మవిద్యావిలాసము. —

వేదముమొదలు శిల్పశాస్త్రమువరకు శాస్త్రములెన్నిగలవో అవియన్ని యు సామాన్యాకారముగ వైదిక కర్మప్రతిపాదక శాస్త్రములని చెప్పబడు ను "వైదికశబ్దమునకు వేదమే హేతువుగానుండ తక్కిన శాస్త్రము లెందుకనిన ఆవేదార్థమునే బ్రహ్మాది దేవతలును దక్షమరీచిమొదలగు నవప్రజాపతులును వశిష్ఠాదిబ్రహ్మఋషులును, స్వాయంభు వాదిమనువులును, జనకాదిరాజఋ షులును తమబుద్ధులకు గోచరించినమాత్రము, లోకోపకారముగస్మృతిపురా ణాగమాదులు మొదలగుశాస్త్రములను రచియించిరి. అవి వైదికధర్మమునకు చేరియుండుటచే వైదికశాస్త్రములని చెప్పబడును. వీటికన్నిటికిమూలము, అనాదిన్నై, నిత్యమై సత్యమైయుండెడువేదమె, జీవస్వరూప, పరస్వరూప, ప్రకృతిస్వరూపములుమూడును, ప్రకాశింపచేయుటయే వీటికిప్రయోజనము. యిందెవరికి ప్రయోజనమనిన సచ్చిదానందస్వరూపమై, సమానాధికరహిత మై నిరపేక్షముగా యుండుటచే, బ్రహ్మమునకుగాదు జడస్వరూపమగుటచే ప్రకృతికిని గాదు, ప్రకృతివశ్యుడై దుఃఖాకులుడై సాపేక్షుడై యుండెడు ఆత్మకే ప్రయోజనకారి యగుట ప్రకాశకమై యుండును. దీపమువలె వేదము విశేషోపకారియై యుండును, అదియెట్లనిన ప్రకృతి సంబంధమునకు హే తువగు మహాపాతకోపపాతకాదులుచేయ తగదనినిషేధించుటచేతను ఐహి కాముష్మిక మోక్ష హేతువులగు కర్మాదుల విధించుటచేతను, వేదములుత్రై గుణ్య విషయములైనది. అందు సాత్విక శాస్త్రప్రతిపాద్యమైన వస్తువేప రబ్రహ్మము. బ్రాహ్మణజాతికి విధితమైన వైదికధర్మమునకు ఆద్యంతములు యుండుము, యెవడు ప్రతిపాద్యుడో వాడే బ్రహ్మమనియు,సృష్టిస్థితి సంహార

ములకు కర్తయెవఁడో వాఁడే బ్రహ్మమని నిశ్చయింపవలయుగావున నీక్రమము న, వైదికకర్మాదులయందును, వేదాదులయందును సర్గాదులయందును శ్రీయఃప తేపరబ్రహ్మమని ప్రతిపాదించబడినది. సగుణ నిర్గుణ బ్రహ్మమువాఁడేయని నిశ్చ యింపబడినది— వైదిక ధర్మాధ్యక్షత్వము, వాటికి మూలమైన వేదాధ్యక్షత్వ మునందు ప్రతిపాదింపబడెడు అశేష బ్రహ్మేశ్వ్యక్షత్వము, అందుండెడు సర్వ లోక సర్వదేవతాధ్యక్షత్వము, శ్రీమన్నారాయణునియందుండుటచే శ్రీమన్నా రాయణుఁడే సమానాధిక రహితపర బ్రహ్మమనునదినిశ్చయము. మనుయాజ్ఞవ ల్క్యాదులు శ్రీమన్నారాయణ చిహ్నమంత్రపూజావిశేషములతో స్మృతీతిహా సపురాణాదులయందితర దేవతల చిహ్న మంత్రపూజావిశేషములను చెప్పు టకుకారణమేమనిన, ఆమను యాజ్ఞవల్క్యాదులు వేదవాక్య తాత్పర్యముల ను తెలుసుకొని వేదపురుషుని హృదయమును తెలసికొని, దేవ, దానవ, మా నవుల యపేక్షితములను తెలిసికొని యధికారానుగుణముగ పరమవైదిక, వైదిక, మిశ్రవైదిక, శైవ, పూజాదులను స్మృతేతిహాస పురాణాదులయం దు విధించియున్నారు. వేదపురుషుని హృదయ మెట్టిది వేదవాక్యతాత్పర్యమెద్ది యనిన, వేదపురుషుడు స్వగత కర్మకాండ, జ్ఞానకాండములు రెంటిచే, ఐహి కాముష్మిక మోక్ష ఫలసాధనములను విధించెను. యది యెట్లనిన పూర్వకాండ మునందు తామసవాక్యములచే ఐహికులకు, రుద్ర, దుర్గా, గణపతి, క్షేత్రపా లకాదుల లాంఛన మంత్రపూజలు విధించినది. రాజసవాక్యములచే ఆముష్మి కులకు చతుర్ముఖ సురేంద్రసూర్యాగ్నుల లాంఛన మంత్రపూజలు విధించినది. జ్ఞానకాండములోని సాత్విక వాక్యములచే ముముక్షువులకు శ్రీమన్నారాయణు ని లాంఛన పూజామంత్రములను విధించెను. ఋషులా వేద తాత్పర్యములను తె లసికొని యిహలోక సుఖము నపేక్షించువారలకు రుద్రదుర్గాదిపూజలును, వి శేషించి, మోక్షాపేక్షగలవారలకు విష్ణుపూజయును, కేవలము ఆముష్మికుల కందరికిని దేవతాంతరములను చేర్చి, యజ్ఞాదికర్మములను విధించిరి. ఇహలో కభోగములను, స్వర్గాదిభోగములను, మోక్షమును అపేక్షించు వారలకు, తమోవైదికమునదుర్గాగణపతులను, సాత్విక వైదికమున శ్రీమన్నారాయణు ని, రాజసవైదికమున చతుర్ముఖ సూర్యాగ్నులను చేర్చి పంచపూజగావిధిం

చిరి. ఇవి మిశ్రవైదికమని చెప్పబడును. పరమ వైదికులగు వైష్ణవులకుఫలముప రమపదము. వైదికులకు ఫలములు స్వర్గాది బ్రహ్మలోకపర్యంతమగునా ముష్మి క మోక్షములు. మిశ్రవైదికులకుఫలములుఐహికాముష్మిక మోక్షములు మూడు నుక్రమముగానగును.

శైవులకు ఫలము కైలాసము శివలోకము,
పరమవైదికులు మోక్షమొకటియే యపేక్షించువారు.
వైదికులు ఆముష్మికమోక్షములు రెంటిని యపేక్షించువారు.
మిశ్రవైదికులు, ఐహికాముష్మిక మోక్షములు మూటినియపేక్షించువారు
తామసులు, ఐహికమొకటియే యపేక్షించువారు.
శైవులు కైలాసమును శివలోకము నపేక్షించువారు.
పరమ వైదికము సద్యోముక్తికి హేతువుగానుండును.
వైదికము క్రమముక్తికి హేతువుగానుండును.

వేదమిట్లు సకల ఫలసాధనములను ప్రతిపాదించుటచేతనే వేదముప్రబల ప్రమాణము. ఈసాత్విక ధర్మలాంఛనముల నాకమూలయందు దూషించినమి శ్రవైదిక శైవప్రమాణ వాక్యములకు గతియేమనిన, సత్వ, రజస్తమోమిశ్రగు ణములు పరస్పర విరుద్ధములుగా నొకటి కొకటి దూషించుకొను చునుండునది యేసహజముగా నుండును. అది ఆశ్చర్యముకాదు. ఇందు విశేషగుణముగలధ ర్మములను గ్రహించునదియే సత్పురుషలక్షణము.

కొందరాత్మయె బ్రహ్మమనిచెప్పుదురు, అదివాదమాత్రమింతియకాని వై దికముకాదు. సకల మతస్థులకును సకల సమయస్థులకునుఆయామతములకు తగి న ఋషిప్రోక్తాగమములును, శాస్త్రములును కలవు, యీమాయావాదులకై తే ఒకమాయావాదశాస్త్రమని యైనను, ఒకమాయావాద ఆగమమనియైన ను, ఒకమాయావాద సంహితయని యైనను ఒకమాయావాదేతి హాసమని యైనను ఉన్నట్లెచ్చట నైన ప్రతిపాదింపబడలేదే, వారు వాదించుటకుబలమే మనిన వైదికశాస్త్రములకు విపరీతార్థములును కల్పించి యుక్తిబలముచేవా దింతురు. వారు చెప్పుడు యర్థములు యథార్థములు కావోయనిన కావు, ఆ

దియెట్లనగా, అనాదిగాయుండు వైదిక కర్మములయందుఉపాస్యోపాసకజీవ పరభేదములు వ్యక్తముగా నుండుటచే తాముదానినసుష్టించుచుండుట యసత్యములని చెప్పుకొనుచుందురు. ఆలాగు వైదికములసత్యముల నిచెప్పకుండి రేని వారలఅద్వైతశబ్దమూయావాదమునిలువనేరదు. వేదవైదికప్రపంచములుప్రత్యక్షముగానుండ అసృతమని చెప్పుటయెట్లనిన, నది వ్యవహారదశయనియు, పారమార్థిక దశయనియు, బ్రహ్మమునకు రెండు దశలు కల్పించి చెప్పుదురు. బ్రహ్మమునకు రెండుదశలు చెప్పవచ్చునాయనిన, వాటికి వ్యవహారదశ అబద్ధమనియు చెప్పుదురు, అబద్ధమని చెప్పెడు వస్తువులేకుండ వలయుగాక ప్రత్యక్షముగానుండుట యెట్లనిన,కలదని తోచునది భ్రాంతియందురు. భ్రాంతియగుట యెట్లనిన శుక్తియందు రజతముకల్పనా భ్రాంతిలక్షణమని చెప్పుదురు. భ్రాంతి అనెడు గుణము గలిగనేని భ్రాంతుడనెడు నొక గుణియుండుట ప్రసిద్ధమేకదాయనిన నాని మాయోపాధిశక్తిబలముచే జీవుడైనట్లు తోచునింతియకాని యిది బ్రహ్మమేయని చెప్పుదురు. అఖండ శుద్ధ నిత్యపరమానంద స్వరూపమైన బ్రహ్మమునకు జీవత్వము కల్పించెడు ఉపాధిరూపమైన మాయయొకటి కలదు కదాయనిన, కలదనిచెప్పుదురు .కలిగనేని అద్వైతమాయా వాదమునకు భంగముకలుగునే యనిన, యుక్తితోచకనది యనిర్వచనీయమనినోరుమూసుకొని ఊరకయుందురు. ఇంతియేగాక ,మాయావాదము నింతకు మించలేదుసుమీ.

పాద్మే—"మాయావాద మసచ్ఛాస్త్రం ప్రచ్ఛన్నం బౌద్ధముచ్యతే ।
పరమాత్మజీవ యోరైక్యం మయాత్రప్రతిపాద్యతే॥
వేదార్థవన్మహాశాస్త్రం మాయావాదమ వైదికమ్ ।
మయాత్ర కథితందేవీ అసతాంనాశకారణాత్ ॥
బ్రహ్మణశ్చ పరంరూపం నైర్గుణ్యాం వక్ష్యతేమయా ।
సర్వేజగదు పద్రవ్యం మోహనార్థం కలౌయుగే॥"

—అద్వైత మతమునందు ప్రమాణము.—

"తుచ్ఛానిర్వచనీయ్యాచవాస్తవీ త్రివిధామతా ।
జ్ఞేయామాయాత్రిభిర్బోధై శ్శ్రౌతయౌక్తికలౌకికైః॥"

—తత్త్వశేఖరమునందు.—

అవిద్యానివర్తియే మోక్షమనెడుపక్షమనను రూపపన్నము, అదిసుఖరూపము కానందున సుఖసాధనమనకూడదు. బ్రహ్మమునకు సుఖములేనందున, సుఖముండెనేని బ్రహ్మము సవిశేషమగును. తిరోధానని వృత్తిమోక్షమనెడు పక్షముచేరదు. సుఖరూపము కానందుచే తిరోహిత సుఖమునకు ప్రకాశకమనిన జీవుని సుఖమునకు ప్రకాశకమా, పరుని సుఖమునకు ప్రకాశకమాయనిన జీవ సుఖమునకు ప్రకాశక మనకూడదు. జీవుడు నశించుటచే. పరసుఖ ప్రకాశక మనకూడదు. అందుకు తిరోధానములేనందున. ఉపాధి ప్రదేశమునందు సుఖము తిరోహితముంచే సర్వజ్ఞుడుకాకుండవలయు.

స్వాభావిక భేదాభేద పక్షమునందును మోక్షము పురుషార్థము కాదు. ముక్తునికి బద్ధునితో అభేదముండుటచే బద్ధుని దుఃఖముముక్తునికి వచ్చుటచే. ఈశ్వరునికి జీవునితో భేదముండుటచే జీవుని దుఃఖము ఈశ్వరునికి వచ్చుటచే.

— దశమతదర్శిని —

భగవదవతారమగు శ్రీవేదవ్యాస భగవానులు వేదసంప్రదాయమును ప్రవర్తింపించి వేదార్థ నిర్ణయముకొరకు స్వశిష్య జైమినిమొదలగు వారిచెకర్మ కాండ దేవతాకాండములను, స్వయమెవ బ్రహ్మకాండమును ప్రవర్తింపించెను. అందు సకలదేవతాంతర్యామియైన బ్రహ్మశబ్దవాచ్యుడైన విష్ణువే సాక్షాత్తుగాను, పరంపరగానుసర్వకర్మసమారాధ్యుడనియు, కర్మస్వరూపభేదతదంగాదులిట్టివనియు దేవతా స్వరూపభేద తదుపాసనాదులిట్టివనియు, కర్మకాండదేవతాకాండములయందు చెప్పబడియె. కర్మాన్విత దేవతులకు చైతన్యవిగ్రహాదులు లేవనియు. జీవాతిరిక్త పరమాత్మలేదనియు.కర్మజన్యాపూర్వమేఫల సాధనమనియు. జగత్తుప్రవాహ రూపేణ నిత్యమైసృష్టి ప్రళయములు లేవనియు. చతుర్థ్యంతాదిశబ్ద స్వరూపమే దేవతయనియు.తుర్యాశ్రమములేదనియు. దేవతులకుకర్మోపాసనాదులు లేవనియు. ఇత్యాదులుఅర్వాచీనభాట్టప్రభాకరాదులు వాఖ్యానమొనర్చిరి. ఈయర్థముస్వాచార్యులగు వేదవ్యాసభగవానులకనభిమతమగుటచే, జైమినిభగవానుల కనభిమతమనియు. సేశ్వరమీమాంసాదులయందుప్రతిపాదించబడియె. ప్రకృతిపురుష కాలవిశిష్టమైజ్ఞానశక్త్యాద్యనంతకల్యా

ణగుణాకరమై పురుషోత్తమ నారాయణాదిశబ్దవాచ్యమైనబ్రహ్మమే ఉపాదాన నిమిత్త సహకారిరూపమగు త్రివిధకారణమని చెప్పి- ఈబ్రహ్మకారణ వాదము నందు మందమతులకుదర్శనాంతరములయందుబ్రహ్మకాండమునందు నిరసింపబడినది. అవియేవియనిన కపిల పతంజలి కణాద సుగత జైన పశుపతాది మతములు.

నిర్విశేషచైతన్యమునూత్రమే సత్యము. ప్రపంచము ఆచైతన్యపు యవిద్యా పరికల్పితమయినందునమిథ్య చైతన్యస్వరూపమైనబ్రహ్మమే అంతఃకరణావచ్ఛిన్నమైనా, తత్ ప్రతిబింబితమయినా జీవుడయినందున జీవబ్రహ్మములకు భేదములేదు. (అద్వైతం) ఏవంవిధాద్వైతజ్ఞానముచే అవిద్యా నివృత్తియే మోక్షమనడము సర్వమాయావాదులకును సిద్ధాంతము. ఇందుజీవేశ్వరవిభాగాది విషయమయిన అవాంతర పక్షములు వారిచేతనే అన్యోన్య నిరస్తములయియున్నవి.

—మాయావాద ఖండనము.—

అజ్ఞానముచే ప్రపంచము కల్పితమనునది అనుపపన్నము. జ్ఞానరూపమైన బ్రహ్మమును తన్నివర్త్యమైన అజ్ఞానము ఆవరించనేరదు. ఆవరించెనేనిదానికి నివర్తకములేదు. తేజస్సును తిమిరమావరించచాలదు. ఆవరించెనేనిఅందుకు తేజస్సు నివర్తకముగాకనుండుటచే వేరునివర్తకములేదే. శుక్తిత్వముతోచక శుక్తిస్వరూపమాత్రముతోచి, అందునరజితభ్రమముకలిగిన పిమ్మట, శుక్తిత్వము తోచితె, అదినివృత్తమగును. అట్లు బ్రహ్మస్వరూపము, సధర్మకముకానందున స్వరూపమాత్రముతోచితే ప్రపంచ భ్రమము ప్రతిబద్ధమగును. అదితోచకుండెనేని భ్రమహేతువులేదు. గనుక ప్రపంచ భ్రమమనుపపన్నము.

కాచాది దోషము సత్యమగుటచే భ్రమహేతుత్వము కూడును. అవిద్యాఖ్యదోషము, మిథ్యయగుటచే భ్రమహేతుత్వముకూడదు. అదికూడునంటేబ్రహ్మస్వరూపమైన అధిష్టానము మిథ్యయని, అంగీకరించినాప్రపంచభ్రమమే కలుగవచ్చును. అవిద్యానివృత్తి బ్రహ్మస్వరూపమునకంటే అతిరిక్తమా అనతిరిక్తమా? అదిఅతిరిక్తమగునేని అది సత్యమంటేఅద్వైతహానిప్రసంగించును. మిథ్యయంటిమేనిదోషముమిథ్యయగును. అదిబ్రహ్మస్వరూపానతిరిక్తయనునప్పుడు

బ్రహ్మస్వరూపము నిత్యమగుటచే తత్వజ్ఞాన సాత్యత్వము భగ్న మగును. ఈ తత్వజ్ఞానము ఉపదేశా సంభవముచే దుర్ఘటము గీతాచార్య ప్రభృతులకు తత్వజ్ఞానము కలిగి యుండెనేని స్వ వ్యతిరిక్త మొకరును లేనందున వారిని గూర్చి యుపదేశము కూడదు. తత్వజ్ఞానము లేకుండెనేని అజ్ఞుడయినందున నుపదేశింప జాలరు. ఒకరికిన్ని తత్వజ్ఞానము కలుగ లేదని చెప్పెడుపక్షమునందునిప్పుడెవరికిని తచ్ఛ్రవణాదిప్రవృత్తికూడదు. జ్ఞానము కలిగినా మోక్షము కలుగలేదంటే శుకాదులు ముక్తులయినారనెడు ప్రసిద్ధి కూడదు. వాక్య జన్య జ్ఞానము మోక్ష సాధనమైతే ధ్యానాది విధులు వ్యర్థము లగును. అపరోక్ష భ్రమమునకు పరోక్షమయిన వాక్య జన్య జ్ఞానము నివర్తకము కానేరదు. శబ్దజ్ఞానమునకు అపరోక్షత్వము గోవునకు అశ్వత్వమువలె అసంభావితము. ధ్యానాది విధులు అద్వైత సాక్షాత్కారార్థమనునదియు ననుచితము ధ్యానాదులు భేద వాసనా దాయకములగుటచే.

ప్రత్యక్షాది సకల ప్రమాణముల యందును విశిష్ట వస్తువే విషయమైనందుచే నిర్విశేష వస్తు విషయమునకు ప్రమాణము లేదు. చైతన్య స్వరూప మాత్రమునందు యోగాచారునికి మాయా వాదులకును వివాదము లేదు. ఇక చైతన్యము క్షణిక మనెడు యోగాచారుని గురించి చైతన్యము నిత్యమని మాయావాదులు వాదించునపుడు సాధ్యమయిన నిత్యత్వము స్వరూపాత్మకమా? భిన్నమా? అందు స్వరూపాత్మకమంటే స్వరూపమునందు వివాదము లేనందున సాధనము వ్యర్థము. స్వరూపాతిరిక్తమైతే సవిశేషత్వము ప్రసంగించును. నిత్యత్వ సాధకమయిన హేతువైనది చైతన్య స్వరూపమయిన పక్షధర్మమునందు లేకుండెనేని స్వరూపాసిద్ధి దోషము ప్రసంగించును. హేతువు కలిగ్గానేని హేతుధర్మముచే సవిశేషత్వము ప్రసంగించును. "అయం ఘటః" అనెడు ప్రతీతి మొదలగు ప్రత్యక్షములు ఇదమిత్థమని గోచరించుటచే నిర్విశేష వస్తువుయందు ప్రమాణము కానేరదు. ప్రకృతి ప్రత్యయ రూపముచేతను పదవాక్య రూపముచేతను విశిష్ట బోధకమయిన శబ్ద ప్రమాణమును నిర్విశేష వస్తువునందు ప్రమాణము కానేరదు. గాన సంసారబంధము మిథ్య.

అందుకు నిర్విశేష బ్రహ్మజ్ఞానము నివర్తకమని చెప్పగూడనందున ఉపాసన జన్య భగవత్ప్రసాదమే సత్యమై కర్మాది రూపమయిన సంసారమునకు నివర్తకమని అంగీకరించ వలయు. ఈమాయావాది మతదూషణము భాష్యాదులయందు బహు విధములుగా విస్తరించి చెప్పబడియున్నది.

విశిష్టాద్వైతమునందు బ్రహ్మము చిదచిత్ శరీరకత్వేన ఉపాదానముగను సంకల్పాశ్రయత్వేన నిమిత్తముగను కాలాది విశిష్టత్వేన సహకారిగను ఇట్లు త్రివిధ కారణముగా నుండును. అపృథక్ సిద్ధ సంబంధముచే అవస్థాశ్రయముగా నుండునది ఉపాదానముగాన ఘటమునకు మృత్పిండము ఉపాదానమాత్రమై భూతల మనుపాదానముగా నుండును. సర్వ ప్రయోగానుగతమయిన ఉపాదానశబ్దార్థము ఒప్పుకొనవలయుగాన అపృథక్సిద్ధసంబంధము వివక్షితము. నిమిత్త కారణమునకు ఉపాదాన కారణ మునకు భేదము మృత్ పిండమునకు కుమ్మరవానికి శరీర శరీరిభావము లేనందుచే వచ్చినది. కించ వాటికి భేదనియమము లేదు. కాలమునకు స్వసంయోగమునందు కాలత్వేన నిమిత్తత్వమును ద్రవ్యత్వేన సమవాయి కారణత్వమును వైశేషికు లంగీకరించినందున బ్రహ్మము అభిన్ననిమిత్తోపాదాన కారణత్వమునకు ఊర్ణనాభిని శ్రుతియే దృష్టాంతముగ చెప్పుటచే స్వశరీర పరిణామ యితృత్వరూపియయిన అభిన్న నిమిత్తోపాదానత్వము శ్రుత్యభిమతముగా నుండును మృత్పిండము స్వయంశరీరి కానందుచే ఉపాదాన మాత్రముగా నుండును. కుమ్మరవాడు మృత్పిండ శరీరకుడు కానందుచే నిమిత్తమాత్రముగానుండును. ఊర్ణనాభియైనది పరిణామ శరీరకమై పరిణామయితా యైనందున అభిన్న నిమిత్తోపాదానముగా నుండును. అది దృష్టాంత మగుటచే బ్రహ్మము స్వశరీర పరిణామయితాయై యభిన్న నిమిత్తోపాదానముగ నుండును. సగుణత్వాదుల నంగీకరించుటచే సగుణ శ్రుత్యాదులకు స్వారస్యము కలదు. గుణాది నిషేధ శ్రుతులు హేయగుణాద్యభావపరములు ఐక్య విధులు విశిష్టైక్య పరములు భేద నిషేధము విహితైక్య విరోధి, స్వతంత్ర భేద నిషేధపరము వాచ్యత్వాది నిషేధ శ్రుతి పరిచ్ఛేదాభావ పరము. ఉత్పత్తినిషేధము కర్మ కృతోత్పత్త్యభావపరము. ఉత్పత్తిశ్రుతులు స్వేచ్ఛా హేతుకావతారపరములు. జీవ

లకు పరస్పరైక్యవచనము జ్ఞానైకాకారతయా ప్రకారైక్యపరము. బ్రహ్మము నకు అద్వితీయ వచనము చిదచిచ్ఛరీరకత్వేన స్వజాతీయద్వితీయపరము. ఇట్లు శరీర శరీరులకు భేదము ఒప్పుకొనుటచే బంధమోక్షవ్యవస్థయు ఉపదేశాదులు తత్త్వజ్ఞానవ్యవస్థయు ఉపపన్నము. చేతనుని ఆద్యప్రవృత్తియందు ఈశ్వరుడు స్వస్వాతంత్ర్యముగా చేతన పూర్వకర్మ సాపేక్షుడైనందుచే విధి నిషేధ శాస్త్రవైయర్థ్య ప్రసంగములేదు. ఈశ్వరుడు నిత్యనిరవధిక కల్యాణ గుణాశ్రయుండై యుండినా చేతనుల యాగోపాసనాది జన్యప్రసాద విశేషములు ప్రామాణికములగుటచే నిర్వికారశ్రుతులు హేయ వికారాభావ పరములు. ప్రపంచరూపేణ బహుభవనసంకల్పము సిద్ధమగుటచే వికారా పురుషార్థ నిషేధములు సాక్షాత్ సంబంధేన వికారాద్యభావ పరములు. పుణ్యపాప జన్యమయిన భగవత్ప్రీత్య ప్రీతులే స్వర్గ నరకాది హేతువులైనందుచే అపూర్వకల్పన మనపేక్షితము. కల్పభేదములలో ఇంద్రాది వ్యక్తులు నష్టములైనను ఇంద్రాది శరీరియైన పరమాత్మ స్థాయిగా నుండుటచే కృతకర్మమునకును ఫలహాని లేదు. ఇంద్రాది దేవతా ప్రసాదము అవాంతర హేతువైనందున తద్వైయర్థ్యములేదు. పరమాత్మనే మనుష్యాదులకు ఇంద్రాది ద్వారముగాను ఇంద్రాదులకు అద్వారముగాను ఆరాధ్యుడగుటచే ఇంద్రాదులకు యష్టృత్వ యష్టవ్యత్వ విరోధము లేదు. పరబ్రహ్మమునకు చేతనుని ఆద్య దుష్కర్మ ప్రవృత్తియందు అనివర్తనము అనుమతియు స్వాతంత్ర్య ప్రయుక్తమగుటచే దోషము కాదు. స్వాతంత్ర్యము దోషమనునదియు బ్రహ్మము సిద్ధిచేతనా సిద్ధించకనా, బ్రహ్మము సిద్ధించి స్వాతంత్ర్యము దోషమంటే అది బ్రహ్మ సాధక ప్రమాణ సిద్ధమగుటచే దోషముకాదు. బ్రహ్మము సిద్ధించకుండెనేని ప్రథమమున ఆశ్రయము లేనందుచే స్వాతంత్ర్యము దోషముకాదు. ప్రాతికూల్య నివృత్త చేతన విషయమునందు దయాదిగుణములు కార్యకరము లగుటచే వాటికి వైయర్థ్యములేదు. అనాదికర్మప్రవాహ హేతుకమైన ప్రకృతి సంబంధమగు సంసార బంధము సత్యమగుటచే భగవదుపాసనాది జన్య భగవత్ప్రసాదముచే తన్నివృత్తియు నుపపన్నము. చేతనభేదము అంగీకరించుటచేత వ్యక్తి భేదముచే బంధమోక్షములు నుపపన్నములు. ఇట్లు ప్రమేయస్వారస్యము

కలదు. ప్రత్యక్షాదిప్రమాణములు సవిశేషవిషయములని అంగీకరించే ప్రమాణ స్వారస్యము కలదు. ప్రమేయసత్యత్వము అంగీకరించుటచే స్వపక్ష పర పక్ష సాధన దూషణ ప్రమాణ హానియు లేదు. భాగద్వయాత్మకమైన వేద శరీరమునందు పూర్వభాగము మిథ్యా విషయము. ఉత్తర భాగము మాత్రము బ్రహ్మవిషయ మగుటచే సత్యవిషయమని అంగీకరించెడు రాహు మీమాంసకులయిన శంకరాదులవలెను వేదశిరస్సైన యుత్తరభాగము జీవా తిరిక్త బ్రహ్మపరముగాదు. కర్మకర్తలైన జీవులనుమాత్రము ప్రతిపాదించుటచే వేదాంతభాగము నిస్సారమని అంగీకరించేకబంధ మీమాంసకులయిన భాట్ట ప్రభాకరుల వలెగాక వేద శరీరమునందుపూర్వభాగము ఆరాధనభూతకర్మ స్వరూప ప్రతిపాదకము. ఉత్తరభాగముఆరాధ్యభూతబ్రహ్మ ప్రతిపాదకమని అంగీకరించుటచే సమగ్రవేదశిరస్స్వారస్యమున్నుకర్మమీమాంసకర్మస్వరూప విచారపరమనియు దేవతామీమాంస కర్మారాధ్యవాంతర దేవతాస్వరూపాది విచారపరమనియు బ్రహ్మమీమాంస దేవతా కాష్ఠాభూతమయిన బ్రహ్మశబ్ద వాచ్యబ్రహ్మ స్వరూపవిచారపరమనియు అంగీకరించుటచే త్రికాండీ మీమాం సా స్వారస్యము సిద్ధము. ఇట్లు భగవద్భాష్యకారులచే విస్తరింపజేయబడి యున్న విశిష్టాద్వైత సిద్ధాంతమే వ్యాస భగవానులకు అత్యంతాభిమత మగును.

అర్చావతారారాధనమవశ్యకర్తవ్యమను ప్రకరణము.

శ్రీమ దుభయవేదాంత ప్రవర్తక శ్రీమాన్ గోమఠం శ్రీనివాసాచార్యులువారు పరమ కృపచే సంస్కృత మునందు రచియించిన అర్చావతారారాధన వైభవమును, శ్రీమద్వేదమార్గ ప్రతిష్ఠాపనా చార్యోభయ వేదాంతప్రవర్తకులై సకలశాస్త్ర సత్సంప్రదాయ విత్తములై వేంచేసియుండిన శ్రీమత్ పరమహంసే త్యాది శ్రీమాన్ మధురమంగలం ఎంబార్ జీయరు లగు, తిరువేంగడ రామానుజ జీయర్ స్వామి నియ మనముచే, శ్రీమత్పరమహంసేత్యాది పుళియంగుడి శుద్ధ సత్వం రామానుజజీయర్ ద్రవిడ భాషగా నొనర్చిన దాని నిందు నాంధ్ర భాషయం దొనర్పంబడియె.

"శ్రీవేఙ్కటాద్రినిలయః శ్రీనివాసః పరః పుమాన్ తనోతుకౌతుకం నిత్యం విదుషాం కరుణానిధిః । వందారు జనమందారం వందే రామానుజం గురుం సంసార సరణిశ్రాంతం జగచ్ఛాయా మహీరుహమ్"

శ్రియఃపతియై అవాప్త సమస్తకాముడై అపార కారుణ్య సౌశీల్య వాత్సల్యౌదార్యాది నిఖిల కల్యాణగుణ మహోదధియై సృష్టికి పూర్వము అచిద విశిష్టములైన జంతువులను "శాస్త్రఫలం ప్రయోక్తరి" అను ప్రకారము స్నానాది సంకల్పావిరోధముగనే యాదృచ్ఛికాది వ్యాజభూత సుకృత

శ్రీమదుభయ వేదాంతప్రవర్తక శ్రీమాన్‌గోమఠం శ్రీనివాసా చార్యులవారుపరమకృపచేసంస్కృతమునందురచియిం చిన అర్చావతారారాధన వైభవము.

శ్రియఃపతిరపారకారుణ్య సౌశీల్య వాత్సల్యౌదార్యాది నిఖిల కల్యాణ గుణమహోదధిస్సర్వస్వామీ, ప్రాక్సృష్టేరచిద విశిష్టాన్‌జంతూన్‌శాస్త్ర ఫలంప్రయోక్తరీతి,స్నానాదిసంకల్పావిరోధినైవ యాదృచ్ఛికాదినాపిసుకృతైన

ముచే అద్వేషాభిముఖ్యాదిక్రమముచే ఉజ్జిజీవయిషువై ఉభయ విభూతినాథు డైన సర్వేశ్వరుడు స్వానాదిశాసనరూపసోపబ్రహ్మణ వేద సిద్ధ యథాధికార సుకృత దుష్కృత రాశిద్వయ విజ్ఞాన సుకృతానుష్ఠానోపయోగిజ్ఞాన క్రియా శక్తిరూప కరణకళేబరాదులనిచ్చి తదభిప్రాయ జ్ఞాపకమై సోపబ్రహ్మణమైన వేదమును చతుర్ముఖ వ్యాసాదిరూపముగను స్వేనరూపముగను ప్రవర్తింపించి తానునుహార్ద విభవార్చా విగ్రహాదిరూపముచే నవధరించి సత్త్వాదిగుణత్రయ ప్రయుక్త రుచి తారతమ్యముచే ఉపాత్త కర్మజ్ఞాన భక్తి ప్రపదనాది సాధనానుష్ఠాన పరులచే ఆరాధితుడై స్వశాసనాతిలంఘికులై పరమత మోగుణ విశిష్టులయిన నాస్తికులను శిక్షించెడు వాడై వీరలతో లీలారసమను భవించు కొనుచు న్నాడు. అందు ఆస్తికులలో రాజసులును తామసులును స్వగుణానుగుణ రూపముల ననుభవించి అందు ఫలభాగికులై సంచరించు చున్నారు. సాత్త్విక పరమసాత్త్వికు లారూపములను భగవదాత్మకములుగా తెలిసికొని యందు అసూయా రహితులై సులభ సుశీలములై సాత్త్వికము

వ్యాజభూతేనాద్వేషా భిఖ్యాదిక్రమేణోజ్జి జీవయిషురుభయవిభూతినాథోవా సమస్తకామః స్వానాదిశాసనరూపసోపబ్రహ్మణ వేదసిద్ధయథాధికారసుకృత దుష్కృతరాశి ద్వయవిజ్ఞాన సుకృతానుష్ఠానోప యోగిజ్ఞాన క్రియాశక్తిరూప కరణ కళేబరంప్రదాయ తదభిప్రాయ జ్ఞాపకంచసోపబ్రహ్మణం వేదంచతురానన బాదరాయణాది రూపేణ స్వేనరూపేణచప్రవర్త్యస్వయమపికరణగణాతీతోతి దివ్యాత్మరూపో పి సర్వదేవస్వామీ, హార్దవిగ్రహ విభవార్చావిగ్రహాది రూపేణాధికారిణ స్సవధాయ, సత్త్వాదిగుణత్రయ తారతమ్య ప్రయుక్తరుచి తారతమ్యేనో పాత్త కర్మజ్ఞాన భక్తి ప్రపదనాదిసాధన భేదైస్తైరారాధిత స్తదభిమత ఫలాని తత్తత్ప్రాణరుచి మత శ్శాసనాతి లంఘిన పరతా మసాన్నాస్తికాన్ శిక్షయన్నపు యన్నేభిర్లీలారసమ నుభవన్నాస్తే తత్రాపిరుచి మత్స్వాస్తికేషు రాజసా తామసా శ్చస్వగుణానుగుణ రూపాణి తత్తన్మాత్ర వేదనో ని షేధిన్యాం తవత్ఫలభాగిన స్సంసరంతి సాత్త్విక పరమసాత్త్వికాస్తు తాన్యపి రూపాణి భగవదాత్మకా నజానానా స్తేష్వనసూయావత్సు సులభ సుశీలాని సాత్త్వికాని హార్ద విభవార్చాది రూపాణ్యా రాధ్య తదాజ్ఞా

లగు హార్ద విభవార్చాది రూపముల నారాధించుచు తదాజ్ఞానతి లంఘికులై సంసారోత్తీర్ణులయ్యెదరనుట యనాదియగు పరమవైదికమర్యాదగానున్నది. ఈ విషయమునందనాది పాపవాసనా దూషితాశేష శేముషీకులై వేదబ్రహ్మ సమాజమనెడు వ్యాజముచే ప్రచ్ఛన్న చార్వాకులై స్మృత్యాదులు ప్రమాణములుకావనియు వేదము ప్రమాణముకాదనియు తమయభిమతార్థకాములను ప్రతిపాదించెడు కొన్నివాక్యములే ప్రమాణమనియు స్మర్తలు తమనపేక్షించి వచ్చెడువారనియు నిట్టియశ్రావ్యమై యసహ్యమగు పలుకుల వదరెడు వితండవాదులుకొందరుతత్రాపి సౌలభ్య సౌశీల్య కాష్ఠావలంబనచే అశేషాధికారిసముజ్జీవనోపయోగియగు భగవదర్చారూపమునే శిశుపాలాదులువలె విశేషపర నిరాతంకముగా మిగుల దూషించెదరు, మూఢమతుల దురుపదేశములచే వ్యాకులపరచెదరు.

అర్చారాధనకు నకర్తవ్యత్వము చెప్పెడివారు ఎవరికైన నొకరికినకర్తవ్యమనిచెప్పెదరా? లేక నందరికి నకర్తవ్యమని చెప్పెదరా? మొదటి

నతిలంఘ్య వృత్తి స్సంసార ముత్తరంతీ త్యనారాధ్య పరవ వైదిక మర్యాదాం అత్ర కేచిదధునాతనా అనాదిపాపవాసనా దూషితాశేష శేముషీకాః వేద బ్రహ్మ సమాజచ్ఛద్మ ప్రచ్ఛన్నచార్వాకాః, స్మృత్యాదినప్రమాణం, వేదోఽపి నప్రమాణం, ప్రమాణం వా కంచిన్మానాంతరమస్తీతి వదంతి— స్వాభిమతార్థేషు తత్ప్రతిపాదకవాక్యాంశాః స్మర్తారోఽస్మత్తోఽపి మందా ఇత్యాదియతిరంధి దశ్రావ్యమసభ్యం వదన్తో వైతణ్డికాః। తత్రాపిసౌలభ్య సౌశీల్యాది కాష్ఠావలంబనే నాఖిలాధికారి సముజ్జీవనోపయోగితయా నిఖిల కరణ సేవనీయతయా చ విశేషత స్సంశ్రితో జ్జీవనస్య తస్య భగవతోఽభిమతత్వేనచ అర్చారూప మేవ విశేషతో విభవం శిశుపాలాదయ ఇవేహాపర నిరాతఙ్కం విదూషయంతి, వ్యాకులయంతి చ దురుపదేశై రనభిజ్ఞాన్ తత్ర తే ప్రష్టవ్యాః అర్చారాధనస్య కర్తవ్యత్వం ప్రతిజానానైన కింయేన కేన చి దకర్తవ్యత్వం ప్రతిజ్ఞాయ తే ఉత సర్వైః, ఆద్యేచకింసేశ్వరేణఉతానీశ్వరేణతత్రాస్య్యాద్యే చ కింముముక్షుణా అథబుభుక్షుణా అత్రచసర్వైరకర్తవ్యత్వేసాద్యే...

ప్రశ్నలో నీశ్వరుని యంగీకరించెడి వానిచేతనా? లేక నంగీకరించని వానిచే తనా? యందు ముముక్షువుచేతనా? లేక బుభుక్షువు చేతనా? అందరికి నక ర్తవ్యత్వమును సాధించునెడల హేతువు అనుపపన్నత్వమా? అనిష్ట ఫల త్వమా? శిష్టాచారముకానందుననా? అనుపపన్నత్వమనునది ఆరాధనమునకు కృత్యన్వయా యోగ్యత్వమా? లేక అర్చకు ఆరాధనాన్వయాయోగ్యత్వమా? అనిష్ట ఫలత్వమనునవి ఇష్టఫలాభావమా? అథవా అనిష్టఫలహేతుత్వమా? లేక బలవదనిష్టానుబంధి ఫలత్వమా? అందు ఇష్టఫలాభావము దృష్టఫలాభావమా? అదృష్టఫలాభావమా? అనిష్ట ఫలహేతుత్వ మనునవిదృష్టానిష్ట హేతుత్వమా? అథవా అదృష్టానిష్ట హేతుత్వమా? శిష్టాచారముకానిది పూర్వమా ఇప్పుడా? అథవా ద్వీపాంతరముననా అందు ఆరాధనమునకు కృత్యన్వయా యోగ్యత్వ మగునేని సర్వవ్యవహారోచ్ఛేదప్రసంగము కలుగును. ఆరాధనమనునది ఉద్దే శ్య వస్తుముఖోల్లాస ప్రయోజక వ్యాపారము. అవ్విధమగు నారాధనమునకు నర్చావతార మయోగ్య మనకూడదు. అర్చావతారమనునది ఆత్మ మనుష్యు డయ్యెననుచో మనుష్యుడనునది దేహ విశిష్టుడగు నాత్మను చెప్పునట్లయ్యో బింబవిశిష్టేశ్వరుని చెప్పుటచే ఈశ్వరుడంతట యెల్లప్పుడు కలడని చెప్పెడు

కిమనుపపన్నత్వంఉతా నిష్టఫలత్వం అథశిష్టాచారా భావఃఅనుపపన్నత్వంచ కిమారాధనస్య కృత్యన్వయా యోగ్యత్వం ఉతా ర్చాయా ఆరాధనా న్వయా యోగ్యత్వం అనిష్ట ఫలత్వం చ కిమిష్ట ఫలాభావః ఉతానిష్టఫలం ప్రతిహేతుత్వం ఆహోస్వి ద్బలవదనిష్టానుబంధి ఫలత్వం తత్రేష్ట ఫలా భావశ్చ కిం దృష్ట ఫలాభావః. కింస్వి దదృష్ట ఫలాభావః. అనిష్టఫలం ప్రతి హేతుత్వంచ, కిం దృష్టా నిష్టం ప్రతి ఉతా దృష్టానిష్టం ప్రతి. ఆచారా భావశ్చ కిం ప్రాక్· ఉతాధునా అథాత్ర ఆహో స్విద్ద్వీపాంతరేష్వితి తత్ర ఆరాధనస్య కృత్యన్వయా యోగ్యత్వే సర్వవ్యవహారో చ్ఛేదప్రసంగః ఆరాధనం హ్యుద్దేశ్య ముఖోల్లాస ప్రయోజకో వ్యాపారః నచర్చాయా స్తాదృశా రాధనాన్వయా యోగ్యత్వం బింబ విశిష్టేశ్వర స్యైవా ర్చాశబ్ద వాచ్యత్వాత్ తచ్చాకృత్యధికరణన్యాయాత్ చేతనప్రతిపత్తితద్వాచిశబ్దానాం త్వాపృథక్సిద్ధశేషి చేతన పర్యవసానస్య ఆత్మా మనుష్యో భూదిత్యాదా మను

వారు బింబము నందతడు లేదని చెప్పతగదు, అందంతర్యామికంటె కొందరికి అర్చయందు విశేషప్రతిపత్తికలుగుటకు హేతువేమనిన, ఉత్కటప్రేమ పరవశులై యెల్లప్పుడుసమస్తకరణములచే భగవదను భవకైంకర్యముల నపేక్షించు భక్తులచే ప్రార్థింపబడి పరమ కారుణికుడై ఆశ్రిత రక్షణైకోత్సవుడై సులభ సుశీలస్వభావుడైన యీశ్వరుడు వారలారాధింప నుద్దేశించిన బింబమునందు విశేష సాన్నిధ్యముచేయుటయేప్రతిపత్తివిశేషమునకుమూలము. పూజార్థమాశ్రితులచే ప్రార్థింపబడినరాజులు, వారుద్దేశించిన స్థలములం దత్యాదరముతో వర్తించునట్లును దర్భబ్రాహ్మణాదులయందావాహనముచే బ్రహ్మ పితృవులుమొదలగు దేవతల సాన్నిధ్యవిశేషములరీతినియాగముచేసెడువారలచే, నానామంత్రములచేత నాహ్వానము చేయబడిన దేవతలాయాగశాలాదులయందు సాన్నిధ్యమగునట్లును, యెందునుగలయీశ్వరునికినియాశ్రిత ప్రార్థనావిశేషము చేస్థలవిశేషమునందు సాన్నిధ్యవిశేషమును కూడును. లోకమునందొకని శరీరాకారముగ కల్పింపబడిన ప్రతిమాదులయందు చేయబడు మానావమానవ్యాపా

ప్త్యాది శబ్దేషు దర్శనాచ్చ విభుత్వం చతస్య సర్వకారణస్యసమకాలిక సార్వత్రికసర్వకార్య సాదేశా వశ్యక త్వాదిభి రుపపాద్యం —తర్హ్యన్తర్యామ్య విశేషే ఆరాధకానాం క్వచిదర్చాదిషు విశేషప్రతిపత్తిః— కథమితిచేత్, ఉత్కట ప్రేమ పరవశతయా సర్వదా సర్వేంద్రియైః భగవ దనుభవకైంకర్య మపేక్షమాణై ర్భక్తైః ప్రార్థితస్య పరమకారుణికస్య సంశ్రితరక్షణ దత్తేక్షణస్య సులభ సుశీల స్వభావ స్యేశ్వరస్యాశ్రితో ద్దిష్టా రాధనాలమ్బనే సాన్నిధ్యస్య ఆశ్రితై రారాధనాయ ప్రార్థితస్య చక్రవర్తిన స్తత్తదుద్దిష్టస్థలేష్వివ, దర్భబ్రాహ్మణా ద్యావాహిత బ్రహ్మ పిత్రాదే స్తత్ర తత్రైవ, యాయజ్ఞై స్తత్త న్మన్త్రై హూత దేవతాయా స్తత్త దుద్దిష్టం యాగశాలాస్విహ చ సమ్భవాత్ మః ఆరాధనేముఖోల్లాస ప్రయోజకత్వస్య కరచరణాది మద్రాజాదిషు ప్రత్యక్ష దర్శన వాసిత మనసాం తత్రైవ విశ్వాసాత్ నచైవం పశ్వా ద్యర్చాప్రసంగః— ఈశ్వరే పురుష విశేష ముఖోల్లాసస్య ప్రత్యక్ష బాధాదనన్వయః లోకే చైత్ర శరీరత్వేన కల్పిత ప్రతిమాదౌ మానావ

రములు వానికి ముఖప్రసాద ముఖ మాలిన్య హేతువగు నట్లు ఈశ్వరునికి శరీరముగ కల్పింపబడిన అర్చయందు చేయబడు నారాధనాదులు నీశ్వరునికి ముఖోల్లాసాది జనకములనునది లోకన్యాయసిద్ధము. ఈశ్వరుడు పురుషవిశేషుడగుటచే శరీరము సంగీకరింప వలయు. నిట్లయ్యేనేని కాష్ఠ లోహాదులయందును నారాధనముచేయుప్రసంగముఘటియించుననిన, లోకవాసననివర్తించినజ్ఞానాధికులకందును నారాధన నిష్టమైనందున కూడును. యితరులకు ప్రతిపత్తిసులభమైనందుచే నర్చావతారమునందే యారాధనము కూడునని ముందేచెప్పితిమి. మేనుచెప్పబూనిన రామతాపిన్యాది వేదవాక్యములచే నర్చావతారమునందారాధనమే భగవంతుని కత్యంతాభిమతమని తేటపడుటచే జ్ఞానులకు నైతమచ్చటి యారాధనమే ముఖ్యమగు గాత. పరిపూర్ణుడగు ఈశ్వరునికి జేయు నారాధనములచే ప్రయోజనమేమనిన నిదియంతర్యామ్యారాధనాదుల తోసమానము, సామాన్యముగా భగవద్విషయమై చేయబడు సకల కర్మములునుభగవదర్పణబుద్ధిచే భగవత్ప్రీణనములగునని దృఢవిశ్వాసముతో శూన్యమగు గృహమున ధ్యానాలంబమొకటియులేక నేత్రములు మూయుచు తెరచుచు భగ

మానహేతు వ్యాపారాణాంవాస్తవచైత్రశరీర ముఖోల్లాస మాలిన్య హేతుత్వదర్శనేన తత్రైవ పరవ్యూహ విభవేశ్వర శరీరే క్షేముత్యైన తదనుమానాత్. శరీరంచేశ్వరస్య పురుషత్వాదేవానుమీయతే తన్నిత్యత్వం చ జగతః కార్యత్వసాధక సావయవ త్వేతచ్ఛిన్నత్వ నివేశా దుపపద్యతే తన్నివేశ శ్చానవస్థాభయాదేవ. యదా అశరీరస్యైవ కర్తృత్వం కార్యభూత జగ దుపలబ్ధ్యన్యథాను పపత్త్యాంగీకృత్యా నవస్థాపరిహ్రియతే తదాతదనిత్యమేవ వాస్యాత్. నచతర్హీశ్వరస్య మరణాది దుఃఖ ప్రసంగః అకర్మవశ్యత్వాత్— జీవే కర్మవశ్యత్వ సాధక దుఃఖిత్వ స్యేశ్వరే నుపలంబాదేవ తదను మానానుదయాత్— నచ తత్ర పురుషత్వా ద్దుఃఖిత్వ మనుమేయం ఏకజాతీయానామేవ ఘటాదీనాం శుక్లకృష్ణ వైధర్మ్య దర్శనేనా ప్రయోజకత్వాత్— నచైవం పురుషత్వేన శరీరసాధనేపి తథాపురుషశబ్దస్య శరీరవిశేష విశిష్ట ఏవవ్యుత్పత్తేః నచజగతః కార్యత్వం జీవైరన్యథాసిద్ధం —పక్షధర్మతా బలాది త్యన్యత్రైవత్— కాష్ఠ లోష్టా దావపి ప్రసంగః నివృత్త లోక వాసనానాం [illegible]

ల్గుణప్రతి పాదక గ్రంథముల జదువుచు చదివించుచు. విలపించుచు నిట్లుతిరిగ
మువీరు ఆవిధమైన యారాధనములలో నొకటి యగు నర్చారాధనము నందు

ష్టత్వాత్ — ఇతరేషాం తు ప్రతిపత్తి సౌకర్యా దత్రైవ విశేషప్రతిపత్తి రి
త్యుపపాదితం, అర్చాయా మేవ హరయే నచ నివృత్తలోకవాసనానా మత్ర
విశేష ప్రతిప త్త్యభావ ప్రసంగః. సర్వసాధారణ్యాత్ - నహి ప్రణమేత్-
ఖం వాయు మిత్యధికారీ అర్చాం ననమతి అతఏవ ప్రహ్లాదః స్తంభే పీశ్వరం
ప్రతిజజ్ఞే విగ్రహ విశేషేణావిర్భూతం నృసింహం చ ప్రతిపేదె- ఇత్యుక్తం
విభో రీశ్వరస్యా వాహనా త్సన్నిధానం చ వాత్సల్యా ద్యావిష్కరణ మేవ,
తత్తు లోష్టావా వనుమేయం విగ్రహేతు గుణావిష్కారకే గుణానుసంధానం
కార్య మితిచ ప్రతిపత్తి సౌకర్యం - యద్యపీ ద మావిష్కరణం, మామేకం,
మామేవ యే ఇత్యాదౌ విభవ ఇవ తథాపి తదత్రాణో ప్యనుసన్ధీయతే-
సౌకర్యాయ, అతఏవ తిరుక్కైయిలే ఇత్యాది - నచేదమీశ్వరం ప్రతి సర్వస్య
ప్రీణనతయా పుష్పా ద్యనియమః, కర్తృ వాసనా వశా దేవ తదుపపత్తేః-
యద్యదిష్టతమంన - ఆరాధ్యాపేక్షయాతు అణ్వ ప్యుపహృతం యాఃక్రియాః॥
అశ్నామీ త్యాద్యుక్తం - ఏవమప్యర్చాపదార్థే ఆరాధనాన్వయ ఏవేతి చేన్న,
స్వజనక ప్రీతిమత్త్వ సుబన్ధేన ముఖోల్లాసస్యఫలత్వాత్ ఆరాధనఫలా న్వయ
ఏవ హ్యారాధనా న్వయః నచైవ మపి కారణకార్యయోర్వైయధికరణ్యా మితి
వాచ్యం - స్తుత్యా ద్యారాధనస్యాపి సత్తాయా కార్యకరత్వా దర్శనేన స్వవి
షయక జ్ఞానతత్త్వసంబన్ధేనైవ కార్యకరత్వస్య త్వయాపి వక్తవ్యతయా తుల్య
త్వాత్ - యద్వా ప్రీతిరేవా రాధన కార్యమితి నానుపపత్తిః ఆచార్యై
ర్ముఖోల్లాస పర్యంతానుసన్ధానం తు ప్రీతిదార్ఢ్యాభిప్రాయం నచావాప్త సమ
స్తకామస్యా రాధనేన ప్రీత్యనుపపత్తిః అదృష్టసాధన మాత్రే దూషణపరిహా
రయోస్తుల్యత్వాత్ నార్చాయాంవిశేషప్రతిపత్తేర్వ్యాపకత్వప్రతిపత్తివిరోధః
సర్వత్ర కల్యాణగుణ పూర్ణత్వా నుసన్ధానస్య అర్చావచ్ఛేదేన స్వస్మిన్ తదా
విష్కరణ ప్రతిపత్త్యా అవిరోధాత్ కించ సామాన్యేన భగవదర్పణ బుద్ధ్యా
క్రియమాణానాం సర్వేషాం వా భగవద్విషయకాణామేవహికర్మణాంభగవ
త్ప్రీణనత్వం సంభవతీతిదృఢవిశ్వాసేనహిమహాన్యశరణాః నిరాలంబంనయనా
నిమీలయంత్యున్మీలయంతి పఠంతి పారయంతి విరుదంతిచ - ఏవం సతి తేషాం

మాత్రము అత్యంతా గ్రహముచేయుటకు హేతువగు పాపపరిపాకమున శేష నవచ్చుఁ గాన నీప్రకారముగ నను పపన్నత్వమగు మొదటిదూషణమునిర స్తము రెండవదైన అనిష్టఫలత్వమనుటయందు ముందుదైన నిష్ఫలత్వమనునది దృష్టఫ లాభావమన దగదు. లోకవాసన నివర్తించి అంతట యీశ్వరుని దర్శించెడుజ్ఞాని కిని అర్చాస్థలమునందు కనుపడు సకల భజనీయత్వాదులు కాష్ఠ లోష్ఠాదుల యందు లేనందునను, అర్చను తానిచ్చట నారాధించుటచే నానందవిశేషముక లిగియుండుటచేతను ప్రాప్యత్వర యతిశయించి విళంబము సహించనివాడైనం దున అర్చాప్రతిష్ఠాకైంకర్యాదులు యథామనోరథము తాముచేసివిరహవినోద న్యాయముచే తత్కాలార్తి పరిహరించుకొనతగి యుండుటచేతను, దృష్టఫల ముండుటచే విరహియగు వాడు తన కిష్టజన రూపమునకు సరికాని కాష్ఠలో ష్టాదుల నపేక్షించనట్లు జ్ఞానికిని తనకు నిత్యప్రాప్యముగా నభిమతమైన దేశవి శేషము నందుండు విగ్రహమునకు సరికాని కాష్ఠ లోష్ఠాదుల యెడ ప్రీతికలుగ నేరదు గాన, నతి ప్రసంగమున కవసరములేదు. యోగుల కభ్యాసదశయందు ధ్యానాలంబనమైన హార్ద విగ్రహ విశిష్ట బ్రహ్మ ధ్యానముతో సజాతీయదర్శ నమగుటచే నర్చాదర్శన ముపకారకము. కరణ త్రయముచేత నీశ్వర భజనము

స్వదృఢవిశ్వాస విషయభూత తాదృశ కర్మాన్యతమ భూత ఏవార్చారాధనే పరం విద్వేషోయం తత్పాపపరిపాక ఏవేతి నిశ్చినుమః - ద్వితీయకోటౌ చ నిష్ఫలత్వం దృష్ట ఫలాభావ రూప మితి నశక్యతే వక్తుం నివృత్తలోకవాస నానాం సర్వగం బ్రహ్మపశ్యతా మపి కాష్ఠ లోష్టాదిషు దుర్దర్శస్య దృఢత రోచ్ఛ్రతరాగార దివ్యసౌన్దర్యా భరణ మహోత్సవ వివిధోపచార జనస మాజ భజనీయత్వాదేః స్వామ్యుత్కర్షస్య దర్శనేన లోకవదేవా నందవిశే షజనకతయా ప్రాప్యత్వరాతిశయేన విలంబాక్షమాణాం చ తేషామర్చాప్రతి ష్ఠాకైంకర్య విశేషాదికం యథా మనోరథం స్వయమపి కుర్వతాం విరహి వినోదనన్యాయేనా ప్యాయకతయాచ తేషు సాఫల్యాత్ - నహి విరహీస్వేష్టజ నశరీర విరూపం కాష్ఠలోష్టాదికం తత్త్వేనా భిమనుతే నచ కాష్ఠలోష్టాదేరపి భగవచ్ఛరీరతయా దృష్టాన్తవైఘట్యం తథాపితస్యస్వకాంక్షిత కైంకర్యో ద్దేశ్య భూత దేశవిశేషవిశిష్ట భగవద్విగ్రహ వైరూప్యస్య దుర్వారత్వాత్ - అభ్యాసదశాపన్నానాం తు త్రివిధోపాసనాం తద్గత హార్దవిగ్రహ విశిష్టబ్ర హ్మధ్యానే సజాతీయ దర్శనత్వే నా ర్చాదర్శనస్యో పకారకత్వం తదుపచా

చేయు నపుడు కాయిక భజన మర్చయందు తప్ప మరియొక చోట సంభవిం చదు. అయితే "కాయేనవాచే" త్యాది ప్రకారము సర్వవ్యాపారములును భగ వదర్పణ బుద్ధితో చేయునవి గానైనందున శారీరక వ్యాపారము లెల్ల కాయిక భజనమంటిమేని మానస వాచిక వ్యాపారములంతయు నాలాగే ధ్యానస్తుతి రూపము లగుటచే ప్రత్యేకముగా భగవద్ధ్యాన స్తుతియనునది లేక పోవును, ఈ శ్వరుడప్రత్యక్ష మగుటచే కాయిక భజనము కూడదని చెప్పతగదు. అర్చా రూపముగా ప్రత్యక్షమై యుండ దాని వదులుటకు కారణము లేనందున ధ్యా నస్తుతులును కాయిక భజనము వలె విగ్రహ గుణాది ద్వారక మగుటచే విగ్ర హ విశిష్ట విషయములే కావలయు. ప్రత్యక్షముకాని ఇంద్రాది విషయముగా చేయు కర్మములను ఆయారూపమైన భగవదా రాధనముగ నంగీకరించువా రు ప్రత్యక్షార్చా వతార విషయముగ చేయు నుపచారము భగవ ద్రూప ప్రీణ నవ్యాపారముగా నంగీక రించ కుండునది మహ దాశ్చర్యము. వైదికులైనవా రిలో భగవంతుని విభుత్వముమ వైదిక మంత్రములచే నాహ్వానము చేయబడి న దేవతల సాన్నిధ్యము నంగీకరించని వారు లోష్టాది సామ్యము ప్రతిపత్తి సౌలభ్యముచే ముందే పరిహృతము; గనుక "అర్చాయాంస్థండిలేహ్యగ్నౌ

రాదీనా మపి తన్మానసారాధనాదౌ - కరణత్రయేణచ భగవద్భజనే కర్తవ్యే కాయికం తన్మార్చాం వినో పపద్యతే యద్యపి "కాయేనవాచేతి" సర్వవ్యా పారాణామపి భగవదర్పణబుద్ధ్యైవ క్రియమాణత్వా త్కాయికం భజనం శారీరవ్యాపార సామాన్యేనైవో పపద్యతే తర్హి మానస వాచిక యోరపి తథాత్వేన భగవద్ధ్యానస్తుతీ ఉచ్ఛిద్యేయాతాం, నచకాయికం భగవద్భ జనం తస్యాప్రత్యక్షత్వా ద్దుశ్శకం - అర్చాద్వారా సుశకత్వేసతి తత్త్యాగా యోగాత్ —నహిధ్యానస్తుతీ అపి సాక్షాద్వ్రిహ్మస్వరూపవిషయకే సంభ వతః—కాయికస్యైవతయోరపివిగ్రహగుణాదిద్వారత్వనియమాత్ —పరో క్షరోపేంద్రాద్యుద్దేశ్యక హవిషాం తద్రూప భగవత్ప్రీణనత్వ మజ్గీ కుర్వంతః ప్రామాణికాగ్రేసరాః ప్రత్యక్షరూపార్చోద్దేశ్య కోపచారాణాం తద్రూప భగవత్ప్రీణనత్వం నసహంత ఇతిమహ దిద మాశ్చర్యం—న హిభగవత స్సర్వవ్యాపకత్వం వైదికమన్త్రాహూత దేవతాయా స్సంనిధానం వా తేనా ప్యుపగచ్ఛంతి వేదైకశరణాః— లోష్టాదిసామ్యంతు ప్రతిపత్తి సౌకర్యాత్ప రిహృతం—అతఏవ "అర్చాయా స్థండిలే వా గ్నౌసూర్యే వ్సహృది వాద్విజే

భూతేష్వ హృదివా ద్విజ" ఇత్యాదిచే యథాలబ్ధా లంబనము కాయిక భజనము కర్తవ్యముగా నుపదేశింప బడుచున్నది, స్వారాధనార్థముగ భగవంతునిచే నియ్యబడిన వాఙ్మానసములు పాణ్యాదులకు తుల్యము లగును, వీటికి నితర విషయము నందు విని యోగము స్వవాసనోపాసనాదికముగాక స్వాభావికముకాదు. శత్రు మరణార్థముగ నియ్యబడినశస్త్రాదులచేస్వమరణముచేసికొనిన,నది శస్త్ర దోషమును తత్ప్రదాతల దోషమును కానట్లు స్వవిషయమునందు వీని వినియోగించుట స్వయంకృత మగుటచే, నిది యింద్రియ దోషమునుతత్ప్రదాతయగు నీశ్వరుని దోషమును కాదు కదా; మరియు లోకమునందుకృతజ్ఞులగు వారు తమ కుపకారులగు వారి శరీర సమాన బింబమును నిర్మించుకొని,యు పలాలనముచే ప్రత్యుపకారము చేసెడుచేష్టలచూచియుండియు, చిచ్ఛక్తిప్రవృత్తిశక్త్యాదిప్రధానముచే, మహోపకారకుడగునీశ్వరునియర్చావతారమును నిందించువారు తమ కృతఘ్నతనేల తెలిసికొనరో పరస్పరమత్యంతస్నేహముగల వారుపలాలనముచే నభినందించుట చూచి యుండియుపరమప్రి

జే" ఇత్యాది యథాలబ్ధా లంబనం కాయికభగవద్భజనంచ కర్తవ్యముపదిశ్యతే—భగవతాచ స్వారాధనాయ పరిక్లృప్తే ష్వింద్రియేషు ప్రదత్తేషు వాఙ్మనసే ఏవ భగవతే పరికల్ప్యేతరాణి స్వార్థే వినియుంజానాః రాజ్ఞా స్వోపచారార్థం ప్రదత్తేషు ఛత్రచామరాదిషు ఛత్రేణ రాజోపచారం కుర్వతాంచామరాదిక మాత్మార్థంవినియుంజానానాంభృత్యానాం పదవీమధిగోహంతి—న చ స్వారాధనార్థ మింద్రియాణి దదధీశ్వరః కథం విషయప్రవణాని దద్యాదితి వాచ్యంవిషయ ప్రావీణ్యస్య వాసనోపాధికత్వేనేంద్రియస్వభావత్వాభావాత్ —న హి శత్రుమారణార్థంప్రదత్తేన శస్త్రేణ స్వమారణం శస్త్రస్యదాతు ర్వాపరాధః—పాయూపస్థయోస్తు భగవదారాధనోపయుక్త శరీరధారణార్థాన్నపాన కలుష విసర్గార్థమేవ క్లృప్తతయా నతే ప్రతిబంధీకార్యేనహి తే ఇవేతరాణీంద్రియాణిశరీరధారణార్థమాత్రక్లృప్తాని— జిహ్వాకీర్తయేతి భగవదర్థే వినియోగసంభవాత్ —కించ లోకే కృతజ్ఞానా ముపకారక శరీర సరూపప్రతిమాద్యు పలాలనేనతదుపకారం ప్రతికుర్వతాం శైలీం—సాక్షాత్కుర్వంతోపి జ్ఞానశక్తి క్రియాశక్తి ప్రదానేన పరమోపకారకస్యస్రష్టు రర్చోపలాలనం వినిందంతాం కిమితి స్వాంకృతఘ్నతాంనజానంతి —

ఖయుడగు నీశ్వరుని యర్చావతారాభినందనమును నిందించుటచే వారుభగవద్విషయమునందు శుష్కహృదయు లనుటకు ప్రమాణముగానున్నది. భగవంతునికి "సచమమప్రియః" అనునట్లు భక్తులుపరమప్రియులైననుభక్తులకు తానప్రత్యక్షమగునట్లు తనకువార ప్రత్యక్షము కానందున భక్తుల నత డర్చారూపముగా నుపలాలనము చేయవలసి వచ్చునను దోషములేదు. భక్తునికి నిరతిశయప్రీతివిషయమైన భగవంతుని యర్చారాధనము రాగ ప్రాప్త మైనందున ప్రత్యక్షవేదమునం దర్చారాధనము విధించ బడనందున కూడదనునది నిరసింపబడియె,విధియున్నను రాగ ప్రాప్త విషయమునందు ప్రయోజనములేదు సుమీ. స్మృత్యాదులం దర్చారాధన విధానమును "అక్షైర్మాదీవ్యః కృషి మిత్కృషస్వ" అనునట్లు అక్ష క్రీడాదులను నిషేధించి రాగ ప్రాప్తమైన కృషి వ్యాపారాదివిధానమువలె, అలస పురుషులకు ఉత్కట ప్రవృత్తిజన నార్థముగా, నను వాదరూపమగును, కర్మ పరులు సర్వేశ్వరుడే స్వదత్తమైన శరీరేంద్రి యాదులచేత తనికి శేష భూతుడనగు నావలన తన దైన పుష్పాది భోగ ద్రవ్యములను సర్వ పరికరములతో కూడిన తనకు ప్రీత్యర్థముగా తానే చేసికొను చున్నాడని యహంకారమ మకార విరోధి యగు నత్యంత పార తంత్ర్యాను సంధాన

పరిపక్వతర హార్ద సౌహార్ద మార్దవ జుషాంచ లోకే అన్యోన్యప్రతి మోపలాలనానందత్యదర్శ నే నార్చావినిందనం నిందతాం భగవతి శుష్కహృదయత్వమేవా వగమయతి—నచైవం "సచమమప్రియఇతి" వక్తుర్భగవతోపి స్వభక్తార్చానుషంగప్రసంగః—తస్య భక్తపారోక్ష్యసంభావనాయా అభావాత్—భక్తస్యతు నిరతిశయప్రేమ విషయభూత భగవత్పారోక్ష్యేణ తదర్చాలంబనం రాగప్రాప్తం—ఏతేన ప్రత్యక్షవేదే విధ్యదర్శనా దర్చారాధన మకర్తవ్యమితి పరాస్తంరాగప్రాప్తత్వేన తస్యాపి విధేరైవ యర్థ్యాత్—స్మృతీతిహాస పురాణపాంచరాత్రాదిషుతద్దర్శనంతు "అక్షైర్మాదీవ్యః" కృషిమిత్కృషస్వేత్యాదివ త్తంద్రాళుప్రవర్తనార్థోనువాదఏవ—కర్మిణస్తు సభగవానేవ స్వశేషైకకరసేన మయా స్వీయై శ్చ కార్యకరణై స్స్వీయ పుష్పాది ద్రవ్యమయా నఖిలభోగా న్సపరివార పరిచ్ఛదాయ స్వస్మైస్వ ప్రీతయేస్వయమేవ సంపాదయం తీత్యహంమమాభి మానవిరోధ్యత్యంతపారతం త్ర్యానుసం

ముతో చేయు నర్చారాధనమునకు నిత్య నైమిత్తికారాధనములకు వలె క్రమముచే దుర్వాసనా నివర్తకత్వము లేదన కూడదు. అహంకార మమకారము వలె సంసార బీజము ప్రపన్నునికి కరణ త్రయములచే చేయబడు నారాధనము స్వయం ఫలరూపమగుటచే వేరు దృష్టఫలాపేక్ష లేదు. జ్ఞానులు ప్రవర్తింపజేసిన యర్చావతార మహాత్సవాది విశేష వైభవమును చూడ వలయునను నాసతో వచ్చెడు యజ్ఞులకును తన దివ్య మంగళ విగ్రహ సౌందర్యాదులచే దృష్టి చిత్తాప హారము చేసి తన విషయమై ప్రావణ్యజనక మగుటచే, దృష్టఫల హేతువనుటకు కొరత లేదు. మునుపే శబ్దాది విషయ ప్రవణుడగు వానికి విమే యభివర్ధకమగునట్లు ప్రవర్తింపించుటయను చితమంటె, శర్కరలోనౌషధమును మరుగు పరచి యిచ్చెడు వారివలె హితార్థముగా ప్రవర్తితమగుటచే విరోధము లేదు. ఉభయ విభూతివిశిష్టబ్రహ్మమునను భవించెడు జ్ఞానులకును భగవదను భవమున కిది సహకారి యగుటచే విరోధము లేదు. నిష్ఫలత్వమనునది అదృష్ట ఫలాభావ రూపమంటె యది శాస్త్ర విహితము కానందున నప్రాప్తము. అవి హితత్వమనునది సమస్త విధి విషయత్వాభావమా?

ధాన గర్భస్యార్చా రాధనస్య నిత్యనైమిత్తి కాదిరూపారాధనా నామివక్రమేణ తద్వాస నానివర్తకత్వంచ దురుపపన్నం — అహంమమాభి మానపవహిసంసారబీజం— ప్రపన్నస్య తస్యాభ్యస్త త్రైకరణికమ ప్యారాధనం ఫలరూపమితి కాయికేస్మిన్న దృష్ట ఫలాకాంక్షా— అజ్ఞానామపి విజ్ఞప్రవర్తితార్చారాధన మహోత్సవ తౌర్యత్రికాదివై భవవివక్షయా ఆనంతానాం స్వసౌందర్యాదీనాం దృష్టిచిత్తే అపహృత్య తయాచ తౌర్యత్రికాది ప్రవర్తనమయుక్త మితి తన్నచ - సిద్ధౌషధ గర్భ శర్కరా న్యాయే నోక్తరీత్యాఅజ్ఞానాం భగవత్ప్రావణ్య జనక తయావిజ్ఞానాంతు సవిభూతికం బ్రహ్మానుభవతాం భగవదను భవాన్తర్గ తత్వేన చతద విచ్ఛేదక త్వాత్ నచానాది నిష్పన్న విషయ ప్రావణ్యానామ జ్ఞానాం పునస్త జ్జనయితవ్య మవ శిష్యతే విశిష్టం బ్రహ్మానుభవతో విజ్ఞానప్రతితు తస్మిన్విషయాంతరత్వ స్యైవాసిద్ధంభవతి

యదితు నిష్ఫలత్వమ దృష్టఫలా భావరూపం తర్హి తద విహితత్వ కర్తవ్యం- తచ్చకిం- విధిమాత్రవిషయత్వాభావః- అథవిహితార్థ

వేదవిహితత్వాభావమా? విహితమగు నర్థమునకు ప్రతిబంధక రూపమా? స్మృతీతిహాసాదులయందు విహితమైయున్నందున మొదటి పక్షము కూడదు. స్మృత్యాచార మాత్ర సిద్ధమగు నష్టకా హోళాదులయందనుష్ఠానము కానవచ్చుటచే, ద్వితీయపక్షమును కూడదు. వేద విహితము కానివియకర్తవ్యము లంటే వేదా విహితములైన దహోకాది ప్రతిష్ఠలును కర్తవ్యములు కాని దగును. తటాకాది ప్రతిష్ఠలు కొందరు దృష్టఫలార్థముగా చేయునట్లు కానబడుటచే దృష్ట సస్యాది ఫలార్థము గానేయని యెన్నదగదు. వేదముల నాప్తతముముగా పరిగ్రహించెడు వ్యాసాదులచే ప్రవర్తింపబడిన స్మృతులచే నను మత శ్రుతివిహితము లగుటచే వేదా విహితత్వశంకయు లేదు. ఈశ్వరుడుప్రవర్తింపించిన పాంచ రాత్రమునకు ప్రామాణ్యము లేదంటిమేని తుల్యన్యాయముచే వేదమునకును ప్రామాణ్యము లేకనే పోవును, ఈశ్వర ప్రవర్తితమైనను బుద్ధాగమము వలె పాంచ రాత్ర మప్రమాణమంటిమేని వేదమునప్రమాణముగా పరిసంగించవలసి వచ్చును. బుద్ధాగమమువలె విప్రలంభ రూపహేతువులేనందుచే, వేద

నాద్యః - స్మృతీతి హాస పురాణ పాంచ రాత్రాదిషు విహితత్వాత్ యత్త్వను వాదపవేతి పూర్వముక్తం - తత్ప్రతి కారిత కైంకర్య కాధికారి విషయ మిత్యవధేహి - ప్రీతి పారవశ్యస్య కైంకర్య ప్రవర్తకత్వాచ్చ కాముకాదిషు సిద్ధం అతఏవన ద్వితీయః - అష్టకా హోళాకాదిషు స్మృత్యాచారమాత్రసిద్ధేషు వ్యభిచారాత్, నచ తేష్వ దృష్టఫలాభావః - దృష్టఫలాభావేసతిశిష్ట ప్రవృత్తి విషయత్వాత్ - నచ వేదా విహితం సర్వ మకర్తవ్యం - వాపీకూప తటాకారామాదిషు తత్ప్రసంగాత్ - నచదృష్ట సస్యాది ఫలార్థత్వేనైవత త్కర్తవ్యతోపపత్తిః - అదృష్టార్థతయాపితత్ప్రవృత్తేర్దర్శనాత్ - స్మృత్యాద్యనుమేయ శ్రుత్యా వేదా విహితత్వ స్యాసిద్ధేశ్చ - ఆహుహి జైమినీయాః అష్టకాదిస్మృతే ర్ధర్మేనమాత్వమిత్యాది - న చ స్మృతి ష్వనాప్తత్వ ప్రత్యయాన్మూలశ్రుత్యననుమితిః - యద్వై కించన మనుః స హోవాచ వ్యాసః పారాశర్యః ఇత్యాహయాజ్ఞవల్క్యః ఇతిహస్మాహశాండిల్యః ఇత్యాదిభి స్తేషా మాప్తే ర్వేదశిరస్స్వాఖ్యాతత్వాత్ - పాంచరాత్రస్య త్వీశ్వరప్రణీతస్య ప్రామాణ్య శంకాపరిహారయో రీశ్వరప్రవర్తకే వేదేపి తుల్యతయా ప్రామాణ్యం దురపహ్నవం - తథాహి - ఈశ్వర ప్రణీతత్వేన ప్రామాణ్యే

ము ప్రమాణమంటె పాంచరాత్రమును, తత్తుల్యము. స్మృతి సామాన్యము ప్ర
మాణము కాద నెడు వారలచే "స్నాత్వా భుంజీత" అనెడుస్థలము నందు
సంధ్యా వందనాదులు భోజనా నంతరముగాని, స్నానా త్పూర్వము గాని, చే
యవలసి వచ్చును. తత్త త్క్రియాకలాపముల యందు స్మృతిప్రోక్తమైనకర
ణమంత్రములును, యజ్ఞోపవీత ధారణ మంత్రముగా స్మృతియందు చెప్పబడి
న, "యజ్ఞోపవీతే" త్యాద్యఖిలమంత్రములను ప్రయోగించతగదు. వేదవే
దాంతములయందుఆ ప్తతమ ములుగాచెప్పబడినశ్రీపారా శర్య భగవంతునిచే
పాంచ రాత్రము వేదతుల్య ప్రమాణమని బ్రహ్మమీమాంసయందును, మహా
భారత మోక్ష ధర్మమునందును స్థాపించబడి యున్నందున, పాంచ రాత్రమే
విధముచేత నైన నప్రమాణ మను ప్రసంగము ఘటించదు. అనాది సంప్రదా
య సిద్ధమై వచ్చెడు ఆను పూర్వియగు వేదమునందు తమకనిష్టమగు, నర్థ
ములను చెప్పెడు వేదవాక్యములు, కల్పితములని శంకించువారు మాతృస్తన్య

బుద్ధాగమేపి తథా ప్రసంగఇతి చేత్ - వేదేపి తుల్యం - బుద్ధాగమ ఇవవేదే
విప్రలంభ హేతోరదర్శనా త్ప్రామాణ్యమితిచే దత్రాపి తుల్యం - ఈశ్వర
ప్రణీతత్వోక్తి రత్ర విప్రలంభ ఇతిచే త్తుల్యం - వేదేపి— అహేతుక విప్రలం
భస్యాకల్పనే కుత్రాప్యనాశ్వాస ప్రసంగః స్యాదితి చేదత్రాపి తుల్యమిత్యా
ది. కించ స్మృత్య ప్రామాణ్య వాదీ వేదంకృత్వా వేదీంకరోతీత్యత్ర శ్రుతాది
నిమిత్తక మాచమనం మధ్యేనకుర్యాత్ - స్నాత్వాభుంజీతేత్యత్ర సంధ్యావం
దనాదికం స్నానాత్పూర్వం భోజనానంతరంవా కుర్యాత్ - తత్తత్క్రియా
కలాపే స్మృతివిని యుక్తాన్ కరణమంత్రాంశ్చ నప్రయుంజీయాత్ — యజ్ఞో
పవీత ధారణాదౌ స్మృత్యుదాహృతాన్ యజ్ఞోపవీతం పరమ మిత్యాది
నిఖిల మంత్రాంశ్చ పరి త్యజేత్ — కిం బహునా గుదమృత్ప్రదానాచమ
నాది సంఖ్యాంచ నజానీయాదితి సమర్థితం చాస్య వేదతుల్యం ప్రామా
ణ్యం భగవతాపారాశర్యేణ బ్రహ్మమీమాంసాయాం ఉపాదేశిచ మహాభా
రతే మోక్షధర్మేష్వతి విస్తరేణ— యస్తూపజీతమన్యః అనాద్యవిచ్ఛిన్నసం
ప్రదాయై కసిద్ధానుపూర్వీకే వేదేపి స్వానభిమతార్థక పఠ్యమానా వాక్యే
షు ప్రక్షిప్తత్వ శఙ్కా- మంకురయేత్సమాతృ స్తన్యేపి విషమిశ్రితత్వ శంకా

మౌను విష మిశ్రమని కూడా శంకింతురు. అయినను పర్యాప్తమైన శ్రుతియందు
ప్రాయశః ఒకస్థలమందైన, నర్చారాధనము విధించ బడలేదే యంటే, పూ
ర్వభాగము, ఇంద్రాది శరీరక పరమాత్మారాధన రూపమైన కర్మములను చె
ప్పవచ్చి నదై యందున, నచ్చట దీనిప్రసక్తి కవకాశము లేదయ్యె. ఉపనిషద్భా
గము చేతనాచేతన శరీర కాంతర్యామి విగ్రహ విశిష్టారాధన రూపమైనజ్ఞా
నభక్తులను ప్రతిపాదించుటచే, నచ్చట సముచితమ వసరము లేదయ్యె. నికన
ర్చావతారైక విషయమై నివృత్తి రూపమగుట చేత, సర్వపరికర నిరపేక్ష
మై బహూపపాదన నిరపేక్షమై వేద గుహ్యమైన శరణాగతిని చెప్పెడు, క
ఠవల్ల్యుప నిషత్తుతో చేరిన ద్వయ మంత్రము నందును, ప్రయత పాణీ
త్యాదివాక్యముల యందును రామతాపిన్యుపనిషత్తు యందును, ఛాందోగ్యో
పనిషత్తు యందును, ద్రావిడ వేదము నందును, అర్చావతారము స్పష్టముగా
చెప్పబడి యున్నది. అటుగానిచో ప్రయత పాణియను, ఉప హారపా
ణియగుటను నర్చావతార మందు దక్క-నితరస్థలముల యందు కూడదు
గదా - ఇదం పూర్ణమిత్యాది వాక్యముతో చేరి నందుచే, ద్వయము నందు
ప్రపత్తి విషయముగా చెప్పినదియు, నర్చావతార విషయమని తోచుచు

కళం శిలాత్మా నజీవేత్ — వేదేచ మహాద్వేశ సమనుభవేత్ — అపి
చ ఇంద్రాదిశరీరకపరమాత్మా రాధనభూత కర్మప్రతిపాదకే పూర్వభాగే
అర్చారాధన విధానస్య నావసరః— ఉపనిషత్సుచ ప్రాయశశ్చేతనాచేతన
శరీరవిగ్రహ విశిష్ట బ్రహ్మారాధన భూత జ్ఞానభక్తియోగ ప్రకాశనే దంపరా
సు నావసరః—యత్రతు అర్చావిభవాదిచాక్షుష విగ్రహ విశిష్టవిషయ కప్రప
త్తియోగస్య నివృత్తిరూపత్వేన బహుపరికర నిరపేక్షత్వేనచ బహూపపాద
ననిరాకాంక్షతయా వేదగుహ్యతయాచ క్వచిత్కతిపయైః బ్రహ్మణైత్వామ
హసే ప్రయతపాణి రిత్యాదిభి ర్వాక్యై రుపనిషత్సు ప్రతిపాదనం దృశ్యతే—
తత్ర విషయభూతమర్చావిగ్రహవిశిష్టం బ్రహ్మచగమ్యతఏవ—నహ్యారిక్తహ
స్తత్వరూప ప్రయత పాణిత్వే నోపసదనం— చాక్షుషవిగ్రహ రహితే బ్ర
హ్మణ్యుపపద్యతే—ఏవం బ్రహ్మణఇత్యత్రాపి మహాస ఇత్యనేన ప్రణామాం
జలిగ్రహ కారేణ చ దివ్య విగ్రహయోగస్యోపపాదిత నహి నిరుపపదముహ

న్నది - రామ తాపిన్యుప నిషత్తునందును ఛాందోగ్యోప నిషత్తునందును, ద్రావిడ వేదమునందును స్పష్టమన్యేయున్నది. ఈ యుప నిషద్వాక్యములను సోపబ్రహ్మణముగా పైన వ్రాయబోవుచున్నాను. మరియు పైనవ్రాయబోయెడు రామతాపిన్యా ద్యుపనిషత్తు నందును, ద్రావిడ వేదము నందును, స్పష్టముగా, నర్చావతారము చెప్పబడియున్నది, గాన నర్చావతారము వేదమునందు విధించ బడలేదనునది నిరసింప బడినది. విహితమైన యర్థమునకు ప్రతిబంధక మనునదియును కూడదు. శాస్త్రమునందు విధింపబడిన యొక యర్థమునకు, నర్చావతారము ప్రతిబంధకముగా, కనుపడనందున మొదట చెప్పబడినదానియందు, మూడవదియగు, ననిష్టప్రయోజకత్వము అర్చారాధనమందు దృష్టమున ననర్థము వచ్చుట కనుపడనందున దృష్టవిషయము

శ్చబ్దితం నిరతిశయం తేజో నిరూపే స్వరూప ఉపపద్యతే — నచ మహాశ్చబ్దస్యప్రకాశత్వా న్యర్థేస్వరసః — అతఏవ మామేకం శరణం వ్రజ మామేకమేవ శరణమితి - విగ్రహవిశిష్టం స్వరూపం సాత్మ్యేర స్థలాస్థా లనం ప్రపదనీయ. ప్రాహస్మ భగవతా గీతోపనిషదా చార్యేణ ప్రామాణికంచాప్రాకృతత్వ మర్చాయాః - ఉక్తంహి పరాశర సంహితాయాం - అర్చాపి లౌకికయాసా భగవద్భా వితాత్మనాం - మంత్ర మంత్రేశ్వర న్యాసాత్సా పిసాడ్గుణ్య విగ్రహేతి - నచ నిరతిశయ తేజసశ్చార్చాయాం ప్రత్యక్షబాధః తస్యా లౌకికస్య విభవ విగ్రహ ఇవ లౌకిక ప్రత్యక్షా గోచరత్వాత్ - ఉక్తంహి భగవతా స్పష్టమేవ నతు మాం శక్యసి ద్రష్టుమనేనైవ స్వచక్షుషేతి - అతఏవ నచక్షుషా పశ్యతి కశ్చ నైన నిత్యస్య ప్రాకృత తేజో విశిష్ట విగ్రహ విషయ మేవేతి నకించిత్సంకటం — అతోపివేదా విహితత్వ హేతోరసిద్ధి రేవ నచదృష్ట[illegible]ం దుర్నిరూపం ఉక్తవిధిబలాదేనాదృష్ట కల్పనాత్ అత్రచ శ్రుతౌ పుష్పాద్యు పహరణంచ ప్రయతపాణి రిత్యనేనైవ సిద్ధ్యతి — నచ తృతీయః — భగవదారాధనస్య శాస్త్రవిహితం కంచిదర్థం ప్రతివిరోధిత్వా సిద్ధేః — య ద్యనిష్ట ప్రయోజకత్వ మనిష్టంప్రతి ప్రయోజకత్వం తత్ర చ దృష్టానిష్టం ప్రతి ప్రయోజకత్వ మనుపలంభ హతం అదృష్టానిష్టంప్రతి ప్రయోజకత్వం తు నిషిద్ధత్వాత్ ఇత్యేవ వక్తవ్యం — త

నందు చెప్పకూడదు. శాస్త్రమునందొక చోటనైనను, నిషేధింప బడనం దున, యర్చారాధనమున కుపయుక్తమైన తులసీ ఛ్ఛేదనాదులును, యాగాదులయందు చేయబడు, పశుహింసనాదులవలె నిషిద్ధముకానందున, నదృష్టవిషయమునందును, యనర్థ ప్రయోజకత్వము చెప్పతగదు. మరియు నచ్చట హింసింపబడెడు పశ్వాదులకును గతికలుగుటకు మంత్రములున్నట్లు నిచట "విష్ణోః పాదమూలంగమిష్యసి" అని ఛేదింపబడెడు తుళస్యాదులకును గతి యున్నట్లు చెప్పుటచేత, ఆరాధ్యుని ప్రియాప్రియములే పుణ్యాపాపములుగా "యత్ప్రియ" మిత్యాదులచే చెప్ప బడుటచేత నతనికి ప్రీతి హేతువైన యారాధనము నకుపయోగములగు, తుళస్యాది గ్రహణమును పాపముకానేరదు. ప్రబల మగు, ననిష్టముతో కూడిన, ఫలజనకత్వమగు ననిష్ట ప్రయోజకత్వము నిందు కానబడనందున, చెప్పందగదు. శిష్టాచారము కానందున కూడదనునది యును బహుతర శిష్టానుష్ఠానము కానబడుటచే నిరసింప బడినది.

చ్చ నిషేధవిషయత్వ రూపంవా నిషిద్ధా వినా భావరూపం వా— నాద్యః పినిషేధస్యాను పలంభాత్— ద్వితీయంతు భగవదర్చ నాంతర్గత తులసీ వనాదేస్తస్య జ్యోతిష్టోమా ద్యంతర్గత పశ్వాలంభనాదే రివానిషిద్ధత్వా దసిద్ధం— సూత్రితం హ్యాశుద్ధ మితిచే న్నశబ్దాదితి— క్షమస్వ దేవి తులసి యన్మయాం గేషు లూయసే— ఏవం నరిష్యసే విష్ణోః పాదమూలం గమిష్య సీతిశబ్దః— అయంనరిష్యసే— ఇతిలింగా న్నవా ఇతిమంత్రో పబృహ్మణం సర్వత్ర పశున్యాయ ప్రాపకం —కించ— ఆరాధనే ఆరాధ్య ప్రీతిహేతు తాయా లోకసిద్ధత్వేన తదంగ తులసీలవనా దేరపి తథాత్వ సిద్ధే రనిషిద్ధతా యత్త్వప్రియం తదిహ పుణ్యమితి హ్యాహుః— బలవ దనిష్టానుబంధి ఫలక త్వరూప మనిష్ట ప్రయోజకత్వ మప్యతఏవ తాదృశాని ష్టానుపలంభా న్నిర స్తం— నచ శిష్టాచారాభావా దకర్తవ్యత్వం అత్రా చారభావస్యా సిద్ధేః గతే పురోహిత ఇత్యాదేః— దేవాయతన చైత్యేషు సాన్నభక్త్యా స్సదక్షిణాః— ఉత్థాపయితవ్యా స్స్వ ర్చాల్యయోగ్యాః పృథక్ పృథక్— సితాభ్రశిఖరాభేషు దేవతాయతనేషు చ ధ్వజా స్సముచ్ఛ్రితా శ్చ్రితాః పతాకాశ్చ భవం స్తదేత్యాదేశ్చ శ్రీమద్రామాయణే ష్వితి హాసేషు శిష్టాచారస్య

ద్వీపాంతరము లంద నుష్ఠానము లేనందున, నర్చారాధనము కర్తవ్య మనకూడదు. అయా దేశాచార మేయనుష్ఠాన ప్రయోజక మగుటచే కొన్ని ద్వీపాంతరము లందర్చారాధనము కానబడుచున్నది. కొన్ని ద్వీపాంతరములందు లేమియు, తద్దేశీయుల యజ్ఞాన నిబంధన మని యంగీకరించ వలయు. ఎవరిచేనైన, నకర్తవ్య మంటే యదియు. "ప్రతిష్ఠాయాం సార్వభౌమం సద్మనా భువనత్రయం, పూజాదినా బ్రహ్మలోకం త్రిభిర్మత్సమతామియాత్, భక్తియోగం సలభతే, ఏవంయః పూజ యేతమాం" ఇత్యాదులచే బుభుక్షుము

ప్రచుర ముపలంభాత్ — లబ్ధ్వా కులధన మిత్యాది చ—నచాత్ర కులధన శబ్దః స్వకులధన లంకా రాజ్యపరః— రంగవిమానస్యై క్ష్వాకుకులధనత్వవత్ స్వభ్రాత్రా రావణేనైవార్జితస్య తస్యరాక్షసకుల ధనత్వా యోగాత్— కించాన్యద్వక్తు మిచ్ఛామీత్యాదినా రామేణోత్తరకాండే తదారాధనావిచ్ఛేద స్యవిధీయ్యమానత్వాచ్చ లబ్ధ్వా ప్రాయాదితి పౌర్వాపర్య విరోధాచ్చ కించాన్యదిత్యాది వచనంచ యేదివ్యాహృతం యత్తు పాద్మపురాణే ఇత్యుక్త్వా ప్రదదౌతస్మై ఇతి రామావతారాంతే తత్ప్రదాన ముక్తం తత్కల్పభేదాభిప్రాయమిత్యవిరోధః ఏవం భారతే భాగవతే అర్జున బలరామ తీర్థయాత్రయోః శ్రీరంగ వేంకటేశ జగన్నాథాది యాత్రాదర్శన మత్రోదాహార్యం ఏవం పురాణాంతరేష్వపి బహుధా శిష్టాచారో దృశ్యతే—నచద్వీపాంతరాదిష్వాచారా భావో త్ర్కర్తవ్యత్వప్రయోజకః అప్రయోజకత్వాత్—యస్మిన్ దేశే యఆచార ఇతి నియమాత్—క్వచిద్ద్వీపాంతరేష్వప్యాచార దర్శనాచ్చ—క్వచిత్తదభావ స్తేషామశాస్త్రజ్ఞత్వాదిభి రుపపద్యతఇతిన శాస్త్రసిద్ధే తద్దేశాచార ప్రతిస్పర్ధీ —తద్వయంశాస్త్రం తేపిజానంత్యేతేతి చేత్— జానంతు నామ తథాపి తేషామరణ్యే రువతామివ శూన్యాగారోపాసకానా మర్చాం వినిందతాం తదుపపాదిత ప్రతిపత్తి దార్ఢ్యకరణత్రయా పూర్తి శుష్కహృదయత్వ కృతఘ్నత్వే శ్వరవంచకత్వా ద్యాపాదనం దురుద్ధరమేవ యది యేన కేనచిదకర్తవ్యత్వం వివక్షితం తదపి—ప్రతిష్ఠాయాం సార్వభౌమం సద్మనా భువనత్రయం పూజాదినా బ్రహ్మలోకం త్రిభిర్మత్సమతామియాత్ భక్తియోగం స లభతే ఏవంయః పూజయేత్తు

ముముక్ష్వాపేక్షిత సకల ఫలసాధ నత్వము ప్రతి పాదిత మగుటచే నిరస్తము - వే దాప్రామాణ్యా వాదిర్మై నసేశ్వరునిచే, నకర్తవ్య మంటే పాసిఁకిని యర్చ్యారా ధనత్వము ప్రతి పత్తి సౌకర్యమగుననే మొదలగు హేతువుల పైన నుపపాదించ బడియున్నవి. గాన నికేశ్వ రేతరులకును యర్చ్యా రాధన మావశ్యకమని స్థాపిం చబడి యున్నది. ఇంక నర్చ్యారాధన విషయమై ప్రమాణోప న్యాసముచే యు చున్నాను. "అవి ముక్తేత వత్క్షేత్రే సర్వేషాం ముక్తి సిద్ధయే, అహంస న్ని హిత స్తత్ర, పాషాణ ప్రతి మాదిషు" అని శ్రీరామతా పిన్యుపనిషత్తులో అర్చావ తారము చెప్పబడియున్నది. ఈశ్రుతి వాక్యము అగస్త్య సంహి తాదులయం దుపబృం హితమనునది, బ్రహ్మ విద్యా విజయము నందును అధర్వశిఖా విలాస విస్త రాదుల యందును విశేషముగ చూడవచ్చును. ఛాందోగ్యమందును "యఏషోంత రాదిత్యే హిరణ్మయః పురుషోదృశ్యతే. హిరణ్య శ్మశ్రుహిరణ్యా కేశ ఆప్రణ ఖాత్సర్వ ఏవసువర్ణః తస్య యధాక ప్యాసంపుండ రీకమేవమక్షిణీ" తస్యోదితి నామేత్యాదులచే, నర్చావతారము చెప్పబడియె ఈశ్రుతి వాక్యమునందు, ఏసువర్ణమయుడైన పురుషుడర్చా రూపియై మనయెదుట నగుపడుచున్నాడో, యతడే ఆదిత్యమండలాంతర్వర్తి, ఉపాస్యుడని చెప్పబడు చున్నది. ఇట్లు చెప్పని పక్షమునకు "ఏషదృశ్యతే", అనగా మనముందు కానబడు చున్నాడనునది చేరదు "హిరణ్మయః" అనున దియు "ఆప్రణ ఖాత్సర్వఏవ సువర్ణః" అనునదియు అర్చావ తారమునందు స్వరసము. శ్రీపురుష సూక్తమునందును "అద్భ్యస్సం భూతః" అను శ్రీసాళ గ్రామమూర్తులను "పృథివ్యై" అనుపృథివీమయ సుధా దార్వాది విగ్రహ ములను "రసాచ్చ" అనులోహమయ దివ్యమంగళ విగ్రహ ములను చెప్పి "విశ్వకర్మణస్స మవర్తతాధి" అనుదేవ శిల్పియగు విశ్వకర్మ వలన శిల్పి శాస్త్ర ప్రక్రియచే నవతీర్ణుడగుట చెప్పి "తస్యత్వష్టా విదధద్రూపమేతి" అనిదేవ శిల్పియగు వాడు, శిల్ప శాస్త్ర ప్రక్రియచే, భగవంతుని యర్చా దివ్య రూపమును నిర్మించుటచే, సర్వేశ్వరుని పొందు చున్నాడని చెప్పినైన

మా మిత్యాది భిర్భుధుషు ముముక్ష్వపేక్షిత సకలఫల సాధనత్వ ప్రతిపా దనా దేవ నిరస్తం ననుప్రతి మాస్వప్రబుద్ధానా మితి శ్రూయత ఇతి చేత్త తః కింతస్యా ప్రబుద్ధానా మితి శ్రూయత ఇతిచేత్తతః—కింతస్యా ప్రబుద్ధా

"ప్రజాపతి శ్చరతి గర్భే అంతః" అని గర్భ గృహాంతరాళ రూపము లగు నర్చావిగ్రహ దివ్యస్థానమును చెప్పబడి యున్నది, ఈ పురుషసూక్త మేయర్చావతార పరమనునని యర్చావతారా రాధనాభిషేకాది విని యోగసిద్ధము, దీని యోజనా విశేషములంతయు, కున్నత్తూరయ్యా సాయించిన శ్రీ పురుష సూక్త భాష్యమునందును విస్తరించి కానబడును. "స హోవాచ వ్యాసః పారాశర్యః" అనియు "యద్వైకించ మను రవదత్తద్భేషజమ్" అనియు వేదపరిగ్రహముగల వ్యాస మన్వాదులచే ప్రణీతములై "ఇతిహాసః పురాణంపంచమమ్" అనుట "యద్బ్రాహ్మణానితిహాసాన్ పురాణాన్ కల్పాన్ గాథానారాశంసీః" అనియు వేద పరిగృహీతములైన స్మృతీతిహాస పురాణములందును బహుస్థలములందును భగవదర్చా సమారాధనము విధించబడినది మరియు ద్రావిడ వేదము నందాపాద చూడ మర్చావతారమునే ప్రతి పాదించుటచేత అర్చా సమాశ్రయణమే, వేదతాత్పర్యమనునది సంప్రతిపన్నము. ద్రావిడ వేదపు వేదత్వము నంగీకరించని వారుమ్లేచ్ఛాదులవలె వేదబాహ్యులగువారలు "గాథా నారాశంసీః" అనునీలభారూపోక్తి తెలియునట్లు చెప్పుటచే తిరుమేనియు గుణములును మొదలగు నారశబ్దార్థ ప్రశంసా పరములైన ద్రావిడ వేదాదులు వేదోప బృంహణముగా ఘోషించుటచే ద్రావిడ వేదప్రామాణ్యము సుదృఢ ప్రమాణసిద్ధము.

"గతే పురోహితే రామస్స్నాతో నియతమానసః, సహపత్న్యా విశాలాక్ష్యా నారాయణము పాగమత్, వాగ్యతస్స హవైదేహ్యా భూత్వాని యతమానసః, శ్రీమత్యాయ తనేవిష్ణో శ్శిశ్యేనరవరాత్మజః, లబ్ధ్వాకు లధనం రాజాలంకాం ప్రాయాద్విభీషణః" అని శ్రీరామాయణము నందును "కించాన్యద్వక్తుమిచ్ఛామి రాక్షసేంద్ర మహాబల, ఆరాధయజగన్నాథ మిక్ష్వాకుకులదైవతం, ఇత్యుక్త్వా ప్రదదౌతస్మైస్వవిశ్లేషా సహిష్ణవే, శ్రీరంగశాయి

నా మేవే త్యర్థకత్వే సర్వత్ర విదితాత్మనా మిత్యుత్తర వాక్య విరోధః నహి సర్వాంతర్గతా ప్రతిమా పిన భవతి సర్వశబ్దస్య తద్బహి ర్భావేన సంకోచే చ విదితాత్మత్వ భంగః అతః ప్రతిమాస్వేవే త్యర్థకత్వ మావశ్యకమితి న పూర్ణ బ్రహ్మ ప్రతిపత్త్యా అకర్తవ్యతా పూర్ణ బ్రహ్మ ప్రతిపత్తిరపి

నంస్వస్థమిత్వా కుకులదైవతం, రంగంవిమాన మాదాయలంకాం ప్రాయాద్విభీషణః," అని పాద్మపురాణమునందును "అర్చాయాం స్థండిలేవాగ్నౌసూర్యేవప్సుహృదివాద్విజే, ద్రవ్యేణ భక్తియుక్తోర్చేత్స్వగురుం మామమాయయా, శైలాదారు మయీలౌహీలేఖ్యా లేప్యాచసైకతీ, మనోమయీమణి మయీ ప్రతిమాష్టవిధాస్మృతా," అని ఇత్యాద్యనేక సుదృఢ ప్రమాణములచే అర్చావతారమును ప్రతిపాదించుటచే అర్చావతారా రాధన మవశ్యకర్తవ్యమగుటసిద్ధము.

తోర్చా మర్చన్మం దాధికారీత్యర్థః—అతఏవ అర్చాయామేవ హరయ ఇత్యాది తత్రైవోక్తం యది వేదా ప్రామాణ్యానాదినాం సేశ్వరేణ తేనా ప్యర్చాయా ఆరాధ్యత్వం ప్రతిపత్తిసౌకర్యాదిభిః ప్రాగుపపాదితం అతో నిరీశ్వరేతరై స్సర్వైరప్యర్చారాధనం కర్తవ్యమితిస్థితం.

అష్టకాదిస్మృతే దర్మే న మాత్వం మానతా భవా। నిర్మూలత్వాన్నమానం సా వేదార్థోక్తానిరర్థతా। వైదికైస్స్మర్యమాణత్వాత్సంభావ్యా వేదమూలతా। విప్రకీర్ణార్థసంక్షేపాత్సార్థత్వా దస్తిమానతా॥ అష్టకాః కర్తవ్యాః ఇతిస్మృతిః నమాస్సార్త్తాష్ట కాంగత్వాద్వ్యాం జనా ఇతి మంత్రిగీః తన్నస్మృతే ర్మూలవేదే నుమితే మాత్వసంభవాత్ ॥ యాంజనాః ప్రతినందంతీతి మంత్రిః. ఔదుంబరీ వేష్టనీయా సర్వేత్యేషాస్మృతిర్మితిః। అమితిర్వేతిసందేహే మితిస్స్యాదష్టకాదివత్ ॥ ఔదుంబరీం స్పృశన్ గాయే దితి ప్రత్యక్షవేదతః। విరోధా న్మూల వేదస్యా ననుమానా న్నమానతా ॥ ప్రత్యక్షానుమితశ్రుత్యోర్యద్వావ్యా ఘాతదర్శనాత్।అమాత్వేశంకితేవాదౌదావనుమానస్యాత్రవర్ణ్యతే। పరప్రత్యక్ష వేదోత్ర మూలం చేద్వేష్టనస్య తత్। అస్త్వేవమప్యనుష్ఠానం స్వప్రత్యక్షానురోధతః॥ ఔదుంబరీసర్వావేష్టయితవ్యాస్మృతిః। ఔదుంబరీం స్పృష్ట్వోద్గాయేదితి శ్రుతిః। జ్యోతిష్టోమే సదోనామ మండపమధ్యే ఔదుంబర శాఖాని ఖన్యతే. ఆచాంతే సే త్యమానూవా స్మృతిశేషానమాభవేత్। వేదం కృత్వేతి యశ్శ్రౌతః క్రమస్తేన విరోధతః॥ అచాంత్యాదిః పదార్థోత్ర క్రమోధర్మః పదార్థగః। ధర్మస్య ధర్మ్యపేక్షత్వా దబాధా

దస్తి మానతా ॥ క్షుత ఆచామేత్ శ్రుతిః । ఆచాంతేన కర్తవ్యం స్మృతిః వేదం
కృత్వా వేదీం కరోతి శ్రుతిః । వేదః దర్భమయం సమ్మార్జన సాధనం ! వేది రా
హవనీయ గార్హపత్య మధ్యవర్తిన చతురంగుళ ఖాతాభూమిః । సదాచారో
ప్రమా మావా నిర్మూలత్వా దమానతా । అష్టకాదే రివై తస్య సమూలత్వా
త్ప్రమాణతాం—గతే పురోహితే రామ స్నాతో నియత మానసః । సహప
త్న్యా విశాలాక్ష్యా నారాయణ ముపాగమత్ ॥ ప్రణమ్య శిరసా పాత్రీం
హవిషో విధివత్తదా । మనా తే దైవతాయాజ్యం జుహావ జ్వలితే నలే । శేషం
తు హవిష స్తస్య ప్రాశ్యా శాస్యాత్మ నః ప్రియం । ధ్యాయ న్నారాయణం
దేవం స్వాస్తీర్ణే కుశసంస్తరే । వాగ్యత స్సహ వైదేహ్యాభూత్వా నియత మా
నసః । శ్రీమత్యా యతనే విష్ణోశ్శిశ్యేనరవరాత్మజః ॥ లబ్ధ్వా కులధనం రాజా
లఙ్కాం ప్రాయా ద్విభీషణః । కిం చాన్య ద్వక్తు మిచ్ఛామి రాక్షసేన్ద్ర మహా
బల । ఆరాధయ జగన్నాథ మిక్ష్వాకుకుల దైవతం ॥ ఇత్యుక్త్వా ప్రదదౌ తస్మై
స్వవిశ్లేషా సహిష్ణవే । శ్రీరంగ శాయినం స్వస్థమిక్ష్వాకు కులదైవతం । రంగం
విమాన మాదాయ లంకాం ప్రాయా ద్విభీషణః ॥ ఇదం పాద్మే ॥ ఏతాన్ భా
గవతాన్ధర్మాన్ । అథభాగవతం బ్రూత సర్వభూతేషు యఃపశ్యేత్. ఈ
శ్వరే తదధీనేషు అర్చాయా మేవహరయే । (నిరాకార మదృశ్యం నోపాసి
తుం శక్యతే- తద్భజంతో నిరాలంబం ఖ మారురోక్ష్యంతి- భగవద్విగ్రహాన్న
భజామ ఇత్యుక్తవాన్- భర్తృశరీరం నో పాసే కింతు తత్స్వరూప మేవేతి
వదంత్యా భార్యాయా శ్శైలీ మనుసరతి - అత్ర పదగత స్వీకార వివాహ
సమాధిః - దృశ్యం న సేవామహఇతి - భగవద్విగ్రహం త్యక్త్వా దృశ్యం దా
రపుత్ర ధనాద్యుపాస మానాః నాస్తికా ఇతి - నిరాకార మదృశ్యం భజంత
స్తద్భావం భజంతే నిరాకారా భవంతి నశ్యంతీత్యర్థః -) య ఆశుహృదయ
గ్రంథిం నిజిహీర్షుః పరాత్మనః । విధినో పచరే దేవం తంత్రోక్తేన చ కేశ
వమ్ । లబ్ధానుగ్రహ ఆచార్యా మూర్త్యా భిమత యాత్మనః । వేదోక్త మేవ
కుర్వాణః - నైష్కర్మ్యం లభతే సిద్ధిం- హృదయాదికృత న్యాసో మూలమం
త్రేణ చా ర్చయేత్ । సాంగోపాంగాం సపార్షదాం తాం తాంమూర్తింస్వ
మంత్రతః । పాద్యా ర్ఘ్య చ మనీయాద్యైః స్నాన వాసో విభూషణైః । గంధ
మాల్యా క్షతై స్స్రగ్భి ర్ధూపదీపో పహారకైః । సాంగం సంపూజ్య విధివత్

స్తవై స్తుత్వా నమే ద్ధరిమ్ । నైవేద్యం షడ్రసాన్నై శ్చ భక్ష్య భోజ్యైర్నివేదయేత్ । సమర్పయిత్వా తాంబూలంవిధివద్దుపచారకైః । ఆత్మానం తన్మయంధ్యాయన్ మూర్తిం సంపూజయేద్ధరేః । శేషా మాదాయ శిరసిస్వధామ్నుద్వాద్వాస్య సత్కృతాం । ఏవమగ్న్యర్కతోయాదావతిథౌ హృదయే చయః । ఏకం ధ్యాత్వా హరిం విష్ణుంపూజయిత్వాజనార్దనం । వేదోక్తవిధినా రాజన్ వైకుణ్ఠం పురుషోత్తమమ్ । ఏవం పూజావిధిం కృత్వా హరిం నారాయణంప్రభుం । యజతీ శ్వర మాత్మాన మచిరాన్ముచ్యతే హి సః. కస్మిన్ కాలేనభగవాన్ కిం వర్ణః కీదృశో నృభిః నామ్నా వా కేన విధినా పూజ్యతేతది హోచ్యతామ్ । కృతం త్రేతాద్వాపరం చ కలిరిత్యేషు కేశవః నానా వర్ణాభిధాకారో నానైవ విధినేజ్యతే । కృతే శుక్ల శ్చతు ర్బాహు ర్జటిలో వల్కలాంబరః । కృష్ణాజినోపవీతాక్షాన్బిభ్రద్దండకమండలూ । మనుష్యాస్తు తదా శాంతా నిర్వైరాస్సుహృద స్సమాః । యజంతి తపసా దేవం సర్వదేవ మయం హరిమ్॥ త్రేతాయాం రక్తవర్ణో సౌ చతుర్బాహుః త్రిమేఖలః ॥ యజంతి విద్యయా త్రయ్యా ధర్మిష్ఠా స్సత్య వాదినః ద్వాపరే భగవాన్ శ్యామః పీతవాసా నిజాయుధః । యజంతి వేదతంత్రాభ్యాం పరం జిజ్ఞాస వోనృప। నానాతంత్ర విధానేన కలావపి యథా శృణు। కృష్ణవర్ణం త్విషాకృష్ణంసాంగోపాంగా స్త్రపార్షదమ్ । యజ్ఞసంకీర్తన ప్రాయైఃయజంతీ శం సుమేధసః॥

క్రియాయోగం సమాచక్ష్వ భవదారాధనం ప్రభో । ఏతద్వదంతి మునయః పరం నిశ్శ్రేయసం నృణామ్ । నారదో భగవాన్వ్యాస ఆచార్యో ఙ్గిరసస్సుతః । నిస్సృతం తే ముఖాంభోజా ద్యథా హ భగవా నజః । పుత్రేభ్యో భృగుముఖ్యేభ్యో దేవ్యై చ భగవాన్ భవః । ఏతద్వై సర్వవర్ణానా మాశ్రమాణాం చ సమ్మతమ్। శ్రేయసాముత్తమం మన్యేస్త్రీశూద్రాణాం చమానద। ఏతత్కమలపత్రాక్షకర్మబంధవిమోచనమ్। భక్తాయచానురక్తాయబ్రూహి విశ్వేశ్వరేశ్వర । వైదిక స్తాంత్రికోమిశ్రఇతిమేత్రివిధో మఖః త్రయాణామీప్సితేనైవ విధినా మాం సమర్చయేత్ ॥ అర్చాయాం స్థండిలే వాగ్నౌ సూర్యే వాప్సు హృది వా ద్విజే । ద్రవ్యేణ భక్తియుక్తోర్చే త్స్వగురుంమామమాయయా । శైలీదారు మయీ తామ్రీ లేఖ్యాలేప్యా చ సైకతీ। మనోమయీమణి

మయీ ప్రతిమాష్ట విధా స్మృతా। చలాచలేతి ద్వివిధా ప్రతిష్ఠోద్ధవ సంమతా।
ఉద్వాసా వాహనే నస్తః స్థిరాయా ముద్ధవార్చనే। అస్థిరాయాంవికల్పస్స్యా
త్ స్థణ్డిలే తు భవేద్ద్వయమ్। స్నపనంత్వవిలేప్యాయా మన్యత్ర పరిమార్జనమ్।
ద్రవ్యైః ప్రసిద్ధై ర్మద్యాగః ప్రతి మాదిష్వ మాయినః। భక్తస్యచ యథాలబ్ధై
ర్హృది భావేన చైవహి। స్నానాలఙ్కరణం శ్రేష్ఠ మర్చాయామేతదుద్ధవ।
స్థణ్డిలే తత్త్వ విన్యాసో వహ్నా వాజ్య ప్లుతం హవిః। సూర్యేచాభ్యర్హణం శ్రే
ష్ఠం సలిలే సలిలాదిభిః। శ్రద్ధయోప హృతం శ్రేష్ఠం భక్తేన మమ వార్యపి।భూ
ర్యప్య శ్రద్ధయా దత్తంనమే తోషాయ కల్పతే శుచిస్సంభృత సంభారః - అ
భ్యం గోన్మార్జ నాదర్శ దంత ధావాభి షేచనమ్। ఆస్వాద్య గీత నృత్తాని ప
ర్వణి స్యురుతాన్వహం। తతశ్చేషాః మయాదత్తాం శిరస్యా ధాయ సాదరం॥
అర్చా దిషు యథాయ త్రశ్రద్ధయాతత్ర చార్చయేత్ । సర్వ భూతేష్వాత్మని
చసర్వా త్మాహ మవస్థితః ॥ మదర్చాం సంప్రతిష్ఠాప్య మన్దిరం కారయేద్దృ
ఢమ్। పుష్పోద్యానా నిరమ్యాణి పూజాం యాత్రోత్సవాశ్రితామ్ । పూజాదీ
నాం ప్రవాహార్థం మహా పర్వస్వథా న్వహమ్ । క్షేత్రా పణపుర గ్రామాన్
దత్త్వా మత్సార్ష్టి తామియాత్ । ప్రతిష్ఠాయాంసార్వ భౌమంసద్మనాభు వన
త్రయమ్ । పూజాది నా బ్రహ్మలోకం త్రిభిర్మత్సమతామియాత్ ॥ భక్తియో
గం సలభతే ఏవంయః పూజయేత్తుమాం ॥ హంతతే వర్ణయిష్యామి మమధ
ర్మాన్సు మంగళాన్ । యాన్ శ్రద్ధయా చరన్మర్త్యోమృత్యుం జయతిదుర్జయ
మ్। కుర్యాత్సర్వాణి కర్మాణి మదర్థం శనకైస్స్మరన్। దేశాన్ పుణ్యాన్ సంశ్ర
యేత మద్భక్తై స్సాధుభి శ్రితాన్ దేవా సురమను ష్యేషు మద్భక్తా చరితా
నిచ। పృథక్స త్రేణ వామహ్యం పర్వయాత్రా మహోత్సవాన్।కారయేద్గీత
నృత్తాద్యైర్మహారాజోపచారకైః । మామేవసర్వభూతేషుస్థితమాత్మానమీ
శ్వరమ్। ఈక్షేతాత్మని చాత్మానం యథాఖ మనసావృతమ్ । సర్వేష్వభీక్ష్ణం
మద్భావం పుంసోభావయతో చరాత్ ।స్పర్ధాసూయాతిర స్కారాస్సాహం
కారావి యంతిహి॥ బింబాకృత్యాత్మ నాబింబే సమాగత్యావతిష్ఠతే । అర్చా
పి లౌకికీ యాసా భగవద్భావితాత్మనామ్ । మంత్రమంత్రేశ్వర న్యాసాత్సాపి
షాడ్గుణ్యవిగ్రహా॥

సర్వేశ్వరుడు, అణ్డకారణములైన మహదాదులను మూలప్రకృతియం
దుండి కలుగజేసి, యనంతరము అండమును నిర్మించి, యందుమొదట బ్రహ్మ

—శ్రీమద్బ్రహ్మాండపురాణాంతర్గతశ్రీరంగ మాహాత్మ్యమునందు—

శ్లో॥ ఆసీది దంతమోభూత మప్రజ్ఞాతమలక్షణమ్। అప్రతర్క్య
మవిజ్ఞేయం ప్రసుప్తమివ సర్వతః ॥ ఏకఏవా భవత్తత్ర దేవో నారాయణః
ప్రభుః। సజగత్సృష్టి సంహారైర్వి హర్తుమ కరోన్మనః ॥ స్వాంశాంశకలయా
లక్ష్మ్యాస్వయా మూర్త్యా జగన్మయః। స్వకలానంతశయ నేశయిష్యే ప్రళ
యోదధిమ్ ॥ తస్యకామ స్సమ జనిమన సోవీర్యమాదితః తదా విష్టస్స్వదే
హేతు సోపశ్యత్స చరాచరం ॥ తస్య నాభేరభూన్నాళం నానారత్నను
నోహరం తస్మిన్ హిరణ్మయం పద్మం సర్వగంధమ ధూతకం ॥ తస్మిం
శ్చతుర్ముఖోబ్రహ్మా సంకల్పాత్పరమాత్మనః। సమస్త స్సర్వలోకానామాసీల్లో
కపితామహః ॥ అంకర్హితే భగవతి బ్రహ్మాలోకపితామహః। అష్టాక్షరేణ
మంత్రేణ పునస్తేపేమహత్తపః ॥ తస్య వర్ష సహస్రాంతే తప్యమానస్య
వేధసః। ఆవిర్భూతం మహద్ధామ శ్రీరంగం క్షీరసాగరాత్ ॥ తత్త్రణాత్స
మదృశ్యంత వైకుంఠపురవాసినః। సునందనందప్రముఖాస్స నందసనకాదయః॥
యుష్మదస్మత్ప్ర భృతయో యేచాన్యేసత్య వాదినః। దేవగంధర్వ యక్షాశ్చ
ఋషయ స్సిద్ధచారణాః ॥ ఉపాంగ ధామతద్దివ్యం వేదమూర్తి ర్విహంగ
రాట్। శ్వేతచ్ఛత్రం దధావస్య మౌక్తికం భుజగాధిపః॥ విష్వక్సేనో వేత్ర
పాణిః పృష్ఠత స్తమసేవత అభితశ్చంద్ర సూర్యౌచ వీజేతే చామర ద్వయం॥
తుమ్బురు ర్నారదా సార్ధం గంధ ర్వామర కిన్నరాః। అజంత మస్తువన్
వేదు ర్వవందుశ్చైవగు హ్యకాః॥ అహమింద్రశ్చ దేవాశ్చ సాధ్యాస్సిద్ధాస్స
నాయకాః। జితంత ఇతిశబ్దేన పూరయామాసురంబరం ॥ దేవదుందుభయో
నేదు ర్ననృతు శ్చాప్సర సోగణాః ముమచే పుష్పవృష్టిశ్చపుష్కలా వర్తకా
దిభిః ॥ ఆగతోరంగ ధామేతి శుశ్రువే కాహాళధ్వనిః। దివ్యం విమానంతం దృ
ష్ట్వాస్వయం వ్యక్తంమహర్ధిమత్ ॥ తేజోమయంజగద్వ్యాపి శ్రీరంగంప్రణ
వాకృతి। ఉత్థాయసంభ్రమ్యా విష్టోహృష్టః పుష్టః ప్రజాపతిః ॥ పపాతశిరసా
భూమౌ ఛిన్నమూలఇవద్రుమః। ఉత్థాయోత్థాయ వదనై ర్నమోనమ ఇతి

త్మ వ్యష్టి భూతుడగు బ్రహ్మను సృజించి, యతనికి తనస్వరూప, రూప, గుణ, విభూతిచే ష్టితములును, చేతన స్వరూపోపాయ పురుషార్థములును, భూతముల నామరూప కృత్యములను తెలియచేసెడు వేదములు పదేశించి, యాబ్రహ్మచే లోక వ్యాపారములను, తదన్తర్వర్తి కులైన దేవతిర్యక్ మనుష్యస్థావ

బ్రువన్ ॥ న్యపాతయత్పునర్దేహం హేమదండమివావనౌ । చతుర్భిర్వదనైర్వేధాచతుర్వేదైఋతంస్తువన్ ॥ బద్ధాంజలి పుటోభూత్వా దృష్టవానచ్యుతాలయం । ఇంద్రియాణ్యస్య సర్వాణి చరితార్థాని తత్క్షణాత్ ॥ తదంతరావిశ్వవిధిర్ద దర్శతం విభిన్న నీలాచల సన్నికాశం । ప్రసన్న వక్త్రం నళినాయ తేక్షణం కృపామయం కాంతినికేత రూపిణం ॥ కిరీటకే యూరక నక్రకుండలం ప్రలంబ ముక్తామణిహార భూషితం । విశాల వక్షస్థల శోభికౌస్తుభం శ్రియాచ దేవ్యాధ్యుషితోరు వక్షసం ॥ ప్రతప్త చామీకరచారు వాససం సుమేఖలం నూపుర శోభితాంఘ్రికం । సువర్ధునీ జాతమృణాళ కోమలం దధాన మచ్ఛచ్ఛవియజ్ఞసూత్రకం ॥ భుజోపధానం ప్రసృతాన్య హస్తకంనికుంచితోత్తానితపాదయుగ్మం । సుదీర్ఘ బాహుం సముదగ్రవేషం భుజంగతల్పం పురుషం పురాణం ॥ స్వతేజసాపూరిత విశ్వకోశం నిజాజ్ఞయాస్థాపి తవిశ్వచేష్టం । ప్రణమ్యతుష్టావవిధిర్ముకుందం త్ర్యర్థగర్భైర్వచనైస్త్రయీశం ॥ నమోనమస్తేస్తుసహస్రమూర్తయే సహస్ర పాదాక్షి శిరోరుబాహవే । సహస్ర నామ్నే శతసప్తతంతవే సహస్రకోట్యండ యుగాధివాసినే ॥ వేదాస్తథాంగాని చ సాంఖ్యయోగౌ ధర్మాణి శాస్త్రాణి చ పాంచరాత్రం । అజ్ఞాత వేదాగమ జాత మన్య ద్వేదాంత వేద్యకి పురుష స్త్వమేకః ॥ తవప్రసాదో హిమహీంద్ర కల్పః క్రోధ శ్చ రౌద్ర స్తవ విశ్వయోనే । నాన్యత్త్వ దస్తీహ చరాచరాత్మ న్నారాయణ స్త్వం నపర స్త్వదస్తి । ప్రహస్య మే ఘగంభీర మిదం వచన మబ్రవీత్ । తపసా తవ తుష్టోస్మి స్తోత్రేణ చ విశేషతః ॥ ప్రపంచసృష్టి వైచిత్ర్యే త్వస్త్రితో హం పూర్వమేవ తే । యచ్చకర్థాగమస్తోత్రం తు తథాభ్యుదయాంతికం ॥ యద్వా తపసి తేఽస్థా సపష మదనుగ్రహః । స్తోత్రేణ త్వత్ప్రణీతే నయోమాంస్తౌతిదినేదినే । తస్యాహం సంప్రసీదామి సర్వకామ ఫలప్రదః । దర్శితం మే పరం రూపం తవాద్య తపసః ఫలం ॥ బ్ర

రములను కలుగఁజేసెను. తదనంతర మాబ్రహ్మ సర్వేశ్వరుని యారాధింప తలచి. యష్టాక్షరాను సంధానముతో తపస్సుచేయ, సర్వేశ్వరుడా బ్రహ్మ యభిమత మెఱింగి, శ్రీరంగ విమానముతో నర్చారూపముగా సాక్షాత్కరించి, నిత్య మర్చింపుచునట్లు నియమించి, ఎవరేని పంచ కాలములందు నన్నునిత్యము పూజించునో, వానికి ముక్తి నిచ్చుచున్నానని చెప్పెను ఇట్లుచెప్పుటచే, భోగసంపత్తుల నిచ్చుననుట కింపునర్ న్యాయసిద్ధము.

ఆవరణములతో కూడిన అనన్త కోట్యండముల కావలనుండు పరమ పదమునందు, నిత్య ముక్తులకను భావ్యుడై యప్రాకృత శరీరినై ననేను,నీయనుం దనుగ్రహముచే నర్చా రూపముగా నవతరించితిని, నా అర్చావతార ముల కాదియగు దీనిముక్తికొరకు నిత్య మర్చింపుము; లీలార్థమై సృష్టించిన జగత్తున నాకొక ప్రయోజనము లేకుండుటచే, నజ్ఞానాంధ కారనివర్తకమును జ్ఞానవర్ధకమును గలుగుటకై వాత్సల్యముతో, నువ్వులలోని నూనెవలె, జీవాత్మల

హ్మ ॥ అనేన విగ్రహేణ త్వా మర్చ యిష్యామ్యహం ప్రభో । తత్త్వత స్త్వాం చ వేత్స్యామి ప్రసాదంకురు తత్తథా ॥ శ్రీభగవానువాచ ॥ జ్ఞాత్వా తవైవా భిమతం విమానే స్మిన్ సవిగ్రహం । దర్శితంతవ దేవేశ నిత్యమత్రైవ మర్చయ ॥ యో నిత్యం పంచకాల్యేన పూజయే న్మాం శతం సమాః । తస్మై ముక్తిం ప్రదాస్యామి కింపునర్భోగ సంపదః ॥ అండకోశా త్సావరణా దము ష్మాత్పరతః ప్రభో । స్థితోహం పరమే వ్యోమ్ని హ్యప్రాకృత శరీరవాన్॥ అర్చాత్మనా వతీర్ణోస్మి తవానుగ్రహ కామ్యయా । ఆద్య మర్చావతారం మే నిత్యమర్చయ ముక్తయే ॥ ఉదాసీనో ప్యహం బ్రహ్మన్ లీలార్థ మసృజంజగత్ । అకించిత్కర మన్విష్య జగ దేతదచేతనం ॥ జీవేనా నుప్రవిశ్యాహ మాత్మనా నేన పద్మజ । ఆకర్మవశ్య స్సకలం చేష్టయా మిపృథక్పృథక్॥ తేషాం సమనుకంపార్థ మహ మజ్ఞానజం తమః । నాశయామ్యాత్మభావ స్థో జ్ఞానదీపేన భాస్వతా । తిల తైల మి వవ్యాప్తం మాత్మ వద్ధిత కారణం । సర్వేషాం సురాదీనాం మాందేవ నవిజానంతి మోహితాః ॥ అనుగ్రహ య్య లోకాన్యహం

యందు, ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగా నివసించి యుండెను నన్ను, మోహముచే తెలిసి కొనలేరైరిగాన, ననుగ్రహముచే నండము నందును, క్షీరాబ్ధియందును, సూర్య మణ్డలమందును, స్వర్గమునందును వేంచేసి యుండినను, నన్ను పొటించలేక పోయిరి; మరియు ప్రతికల్పమునందును, సాధు పరిత్రాణాదులకై సాక్షాదవతారములును, ఆవేశావ తారములుగా ననేకావతారములుచేసి, నా రూపౌదార్య గుణచేష్టితములచే ననేకుల నీడువమునట్లుచేసి, నారూపౌదార్య గుణకర్మముల సదాకీర్తించునట్లు చేసితిని; అది తత్కాలదే శవర్తికుల కనుకూలముగా నుండె, నిది భవిష్యద్వర్తికులు నుజ్జీవించునట్లనుగ్రహవిశేషముచే, వారిధ్యానస్తుతి ప్రణామార్చనాదులకు విషయమగుట కొరకు, సప్తద్వీపములందును, నవ వర్షములందును సకల దివ్యదేశము లందును సకల గ్రామములందును సకల గృహము లందును సర్వచేతను లారాధించునట్లుదారు లోహ శిలామయాది విగ్రహములను పరిగ్రహించుచున్నాను. పరవ్యూహములయందు పంచోప నిషణ్మయ దివ్యరూపముగలవాడనై యున్నాను. అవతారములయంద ప్రాకృతదివ్య సంస్థానమునితరసజాతీయముగాకొనియావిర్భవించుచున్నాను.

స్థితోండ మహం ప్రభో । క్షీరోదోమండలం భానోః రాపేంద్రం చ తథా దివి ॥ త్రీణిధామాని మేసంతి త్రిధా మాహమితి స్మృతః । తత్రాపి దుర్విభావ్యోహం రాజసైరపి తామసైః ॥ అవతార సహస్రాణి కల్పే కల్పేకరోమ్యహం । ఆవిర్భవామితత్రాపి భక్తానుగ్రహ కామ్యయా ॥ ఆవిశామి క్వచిజ్జంతూన్ క్వచిచ్చావతరామ్యహం । పితృ పుత్ర సుహృద్భ్రాతృ పతి తాతమాతృ త్రిధా చ్చవత్సరః ॥ యథా ప్రజా భవిష్యంతీ త్యేవం జన్మ భజామ్యహమ్ । గుణ కర్మాతి వృద్ధ్యర్థం సదా కీర్తయ తాంనృణాం ॥ ఆవిష్ట ఇవ రాగాద్యైర నా విష్టః కరోమ్యహం । ప్రజా నామ నుకంపార్థం పురర్చాత్మనాభువి ॥ ద్వీప వర్ష విభాగేషు తీర్థే ష్వాయత నేషుచ । మానుషార్చాత్మనాచాహం గ్రామే గ్రామే గృహే గృహే ॥ పుంసి పుంసి భవిష్యామి దారు లోహ శిలామయః । అహం పంచోపనిషదః పరవ్యూహాదిషు స్థితః ॥ ఆవిర్భావేషు దివ్యేషు స్వయంకల్ప శరీరవాన్ । ఆవేశాంశావతారాణాంపాంచ

ఆవేశావతారములు పాంచభౌతిక విగ్రహములును దారులోహశిలాదు యాద్యచేతన శరీరములును చేతనశరీరములును శరీరియైనపరమాత్మనైన నేను పొందుచున్నాను అర్చారూపమై యవతరించిన నన్ను మోహముచే దారు లోహ శిలాబుద్ధి చేసి నరకములను పొందుచున్నారు. కొందరర్చించి స్తుతించి కీర్తించి భక్తి ప్రపత్తులు చేసి పరమ పదమును పొందుచున్నారు. ఆగమముల యందర్చావతారము స్వయం వ్యక్తము దైవము ఆర్షము మానుషమని నాలుగు విధములుగా చెప్పబడి యున్నది; గాన నతి సుందరముగను మనోహరముగను సర్వలక్షణ సంపన్నముగను నావిగ్రహములను శిల్పులచే వేంచేపు చేసి సంప్రోక్షణ చేయించి ఆరాధించ వలయు.

భౌతిక విగ్రహః॥ దారులోహ శిలామృత్స్నా శరీరో ర్చాత్మకస్స్మృతః। చేతనా చేతనై ర్దేహీ పరమాత్మా భజామ్యహం॥ అర్చాత్మనావతీర్ణం మామజానంతో విమోహితాః। కృత్వా దారు శిలాబుద్ధిం గచ్ఛంతి నరకాయుతం॥ అర్చయంతస్స్తువంతశ్చ కీర్తయంతః పరస్పరం। నమస్యంతశ్చ మాంభక్త్యా గచ్ఛంతి పరమం పదం॥ అర్చా చతుర్విధా బ్రహ్మన్నాగమేషు మమేరితా। విమానాని చ తావద్ధి ప్రతిమా సదృశాని చ॥ దివ్యం సైద్ధం స్వయం వ్యక్తం మానుషం చేతి విద్యతే। కృత్రిమం త్రితయం తత్ర స్వయం వ్యక్త మకృత్రిమం॥ మూర్తయో పి ద్విధా భిన్నా స్త్రైవస్తు హ్యేకవస్తుచ। ఏకవస్తు ద్విధాప్రోక్త మచలం చలమేవచ॥ ఆవేశాం శావతారాణా మావిర్భావస్యచాకృతిః। సురూపా ప్రతిమాప్రోక్తా శోభనా దృష్టిహారిణీ॥ మనోహరా ప్రసన్నా చ మామకీ శిల్పిచోదితా। ఊర్ధ్వదృష్టి మధోదృష్టిం తిర్యగ్దృష్టిం చ వర్జయేత్॥ అన్యూనా మతిరిక్తాంగీం శుచిం దివ్యాం ప్రకల్పయేత్। ఆద్యం స్వయం వ్యక్తమిదం విమానం రంగసంజ్ఞికం॥ శ్రీముష్ణం వేంకటాద్రించ సాలగ్రామంచ నైమిశం। తోతాద్రిం పుష్కరం చైవ నరనారాయణాశ్రమం॥ అష్టౌ మే మూర్తయస్సంతి స్వయం వ్యక్తా మహీతలే। యజమానస్య తే బ్రహ్మన్ అధ్వరాగ్నౌ తుసంచితే॥ అహ మావిర్భ విష్యామి వరద స్సర్వదేహినాం। తద్ధాం మే ప్రతిమాం తత్ర త్వం స్థాపయిష్యసి॥

"ఇమ్మై యోర్ తమక్కు నెన్ జాల్ నిన్నై ప్పెరిదాల్ వెణ్ణై యూణె న్నుమీన చ్చొల్లే" అను ప్రకారమవతారము లందు నవనీత చోరము నగర క్షోభము మొదలగు లీలారసములను అవతార పరత్వమనునట్లర్చావతార సౌలభ్యాది గుణములను విశేషము గా నుపన్యసింప బడియున్న స్థలములలో "కాలాఝుం నెంజళియుం కణ్ శుళ్లులుం" అనుప్రకారముభగవద్గుణ చేష్టితర సప్రవాహ నిమగ్నులై యను సంధింతురు. అవతారమునకు శ్రుతి ప్రమాణము "అజాయ మానో బహుధా విజాయతే" జననములేనివాడయ్యు బహువిధము లుగా నవతరించుననియు; ద్రవిడ శ్రుతియందు "పిరప్పిల్ పల్ పిరవి పెరుమా నై" అనియు, శ్రుతి. "సఉచ్ఛ్రియాన్ భవతి జాయమానః" అతడవతరిం చుటచే ఉచ్ఛ్రియమును పొందుచున్నాడనియు "నిలైవరం బిల పల్ పిర ప్పా యొళివరు ముళూనల" అని చెప్పుటచే నతడను గ్రహముచే ననేకావ తారములు చేయుచున్నాడను నది సిద్ధము. ఈ శ్రుతి ప్రమాణము వలన విష్ణువు శాపముచే నవతరించి నాడని శైవులు చెప్పెడు కక్షి నిరసింప బడినది - మరి యు రామోపనిషత్తునందు. "దాశరథాయ విద్మహే సీతావల్లభాయధీమ హి - తన్నో రామః ప్రచోదయాత్ యన్నామసహస్ర నామసదృశం నిరవ ధిగుణగ్రామే" అనియు,యాజ్ఞవల్క్యోపనిషత్తునందు "అర్థమాత్రాత్మకో రా మో బ్రహ్మానందైక విగ్రహః" అని చక్రవర్తితిరు మగన్ విషయమయ్యును, శ్రుతి "బ్రహ్మణ్యో దేవకీపుత్రో బ్రహ్మణ్యో మధుసూదనః" అని కణ్ణన్ విష యమయ్యును చెప్పబడి యున్నది. ఇక విష్ణువు అర్చావతార మునకు శ్రుతిప్ర మాణము, శ్రుతిః. "వాసుదేవో సిపూర్ణః" పరమ పదమునందుండు పరవాసు దేవుని కళ్యాణ గుణములచేపరిపూర్ణుడని వేదపురుషుడు చెప్పెను. అయితే యాగుణమున కచ్చట ప్రకాశములేకుండుటకేమి హేతువనిన, శ్రుతి "పరమం సామ్యముపైతి" యనునట్లచ్చట పరమ సామ్యమును నిత్యసూరులుపొందియుం డునట్లచ్చటనుండి పోయిన ముక్తులును పొందుచున్నారనియు. శ్రీగీతయందు "మమసామ్య మాగతః" అని నాసమాన ధర్మమునుపొందుచున్నారని చెప్పుట చే పగటిదీపమువలె గుణముల కచ్చట ప్రకాశములే[illegible]న చీకటికి దీపమువ లె కళ్యాణ గుణములకు ప్రకాశమిచ్చుటనేకదా, శ్రుతి [illegible]ర్ణస్య పూర్ణమా దాయ పూర్ణమేవా వశిష్యతే" అని ముందుచెప్పిన పర[illegible] దేవుని [illegible]

త్తుగుణముల కంటె, అవతారములందు గల గుణములుపూర్ణములనియు, నంత
కంటె నర్చక పరాధీనమగు నర్చావతారమునందు గల గుణములు, పరిపూ
ర్ణంబులనియు పిళ్లలోకాచార్యులు శ్రీవచన భూషణమను గ్రంథమునందు ఈ
శ్రుతి నుదహరించి యున్నారు - ఈశ్వరుని మేగుణముల కెవరియందు ప్రకా
శకమనిన—జ్ఞానమజ్ఞులయందు, శక్తియశక్తులయందు, క్షమయపరాధులయం
దు, కృపసంసార భీతులయందు, వాత్సల్యము దోషభూయిష్ఠులయందు, శీలము
మందులయందు, ఆర్జవము కుటిల హృదయులయందు, మార్దవము విశ్లేష భీరు
వులందు, సౌలభ్యము దర్శనాతురుల యందు, నిట్లు భగవద్గుణములకు పూ
ర్వోక్తతత్తదధి కారులయందు దక్క- నితరుల యెడ వినియోగమునకు హేతు
వులేనందున, పరమపదమునందు “సదా పశ్యంతిసూరయః” అనునట్లెల్లప్పు
డు పరవాసుదేవుని దర్శించుచు ననుభవించుచున్న నిత్యసూరులయందీ సౌలభ్యా
దిగుణములకు ప్రకాశకము లేదనుట సిద్ధమేకదా. “సోశ్నుతే సర్వాన్ కా
మాన్ సహ బ్రహ్మణావిపశ్చితా” యనునట్లు నిత్యసూరులుపరవాసుదేవునితో
కూడ యుండి తదనుభవానందకందళిత హృదయులగుటచే మార్దవ గుణము
నకు నచ్చట ప్రయోజనము లేదు. ఈ రెండు శ్రుతి ప్రమాణములచే మోక్షస్థా
నమునందు, పరబ్రహ్మముతో కూడి యుండి సదా దర్శనమును సమస్తానంద
ములును ముక్తుడు ప్రత్యేకించి యుండి యనుభవించునట్లు శ్రుతిచెప్పుటచే పర
బ్రహ్మముతో ఐక్యము చెప్పెడు అద్వైతుల పక్షము నిరస్తము. ఇట్లుతక్కిన
గుణములకు నచ్చట ప్రయోజనములేదు. ఇచ్చటి వారువారల కెదురుతట్టుగాన
మస్తముల యందు కొఱత పడిన వారై యజ్ఞులై యశక్తులై సంసార దుఃఖి
తులై అపరాధులై నందున పాపులై యుండుటచే పరవాసుదేవుని కంటె
నర్చావతారమునందుగలగుణములకు ప్రకాశము చెప్పబడియున్నది. గాన, శ్రు
తి “చక్షుర్దేవా నాముతమర్త్యానాం” అనునట్లు నిత్య సూరులకును మర్త్యుల
కును నేత్ర స్థానమై తిరువేంగడ ముడయా నుండుటచే ఆళ్వారులు “కణ్ణా
వానెన్నుమణ్ణోర్ విణ్ణోర్క్కుతణ్ణార్ వేంగడవిణ్ణోర్ వెర్పనే” అనిసాయిం
చియున్నారు. తైత్తిరీయోపనిషత్తునందు “స్థిరం ప్రపద్యేవృతం ప్రపద్యే” అ
ని చెప్పెడు స్థళమునందు మొదట పరమ పదనాథుని ప్రపత్తి చేయుచున్నాన
ని చెప్పి “అశ్వాసోష్ఠఘృణం ప్రపద్యే” అర్చా రూపమైన స్వామిని ప్రపత్తి

శేయు చున్నానని చెప్పబడి యున్నది. "అశ్మానం" శిల "అఘణాం" స్వామి "ప్రపద్యే" ఆశ్రయించుచున్నాను. మరియుకాక శ్రుతియందు "అంభస్యపారే భువనస్య మధ్యే నాకస్యపృష్ఠే, అణోరణీయాన్ మహతోమహీయాన్," క్షీరాబ్ధి యందును ఆకాశము నందర్చావతారములుగల భూమధ్యమునను పరమ పదము నందును స్వామియగు నాత్మయం దణువయ్యును మహీయసుడై యందు మహాత్మైన రామకృష్ణాద్య వతారములనంగీకరించితినని చెప్పినర్థమును ఆళ్వార్ "విణ్ మీది రుప్పాయ్ మలై మేల్ నిర్ప్పాయ్ కడల్ శేర్ప్పాయ్ మణ్ మీదుళ్ల్ వాయిువత్తుళ్లేన్ గు మరైక్ దురవాయ్" అనుటయందు "భువనస్య మధ్యే" అను శ్రుతి— "మలై మేల్ నిర్ప్పాయ్" అని సాధించి యున్నారు. ఋగ్వేదం రెండవ యష్టకం రెండవయధ్యాయమున (౨౮- ౨౯) వర్గములందు శ్రుతి "హాసూరాయ విష్ణవే చార్చతా" యనుట యందు నతి శూరుడుగానుండు విష్ణువును నర్చించు మనియును. ఋగ్వేదం విష్ణుసూక్తము నందు "చిత్రమర్చా" యనుటయందు చిత్రవిగ్రహ రూపముగా నుండునవతారములనర్చించుమని చెప్పియున్నది. ముందవతారమునుగురించి చెప్పినరామోపనిషత్తునందు "కథయతి భగవాని హాంత్యకాలే భవ భయంకరతారకంప్రబోధమితి" అని రామమంత్రమును కాశీనివాసులకు ఉపదేశము చేయుమని శివునికిభగవంతుడు పదేశించి; మరియు నందునసే "అవిముక్తే తవక్షేత్రేసర్వేషాంముక్తిసిద్ధయే అహం సన్నిహితస్తత్ర పాషాణప్రతిమాదిషు । క్షేత్రేస్మిన్ యోర్చయే ద్భక్త్యా మంత్రేణానేన మాంశివ । బ్రహ్మ హత్యాదిపాపేభ్యో మోక్ష యిష్యామి మాశుచః" అని యీకాశీ క్షేత్రమునందు అందరికి ముక్తి నొసగనచట శిలారూపముగా సమీపమునందుండెదు నన్నీమంత్రము చే భక్తితో నర్చించు వారికిని బ్రహ్మహత్యాది పాపములలో విడినివర్తింపించి ముందు శివ సాయుజ్యమును బ్రహ్మసాయుజ్యము నిప్పించి తుదను నాసాయుజ్యము నిప్పించెదను భయపడ వలదని సాయించెను. యిందువలన సేతువునందు శ్రీరామ మూర్తి బ్రహ్మ హత్య పోగొట్టు కొనను లింగ పూజచేసినట్లు చెప్పెడు శైవుల పక్షము నిరస్తము. ఇట్లు శ్రుతులయందు అర్చావతారమును గురించి చెప్పినవి. శ్రుతి "ఇతిహాసంపంచమం వేదం ఇతిహాసములైన రామాయణ భారతముల నయిదవ వేదమని వక్కాణింపబడి నట్టి, మహాభారత

ములు శ్రీరామాయణ మునందు "సహపత్న్యా విశాలాక్షో నారాయణము పాగమత్" అని చక్రవర్తి తిరుమగనార్ జానకీ సహితముగ తిరువ తారాధనంబు శ్రీరంగ నాథుని సేవించి నారని శ్రీవాల్మీకి భగవానులు సాయించిరి. భారతమున శ్రీగీత యందు "యేయథామాంప్రపద్యంతే తాం స్తథైవ భజా మ్యహం" ఎవరు నన్ను స్వర్ణ రజత లోహములు మొదలగు బింబములయందు మంత్రములచే ప్రతిష్ఠచేసి యారాధించెదరో యావిగ్రహములనే నేనాత నిబడి తిరుమేనిగా వహించెదనని సాయించిరి. మరియు వ్యాసులు భారతమున వరదారణ్య పర్వమున దివ్య దేశ మాహాత్మ్యములనే ప్రకటించి యున్నారు తే, నందు మిగుల విశదముగ తెలిసి కొనవచ్చును. వెండియు గరుడ పురాణ మున పది యధ్యాయములగు శ్రీరంగ మాహాత్మ్యము నారద భగవానులకు శివుడు పదేశించె. తిరుమలమాహాత్మ్యము బ్రహ్మాండ పురాణము మొదలగు పురాణముల యందును, శ్రీభాగవతము నందు విష్ణువు సమ్మతించి వేంచేశి యుండుదివ్యదేశములను శివుడు సేవించు చున్నాననిచెప్పినదానియందును, మరియుభాగవత ద్వాదశ స్కంధమునం దుద్ధవుని గురించి కణ్ణను నన్నుస్వర్ణరజతాది పంచలోహ బింబముల యందు ప్రతిష్ఠచేసి యర్చించ వలయునని సాయించి యున్నదాని యందును, ముప్పది రెండుశిల్పశాస్త్రములయందునుచూడవచ్చును. ఇట్లు ఇతిహాస పురాణములయందు ప్రసిద్ధముగా చెప్పి యుండెడు యర్చావతార వైభవములను తెలియక తెలిసిన పెద్దల సహవాసము చేయని అవివేకు లర్చావతారములను నిందించిరేని, వారు "విష్ణోరర్చావ తారేషు లోహ భావంక రోతియః । యోగురౌమానుషం భావము భౌ నిరయ పాతినా" అని యర్చావతారముల యందు కాష్ఠపాషాణ లోహాది బుద్ధిగల వాడును తన గురువు నందు మనుష్య ప్రతి పత్తిచేసిన వాడునునీయిరువురు నరకమును పొందుదురనియు "అర్చావతారో పాదానం వైష్ణవోత్పత్తి చింతనం మాతృయోని పరీక్షాయా । స్తుల్య మాహు ర్మనీషిణః ॥ " అర్చావతారము నందు పాదాన ద్రవ్య నిరూపణముచేసిన వాడును వైష్ణవుల జన్మ నిరూపణము చేసినవాడును మాతృయోని పరీక్షచేసిన వారుపోయెడు పాపమునపోవుదురని శ్లోకార్థము పిళ్లలోకాచార్యులు శ్రీవచన భూషణమునందు దహరించిరి.

తిరువాయ్మొళి మూడవ పత్తు ఆరవ తిరువాయ్మొళి "తంజమాగియతన్ద్రైతా యొడుతానుమాయన్వై యెల్లనా, మెన్ జలిల్ లమరర్ కుల ముదల్ మూవర్ద ముళ్లుమాదిన్మై, యన్జి నీరులగత్తుళ్ళీర్ కళవనివనేన్ఱుకూఴేన్ మిన్, నెంజినాల్ నినైప్పా నెవనాగు నీళ్ కడల్ వణ్ణనే" యనుపాశురమున వాడు పరవాసుదేవుడు వీడర్చా రూపుడని సంశయించ వలదని సాయించిరి "అగల గిల్లేనిరైయమేన్అలర్ మేల్ మంగైయురై మార్పానిగర్ లోన్ఱిల్లా వడియేనున్నడి కీఴ్ మర్న్దు పుగుందేనే" అని తిరువడి గళులందుశరణాగతి చేసి సాయించిరి. అర్చావతారములు శ్రుతీతిహాసపురాణములయందు చెప్పబడి యున్నదనియు పరను పదనాథుని యందును అర్చారూపునియందును భేద బుద్ధిచేసి సంశయించ వలవని ఆళ్వారు పదేశము నిందుచెప్పబడియె.

ఇట్లు శ్రుతిస్మృతీతిహాసపురాణములు అమోఘముగా నర్చావతారారాధనమవశ్యకర్తవ్యమని ఘోషించు చుండ, కొందరు స్వతంత్రవాదులు బ్రహ్మమునకు రూపము లేదనియు, విగ్రహారాధనచేయుట మూఢ కృత్యమనియు నట్లొనర్చుట బ్రహ్మమునుపరిహసించుటయనియు, బ్రహ్మమును మనస్సుచే ధ్యానించుట వాక్కుచే నుతించుటయే చాలుననియు, శ్రుతిస్మృతీతిహాసాదులు కల్పితములనియు తమ యుక్త్యుక్తులే వేదమనియు వాదించునది యేగాక, తమ యుక్తుల కనుకూలమగు శ్రుతిస్మృతీతిహాసాదుల కపార్థములు కల్పించి తమకు తోచెడు దుర్యుక్తులను తమకు లోబడిన కొందరికి బోధించి కేవలలౌకిక ప్రవర్తకులై కాయిక వ్యాపారములను విషయానుభవమునకే శేషముచేసి, భగవదారాధనకు నుపయోగింపనొల్లని వారిలో ఖ్యాతిలాభార్చనల నపేక్షించి పూర్వులు కొందరు వేదబాహ్యా వేద కుదృష్టులై కొన్ని మతములకల్పించినట్లు, యీకాలమందు మన మొక మతమును స్థాపించ వచ్చునని మిగుల పరిశ్రమించెదరు. పూర్వమున "తర్కచమణరుం శాక్కియప్పేయ్గళుం తాళ్చడయోన్ శోర్కత్తశోంబరుం శూనియ వాదరుం నాన్ మఱైగళ్నిర్కక్కుఱుంబుశేయ్ నీశరు మాణ్డనర్ నీణిలత్తే పొర్కర్పక మెయ్మ్మి రామానుజమునిపోన్దపిన్నే" అని తిరువరంగత్త మదనార్ తిరువాయ్ మలరన్దరుళియ ప్రకారము దుర్మతములన్నియు నిర్మూలములయ్యెన్ని; కలిదోషముచే తిరు

గా "బ్రహ్మ సమాజమను" నొకటి మొలచి శ్రుతి స్మృతీతి హాస పురాణాగ
మాది సమ్మతముగా నుండు సత్యమైన సిద్ధాంతమును తమ పిచ్చి యుక్తులచే
నిషేధించి తమకు తోచిన ప్రకారము అనేక స్థళముల యందు ప్రశంసించు
చున్నారు. యీమతస్థులు ఎంత యుక్తులు చేసి యీమతమునుస్థాపించినను మన
ఆళ్వారాచార్యులు స్థాపించిన సిద్ధాంతమునకు సమమగునే. వీరొక యాధార
ములేకనే వాదించ నుద్యుక్తులై భాగవతా పచారములకు పాత్రులవుటయేగా
క ఈశ్వర ద్రోహులగు చున్నారే, అయ్యో! యీబుద్ధి వీరల కెట్లు సిద్ధించిన
దో తెలియరేదు. ఒక మతమును నూతన ముగా కల్పించకోరికెకలిగి చేసిరేని
యది శ్రుతి స్మృత్యుక్తులకుపొసగియుంటెగ దాయనుభవమునకువచ్చును! వీరిమ
తము "శ్రుతి స్మృతి మమైవాజ్ఞా యస్తాముల్లంఘ్య వర్తతే ఆజ్ఞాచ్ఛేదీ మమ
ద్రోహీ" అని యుండు భగవంతుని శ్రీసూక్తులకు విరుద్ధము కాదా? వీరుభాగ
వద్ద్రోహులనియును వేదబాహ్యు లనియును వివేకులకు తెలియక నుండదు
"యథోర్ణ నాభిస్సృజతే గృహ్ణతేచతథా పృథివ్యామోష ధయస్సంభవం
తి యోసౌచ యజితో విష్ణుస్సత్వగుణ ప్రణీతో భవత్ తస్య నాభేరజి ఆ
త్మా స్వయంభూఃతథాతస్య భ్రువోంత రాళాత్ తమోరుద్రః ప్రాదురభ
వత్" అని యజుర్వే దారణ్యకమునందు సర్గాదియను లోక సృష్టిని చెప్పెడు
శ్రుతియందు ఊర్ణనాభియను సాలెపురుగెట్లు తన యుదరస్థ తంతువుల బై
ల్పరచి తిరుగా గ్రసించునట్లు, శ్రీవిష్ణు దేవుండా చరాచరాత్మక ప్రపంచమును
సృజించి హరించు నతని, సత్వము యుండని యందరు పూజింతురు; వాని నాభీక
మలమునందు రాజసుడైన బ్రహ్మయుద్భవించె; నాబ్రహ్మభ్రూమధ్యమున తా
మసుడైన రుద్రుడు జన్మించెననియు, ఛాందోగ్యో పనిషత్తున "కేయూరవాన్
మకర కుండలవాన్ కిరీటీ హారీ హిరణ్మయ వపుః ధృత శంఖచక్రః । తస్యయ
థాకప్యాసం పుండరీక మివాక్షిణీ" అని చెప్పుటచే శ్రీనారాయణుండు కే
యూరమకర కుండల కిరీట కౌస్తుభాభరణములు గలవాడనియు అప్రాకృ
పంచో పనిషన్మయమైన తిరుమేనిగల వాడనియు; తామర రేకుల వంటి నేత్ర
ములు గలవాడనియు శ్రుతి చెప్పుటచే రూపము గలవాడని స్పష్టముగా తెలియ
వచ్చుచున్నది. అందుచే బ్రహ్మమునకు రూపములేదను చెప్పెడు పక్షమునిర స్త

ము. మరియొక శ్రుతియందు "యోబ్రహ్మాణంవిదధాతిపూర్వం యోవైవే దాంశ్చప్రహిణోతితస్మై" అని బ్రహ్మనుసృష్టించిన నారాయణుడే వానికివేదో పదేశముచేసెనని చెప్పియుండుటచేతను, నాబ్రహ్మతనచేసృజింపబడిన వార లకు దానినుపదేశింప, నాలాగే నిదివరకు పరంపరా ప్రాప్తముగా నుపదేశ మగుచున్నది. యుగాంతరములందు పరాశర వ్యాస ప్రాచేతసవైశంపాయ న బోధాయన శుక శౌనక భారద్వాజ గర్గ శాండిల్యాది పరమ ఋషులం దరు దారు మృత్పాషాణ స్వర్ణరజత తామ్రాదులచే భగవద్బింబముల గల్పిం చి కేయూర మకరకుండల కిరీటాది దివ్యాభరణ భూషితునిగా జేసి తామర్చిం చి, భగవత్స్వరూప రూపగుణ విశేషముల తామనుభవించి సకలచేతను లర్చావతారముల యర్చించి ఈశ్వరాను భవము చేయునట్లనేక శాస్త్రములచే బోధించునట్లు ఇదివరకు సకల మతములందు నర్చావిధి నడుచుచూ వచ్చుచు న్నది. మరియు నాళ్వారాచార్యులు పారంపర్యముగా యుపదేశమును పొంది అర్చారాధనచే భగవదను భవము గలవారలై యుజ్జీవించిరి. మరియు, నీకలి యుగంబున ననేక భక్తులర్చారాధనచే చిత్తంబు భగవదా యత్తంబై తైల ధారావ దవిచ్ఛిన్న భగవత్స్వరూప రూపగుణాదుల ననుభవించి యుజ్జీవించి న వైభవంబు వారివారి దివ్య చారిత్రములచే తెల్లంబగు. నిట్లుండ కమలాక రంబున కమలంబు చెంతనుండియు తత్కేసరాంతర్గత కమనీయ మధుర సం బెఱుగని కప్పల చొప్పున, నిరాలంబనముచే మనస్సు నిలువదనిచక్కగా నెఱి గియుండియు భగవద్దివ్య మంగళ విగ్రహాను భవంబుచే చిత్తంబన్యాయత్తంబు గాక భగవదాయత్తంబుచేయు నుపాయంబెఱుంగక, విషయాంతరాయత్తులై తిరుగు నీబ్రహ్మసమాజికుల దౌర్భాగ్యతకు మిగుల చింతించెదము.

"విష్ణుపూజా విహీనస్య దంతశ్చేష్టంపాలుతంశ్రితం। తపశ్చవ్యర్థతాం యాతి ప్రేతాలంకారవద్ద్విజః" అని శ్రీవిష్ణుదేవుని యర్చించనివాడు చేయుయ జ్ఞతపోధ్యానాదులంతయు నిష్ఫలమని చెప్పియుండుటచేనర్చావతారారాధన మవశ్య కర్తవ్యమనునదిసిద్ధము. నిందునగురించి విశేష ప్రమాణములుండియున వియిచట గ్రంథబాహుళ్య భీతిచే వ్రాయబడలేదు ఇందుకై మరియొకప్రత్యేక గ్రంథమును ప్రచురింప దలచి యున్నాము.

మఱియు నర్చావతారవిషయమై నీదిగువవ్రాయబడిన
కొన్నియంశములత్యావశ్యకమని తోచినందున
నవి యిందుతో జేర్పబడినవి.

"యత్తేరూపం కల్యాణతమంతత్తేపశ్యామి" అనియీశావాస్యోప నిషత్తునందును "తస్యహైతస్య పురుషస్వరూపం యథామహారజినం వాసో యథా పాండ్వావికంయథేంద్రగోపోయథాగ్న్యర్చిర్యథా పుణ్డరీకంయథాస కృద్విద్యుత్తం సకృద్విద్యుత్తేవహవా అస్యశ్రీర్భవతి" అని బృహదారణ్యకో పనిషత్తునందును "యఏషోంతరాదిత్యే హిరణ్మయః పురుషో దృశ్యతే హిర ణ్యశ్మశ్రుహిరణ్యకేశ ఆప్రణఖాత్సర్వ ఏవ సువర్ణః తస్యయథా కప్యాసం పుండరీకమేవమక్షిణి" అనిఛాందోగ్యోపనిషత్తునందును. "యస్సర్వజ్ఞస్సర్వవి ద్యస్యైషమహిమాభువి దివ్యే బ్రహ్మపురే హ్యేషవ్యో మన్యాత్మా ప్రతిష్ఠితం తచ్ఛుభ్రం జ్యోతిషాం జ్యోతిస్తద్యదాత్మవిదోవిదుః" అనిముండకోపనిషత్తునం దును. "తద్విష్ణోఃపరమంపదం సదాపశ్యంతిసూరయః" అనిసుబాలోపనిషత్తు నందును. "ఏవమేవాస్యపరిద్రష్టురి మాష్షోడశకలాః పురుషాయణాః పురుషం ప్రాప్యా స్తంగచ్ఛంతి భిద్యేతే తాసాం నామరూపే సఏష రక్షణో మృతో భవతి" అని ప్రశ్నోపనిషత్తు నందును. "ధ్యేయస్సదా సవితృ మండల మధ్యవర్తీ నారాయణ స్సరసిజాసన సన్నివిష్టః కేయూరవాన్ మకర కుండలవాన్ కిరీటీ హారీ హిరణ్మయ వపుర్ధృత శంఖ చక్రః॥" అనియు. "శంఖ చక్రధరం దేవం కిరీటాది విభూషితం అగ్ని మండల మధ్యస్థం ధ్యాయే ద్యజ్ఞపతిం హరిం॥" అనియు "కిరీటినం గదినం చక్రిణంచ తేజోరాశిం సర్వతో దీప్తిమంతం పశ్యామి॥" అనియు. "కిరీటినం గదినం చక్రహస్త మిచ్ఛామిత్వా ద్రష్టుమహం తథైవ తేనైవ రూపేణ చతుర్భుజేనసహస్రబాహో భవవిశ్వమూర్తే॥" అనిశ్రీభగవద్గీత ఏకాద శాధ్యాయమునందునుచెప్పబడిన సర్వేశ్వరుని దివ్యమంగళవిగ్రహమును "యః కారయతి దేవార్చాః హృదయా లంబనాం హరేః సనరో విష్ణుసా లోక్య ముపైతి హతకల్మషః" అనిశ్రీవిష్ణుధర్మమునందు చెప్పబడిన ప్రకారము

జ్ఞానయోగ భక్తియోగ ప్రపత్తియోగులకు హృదయమునందు ధ్యానాలంబ నార్చనాదులకై ప్రతిష్ఠింపబడియుండుట నెరుగక సామవేదమందు "మహాబ్రాహ్మణే సప్తదశబ్రాహ్మణం దేవతా యతనానికం పంతే దేవతా ప్రతిమాహసంతి" అనిదేవాలయములు విగ్రహములుండేలాగున చెప్పియుండడమును "అవిముక్తేతవక్షేత్రే సర్వేషాంముక్తిసిద్ధయే అహంసన్నిహితస్తత్ర పాషాణప్రతిమాదిషు క్షేత్రేస్మిన్ యోర్చయే ద్భక్త్యా మంత్రేణానేన మాంశివ బ్రహ్మహత్యాదిపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామిమాశుచః" అని భక్తితో నర్చించువారలకు బ్రహ్మహత్యాది పాపనివర్తన పూర్వకముగా ముక్తి నిప్పించుటకు నర్చారూపముగా వేంచేసియుండడమును రామతాపినియ్యోపనిషత్తునందు చెప్పబడియుండడమునెరుగక నాత్మస్వరూపమాత్మగుణములు దేహస్వరూపము దేహగుణములు మనకు కలిగియున్నట్లు సర్వేశ్వరునికిని కలిగియుండెడు దివ్యాత్మస్వరూప మిట్టిది దివ్యాత్మగుణము లిట్టివి దివ్యమంగళ విగ్రహమిట్టిది యావిగ్రహగుణము లిట్టివని తెలిసికొనక జీవుల స్వరూపోపాయ పురుషార్థములను సర్వేశ్వరుని స్వరూప రూప గుణ విభూతి చేష్టలను ప్రతిపాదించే వేదాదిశాస్త్రములను చక్కగా సేవించి విషయ భేద యధికారి భేద యభిప్రాయ భేదములచే పూర్వోత్తరవిరోధ పరస్పర విరోధములు లేకుండుటను పూర్వాచార్యులు సాయించిన గ్రంథములను సేవించి తెలిసికొనక దూషించి రేని యాకాశమునందు లదినయమును తననెత్తిమీదపడునట్లు దూషణకు మనమే విషయమాదుమనియెరుగని కొందరు చెప్పెడుదాని వినియు వ్రాసినదాని చూచియు మోహించడము యుజ్జీవన హేతువుకానేరదు. మరియు "అగ్నౌతిష్ఠతివిప్రాణాం యోగినాంహృదితిష్ఠతి ప్రతిమా స్వప్రబుద్ధానాంసర్వత్ర సమదర్శినాం" అను వచనమునందు వేదవిహితకర్మయోగజ్ఞానయోగభక్తియోగ ప్రపత్తియోగనిష్ఠులకు సర్వేశ్వరుడగ్ని మొదలగు వానియందు సేవ సాయించె ప్రకారమును చెప్పియుండడము నెరుగక నపార్థములుగల్పించి స్వపరవినాశకులగుటయుచితముగాదు. అయితె వానికి నర్థ మేమనగా శ్రీభగవద్గీతలో "కర్మణైవహిసంసిద్ధిమాస్థితా జనకాదయః" అనియు "జ్ఞానయజ్ఞేన చాపరే" అనియు "భక్త్యాత్వనన్యయాశక్యా" అనియు దైవీహ్యేషాగుణమయీ మమమాయా

దురత్యయా మామేవయే ప్రపద్యంతే మాయామేతాం తరంతి తే" అనియు "బహూనాంజన్మనామంతే జ్ఞానవాన్ మాం ప్రపద్యతే" అనియు "మామేకంశరణంవ్రజ" అనియు సాయించిన ప్రకారము కర్మయోగనిష్ఠులకు "అగ్నౌతిష్ఠతివిప్రాణాం" అని అగ్నియందును జ్ఞానయోగనిష్ఠులకు "యోగినాంహృదితిష్ఠతి" అని హృదయమందును తైల ధారవద విచ్ఛిన్న స్మృతిచే ఉభయవిభూతి విశిష్టపరబ్రహ్మానుభవము చేయుచుండెడు భక్తియోగనిష్ఠులకు "సర్వత్రసమదర్శినాం" అని సర్వమందును "అంప్రబుద్ధానాం ప్రతిమాసు" అని "అకారోవై సర్వావాక్" అనేశ్రుతిప్రకారము సర్వవేదములుగా విశ్రుతమై "సమస్తశబ్దమూలత్వాదకారస్యస్వభావతః" అనుప్రకారముసమస్తశబ్దములకు మూలమైయుండెడుఅకారమునకు "అకారోవిష్ణువాచకః" అనుప్రకారమువాచ్యుడైసకలజగత్కారణుడైసర్వరక్షకుడైసమస్తకల్యాణగుణాత్మకుడగుశ్రీమన్నారాయణుండే దేహేంద్రియమనఃప్రాణబుద్ధివిలక్షణులై జ్ఞానస్వరూపులై జ్ఞానగుణకులై నిత్యులై యుండెడుఆత్మకోట్లకు శేషిగానుపాయోపేయములుగా నుండెడువాడనియు, స్వరక్షణమందన్వయములేనిస్వరూపపారతంత్ర్యమును చక్కగానెరిగినజ్ఞానాధిక్యప్రపన్నులకునుభక్తిపారవశ్యముచేకరణశైథిల్యముః కలిగి యొకటియయినక్రమముగా ననుష్ఠించుట కనుకూలములేని భక్తిపారవశ్య ప్రపన్నులకును కర్మజ్ఞానభక్తులను క్రమముగా నెరిగియనుష్ఠించుటకుదగిన జ్ఞానశక్తులు లేని యజ్ఞానప్రపన్నులకును ఆశ్రయించి యుజ్జీవించుటకై యర్చారూపముగా సేవసాయించుచున్నాడనుయర్థముస్పష్టముగానున్నది. ఈయర్థమునుభగవచ్ఛాస్త్రమునందు "ఇదం శరణ మజ్ఞానాం ఇదమేవ విజానతాం ఇదం తితీర్షతాం పారంఇదమానంత్యమిచ్ఛతాం" అనిచెప్పబడియున్నది. శ్రీభాగవతమునఏకాదశస్కంధమునందు యిరువదియేడవ యధ్యాయమున "మదర్చాం సంప్రతిష్ఠాప్య మందిరం కారయేద్దృఢం । పుష్పోద్యానాని రమ్యాణి పూజాయాత్రోత్సవాదికాన్ । పూజాదీనాం ప్రవాహార్థం మహాపర్వ సువాన్వహం । క్షేత్రాపణ పురగ్రామాన్ దత్వామత్సార్ష్టితా మియాత్ । ప్రతిష్ఠయా సార్వభౌమం సద్మనాభువనత్రయం । పూజాదినా బ్రహ్మలోకం త్రిభిర్మత్సామ్యతామియాత్" అనియుభారతమునమోక్షధర్మమునందు "తస్మాద్విష్ణుంప్రతిష్ఠాప్య

సర్వదేవభవోద్భవం నిత్యం సంపూజయే ద్దేవం। ఏకాంతాం భక్తిమాశ్రితః యోహిస్థాపయతేవిష్ణుం సర్వదేవనమస్కృతం స్థాపితం తేన సర్వం స్యాత్ జగత్స్థావరజంగమం" అనియుపక్రమించి "యోబేరం స్థాపయేద్ధైకం విధిపూర్వం సదక్షిణంమాతృతః పితృతశ్చైవ యతశ్చోద్వహతేస్త్రియంకులైకవింశముద్ధృత్య విష్ణులోకేమహీయతే" అనువరకు చెప్పబడియున్నది.

మఱియు నిచట ప్రపన్నుల కవశ్యానుష్ఠేయమగు పంచకాలానుష్ఠానక్రమణిక వివరింపబూని శ్రియఃపతియై సకల జగత్కారణభూతుడై సర్వరక్షకుడై పరమ కారుణికుడగు శ్రీమన్నారాయణుండు సకల లోకోజ్జీవనార్థముగా ప్రథమములో తన నాభికమలమందుద్భవించిన బ్రహ్మకుపదేశించి ప్రవర్తింపజేసిన వేదములకును శ్రీకృష్ణావతారముచేసి సాయించిన శ్రీ భగవద్గీతకును శ్రీవేదవ్యాస భగవాన్లయందావేశించి సాయించిన శారీరక మీమాంసయగు బ్రహ్మసూత్రములకును ప్రవాహ రూపముగా వచ్చెడు ననాది సిద్ధమగు నర్థములకు విరుద్ధముగా వేదబాహ్యకుదృష్టులు మధ్య కల్పించిన అపార్థములను నిరసించి అనాది సిద్ధమగు యథార్థార్థములనుబయలుపరచుకొఱకు పరమపదమునందుండే తమహృదయస్వరూపులై నిత్యసూరివర్గ ప్రధానులగు అనంతులకు నియమింప వారునానియమమును శిరసావహించి తిరువవతరించి వేదార్థములనుబయలుపరచియందరునుజ్జీవించేలాగున వేదార్థసంగ్రహ శ్రీగీతాభాష్య శ్రీభాష్యాదులనుసాయించిన శ్రీభాష్యకారులశిష్యప్రశిష్యులగు శ్రీవంగిపురంనంబి శ్రీరంగనారాయణాచార్యులు శ్రీవాదికేసరి అழగియమణవాళజియ్యారు మొదలగువారు శ్రుతిసంహితాద్యర్థములసంగ్రహించి రచియించిన యాహ్నికగ్రంథములలోని సర్వవర్ణ సర్వాశ్రమ ప్రపన్న పరమైకాంతుల కవశ్యానుష్ఠేయమగు పంచకాలానుష్ఠానము వ్రాయబడుచున్నది. అయిన నీగ్రంథములో మొదట పంచకాలానుష్ఠానములోని యభిగమన కాలానుష్ఠాన విషయమై విస్తరేణ వ్రాయబడి యున్నందున నచ్చట నుక్తాంశముల నిచ్చట సంగ్రహముగను ననుక్తాంశముల విశదముగను వ్రాయబడుచున్నది.

—పంచ కాలానుష్ఠాన క్రమణిక.—

సర్వవర్ణ సర్వాశ్రమ ప్రపన్నులు ప్రతిదివసకాలము నైదు భాగములుగా విభజించుకొని యాయాకాలమునకు విధింపబడియున్న యనుష్ఠానముల క్రమముదప్పక యథాశక్తి ననుష్ఠింప వలయు. అయిదు విధములనగా నభిగమనోపాదానేజ్యా స్వాధ్యాయయోగములు. అభిగమనకాలమనగా జగత్కారణుండగు భగవంతుని ప్రాతఃకాలానుష్ఠాన పూర్వకముగా పొంద నభిగమించుకాలము. ఉపాదానకాలమనగాభగవదారాధనార్థద్రవ్యసంగ్రహకా

లము. ఇజ్యయనగా భగవదారాధనకాలము. స్వాధ్యాయ మనగాస్తోత్రానుసంధాన కాలక్షేపాదికాలము. యోగమనగా భగవద్ధ్యానకాలము.

శాండిల్యస్మృతౌ—"నివృత్తివైదికం కర్మ యత్ప్రోక్తం భవ భేషజం పంచకాలాత్మకంజ్ఞానం యచ్చబ్రహ్మైకదైవతం" అని యుపక్రమించి "మహద్విస్తరరూపోయమాచారః పాంచకాలికా సంక్షేపాత్ప్రబ్రవీమ్యద్య యథాశాస్త్రం యథామతి" అను పర్యంతము శాండిల్య స్మృతియందు బ్రహ్మైకదైవతమై భవౌషధమై పంచకాలాత్మకమగు నివృత్త వైదిక కర్మచెప్పబడుచున్న దనియు మహద్విస్తర రూపమగు పాంచకాలికా చారము యథా శాస్త్రము యథామతి సంక్షిప్తముగా వ్రాయబడుచున్న దనియు వక్కాణింప బడియె. "పంచకాల క్రమపరాః జ్ఞానవిద్యా విశారదాః శుద్ధాచారా మహాత్మానః పూజ్యాః భాగవతా స్స్వయం యత్ర భాగవతానిత్యం పంచకాలపరాయణాః నివసంతి సదాయుక్తాః తత్స్థానం నైమిశాద్వరం నివసంతిమహాత్మానో యత్రచైకాంతినోద్విజాః దేవా దేవర్షయో నిత్యం తద్దేశం పర్యుపాసతే హృదయేభక్తిహీనానాం నశాస్త్రంతుప్రకాశ్యతే తస్మాచ్ఛాస్త్రైర్దృఢాకార్యా భక్తిర్మోక్ష పరాయణైః వర్ణాశ్రమాచారవతా పురుషేణవిపశ్చితా విష్ణురారాధ్యతే పంథా నాన్య స్తత్తోషకారకః పంచేంద్రియస్య దేహస్య బుద్ధేశ్చ మనసస్తథా॥ ద్రవ్యదేశక్రియాణాం చ శుద్ధిరాచారయిష్యతే॥" అనుప్రమాణోక్తంబుగ పంచకాలక్రమపరులును జ్ఞానవిద్యావిశారదులును శుద్ధాచార మహాత్ములును పూజ్యులు నగు భాగవతు లెచ్చట నిత్యవాసముచేయుదురో యాస్థానము నైమిశారణ్యమునకంటె శ్రేష్ఠము; అట్టి యేకాంతులగు మహాత్ములెచటనివసించెదరో యాదేశమును దేవతులు దేవఋషులునుపాసింతురు. హృదయమున భక్తిహీనులగు వారికి శాస్త్రము ప్రకాశించదుగాన భక్తులై మోక్షపరాయణులగువారు శాస్త్రోక్తములదృఢముగా ననుష్ఠించతగు వర్ణాశ్రమాచారవంతులై విపశ్చితులగు పురుషులు శ్రీవిష్ణుదేవునారాధించెదరు వేరుమార్గమున భగవన్మహోల్లాసము కలుగదు. పంచేంద్రియ మనోబుద్ధియుక్తుడగు దేహికి ద్రవ్య దేశ క్రియాశుద్ధియే యాచారము.

—బ్రాహ్మ్యముహూర్త కర్తవ్యము.—

పరాశర సంహితాయాం.— "ప్రాతస్సూర్యోదయాత్పూర్వం ఘటికాత్రయమాత్రకే। ప్రపన్నః ప్రాఙ్ముఖోత్థాయ హరిహరి రితిబ్రువన్॥ ప్రక్షాళ్య కరపాణౌ చ గండూషాచమనం చరేత్। స్వచైకాంతే శుచౌ దేశే కుర్యాద్గుర్వాదికీర్తనం। శ్రీమన్నారాయణస్యైవం కీర్తనంభాషయాపివా।

తానేశిష్యాచార్యులుగా తిరువవతరించి తిరుమంత్రమును బయలు పరచిన నారాయణమహాఋషిసాయించినది.

శ్లో॥ బ్రాహ్మేముహూర్తే సత్వస్థో హరిర్హరి రితి
బ్రువన్ । ఉత్థాయ శయనే తత్ర సమాసీన
స్సమాహితః। వ్యర్థం వీక్ష్య గతం కాలం
నిర్విద్యాహామతఃపరం.

—శ్రీవంగిపురం నంబిగారు సాయించినది.—

శ్లో॥ బ్రాహ్మేముహూర్తే సంప్రాప్తేనిద్రాంత్యక్త్వా
ప్రసన్నధీః । హరిర్హరిర్హరిరితివ్యాహరేద్వై
ష్ణవః పుమాన్ ॥ ఉత్థాయ శయనేతస్మిన్నా
సీనో నియతేంద్రియః। తతస్తన్నిర్విణ్ణహృదయో
వ్యర్థ్యం వీక్ష్యగతం వయః॥

శ్లో॥ గురూన్ ప్రపద్య ప్రథమం తద్గురూంశ్చ తతోహరిం అనియు రహస్యామ్నాయ బ్రాహ్మణమునందు.—సచాచార్యవంశో జ్ఞేయో భవతి అచార్యాణామసావసావిత్యాభగవత్తః అని చెప్పబడియున్నది.

శ్రు॥ యస్య దేవేపరాభక్తిర్యథా దేవే తథాగురౌ ।
తస్యైతేకథి తాహ్యర్థాః ప్రకాశంతే మహాత్మనః॥"

అని దేవగురుభక్తినేసర్వతత్త్వప్రకాశకారణమనికఠవల్లియందు జెప్పబడియున్నది.ఆపస్తంబాదులయందు"దేవమివఆచార్యముపాసీత" అనిచెప్పబడియున్నది.

పారమేశ్వర సంహితయందు. సంప్రబుద్ధ ప్రభాతేతు ఉత్థాయ శయనేస్థితః । నామ్నాసకీర్తనం కుర్యాత్ షోడశానాం ప్రయత్నతః ।

ప్రపత్యామనసావాచా గృహీభిక్షుశ్చకారయేత్ ॥" అనునట్లు ప్రపన్నుడు ప్రాతఃకాలమున సూర్యోదయాత్పూర్వము మూడు ఘడియలకు హరిహరిః యనియనుసంధించుచు తూర్పుముఖముగా నిదురలేచి కర చరణయుగ ప్రక్షాళనమొనర్చి నోరు పుక్కిలించి యాచమనముచేసి యేకాంతమై శుచియగు

ఓంనమో వాసుదేవాయ నమ స్సంకర్షణాయతే । ప్రద్యుమ్నాయ నమస్తేస్తు అనిరుద్ధాయతేనమః ॥ క్రమశః కేశవాదీనాం యావద్దామోదరం ద్విజః । నమోనమః కేశవాయ నమోనారాయణాయచ ॥ మాధవాయ నమశ్చైవగోవిందాయనమ స్తతః । విష్ణవేధనమస్కుర్యాన్నమస్తే మధుసూదన ॥ నమస్త్రివిక్రమాయాథ వామనాయ నమ స్తతః । నమస్తుశ్రీధరాయాథ హృషీకేశాయ తేనమః ॥ నమస్తేపద్మనాభాయ నమో దామోదరాయచ । దివ్య నామావతారాణాం దశానా మథకీర్తనం ॥ ఏకశృంగాదికానాంతు విహిత క్రమశః ప్రభోః । నమస్తే మీనరూపాయ కమఠాయనమ స్తతః ॥

నమోస్త్వాది వరాహాయ నారసింహాయ తేనమః । నమోవామన రూపాయనమోరామత్రయాయచ ॥ కుఠారజ్యాహలాస్త్రాయ నమఃకృష్ణాయవేధసే । కల్కిర్విష్ణోనమస్తేస్తు సర్వం సప్రణవంద్విజః ॥ యథాస్థిత క్రమేణైవ భేదాంస్త్వేతాన్ హరేర్విభోః । నమస్కుర్యాత్ప్రభాతేతు యోగాంతే తుదినక్షయే ॥ శబ్దేనోచ్చతరేణైవ సంహృష్టజనకేనతు । స్తోత్రాణి నాథమంత్రాణిఉదీర్యా వ్యానివైతతః।

—పంగిపురంనంబిగారును సంగ్రహముగా వ్రాయించినది.—

చికీర్షన్నిష్పితం కర్మ తన్నామాన్యనుకీర్తయేత్ । చతుర్భి ర్వాసుదేవాద్యై ర్నామభి స్సహ సంయుతః ॥ జపే ద్ద్వాదశ నామాని కేశవాదీని చాదరాత్ । దశావతార నామాని మత్స్యకూర్మాదికాన్యపి ॥ జపన్నుత్థాయ శయనా ద్దర్శయిష్య న్సదా హరిమ్॥

—శ్రీనారాయణమహర్షి వ్రాయించినది.—

"భగవచ్చరణాంభోజపరిచర్యావిధిక్రమం । ఏకాంతిభిరనుష్ఠేయం నిత్యం సమభిదధ్మహే ॥ వృథం వీక్ష్య గతం కాలం నిర్విద్యాహ మితః పరమ్। ఆరాధయేయం ధ్యాయేయం భజేయం పురుషోత్తమమ్ ॥ కీర్తయేయం నమస్యేయంచింతయేయమనారతమ్। వ్రజేయంశరణంచేతినిశ్చిత్యమనసాస్వయమ్"॥

ప్రదేశ మందాసీనుండై గురుపరంపరా పూర్వకముగ ద్వయమునను*సంధించి “ కూర్మాదీన్ దివ్యలోకాన్ తదనుమణిమయం మంటపం తత్రశేషం

హారీతస్మృతౌ చతుర్థోధ్యాయః.

అథవక్ష్యామి రాజేంద్ర విష్ణోరారాధనంపరం । ప్రత్యూషేస హసోత్థాయ సమ్యగాచమ్య వారిణా ॥ ఆత్మానం దేహమీశంచ చింతయేత్సంయతేంద్రియః । జ్ఞానానంద మయో నిత్యో నిర్వికారో నిరామయః ॥ దేహేంద్రియా త్పరస్సాక్షా త్పంచవింశాత్మకో హ్యహం । అహం దేహే నివత్స్యామి శేషభూతోహి శార్ఙ్గిణః ॥ శుక్లశోణిత సంభూతే జరారోగా ద్యుపద్రవే । మేదో రక్తాస్థి మాంసాది హేయద్రవ్యసమాకులే ॥ మలమూత్ర వసా పంకే నానా దుఃఖ సమాకులే । తాపత్రయ మహావహ్నౌ దహ్యమానే నిశం భృశం ॥ ఈషణత్రయ తృష్ణాహి బధ్యమానే దురత్యయే । క్లిశామి పాప భూయిష్ఠే కారాగృహ నిభే శుచౌ ॥ బహు జన్మ బహుక్లేశ గర్భవాసాది దుఃఖితే । వసామి సర్వ దోషాణామాలయే దుఃఖ భాజనే । అస్మా ద్విమోక్షణాకాంక్షయ ఆశ్రయిష్యామి కేశవమ్ ॥ వైకుంఠ పరమ వ్యోమ్ని దుగ్ధాబ్ధౌ వైష్ణవే పదే । అనంత భోగిపర్యంకే సమాసీనం శ్రియాసహ ॥ ఇంద్రనీల మణిశ్యామం చక్రశంఖగదాధరం పీతాంబరధరం దేవం పద్మపత్ర నిభేక్షణం । శ్రీవత్స కౌస్తుభోరస్కం సర్వాభరణ భూషితం । చింతయిత్వా నమస్కృత్వా కీర్తయేద్దివ్యనామభిః ॥ సంకీర్త్యనామసాహస్రం నమస్కృత్వా గురూనపి॥

తా॥ ఇట్లు హారీతస్మృతి ప్రమాణోక్తంబుగా ఓ రాజేంద్రా శ్రేష్ఠవిష్ణ్వారాధనమును జెప్పెదనువినుము. ప్రాతఃకాలమునందు నిదురలేచి జలముచే లెస్సగానాచమనముచేసి యింద్రియ జయశీలుండై ఆత్మయగు తన్ను దేహమునీశ్వరునిగూర్చి చింతింపవలయును. జ్ఞానానంద మయుడనై నిత్యుడనై నిర్వికారుడనై నిరామయుడనై దేహేంద్రియములకంటె పరుడనై పఞ్చవింశత్యాత్మకుడనై శార్ఙ్గపాణికి శేషభూతుడనగు నేను ఈదేహమునందు నివసించియున్నాను ఈదేహము శుక్లశోణిత సంభూతమై జరారోగాద్యుపద్రవస్థానమై మెదడు రక్తము మాంసము యెముకలు మొదలగు హేయ

తస్మిన్ ధర్మాదిపీఠం తదుపరికమలం చామరగ్రాహిణీశ్చ విష్ణుం దేవీం విభూషా యుధ గణ మురగం పాదుకే వైనతేయం సేనేశం ద్వార

ద్రవ్యములతో కూడినదై మలము మూత్రము క్రొవ్వు మురికి మొదలగు నానాదుఃఖ సమాకులమై తాపత్రయమనెడు మహాగ్నిచే నెల్లప్పుడు మిగుల దహింపబడెడిదై దురత్యయమయిన యీషణత్రయ తృష్ణలచే బధ్యమానమై యశుచియై కారాగృహ సమమై పాపభూయిష్ఠమయినది. ఇట్టి సర్వదోషమూలమై దుఃఖభాజనమైన దేహముతో బహుజన్మములెత్తి గర్భవాసాది బహుదుఃఖముల ననుభవించుచున్ననేను దీనివిమోచనముకొరకు వైష్ణవ పదంబగు పరమవ్యోమ వైకుంఠమందును క్షీరాబ్ధియందును అనంత భోగి పర్యంకంబున శ్రీదేవితోడ నాసీనుండై యున్న యింద్రనీలమణిశ్యాములుండును శంఖచక్ర గదాధరుండును పీతాంబరధారియు పద్మపత్రనిభేక్షణుండును శ్రీవత్సకౌస్తుభోరస్కుండును సర్వాభరణ భూషితుండునునగు దేవదేవుండగు కేశవుని యాశ్రయించి యతనినిమనంబునచింతించి నమస్కరించి యతని దివ్యనామములచేగీర్తించి సహస్రనామ సంకీర్తనంబు సేయుచు గురునమస్కారంబు జేసెదను.

శ్రీవంగిపురంనంబిగారు సాయించినది.

బ్రాహ్మే ముహూర్తే సంప్రాప్తే నిద్రాం త్యక్త్వా ప్రసన్నధీః । హరిర్హరిరితిబ్రూయా ద్వ్యాహరే ద్వైష్ణవః పుమాన్ ॥ ౧ ॥ ఉత్థాయ శయనే తస్మి న్నాసీనో నియతేంద్రియః । త్రస్త నిర్విణ్ణహృదయో వ్యర్థం వీక్ష్య గతం వయః ॥ ౨ ॥ తాపత్రయేణచాక్రాంత స్తీవ్రేణా ధ్యాత్మికాదినా । దావజే నాగ్నినాలీఢో భ్రామ్యన్నివ వనే మృగః ॥ ౩ ॥ సంసార వాగురాంతస్థో లూనపక్ష ఇవాండజః । అపశ్య న్నిర్గమోపాయ మాగామిష్వపి జన్మసు ॥ ౪ ॥ అకార్యై రతి బీభత్సైః క్రియమాణైః కృతైరపి । లజ్జితశ్చ విషణ్ణశ్చ స్మర్యమాణైః స్వకర్మభిః ॥ ౫ ॥ అవినీత మశిక్షాహార మసద్గుణాకరమ్ । అవధార్య స్వమాత్మాన మచికిత్స్య శుభాశ్రయమ్ ॥ ౬ ॥ దహ్యమానేంధనా న్తస్థోస్ఫురన్నివ కీటకః । అలబ్ధ నిర్గమ స్తిష్ఠ న్మధ్యే మరణ జన్మనోః ॥ ౭ ॥ విహ్వలశ్చ విషణ్ణశ్చ విమృశన్ స్వా

పాలాన్ కుముదముఖగణాన్ విష్ణుభక్తాన్ ప్రపద్యే" "సవ్యంపాదం ప్రసార్య శ్రిత దురితహరం దక్షిణం కుంచయిత్వా జానున్యాధాయ

మిమాందశామ్ । చింతయే త్వ్రిధమంచైవ మావర న్ప్రియ మాత్మనః ॥ ౮ ॥ సంసార చక్ర మారోప్య బలిభిః కర్మ రజ్జుభిః । కాలే నాకృష్య మాణస్య జంగమ స్థావరాత్మనః ॥ ౯ ॥ అహో మే మహతీయాతా నిష్ఫలా జన్మ సంతతిః । అనారాధిత గోవింద చరణాంభోరుహద్వయా ॥ ౧౦ ॥ అనాస్వాదిత సత్కర్మ జ్ఞాన భక్తి సుధా రసా । అదృష్టానంత సంసార సాగరోత్తారణప్లవా ॥ ౧౧ ॥ శ్రుతిస్మృత్యుదితాశేష సదాచార పరాఙ్ముఖీ । త్యక్తవర్ణ సమాచారా భ్రష్టా వైదిక వర్త్మనః ॥ ౧౨ ॥ అనుపాసిత సద్వృద్ధా స్వీకృతా సత్స మాగమా । అసంపాదిత శుశ్రూషా గుర్వాచార్య పితృష్వపి ॥ ౧౩ ॥ నిజ కర్మజ దేవాది దేహాధ్యస్తాత్మ భావనా । తద్భావనానుగోద్భూత సుఖ దుఃఖ వ్యవస్థితిః ॥ ౧౪ ॥ అసంభూత స్వయాథాత్మ్య జ్ఞాన జోత్తమ నిర్వృతిః । పశువ త్ప్రాకృతైరేవ గుణైరధిక నిర్వృతా ॥ ౧౫ ॥ నకర్మనిష్ఠానాత్మజ్ఞా నాపి భక్తియుతా హరౌ । నోద్యుక్తా భక్తిహీనత్వా త్తత్క్రియా స్వర్చనాదిషు ॥ ౧౬ ॥ కర్మభిః పుణ్య పాపాఖ్యై రవిద్యా పరనామభిః । ధూమై రివార్చిరా చ్ఛన్నం జ్ఞేయం జ్ఞాన మావృత్య దేహినః ॥ ౧౭ ॥ భూషయిత్వా స్వకం దేహం శబ్దాద్యై స్స్వార్జితైర్గుణైః । దర్శయిత్వా స్వసౌందర్య మాత్మనే తిష్ఠమానయా ॥ ౧౮ ॥ నిరస్తాతిశయాహ్లాదసుఖభావైకలక్షణమ్ । సంఛాద్యైవ స్స్వగుణైరేవ స్వరూపం పరమాత్మనః ॥ ౧౯ ॥ గుణమయ్యా ప్రకృత్యాఖ్య భగవన్మాయయానయా । స్వసంలీనా నంతజీవ కృతకర్మానురూపయా ॥ ౨౦ ॥ గుణ త్రయా శయానంత విచిత్ర పరిణామయా । అనాదు స్తరయాదేవ ప్రపత్తిరహితాత్మభిః ॥ ౨౧ ॥ ప్రలోభ్యమానా సతతం తస్మైవాత్యంత నిర్వృతా । అజానతీవ స్వహితం మూకస్వప్నానుకారిణా ॥ ౨౨ ॥ నిష్ప్రాణీయే నిరాలంబే నిఘాయే నిరుపద్రవే । ద్రాఘీ యస్య శుభే మార్గే యమస్య సదనం ప్రతి ॥ ౨౩ ॥ గచ్ఛతో మే సహాయస్య వర్ధయంతీ భయం మహత్ । అతీ

సవ్యేతర మితరభుజం నాగభోగేనిధాయ పశ్చాద్బాహుద్వయేన ప్రతి
భట శమనే ధారయన్ శంఖ చక్రే దేవీ భూషా దిజుష్టో జనయతు

త్రాపి సద్వైవైషా తిష్ఠతీవపురోమమ ॥ ౨౪ ॥ గతాయాస్త్వద్దృశం రూపం
వర్తమానేపిజన్మని । తత్రైవ సుమహాన్కాలో గతక్షణ ఇవాల్పకః ॥ ౨౫ ॥
అలబ్ధసుఖ సంస్పర్శ మకృతోఘా ఘనిష్కృతిః । వినైవ హరి పాదార్చా
మహో పశ్యత పవమే ॥ ౨౬ ॥ కింకరిష్యామిపదయో ర్నిపతిష్యామి కస్య
వా । దుస్తరాం దుర్దశామేతాంకథయిష్యామి కస్యవా ॥ ౨౭ ॥ ఇతఊర్ధ్వ
మహంతావ ద్యావజ్జీవం శ్రియశ్శ్రియః । పదయోరర్చనంకర్తుం యతమాన
స్సమాహితః ॥ ౨౮ ॥ అభిగచ్ఛన్ హరిం ప్రాతః పశ్చాద్ద్రవ్యాణిచార్జయన్ ।
అర్చయంశ్చతతోదేవం కాలేష్వాక్తేషుపంచసు ॥ ౨౯ ॥ వర్తమానస్సనాచైవ
పాంచకాలికవర్త్మనా । స్వార్జితైర్గంధపుష్పాద్యైః శుభైశ్శక్త్యనురూపతః ।
ఆరాధయన్హరింభక్త్యా గమయిష్యామివాసరాన్ ॥ ౩౦ ॥

తా॥ బ్రాహ్మ్యముహూర్తము సంప్రాప్తమగునప్పుడువైష్ణవుండునిదుర విడిచిప్రసన్నమనస్కుడై హరిర్హరియని యనుసంధించుచు పడకలోనుండి లేచి నియతేంద్రియుండైకూర్చుండి బహుకాలమువ్యర్థముగాగడచెనేయని చింతించి అవినీతుడనై శిక్షింపబడుటకు యోగ్యతలేకనసద్గుణసమూహమున కాశ్రయమై ప్రాయశ్చిత్తయోగ్యతయు కూడాలేక అశుభాశ్రయుడ నయిననేను అరణ్యములో కారాగ్నిచే నాక్రమింపబడి పరిభ్రమించు మృగమువలె తీవ్రమగునాధ్యాత్మికాదితాపత్రయములచే నాక్రమింపబడియున్నాననియు ఉరిలోచిక్కుపడిన కరెక్కలులేనిపక్షివలె సంసారమునతగులువడి ఉత్తరజన్మములయందునునిర్గమోపాయంబెఱుంగక యున్నాననియు తనకు తనకర్మములచే ఘటించిన యతిబీభత్సమగుదుష్కార్యములనుస్మరించి లజ్జించి ఖేదమునొంది యిరుపార్శ్వములయందు దహనమగుచుండు కట్టెలలోపలజిక్కుపడితపించు కీటకముమాడ్కి మరణజన్మముల మధ్య తగులువడి నిర్గమోపాయంబెఱుంగ కున్నవాడ నని యిట్టితనదశనుగూర్చి భయమునొంది నిశ్చేష్టితుడై దుఃఖించుచు ప్రథమమున తాను చిక్కుబడు మార్గమును చింతింపవలయును. మరియు జంగమ స్థావరరూపమగు సకలజంతువులుసంసారమనుచక్రమున బలమగు కర్మమనుత్రాటి

జగతాం శర్మవైకుంఠనాథః" అను ధ్యానశ్లోకములయందు జెప్పబడినప్రకా రము పరవాసుదేవుని వాసుదేవాది వ్యూహ మూర్తులను మత్స్యాది

చేకట్టబడి కాలమునను సరించి యీడ్వబడుచున్నవనియు అయ్యో శ్రీగోవింద చరణారవిందయుగ్మములను ఆరాధించకనే అనేక జన్మపరంపరలు నిష్ఫల ముగాగడచెనేయనియు సత్కర్మజ్ఞానభక్తులను సుధారసము పానముజేయని హేతువుచేతగదా అనంత సంసారసముద్రమును దాటదగునోడదొరకదయ్యో ననియు శ్రుతిస్మృతిచోదితమగు నశేషసదాచారములకు విముఖుడనై వర్ణ ధర్మములను విడిచి వైదికమార్గభ్రష్టుడనైతిననియు సద్వృత్తుల నుపాసిం చక అసత్సమాగమమునకొడబడి గుర్వాచార్య పితృ శుశ్రూషలుజేయనివాడ నైతిననియు స్వకీయకర్మములచే ఘటించిన దేవాది దేహములయందునాత్మ భావనచేసి తద్భావనవలన సంభవించు సుఖదుఃఖవ్యాసక్తుడ నయితిననియు ఆత్మస్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానజమగు నుత్తమ నిర్వృతిబోడమనందునపశువు లకువలె ప్రాకృతగుణ నిర్వృతియే యధికమైయున్నదనియు కర్మజ్ఞాన భక్తి నిష్ఠలయం దన్వయము లేక శ్రీహరియందు భక్తిలేనందున తదర్చనాది కార్య ములయందును వ్యక్తుడకానైతిననియు పొగచే నగ్నిజ్వాలలాక్రమింప బడు నట్లు దేహ ధారిజ్ఞానము విద్యాసంబంధియగు పుణ్య పాపరూప కర్మముచే నావరింప బడియున్నదనియు చింతించి మఱియు నీయవిద్యతన సంబంధియగు దేహమును స్వార్జితమగు శబ్దాదిగుణములచే నలంకరించి తన సౌందర్యము నాత్మకు దర్శింపజేయుచు నిరతి శయానంద సుఖభావమే లక్షణము గాగల పరమాత్మ స్వరూపమును తనగుణములచే మరుగుపరచి గుణమయమై ప్రకృతి యను పేరుగల యీభగవన్మాయతనయందు లీనులైయున్నయనంత జీవకృత కర్మమున కనురూపముగా గుణత్రయాశ్రయమై యనంతవిచిత్రరూపములు గా పరిణమించుచు ప్రపత్తిరహితాత్ములకతిదుస్తరమై అత్యంత నిర్వృతమగు నీయవిద్యచే నెల్లప్పుడు వంచింపబడుచు మూగవాడు తనస్వప్నమునుచెప్పలేన ట్లుతనహితము నెరుగజాలనివానిగా జేయుచున్నదనియు మరియు పానీయము లేకనిరాలంబమైనీడలేనిదై ఆశ్రయశూన్యమైఅశుభంబగుదుర్గమమార్గంబగుయు మసదనమునుపొందించుచున్నదనియునిట్టి మార్గమునఅసహాయుడనై పోవుటచే

విభవమూర్తులను కేశవాది మూర్తులను ధ్యానించి నూటయెనిమిది దివ్య దేశ ధ్యాన శ్లోకాదులను తిరుప్పావును అనుసంధించి సమాహితచిత్తుండై బహుకాలము వ్యర్థముగా గడపితిని అని నిర్వేదనమునొంది.

"ఆరాధయన్ హరిం భక్త్యా గమయిష్యామి వాసరాన్। పతత్క్రియా విరోధీని ప్రాచీనాన్య శుభానిమే । త్వయైవ కృప యాదేవో వినాశ్యాస్మన్ మనోరథాన్ । పూరయంత్వితి సంప్రార్థ్య మంత్రిమేతదు దీరయేత్ ॥" అని శ్రీహరిని భక్తితో నారాధించుచు దినములుగడపెద. నీయారాధనాది క్రియలకు విరోధియగు ప్రాచీనకర్మముల దేవరవారే వినాశము నొందించి. యస్మన్మనోరథముల పూర్తిజేయుమని శ్రియఃపతిని ప్రార్థించి "త్వయ్యారాధన కామోయం వ్రతం చరితుమిచ్ఛతి ః సంకల్ప్య సిద్ధ్యై భగవన్ పూరయస్వ మనోరథాన్ ॥" అనునట్లు నియావ్యస్వరూప స్థితి ప్రవృత్తిగల స్వశేషత్వైకరసమగు నీయాత్మకు భగవంతుడొసగిన దేహేంద్రియాంతఃకరణముల గొని భగవంతుడు తానేతనప్రీత్యర్థముగా యోగ శేషమగు నభిగమనోపాదానేజ్యాస్వాధ్యాయ క్రియల నేతచ్ఛరీర విశిష్టుడగు నీయాత్మచే ననుష్ఠింప జేయుచున్నాడనియు నిట్లు

మహత్తరభయమునువృద్ధిబొందించి యిట్టి యవస్థగడచి పోయినదైన నది యేనిప్పుడు నాయెదుట నున్నట్లు తోచుచున్నదనియు యిట్లు గడచినదిగాక నీజన్మమందును దీర్ఘకాల మాలాగే క్షణము వలె గడచేననియు అయ్యోశ్రీహరిపాదార్చన జేయునందున లేశమైన సుఖ సంస్పర్శము లేక పాపరాశిక్షయించ కుండుట కనుబడుచున్నదని ఖేదించి అయ్యో! నేనేమి జేయుదునెవ్వని పాదముల బడుదును దుస్తరమగు నీదుర్దశ నెవరితో జుప్పుకొనువాడనిక మీదు నేను శ్రియఃపతి పాదముల సమాహితుడనై నర్చించెద ప్రాతఃకాలమున శ్రీహరిని గూర్చి యభిగమించి పిదప ద్రవ్యముల సంగ్రహించియనంతర మచ్ఛ్యుతునర్చించి తదుపరి మంత్రము జపించి తదనంతరముః భగవధ్యానముచేసి యిట్లు ప్రతిదినమున పాంచకాలిక వర్తనుడ నయ్యేదను స్వార్జితమగు శుభ గంధ పుష్పాదులచే శక్త్యనురూపముగా శ్రీహరినారాధించుచు గాలము గడపెద.

అనుష్ఠింపజేసెడు క్రియలు భగవద్బలముచే భగవద్వీర్యముచే భగవత్తేజముచే నే జేయుచున్నవాడననియు నను సంధింపవలయు.

*నీపాంచ కాలి కానుష్ఠాన ధర్మము లావశ్యక మని మంత్రసిద్ధాంత ఆగమ సిద్ధాంత తంత్ర సిద్ధాంత తంత్రాంత సిద్ధాంతరరూప

శ్రీయాళవందార్లు శ్రీభాష్యకార్లు సాయించినది.

* శ్లో॥ ఇదం మహోపనిషదం చతుర్వేద సమన్వితం । సాంఖ్యయోగ కృతాం తేన పంచ రాత్రాను శబ్దితః ॥ వేదాం తేషుయథా సారం సంగృహ్య భగవాన్ హరిః । భక్తాను కంపయా విద్వాన్ సంచిక్షేపయథా సుఖం ॥ ఇత్యాది ప్రమాణ ప్రతి పాదితప్రక్రియచే । అతి విదితత గహనగంభీర నిగమ శత శిఖర గత స్వరూపో పాయ పరమ పురుషార్థ జ్ఞాన వ్యవసాయ ప్రేమ సమ్యగాచారములను సాక్షాత్తు భగవంతుడే తన నాభీపద్మమునందు ప్రథమములో గలిగిన బ్రహ్మకు సాయించిన భగవచ్ఛాస్త్రము ఋగ్యజుస్సామాథర్వణ శాఖావిభాగములవలె "ఆగమాఖ్యం హిసిద్ధాంతం । సన్మాత్రైక ఫల ప్రదం । మంత్ర సంజ్ఞం హిసిద్ధాంతం చతుర్వర్గ ఫల ప్రదం ॥" "తంత్రాంతరం హిసిద్ధాంతం వాంఛితార్థఫల ప్రదం" అను ప్రమాణ ప్రకారము, ఆగమ సిద్ధాంత, మంత్ర సిద్ధాంత, తంత్ర సిద్ధాంతతంత్రాంతర సిద్ధాంతములనే అవాంతర తంత్రములచే విభజింప బడియున్నది

ఋగాది వేదభేదశ్శాఖాభేదములు, పుత్రశిష్యుల పూర్వపూర్వపరిగ్రహాను సారముగా వ్యపదేశింప బడియుండెడు ప్రకారము సిద్ధాంత భేదత దవాంతర భేదములు ప్రథమ పరిగ్రహాను సారముగా వ్యపదేశింప బడియున్నవి.

భారతమునందు "బ్రాహ్మణైః క్షత్రియై, ర్వైశ్యైశ్శూద్రైశ్చకృతలక్షణైః । అర్చనీయశ్చసేవ్యశ్చనిత్యయుక్తైః స్వకర్మసు ।" "సాత్వతంవిధిమాస్థాయగీత స్సంకర్షణేనయః" అని బ్రహ్మక్షత్రియ, వైశ్య, శూద్రులకును, అను శాసనికమునందు పుండరీక నారద సంవాదమున. "బ్రహ్మచారి గృహస్థోవా వానప్రస్థోథ భిక్షుకః । కేశవారాధనం హిత్వా నైవయాతి

పంచ రాత్ర సిద్ధాంత మందును శ్రీరంగ మాహాత్మ్యాదుల యందును మిగుల స్పష్టముగా చెప్పబడియున్నది.

పరాంగతిం॥" అని బ్రహ్మచారి గృహస్థ వానప్రస్థ సన్యాసులు భగవన్ముఖోద్గతమగు, భగవచ్ఛాస్త్ర మందు గల। సాత్వత సంహితలగు సాత్వతంత్రాదుల యందు చెప్పిన ధ్యాన స్తుతి ప్రణామార్చనాదులు నిత్యము స్వయం ప్రయోజనముగా నవశ్య కర్తవ్యమని చెప్పబడియున్నది.

భగవచ్ఛాస్త్రము నందు అహోరాత్రకాలమును అయిదువిధములుగా విభజింప బడియున్నది. అవి యేవి యనగా అభిగమన ఉపాదాన ఇజ్యా స్వాధ్యాయ యోగములు. ఈమైదింటిలో యోగమునకు శేషము అభిగమ నాదులు నాలుగు ఆ యభిగమనా దులలో జేయదగిన భగవత్కైంకర్య రూపమగు తత్తద్వర్ణాశ్రమ జాతి నిమిత్తాదిని యతధర్మములు భగవ ద్ధర్మనిష్ఠులందరికి సమము. కొందరు స్వస్వశాఖోక్త స్వస్వసూత్రోక్తప్రకారము పంచ కాలాను ష్ఠానములు జేయుచున్నారు. మరి గొందరు స్వస్వ సంహితోక్త ప్రకారము పంచ కాలా నుష్ఠానములు జేయుచున్నారు. ఈరెండు వర్గముల యందు అధికారి విశేషమాత్రమే భేదము తత్త చ్ఛిద్ధాంతోక్త అభి గమనాదు లైదు నాలుగు విధములగు పంచ రాత్రులకు సాధారణము.

పాద్మ సంహిత యందు బ్రహ్మోవాచ. "పంచకాలవిధి జ్ఞానాం ప్రాశస్త్యం భగవన్నిహ। కధితం పంచకేకాలా విధి యశ్చాపిషంచకే। మహ్యాంజి జ్ఞాస మానాయ కధయస్వ యధాతధం। నచేద్రహస్యమత్యంతం యద హంపృష్ట వానిదం॥" శ్రీభగవాను వాచ॥ "ఆద్యం కర్మాభి గమనము పాదానం తతః పరం। ఇజ్యాచ పశ్చాత్స్వాధ్యాయ స్తతో యోగ స్తతః పరం। పంచతే విధయస్తేషాం కాలాఃపంచైవతే క్రమాత్। కల్యాణా చరణాంస్తం యత్ కర్మజాతం చతుర్ముఖ॥ ఉత్థానాది క్రమాదేత దభి యానముదీరితం బ్రాహ్మే ముహూర్తే బుద్ధ్యేత ధ్యాయ న్నారాయణం పరం। ఉత్థాయా సీతశయనే కీర్తయన్నామ

— అభిగమనకాలవిధిః —

ప్రాతఃకాలమునందు నిదురలేచి ధరణీధరుడగు శ్రీవరాహమూర్తిని ధ్యానించి "నమోస్తు ప్రియదత్తాయై తుభ్యందేవి వసుంధరే। త్వంమాతా

"వైష్ణవం" కించ - మరిన్ని "నమస్తే పంచకాలజ్ఞ పంచకాల పరాయణ। పంచకాలైక మనసాంత్వమేవగతి రవ్యయ॥" అని ఇత్యాదులయందు పాంచకాలిక ధర్మములు భగవంతునికి దోషసీయుండడమును నతనికి నత్యంత ప్రియముగా నుండడమును, తన్నిష్ఠులకువ్యవధానములేకనే భగవత్ప్రాప్తికలుగడమును ప్రతిపాదించుచున్నది.

జయాఖ్యసంహితయందు.

నారదః॥ ఏకోహిభూత్రియతేదేవ కాలోలోకేన చాపరః। పంచకాలస్త్వయోద్దిష్టః కిమేతన్మేత్ర సంశయః" భగవానువాచ॥ "ఏకస్యైవహికాలస్య వాసరీయస్యనారద। ఆప్రభాతం నిశాంతంవై పంచధాపరికల్పనా। పృథక్కర్మ వశాత్కార్యాన కాలాబహవః స్మృతాః॥" నారదః॥ "ఏకకాలాశ్రితానాంచ కర్మణాం లక్షణంవద। పరిజ్ఞాతైస్తుయైస్సద్యః కృతకృత్యోభవామ్యహమ్॥" భగవానువాచ" ॥ బ్రాహ్మేముహూర్తాదారభ్య ప్రాగంశం విప్రవాసరే। జపధ్యానార్చనస్తోత్రైః కర్మవాక్చిత్తసంయుతైః॥ అభిగచ్ఛేజ్జగద్యోనిం తతోభి గమనంస్మృతమ్। తతః పుష్పఫలాదీనా ముత్థాయార్జనమాచరేత్॥ భగవద్ధ్యాన నిష్పత్తి కారణం ప్రహరఃపరం। తదుపాదాన సంజ్ఞంవై కర్మకాల పదాశ్రితమ్। తతోష్టాంగేన యోగేన పూజయేత్పరమేశ్వరమ్। సాధికం ప్రహరంవిప్ర ఇజ్యాకాలస్తు సంస్కృతః। శ్రవణం చింతనం వాఖ్యా తపః పాఠసమన్వితా। స్వాధ్యాయసంజ్ఞాంతద్విద్ధి కాలాంశంమునిసత్తమ। దినావసానే సంప్రాప్తే పూజాంకృత్వా సమభ్యసేత్। యోగంనిశావసానేచ విశ్రమేదంత రీకృతమ్। పంచమేయోగసంజ్ఞోసౌ కాలాంశోబ్రహ్మసిద్ధిదః॥ వ్యాసాదయః, నవిష్ణ్వారాధనా త్పుణ్యం విద్యతే కర్మవైదికం। సర్వేషామేవ ధర్మాణా ముత్తమోవైష్ణవోవిధిః॥ ఈప్రకారమే సంహితాంతరములయందు సంగ్రహవిస్తరముగా పంచకాలవిధులు చెప్పబడియున్నవి.

సర్వలోకానాం పాదస్పర్శం క్షమస్వమే” అనునట్లు సర్వలోకములకుతల్లియగు శ్రీభూదేవీ పాదస్పర్శమునకై నన్నుక్షమించవలయునని ప్రార్థించి భూమి పైనడుగిడి “ఉత్తిష్ఠన్ చింతయ హరిం వ్రజన్ చింతయ కేశవం । భుంజన్ చింతయ గోవిందం స్పృశన్ చింతయమాధవం” అనునట్లు భగవద్ధ్యానముజేయుచు, శుచియగునొకదండమునకౌపీనాంతరీయోత్తరీయములనుకట్టియాదండమును చేతధరించుకొనిశౌచార్థముగాశౌచమృత్తికకరపాత్రదర్భాదులను,తిరుమణిపెట్టె నెత్తుకొని నదీతటాకములజేరి శ్రీరంగమందిరమును గీర్తించుచు నదీతీరమున శుచియగు ప్రదేశమునందు తాకొనిపోయినవానినన్నిటినినుంచి.

—※ విణ్మూత్రోత్సర్జనము. ※—

అనంతరము శౌచార్థముదూరముగాపోయి శ్మశానహలాకృష్టమార్గభస్మలోష్ఠర సస్యగుల్మ సైకత గోష్ఠదేవాలయ పార్శ్వనదీపర్వత వల్మీక కరిష్ఠవృక్షచ్ఛాయాస్త్రీ బ్రాహ్మణసన్నిధిమొదలగు స్థలములవిడచి దూరముగాపోయి పాదుకలను దూరవిడచి శుష్కతృణ పర్ణాదులచే భూమిని మూసి “భూతబేతాళ సర్పాద్యా యక్షరాక్షస గుహ్యకాః । పరిత్యజంత్వి మందేశం బహిశ్శంకాంకరోమ్యహం” అనిచెప్పి ముమ్మారు కరధ్వనిచేసి ఉపవీతమును దక్షిణచెవిని తగిలించి ఉత్తరీయముతో శిరస్సును నాసికను నోరును మూసికొని మౌనముగానుండి పనాదికర్మమునుదీర్చుకొనవలయును దివాసంధ్యలయందు ఉత్తరముఖముగాను రాత్రికాలములందు దక్షిణముఖముగాను సూర్యాదులను చూడక కూర్చుండి మలమూత్రములను విసర్జించి తనమలమును తానుచూడక నందుపై ఉమియక వామహస్తముతో మేఢ్రమును పట్టుకొని.

—※ శౌచవిధిః. ※—

పందికొక్కు త్రవ్వినమట్టిని పుట్టమట్టిని మార్గోత్థమగు మట్టిని విడిచి పూర్వమెత్తుకొనివచ్చిన శౌచయోగ్యమగు మట్టిని కుడిహస్తముతోనెత్తి శౌచముచేసికొనవలయు వాపీకూపతటాకాదులయందు బైటనుండు మృత్తిక నెత్తుకొనక మణికట్టుకులోపలనుండు మంటిని నెత్తుకొనవలయు. మలమూత్రములు విసర్జించక ముందుమృత్తికను సంపాదించుకొనక మలమూత్రములను

విసర్జించిన పిదప మంటిని గ్రహించెడు మూఢుడు కట్టువస్త్రముతో స్నానము జేయవలెను. మృత్తికదొరకనియెడల యిసుకతో జేసుకొనవలయు. మూత్రశౌచమునకు లింగమునకునొకతూరి మృత్తికనుంచికడుగవలయు. వామహస్తమునకు మూడుమారులు మంటినుంచికడుగవలయు. రెండుహస్తములకు రెండుమారులు మంటినుంచి కడుగుకొనవలయు. మలవిసర్జనముచేసినపుడు మలవిసర్జనమునకు ముందుగా శౌచము జేసికొని పిదప మూత్రశౌచము చేయవలయు ననంతరము పాదశౌచము చేసికొని తదనంతరము హస్తము శౌచము చేయవలయు. ఐదుమారులు అపానమునకు పదిమారులువామహస్తమునకు ఏడు ఆవర్తులు రెండు హస్తములకును జెప్పబడియున్నది. ఇట్లుగృహస్థుడాచరించవలయు, నింతకు రెండింతలు బ్రహ్మచారియు మూడింతలు వానప్రస్థుడును, నాల్గింతలు యతియు ననుష్ఠింపవలయు మధ్యాహ్న కాలమున నీప్రకారమే జరిగించవలయు రాత్రికాలమందు నిందున అర్ధమే చాలును.*

అశక్తునికి యథాశక్తిశౌచముచెప్పబడియున్నది స్త్రీశూద్రులకు అర్ధమే చెప్పబడియున్నది. మనస్సుకు శుద్ధితో చెడువరకు శౌచముచేసికొనవచ్చును పుణ్యతీర్థములయందు శౌచము జేయగూడదు. బ్రహ్మచారి యతి అంతర్లింగ విశోధనము జేయగూడదు ఒకవేళచేసెనేని చాంద్రాయణము చేయవలయు నాభికి క్రింద సకలమును వామహస్తముచే కడుగుకొన వలయును. ఆచమ

---

* పితామహస్తు సనత్కుమారాద్యైవ మాహ—"తతః పూర్వం సముత్థాయ ప్రాచీమేవోపనిష్క్రమేత్ । ఉదీచీంప్రాగుదీచీంవాశౌచంవాదక్షిణాందిశం ॥ యత్రోదకం ప్రభూతంతు తద్గత్వా శౌచమాచరేత్" అనియు "దేశం కాలంతథాజ్ఞానందివ్యద్రవ్యం ప్రయోజనం । ఉపపత్తిమవస్థాంచజ్ఞాత్వా శౌచంసమాచరేత్" అనిదేశకాలాదులచే శౌచాదులువేరువేరుగాభిన్నపడియున్నవనిచెప్పబడియున్నది. "అహ్నాయచ్చౌచముద్దిష్టంనిశార్ధంతుతతోభవేత్ । పథి పాదస్తతః ప్రోక్తోయథాశక్త్యాతురస్యతు" అనిమధ్యాహ్నశౌచమునకంటె రాత్రికాలమునందునర్ధమును మార్గమునందు పాదమును ఆతురునికి యథాశక్తియును శౌచముచేయునటులచెప్పియున్నది.

నాది సర్వము దక్షిణహస్తముతో చేసికొనవలయును జ్ఞాపకములేక ఉపవీతము కుడిచెవిని ధరించుకొనక మలమూత్రముల విసర్జనంచేసినేని ఆసూత్రమును పరిత్యజించి నూతన పవిత్రమును ధరించుకొనవలయు. ఉదకపాత్రచేత నుంచుకొని మలమూత్ర విసర్జనము చేయకూడదు తెలియక చేసినయెడల సచేల స్నానముచేయవలయు. ఉదకపాత్రమునుచేత నుంచుకొనిమూత్రపురీషవిసర్జనముచేసెనేని ఆయుదకము మూత్ర తుల్యమనియు మఱియు నాయుదకమును పానము చేసెనేని చాంద్రాయణముచేయవలయుననియుచెప్పబడియున్నది. ఏ స్థానమునందు శౌచము చేసుకొనుచున్నారో అచ్చటనే జలముచే చక్కగా గడుగుకొని యాస్థానమును జలమునుంచి శుద్ధిపరచవలయు కచ్ఛమును శిఖను గట్టుకొని విధిప్రకారము ఆచమనముచేయవలయు.

—ఆచమనక్రమము.—

మలమూత్ర రేతస్సులను విడచినప్పుడును భోజనా నంతరమును క్రమముగా నాలుగు యెనిమిది పండ్రెండు పదియారు మారులు గండూషము చేసినయెడల శుద్ధిగలుగుచున్నది విప్రుని దక్షిణ భాగమునందు నిత్యము దేవతలుండుటవలన తూర్పు ముఖముగా గూర్చుండి గండూషమును తన వామపార్శ్వమునం దుమియవలయును. ఈప్రకారముచేసి ఉపవీతమునుచక్కగాధరించుకొని కర్మాద్యంతములయందు శుద్ధ్యర్థముగా తూర్పు ఉత్తర ముఖముగా ఆచమనము చేయవలయు తెలియక మోహముచే పశ్చిమముఖముగా ఆచమనముచేసెనేని పునః ఆచమనముచేయ శుద్ధిగలుగును. మఱియు తెలియక దక్షిణాభిముఖముగా ఆచమనముచేసెనేని పునః స్నానముచేయుటచే శుద్ధిగలుగును స్నానభోజన పానమునందు ఆదియందొక మారును పిమ్మట రెండు మారులును ఆచమనముచేయవలెను. దానప్రతిగ్రహములుచేయునపుడును సాయంసంధ్యావందన బలికర్మములందును ఆదిలో రెండు పర్యాయములును అంత్యమునందొక మారును ఆచమనము చేయవలయు. పాదశౌచాదులు చేయక శిఖ ముడివేయక యజ్ఞోపవీతము సవరణ చేయక ఆచమనము చేసెనేని అశుచి యగును. అంగుష్ఠ కనిష్ఠలనగా బొటన వ్రేలు చిటికిన వ్రేళ్లనువదలి దక్షిణ హస్తమును గోకర్ణాకృతిగానొనర్చుకొని యుద్దుగింజమునుగునంతతీర్థమును పానముచేయు

వలయు. హోమాదిక్రియలు దక్షిణ హస్తముచే జేయవలయుగాన నావా స్తతలం బేమేక్రియల యందెట్లు పయోగించ వలయునో దానినిందు వివరింప బడునది బ్రాహ్మమనియు ప్రాజాపత్యమనియు పైతృక మనియు దైవతమని యు నలు తెరంగుల అంగుష్ఠమూలము బ్రాహ్మ్యమనియు కనిష్ఠమూలము ప్రా జాపత్యమనియు ప్రాదేశిని పైతృకమనియు శరాగ్రమును దైవత మనియుజె ప్పబడును.

— అంగన్యాస కరన్యాస క్రమము. —

జానువులకు క్రిందుగా జలమునందుప విష్టుడై కేశవాది నామములచే క్రమముగా మూడుమారులు తీర్థమును* స్వీకరించి యంగుళములచే బుద్బుదాది దోషములు లేనిజలమును స్పృశించి శిరస్సున ప్రోక్షించుకొనవలయు. పిదపజ లముచే ప్రతిఇంద్రియము స్పృశించవలయు; నెట్లనిన, బొటన దర్భ వ్రేళ్లజల ముచే చక్షువుల స్పృశించవలయు. బొటన జుట్టన వ్రేళ్ల జలముచే ఘ్రాణముల స్పృశించవలయు బొటన చిటికిన వ్రేళ్ల జలముచే శ్రవణములస్పృశించవలయు బొటన నడిమివ్రేళ్ల జలముచే బాహుమూలములస్పృశించవలయును. అంగుళ్య గ్రములచే నాభిని శిరస్సును స్పృశించవలయు.*

*శుచియైన ప్రదేశమునందుకుక్కుటాసనముగా గూర్చుండిదక్షిణ బాహువును జానువులోగానుంచుకొని తూర్పుముఖముగానైనను ఉత్తరము ఖముగానయినను గూర్చుండి దక్షిణహస్తతలమును గోకర్ణాకారముగా చే సుకొని వామహస్తముచే జలమును స్పృశించుచు దేవతీర్థముచే జలము నెత్తి ఉద్ధుగించ మునుగునంత తీర్థమును నిశ్శబ్దముగా అచ్యుతాయ నమః అనంతాయనమః, గోవిందాయనమః, అని ముమ్మారు ఆచమనముచేసి ముఖ మును తుడుచుకొని జలమును స్పృశించి కేశవాయనమః, అని అంగుష్ఠముచే దక్షిణకపోలమును, నారాయణాయనమః, అని అంగుష్ఠముచే వామకపోల మును మాధవాయనమః, అని అంగుష్ఠ అనామికలతో దక్షిణ నేత్రమును గోవిందాయనమః, అనివామనేత్రమును, విష్ణవేనమః, అనిఅంగుష్ఠతర్జనీలచేదక్షి ణనాసికను మధుసూదనాయనమః, అనివామనాసికను త్రివిక్రమాయనమః, అని అంగుష్ఠకనిష్ఠలతో దక్షిణ శ్రోత్రమును వామనాయనమః, అని వామశ్రోత్ర

— దంతధావనక్రమము. —

*ఇట్లు క్రమముగా నాచమనముచేసికూర్చుండితూరుపుడుత్తరముగానైననీశాన్యాభిముఖముగానయిననుకుడిచేతినిపైకెత్తిజానువుకులోపలఉంచుకొనిదీనినిచక్కగాశోధించవలయును "శిరీషార్జునకారాచిరుబిల్వవేతసఖాదిరఔదుంబరఅపామార్గక్షీరవృక్షాగ్ర" అనుముండ్లుపాలుగలవృక్షములయొక్కపండ్రెండుఅంగుళములనిడువుగలకాష్ఠముచేతనైననుతృణపర్ణములచేతనయిననుపకాదశివినా జంబూనింబామ్రపత్రములచేతనయినా "ఆయుర్బలం యశో వర్చః ప్రజాఃపశువసూనిచ । బ్రహ్మప్రజ్ఞాంచ మేధాంచ త్వన్నోదేహి వనస్పతే" ఈమంత్రమును అనుసంధించి ప్రదక్షిణముగా దంతధావనము చేయువలయు వ్యతీపాత సంకృతి పర్వకాల వైధృతి విషువత్ పుణ్యకాలముల యందు దంతకాష్ఠమునువదలవలెను దంతకాష్ఠముదొరకనియెడలను నిషిద్ధదినములయందును పండ్రెండుమారులు జలముచే గండూషము చేసినట్లయితే ముఖశుద్ధికలుగుచున్నది.

మును శ్రీధరాయ నమః అని అంగుష్ఠ మధ్యముతో దక్షిణ భుజ మూలమును హృషీకేశాయనమః, అని వామభుజ మూలమును పద్మనాభాయ నమః, అని కేవలాంగుష్ఠముచే నాభితలమును హృదయమును దామోదరాయనమః, అని సర్వాంగుళములచే మూర్ధ్ని యందును ఇట్లు ప్రతి అంగములను ఉదక స్పర్శ పూర్వకముగా స్పర్శించ వలయునని చెప్పియుండినందున యథాసంప్రదాయ మనుష్ఠించవలయును.

* నారాయణమునిభిః— తీర్థంసంశోధ్యసంక్షాళ్య పాదావాచమ్య వాగ్యతః ! తృణైర్వా శాస్త్ర సంసిద్ధై ర్వటార్క ఖదిరాదిభిః ॥ దంతాన్ సంశోధ్యనిర్లిఖ్య జిహ్వాంగండూషయేన్ముహుః ॥ అనిసాయించియున్నది. దంతకాష్ఠముదొరకనియెడలను నిషేధ దినములయందును "అపాం ద్వాదశగండూషైర్ముఖశుద్ధి ర్భవిష్యతి॥" అనిపండ్రెండావర్తులుగండూషముచేసినట్లయితే ముఖశుద్ధికలుగుచున్నదని చెప్పియున్నది. "ప్రతిపత్పర్వ షష్ఠీషు చతుర్దశ్యష్టమీషుచ । దంతానాం కాష్ఠ సంయోగో దహత్యా సప్తమం కులమ్ ॥" అని నిషేధ తిథులను చెప్పియున్నది.

—పవిత్ర ధారణక్రమము.—

పిమ్మట వస్త్రసంశోధనముచేసికొని ముఖప్రక్షాళనము చేసి నేత్ర పర్యంతము చక్కగా కడుగుకొని కేశవాదినామములచే ఆచమనముచేసికొని వ్యాహృతులతో క్రమప్రకారము మూడు ప్రాణాయామములుచేసి భగవద్భాగవతాచార్య కైంకర్యశుద్ధ్యర్థము భగవదాజ్ఞా ప్రకారము చేయుచు స్నానని కరమున పవిత్రము ధరించుకొనవలయును. ఆపవిత్రము దర్భచేనైనను సువర్ణముచేతనయిన నుండవచ్చును. పవిత్రము అంగుళ్యగ్రమునందు ధరించినట్లయితే ఆయుస్సు తగ్గును. అంగుళీయాదిలో ధరించినట్లయి శ్వేతపక్షియముకలుగును. అనామిక మధ్యమున పవిత్రముధరించు కొనవలయు. ఆపవిత్రి అగ్రము నాలుగు అంగుళములును ముడి యొకయంగుళమును రెండంగుళముల వలయమును కలిగియుండడము పవిత్రలక్షణము. దర్భ పవిత్రముతో కరాంగాచమనముచేయవలయును.

—*స్నానవిధిః.*—

*ప్రాతః స్నానములేకయే కార్యము చేయతగదు దైవపిత్ర్యములకు స్నానముచేయుటచే నధికారియగు.మలినకాయుడును నవచ్ఛిద్రసమన్వితుడును దివారాత్రులు నిద్రించువాడును ప్రాతఃస్నానము చేసినయడల పరిశుద్ధి సిద్ధించును బ్రహ్మ క్షత్రియ వైశ్యులు మంత్రోక్తముగా స్నానముచేయవలయు; స్త్రీ శూద్రులు మంత్రముచెప్పక స్నానముచేయవలయు స్నానము శక్త్యనుగుణముగా సప్తవిధములై యున్నది మనుః—"మంత్రం భౌమంతథాగ్నేయం వాయువ్యందివ్యమేవచ। వారుణం మానసంచైవ సప్తస్నానాన్యను క్రమాత్" అనిమంత్రస్నాన, భౌమస్నాన, ఆగ్నేయస్నాన, వాయవ్యస్నాన, దివ్యస్నాన, వారుణస్నాన. మానసస్నానములని స్నానము ఏడువిధములు "ఆపోహిష్ఠా మయోభువః" అను మంత్రానుసంధానముచేత నయిననుద్వయమం

*ప్రమాణాంతరమునందు. "భువిమూర్ధ్నితథాకాశెమూర్ధ్న్యాకాశెతథాభువి। ఆకాశే భువిమూర్ధ్నిస్యాన్మంత్రస్నానమితీరితం ॥" అనిఆపోహిష్ఠాదిమంత్రములచేతనైన, ద్వయోత్తరవాక్యముచేతనైన, పాదమూర్ధ్నిహృదయమునందును, మూర్ధ్నిహృదయపాదమందును, హృదయపాదమూరులయందును క్రమముగా తీర్థమును ప్రోక్షించుకొనుట మంత్రస్నానమనిచెప్పియున్నది.

త్రోత్తర వాక్యాను సంధానముచేతనయిన మజ్జన మాడుట మంత్ర స్నాన మనబడును. మృత్తులేపనము శరీరమందలదుకొనుట పార్థివస్నానము. **హోమ** మభస్మము దేహమునందు పూసుకొనుట ఆగ్నేయస్నానము. గోరజస్సునొడల లిప్తముసేయుట వాయవ్యస్నానము. ఆతపముచేత పుడగుట వర్షముచే దడియుట దివ్యస్నానమనబడును. జలములో నవగాహించుట వారుణస్నానము. శ్రీవిష్ణువామ పాదాంగుష్ఠ జనితగంగాతీర్థము స్వశరీరమునందును బ్రహ్మరంధ్రిద్వారాశరీరాంతర్వర్తిన్మై ప్రవహించునట్లు భావించుటమానస స్నానము. దేహదౌర్బల్యముచేతనైనను దేశవైషమ్యకాల వైషమ్యములచేతనైన నీసప్త స్నానములలో దేనినను ష్ఠించినను యవియన్నియు సమానములగు. గ్రహణసంక్రాంతి విషువాత్యయవృద్ధులయందు స్నానదానాదు లవశ్యకర్తవ్యములు, "సమస్తజగదాధార శంఖచక్రగదాధర । అనుజ్ఞాందేహి మేదేవయుష్మత్తీర్థనిషేవణే" యనిభగవదనుజ్ఞకొని అఘమర్షణ స్నానముజేయవలయు. అఘమర్షణ స్నానమెట్లనిన చతుశ్రమముగా తీర్థపీఠము నుల్లేఖించి యందు భగవంతుని యావాహనముచేసి "ఆవాహయామిత్వాందేవి స్నానార్థ మగసుందరి। ఏహిగంగే నమస్తుభ్యంసర్వతీర్థసమన్వితే" యనునట్లు భగవంతుని వామాంగుష్ఠనిర్యాతగంగనుధ్యానించి "ఇమేగంగాం" అనిసర్వతీర్థము లను స్మరించి "విష్ణువామపదాంగుష్ఠ నఖస్రోతోవినిస్సృతే । తద్భక్తివిఘ్నరూపాత్వాం గేమాంమోచయైనసా" యనునట్లు శ్రీవిష్ణువామ పాదాంగుష్ఠ నఖమునజనించినయోగంగా నన్నుతరింపజేయుమని యంజలిజేసి అర్ఘ్యము నిచ్చు సమయమందు ప్రవాహమున కభిముఖముగను అన్యస్థలంబులు సూర్యుని కభిముఖముగనిలిచి నీటిలోమునిగి (అఘమర్షణ సూత్రము) మూలమంత్రము మంత్రరత్న

"అనంతాదిత్య సంకాశా వాసుదేవం చతుర్భుజం । శంఖచక్రగదాపద్మధారిణం వనమాలినం । శ్యామలం శాంత హృదయంప్రసన్నముఖపంకజం । దివ్యచందనలిప్తాంగంచారుహీనం శుభేక్షణం।హారకేయూర మకుటకుండలైరుపశోభితం । శ్రీవత్సవక్షసంశ్రీశమనంతం గరుడధ్వజం। ధ్వజ వజ్రాంకుశాబ్జాదిశంఖాంకిత పదద్వయం । తత్పాదపద్మజాంగంగాంనిపతంతీంస్వమూర్ధని।చింతయేద్బ్రహ్మరంధ్రేణప్రవిశంతంస్వకాంతినుం। తయాసంక్షాళితంధ్యాయేద్బాహ్యమాభ్యంతరంమలం । ఇత్యుక్తం మానసస్నానం సర్వస్నానాదికంపరమ్."

ములననుసంధించుచు స్నానముచేసి దక్షిణహస్తముతో జలమునెత్తిముమ్మారు మూలమంత్రముచే నభిమంత్రించి ప్రాగంజలిచే జలమునెత్తి విష్ణుపాదక్షాళిత గంగగాను విరజాతీర్థముగను, సరిద్వరకావేరి చంద్రపుష్కరిణీ స్వాచార్య భాగవత పాదోదకములుగా భావించి ముమ్మారాతీర్థమును శిరస్సున ప్రోక్షించుకొని దశ ద్వాదశ షోడశ అష్టావింశతిమార్లు మూలమంత్రమంత్రరత్నముల జపించుచు నవగాహనము చేయునపుడు ముమ్మారు జలములో మునిగిలేచి రెండాచమనములు చేయవలయు మరియు స్నానములు కంఠస్నాన కటిస్నానకాపిల స్నానములని మూడువిధములుగలవు. క్రమప్రకారముస్నానము సేయ శక్తిలేయానివారుదిగువ వివరింపబడియున్న స్నానములలోదేనినయినను చేయవచ్చును, కంఠముమొదలు పాదాంతమువరకు జలములో నవగాహించుట కంఠస్నానమనియు, కటిప్రదేశము మొదలు పాదాంతను వరకుజేయునది కటిస్నానమనియు, తడి వస్త్రముతో సకలావయవములను తుడిచిపరిశుద్ధి యగుట కాపిలస్నానమనియు చెప్పబడియున్నది.

—*తర్పణక్రమము.*—

స్నానానంతరముజలముతోనూర్ధ్వపుండ్రములధరించి దేవఋషిపితృతర్ప

పారమేశ్వరసంహితయందు "వినావివిధసంపక్తైః పంచాంగ స్నానమాచరేత్ । ముఖంకరద్వయో పేతంపా దౌకటితటావధి" అని పంచాంగస్నానము చెప్పియున్నది.

"స్త్రీసంగాద్యు పఘాతేషు స్నానం కుర్యాద్యథావిధి" అనిచెప్పియున్నది. శీతోదకస్నానము చేయుటకసమర్థులైనవారు ఉష్ణోదకస్నానముచేయవచ్చును—సప్తవిధ స్నానములలోవారివారిశక్త్యనుసారము చేయవచ్చును. "తీర్థంభాగవతం శుద్ధముపగచ్ఛేన్మహోహరం" అనియు "తత్తీర్థం సమాశ్రిత్యశుద్ధం భాగవతాశ్రితం" అనియు "జలంశుద్ధమ శుద్ధంవా । విష్ణువాస్తుసమీపతేః । విష్ణుగంగా సమంతీర్థం । మహాపాతకనాశనం । భవద్విధా భాగవతాస్తీర్థభూతాస్స్వయంప్రభో । తీర్థీకుర్వంతితీర్థాని । స్వాంతస్థేనగదాభృతా । యేభజంతి జగద్యోనిం । వాసుదేవ మనీశ్వరం । నతేభ్యోవిద్యతే తీర్థం అధికంరాజసత్తమ।యత్రభాగవతాస్నానం కుర్వంతి విమలాశయాః । తత్తీర్థమధికం విద్ధిసర్వపాపప్రణాశనం" అనిచెప్పియున్నది.

ణముల సేయవలయు "పూర్వంచాభిముఖో దేవాన్ ఉత్తరాభి ముఖో ఋషీన్ । దక్షిణాభి ముఖోపితౄన్ జలమధ్యేతు తర్పయేత్" అనుప్రకారను జలముతో తూర్పుముఖముగా దేవతలకును, ఉత్తరాభిముఖముగా ఋషులకును, దక్షిణాభిముఖముగా పితృవులకునుతర్పణము చేయవలయు "యేకే చాస్మత్కులేజాతా । యేచాస్యే గోత్రిణో మృతాః । తేగృహ్ణాం తుమయా దత్తం । వస్త్రనిష్పీడనోదకం" అని వస్త్రనిష్పీడనము పరిశుద్ధమైన భూమి యందు చేయవలయు ఈప్రకారముగా నాతీర్థముచే దేవఋషి పితృవులను భగవదాత్మకముగా ధ్యానించి తర్పణముచేసి తీర్థమును చక్కగాశోధించి శిఖోదకము జారనివ్వక దక్షిణాభి ముఖముగా తడివస్త్రమును నిష్పీడనము చేయవలయునని యొకపక్షము.—శ్రీవిష్ణుపురాణే. "శుచివస్త్రధరః స్నాతః। దేవర్షిపితృతర్పణం । తేషామే వహితీర్థేన కుర్వీత సుసమాహితః" అన్యత్రాపి "ధృతోర్ధ్వపుండ్రో దేవర్షీన్ । పితౄన్ సంతర్ప్యమంత్రితః" ఇత్యాది వచనములచే ఊర్ధ్వపుండ్రమును ధరించుకొని ఆయామంత్రములచే దేవ ఋషి పితృతర్పణము జేయవలయు.

—శుక్లవస్త్ర ధారణ క్రమము.—

అనంతరము ఆచమనముచేసి తీరమునకువచ్చి శుక్లవస్త్రముచే దక్షిణముఖముగానుండి అంగమును తుడుచుకొని అనంతరము హస్తముచే జలమెత్తి వ్యాహృతులచేతను మూల మంత్రముచేతను కటిసూత్ర కౌపీనశుక్లవస్త్ర ద్వయములను ప్రోక్షించి "దేవస త్వేతి" అని వస్త్రముల నెత్తుకొని "ఉదత్య" మని సూర్యునికిచూపి "అవధూత" మని విదిలించి "ఆవహ" యనిధరించుకొని స్నానవస్త్రమును పొడవుగ నెత్తుకొని తీరము నందుంచవలయు.

—ఊర్ధ్వపుండ్ర ధారణ క్రమము—

కటిసూత్రకౌపీన శుక్లవస్త్ర ద్వయమును ధరించుకొని పాదప్రక్షాళనము చేసికొని ఆచమనముచేసి శుద్ధపాత్రమునందు జలము నెత్తుకొనివచ్చి శ్రీమతే నారాయణాయనమః యని ఉత్తర వాక్యమను సంధించి యొక శుచియగు ప్రదేశమునందు కొంచెము తీర్థము ప్రోక్షించి మెత్తుగల పీటమీదతిరుమణి పెట్టెను వెంచేపుచేసి తగ్గయిన శుద్ధాసనముపై పద్మాసనుడైతూరుపు ముఖముగా గాని ఉత్తర ముఖముగా గాని తాను కూర్చుని హస్తప్ర

క్షాళనము చేసికొని మూడుమారులు చప్పట్లుతట్టి తిరుమణి పెట్టెను విచ్చిస్వర్ణ రజతాదులతో చేయబడిన ఉద్ధరణి గోకర్ణము లందైనను ముఖ్యముగానారికేళ ఉద్ధరణి గోకర్ణము లందైనను జలమును పూరించి "శ్రీరంగేయా దవాద్రౌచ" అనుప్రకారము కోవిల తిరునారాయణ పురము మొదలగు దివ్యదేశము లందుండు పరిశుద్ధమైన శ్వేత వృత్తికచే చేయబడిన తిరుమణి కోవును తనవామహస్తమునందునిచిదక్షిణహస్తముతో మూంసీ "శ్రీభూదేవ్యై నమః" యని అభిమంత్రించి గోకర్ణమునందుండు తీర్థమును కుడిహస్తముచే నెత్తిఎడమ హస్తమునందు నిచి తిరుమణి చేర్చుచు కాంస్యములచే లలాటమును చూచుకొనుచు నఖములచే తప్ప అంగుళీయములతోగాని స్వర్ణ రజత తులసీ కాష్ఠాదులచే చేయబడిన పుల్లలచేగాని కేశవాది ద్వాదశ స్థానము లందు వృత్తముగాను బద్ధాగ్రముగాను విచ్ఛిన్న మూలముగాను పాదము లేకను విరూపముగాను అపసవ్యముగాను ఉంచుకొనక సుస్పష్టముగాను మిక్కిలి మనోహరముగాను ఊర్ధ్వపుండ్రము శ్రీహరి చరణద్వయాకృతిగా తిరుమణి శ్రీచూర్ణము ధరించు కొనవలయు. పాద్మపురాణము నందు చెప్పినప్రకారము.— కేశవా యనమః యని లలాటమందును; నారాయణాయనమః యని కుక్షియందును; మాధవాయనమః యని వక్షమందును; గోవిందాయనమః యని కంఠమందును;* విష్ణవేనమఃయనిదక్షిణకుక్షియందును; మధుసూదనాయనమఃయని

---

*పాద్మపురాణే.— యస్మిన్ కస్మిన్ మహాభాగా వైష్ణవా ధారయంతిహి । తస్మిన్ వైవృత్తి కాగ్రాహ్యా శుభ్రాం రమ్యాంసునిర్మలం । అంతరాళం ద్వ్యంగుళం స్యాత్ పార్శ్వ మంగుళ మాత్రకం । మృదా శుభ్రేణవిలిఖేత్పుండ్రం మృదుతరం । శుభం లలాటె కేశవం ధ్యాయేన్నారాయణమథోదరే।వక్షస్థలే మాధవంతు గోవిందం కంఠకూబరే।విష్ణుంచదక్షిణేకుక్షౌ వామాంసే మధుసూదనం । త్రివిక్రమంసకంధదేశేవామనంవామపార్శ్వకే। శ్రీధరంసవ్యబాహౌతు హృషీకేశంతు కంధరే ।పృష్ఠేతు పద్మనాభం స్యాత్ గ్రీవాదామోదరం న్యసేత్ । తత్ప్రక్షాళన తోయేన వాసుదేవేతి మూర్ధని । లలాటెభుజ యుగ్మేతు పృష్ఠకే కంఠ కూబరే । ధారయే దూర్ధ్వపుండ్రాణివ

దక్షిణభుజమందును; త్రివిక్రమాయనమః యని దక్షిణకంఠమందును; వామనాయనమః యనివామకుక్షియందును; శ్రీధరాయనమః యనివామభుజమందును; హృషీకేశాయనమః యని వామమూపునను; పద్మనాభాయనమః యని పృష్ఠభాగమునను; దామోదరాయనమః యని మెడయందును; ఈప్రకారమనుసంధానముచేయుచు "కృత్వాకరండ బిల్వంచ" అనుప్రకారము బిల్వకాయయందుండు విష్ణ్వర్పితమగు రక్తవర్ణ హరిద్రాచూర్ణమగు శ్రీచూర్ణమును ఎడమహస్తమునందునిచి జలముంచి చేర్చి, శ్రీదేవ్యైనమః యని లలాటమందును; అమృతోద్భవాయైనమః యనిగర్భమందును; కమలాయైనమః యని వక్షమునను; చన్ద్రశోభిన్యైనమః యని కంఠమునందును; విష్ణుపత్న్యైనమః యని నాభికి కుడిభాగమునందును; వైష్ణవ్యైనమః యని కుడిభుజమందును; వరారోహాయైనమః యని కుడిమూపునను; హరివల్లభాయైనమః యని నాభికి ఎడమభాగమందును; శార్ఙిణ్యైనమః యని ఎడమ భుజమందును; శ్రీదేవదేవ్యైనమఃయనిఎడమమూపునను; శ్రీమహాలక్ష్మ్యైనమః యనిపృష్ఠభాగమునను; లోకసుందర్యైనమఃయని మెడయందును. ఇట్లు క్రమప్రకారము అనుసంధించుచు "ఓంనమఃకేశవా దీనామర్థం ధ్యాయన్ చతుర్ముఖ । ధృత్వా దామోదరాంతం వై శేషంతుశిరసిన్యసేత్" అని ఓరుమణి శ్రీచూర్ణములు రెంటిని కేశవాదిదామోదరాంతముగ పండ్రెండు స్థానముల యందును ఆకేశవాది మంత్రములఅర్థములను స్మరించుచు నుంచుకొనవలయు; నందు నవకాశములేనియెడల ఆద్యంతములగు లలాటమందును మెడయందును ఉంచుకొని పిమ్మట చెయికడగకనిలచిన శేషమును భూమియందు చిందకుండునటుల రెండుహస్తములనుచేర్చి శిరస్సున వ్రాసుకొనవలయు.

తురంగుళ మాయతం । కుక్షౌతత్ప్రాగ్వయోః ప్రోక్తమాయతంతుదశాంగుళం । బాహూర్వక్షస్థలే పుణ్డ్రమష్టాంగుళముదాహృతం । ఏవంద్వాదశపుండ్రాణి । బ్రాహ్మణ స్సతతం ధరేత్ । తత్తత్పుండ్రేషు తన్మూర్తిం ధ్యాత్వా మంత్రేణ ధారయేత్ । అంతరాశేషసర్వేషు హారిద్రాం ధారయేత్ శ్రియం తస్మాచ్ఛిద్రాన్వితం పుండ్రంస హరిద్రం శుభావహం । ధారయేద్బ్రాహ్మణో నిత్యం హరిసాలోక్య సిద్ధయే.

పిమ్మట కేశవాది మూర్తులను పిరాట్టిమార్లతో ఆయాస్థానముల యం దుఅంజలి పూర్వకముగా ధ్యానించి "ధృత్వాకంఠే స్వశిరసి పవిత్రంవిష్ణు ధారితమ్ । శ్రీకృష్ణతులసీకాష్ఠ మణిమాలాంగళేతథా । సహపద్మాక్ష మా లాంచ ముక్తాహారాదికంశుచి। శిఖాయాంవిష్ణునిర్మాల్యామ్ । చందనాద్యనులే పనం । అహర్నిశంధారయతో । నపునర్జననమ్ భవేత్ ॥ పునః ప్రక్షాళ్య హస్తౌతునాళికేరాఖ్యమాత్రుకే । గంగాగతంతు వృత్తోయం । పాదతీర్థ స్యవృత్తికాం । విష్ణుపాదోదకం తద్వత్ । గురుపాదోదకంతథా । గురుసా ద్యాది తీర్థంతు । భజేత్ జ్ఞానాత్మశుద్ధయే ॥ పునస్తత్పేటికాంబద్ధ్వా । జపే ద్గురు పరంపరామ్ । మూలమంత్రం మంత్రరత్నం । చరమశ్లోక పంచకం। శ్రీమద్వారాహచరమంశ్రీకృష్ణచరమంతథా । శ్రీరామచరమంతద్వత్ । శ్రీరంగ చరమంతథా। సుదర్శనాఖ్యంచరమంసకృద్ధ్యాయన్ తతోజపేత్ ॥అనిపెరుమా ళ్లకు సమర్పించినపవిత్రములను కంఠమునందు శిరస్సున ధరించుకొని శ్రీకృష్ణతు ళసీ కాష్ఠమణిమాలను పద్మాక్షమాలతోధరించుకొని, శుచియైన ముత్యాల హారాదులనుధరించుకొని,ముందుదినముపెరుమాళ్లకుసమర్పించినపుష్పాదులను శిఖనుధరించుకొనిచందనాదులనుబూసుకొని, అహర్నిశముండువారికి పునర్జన్మ ములేదు. "ఏవంమచ్చరణ ద్వంద్వం చందనే ప్రతిబింబితం । సేవ్యంప్రపన్నై ర్మద్భక్తైస్తథాలక్ష్మీర్మమప్రియా । మద్భక్తా మత్పదానిత్యంమద్వక్షస్థలవాసి నీ । జననీప్రాణభూతా స్యచందనేప్రతిబింబితా । సర్వైః ప్రపన్నైస్సంసేవ్యా మద్భక్తైర్నియతైస్సదా" అనిచెప్పబడినప్రకారముపెరుమాళ్లుపిరాట్టిమారుల అభయహస్తములనుతిరువడిచిహ్నములనుతనయాచార్యునిశ్రీపాదుకలనుశిరస్సు నధరించుకొని కరములు మొగిడ్చిలలాటాది పండ్రెండుస్థానములందు కేశవాది ద్వాదశ నామములుగాని (౧) ఊర్ధ్వపుండ్ర ధ్యానశ్లోకములుగాని అనుసం ధానముచేయుచు ఆయాస్థానముల యందంజలిచేసి, శ్రుతియందు "ఆచార్యా

(౧)—లలాటే సతతం దేవ్యా శ్రియాసహ విరాజితం । చతుశ్చక్రం నమస్యామికేశవం కనకప్రభం ॥

అమృతోద్భవ యాదేవ్యాస మాశ్లిష్ట మథోదరే । నారాయణం ఘన శ్యామం చతుశ్శంఖన్నమామ్యహం॥

ణామసావసావిత్ర్యాంభగవత్తః" । అనువచనప్రకారము తన యాచార్యునిచే ప్రసాదింపబడిన (౧) వాక్య గురుపరంపరయగు పదుమూడు వాక్యములను,

నిత్యంకమల యాశ్లిష్టంహృదయేహం దయాంబుధిం । మాధవంమణి భృంగాభంచింతయామిచతుర్గదం॥

దేవ్యాచచంద్రశోభిన్యాదేవం కంఠేవిరాజితం । చంద్రహాసంచతుశ్శా ర్ఙ్గంగోవిందమభిసంశ్రయే॥

విష్ణుపత్న్యాఖ్యయాదేవ్యా కుక్షౌ దక్షిణపార్శ్వకే । విష్ణుంచతుర్హా లంవందేపద్మకింజల్కసన్నిభం॥

వైష్ణవీసంజ్ఞయా దేవ్యాకలితం దక్షిణేభుజే । చతుర్ముసలమబ్జాభం సంశ్రయేమధుసూదనం॥

దక్షిణాంశేదయావార్ధింవరారోహాధిపంప్రభుం।అగ్నివర్ణంచతుఃఖడ్గం భావయామిత్రివిక్రమం॥

హరిప్రియాపతింకుక్షి వామపార్శ్వస్థపుండ్రకం । వామనం బాలసూ ర్యాభం చతుర్వజ్రంవిభావయే॥

వామబాహౌమహాబాహుంశార్ఙ్గిణంపతిమవ్యయం । శ్రీధరం పుండరీ కాభంచతుఃపట్టసమాశ్రయే॥

దేవదేవికయాదేవ్యా శ్రితంవామాంససంశ్రితం । చతుర్ముద్గరమభ్యేమి హృషీకేశం తటిత్ప్రభం॥

పృష్ఠేసుహృదయాదేవ్యామహాలక్ష్మ్యావిరాజితం । పంచాయుధంపద్మ నాభం నమస్యామ్యర్కరోచిషం॥

సదాకకుద్గతంలోక సుందరీపతిమవ్యయం । దామోదరం చతుష్పాశం ఇంద్రగోపనిభంభజే॥

(౧)వాక్యగురుపరంపర—అస్మద్గురుభ్యోనమః॥అస్మత్ పరమగురుభ్యో నమః ॥ అస్మత్ సర్వగురుభ్యోనమః ॥ శ్రీమతేరామానుజాయనమః॥ శ్రీపరాంకుశదాసాయనమః ॥ శ్రీమద్యామునమునయేనమః ॥ శ్రీరామమిశ్రాయనమః॥ శ్రీపుండరీకాక్షాయనమః॥శ్రీమన్నాథమునయేనమః॥ శ్రీమతేశఠకోపాయనమః॥ శ్రీమతేవిష్వక్సేనాయనమః ॥ శ్రీయైనమః ॥ శ్రీధరాయనమః ॥

(౩)కూరత్తాళ్వార్ సాయించిన శ్లోకగురుపరంపరయు.(౪) తిరుమంత్రం (౫) ద్వయం(౬)చరమశ్లోకముననుసంధించి "ఆచార్యవాన్ పురుషోవేద" అనేశ్రుతి వాక్యప్రకారము తనయాచార్యుడు చేసినయుపకారములనుచింతించి "సదాచార్యవంశో జ్ఞేయః" అనువచనప్రకారము తమయాచార్యవంశపరంపరతనయలు ప్రారంభించి స్వాచార్యపర్యంతమైన తనయలను (౭) మణవాళ మహామునులు మొదలు పెరియపెరుమాళ్లు పర్యంతమగు తనయల ననుసంధించవలయు.

(౩)కూరత్తాళ్వార్ సాయించినశ్లోకగురు పరంపర—శ్లో॥అస్మద్దేశిక మస్మదీయపరమాచార్యానశేషాన్ గురూన్, శ్రీమల్లక్ష్మణయోగిపుంగవమహాపూర్ణం మునిం యామునం। రామం పద్మవిలోచనం మునివరం నాథ శఠద్వేషిణం। సేనేశంశ్రియమిందిరా సహచరంనారాయణంసంశ్రయే॥

(౪)తిరుమంత్రం—ఓంనమోనారాయణాయ॥

(౫)ద్వయం—శ్రీమన్నారాయణచరణౌశరణంప్రపద్యే,శ్రీమతేనారాయణాయనమః॥

(౬)చరమశ్లోకం — సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య మామేకంశరణంవ్రజ। అహంత్వాసర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామిమాశుచః॥

(౭)మణవాళమహామునుల తనయ—శ్రీశైలేశదయాపాత్రం ధీభక్త్యాదిగుణార్ణవం। యతీంద్రప్రవణంవందే రమ్యజామాతరంమునిం॥

తిరువాయిమొళిప్పిళ్లతనయ—నమశ్శ్రీశైలనాథాయకుంతీనగరజన్మనే। ప్రసాదలబ్ధపరమప్రాప్యకైంకర్య శాలినే॥

పిళ్లలోకాచార్యుల తనయ—లోకాచార్యాయ గురవే కృష్ణపాదస్య సూనవే। సంసారభోగిసందష్టజీవజీవాతవేనమః॥

వడక్కు-తిరువీధి పిళ్ల తనయ—శ్రీకృష్ణపాద పాదాబ్జే నమామిశిరసా సదా। యత్ప్రసాదప్రభావేనసర్వసిద్ధి రభూన్మమ॥

నంబిళ్ల తనయ—వేదాంతవేద్యామృతవారిరాశేర్వేదార్థసారామృతపూరమగ్ర్యం। ఆదాయవర్షంతమహంప్రపద్యే కారుణ్యపూర్ణంకలివైరిదాసం॥

నంజీయర్ తనయ— నమో వేదాంత వేద్యాయ జగన్మంగళహేతవే। యస్యవాగమృతాసారపూరితంభువనత్రయం॥

పిమ్మట హస్తములను శోధించుకొని గంగలోనుండు మృత్తికచే చేయబడినతీర్థ వడి లేక శ్రీపాద తీర్థముచే చేయబడిన తీర్థవడి పెరుమాళ్లతీర్థము ఆచార్య శ్రీపాదతీర్థము, భాగవత శ్రీపాదతీర్థములను, గురుపరంపర మూలమంత్ర

భట్టర్ తనయ—శ్రీపరాశరభట్టార్యశ్శ్రీరంగేశపురోహితః। శ్రీవత్సాంకసుతశ్శ్రీమాన్ శ్రేయసే మేస్తుభూయసే ॥

ఎంబార్ తనయ—రామానుజపదచ్ఛాయా గోవిందాహ్వానపాయినీ। తదాయత్తస్వరూపానా జీయాన్మద్విశ్రమస్థలీ॥

ఎంబెరుమానార్లతనయ—యోనిత్యమచ్యుత పదాంబుజ యుగ్మరుక్మ వ్యామోహిత స్తదితరాణి తృణాయమేనే। అస్మద్గురోర్భగవ తోస్యదయైక సింధోరామానుజస్యచరణౌశరణం ప్రపద్యే॥

పెరియనంబితనయ— కమలా పతి కల్యాణ గుణామృత నిషేవణం। పూర్ణకామాయ సతతంపూర్ణాయ మహతేనమః ॥

శ్రీయాళవందార్ తనయ—యత్పదాంభోరుహ ధ్యాన విధ్వస్తా శేష కల్మషః। వస్తుతాముపయాతోహంయామునేయనంనమామితం ॥

మణక్కాల్నంబితనయ— ఆయత్నతోయామునమాత్మదాసమళర్క పత్రార్పణనిష్క్రయేణ। యఃక్రీతవానాస్థితయావరాజ్యంనమామితంరామమ మేయసత్వం॥

ఉయ్యక్కొండార్ తనయ—నమఃపంకజనేత్రాయ నాథశ్రీపాదపంకజే। న్యస్తసర్వభరాయాస్మత్కులనాథాయధీమహే॥

శ్రీమన్నాథమునులతనయ—నమోచింత్యాద్భుతక్లిష్ట జ్ఞాన వైరాగ్య రాశయే। నాథాయమునయేగాధ భగవద్భక్తిసింధవే ॥

నమ్మాళ్వార్ తనయ—మాతాపితాయువతయ స్తనయావిభూతిస్సర్వం యదేవనియమేనమదన్వయానామ్। ఆద్యస్యనఃకులపతేర్వకుళాభిరామం శ్రీమత్తదంఘ్రియుగళం ప్రణమామిమూర్ధ్నా ॥

సేనమొదలియార్ తనయ— శ్రీరంగ చంద్రమస మందిరయావిహర్తుం విన్యస్యవిశ్వచిదచింతయనాధికారం। యోనిర్వహత్య నిశమంగుళి ముద్రయైవ సేనాన్యమన్యముఖాస్తమశిశ్రయామః॥

మంత్రరత్నములను చరమశ్లోకములను అనుసంధించుచు జ్ఞానాత్మ శుద్ధ్యర్థము గా స్వీకరించి తిరుమణిపెట్టెను కట్టివేంచేపు చేయవలయు.

—స్త్రీధర్మము—

శ్రీపాంచరాత్రే పరాశర సంహితాయాం విశిష్టపరమ ధర్మశాస్త్రే తృతీయ్యే చతుర్థే ధ్యాయే. "స్నానాన్న శుద్ధిదాస్యం స్యాత్ సర్వతాంత్రిక భేదతః । సదా ప్రపన్న శూద్రాణాం । సర్వేషాం మోక్షకాంక్షిణాం। మ త్స్యా యుజ్యాది సిద్ధ్యర్థం । ద్విజ ధర్మోక్తవద్భవేత్" యని శ్రీపాంచరాత్ర పరాశర సంహితయందు విశిష్ట పరమధర్మశాస్త్రమున తృతీయ్య చతుర్థా ధ్యాయములలో చెప్పబడిన ప్రకారము మోక్షమునందపేక్షగల సర్వ శూద్ర ప్రపన్నులు మత్సా యుజ్యాదిసిద్ధి కొరకు సర్వతాంత్రిక భేదములచే ద్విజులకు చెప్పబడియున్న ప్రకారము స్నానాన్నశుద్ధి దాస్యాదుల ననుష్ఠించవలయు.

"సదా ప్రపన్న నారీణాం । సంధ్యా వర్జ్యంసుతాంత్రికం । ద్వయేన మూలమంత్రేణ । విధితే రచ్చతుర్ముఖ । శౌచస్నానాదికం సర్వం । ప్రాతః కాలే విశేషతః । గృహం సంశోధ్య విధివత్ । గృహోపకరణానిచ। ఊర్ధ్వపుండ్రం సదాస్త్రీణాం । అర్థచంద్రాకృతిర్భవేత్ । యావజ్జీవంవిశేషేణసమ్యక్స్వార్యోదయేతదా" ప్రపన్నులగు స్త్రీలు శౌచస్నానాది క్రియలువి శేషతః తీర్చుకొని సంధ్యా వందనముచేయక ద్వయమంత్ర మూలమంత్రముల నను సంధించుచు విధివత్తుగ గృహమును గృహోపకరణములను చక్కగా శోధించి అర్థచంద్రాకృతిగా నూర్ధ్వపుండ్రమునుధరించుకొనవలయు. యావజ్జీవితకాలమీ ప్రకార మనుష్ఠింపవలయు.

—ప్రాణాయామవిధిః—

"ధృతోర్ధ్వ పుండ్రదేహస్తు పవిత్రకరపవచ । ఉపాసీత తతఃసంధ్యాం ప్రాఙ్ముఖోదఙ్ముఖోపివా। అంతర్జానుకరోభూత్వాప్రాణాయామాన్ సమాచ

పెరియపిరాట్టియార్ తనయ—నమ శ్రీరంగనాయ క్యై యద్భ్రూవిభ్రమభేదతః । ఈశేశితవ్యవైషమ్య నిమ్నోన్నతమిదంజగత్॥

పెరియపెరుమాళ్లతనయ—శ్రీ స్తనాభరణం తేజః శ్రీరంగేశ యమాశ్రయే । చింతామణిమివోద్వాంత ముత్సంగే నందభోగినః॥

రేత్ । సవ్యాహృతీకాంసప్రణవంగాయత్రింశిరసాసహ । త్రిపఠేదాయతఃప్రాణాః ప్రాణాయామస్సఉచ్యతే । పూరకకుంభకరేచైశ్చ ప్రాణాయామస్త్రిలక్షణం। వామనాసాపుటేవాయుం పూరయేచ్చ జపక్ సకృత్ । ధారయేత్ హృదయే ప్రాణమ్ జపక్ మంత్రం సమాహితః । దక్షిణేరేచయేద్వాయుం మంత్రము చ్చారయక్ సకృత్ । ఏవంత్రిలక్షణోపేతః ప్రాణా యామ ఇతి స్మృతః ॥ అనునట్లు తూర్పుముఖముగానైన నుత్తర ముఖముగానైననాసీనుండై జానువులలోగా మోచేతిని మిడ్చి యనామిక కనిష్ఠాంగుళములచే వామ నాసికమూసి లోపలి వాయువును దక్షిణ నాసికచే వెలపల విడచి అంగుష్ఠముచేదక్షిణ నాసికను చక్కగామూసి వామనాసికచే వెలివాయువును లోపల పూరించి పై నుదహరించిన వ్రేళ్లచే రెండునాసముల చక్కగామూసి పెదవులచె నోరుమూసుకొని శ్రీయఃపతిని హృదయ కమలంబున నిలిపి ధ్యానించుచువ్యాహృతులతోను ప్రణవముతోను గాయత్రిని సశిరస్కముగా ముమ్మారు పఠించుట ప్రాణాయామమనిచెప్పబడును. గాయత్ర్యుపదేశములేనివారుమూలమంత్రములేక ద్వయోత్తరవాక్యములచే ప్రాణాయామముచేయవచ్చును. పూరక కుంభక రేచకములని ప్రాణాయామ లక్షణము. ఒక యావృత్తి మంత్రమునను సంధించి వామనాసికచే వాయువుసు పూరించి ప్రాణవాయువునుహృదయమున కుంభించి సమాహితుడై మంత్రమును జపించి మంత్రము నొక యావృత్తి ఉచ్చరించి దక్షిణ నాసికచే వాయువును రేచించవలయు ఇట్లు మూడు లక్షణములతో కూడినది ప్రాణాయామము.

మనుః—"దహ్యంతేధ్మాయమానానాం । ధాతూనాంహియథామలాః । తథేంద్రియాణాం దహ్యంతే దోషాః ప్రాణస్యనిగ్రహాత్" స్వర్ణము మొదలగువాని మయిల అగ్నియందు కాచితే యెట్లు పోవునో అలాగె దేహసంబంధమైన ఇంద్రియదోషములన్నియు ప్రాణాయామముచేపోవును.

కర్మదీపే.—"దేవార్చనేజపే హోమే స్వాధ్యాయే శ్రాద్ధకర్మణి। స్నానే దానేతథాధ్యానే ప్రాణాయామస్త్రయస్త్రయః ॥ అని దేవార్చన జప హోమ స్వాధ్యాయ శ్రాద్ధ స్నానదాన ధ్యానాదికాలముల యందు ప్రాణాయామము చేయవలయు. "ఆవాహంతేచ గాయత్ర్యాః ప్రాణాయామ

త్రీణిత్రీణిచ్ఛ్రియః॥ అంగుష్ఠానామికాభ్యాంతు తథైవచకనిష్ఠయా । ప్రాణాయామంతుకర్తవ్యో మధ్యమాంతర్జనీం వినా । తర్జనీం మధ్యమాం స్పృష్ట్వావిప్ర ఇంద్రసమోభవేత్" ॥ ప్రాతఃకాలమునందు నిలుచుండియు సాయంకాలమునందు కూర్చుండి ప్రాణాయామము చేయుట శుద్ధియగును.

నారదీయే.—"శనైర్నాసాపుటే వాయు ముత్సృజ్య నతువేగతః। నకంపయేత్ శరీరంతు సయోగీ పరమోమతః" అనివాయువును వేగముగావిడువకకంపించక మెల్లగా నాసాపుటమువలనవాయువునుసంచరింపచేయువాడు పరమయోగి యనబడును.

"ఇడయావాయు మాపూర్యబాహ్యం ద్వాదశ మాత్రకం । పూరయిత్వోదరత్నేన నాసాగ్ర నయనద్వయం । ధ్యాయన్విరేచయేత్ పశ్చాత్ మందంపింగళ యాపునః । దశప్రణవ సంయుక్తాం సప్తవ్యాహృతి పూర్వకం"

—*సంధ్యావందన ప్రకరణము.—

నదీహ్రద వాపీతీర్థముల చేతనైన కాంస్య ఔదుంబర దారుపాత్రములను వామహస్తమందుంచుకొని తద్గత తీర్థములచేతనైనను సంధ్యావందనము సేయవలయు. అగస్త్య సంహితాయాం—"గాయత్ర్యాం పూర్వముచ్చార్య మూలమంత్రం తతో వదేత్" అని యుపక్రమించి "సందేహానాం

*సనత్కుమారాయపితామహః ప్రాహ."ఉభాభ్యాంతోయమాదాయ హస్తాభ్యాంసుసమాహితః। గాయత్ర్యాచాభిమంత్ర్యాపస్తారవ్యాహృతిపూర్వయా। రవేరభిముఖస్తిష్ఠన్ ఊర్ధ్వంత్రిసంధ్యయోఃక్షిపేత్"

సంధ్యోపాసన ప్రకారభేదాదులు పారంపర్య సిద్ధమగు ఉపదేశానుష్ఠానప్రకారముచేయడమును స్వశాఖాసంహిత స్వసూత్ర విహిత ప్రకారము చేయడముచితము. శౌచాచమన దంతధావన స్నానాదులు క్రమముగా చేసి అనంతరముసంధ్యోపాసనముచేయుమనిచెప్పియున్నది.

పాద్మేచ.—ఆచమ్య ప్రోక్షయేద్దర్భవారిభిర్మంత్రవత్తనుం । ఓం పూర్వయాచగాయత్ర్యా వారిభిశ్చాభిమంత్రితైః ॥ ఆత్మానం పరిషిచ్యోర్ధ్వ మత్క్షిపేత్సలిలాంజలిం । యోద్ధుకామానిరక్షాంసిసంధ్యయోరుభయోరపి ॥ శామ్యంతితైర్వజ్రభూతైర్హతాన్యస్పేరితైర్జలైః । ప్రాయశ్చిత్తంతుహింసాయాఃపరి

వినాశార్థం మేతదర్ఘ్యం త్రయం చరేత్ । అర్ఘ్యం దత్వా త్రయంసమ్యక్ సూర్యనారాయణంస్మరన్" "ఏకం శస్త్ర వినాశాయ ఏకం వాహననాశనే । అసురాణాం వినాశార్థం ఏవమర్ఘ్యంత్రయం క్షిపేత్ ॥" అని సూర్యునకభిముఖముగా నిలుచుకొని గోశృంగ ప్రమాణోన్నతముగా నంజలినెత్తి తద్గత జలము జలమధ్యముననైనా భూమధ్యముననైనా పడేలాగున గాయత్రిమూల మంత్రానుసంధానముచే నభిమంత్రించి అసురులును వారి శస్త్రవాహనములును నశించుటకు ముమ్మారూర్ధ్వముగా నర్ఘ్యము విడువవలయును. అర్ఘ్యార్థముగా నెత్తిన యంజలి అంగుష్ఠముతో తర్జనీ సంయోగము చేయ తగదు. తర్జనీ అంగుష్ఠసంయోగమయ్యేనేని యాయర్ఘ్య తీర్థము రక్తముతో సమానమగును. శ్రీ ఉడయవరులు తిరునాడలంకరించు సమయమున మిగులనశక్తులై

క్రవ్యప్రదక్షిణం ॥ తర్పయేదుపవిశ్యాథ తత్తన్మంత్ర ముదీరయన్ । దేవాదీన్ సలిలేతిష్ఠన్ సావిత్రీంప్రాఙ్ముఖోజపేత్ ॥ యావత్సూర్యోదయం దృష్ట్వాప్రాంజలిస్తిమిరాపహం । ఉపస్థాయ స్వశాఖోక్తై ర్మంత్రైర్ధ్యేయం హృది స్థితం । అభివాద్యగురూన్వృద్ధాం స్తథాభాగవతాన్ క్రమాత్ ॥ అనియు,

భట్టరుసాయించినది.—ప్రాతరుత్థాయ సంస్మృత్య హరింతచ్చరణోత్థితాం । గంగాం విగాహ్యతీర్థాంచ స్తద స్తదవ గాహ్యచ ॥ శ్రుతిస్మృత్యుదితం కర్మ యావచ్ఛక్తి పరాత్మనః । ఆరాధనత్వేనాపాద్య సోర్ధ్వపుండ్రశ్చ తర్పయేత్ ॥ అనియు శ్రీవత్సాంకమిశ్రాదులును, వడుగనంబియు, అభిగమన సారాదులను సాయించియున్నారు.

ప్రాతరుత్థాయ స్వగురో శ్చరణారవిందే ఆత్మానం సమర్ప్యకృతార్థం నిర్భరం స్వాత్మానమనుసంధాయస్నానాదికం స్వకర్మకృత్వాశుచౌదేశే ఆసీన ఇత్యాదులు సాయించియున్నారు.

వంగిపురం నంబిగారును.—కృతోర్ధ్వపుండ్రో దేవర్షి పితౄన్ సంతర్ప్యమంత్రితః । ప్రపన్నః పరయాభక్త్యా స్వకర్మారాధనమచ్యుతం ॥ ఆదిత్యమండలాంతస్థం ప్రణమ్యచనసాస్మరన్ । సంధాతృత్వేన సర్వేషాం సంధ్యేతి పరికీర్తితం ॥ శ్రుతిస్మృత్యుదితంకర్మ స్వవర్ణ స్వాశ్రమోచితం । ఫలాభిసంధిరహితం పరబ్రహ్మార్చనాత్మకం ॥ స్వస్యకర్తృత్వ భోక్తృత్వే స్వామిత్వంచ

స్వయముగానిలిచి యర్ఘ్య ప్రదానముచేయననుకూలించనందుననప్పుడు సమీపమందున్న స్వాములను తమ్ము నిలువబెట్టుమని నియమించి వారి సహాయముచే తాముసిలచి అర్ఘ్య ప్రదానముచేసిరని గురుపరంపరాప్రభావమునవక్కాణింపబడియున్నది. సూర్యోదయకాలమందును సూర్యుండాకాశ మధ్యస్థితుడైన కాలమందును సూర్యాస్తమయకాలమందునుఅర్ఘ్య ప్రదానము చేయవలయు.

"కామాత్క్రోధాత్తథామోహాత్ సంధ్యాతిక్రమణేనచ । ప్రాతర్మధ్యేచ సాయాహ్నే ప్రాయశ్చిత్తార్ధిమాదరాత్" ప్రాతర్మధ్యాహ్నసాయాహ్నముల యందు కామ క్రోధ మోహములచే కాలము నతిక్రమించి సంధ్యయొనర్చిరేని తత్కాలాతిక్రమణ దోషనివర్తకముగా ప్రాయశ్చిత్తార్ధముచేయవలయు.

గురుపరంపరా ప్రభావమందు.—భట్టరొకనాడు నంబెరుమాళ్ పారప్పాడైకోడై ఉత్సవ తిరుమంటపమునందు వేంచేసియుండ పెరుమాళ్లకుతిరువాలవట్టము సమర్పించుచుండ వీరితిరువడిసంబంధముగువారు సంధ్యావందనమునకు కాలము తప్పిపోవుచున్నదేయని విన్నపముచేయ భట్టరు భగవత్కైంకర్యనిరతులకు సంధ్యావందననైత్యకల్యదోషమురాదని సాయించిరి; ఇందుకు ప్రమాణము "—మత్కర్మకుర్వతాంపుంసాంకర్మలోపోభవేద్యది।తత్కర్మతేప్రకుర్వంతి త్రిస్రఃకోట్యో మహర్షయః" అనుతిరుముగపాశురముండుటచేభగవత్కైంకర్యమువదలి నిత్యకర్మానుష్ఠానార్థముగాపోవుట స్వరూపవిరుద్ధమగును.

భగవత్కైంకర్యములలో నన్వయించి యున్నప్పుడుసంధ్యా కాలము ప్రాప్తమై సంధ్య యొనర్చకుండునట్లు తటస్థించెనేని అట్టివారికి బదులుగా మూడుకోట్లమహర్షులు వీరికొరకు సంధ్యావందనముచేయుదురనియు, తదితరమయినవ్యర్థకార్యములయందు ప్రవర్తించిగాని వృథాప్రసంగముల యంద

పరాత్మని । నిత్య నైమిత్తికైః కామ్యైః కర్మభిశ్చ సమన్వితః ॥ గాయత్రీ జప పర్యంతం మంత్రాచమనపూర్వకం । సాధ్యం కర్మాఖిలంసాధు సమాప్యచయథావిధి ॥ తతస్స్వకర్మభోక్తారమాదిత్యాంతరవస్థితం ।ఉపస్థాయ స్వకైర్మంత్రైర్నారాయణమతంద్రితః ॥ ఇత్యాదులనుసాయించియున్నారు.

న్వయించిగాని కాలమునందు సంధ్యావందన మాచరించక తప్పి వర్తించిరేని వారుపాపభూయిష్ఠులై భగవన్నిగ్రహపాత్రులగు దురనియు; పెక్కుప్రమాణములుద్ఘోషించుచున్నవి. గాయత్రీమంత్రోపదేశములేనివారు మూలమంత్రముచే త్రిసంధ్యలయందును అర్ఘ్యప్రదానముచేయవలయు.

—గాయత్రీజపప్రకరణము.—

*శుచియగుప్రదేశమునందు "నాత్యుచ్ఛ్రితంనాతినీచంచేలాజినకుశోత్తర" మనుప్రకారము,మిగులపొడవుగాకమిగులతగ్గుగాకనుండునాసనమునవస్త్రము జింకతోలు దర్భలు పరచి యందు గూర్చుండి భూతశుద్ధిచేసిమంత్రన్యాసముచేసి, చక్రగారుడాది ముద్రల ప్రదర్శించి తూర్పుముఖముగానుండి జపించవలయు. "స్థితో జపేత్సదాకాలం ఆదిత్యాభి ముఖోద్విజః" ద్విజులెల్లప్పుడు ఆదిత్యాభి ముఖులై జపించవలయు.ప్రాతర్మధ్యాహ్న సాయంకాలములయందుసూర్యుని కభిముఖులై ఆజానులంబిత ధృతవస్త్రులైసమపాద ఋజుకాయ శిరోగ్రీవములతో స్తంభకుడ్యాదుల నాను కొనక వేరొక దాన్నిచూడకప్రాతఃకాలమున వక్త్రపర్యంతము హస్తద్వయము నెత్తియు, మధ్యాహ్నమున వక్షఃపర్యంతముహస్తద్వయమునెత్తియు, సాయంకాలము నడుమురుద్వయముపర్యంతముహస్తద్వయము నుంచుకొని, ఉత్తరీయముతోమూసుకొని మౌనినై భగవద్ధ్యానము చేయుచు జపించవలయు.

---

*నారాయణమునిభిః—ఆపోహిష్ఠేత్యాదిభి మన్త్రైర్వారుణైః పరమాత్మనః। సంప్రోక్ష్య మంత్రాచమనం। మంత్రైస్తత్ ప్రతిపాదకైః। ఆదిత్యాన్తస్థితశ్చాప్యర్ఘ్యం। వితీర్య పరమాత్మనః। ప్రతిపాదకయావిష్ణో। స్సావిత్ర్యాం తంజపేద్ధరిం। ధ్యాయన్ జపస్తోపతిష్ఠేత। తమేవపురుషోత్తమం।నారాయణాత్మకాన్ దేవాన్ ఋషీన్ సంతర్పయేత్ పితౄన్। తతఆధారశక్త్యాదీన్। సర్వాన్ పారిషదాంతకాన్। సంపీడ్యతీరే తద్వస్త్రం పునరాచమ్య వాగ్యతః। పాషండాది భిరాలాప దర్శనాదీని వర్జయేత్॥ అనిసాయించియున్నారు.

అగస్త్య సంహితాయాం, "గాయత్రీం పూర్వము చ్చార్యమూలమం త్రం తతో వదేత్" అనుప్రకారము గాయత్రిమంత్రమునుమొదట ననుసంధించియనంతరము మూలమంత్రాను సంధానము చేయవలయు, (మూలమంత్రమునుమంత్రరత్నము వివరించుచున్నది. మంత్రరత్నమును వేదమాతయగు గాయత్రివివరించుచున్నది) వేదసారోపనిషత్ సారతరానువాకసారతమవిష్ణుగాయత్రిలో ప్రథమోపాత్తమైమంత్రరాజమైసకలవేదాంతసారార్థప్రతిపాదకమైయుండెడు తిరుమన్త్రార్థ ప్రకాశకమగు మంత్ర రత్నమనె ద్వయార్థమును వివరించుచున్నది తద్వివరణ ప్రకారమెట్లనిన.

— గాయత్రీద్వయార్థము. —

గాయత్రీ వ్యాఖ్యానము — వేదమాతయగు గాయత్రికి వ్యాఖ్యానములు శతసహస్రములు గలవు అయిన నుపాయాంతరపరిత్యాగ పూర్వక భగవదేకసాధనులగుప్రపన్నులుజపించుటకువిహితమగు ద్వయార్థపరముగా గాయత్రికివ్యాఖ్యానము చేయబడుచున్నది. అందుతచ్ఛబ్దముచే శ్రుతీతిహాస పురాణాది ప్రసిద్ధమై యితరవ్యావర్తకమగు శ్రియఃపతిత్వము చెప్పబడియె "తచ్ఛబ్దవాచక శ్శ్రీమాన్ గాయత్ర్యర్థఇతీరితః" అనుపరాశరసంహితావచనప్రకారము శ్రీమచ్ఛబ్దార్థము చెప్పబడియె, సవితుః "జగత్కారణత్వంచ సవితుస్స కలోత్పత్తిస్థితి సంహారకారణ" యనునిర్వచనప్రకారము సవితృశబ్దము షూజ్ ప్రాణిప్రసవేయను ధాతువ్యుత్పత్తిచే జగత్కారణవాచియగుటచే నవాప్తసమస్తకామత్వము చెప్పబడియె, వరేణ్యం, "వరేణ్యమాశ్రయణీయ్య" మనునిర్వచనప్రకారము వరేణ్యశబ్దమాశ్రయణసౌకర్యాపాదకగుణ వాచియగుటచే నారాయణశబ్దార్థము చెప్పబడియె— భర్గః, నిరతిశయౌజ్జ్వల్యసౌందర్యాదిగుణ విశిష్టవిగ్రహవాచియగు భర్గశబ్దముచేచరణశబ్దార్థము చెప్పబడియె— శ్రీరామాయణ మునకు గాయత్రీపరముగా గోవిందరాజులవారువ్యాఖ్యానము సేయునపుడు "తేతంసోమమివోద్యంతం దృష్ట్వావైధర్మచారిణః । మంగళాని ప్రయుంజానాః ప్రత్యగృహ్ణన్దృఢవ్రతాః" అనిదివ్యమంగళ విగ్రహమును భర్గశబ్దార్థముతో వర్ణించబడియున్నది— దేవస్య. దేవశబ్దము, దివ్ క్రీడాయాం మనుధాతువుచే నిరతి

శయానందయుక్తత్వమును దివ్ దీప్తాయను ధాతువుచే సర్వజ్ఞత్వాదికమును చెప్ప బడియె. ఇట్లు సవితృశబ్ద దేవశబ్ద వరేణ్యాశబ్దములచే నారాయణ శబ్దార్థము ప్ర తిపాదించబడియె. వరేణ్యాశబ్దముచే నాశ్రయణ సౌకర్యాపాదక గుణవిశిష్టత్వ మును సవితృశబ్ద దేవశబ్దములచే నాశ్రిత కార్యాపాదక గుణవిశిష్టత్వమును. ధీమహీ, శరణ్యత్వమై ధ్యానించుచున్నామను నర్థమును ప్రతిపాదించే ధీమహీశ బ్దముచే శరణం ప్రపద్యేయను శబ్దార్థములు చెప్పబడియె. ఈయర్థముచే పూర్వ ఖండార్థము చెప్పబడియె. "దేవస్య సవితుః తద్వరేణ్యం భర్గో ధీమహీ" యను దీనిచే జ్ఞానానందాది గుణకుడై జగత్కారణ భూతుడగు శ్రీమన్నారాయణు నిసకల ప్రమాణ ప్రసిద్ధ లక్ష్మీ విశిష్టమై యాశ్రితసౌకర్యాపాదకగుణాకరమైని రతి శయాజ్వల్యాది గుణవిశిష్టమగు దివ్యమంగళ విగ్రహము నుపాయముగా ధ్యానించు చున్నామని చెప్పబడుచున్నది. తృతీయపాదముచే నుత్తరఖండార్థము చెప్పబడుచున్నది, ధియః. "తజ్జానమజ్ఞాన మతోన్యదుక్తం" అనిజ్ఞానాంతర మును ప్రతిషేధించుటవలన ధీశబ్దముచే పరిపూర్ణజ్ఞాన వరతనిత్య విశదతమాన న్యప్రయోజనా నవధికాతి శయప్రియ భగవదనుభవజనిత ప్రీతికారితకైంకర్యవి షయ జ్ఞానము చెప్పబడుచున్నది. యః—యఇతి—"తత్సవితుః" అనియున్నం దున తచ్ఛబ్దానుగుణముగ నిచ్చట యచ్ఛబ్దార్థము చెప్పవలసి యున్నందునను "యత్తదోర్నిత్యసంబంధ" మనునియమమున్నందునను, యచ్ఛబ్దముచే సకలప్రమా ణప్రసిద్ధలక్ష్మీవిశిష్టత్వమగునారాయణత్వము చెప్పబడుచున్నది. ఇచటమంత్రశే షము కైంకర్యార్థ ప్రతిపాద కత్వమగుటచే పిరాట్టికైంకర్యవర్ధకిగానలక్ష్మీవి శిష్టత్వమును కైంకర్యప్రతి సంబధతయా నారాయణత్వమును యచ్ఛబ్దార్థము, నః—భగవంతుడే యుపాయోపే యమనియున్న మాకుసంబంధీ ధియ యని అన్వయము; ప్రచోదయాత్ ప్రేరయతు, అనగా స్వముఖోల్లాస హేతుభూతమ గుపరిచర్య యందు నాజ్ఞాపింతురుగాక యనిఅర్థము. ఇచటప్రార్థనాయాంలోట్ అని లోట్ప్రత్యయముచేత కైంకర్యప్రార్థన చెప్పబడియె కైంకర్యమునభగవం తుడు తానేనియమించుటచే స్వభోక్తృత్వరూప మమకారనివృత్తివలన నమశ్శ బ్దార్థము చెప్పబడియె. ఈమంత్రశేషముచేనుత్తరవ్యాఖ్యార్థము చెప్పబడియె. యఇతి - యచ్ఛబ్దముచే శ్రీమతేనారాయణాయ యనుశబ్దార్థములు" నోధియః ప్రచోదయాత్" యనుటచే కైంకర్యప్రార్థన, కైంకర్యమునందు భగవంతుడే

ప్రేరించుటచే స్వభోక్తృత్వరూప మమకారమున కవకాశము లేనందున నమ శ్శబ్దార్థము చెప్పినట్లయ్యె.

—శ్రీగాయత్రీ—

ఇచ్చట ఛందస్సునకు మాతృభూతమగు గాయత్రిచే మంత్రరత్నార్థప్ర తిపాదనక్రమము చెప్పబడుచున్నది. ద్వయార్థమై దీర్ఘశరణాగతి ప్రతిపాద కమైయిరువదినాలుగు వేలసంఖ్యగల శ్రీరామాయణమునకువ్యాఖ్యానముచేసినశ్రీ గోవిందరాజప్రభృతులచే నిరువదినాలుగక్షరములుగల గాయత్ర్యక్షరానుపూ ర్వ్యక్రమముగా నచ్చటచ్చట నాయాయక్షరములాదిని గలశ్లోక వ్యాఖ్యాన ముఖ ముగా ప్రదర్శింప బడియున్నది. ఆగాయత్రిచే ద్వయార్థత్వముసాంప్రదాయ కమని తెలియవచ్చుచున్నది. ఆప్రకారమే పూర్వులచే వ్యాఖ్యానము చేయబడి యున్నది. దాని యన్వయ క్రమమెట్లనిన; (యః) శ్రియః పతిత్వసమస్తకల్యా ణగుణాత్మ కత్వనిరుపాధిక శేషిత్వాదులచే కైంకర్య ప్రతిసంబంధిగా శ్రు తిస్మృతీతిహాస పురాణముల యందు ప్రసిద్ధమగు శ్రీమన్నారాయణుడు. (నః) సకల భారములు భగవంతునియందుంచి నిర్భరులై యున్నమాకు (ధియః) నిత్యవిశద తమేత్యాది గద్యలో చెప్పబడినరీతిగాస్వరూపానురూప కైంకర్యవిషయికజ్ఞా నము (ప్రచోదయాత్) అనిష్ట నివృత్తీష్ట ప్రాపణముఖముగా ప్రేరించుగాక. (తస్యసవితుః) సకలజగత్కారణభూతుడైసర్వాంతర్యామియగుటచేసర్వము నకు సర్వప్రకారములచే నియమనశీలుడై అంతరాదిత్యవిద్యోపాస్యుడగు నాది త్యాంతర్వర్తి (దేవస్య) జగద్వ్యాపారములచేక్రీడనశీలుడై నిరతిశయదీప్తియు క్తుడగు భగవంతుడు (తత్) ఈశ్వర స్వాతంత్ర్యమును స్వాపరాధములనుచూ చి భయభీతుడైన వానికి సుఖోప సదనయోగ్యమగు ఈశ్వరుని సహజకారుణ్యా గుణగణములను దీపింపజేయు నమోఘపురుష కారభూతయగులక్ష్మీనిత్య సం యుక్తత్వముచే వేదాంత ప్రసిద్ధము (వరేణ్యం) ఆశ్రయించుటకు సుకరమగున ట్లు వాత్సల్య సౌశీల్య సౌలభ్యములు మొదలగు గుణయోగమువలన సర్వసమా శ్రయణయోగ్యము. (భర్గః) నిరతిశయౌజ్జ్వల్యసౌందర్యసౌకుమార్యలావణ్యా ద్యనంత గుణనిధియగు నిరతిశయ తేజోమయ దివ్యమంగళ విగ్రహము, ఆకిం చన్యానన్యగతిత్వ విశిష్టులమగుమేము (ధీమహి) (ప్రపద్యేమహి) ప్రపత్తిచే యుచున్నాము.

—బ్రహ్మయజ్ఞము—

ఈప్రకారము సంధ్యావందన గాయత్రిజపము చేసినపిమ్మట వర్ణాశ్రమానురూపముగా హోమముచేసి అనంతరము బ్రహ్మయజ్ఞము చేయవలయును. "బ్రహ్మయజ్ఞేజపేత్ సూక్తంపౌరుషంచింతయన్ హరిం। వేదవాక్యపురాణానిసేతిహాసాదిశక్తితః। బ్రహ్మయజ్ఞః ప్రసిద్ధ్యర్థం।విద్యాంచాధ్యాత్మికం భవేత్" గీర్వాణ ద్రావిడ వేదస్తోత్రపాఠాదుల ననుసంధించి వర్ణాశ్రమోచితముగా స్వస్వసూత్రములయందు చెప్పినప్రకారము దేవఋషిపితృవులకు తర్పణముచేసి "అగ్నికార్య పరిభ్రష్టాః పతితాః పరికీర్తితాః। బ్రహ్మయజ్ఞవిహీనశ్చ। బ్రహ్మహాకీర్తితోబుధైః। ఉపస్థాన జపంకృత్వా బ్రహ్మయజ్ఞమనుత్తమం॥"

ఉభయవేద వేదాంత కాలక్షేపాదికం కృత్వా, భగవానేవస్వశేషభూతేన మయాస్వకీయైః, దేహేంద్రియాంతఃకరణైః,అభిగమనం కారితవాన్। ఇత్యభిగమనం సమాపయేత్.

—*ఉపాదాన కాలానుష్ఠానక్రమము—

పుష్పతులసీ దర్భాహరణవిధిః—అభిగమన కాలానుష్ఠానా నంతరము పాదానానుష్ఠానమును సంకల్పించుకొని భగవద్భాగవతా చార్యారాధనార్థము తులసీ పుష్పాదిసకల పదార్థముల సంగ్రహించవలయును "శుభ్రంపర్యా

*వంగిపురంనంబిగారు. "ప్రాప్తేథాహ్నాద్వితీయాంశే।స్వాశ్రమస్త్రైణ ధర్మతః। ఆర్జయిత్వార్చనాద్రవ్య మశేషంచయథోదితం" యనిసాయించియున్నారు.

నారాయణమునిభిః—అహ్నాద్వితీయభాగేన కృష్ణారాధనతత్పరః ద్రవ్యాణ్యా రాధనార్థాని శాస్త్రీయాణిసమార్జయేత్।ప్రకృతానివిశుద్ధాని। శుద్ధదేశోద్భవానిచ। కరౌద్రాణ్యని షిద్ధాని। సంగృహీతాని వైష్ణవైః। సుగంధీని మనోజ్ఞాని। పుష్పాణ్యభి ముఖ్యానిచ। దధిక్షీరాజ్యముఖ్యాని। ద్రవ్యాణిచవిశేషతః। ఉత్తమానుపదం శాంశ్చము ద్గమాషాది కాన్యపి। తాంబూలాదీనిచాన్యాని। సర్వాణ్యాదాయసాదరం। యథార్హంతానిసంస్కృత్య।ప్రక్రమేదర్చనం తతః"॥అనిచెప్పబడియున్నది.

షితంచార్ద్రింకాష్ఠంవాతుళసీదళం। అర్చ సేవాసుదే వస్యలక్షకోటి గుణంభవే త్" అను ప్రకారము, తుళసీ శుష్కమైనను, పర్యుషితమైనను ఆర్ద్రమైనను కాష్ఠమైనను గొని వాసుదేవారాధనచేయుటచే, లక్షకోటి గుణమగునుగాన,తుళసీహరణకాలమందు, తుళసీవనమునకు బోయి "తుళస్యమృత సంభూతే సదాత్వంకేశవప్రియే। కేశవార్థంలునామిత్వాం వరదేభవ శోభనే" అను మంత్రమునను సంధించి తుళసీ హరణము చేయవలయు. "చతుర్దశ్యష్టమీ పర్వసంధ్యాసు ద్వాదశీషుచ సంక్రాంతిషు వ్యతీపాతే మన్వాదిషు యుగాదిషు। భౌమార్క భృగువారేషుతథాశ్రాద్ధదినేషుచ। ఆదానె వైష్ణవేనత్యేమ ధ్యాహ్నా పరతస్తథా। తుళసీ క్రందనం యత్తత్ విష్ణో శిరసికృతనం"

శాండిల్యస్మృతౌ—"కులటాషణ్డపతిత। వైరిభ్యఃకాకణీమపి। ఉద్యతామపిగృహ్ణీయా। న్నాపద్యపి కదాచన" అనిచెప్పియున్నది.

భగవాన్ శౌనకః---"దానందద్భిర్మైర్యుక్త।మచ్యుతఃప్రియతామితి।ప్రతిగ్రహీతృభిశ్చైవ।నతేమద్విషయోపగాః"అనివృత్త్యర్థముగా అనుజ్ఞచేయబడియుండె,అధ్యాపనయజనాదులుయథాశాస్త్రముగాప్రవర్తించడమేయుచితము.

"సతతం కీర్తయంతోమాం। యతం తశ్చదృఢవ్రతాః" అని శ్రీగీతలో పాయించి యున్నారు. సాక్షాత్తుగా నైనాపరం పరగానైన సమారాధనోపకరణభూతశాస్త్రీయ సమస్త ద్రవ్యోపార్జనములయందు తనకు శక్యమైనదిగాను ధ్యానాదులకు విరోధమగు కాయక్లేశ కరజిహ్వాయాసరహితములయందున్యాయముగా ప్రవర్తించవలయు.

బాహ్య ద్రవ్యార్జనమువలె భగవత్ప్రీణనమందు ప్రధాన తమములగు "అమానిత్వమదంభిత్వ" ము మొదలగు ఆత్మగుణములను సంపాదించవలయు.

సదాచార్యసేవసత్సంభాషణాదులును జ్ఞానవృద్ధిహేతువులుగనుక వాటిని చక్కగానార్జించవలయు. అహంకారాద్యనాత్మగుణములను చక్కగా విడువవలయు.

శౌనకభగవానులు.—"పరాఙ్ముఖానాంగోవిన్దే। విషయాసక్తచేతసాం। తేషాంతత్పరమంబ్రహ్మ। దూరాద్దూరతరేస్థితం ॥ తన్మయత్వేన గోవిందేయే నరాన్యస్తచేతసః। విషయత్యాగినస్తేషాం విజ్ఞేయంచతదంతికే"॥ అనివిషయత్యాగులకు దేవతాంతరత్యాగులకు నియతుడౌచున్నాడు.

అనుప్రకారము యీదివసములయందు తుళసీకృంతనము చేయకూడదు. అట్లు చేసి రేని విష్ణుశిరోకృంతనముచేసినట్లవును. "సమిత్పుష్పహవిస్తోయ।పాత్రోప నయనాదిషు।అవైష్ణవావిశేషేణ। నకర్మసునియోజయేత్" అనునట్లు అవైష్ణవ సంబంధములైనసమిత్పుష్పపదార్థములను కర్మక్రియలయందుపయోగించతగదు.

పాద్మమునందు — "ఉపా దద్యా ద్యథా పూర్వం సాధనాని యథాతథం। పుష్పాణి ఫలమూలాని। వివిధాన్యోషధీరపి। దధ్యాదిచ హవిర్యోగ్య। తండులాని గుడానిచ। స్నానీయాన్యపి వస్త్రాణి। స్వాదూనిసలిలానిచ। దర్భాన్పత్రాణిసమిధో। యథాశక్తియథావసు। ఆహృత్యయాష్టయాత్రైర్వా। పూజాస్థానే నివేశయేత్। నీత్వో పాదన సమయమిత్థంతదనుపూజయేత్"॥ అనిచెప్పియున్నది, సంహితాంతరముల యందు పుష్ప ప్రకరణ హవి ప్రకరణములయందు హేయోపాదేయ సమస్తద్రవ్యవిభాగములనుచూచుకొనవలయు.

"స్వప్రయత్న కృతంశస్తం। మధ్యమంవన్యముచ్యతే। అధమంతు క్రయక్రీతం। పారక్యంత్వధమాధమం" అనిచెప్పియున్నది.

అశుభ దేశమందు పుష్పించినవాని ఆపత్కాలమందును గ్రహించకూడదు.హస్తములను శోధించుకొని పాత్రమందు పుష్పాదులనుగ్రహించవలెను.దేవోద్దిష్టమును నిందచేయకూడదు వాని సర్వదాప్రశంస చేయవలెను. దేవోద్దిష్టమును మనుష్యులు గ్రహించకూడదు. సంహితలయందు చెప్పక అన్యత్ర చెప్పియుండినను వర్జించవలసినవాని విశేషముగా వర్జించవలెను.

ధూపవిషయము.—"దేవదారుకృతంధూపం। చన్దనాగరుమిశ్రిత" మితివిధూమాంగారసంభవంశస్తం,సాలసజ్జరసంకృష్ణాగరుమిశ్రితం,ప్రాణ్యాంగవర్జితమన్యంవా, ధూపం నివేదయేత్. అని ధూపనివేదనమునకు గుణాక్షితి అంగముమొదలగు ప్రాణ్యాంగములనువిడచి, దేవదారుచందనాగరులనుసంపాదించవలెను.

దీపవిషయము.—పాత్రేగవ్యేన సర్పిషాదివ్యేనతైలేనాపికృతం,సూత్రవర్తియుతంముఖానిల దీప్తి దీపితం దీపంభవేత్. దీపము సమర్పించుటకు ఆవునెయ్యినైననుదివ్యమైన తిలసంబంధమగు తైలమునైననుసంపాదించి సమర్పించవలయు.శ్రీవిష్ణుస్మృత్యాదులయందు ప్రాణ్యాంగనుగంధములలో కస్తూరి మొదలైనవాని చందనములోచేర్చి పరిగ్రహించమని చెప్పియున్నది.

—పోష్యవర్గము—

"మాతాపితాగురు ర్భ్రాతా। ప్రజాదీనసమాశ్రితాః। అభ్యాగతోతిథీ శ్చాగ్నిః। పోష్యవర్గముదాహృతః" అనునట్లు తల్లితండ్రి గురువు భ్రాత బిడ్డలుఆశ్రితులైన దీనులు అభ్యాగతులు అతిథులు అగ్ని యివిపోష్యవర్గములు గాన విడువక పోషింపవలయు. "వృద్ధౌచ మాతాపిత రౌసాధ్వీ భార్యాసుతశ్శిశుః। అప్యకార్యశతం కృత్వా భర్తవ్యామనుర బ్రవీత్" అనునట్లువృద్ధులగు తలితండ్రులను పతివ్రతయగు భార్యను శిశువులైన బిడ్డలను వర్ణాశ్రమోచితముకా నివృత్తులయందు ప్రవేశించియైనను ధనాదుల నార్జించి పోషింపవలయునని,మనువుచేచెప్పబడియె, "ఆయధాతశిలోంఛైశ్చ। శిష్యదత్తైక్రమాగతైః। జీవేత్కర్మవిశుద్ధైభ్యః।ప్రతిగృహ్యాపివాయినం। యాచితో నాపివర్తేత।దైన్యంహిత్వాశమే స్థితః" అనునట్లు శిలావృత్తి చేతనైన శిష్యదత్తమగు ధనముచేతనైన,విశుద్ధకార్య ప్రాప్తలాభముచెనైన జీవించుచు యాచింపక దీనత నొందకశమస్థితుడై వర్తింపవలయు"క్రమాగతైర్ధనై ర్వాపి। స్వక్షేత్రారామసంభవైః। శ్రోత్రియోధ్యాపకోభూత్వా వృత్తించలభతేద్విజః" అనునట్లు క్రమాగత ధనముచెనైన స్వక్షేత్రా రామాదులచే ప్రాప్తమగు నాదాయముచె నైననధ్యాపకాది వృత్తిచేనైన ద్విజుడు జీవించదగు. "ప్రతిగ్రహం రాజసేవాధనధాన్యాది సంగ్రహః।కృషిగోరక్షణవాణిజ్యం।గాణిక్యం వైద్యముత్తమం" ప్రతిగ్రహ రాజసేవ కృషి గోరక్షణ వాణిజ్య గణిక వైద్యాది వృత్తులచె జీవించదగు. "స్మారం ద్వయార్థమమలం। కుర్యాదౌషధ పానవత్ దేవవిప్రాదికారం వై।యతీనాంసద్విధిర్భవేత్"॥

—మాధ్యాహ్నికస్నానము—

"ప్రాతః స్నాతోపి విధివత్।స్నానమధ్యం దినంచరేత్। శక్తశ్చేదన్యతోరోగా। చ్ఛాట్యాసమ్మార్జనంచరేత్" అనుప్రకార ముదయకాలస్నానము చేసి యుండినను విధిప్రకారము మాధ్యాహ్నిక స్నానము సేయవలయు. స్నానముసేయశక్తిలేనిచో,చాటిచెసమ్మార్జనముచేయవలయు. స్నానానంతర మాచమనముచేసి కూర్చుండి తిరుమణి కాప్పుచేసుకొని భగవద్ధ్యానముచేసిప్రాణాయామం బొనర్చి సూర్యున కర్ఘ్యమివ్వవలయు. జపముచేసి యుపస్థానమున వ్యోమముద్రను ప్రదర్శింపవలయు.

ఇట్లుమాధ్యందినక్రియలోనర్చియనంతరముప్రాతఃకాలమునబ్రహ్మయజ్ఞముచేయనియెడల, అవియిప్పుడుచేయవలయు; పిదప భూతశుద్ధ్యాదులోనర్పందగు.

—ఇజ్యాకాలవిధిః.—

తిరువారాధన ముపక్రమించుటకుపూర్వము తెలియదగినది.—"యద్గృహేనాస్తి తులసీ సాలగ్రామ శిలార్చనం । శ్మశాన సదృశం విద్యాత్ తత్సహాంశుభవర్జితం" యేగృహమునందు సాలగ్రామశిలార్చనలులేవో ఆగృహము అశుభమై శ్మశాన సదృశమయినదిగా తెలియదగినది. "బ్రాహ్మణైఃక్షత్రియైర్వైశ్యైశ్శూద్రస్త్రీభిః స్తథేతరైః । యథాహియిజ్యస్సర్వైశ్చనిత్యం సర్వేశ్వరోహరిః" బ్రాహ్మణ క్షత్రియ వైశ్య శూద్రులు స్త్రీలు తదితరులు సర్వేశ్వరుడయినహరినిప్రతిదినము ఆరాధించవలయు. "వైదికంబ్రాహ్మణానాంస్యాత్ రాజ్ఞాంవైదికతాంత్రికం । తాంత్రికం వైశ్యశూద్రాణాం సర్వేషాంతాంత్రికం తువా" బ్రాహ్మణులు వైదికముగాను, క్షత్రియులు వైదిక తాంత్రికముగాను, వైశ్యశూద్రులు మొదలగువారు తాంత్రికముగాను ఆరాధించవలయు.

"ద్వాదశాంగుళమానంతు లోహజాపూర్వజన్మనః । నవాంగుళంక్షత్రియస్య।విశస్సప్తాంగుళంమతా।పంచాంగుళంచతుర్థస్య।ప్రతిమావిభవేద్భవేత్"

బ్రాహ్మణులు పండ్రెండంగుళములుగలలోహవిగ్రహమును, క్షత్రియులు తొమ్మిదంగుళములుగల విగ్రహమును, వైశ్యులు ఏడంగుళములుగల విగ్రహమును, శూద్రులు అయిదంగుళములుగల విగ్రహమును, ఆరాధించవలయు.

"ప్రతిమా యన్మయీక్లిప్తా।ప్రభా పీఠాదితన్మయీ । తదనంతరలోహైర్వాఽ । ప్రభాపీఠాదికల్పయేత్"

"గృహేసంభారశయనా నార్చయేత్తుకదాచన" ఉగ్రాణశయనగృహములయందు నర్చించకూడదు.

"సుహాసాంప్రతిమాంవిష్ణోః । ప్రసన్న వదనేక్షణాం । కృత్వాత్మనః ప్రీతికరీం సువర్ణ రజతాదిభిః" విష్ణు విగ్రహములను సువర్ణ రజతాదులచే నతిసుందరమై ప్రసన్నమగువదనేక్షణములతో మనస్సుకాహ్లాదకర మగునట్లొనర్చవలయు.

"భగవ న్మూర్తయ స్త్వన్యాఃసర్వాఃపూజ్యాయథాతథం । శ్రీభూమిసహితం దేవం ।శియాకేవలయాపివా"

"సహితంపూజయేద్భక్తాః । ముక్తికామానికేతనే । మూర్తింతరం తుబింబేతు । నయష్టవ్యం కదాచన"

ముక్తికాముడు తనగృహమునందు భగవద్విగ్రహము శ్రీభూదేవిసహితముగానైనను కేవల శ్రీదేవిసహితముగానయినను పూజింపవలయు.

పరాశరసంహితాయాం. "శ్రియాభూమి నీళాంచ । చక్రాదీనర్చయేత్సదా । అనంతంవైనతేయంచ । విష్వక్సేనమనంతవత్" "నిత్యాన్ముక్తాన్గురూన్సమ్యక్ । గేహేకానేవపూజయేత్ । తతఃప్రదక్షిణంకృత్వావైశ్వదేవంయథావిధి। కృత్వాబల్యంతమమలం। తచ్ఛేషాంచ సదా ద్విజః" "ప్రపన్నఃపరమైకాంతిః। నిత్యంభుంజీతసాదరాత్ । శ్రీభూమినీళాఖ్యానాం । వినతానందనస్యచ । చక్రాదీనామాయుధానాం। వస్తుయద్యభిచోదితం। భోక్తవ్యమేతత్సర్వేషాం। విప్రాదీనామశంకితం।విష్వక్సేనస్యనైవేద్యం। ప్రాపణందుర్లభంభవేత్। విష్ణోర్నివేదితాన్నేన । యష్టవ్యందేవతాంతరం। పితృభ్యశ్చాపితద్దేయం। తథానంత్యాయకల్ప్యతే"

శ్రీభూమినీళాది భగవన్మహిషులను,చక్రాది దివ్యాయుధములను,అనంతవైనతేయవిష్వక్సేనాదినిత్యసూరులను, ముక్తపురుషులను, గురుపరంపరను, చక్కగా నారాధించి ప్రదక్షిణముచేసి బల్యంతము యథావిధిగా నొనర్చిపవిత్రములగు తదారాధిత శేషమును పరమైకాంతియగు ద్విజ ప్రపన్నుడుప్రతిదినము భక్తితో భుజించవలయుననియు, విష్ణుని వేదితాన్నము పితృవులకొసంగవలయు నని, పరాశర సంహితయందు చెప్పబడియె.

శాండిల్యసంహితాయాం.—"శఠారిపరకాలాది।భక్తానాంతువిశేషతః మూర్తింప్రకృతింకుర్యాత్ । లోహశైల మృదాదిభిః । తత్తద్వర్గాకృతంకృత్వా । హస్తముద్రాసనానిచ । పూర్వోక్తేనవిధానేన । ప్రతిష్ఠాంప్రోక్షణాదికం । కృత్వాసంపూజయేన్నిత్యం । త్రికాలం వైష్ణవోత్తమైః.

మఱియు పరాంకుశపరకాలాది భక్తవిగ్రహములను లోహశిలమృదాదులచె నిర్మించిప్రతిష్ఠా ప్రోక్షణాదు లొనర్చి నిత్యంత్రికాలములయందు వైష్ణవోత్తములారాధించవలయునని, శాండిల్య సంహితయందుజెప్పబడియె.

"కేశవార్చాగృహేయస్య । నతిష్ఠతి మహీపతె । తస్యాన్నంనైవభోక్తవ్యం । మభక్ష్యేణ సమంహితత్" అని కేశవార్చనరూప నిత్యకర్మరహితు

నిగ్రహమునందు, పక్వాన్నాదులను ప్రతిగ్రహించ కూడదు. ప్రతిగ్రహాగు ణదోషములను, ధర్మశాస్త్రమునందు విస్తరించి చెప్పబడియున్నది.

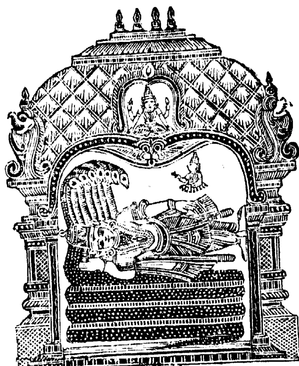
—అష్టాక్షరజపవిధిః—

పూర్వం దక్షిణ నాసయా వాయుం విసృజ్య, వామనాసయా చతుర్దశవారంజపన్ వాయుంపూర్య, హృత్పద్మేసశ్రీకంసాన్నిధ్యం భగవంతం ధ్యాత్వా, అష్టా వింశత్యాకుంభకం కృత్వా సప్తవారేణదక్షిణ నాసయా విసృజేత్; ఏవం ప్రాణాయామత్రయంకృత్వా, శ్రీమదష్టాక్ష, రమంత్రస్యబదరికాశ్రమవాసి నారాయణ ఋషిః, దేవీగాయత్రీఛందః, పరమాత్మా దేవతా శ్రీః అధిష్ఠానదేవతా, అంబీజం, ఆచ్ఛశక్తిః, శుక్లోవర్ణః, ఉదాత్తాదిస్వరః, శ్రీవైకుంఠ క్షేత్రం భగవత్ కైంకర్యార్థే జపె వినియోగః, ఓంనమః, పరాయాష్టాక్షరప్రదాత్రేస్మద్గురవేనమః, ఓన్నమః పరేభ్యోష్టాక్షర ప్రదాతృభ్యోస్మత్ పరమగురుశిరసి, ఓన్నమఃపరమః,పరమంత్రరాజాయనమః, ముఖేఓన్నమః, పరమఋషయె బదరికా శ్రమవాసినే నారాయణాయ శిరసి, ఓంనమః పరాయైఛందసె గాయత్ర్యై ముఖే ఓంనమః, పరదేవతాత్మనే నారాయణాయహృదయె ఓంనమః, పరమ భూతాయదాకారా దుద్ధితాయ ప్రణవాయ గుహ్యే ఓంనమః, పరశక్తిగర్భాయనారాయణ పదాయసాధకాయనమః. కుక్షిప్రారమ తుల్యగ్రపర్యంతం పర్యాయేణమూలమంత్రేణ కరద్వయెన్త బాహ్యాపార్శ్వయోః, కరతలకరపృష్ఠ పార్శ్వయోశ్చ పరిత్యజ్య కరతల కరమధ్యయోః, మధ్యమాంగుళి మారభ్యాం మూలమంత్రం న్యసేత్. —మొదటదక్షిణ నాసికచే వాయువునువిడచి, వామనాసికచెమూలమంత్రమునుపదునాలుగు ఆవర్తులు జపించుచు వాయువునుపూరించి, హృదయ కమలమునందు పిరాట్టి సహితముగా భగవంతుని ధ్యానించుచు నిరువదినెనిమిది యావర్తులు మూలమంత్రమును జపించుచుకుంభకముచేసి, మూలమంత్రము నేడావర్తులు జపించుచు దక్షిణనాసికచే వాయువునువిడచి; యీప్రకారము ప్రాణాయామత్రయం ఆచరించి, నూటయెనిమిదియావర్తులు అష్టాక్షరీమంత్రమునను సధించవలయు.

భగవత్సన్నిధి.

భగవత్సన్నిధిన నొకయాసనం, లేక పీటమీద నీదిగువ జూపెడు ప్రకారము.

౧. అర్ఘ్యం-శ్రీహస్తంశోధించునది.
౨. పాద్యం-తిరువడి శోధించునది.
౩. ఆచమనీయం-స్వీకరించునది.
౪. స్నానం-అభ్యంజనం జేయునది.
౫. శుద్ధోదకం-పరిశుద్ధతీర్థం.

౬. ఆచార్యులకు-అర్ఘ్యపాద్యాచమనీయ స్నానోదక తీర్థపాత్రం.
౭. సదరు శుద్ధోదకపాత్రం.
౮. తిరుకావేరియను తీర్థచెంబు.
౯. పడికం.

భగవదారాధనక్రమము.

చార్వాక గర్వనిర్వాపణధూర్వహులై, శంకరాది కుమతిఘూకభయంకర దివాకరులై, మాయావాదిహృదయతోదావహులై, బౌద్ధధ్వాంత విధ్వంసనవికర్తనులై, మధ్వమత విధ్వంసకులై, ఉభయవిభూతి సామ్రాజ్యపట్టాభిషేక లక్ష్మీసంపన్నులై, నంబిళ్లై యిన్నముఱ నాన్మతై నూల్ విరిత్త పెరుమాళ్లై, అఖిల జగద్ధితాను శాసనప్రవృత్త శ్రుతినికరశిఖరార్థజ్ఞవరభిషగ్వరులై, భవభయాభీతప్రజన భాగధేయ వైభవ భావితావతరణులై, పూమన్నుమాదుపొరున్దియమార్బన్ పుగళ్మలిన్ద పామన్నుమాఱన్ అడిపణిన్దుయ్న్దపెరుమాళ్లై, శ్రీమాధవాఙ్ఘ్రిజలజద్వయనిత్యసేవా ప్రేమావిలాశయ పరాఙ్కుశపాదభక్తులై, ఆనైత్తులగముడైయ అరవిందలోచనులై, వాదిమత్తేభకణ్ఠీరవులై, శ్రీమద్గోదాగ్రజాభిధానులై, తిరుప్పావై జీయరెన్నుం విరుప్పాలురైత్త పెరుమాళ్లై, అరంగర్ మౌలి శూళ్గిన్ఱమాలైయై చ్చూడికొడుత్త శురుమ్బార్ కుళర్ కోదైనం కోయిలణ్ణరెన్ఱ పెరుమాళ్లై, శ్రీమన్నంద నందన సుందరీ సోదరీభావ భావితులై, మున్నిలుం పిన్నళగియ పెరుమాళ్లై, శ్రీమద్భాష్యకారులై, శ్రీమల్లక్ష్మణయోగి సార్వభౌములై, శ్రీమద్భగవద్రామానుజార్యవర్యులై, గంభీరాంభస్సముద్భూత సుమృష్ట నాళరవికర వికసితపుండరీకదళామలాయతేక్షణులై, అత్తిగిరి యరుళాళరత్తాణిచ్చెవగత్తాల్ పెరుందేవియారుడయ పెరున్దాహ స్తీర్త పెరుమాళ్లై, అరుళాళ రాఱువార్ త్తైయరుమ్ పొరుళాల్ మత్తైవిరిత్తుప్ పెరుమ్ పుగళ్గళ్ పడైత్తప్పెరుమాళ్లై, శ్రీమద్యతిసార్వభౌములై, పంచాచార్యపదాశ్రయులై, శ్రీమత్కాంచీ పూర్ణసూరిపూర్ణాభిమానపాత్రభూతులై, తిరుక్కచ్చినంబియనైచ్చప్పెరుక్కచ్చేయ్దుశన్దప్పెరుమాళ్లై, యెంబెరుమానారేవారుమెన్ఱునంబియుగందనైత్త పెరుమాళ్లై, యతిగట్కిఱైవన్ యమునైత్తుఱైవన్ ఇణైయడియాంగతి పెత్త వరుక్నాంపకలవ్వర్ మెన్న పెరుమాళ్లై, ముడంగినిన్ఱయామునర్ తమూవిరలుంనిమిర్తుముకుఱైయుం నీక్కిముమ్మైరెవిళక్కి ముకుఱుంబరుత్తుముకోల్ ధరిత్తు

మూవులగు మేత్తనిన్ర పెరుమాళ్లై, శ్రీమతత్కృపామాత్రప్రసన్నదేశికులై, యతిసార్వభౌములై, శ్రీమత్ విశిష్టాద్వైత సిద్ధాంత నిర్ధారణ బద్ధకౌతుకులై, అప్పనుక్కు చ్ఛజ్గాళి యళిత్తు గందిట్టపెరుమాళ్లై, దర్శన స్థాపనాచార్యులై, జగద్గురువై, సర్వాచార్య పూర్తిగల శ్రీఉడయవరులు అనుష్ఠించిన భగవదారాధనక్రమము.

శ్రీ ఉడయవర్ నిత్యమ్.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

అథ శ్రీభగవద్రామానుజ విరచిత భగవదారాధన క్రమమ్.

"యోనిత్యమచ్యుత పదాంబుజయుగ్మరుక్మ వ్యామోహత స్తదితరాణి తృణాయమేనే । అస్మద్గురో ర్భగవతోస్య దయైక సింధో రామానుజస్య చరణౌ శరణంప్రపద్యే ॥ " అథ పరమైకాంతినో భగవదారాధనం వక్ష్యే— భగవత్కైంకర్యరతిః పరమైకాన్తీ భూత్వా భగవానేవ స్వశేషభూతేన మయా స్వకీయైనైవ కల్యాణతమై రౌపచారిక సాంస్పర్శికాభ్యవహారికై రఖిల పరిజన పరిచ్ఛదాన్వితం స్వాత్మానం ప్రీతం కారయితు ముపక్రమతే. ఇత్యనుసంధాయ ఇతిగత్వా శుచౌదేశే పాదౌప్రక్షాళ్య తీరంసంశోధ్య శుచౌదేశే మూలమంత్రేణ మృదమాదాయ ద్విధాకృత్య శోధిత తీరేనిధాయ ఏకేనా

శ్రీశైలనాథార్య పరిపూర్ణ కృపా పాత్రులై యతివర పునరవతారమగు శ్రీమదుభయవేదాంత తత్త్వప్రవర్తకపరమహంసపరివ్రాజకాచార్యవర్యులగు శ్రీమణవాళమహామునులు ఆనతిచ్చిన భగవదారాధన క్రమము.

— జీయర్ పడి. —

వెడివారేనెళుందిరుందు దంతధావన పూర్వకమాగ స్నానాది నిత్యకర్మానుష్ఠానంగళై పణ్ణికొండు తిరుత్తుళాయ్ వనత్తుక్కుప్పోయ్ "తులస్యమృ

ధిక భాగేన దేహ ప్రక్షాళనం కృత్వా నిమజ్జ్యాచమ్య ప్రాణాయామ త్రయం కృత్వా ఆసీనో భగవంతంధ్యాయన్ అస్యమృద్భాగమాదాయ వామ పాణి తలేత్రిధాకృత్య పృథక్ పృథక్ సంప్రోక్ష్యాభిమంత్ర్య ఏకేన దిగ్బంధన మస్త్రమంత్రేణ కుర్యాత్ - అన్యేన తీర్థస్యపీఠం ఇతరేణ గాత్రాను లేపనంపాణిం ప్రక్షాళ్యోదకాంజలిమాదాయతీర్థస్యార్ఘ్యముత్క్షిప్యభగవద్వామ పాదాంగుష్ఠ వినిసృత గంగాజలం సంకలిత పీఠే ఆవాహ్య మూలమంత్రేణోదకమభిమంత్ర్య ఉదకాంజలి మాదాయ సప్తకృత్వోభిమంత్ర్య స్వమూర్ధ్ని సించేత్ త్రిః పంచకృత్వ స్సప్తకృత్వోవా దక్షిణేన పాణినా జలమాదాయాభిమంత్ర్య పీత్వాచమ్యాత్మానం ప్రోక్ష్యతీర్థే నిమగ్నో భగవత్పాదారవింద విన్యస్తశిరస్కః యావచ్ఛక్తి మూలమంత్రం జపిత్వా ఉత్తీర్య శుక్ల వస్త్రధరోధృతో త్తరీయ ఆచమ్య ఊర్ధ్వపుండ్రాన్ తత్తన్మంత్రేణ ధారయిత్వా భగవంతమనుస్మృత్య తత్తన్మంత్రేణ భగవత్పర్యన్తాభిధాయినా మూల మంత్రేణచ జలంపీత్వా చమ్యప్రోక్ష్య పరిషిచ్య ఉదకాంజలిం భగవత్పాదయోర్నిక్షిప్య ప్రాణానాయమ్య భగవంతం ధ్యాత్వా అష్టోత్తరశతం మూలమంత్రే

తజన్మాపి సదాత్వం కేశవప్రియే । కేశవార్థంలు నామిత్వాం వరదాభవ శోభనే'' యెన్గిర శ్లోకంగళై యనుసంధిత్తు చతుర్దశమాయ్ ఇరుక్కుఱతిరుత్తుழాయ్ కొழுందుగళైయుం పుష్పంగళైయుం యెழுందరుళ పణ్ణికొణ్డు వందుపరిశుద్ధస్థల త్తిలెవైత్తు నన్నాగ కాల్గళైయుం కైగళైయుం కழువి ఆచమనంపణ్ణి సన్నిధిమున్ బేచ్చు గురుపరంపరాను సంధాన పూర్వక మాగదండం సమర్పిత్తుప్పళ్ళైచ్చెన్ను "కౌసల్యా సుప్రజారామ" యెన్గిర శ్లోకత్తైయుం నాయకనా యెన్గిర పాశురత్తైయుం అనుసంధిత్తు అస్త్రమంత్రత్తాలె మూన్రుతరంకైయైత్తట్టికోయిలాழ்వార్ తిరుక్కాప్పునీక్కి తిరుప్పల్లాండుఅడియోమోడుం మాఱిమఱై మున్ఱిల్ అన్నివుల కమళందాయ్, చిత్తం చిరుకాలె యెన్గిర పాశురంగళైయుం నమోనమో వాఙ్మనసాతి భూమయే నధర్మనిష్ఠోస్మి యెన్గిర శ్లోకంగళైయుం అనుసంధిత్తుమీళవుంసన్నిధి వెళియిలెచెన్ను తీర్థఎంబెరుమాన్గళై వెళియిలెయెழழపణ్ణి తిరుప్పడుక్కైయుదరిపడుత్తు మీళవుంతీర్థఎంబెరుమాన్

ణ ఆవృత్య పరిక్రమ్య నమస్కృత్య ఆధారశక్త్యాది పృథివ్యాది తర్పయిత్వా శ్రీవైకుంఠాది పార్షదాంతం తర్పయిత్వా దేవాన్ ఋషీన్ పితౄన్ భగవదాత్మకాన్ ధ్యాత్వా సంతర్ప్య శుచౌ దేశే వస్త్రం సంపీడ్య ఆచమ్య ఆవాహిత మూలమంత్రేణాత్మని సమాహృత్య యాగభూమిం గచ్ఛేత్ - సుప్రక్షాళిత పాణిపాద స్స్వాచాంత శ్శుచౌ దేశేతి మనోహరే నిశ్శబ్దేభువం సంగృహ్యాతాం శోషణాదిభిర్విశోధ్య గురుపరంపరయా పరమగురుం భగవంతముపగమ్య తమేవ ప్రాప్యత్వేన ప్రాపకత్వేన అనిష్టనివారకత్వేన యథావస్థిత స్వరూప రూపగుణవిభూతి లీలోపకరణ విస్తరమనుసంధాయ తమేవ శరణ ముపగచ్ఛేదఖిలేత్యాదినా ఏవం శరణ ముపగమ్య తత్ప్రసాదోప బృంహితమనోవృత్తిస్తమేవ భగవంతం సర్వేశ్వ రేశ్వరం ఆత్మానం స్వామిత్వే నానుసంధాయ అత్యర్థ ప్రియ విశదతర విశదతమ ప్రత్యక్ష రూపాను సంధానేన ధ్యాయన్నాసీత తత స్తదనుభవ జనితాతిమాత్ర ప్రీతికారితయా పూర్ణకైంకర్యరూప పూజామారభేత స్వనియామ్య స్వరూపస్థితి ప్రవృత్తి శేషత్వైక రసేన అనేన ఆత్మనా స్వకీయైశ్చ దేహేంద్రియాంతఃకరణైః స్వకీయకల్యాణతమ ద్రవ్యమయానౌపచారిక సాంస్పర్శికాభ్యవహారికాది సమస్తభోగానతిప్రభూతానతిసమగ్రా

గళై యెళుందరుళపణ్ణి ఎంబెరుమానుక్కు వలదుపార్శ్వత్తిలె అంజలిహస్తనాయ్ "కూర్మాదీన్ దివ్యలోకం" యెన్గిర శ్లోకత్తై యనుసంధిత్తు శ్రీమతేనారాయణాయనమః- శ్రీం శ్రియైనమః- భూం భూమ్యైనమః- నీం నీళాయైనమః- సమస్తపరివారాయ సర్వమంగళవిగ్రహాయ శ్రీమతేనారాయణాయనమః కోయిల్ తిరుమలై పెరుమాళ్ కోయిల్ ముదలాగ నూత్తెట్టు దివ్యదేశత్తు ఎంబెరుమాన్గళుం నిత్యసూరిగళోడె కూడ సాన్నిధ్యం శెయ్దరుళవేణుమెన్రు విణ్ణప్పం శెయ్దు తిరువడిగళిలే తిరుత్తుళాయ్ కొణ్డు సమర్పిత్తు.

తనక్కిడదు పార్శ్వత్తిలె తిరుమంజనత్తాళియై వైత్తు అదిల్ తిరుమంజనత్తై పూరిత్తు మేలక్కాప్పం శాత్తుప్పడియుం తిరుత్తుళాయ్ కొణ్డైయుం పరిమారి ఒరుతిరుత్తుళాయ్కొణ్డై వలదు కైయ్యిలె యిరికిక్కొణ్డుతిరుమంజనత్తాళియైస్పర్శిత్తుకొణ్డు ద్వయత్తాలే మేళురువాతల్ అంజురువాతల్ అభిమంత్రిత్తు ఎంబెరుమానుక్కు తిరుమున్బే పాత్రవేదిగైయిలె అర్ఘ్యపా

నత్యంత భక్తికృతానఖిలపరిజన పరిచ్ఛదాన్వితాయ స్వస్మై స్వప్రీతయే స్వత ఏవ ప్రతిపాదయితు ముపక్రమత ఇత్యనుసంధాయ స్వదేహ పంచోప నిషన్మ న్త్రాన్ సంహార క్రమేణా న్యస్య ప్రాణాయామేనైకేన దక్షిణేన పాణినా నాభిదేశే మూలమంత్రంన్యస్య మంత్రోద్భూత చండ వాయ్వాప్యాయితనాభి దేశస్థం వాయునా శరీరమంతర్బహిశ్చ సర్వం తత్త్వక్రమేణ విశోష్య పునరపి ప్రాణాయామేనైకేన హృద్దేశే మూలమంత్రంన్యస్య మంత్రోద్భూతచండాగ్ని జ్వాలోపబృంహిత జఠరాగ్నినా దండ తత్తత్సమష్టి ప్రలీన సర్వతత్వ సర్వ కిల్బిష సర్వాజ్ఞానత్వాసనో భూత్వా భగవద్దక్షిణ పాదాంగుష్ఠ మూలమం త్రేణ స్వాత్మానం ప్రవేశయేత్ - అపరేణప్రాణాయామేనభగవత్ప్రసాదేన భగవత్కింకరతా యోగ్యతా మాపాద్య తస్మాదాదాయ తద్వామ పాదాం గుష్ఠాదయ తన్మూలమంత్రే ణాత్మానం విన్యస్య దేవ వామ పాదాంగుష్ఠ నఖ శీతాంశుమండలాగ్నిర్గళద్దివ్యామృత రసైరాత్మానం అభిషిచ్య భగవత్ప్రసా దేన తదమృతమయం సర్వకైంకర్య మనోహరం సర్వకైంకర్య యోగ్యం శరీ రంలబ్ధ్వా తస్మిన్శరీరే పంచోపనిషన్మంత్రాన్ సృష్టిక్రమేణ న్యసేత్.

ద్యాచమన స్నానీ య్యార్ఘమాగవుం మధ్యే శుద్ధజలార్థమాగవుం పంచపాత్రం గళైయుం స్థాపిత్తు తిరుమంజనత్తాళియిల్ నిన్ను వుద్ధరణియాలె తిరుమంజన త్తై యెడుత్తు పంచపాత్రంగళిలెయుం తుళితుళిత్తు ఉత్తరవాక్యత్తాలెపాత్రంగ ళై శోధిత్తు తిరుమంజనత్తై పూరిత్తు తిరుత్తుళాయ్ కొళుంధైయుంశాత్తుపడిగైయు యుం పరిమారి ఒరుతిరుత్తుళాయ్‌కొళుంధై వెరలిలెయిడికిట్టుకొండుపంచపా త్రగళైయుం స్పృశిత్తు ఉత్తరవాక్యత్తాలె అభిమంత్రిత్తు అర్ఘ్యపాత్రమొళింద పాద్యాది నాలుపాత్రంగళ్ నిన్నుం వుద్ధరణియాలె తిరుమంజనత్తై యెడుత్తు అర్ఘ్యపాత్రత్తిలె శేర్తు అదిల్ నిన్నుం వుద్ధరణయాలె తిరుమంజనత్తై యెడు త్తుఅర్ఘ్యపాత్రత్తిలె శేర్తుఅదిల్ నిన్నుం వుద్ధరణియాలె తిరుమంజనత్తైయెడు త్తుశాత్తుపడిగైయుయుం తిరుత్తుళాయ్ కొంళుంధైయుం పరిమారి వుద్ధరణిగైయె డుత్తు కైయ్యిలె వైత్తువలదుకైయాలెమూడికొండు శ్రీమతేనారాయణాయ నమః శ్రీంశ్రియైనమః భూంభూమ్యైనమః నీంనీళాయైనమః సమస్తపరివారాయ సర్వమంగళ విగ్రహాయ శ్రీమతేనారాయణాయనమః విరజాతీర్థమాగవాతల్

ఓం షాంనమః పరాయ పరమేష్ఠ్యాత్మనేనమ ఇతి మూర్ధ్ని ఽ స్పృ
శేత్ ఓంయాం నమః పరాయ పురుషాత్మనేనమః ఇతినాసాగ్రే ఓం రామ్
నమః పరాయ విశ్వాత్మనేనమ ఇతిహృదయె ఓం వాం నమః పరాయ నిన్వృ
త్యాత్మనే నమ ఇతి గుహ్యే ఓం లాం నమః పరాయ సర్వాత్మనేనమ ఇతి
పాదయోః న్యాసః తత్తచ్ఛక్తిమయ ముద్భూతం దేహం ధ్యాయేత్ పున
రపి ప్రాణాయామైకేన భగవద్వామ పాదాంగుష్ఠ వినిస్సృతామృత ధార
యాత్మానమభిషిచ్య కృత లాంఛనో ధృతోర్ధ్వపుండ్రో భగవద్యాగమారభేత
భగవానేవ సర్వం కారయతీతి పూర్వవద్ధ్యాత్వా హృద్యాగం కృత్వా
సంభారాన్ సంభృత్య ఆత్మనోవామ పార్శ్వే జలకుంభేతోయముత్పూర్య
గంధ పుష్పయుతం కృత్వా సప్తకృత్వోభి మంత్ర్య విశోష్య దధ్యాదివ్యా
మృతతోయ ముత్పాద్య అస్త్రమంత్రేణ రక్షాం కృత్వా సురభి ముద్రాంప్రద
ర్శ్య అన్యాని పూజా ద్రవ్యాణి దక్షిణ పార్శ్వేనిధాయ ఆత్మనః పురతఃస్వా
స్తీర్ణె క్రమేణాగ్న్యాది కోణేషు, అర్ఘ్యపాద్యాచ మనీయ స్నానీయపా
త్రాణి నిధాయమంత్రేణప్రక్షాళ్య శోషణాది నాపాత్రాణి విశోధ్యసంస్కృత
తోయేన తానిచ పూరయిత్వా అర్ఘ్యపాత్రే గంధపుష్పా క్షతకుశాదీని నిక్షి

తిరుకావేరీతీర్థమాగవాతల్ తిరుప్పళ్లిందప్పత్తిలరుళవేణుమెన్ఱు విణ్ణప్పం శెయ్
దు పుద్ధరణితీర్థత్తై తిరుమంజనత్తాళియిలుం పంచ పాత్రంగళిలెయుం తుళిత్తు
ళిచేర్త్తుశేషిత్త తీర్థత్తిలె తిరుత్తుళాయ్కొళుందై తోయిత్తు తన్నైయుం యాగ
భూమియెయుం ఉత్తరవాక్యత్తాలేప్రోక్షిత్తు శేషిత్తజలత్తైతిరుప్పటికత్తిలెశేర్త్తు

ఆచార్యన్ తిరువడిగళిలె తిరుత్తుళాయ్ కొళుందై సమర్పిత్తు తిరువడివిళ
క్కినీళవుం పంచపాత్రంగళైయుం శోధిత్తు పూర్వంపోలె తిరుమంజనత్తైపూ
రిత్తు అభిమంత్రిత్తు శేషిత్తు ఉడైయవర్ తిరువడిగళిలె తిరుత్తుళాయ్ కొళుందై
సమర్పిత్తు శ్రీమతే రామానుజాయనమః తిరువడి నిలై శాత్తి అరుళ వేణుం మం
త్రాసనత్తుక్కెళుందరుళవేణుం ఆచార్యన్ తిరుక్కైగళాలె తిరువారాధనం
కండరుళవేణు మెన్ఱు విణ్ణప్పంశెయ్దు అర్ఘ్యపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుంపుద్ధరణియాలే
తిరుమంజనత్తైయెడుత్తు శ్రీమతే రామానుజాయనమః అర్ఘ్యంకండరుళవేణు
మెన్ఱు వలదు తిరుక్కైయ్యిలే సమర్పిత్తు కండరుళినవాగ భావిత్తు మూన్ఱుఉద్ధర

యేత్, దూర్వాం విష్ణుపత్రం శ్యామాకం పద్మం పాద్యపాత్రే, ఏలాలవంగపు ష్పా ణ్యాచమనీయె సిద్ధార్థకాదీనిస్నానీయె, అన్యస్మిన్ పాత్రేసర్వార్థతోయం సంకల్ప్య, తతోర్ఘ్యజలం పాణినాస్పృష్ట్వా మూలమంత్రేణాభి మంత్ర్య, ఓంనమో భగవతే అర్ఘ్యంపరికల్పయామీత్యర్ఘ్యం పరికల్పయేత్, ఏవంపా ద్యం పరికల్పయామితి పాద్యం ఆచమనీయం పరికల్పయామి త్యాచమనీయం, స్నానీయం పరికల్పయామీతిస్నానీయంశుద్ధోదకం పరికల్పయామీతి శుద్ధోదకం తతోర్ఘ్యజలం అన్యేనపాత్రేణాదాయయాగభూమింసర్వాణియాగద్రవ్యాణి ఆత్మానంచ ప్రోక్ష్య ఆసనంపరికల్పయేత్.

ఓం ఆధారశక్త్యైనమః, ఓంమూలప్రకృత్యైనమః, ఓంఅఖిలజగదా ధారకూర్మరూపిణే నారాయణాయనమః, ఓం భగవతే అనంతాయ నాగ రాజాయనమః, ఓం భూమ్యైనమః, యథాసమానం ఉపర్యుపరి ధ్యాత్వాప్ర

ణవీర్థత్తై తిరుపడిక త్తిలేశేర్తు ఉద్ధరణియై శుద్ధజల త్తిలె శోధిత్తు పాద్యపాత్ర త్తిల్ నిన్ఱుం ఉద్ధరణి యాలే తిరుమంజనత్తై యెడుత్తు పాద్యం కండరుళ వేణు మెన్ఱు విణ్ణపం శేయ్దు మూన్ఱుతరం తిరుపడిక త్తిలె శేర్తు వుద్ధరణియై శుద్ధజల త్తిలె శోధిత్తు అఘ్యపాత్ర త్తిలే ఉద్ధరణి యాలేతిరుమంజనత్తై యెడుత్తుతిరు క్కైగళ్ విళక్కి అరుళ వేణుమెన్ఱు మూన్ఱుతరం తిరుపడిక త్తిలేశేర్తు వుద్ధరణి యైశుద్ధజల త్తిలే శోధిత్తు ఆచమన ప్రాత్ర త్తిల్ నిన్ఱుం వుద్ధరణి యాలేతిరుమం జనత్తై యెడుత్తు ఆచమనం కండరుళ వేణుమెన్ఱు విణ్ణప్పం శేయ్దు మూన్ఱుత రం తిరుపడిక త్తిలేశేర్తు వుద్ధరణియై శుద్ధజల త్తిలే శోధిత్తు తిరువొత్తువాడైఒ రుతలై యాలేతిరుక్కైగళుక్కుం తిరుప్పవళత్తుక్కుం తిరువొత్తువాడై శాత్తి అరుళ వేణుం తలైమారి తిరువడిగళుక్కు తిరువొత్తువాడైశాత్తి అరుళవేణుమె న్ఱువిణ్ణప్పంశేయ్దు తిరుత్తుళాయ్ కొళుందై తిరువడిగళిలె సమర్పిత్తు.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః తిరువడిగళ్ నిలై శాత్తి అరుళ వేణుంస్నా నాసనత్తుక్కు ఎళుందరుళ వేణుంమెన్ఱు విణ్ణప్పం శేయ్దు పాద్యపాత్ర త్తిల్ నిన్ఱుం ఉద్ధరణియాలే తిరుమంజనత్తైయెడుత్తు శ్రీమతే, తిరువడిగళ్ విళక్కి అరుళవేణుం మెన్ఱు విణ్ణప్పంశేయ్దు మూన్ఱుతరంతిరుపడిక త్తిలే శేర్తు ఉద్ధరణి యైశుద్ధజలత్తాలేశోధిత్తుఅఘ్యపాత్ర త్తిల్ నిన్ఱుంఉద్ధరణియాలే తిరుమంజన త్తై

ణమ్య ఓం వైకుంఠాయ దివ్యలోకాయనమ ఇతిదివ్య లోకం ప్రణమ్య శ్రీవై కుంఠా యదివ్యజన పదాయనమఇతి దివ్యజనపదం ప్రణమ్య ఓం శ్రీవైకుం ఠాయదివ్య నగరాయనమ ఇతి దివ్యనగరం ప్రణమ్య ఓం శ్రీవైకుంఠాయది వ్య విమానాయనమ ఇతి దివ్యవిమానంప్రణమ్య ఓంఆనందరూపమంటపరత్నా యనమ ఇతి మంటపరత్నం ప్రణమ్య ఓం అనంతాయనమ ఇత్యాస్తరణంప్ర ణమ్యతస్మిన్ను పరిధర్మాయనమ ఇత్యాగ్నే యాదిపదం విన్యస్యజ్ఞానాయనమ ఇతి నిరృత్యాం వైరాగ్యాయనమ ఇతివాయవ్యాం ఐశ్వర్యాయనమ ఇతీశా న్యాం అధర్మాయనమ ఇతి ప్రాచ్యాం అవైరాగ్యాయనమ ఇతిప్రతీచ్యాం అ నైశ్వర్యాయనమ ఇత్యుత్తరీ స్యాంపభిః పరిచ్ఛిన్నతనుం పీఠభూతంసదాత్మ కం అనంతం విన్యస్య పశ్చాత్ సర్వసర్వకరోస్మిఖవిభుమనంతం ఓంఅనంతా యనమ ఇతివిన్యస్య తస్మిన్ ఉపరిపద్మాయనమ ఇతిపద్మం విన్యస్య తత్పూర్వం విమలాదైనమ ఇతివిమలాంచామలహస్తాం విన్యస్యతత ఆరభ్య ప్రాదక్షిణ్యే

యెడుత్తు తిరుక్కైకళ్ విళక్కి అరుళవేణుమెన్ను విణ్ణప్పం శెయ్దు మూన్ను తరం తిరుపడిక త్తిలె శేర్త్తు వుద్ధరణిన్నై శుద్ధజల త్తిలె శోధిత్తు ఆచమనపాత్ర త్తి ల్ నిన్నుం వుద్ధరణియాలే తిరుమంజనత్తై యెడుత్తు ఆచమనం కండరుళవేణుమె న్నువిణ్ణప్పంశెయ్దు మూన్నుతరం తిరుపడి కత్తిలె శేర్త్తు వుద్ధరణిన్నై శుద్ధజల త్తిలే శోధిత్తు తిరువొత్తువాడై వోరుతలైయాలే తిరుక్కైకళుక్కుం తిరుప్ప వళత్తుక్కుం తిరువొత్తు వాడైశాత్తి అరుళవేణుం తలై మారి తిరువడిగళుక్కు తిరువొత్తువాడైశాత్తి అరుళవేణుమెన్ను విణ్ణప్పంశెయ్దు తిరుత్తుళాయ్కొణ్డుం దాలే తిరుముత్తు విళక్కి తిరుపడిక త్తిలే పుగట్టు అర్ఘ్యపాత్ర త్తిల్ నిన్నుంవుద్ధ రణియాలే తిరుమంజనత్తై యెడుత్తు కైన్నొక్కళువి మత్తొరుకొణ్డుందాలేతిరు నాక్కువళిత్తుతిరుపడిక త్తిలే పుగట్టుకైన్నొక్కళువి అర్ఘ్యపాత్ర త్తిల్ నిన్నుంతి రుమంజనత్తై యెడుత్తు శ్రీమతేతిరుప్పవళంమ్మాత్తి అరుళవేణుమెన్నుం తిరుక్కై కళ్ విళక్కి అరుళవేణుం తిరుముఖమండలం విళక్కి అరుళవేణుం తిరుక్కైకళ్ విళక్కి అరుళవేణుంయెన్ను విణ్ణప్పంశెయ్దు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుప్పడిక త్తిలేశేర్త్తు వుద్ధరణినైశుద్ధజల త్తిలె శోధిత్తు పాద్యపాత్ర త్తిల్ నిన్నుంవుద్ధరణి

నేశానాంతుపాగ్స్వేషు ఉత్కర్షిణ్యైనమః, ఓంజ్ఞానాయైనమః ఓంక్రియాయై నమః, ఓం యోగాయైనమః, ఓం ప్రహ్వ్యైనమః ఓం సత్యాయైనమః, ఓం ఈశానాయైనమః, ఇతి సప్త శక్తయశ్చామర హస్తావిన్యస్య ఓం అనుగ్రహాయైనమః. ఇతియోగపీఠంవిన్యస్యఓంజగత్ప్రకృతయెయోగ పీఠాయై నమః, ఇతియోగపీఠం విన్యస్య ఓందివ్యయోగపీఠ పర్యంకాయనమః, ఇతిదివ్య యోగపీఠపర్యంకం విన్యస్య తస్మిన్ననంతం నాగరాజం సహస్రఫణశోభితం అనంతాయ నాగరాజాయనమ ఇతి విన్యస్య సర్వాణ్యాధార శక్త్యాదీని పీఠతత్వాని ప్రత్యేకం గంధపుష్పధూపై రభ్యర్చ్య సర్వపరివారాణాం తత్తత్స్థానె పద్మాసనం సంకల్ప్య—అనంత గరుడ విష్వక్సే నానాంస పీఠకం పద్మంవిన్యస్యపశ్చిమోత్తర దిగ్భాగె అస్మద్గురుభ్యోనమ ఇతి గురూన్ గంధపుష్పధూపదీపై స్సంపూజ్య ప్రణమ్యానుజ్ఞాప్య భగవద్యాగ మారభేత,కల్పితే నాగభోగె సమాసీనం భగవంతం నారాయణం పుండరీకాయతేక్షణం కిరీటమకుటకే

యాలెతిరుమంజనత్తై యెడుత్తుతిరువడిగళ్ విళక్కి యరుళవేణుమెన్రువిణ్ణప్పం శేయ్దుముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుపడికత్తిలే శేర్త్తు వుద్ధరణినై శుద్ధజలత్తిలే శోధిత్తు, ఆచమనపాత్రత్తిల్ నిన్రుంవుద్ధరణియాలేతిరుమంజనత్తై యెడుత్తుఆచమనంకండరుళవేణుమెన్రువిణ్ణప్పం శేయ్దుముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుపడికత్తిలే శేర్త్తు వుద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలేశోధిత్తు,తిరువాత్తునాడైవారుతలైయాలె తిరుక్కైగళుక్కుం తిరుముఖమండలత్తుక్కుం తిరుప్పవళత్తుక్కుం శాత్తి అరుళవేణుం తన్రైమారితిరువడిగళుక్కు తిరువాత్తువాడైశాత్తి అరుళ వేణుమెన్రు విణ్ణప్పం శేయ్దు తిరుత్తువాయ్ కొళుందై తిరుపడిగళిలే సమర్పిత్తు, శ్రీమతే రామానుజాయనమఃతిరువడిగళ్నినైశాత్తిఅరుళవేణుంతిరుమంజనవేదికైయిలే యెళుందరుళవేణుం యొలియర్ శాత్తి యరుళవేణుం యెన్రై కాప్పుశాత్తి అరుళవేణుం తిరుముడికాప్పుకాగ మెల్లికాప్పుశాత్తి అరుళవేణుం యెన్రు విణ్ణప్పంశేయ్దు, స్నానీయపాత్రత్తిలేనిన్రుం వుద్ధరణియాలే తిరుమంజనత్తై యెడుత్తు తిరుమంజనం కండరుళవేణుమెన్రు విణ్ణప్పంశేయుదు ధ్యానిత్తు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుపడికత్తిలే శేర్త్తు వుద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలేశోధిత్తు, అర్ఘ్యపాత్రత్తిల్ నిన్రుంవుద్ధరణియాలే తిరుమంజనత్తై యెడుత్తు తిరుక్కైగళ్ విళక్కి అరుళ వేణుమెన్రు

యూరహార కటకాది సర్వభూషణై ర్భూషితం కుంచిత దక్షిణ పాదం, ప్రసారిత వామపాదంజాను విన్యస్త ప్రసారిత దక్షిణభుజం నాగభోగే విన్యస్తవామ భుజం ఊర్ధ్వభుజ ద్వయేన శంఖచక్రధరం సర్వేషాం సృష్టిస్థితిలయహేతుభూతం అంజనాభం విరాజమానం చకాసతముదగ్రప్రబుద్ధ స్ఫురదపూర్వాచిన్త్య పరమసత్వ పంచ శక్తిమయం పంచోపనిషద్భిః ధ్యాత్వా ఆరాధనాభి ముఖోభవేతి—ప్రాగ్ధ్యమూలమంత్రేణదండవత్ప్రణమ్యోత్థాయ స్వాగతం నివేద్యయావ దారా ధన సమాప్తిసాన్నిధ్యయాచనంకుర్యాత్ — అన్యత్రస్వాభిమతే దేశే పూజాచే దేవమాహ్వానం । మంత్రయోగ సమాహ్వానం । కరపుష్పోపదర్శనం । బింబోప వేశనంచైవ । యోగవిగ్రహ చింతనం ప్రణామంచ సముత్థానం స్వాగతం పుష్పమేవచ । సాన్నిధ్యయాచనంచేతి। తత్రాహ్వానస్య సత్క్రియా ॥ తతోభగవంతం ప్రణమ్య దక్షిణతః ఓంశ్రీమ్

ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుపడిక్కత్తిలే శేర్తు ఉద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలెశోధిత్తు, ఆచమనపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుం వుద్ధరణియాలే తిరుమంజనత్తై యెడుత్తు ఆచమనం కండరుళవేణుమెన్ఱుముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుపడిక్కత్తిలె శేర్తువుద్ధరణియైశుద్ధజలత్తిలెశోధిత్తు, తిరువాత్తువాడైవారుతలైయాలెతిరుముడితిరుమేనియెంగుమొక్కశాత్తి అరుళవేణుం తలైమాఱితిరువడిగళుక్కుతిరువాత్తువాడైశాత్తిఅరుళవేణుమెన్ఱువిణ్ణప్పంశెయ్దు.

తిరుత్తుళాయ్‌క్కొళుందై తిరువడిగళిలె సమర్పిత్తు శ్రీమతే తిరువడిగళ్ నిలైశాత్తి అరుళవేణుం అలంకారాసనత్తుక్కు యెళుందరుళవేణుంతిరుపరియట్టంశాత్తి యరుళవేణుం తిరుప్పత్తిరియంశాత్తి అరుళవేణుం ఎన్ఱువిణ్ణప్పంశెయ్దుఅర్ఘ్యపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుం వుద్ధరణియాలే తిరుమంజనత్తై యెడుత్తు శ్రీమతేఅర్ఘ్యంకండరుళవేణుమెన్ఱుముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుపడిక్కత్తిలే శేర్తువుద్ధరణియైశుద్ధజలత్తిలేశోధిత్తు, పాద్యపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుంవుద్ధరణియాలేతిరుమంజనత్తై యెడుత్తుతిరువడిగళ్ విళక్కియరుళవేణుం ఎన్ఱుముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుప్పడిక్కత్తిలెశేర్తువుద్ధరణియైశుద్ధజలత్తిలేశోధిత్తు,మీళవుంఅర్ఘ్యపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుంవుద్ధరణియాలేతిరుమంజనత్తైయెడుత్తు తిరుక్కైగళ్ విళక్కిఅరుళవేణుమెన్ఱుముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుప్పడిక్కత్తిలేశేర్తువుద్ధరణియైశుద్ధజలత్తిల్ శోధిత్తు,ఆచమనపాత్ర

శ్రీన్యైనమఃఇతిశ్రియమా వాహ్యప్రణమ్యవామతః, భూంభూమ్యైనమ ఇతి భూమింతత్రైవనీం నీళాయైనమ ఇతినీళాం కిరీటాయమకుటాధిపతయేనమఃఇతిఉపరిభగవతఃపశ్చిమపార్శ్వేచతుర్బాహుంచతుర్వక్త్రంకృత్వాఅంజలిపుటం మూర్ధ్నిభగవత్కిరీటం ధారయంతం కిరీటాఖ్యం దివ్యపురుషం ప్రణమ్యకిరీటమాలాయై ఆపీడాత్మకం తత్రైవ ప్రణమ్య ఓందక్షిణకుండలాయ మకరాత్మనే నమఇతి దక్షిణకుండలం దక్షిణతః ప్రణమ్య ఓం వామకుండలాయ మకరాత్మనేనమ ఇతి వామకుండలం వామతః ప్రణమ్య ఓం తులస్యైనమ ఇతి తులసీంపురతః ప్రణమ్య ఓం శ్రీవత్సాయనమఇతి శ్రీనివాసాయనమఇతి శ్రీవత్సం పురతః ప్రణమ్య ఓం హారాయ సర్వాభరణాధిపతయేనమ ఇతి హారాత్మనేనమ ఇతి హారాత్మానం పురతః ప్రణమ్య ఓం శ్రీకౌస్తుభాయ సర్వరత్నాధిపతయేనమ ఇతి శ్రీకౌస్తుభం ప్రణమ్య ఓం కాంచీగుణోజ్జ్వలాయపీతాంబరాయనమఇతిపు

త్తిల్ నిన్ఱుప్రద్ధరణియాలె తిరుమంజనత్తైయెడుత్తు ఆచమనం కండరుళవేణుమెన్ఱు ముకాల్ ముకాల్ తిరుప్పడికత్తిలేశేర్తు వుద్ధరణిన్నై శుద్ధజలత్తిలెశోధిత్తు,తిరువాత్తువాడై వారుతలైయాలె తిరుక్కైగళుక్కుం తిరుప్పవళత్తుక్కుం శాత్తిఅరుళవేణుం తలైమారి తిరువడిగళుక్కు తిరువాత్తువాడైశాత్తి అరుళవేణుమెన్ఱువిణ్ణప్పంశేయ్దు.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః తిరుమణ్ కాప్పుశాత్తియరుళవేణుం శ్రీచూర్ణకాప్పుశాత్తి అరుళవేణుం తిరుయజ్ఞోపవీతంశాత్తి అరుళవేణుంతిరుపట్టితాంబ్రంశాత్తి అరుళవేణుం శాత్తుపడిశాత్తి అరుళవేణుం తిరువాభరణంశాత్తి అరుళవేణుం ఆచార్యన్ తిరుక్కైగళాలె సర్వోపచారంగళైయుం కండరుళవేణుం మెన్ఱు తిరువడిగళిలె తిరుత్తుళాయ్ కొణ్డుంపై సమర్పిత్తు.

మీళవుం పంచపాత్రంగళైయుంశోధిత్తుపూర్వంపోలెతిరుమంజనత్తైపూరిత్తు శేషిత్తుపరాంకుశపరకాలాదిభ్యోనమఃయెన్ఱుతిరువడిగళిలేతిరుత్తుళాయ్కొణ్డుంపై సమర్పిత్తుఉడైయవర్కు సమర్పిత్తదుపోలెతిరువారాధనంపణ్ణుగిరదు.

మీళవుం పంచపాత్రంగళై యుం శోధిత్తు తిరుమంజనత్తై పూరిత్తుఅభిమంత్రిత్తు శేషిత్తు శ్రీవిష్వక్సేనాయనమః అనంతాయనాగ రాజాయనమఃవైనతేయాయ పక్షిరాజాయనమః, సుదర్శనాయహేతిరాజాయనమః, పాంచజ

రతః ప్రణమ్య ఓం సర్వేభ్యో భగవత్ భూషణేభ్యోనమ ఇతిసర్వ భూషణా నిపురతః ప్రణమ్య ఓం సుదర్శనాయ హేతిరాజాయనమ ఇతి సుదర్శనం రక్తవ ర్ణం రక్తనేత్రం చతుర్భుజం కృతాంజలి పుటం భగవన్తమా లోకయంతందర్శ నానంద బృంహిత మూర్ధ్ని భగవశ్చక్రం ధారయంతం దక్షిణతః ప్రణ మ్య ఓం నంద కాయ ఖడ్గాధి పతయే నమ ఇతి నందకాత్మానం శిరసి భగ వత్ఖడ్గం ధారయంతం తత్రైవ ప్రణమ్య ఓం పద్మాయ నమ ఇతి పద్మం ప్రణమ్య ఓం పాంచజన్యాయ నమ ఇతి శంఖాధి పతయేనమ ఇతి శంఖా త్మానంసితవర్ణంద్విభుజంకృతాంజలిపుటం శిరసిభగవచ్ఛంఖంధారయంతముత్త రతఃప్రణమ్యఓంకౌమోదక్యైనమ ఇతిగదాత్మానంతత్రైవప్రణమ్య సర్వేభ్యో భగవదాయుధేభ్యోనమ ఇతిపురతఃప్రణమ్యఓంసర్వేభ్యోభగవత్పాదారవింద సంవాహినీభ్యోనమ ఇతి దివ్యపదారవిందసం వాహినమంతతః ప్రణమ్య ఓం

న్యాయశంఖాధి పతయేనమః ఎన్ఱు తిరువడిగళిలే తిరుత్తుళాయ్ కొళుందై సమ ర్పిత్తు పూర్వంపోలె తిరువారాధనం పణ్ణిగిరదు-

మీళవుం పంచపాత్రంగళైయుం శోధిత్తు తిరుమంజనత్తైపూరిత్తు తిరుత్తు ళాయ్ కొళుందైయుం శాత్తుపడియైయుం పరిమారి ఉత్తర వాక్యత్తాలేఅభిమం త్రిత్తు యెంబెరుమాన్ తిరువడిగళిలె తిరుత్తుళాయ్ కొళుందై సమర్పిత్తుశ్రీమ తేనారాయణాయనమః, శ్రీంశ్రియైనమః, భూంభూమ్యైనమః, నీం నీళాయైన మః, సమస్త పరివారాయ దివ్యమంగళ విగ్రహాయ శ్రీమతే నారాయణాయన మః, తిరువడిగళ్ నిలైశాత్తియరుళవేణుం మంత్రాసనత్తు కెళుందరుళ వే ణుం ఆచార్యాన్ తిరుక్కైగళాలే తిరువారాధనం కండరుళవేణుమెన్ఱు విణ్ణ ప్పంశేయ్దు అర్ఘ్యపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుంవుద్ధరణియాలే తిరుమంజనత్తై యెడు త్తుశ్రీమతేనమఃఅర్ఘ్యం కండరుళవేణుమెన్ఱు యెంబెరుమాన్ వలదు కైగళిలె సమర్పిత్తుకండరుళిన దాగభావిత్తు ముకాల్ ముకాల్ తిరుపడికత్తిలెశేర్త్తు వుద్ధరణనై శుద్ధజలత్తిలెశోధిత్తు, పాద్యపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుం వుద్ధరణియాలెతిరు మంజనత్తై యెడుత్తు పాద్యంకండరుళవేణుమెన్ఱువిణ్ణప్పంశేయ్దుముకాల్ ము కాల్ తిరుప్పడికత్తిలేశేర్త్తువుద్ధరణినైశుద్ధజలత్తిలెశోధిత్తు,మీళవుంఅర్ఘ్యపా త్తిల్ నిన్ఱుంవుద్ధరణియాలెతిరుమంజనత్తైయెడుత్తు తిరుక్కైగళ్ విళక్కి అరుళవే

అనంతాయ నాగరాజాయనమ ఇతి పృష్ఠతోనంత నాగరాజంప్రణమ్యభగవంతం చతుర్భుజం హాలముసల ధరం కృతాంజలిపుటం ఫణామణి సహస్రమండితోత్తమాంగం భగవద్దర్శనానంద బృంహిత సర్వావయవం ప్రణమ్య సర్వేభ్యో భగవత్పరిజనేభ్యోనమ ఇతి అనుక్తానంత పరిజనాన్ ప్రణమ్య ఓంభగవత్పాదుకాభ్యాంనమ ఇతి భగవత్పాదుకే పురతః ప్రణమ్య ఓం సర్వేభ్యోభగవత్పరి చ్ఛదేభ్యోనమ ఇతి సర్వపరిచ్ఛదాన్ సమంతతః ప్రణమ్య ఓం వైనతేయాయనమ ఇతి అగ్రతో వైనతేయమాసీనం కృత్వాకృతాంజలి పుటం ధ్యాత్వా ప్రణమ్య ఓంనమో భగవతే విష్వక్సేనాయతి భగవతః ప్రాగుత్తరపార్శ్వే దక్షిణాభిముఖంభగవంతంవిష్వక్సేనమాసీనం చతుర్భుజంశంఖచక్రధరం కృతాంజలిపుటంనీలమేఘనిభంధ్యాత్వాప్రణమ్యఓంహాంహారివక్త్రాయనమఃఓంకం,కాలప్రకృతిసంజ్ఞికాయనమః ఓంగం,గజాననాయనమఃఓంజం,జయత్సేనా

ఙుంఎన్నువిణ్ణప్పంశెయ్దు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుపడికత్తిలె శేర్త్తు వుద్ధరణియ్యై శుద్ధజలత్తిలెశోధిత్తు,ఆచమనపాత్రత్తిల్ నిన్నుంవుద్ధరణియాలెతిరుమంజనత్తైయెడుత్తుఆచమనం కండరుళ వేణుమెన్నువిణ్ణప్పంశెయ్దు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుప్పడికత్తిలె శేర్త్తువుద్ధరణియ్యై శుద్ధజలత్తిలేశోధిత్తు, తిరువాత్తువాడైయోరుతలైయాలెతిరుక్కైగళుక్కుం తిరుప్పవళత్తుక్కుం శాత్తి యరుళవేణుమెన్నుం తలైమారితిరువడిగళుక్కు తిరువాత్తువాడైశాత్తి అరుళవేణుమెన్నువిణ్ణప్పంశెయ్దు.

మీళవుంయెంబెరుమాన్ తిరువడిగళిలేతిరుత్తుళాయ్ సమర్ప్పిత్తు శ్రీమతేనమః తిరువడిగళ్ నిలై శాత్తిఅరుళవేణుంస్నానాసనత్తుక్కెళుందరుళవేణుంయెన్నువిణ్ణప్పంశెయ్దు పాద్యపాత్రత్తిల్ నిన్నుంవుద్ధరణియాలెతిరుమంజనత్తైయెడుత్తుశ్రీమతేనమః తిరువడిగళ్ విళక్కి అరుళవేణుమెన్నువిణ్ణప్పంశెయ్దు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుప్పడికత్తిలే వూత్తివుద్ధరణియ్యైశుద్ధజలత్తిలేశోధిత్తు,అర్ఘ్యపాత్రత్తిల్ నిన్నుం వుద్ధరణియాలె తిరుమంజనత్తై యెడుత్తు తిరువడిగళ్ విళక్కి అరుళవేణుమెన్ను విణ్ణప్పంశెయ్దు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుప్పడికత్తిలె వూత్తి వుద్ధరణియ్యై శుద్ధజలత్తిలెశోధిత్తు, ఆచమనపాత్రత్తిల్ నిన్నుం వుద్ధరణియాలె తిరుమంజనత్తై యెడుత్తు ఆచమనం కండరుళవేణుమెన్ను విణ్ణప్పం శెయ్దు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుప్పడికత్తిలే వూత్తి వుద్ధరణియ్యై శుద్ధజలత్తిలెశోధిత్తు,తిరువా

యనమః ఓం సర్వేభ్యో భగవద్విష్వక్సేనపరిజనేభ్యో నమ ఇతి విష్వక్సేనపరిజనాన్
ప్రణమ్య ఓం చండాయ ద్వారపాలాయ నమః ఓం ప్రచండాయ ద్వారపాలాయ
నమ ఇతి పూర్వద్వారపార్శ్వయోః ప్రణమ్య భద్రాయ ద్వారపాలాయ నమః ఓం
సుభద్రాయ ద్వారపాలాయ నమః ఇతి దక్షిణద్వారపార్శ్వయోః ప్రణమ్య ఓం
జయాయ ద్వారపాలాయ నమః ఓం విజయాయ ద్వారపాలాయ నమః ఇతి ప
శ్చిమద్వార పార్శ్వయోః ప్రణమ్య ఓం ధాత్రే ద్వారపాలాయ నమః విధా
త్రే ద్వారపాలాయ నమః ఇతి ఉత్తరద్వారపార్శ్వయోః ప్రణమ్యపతే ద్వా
ర పాలాస్సర్వే శంఖచక్ర గదాధరాః ఆజ్ఞా ముద్రాధరాః ధ్యాతవ్యాః ఓం
సర్వేభ్యో భగవద్ద్వారపాలేభ్యో నమ ఇతి సర్వద్వారేషు సర్వద్వారపాలాన్
ప్రణమ్య ఓం కుముదాయ గణాధిపతయే సవాహన పరివార ప్రహరణాయ
నమ ఇతి పూర్వస్యాం దిశి పరిషదాం వరం కుముదం ప్రణమ్య కుముదాక్షాయ గ
ణాధిపతయే సవాహనపరివార సప్రహరణాయ నమః ఇత్యాగ్నేయ్యాం కుముదా

త్తువాడై వోరుతలై యాలే తిరుక్కైగళుక్కు శాత్తి అరుళ వేణుం
తలై మాఱి తిరువడిగళుక్కు తిరువాత్తువాడై శాత్తి అరుళ వేణుమెన్ఱు విణ్ణప్పం
శెయ్దు ఒరుతిరుత్తుళాయ్ కొఴుందాలే తిరుముత్తు విళక్కి తిరుపడి కత్తిలెపొ
గట్టు కైయ్యైక్కఴువి మత్తొరు కొఴుందాలే తిరునాక్కు వళిత్తు తిరుప్పడి
కత్తిలే పొగట్టు కైయ్యైక్కఴువి అర్ఘ్యపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుంవుద్ధరణియాలే తిరు
మంజనత్తై యెడుత్తు శ్రీమతే నమః, తిరుప్పవళంవాత్తి యరుళ వేణుం తిరుక్కై
గళ్ విళక్కి యరుళ వేణుం తిరుముఖ మండలం విళక్కి అరుళవేణుం తిరుక్కై
గళ్ విళక్కి అరుళవేణుమెన్ఱు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుపడికత్తిలే శేర్త్తు
వుద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలే శోధిత్తు, పాద్యపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుం వుద్ధరణియాలే తిరు
మంజనత్తై యెడుత్తు తిరువడిగళ్ విళక్కి యరుళ వేణుమెన్ఱు ముక్కాల్ ముక్కాల్
తిరుపడికత్తిలే శేర్త్తు వుద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలే శోధిత్తు, మీళవుం అర్ఘ్య పా
త్రత్తిల్ నిన్ఱుం వుద్ధరణియాలే తిరుమంజనత్తై యెడుత్తు తిరుక్కైగళ్ విళక్కి
అరుళ వేణుమెన్ఱు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుపడికత్తిలే శేర్త్తు వుద్ధరణియై శుద్ధజల
త్తిలే శోధిత్తు, ఆచమనపాత్రత్తిలె నిన్ఱుం వుద్ధరణియాలే తిరుమంజనత్తై యెడుత్తు
ఆచమనం కండరుళ వేణుమెన్ఱు విణ్ణప్పం శెయ్దు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరు
పడికత్తిలే శేర్త్తు వుద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలె శోధిత్తు, తిరువాత్తువాడై వోరుతలే

త్తిం ప్రణమ్య పుండరీకాయ గణాధిపతయేసవాహనపరివారాయసప్రహరణాయనమఃఇతిదక్షిణస్యాంపుండరీకం ప్రణమ్యఓంవామనాయగణాధి పతయేసవాహనపరివారసప్రహరణాయనమఃఇతినైఋత్యాంవామనం ప్రణమ్య ఓం శంకుకర్ణాయగణాధిపతయేసవాహనపరివారసప్రహరణాయనమ ఇతిపశ్చిమస్యాం శంకుకర్ణంప్రణమ్యసర్వనేత్రాయసవాహనపరివారసప్రహరణాయనమ ఇతి వాయువ్యాం సర్వనేత్రం ప్రణమ్యసు ముఖాయ గణాధిపతయేసవాహన పరివారాయసప్ర హరణాయనమఇతిఉదీచ్యాంసుముఖం ప్రణమ్యసుప్రతిష్ఠితాయ గణాధి పతయె సవాహనపరివార సప్రహరణాయనమ ఇతీ శాన్యాంసుప్రతిష్ఠితం ప్రణమ్య ఓం సర్వేభ్యో భగవత్పరిషదేభ్యోనమ ఇతి సర్వస్మాద్బహిరన్యత్రవాసః పూజాయా మావాహన స్థానాని పరమవ్యో మక్షీరార్ణవాదిత్య

యాతె తిరుక్కై- గళుక్కు-ం తిరుప్పవళత్తుక్కు-ం తిరు ముఖమండలత్తుక్కు-ం శాత్తి యరుళవేణుం తలై మారితిరువడిగళుక్కు- తిరువాత్తువాడై శాత్తియరుళవేణుమెన్ను విణ్ణప్పంశేయ్దు.

తిరువడిగళిలె తిరుత్తుళాయ్ కొళుందై సమర్పిత్తు శ్రీమతేనమఃతిరువడిగళ్ నిలైశాత్తి అరుళవేణుం తిరుమంజన వేదిక్కైక్కి-యెళ్ళుందరుళ వేణుమెన్నువిణ్ణప్పం శేయ్దు తీర్థ మెంబెరుమాన్గళై వేదిక్కైయిలే యెళుందరుళపణ్ణిరుళముతు శోధిత్తు కండరుళపణ్ణి తిరుప్పవళం మాత్తి ఆచమనం కండరుళపణ్ణితిరువాత్తువాడైశాత్తి శ్రీమతేనమః యెణ్ణై యొలియర్ శాత్తి యరుళవేణుంమెణ్ణైకాప్పుశాత్తియరుళవేణుం తిరుముడి కాప్పుకా-గ శాత్తుపడిశాత్తి యరుళవేణుమెన్ను విణ్ణప్పంశేయ్దు స్నానీయ్యపాత్రత్తిల్ నిన్నుం వుద్ధరణియాలెతిరుమంజనత్తైయెడుత్తు పురుషసూక్త శ్రీసూక్త భూసూక్తవెణ్ణైయళంతకుణుం ఇత్యాద్యను సంధానత్తుడనేతీర్థఎంబెరుమాన్ కళుక్కు- తిరుమంజనం పణ్ణివుద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలెశోధిత్తు,అర్ఘ్యపాత్రత్తిల్ నిన్నుంవుద్ధరణియాలెతిరుమంజనత్తైయెడుత్తుతిరుక్కై-గళ్ విళక్కి-యరుళవేణుమెన్ను ముక్కా-ల్ ముక్కాల్ తిరుప్పడికత్తిలెశేర్త్తువుద్ధరణియైశుద్ధజలత్తిలెశోధిత్తు,ఆచమనపాత్రత్తిల్ నిన్నుం వుద్ధరణియాలెతిరుమంజనత్తైయెడుత్తుఆచమనంకండరుళవేణుమెన్ను ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుప్పడికత్తిలెశేర్త్తు వుద్ధరణియైశుద్ధజలత్తిలె శోధిత్తు,తిరువాత్తువాడై వారుత

మండలహృదయాని మధురాద్వారకా గోకులాయోధ్యాదీని దివ్యావతారస్థా నాని పౌరాణికాదీని శ్రీరంగాదీని యథారుచి ఏవం భగవంతం నారాయణం దేవీభూషణాయుధ పరిజనపరిచ్ఛద ద్వారపాలపరిషద్భిస్సేవ్యమానం స్వాధీన త్రివిధచేత నాచేతన స్వరూపస్థితి ప్రవృత్తిభేద క్లేశకర్మాద్యశేష దోషా సంస్పృష్టం స్వాభావికానవధికాతిశయ జ్ఞానబలైశ్వర్యవీర్య శక్తితేజః ప్రభృత్య సంఖ్యేయ కల్యాణగుణౌఘ మహార్ణ వంధ్యాత్వా ప్రణవ్య మూలమంత్రేణస్వాత్మానం దేవాయ నివేద్యప్రణమ్యానుజ్ఞాప్యభగవత్పూజామారభేత.

పాత్రేణ పూర్వస్థాపితార్ఘ్య పాత్రా దర్ఘ్య జలమాదాయ పాణిభ్యాం ముఖసమ ముద్ధృత్య భగవన్మంత్రపూజాం ప్రతి గృహ్ణీష్వేతి చింతయన్ భగవన్ముఖే దర్శయిత్వా భగవద్దక్షిణహస్తే కించిత్ప్రదాయ ప్రతిగ్రహపాత్రే క్షిపేత్—హస్తౌ ప్రక్షాళ్య పాదయోః పుష్పాణి దత్వా పాద్య

త్తైయాలె తిరుక్కైగళుక్కుం తిరుముక్తి తిరుమేనియెంగుం మొక్క తిరువొత్తువాడైశాత్తి అరుళవేణుం తత్తైమారి తిరువడిగళుక్క తిరువొత్తువాడైశాత్తి అరుళవేణుమెన్ఱు విణ్ణప్పం శెయ్దు తీర్థమెంబెరుమాన్గళై కోయిలాళ్వారిలె యెళ్ళుందరుళ పణ్ణి.

తిరుత్తుళాయ్ కొణ్డుం పైత్ తిరువడిగళిలె సమర్పిత్తు శ్రీమతేనమః తిరువడిగళ్ నిలైశాత్తియరుళ వేణుం అలంకారాసనత్తుక్క ఎళ్ళుందరుళ వేణుం దివ్యపీతాంబరంశాత్తి అరుళవేణుంవుత్తరీయంశాత్తిఅరుళ వేణుమెన్ఱువిణ్ణప్పంశెయ్దు అర్ఘ్యపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుం వుద్ధరణియాలె తిరుమంజనత్తై యెడుత్తు అర్ఘ్యంకండరుళవేణుమెన్ఱువిణ్ణప్పంశెయ్దు ముకాల్ ముకాల్ తిరుప్పడికత్తిలె వూత్తి ఉద్ధరణినైశుద్ధజలత్తిలెశోధిత్తు, పాద్యపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుంవుద్ధరణియాలెతిరుమంజనత్తై యెడుత్తుతిరువడిగళ్ విళక్కియరుళ వేణుమెన్ఱువిణ్ణప్పంశెయ్దు ముకాల్ ముకాల్ తిరుప్పడికత్తిలెవూత్తిన్ద్ధరణినైశుద్ధజలత్తిలెశోధిత్తు, మీళవుంఅర్ఘ్యపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుండుద్ధరణియాలెతిరుమఞ్జనత్తై యెడుత్తుతిరుక్కైకళ్ విళక్కిఅరుళవేణుమెన్ఱువిణ్ణప్పంశెయ్దు ముకాల్ ముక్కాల్ తిరుప్పడికత్తిలె శేర్త్తుఉద్ధరణినైశుద్ధజలత్తిలెశోధిత్తు, ఆచమనపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుంవుద్ధరణియాలెతిరుమంజనత్తై యెడుత్తు ఆచమనం కండరుళవేణుమెన్ఱువిణ్ణప్పంశెయ్దు ముక్కాల్ ముకాల్ తిరుప్పడికత్తిలెశేర్త్తువుద్ధరణినైశుద్ధజలత్తిలెశోధిత్తు, తిరువొత్తువాడై వోరుత్తైయాలె

మాదాయ పాదయోఃకించిద్దత్వామనసా పాదౌప్రక్షాళయిత్వాప్రతిగ్రహపా త్రేక్షిపేత్ వస్త్రేణసమ్మృజ్య గంధపుష్పాణిదత్వా ఆచమనీయ పాత్రాదా చమనీయ మాదాయ భగవద్దక్షిణహస్త కించిత్ప్రదాయ ఆచమనీయం ప్రతి గ్రహపాత్రే ఆచమనాయదాపయేత్ తతో గంధ పుష్ప ధూప దీపా చమన ముఖవాసతాంబూలాది నివేదనంకృత్వా ప్రణమ్య ఆత్మానమాత్మీయంచసర్వం భగవన్నిత్య కింకరత్వాయ స్వీకురు ఇతి భగవతే తతో భగవతః స్నానార్థ మాసనమానీయ గంధాదిభిరభ్యర్చ్య ప్రణమ్యానుజ్ఞాప్య పాదుకే ప్రదాయ తత్రోపవిష్టే మాల్య భూషణ వస్త్రాణ్యపదీయ విష్వక్సేనాయదత్వా స్నాన శాటికాంప్రదాయ పాద్యమాచమనం దంతకాష్ఠజిహ్వానిర్లేఖన గండూషముఖ ప్రక్షాళనాదర్శాలోకన హస్తప్రక్షాళన ముఖవాస తాంబూల తైలాభ్యంగో ద్వర్తామలకతోయకం కతస్లోతదేహశోధన శాటికా ప్రదాన హరిద్రా లేపన

తిరుక్కైంగళుక్కుం తిరుప్పవళత్తుక్కుం శాత్తి అరుళ వేణుంతలైమారితిరువడి గళుక్కు తిరువొత్తునాడైశాత్తి అరుళవేణుమెన్ఱు విణ్ణప్పంశెయ్‌దు.

తిరుత్తుళాయ్ కొణ్డుంపై తిరువడిగళిలె సమర్పిత్తు శ్రీమతేనమః తిరుమణ్ కాప్పుశాత్తి అరుళవేణుం శ్రీచూర్ణ కాప్పుశాత్తి అరుళవేణుం తిరుయజ్ఞోప వీ తంశాత్తి అరుళవేణుం శాత్తుపడిశాత్తియరుళవేణుంఎన్ఱుగంధద్వారాం (పూ షుంశాంతుమ్) ఇత్యాద్యను సంధానత్తుడనే శాత్తుపడిశాత్తి తిరుప్పటిధామ ముంశాత్తి అరుళవేణుం (స్ఫురత్కిరీటాంగదహార కంఠికా) (స్వోచితవివిధ) (మంగుల్ తోయ్‌శెన్ని) (శూట్టునన్ మాలైకళ్) ఇత్యాద్యను సంధానత్తుడనేకి రీటాది నూపురాంతమానది వ్యాభరణంగళైయుంశంఖచక్రాద్యాయుధంగళై యుంశాత్తి అరుళవేణుంతిరుమాలైశాత్తి అరుళవేణుంతిరుకణ్ణాడికండరుళవేణు మెన్ఱుతిరుత్తుళాయ్‌కొణ్డుందాలేకండరుళపణ్ణి (పరివదిలీశనైప్పాడి) ఇత్యాద్యను సంధానత్తుడనే ధూపం కండరుళపణ్ణి (వైయంత కళియాయ్) (అన్బేతకళి యాయ్) (తిరుకణ్డేన్) (వడికోలత్తాళ్ నెడుంగణ్) ఇత్యాద్యనుసంధా నత్తుడనే దీపం కండరుళవేణుం గంధపుష్ప ధూపదీప నృత్తగీత వాద్యఛత్రచా మర తాల వృంతాది సర్వోపచారంగళైయుం కండరుళవేణుమెన్ఱు విణ్ణప్పంశె య్‌దు (తిరుప్పల్లాండు) (తిరుప్పావై) విణ్ణప్పం శెయ్‌దు.

దేహప్రక్షాళన వస్త్రోత్తరీయ యజ్ఞోపవీత ప్రదాన పాద్యాచమన పవిత్రా ర్ఘ్య ప్రదాన గంధపుష్ప ధూపదీపాచమన నృత్తగీత వాద్యాది సర్వమంగళయు క్తాభిషేక ప్రదాన నీరాజనాచమన దేహశోధనప్లోత వస్త్రోత్తరీయ యజ్ఞోప వీతాచమనాని దత్వా తతోలంకారాసనమభ్యర్చ్య ప్రణమ్యానుజ్ఞాప్య పాదు కే ప్రదాయ తత్రోపవిష్టే పూర్వవత్ స్నానీయ మర్ఘ్యాం అర్ఘ్యపాద్యాచ మనీయానిమంత్రేణ కల్పయిత్వా అర్ఘ్య పాద్యాచమనీయాని దత్వా సమస్త పరివారాణాం స్నానవస్త్రాది భూషణాంతం దత్వా గంధాదీన్ దేవానంత రం దానాలంకార అంజనోర్ధ్వపుండ్రాదర్శ ధూపదీపాచమన ధ్వజఛత్రచా మరవాహన శంఖచిహ్నా కాహళ భేర్యాది సకల నృత్త గీత వాద్యాదిభిరభ్య ర్చ్య మూలమంత్రేణ పుష్పంప్రదాయ ప్రత్యక్షరం పుష్పం ప్రదాయ ద్వాద శాక్షరేణ విష్ణుగాయత్ర్యా పంచోపనిషద్భిః పురుషసూక్తైః అన్యైశ్చ భగవ

మీళవుం పంచపాత్రంగళైయుం శోధిత్తు తిరుత్తుళాయ్కొళుందై తిరువ డిగళిలె సమర్పిత్తు శ్రీమతేనమః తిరువడిగళ్ నిలై శాత్తి అరుళవేణుంభోజ్యాసన త్తుక్కెళుందరుళవేణుమెన్రువిణ్ణప్పం శెయ్దుపాద్యపాత్రత్తిల్ నిన్రుండుద్ధరణియా లెతిరుమంజనత్తై యెడుత్తు శ్రీమతేనమః తిరువడిగళ్ విళక్క అరుళవేణుమెన్రు విణ్ణప్పంశెయ్దుముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుప్పడిక్కత్తిలే శేర్త్తువుద్ధరణియై శుద్ధజల త్తిలెశోధిత్తు,అర్ఘ్యపాత్రత్తిల్ నిన్రుంవుద్ధరణియాలేతిరుమంజనత్తై యెడుత్తుతిరు క్కైగళ్ విళక్క అరుళవేణుమెన్రు విణ్ణప్పంశెయ్దు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరు ప్పడిక్కత్తిలె శేర్త్తు వుద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలెశోధిత్తు, ఆచమనపాత్రత్తిల్ నిన్రుం వుద్ధరణియాలెతిరుమంజనత్తైయెడుత్తు ఆచమనం కండరుళవేణుమెన్రు విణ్ణప్పం శెయ్దుముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుప్పడిక్కత్తిలే శేర్త్తు వుద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలె శోధిత్తు, తిరువొత్తువాడైయై మడిత్తలైయాలేతిరుక్కైగళుక్కుంతిరుప్పవళత్తుక్కుం శాత్తితలై మారితిరువడిగళుక్కుం తిరువొత్తువాడై శాత్తి.

తిరుమున్బే స్థలశుద్ధిపణ్ణి తిరుప్పోనగం సమర్పిత్తు అర్ఘ్యపాత్రత్తిల్ ని న్రుం వుద్ధరణియాలే తీర్థత్తై యెడుత్తు తిరుప్పోనగత్తై ఉత్తరవాక్యత్తాలె ప్రోక్షి త్తు పరిషేచనంపణ్ణి ఆపోశనం సమర్పిత్తు ద్వయత్తాలే అభిమంత్రిత్తు ఇరణ్డు

న్మంత్రైః భక్తి శ్వేతపుష్పం ప్రదాయ దేవ్యాది దివ్యపరిషదాం తంతత్తన్మం
త్రైః పుష్పం దత్వా ప్రణమ్య ప్రతిదిశం ప్రణామ పూర్వకం భగవతే పుష్పాం
జలిం దత్వా పురతః ప్రణమ్య శ్రుతిసుఖైః స్తోత్రైః స్తుత్వా ఆత్మానం నిత్య
కింకరతయా నివేద్య తద్ధైవ ధ్యాత్వా యథాశక్తి మూలమంత్రంజపిత్వా సర్వ
భోగపూరణీంమాత్రాం దత్వా ముఖవాస తాంబూలం ప్రదాయార్ఘ్యంద
త్వా భోజ్యాసన మభ్యర్చ్య ప్రణమ్యానుజ్ఞాప్య పాదుకే ప్రదాయ తత్రోప
విష్టేపాద్యాచమనీయార్హణాని దత్వా గుళమాక్షికం సర్పి దధిక్షీరంచేతి
పాత్రేనిక్షిప్య విశోధ్య అర్ఘ్యజలేన సంప్రోక్ష్య మధుపర్కం అవనతశిరాహ
షోత్ఫుల్లనయనో హృష్టమనాభూత్వా ప్రదాయాచమనీయం దద్యాత్ య
త్కించిద్ద్రవ్యం భగవతేదీయతే తత్సర్వం శోషణాదిభిర్విశోధ్య అర్ఘ్య జలేన
సంప్రోక్ష్య దద్యాత్ తతశ్చగాం స్వర్ణ రత్నాదికంచ యథాశక్తి దద్యాత్

కూఱాగ భావిత్తు ఆదిల్ వారుభాగం ఏంబెరుమాన్‌గళుక్కుం మత్తారుభా
గం పిరాట్టిమార్‌గళుక్కు మాగ భావిత్తు అర్ఘ్యపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుం వుద్ధరణి
యాలే తీర్థత్తై యెడుత్తు యెడదుక్కైయ్యాలె వైత్తు కొండు తిరుప్పోనగత్తై ఆచా
ర్యన్ ఆమలక ప్రమాణం ఏంబెరుమాన్ వలదుతిరుక్కైయ్యాలే సమర్పిక్కవ
దాగవుంకండరుళుగిర దాగవుంభావిత్తుఉద్ధరణియైశుద్ధజలత్తిలేశోధిత్తు, పానీయ
పాత్రత్తిల్ నిన్ఱుం తిరుమంజనత్తై యెడుత్తు పానీయం కండరుళప్పణ్ణి (నారున
రుంపాఴ్ఴిల్) (ఇస్తువన్దిత్తైయుం) (పచ్చైమామలైపోల్) (మిక్కాన్నై మఱై
యాయ్) (అఢియేన్ మేవి) (అన్నసూక్తం) (మధుసూక్తం) (యాప్రీతివిదు
రాగ్నితో) (బిభ్రత్ వేణుం) ఇత్యాద్యను సంధానత్తుడనే తిరుప్పోనగం కండ
రుళపణ్ణి పానియ్యం కండరుళపణ్ణి పిరాట్టిమార్ గళుక్కుం యథాభాగమా
గకండరుళపణ్ణి పానీయం కండరుళపణ్ణి ఉద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలె శోధిత్తు, అ
ర్ఘ్యపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుం ఉద్ధరణియాలె తీర్థత్తైయెడుత్తు శ్రీమతేనమః తిరుప్పవ
ళంమాత్తియరుళ వేణుంతిరుక్కైగళుంవిళక్కియరుళ వేణుమెన్ఱువిణ్ణప్పం శెయ్దు
ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుప్పడికత్తిలె శేర్త్తుఉద్ధరణియైశుద్ధజలత్తిలెశోధిత్తు, పా
ద్యపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుండుద్ధరణియాలేతీర్థత్తైయెడుత్తుతిరువడిగళ్ విళక్కియరుళ వే
ణుమెన్ఱువిణ్ణప్పం శెయ్దు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుప్పడికత్తిలేవార్త్తి ఉద్ధరణి

తతస్సంస్కృతాన్నమాజ్యాఢ్యం దధిక్షీరమధూనిచ ఫలమూల వ్యంజనాని మో
దకాంశ్చాన్యాని లోకే ప్రియతమాని ఆత్మనశ్చేష్టాని శాస్త్రావిరుద్ధాని సంపా
ద్యశోషణాదిభి ర్విశోధ్య అర్ఘ్యజలేన సంప్రోక్ష్య అస్త్రమంత్రేణ రక్షాం కృ
త్వా సురభిముద్రాం ప్రదర్శ్య ప్రణవపూర్వకం హవిర్నివేదయేత్ — అతిప్రభూ
తమతిసమగ్రమితి ప్రియమత్యంత భక్తికృతమిదం స్వీకురుర్వితి ప్రణామ పూ
ర్వకం అత్యంతసాధ్వ సవినయావనతో భూత్వా నివేదయేత్ — తతశ్చానుపా
నతప్రవణే ప్రదాయ హస్తప్రక్షాళనాచమన హస్తసమ్మార్జన ముఖవాసతాం
బూలాదీని దత్వా ప్రణమ్య పునర్మంత్రాసనం కూర్చేన మార్జయిత్వా భ్యా
ర్చ్యానుజ్ఞాప్య పాదుకే ప్రదాయ తత్రోపవిష్టే మాల్యాదికమపోహ్య విష్వక్సే
నాయదత్వా పాద్యాచమన గంధపుష్పధూపదీపాచమనాపూప ఫలానిదత్వా

యైశుద్ధజలత్తిలేశోధిత్తు, మీళవుం అర్ఘ్యపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుం తీర్థత్తై యెడుత్తుత్తిరు
క్కైగళ్ విళక్కియరుళవేణుమెన్ఱు విణ్ణప్పం శెయ్దు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరు
ప్పడిక్కత్తిలేవార్త్తి ఉద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలే శోధిత్తు, ఆచమనపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుం
ఉద్ధరణియాలే తీర్థత్తై యెడుత్తు ఆచమనం కండరుళ వేణుమెన్ఱు విణ్ణప్పం శెయ్దు
ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుప్పడిక్కత్తిలేవార్త్తి ఉద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలేశోధిత్తు,
తిరువాత్తువాడైయొరుతలైయాలే తిరుక్కైగళుక్కుం తిరుప్పవళత్తుక్కుం శాత్తి
యరుళవేణుం తలైమారి తిరువడిగళుక్కు తిరువాత్తువాడై శాత్తి యరుళవేణు
మెన్ఱు విణ్ణప్పం శెయ్దు.

శ్రీమతే విష్వక్సేనాయనమః అనంతాయ నాగరాజాయనమః వైనతే
యాయపక్షిరాజాయనమః సుదర్శనాయ హేతిరాజాయనమః పాంచజన్యా
యశంఖాధిపతయేనమః తిరుప్పోనగంయథా భాగమాగ కండరుళవేణుమెన్ఱు
విణ్ణప్పం శెయ్దు పానీయం కండరుళప్పణ్ణి తిరువాత్తువాడైశాత్తి.

శ్రీమతే పరాంకుశ పరకాలాదిభ్యోనమః తిరుప్పోనగంయథా భాగ
మాగకండరుళప్పణ్ణి పానీయం కండరుళప్పణ్ణి.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః ఎన్ఱు శ్రీఉడయవరుక్కు తిరుప్పోనగకం
డరుళప్పణ్ణి పిరగు ఆచార్యనుక్కుం కండరుళప్పణ్ణి.

మీళవుం పంచపాత్రంగళై శోధిత్తు తీర్థంపూరిత్తు అభిమంత్రిత్తు శేషి
త్తు తిరుత్తుళాయ్ తిరువడిగళిలే సమర్పిత్తు శ్రీమతేనమః తిరువడిగళ్ నిలైశాత్తి
యరుళ వేణుం మంత్రాసనత్తుక్కు ఎళుందరుళ వేణుమెన్ఱు విణ్ణప్పం శెయ్దు

ఆచమన ముఖవాస తాంబూలనృత్తగీతవాద్యాదిభిరభ్యర్చ్య దండవత్ప్రణమ్య
పర్యంకాసనమభ్యర్చ్య అనుజ్ఞాప్యపాదుకే ప్రదాయతత్రోపవిష్టేపాద్యాచమ
నే దత్వామాల్యభూషణవస్త్రాణ్యుపనీయవిష్వక్సేనాయదత్వాగంధపుష్పముఖ
వాసతాంబూలాదిభిరభ్యర్చ్య శ్రుతిసుఖైస్తోత్రైరభిష్టూయస్వ నియామ్యస్వరూ
పస్థితిస్వశేషతైకరసేనఅనేనాత్మనాస్వకీయైశ్చ దేహేంద్రియాంతఃకరణైఃస్వకీ
యైఃకల్యాణ తమద్రవ్యమయాఃకాపచారిక సాంస్పర్శికాభ్యవహారికాది సమస్త
భోగానతిసమగ్రానతిప్రియతమానత్యంతభక్తికృతానఖిలపరిజన పరిచ్ఛదాన్వి
తాయ స్వస్మైప్రీతయే స్వయమేవప్రతిపాదితానిత్యనుసంధాయభగవంత మను
జ్ఞాప్య భగవన్నివేదితంహవిశ్శేషంవిష్వక్సేనాయకించిదుద్ధృత్య నిధాయాన్యత్స
ర్వంస్వాచార్య ప్రముఖేభ్యోవైష్ణవేభ్యోదత్వా భగవద్యాగామ శిష్టైఃజలాది

అర్ఘ్యపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుం ఉద్ధరణియాలే తీర్థత్తై యెడుత్తు అర్ఘ్యాం కండరుళ
వేణుం ఎన్ఱు విణ్ణప్పం శెయ్దు ముకాఴ్ ముకాఴ్ తిరుపడికత్తిలే శేర్త్తు
ఉద్ధరణిన్నై శుద్ధజలత్తిలే శోధిత్తు, పాద్యపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుం వుద్ధరణియాలే
తీర్థత్తైయెడుత్తు పాద్యం కండరుళవేణుమెన్ఱు విణ్ణప్పంశెయ్దు ముకాఴ్
ముకాఴ్ తిరుప్పడికత్తిలే శేర్త్తు వుద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలే శోధిత్తు,అర్ఘ్య
పాత్రత్తిల్నిన్ఱుం వుద్ధరణియాలే తీర్థత్తైయెడుత్తు తిరుక్కైగళ్విళక్క అరుళ
వేణుమెన్ఱు విణ్ణప్పంశెయ్దు ముకాఴ్ ముకాఴ్ తిరుపడికత్తిలేశేర్త్తువుద్ధ
రణియై శుద్ధజలత్తిలె శోధిత్తు, ఆచమన పాత్రత్తిల్నిన్ఱుంవుద్ధరణియాలేతీర్థత్తై
యెడుత్తు ఆచమనం కండరుళ వేణుమెన్ఱు విణ్ణప్పం శెయ్దు ముకాఴ్ ము
కాఴ్ తిరుపడికత్తిలే శేర్త్తు ఉద్ధరణిన్నై శుద్ధజలత్తిలె శోధిత్తు, తిరువాత్తి
వాడైశాత్తి శురుళముతుశోధిత్తు (ఘనసారమేరగిర) శ్లోకాను సంధానత్తుడనే
శురుళముతుకండరుళప్పణ్ణి అర్ఘ్యపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుం తీర్థత్తై యెడుత్తుతిరుప్పవ
ళంమాత్తి తిరుక్కైగళ్విళక్క అరుళవేణుమెన్ఱు ముకాఴ్ముకాఴ్ తిరుపడి
కత్తిలేశేర్త్తు ఉద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలేశోధిత్తు, ఆచమనపాత్రత్తిల్నిన్ఱుం తీర్థత్తై
యెడుత్తు ఆచమనం కండరుళప్పణ్ణి తిరుప్పడికత్తిలేశేర్త్తు తిరువాత్తువాడైశాత్తి

కర్పూరనీరాంజనం (లక్ష్మీచరణలాక్షాంకే) ఇత్యాదిశ్లోకానుసంధాన
త్తుడనే తిరుప్పావై ముదలాన ప్రబంధంశాత్తితిరువడిగళిలే తిరుత్తుళాయ్కొణ్డుం
పై సమర్పిత్తు తిరువడిగళ్నిలైశాత్తి అరుళవేణుం పర్యంకాసనత్తు కెళుంద

ప్రవైన్యైః విష్వక్సేనమభ్యర్చ్య పూర్వోద్ధృతం హవిశ్చదత్వా తదర్చనంచ పరిసమాప్య భగవంతమష్టాంగేన ప్రణామేనప్రణమ్య శరణముపగచ్ఛేత్ "మనోబుద్ధ్యభిమానేనసహన్యస్యధరాతలె" "కూర్మవచ్చతురః పాదాఙ్ శిర స్తత్రైవ పంచమం" "ప్రదక్షిణసమేతేన హ్యేవం రూపేణసర్వదా" అష్టాంగ రూపేణ నమస్కృత్వా హ్యుపవిశ్యాగ్రతోగురోః ఇత్యష్టాంగప్రణామశ్శరణాగతిప్రకారశ్చ పూర్వోక్తః తతోర్ఘ్య జలమాదాయ భగవంత మనుజ్ఞాప్య పూజాంసమాపయేత్ ఇతిశ్రీభగవద్రామానుజవిరచితారాధనక్రమస్సమాప్తః.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః,

రుళవేణుమెన్రు విణ్ణప్పంశెయ్దు పాద్యపాత్రత్తిల్ నిన్రుం వుద్ధరణియాలే తీర్థత్తైయెడుత్తు శ్రీమతేనమఃతిరువడిగళ్ విళక్కి- అరుళవేణుమెన్రు విణ్ణప్పంశెయ్దు ముకాల్ ముకాల్ తిరుపడికత్తిలేశేర్త్తు వుద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలె శోధిత్తు, అర్ఘ్యపాత్రత్తిల్ నిన్రుం వుద్ధరణియాలెతీర్థత్తైయెడుత్తు తిరుక్కైగళ్ విళక్కి- అరుళవేణుమెన్రువిణ్ణప్పంశెయ్దుముకాల్ముకాల్ తిరుపడికత్తిలెశేర్త్తు వుద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలెశోధిత్తు, ఆచమనపాత్రత్తిల్నిన్రుం వుద్ధరణియాలె తీర్థత్తైయెడుత్తుఆచమనంకండరుళవేణుమెన్రువిణ్ణప్పంశెయ్దు ముకాల్ ముకాల్తిరుపడికత్తిలెశేర్త్తువుద్ధరణియైశుద్ధజలత్తిలెశోధిత్తు, తిరువాత్తువాడైశాత్తిశురుళముతుతిరుత్తికండరుళప్పణ్ణితిరుప్పవళంమాత్తితిరుక్కైగళ్ విళక్కి-ఆచమనంకండరుళపణ్ణి తిరువాత్తువాడైశాత్తి తిరువడిగళిలెతిరుత్తుళాయ్కొళుంన్దై ఆచార్యర్ తిరుక్కైగళాలె సర్వోపచారంగళైయుం కండరుళ వేణుమెన్రు విణ్ణప్పంశెయ్దు (ఉపచారాపదేశేన) ఎన్గిరశ్లోకానుసంధానత్తుడనే దండంసమర్పిత్తు అపరాధక్షామణం పణ్ణికొండు (పన్నగాధీశ పర్యంకే రమాహస్తోపధానకే) ఎన్గిరశ్లోకంగళైయుం (అరవత్తమళియనోడుం) (ఉరకలురకలె) న్గిరపాశురంగళైయుం అనుసంధిత్తు కోయిలాళ్వార్ తిరుకాప్పశేర్త్తు తిరుమంజనత్తాళియై పానీయార్థమాగ సన్నిధియిలెస్థాపిత్తు (జితంతే) ఎన్రుస్తోత్రానుసంధానత్తుడనే దండం సమర్పిత్తు అపరాధక్షామణం పణ్ణికొళ్ళవుం.

జీయ్యర్ తిరువడిగళేశరణం.

శ్రీశ్రీనివాస మహాగురవేనమః.

బ్రహ్మాండపురాణే ఉత్తరభాగే అశీతితమేధ్యాయే తామ్రపర్ణీ మాహాత్మ్యే "విష్ణోరంశాంశ సంభూతో వేద వేదాంతతత్వవిత్ స్తోత్రం వేదమయం కర్తుంతత్ర ద్రామిడ భాషయా జనిష్యతి సతాంశ్రేష్ఠో లోకానాం హితకామ్యయా" చేతనోజ్జీవ నార్థము శ్రీవిష్ణుయం శాంశసంభూతులై వేద వేదాంత తత్వ విధులగు మహాత్ములు ద్రావిడభాషయందు వేదమయములగు స్తోత్రములరచి యింతురని బ్రహ్మాండపురాణోత్తర భాగమున తామ్రపర్ణిమహాత్మ్యమునందు జెప్పంబడియె.

వశిష్ఠః—"ఏవమభ్యర్చ్య దేవేశం పుష్పమాలాం సమర్ప్యచదివ్యైః నీరాంజనం కృత్వా స్తుత్వాస్తుతి భిరేవచ" "మంగళా శాసనం కృత్వాకర్మశేషంస మాపయేత్ హరేర్ నైవేద్యశేషేణ పంచయజ్ఞాన్ సమాపయేత్" ఏవం క్రమశక్త్యేన వాధూల దాశరధి దేశికైస్సంగ్రహీత శ్లోకత్రయరీతిర్ద్రష్టవ్యా. ఇట్లు దేవదేవుని యర్చించి పుష్పమాలసమర్పించి నీరాంజనముచేసినుతించి మంగళాశాసనముచేసికర్మశేషము సమాప్తిచేయుదగు. శ్రీహరికినివేదించిన శేషముచే పంచయజ్ఞములు చేయవలయుననివశిష్ట వచనము—ఇట్లుభగవదారాధనక్రమముసమాప్తము.

—పఞ్చమహాయజ్ఞవిధానము—

యోగయాజ్ఞవల్క్యః "ఏవం సంపూజ్యదేవేశం క్షణం ధ్యాత్వానీరాజనం పంచమేతు తథాభాగే సంవిభాగోయథార్హతః । పితృదేవమనుష్యాణాం కీటానాంచోపదృశ్యతే" అశ్వమేధికే "పంచయజ్ఞాన్ పరిత్యజ్యయోభుంక్తేహిద్విజాధమః, సభవేద్వైవరాహశ్చస్వానయోనిషుజాయతే" ఇట్లుదేవదేవుని పూజించి క్షణముధ్యానించి నీరాంజనముచేసి యథార్హముగానైదువిధములుగా భాగించి పితృదేవమనుష్య కీటాదులకొసంగవలయు. పంచయజ్ఞముల పరిత్యజించి భుజించిన ద్విజాధముడు వరాహశ్వా నయోనులయందు జనించునని అశ్వమేధమందు జెప్పంబడియె.

—వైశ్వదేవం—

"వైశ్వదేవాకృతంపాపంభిక్షురేకోవ్యపోహితి నభిక్షుణాకృతంపాపం

వైశ్వదేవో వ్యపోహతి" తతః వైశ్వదేవానుష్ఠానాపేక్షయాయ తైర్భిక్షా దానమ ధికం వైశ్వదేవాకరణమపి నప్రత్యవాయాపాదకమితిగమ్యతే.

—శ్రీపాదతీర్థస్వీకారము—

మహాభారతే—"వైష్ణవానాంతు యోమర్త్యః పిబేత్ పాదోదకంస దా, క్షయరోగాదికుష్టంతో సద్యోనశ్యతిభారత" ఓభారతా! మనుష్యుడుభాగ వతశ్రీపాద తీర్థము సదాపానముచేసె నేని కుష్ఠక్షయాది రోగములు తత్క్షణమే నశించునని భారతమునందు చెప్పబడియె. పరాశరః—"తిస్రఃకోట్యర్ధకోటిచ తీర్థానిభువనత్రయె వైష్ణవాంఘ్రిజలాత్పుణ్యాత్ కోటిభాగేననోసమః" "ఏత త్సమస్తపాపానాం ప్రాయశ్చిత్తగ్ంమనీషిభిః నిర్ణీతం భగవత్ భక్తపాదోదక నిషేవణం" భువనత్రయములందుగల మూడున్నరకోటి తీర్థములు పావనమగు భాగవత శ్రీపాదతీర్థపుకోటి భాగముతో సమముకాదనియు యీసకలపాప ప్రాయశ్చిత్తముగా బుద్ధిమంతుడు భాగవత శ్రీపాదతీర్థనిషేవణముచేయవల యునని పరాశరులచే జెప్పంబడియె—"తత్పాదాంబ తులంతీర్థంతదుచ్ఛిష్టం సుపావనం" భాగవత శ్రీపాదతీర్థమునకు సమానములేదు వారియుచ్ఛిష్టముమి గుల పావనము. విష్వక్సేన సంహితాయాం—"మండలం పురతః కృత్వాత దూర్ధ్వేత్వాసనం న్యసేత్ తస్యోపరిన్యసేత్పాత్రం తస్య పుష్పైసమర్చయేత్" "ఆగతం వైష్ణవం సాక్షాద్విష్ణుమిత్యేవచింతయేత్" "ప్రణిపత్యయథాన్యా యం ప్రార్థయేచ్ఛ్రీపదద్వయం। తత్కృపాదత్తచరణౌమూర్ధ్ని ఫాలేదృశో హృది" "విన్యసేదాత్రి పూర్వంతుక్షాళయేత్ గంధవారిణా ప్రథమందక్షిణం పాదం తతోవామంయథావిధి" "ధౌతవస్త్రేణ సంశోధ్యపూర్వవత్ స్వా గతేన్యసేత్" "తాంబూలాద్యుపహారంశ్చనిధాయపురతోనమేత్। తదాజ్ఞాం పురతస్కృత్య శ్రీయాతీర్థంపిబేత్సుధీః"—తనకెదురస్థలముమండలాకారముగాచే సితదుపరి యాసనము నేర్పరచిదానిపై పాత్రమునుంచి పుష్పములతో పూజించి వేంచేసిన వైష్ణవుని సాక్షాద్విష్ణువుగా బావించి యథా విధిగా దండము సమ ర్పించి మంగళకరమగు వారిపాద ద్వయముల ప్రార్థించి వారుకృపచేనొసగిన పాదముల శిరస్సున ఫాలమున నేత్రముల హృదయమున ధరించి పీఠముపై నుంచి సుగంధ జలముచే మొదట కుడి పాదమును పిదపనెడమ పాదమును

యథావిధిగా శోధించి ధౌత వస్త్రముచె తుడిచి పూర్వమువలె స్వాంగము లధరించి తాంబూలాద్యుప హారముల నెదుట నుంచి దండముసమర్పించి వారి యాజ్ఞచె ముమ్మారు తీర్థము పుచ్చుకొనవలయును "రుక్మేచరజతేచైవతామ్రే చైవాథమృణ్మయే । నకాంస్యేక్షాళ యేత్పాదౌ కదాచిదపి వైనరః । వస్త్రం తుద్విగుణీకృత్యపాణౌ పాణించ విన్యసేత్ । తత్రతీర్థం ప్రతిష్ఠాప్య త్రిపిబేత్ బిందువర్జనం" పాదముల రుక్మరజత తామ్రమృత్పాత్రములచె క్షాళనము చేయవలయుగాని కాంస్యపాత్రములచే నొకా నొకప్పుడును శోధించతగదు. వస్త్రము ద్విగుణముగా మడిచి యందు పాత్రమునుంచి తీర్థమును ప్రతిష్టించి స్వీకరించవలయు.

—భోజనవిధిః.—

వసిష్ఠః—ప్రక్షాళ్య పాదావాచమ్య । శుచిర్మౌనీసమాహితః బంధుభిః పుత్రభృత్యాద్యైస్స్వయంభుంజీతసాదరః । ఉపవిశ్యాసనేరమ్యే ప్రాగ్వా ప్రత్యఙ్ముఖోపివా" పాదముల శోధించి యాచమనముచేసి శుచియై మౌనియై సమాహితుడై బంధుపుత్ర భృత్యాదులతో కూడా తూర్పుముఖముగానైనప శ్చిమముఖముగానైన కూర్చుండి యాదరముతో భుజింపవలయు.

మనుః—"ఆయుష్యః ప్రాఙ్ముఖో భుంక్తే । యశస్యదక్షిణా ముఖః శ్రియం ప్రత్యఙ్ముఖోభుంక్తే ।మృతంభుక్తిహ్యుదఙ్ముఖః" "పాదాగ్రేణభువం స్పృష్ట్వా । పాత్రం సవ్యేన పాణినా । మండలం చతురశ్రంచ విన్యసేత్ భోజనం శుభం" "స్వర్ణం వారజతంవాపిపర్ణంవాకాంస్యమేవవా। చతుష్షష్టిపలంచైవ । కాంస్యమ్ముఖ్యప్రమాణతఃతదర్ధేనాపి కర్తవ్యంతతోహీనంతు వర్జయేత్ "తూర్పుముఖముగాభుజించెనేని ఆయుర్వృద్ధి దక్షిణముఖముగాయశోవృద్ధి పడమటి ముఖముగా ఐశ్వర్యవృద్ధి యుత్తరముఖముగా మృత్యువుకలుగును. చతురశ్రముగా మండలము నేర్పరచియందుంచు భోజనము శుభమగును. స్వర్ణ రజతపాత్రముననైననుపర్ణమంచైనను యరువదినాలుగుపలములు లేక తదర్థపు యెత్తుగల కాంస్యపాత్ర మంచైననుభుజించదగు నంతకుతక్కువ యెత్తుగలది త్యాజ్యము.

"విష్ణుప్రాతంతు భుంజీయ్యాత్ తీర్థప్రాశన పూర్వకం । సంప్రోక్ష్యపరి షచ్యాపః పీత్వాచామం సమాచరేత్ " అమృతోప స్తరణమసీ త్యపఃప్రా శ్యవిచక్షణః । ప్రాణేభ్యో జుహుయాదన్నం పశ్చాద్భుంజీతవాగ్యతః । మధ్య మానామికాఙ్గుష్ఠైః జుహుయాదాహుతిక్రమాత్ నవేష్టితశిరాశ్చాపినాసనా రూఢపాదవాన్ । నవస్త్రమేకంప్రచ్ఛాద్య నచముక్తశిఖోరుహః ॥ నప్రసారి తపాదశ్చ బహిర్జానుకరస్తథా । ననిధాయకరం భూమౌ నాఘ్ర్యారోపిత పాణినా ॥ నాశుచిర్నశయానస్తు భుంజీయాత్ నకదాచన । గ్రాస శేషంతు నాశ్నీయాత్ పీతశేషం పిబేన్నతు । శాకమూలఫలాదీని దంతచ్ఛిన్నానభక్ష యేత్ । యస్తుపాణితలేభుంక్తేయత్తుశుద్ధరసాన్వితం । ప్రసృతాంగులిభిర్యస్తు తచ్చగోమాంసవత్స్మృతం శబ్దేనాపోశనంపీత్వాశబ్దేన ఘృతపాయసేశబ్దేనా పః పయస్తత్రసురాపాన సమంస్మృతం । పానీయంపాయసంభైక్షం ఘృతం లవణమేవచ హస్తదత్తంన గృహ్ణీయాత్ తుల్యంగోమాంసభక్షణే ప్రత్యక్షల వణం చైవక్షీరంచ లవణాన్వితం నోచ్ఛిష్టేతు ఘృతం దద్యాత్ భుక్తిమన్యేన యాచయేత్ ॥ నపిబేన్నచభుంజీత ద్విజసవ్యేన పాణినాపంక్త్యుపవిష్టానాం విప్రాణాం సహభోజనే యద్యేకోపిత్యజేత్ పాత్రంశేషమన్నంనభక్షయేత్ ద్వయాధికారహీనైశ్చ శిశుభిః సహభోజనం ప్రపన్నోయః కరోత్యేవం స యాతినరకం ధృవం ద్విజ శూద్రాదిత క్రంవై । యః పిబేత్ వైష్ణవోత్తమః అవైష్ణవగృహానీతం । తక్రంయోవైష్ణవః పిబేత్ । అవైష్ణవానాన్నమిష్టంచ। భోజనేవైష్ణవస్త్యజేత్ ॥ నముఖేనపిబేత్తోయం జలం నోంజలి నాక్వచిత్ దధి హస్తేన మథితం । తీర్థవత్క్రమదేయవత్ । విద్యమానే స్వహస్తేతు । బ్రాహ్మ ణో జ్ఞానదుర్బలః తోయంపిబతి వక్త్రేణ శ్వసూత్రంపిబతేతుసహః । ఉద్ధృత్య వామ హస్తేనయస్తోయంపిబతిద్విజః సురాపానేన తత్తుల్యం ఏవమాహప్రజా పతిః పిబేత్ పాత్రాంతరేవిప్రః నాళికేర ఫలైరసం । ససురాపోభవేత్సద్యో రౌరవంనరకంవ్రజేత్.

వైష్ణవుడు తీర్థప్రాశనపూర్వకముగా భుజించవలయు జలముచేపరిషే దనము ప్రోక్షించి పితాచామనముచేయవలయు అమృతోపస్తరణమైనను జ

లముచే విచక్షణుఁడు ప్రాశనముచేయనగు అన్నము ప్రాణాహుతిచేసి పిదపభు జింపవలయు. మధ్యమానామికాంగుష్ఠములచే క్రమముగా నాహుతి చేయవల యుభోజనముచేయునపుడుతలను వేష్టనముధరింపక పీఠముపై పాదమునుంచుకొ నక నేకవస్త్రధారికాక వెంట్రుకలువిరబోసుకొనక కాళ్లుచాచుకొనకభూమి పైచెయ్యూనుకొనక చేతిచేనాఘ్రాణించక నశుచిగాక శయనించక భుజింపవ లయు. గ్రాస శేషముభుజింపరాదు పితృ శేషము త్రావరాదు కూరలు ఫలము లుమొదలగునవి దంతములతో కొఱికి తినదగదు. అరచేతిలో భుజించినను శుద్ధ రసపదార్థములప్రస్రుతమగుప్రేళ్లచేరుచిగొనిన నదిగోమాంసతుల్యముగాస్మరిం చతగినది. ఆపోశనము ఘృతము పాయసము జలము శబ్దముగలుగునట్లుత్రావి ననదిసురాపాన సమమని స్మరించతగినది.పానీయ్యము పాయసము భైక్షము ల వణముచేతితో నివ్వబడినదాన్ని పుచ్చుకొనుట గోమాంస భక్షణతో సమాన ము.భోజన మధ్యకాలములోనుప్పు క్షీరము లవణాన్వితము ఉచ్ఛిష్టము ఘృత మునివ్వకూడదు.ద్విజుడెడమహస్తముతో భుజించకూడదుత్రావకూడదు. యేక పంక్తిగాబ్రాహ్మణులతోభోజనముచేసెటప్పుడొకడు పాత్రమునుత్యజించెనేని శేషాన్నమునుభుజించకూడదు.ద్వయాధికారులుగానిశిశువులతో కూడా సహ భోజనముచేసెనేనియతడునరకగామి యగును.నోటితోగాని దోసిలితో గానిజల మునుభక్షించతగదు నోటితోజలమును భక్షించెనేని యదికుక్కమాత్రముతో సమమగును. ద్విజుడెడమచేతితో జలమునుద్రావెనేనియదిసురాపానముతోసమ మగునని ప్రజాపతిచేచెప్పబడెను. విప్రుడునాళికేరరసమును వేరుపాత్రములో గొని త్రావెనేని యదిసురాపానముతోసమమగును యతడప్పుడే నరకమును పొందును.

—భోజనానంతరము గండూషణముకరచరణప్రక్షాళనము,—

"గండూషకరణాత్పూర్వంహస్తౌ ప్రక్షాళయేత్రతి" ఇత్యాదియు "ప్ర థమంముఖశుద్ధిస్స్యాత్ హస్తశుద్ధిః తతఃపరా మాషాదిచూర్ణై ర్మృదభిర్వాఽప్ర క్షాళ్యకరయోద్వయం।ప్రక్షాళ్యజానుపాదౌచకుర్వైర్థణంతుస్వశోధయేత్॥భు క్త్వాంతేద్యష్టగండూషైర్ముఖశుద్ధిర్విధీయ్యతే।ఆచాంతోప్యశుచిస్తావత్ ద్యావత్

పాత్రమనుష్టితం ఉద్ధృతే హ్యశుచిస్తావ ద్యావక్ మండలశోధనం । రత్నాకరే భుక్తో హిపస్త్వ ధృచాంత శూద్రాదీక్ యదిపశ్యతి జ్ఞానతోజ్ఞానతో వాపి త్రైస్సార్థం భుక్తవాక్ అసౌ ॥ ఓమఙః భుక్త్వా సమ్య గదాచమ్య. ప్రాఙ్ము ఖోదఙ్ముఖోపివా । అభీష్టదేవతానాంకుర్వీతస్మరణంబుదః.

"భోజనానంతరేవిష్ణోఃఅర్పితింతులసీదళం। భక్షయేత్ త్సర్వపాపఘ్నం చాంద్రాయణశతోధికం"—భోజనానంతరము విష్ణ్వర్పితతులసీదళమునుభక్షింపవలయు నది సర్వపాపహరమై చాంద్రాయణమునకంటె యధికమగును.

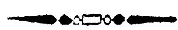
—తాంబూల చర్వణము,—

"భుక్త్వాతుసుఖమాసీనం తాంబూలేనాస్యశోధనం । సుపూగంచ సుపత్రంచ సుధయాచ సమన్వితం॥" భోజనముచేసి సుఖాసీనుడై సుపూగముసుపత్రము సుదాయుతమగు తాంబూలముచే నాస్యశోధనము చేయువలయు—

"ప్రదద్యాద్విపుల దేవభ్యస్తాంబూలన్నార్పయేద్బుధః। పర్ణమూలేభవేద్వ్యాధిఃపర్ణాగ్రేపాపసంభవః। చూర్ణపర్ణంహరత్యాయుసిరాబుద్ధి వినాశనీ"

"దేవాలయేసభాస్థానేసంధ్యయోరుభయోరపి।దుఃఖయుక్తైబహుజనే తదైర్యోత్పాదదర్శనే । పృథాచరణకాలేతు పురాణశ్రవణేతథా । తాంబూలం భక్షయేద్యస్తు విష్టాసమమిదంన్నృప"— దేవాలయంబున సభాస్థానమున నుభయసంధ్యాకాలములయందు దుఃఖకాలమున బహుజనములలో నుత్పాతదర్శనసమయమున యుద్ధకాలమున పురాణశ్రవణ సమయముననుతాంబూలముచేసెనేని యది మలముతోసమానమగును.

భగవానేవ స్వనీయామ్య ఇజ్యయా ప్రియతాం భగవాక్ వాసుదేవ ఇతి ఇజ్యాం సమాపయేత్ ఓం-కృతంచ—

—స్వాధ్యాయకాలవిధిః—

స్వాధ్యాయం కారయతి స్వాధ్యాయం సంకల్ప్య—శాండిల్యః— అష్టాంగయోగప్రీతించ కృత్వాధ్యానపనోవశిస్వాధ్యాయమపిసంకల్ప్యయథా శక్తిజపేన్మనుం స్తోత్రపాఠైశ్చ సంతోష్య శక్తశ్చేత్ జ్ఞాన విద్యయా, సచ్ఛాస్త్ర పాఠపఠనైః శాస్త్రార్థవ్యాఖ్యాపిశిక్షయా శాస్త్రార్థజాపనైర్వాపి శిష్యేశ్చాప్రమాదరాత్ వ్యాఖ్యాయాలోకనేనాపిగ్రంధనిర్మాణకర్మణా శిష్యాణాంశిక్షయావాపి స్వాధ్యాయార్థో నముచ్యతే,

—స్వాధ్యాయకాలమున చేయతగినవి.—

చతుర్థకాలము సంప్రాప్తమయినప్పుడు సకలవేదపారంగులైఆవేదార్థములనువ్యక్తముగా తెలియచేయుటకుతగినట్లుసకలవేదార్థములనుయెరిగినవారలైస్వయోగమహిమచేసాక్షాత్కృతపరాపరతత్వయాథాత్మ్యమును గలవారలైయుండుమనుపరాశరపారాశర్యశుకశౌనకాదులుచెప్పిన వేదోపబృంహణములగు స్మృతీతిహాసపురాణాదులనుశాస్త్రజన్య యోగజన్య జ్ఞానములకంటె అతిశయించినభగవత్ప్రసాదజన్యజ్ఞానముగలనమ్మాళ్వార్ మొదలగు ఆళ్వారాదులుసాయించినద్రావిడవేదతదంగోపాంగాదులనుఎంబెరుమానార్కృపాకటాక్షమును పొంది ఆళ్వార్లు అర్చావతారమున సాయించగా నాలాయిరమును వినిపరంపరగా ఉపదేశించుచువచ్చిన శ్రీమన్నాథ యామునయతివర కూరనాథులు యెంబార్ భట్టర్ నంజీయర్ నంబిళ్ల పెరియవాచ్చాంబిళ్ల వడకుత్తిరువీధిపిళ్ల పిళ్లలోకాచార్యులుఅళగియమణవాళనైనా రాచార్యులు శ్రీమణవాళమహామునులు మొదలగువారుసాయించిన నాలాయిర వ్యాఖ్యానములను తత్సారమగురహస్యగ్రంథతద్వ్యాఖ్యానములను శ్రవణ మనన జపాది అభ్యాసములు చేయవలయు.

తత్కాలకృత్యమును శ్రీవేదవ్యాసభగవానులు సాయించి యున్నారు, "ఇతిహాసపురాణాభ్యాం వేదంసముపబృంహయేత్" అనియు-దక్షులు "ఇతిహాస పురాణాభ్యాం షష్ఠంస ప్తమమభ్యసేత్" అనియు "భుక్త్వోపస్థాయచాదిత్యం పురాణాని సదాపఠేత్" ఇత్యాదులలో చెప్పబడియున్నది.

జపాదికాలములలోగుర్వాదులయందు మౌనవర్జనము సర్వత్రచెప్పబడియున్నది.

దక్షః—ఇతిహాసపురాణాభ్యాం షష్ఠంస ప్తమమభ్యసేత్ అష్టమేలోకయాత్రాంతువిచార్యయద్గ్రహీతతః । బహిస్సంధ్యాముపాసీతనదీతీరగతశ్శుచిః—

వ్యాసః—సూర్యే స్తశిఖరంప్రాప్తేపాదశౌచక్రియాన్వితః ।బహిస్సంధ్యాముపాసీత కుశపాణిసమాహితః — కరచరణ ప్రక్షాళనము చేసికొని తడివస్త్రముచే మార్జనముచేసికొని శుచివస్త్రములను ధరించుకొని సంధ్యావందనముచేయవలయు గాయత్రీజప ఉపస్థానానంతరము "సంపకోఽసిపాష్మానం మెశ్చంది సూర్యాయనమః । ఇతినమస్కృత్య పరిషిచ్య అని నమస్కరించి పరిషిచ్చముచేసి ప్రదక్షిణముగాపశ్చిమముఖముగా కూర్చుండి జపము చేయవలయును.షడంగన్యాసానంతరము ధ్యానము.

బోధాయనః—"జపను ధ్యేగురుర్వాపి వైష్ణవో యస్సమాగతః । సంభాషణాది పూజాంతు తస్యకృత్వానుమాన్యచ । అనుజ్ఞాప్య తతఃకుర్యాజ్జపశేషంసమాహితః । సర్వస్యప్రభవోయస్మాద్విష్ణుపాదాశ్రయా నరాః ॥ తన్మూలతః క్రియాస్సర్వా స్సఫలాస్తుభవంతిహి॥ అనిచెప్పంబడియున్నది.

మౌనముతో మంత్రార్థ చింతనాదులు చేయునపుడుగలనియమములను అచ్చటచ్చట చూచిగ్రహించవలయు.

శిష్య గురు సబ్రహ్మచారి శ్రేయోర్థులు వీతరాగులు మొదలగు వారితో వాదము బోధయంత పరస్పరమని చెప్పిన సంవాదము తత్వనిర్ణయఫలవిశేషాదులను కలుగజేయునవిగాన ఇతిహాస పురాణములవలె స్వాధ్యాయకాలమందు ప్రవర్తనీయములు.

పూర్వయామములోఅభిగమనకాలమందు"జపేదధ్యాసయే చ్ఛిష్యాన్ ధారయేచ్చ విచారయేత్" అనియు

శ్రీసాత్వతే॥ సమాచమ్య పునర్యాయాత్ ప్రయతోభగవద్గృహం॥ అని ఆరంభించి అష్టాంగేన నమస్కృత్య హ్యుపవిశ్యాగ్రతోహరేః । ఆగమాధ్యయనంకుర్యాత్తద్వ్యాఖ్యార్థవిచారణం॥అనియు భగవత్ప్రీణనమునుస్వచిత్తరంజనమును కలుగజేయు ఇతిహాసపురాణ స్తోత్రఉభయవేదాంతవ్యాపకమంత్రాదులను శ్రవణ మనన ప్రవచన జపాదులు వాదసంవాదులును యోగజ్ఞానప్రదీపమునకు నూనెవలె ప్రకాశకరమైయున్నది.

శౌనకః— "నిశాయాం ప్రథమేయామే జప హోమార్చనాదికం। స్వాధ్యాయోభోజనంప్రోక్తంవర్జయేత్తుమహానిశి" అథపూర్వవత్ భగవంతమభిగమ్యస్తోత్రై ర్హృత్వా మూలమంత్రాదికంజపేత్.

రాత్రి ప్రథమ యామములో జప హోమములుచేసి ఇతిహాస పురాణాది కాలక్షేప మైన తదనంతరముభగవత్సన్నిధికిపోయి మూలమంత్రమునుజపించిస్తోత్రార్చ తిరువారాధన సమర్పించి బలి సాయించి భుజించి పాణాగ్ని

"పారుష్య మనృతంచైవ పైశున్యంచైవ సర్వశః। అసంబద్ధప్రలాపశ్చ వాఙ్మయం స్యాచ్చతుర్విధం॥ ఇత్యాదులలోచెప్పియుండెడుపరుషవాక్య అనృతవాక్య వాచక పాపకృత్యములను వర్జించిశమాద్యుపయుక్త శబ్దపరిశీలనము చేయడమే స్వాధ్యాయసారము-

సాయంకాలమందు సంధ్యోపాసనము సాయం హోమము యథాశక్తిచేసి భగవదభిగమనము హవిర్నివేదనము భోజనము భోజన కాలమందు ప్రాణాగ్ని హోత్ర మంత్ర జపమునకు పిమ్మట స్వాధ్యాయ యోగములు చేయుటక్రమము.

ఇచ్చట ప్రమాణములు "ఉభేసంధ్యే భగవానభిగంతవ్యః నానివేద్యహరేఃకించి త్సమశ్నీయాత్తు పావనం" అనిచెప్పియున్నది.

కృష్ణమంత్రకల్పే - "జపేన్నసంధ్యా కాలేషుప్రదోషే వ్యశుభేషుచ"॥ అనిచెప్పబడియున్నది.

బోధాయనేన— " అష్టాక్షర జపో యస్య నిత్యో నైమిత్తికోపివా కామ్యో వాపి భవేత్తస్య నిత్యదేవార్చనా స్మృతా "॥అని అష్టాక్షర జపము నిత్యనైమిత్తిక కామ్యములనిమూడువిధములుఅందునతిరువారాధనకాలములో చేయడమును నిత్యమని చెప్పబడియున్నది-

ప్రవృత్తివిషయమైనను నివృత్తి విషయమైనను భగవదాజ్ఞను సర్వదా అనువర్తించవలెను ॥ బోధాయనీయే। పురాణసారముచ్చయే.

"ఆస్థానస్థ స్సదా సేవ్యో విమానస్థస్తు కాలతః। స్వగృహే సర్వదా సేవ్యో మధ్యరాత్రంవినా ప్రభుః॥" అనియున్నది. ఆస్థానమందు పెరుమాళ్లు వేంచేసియుండినపుడు సదా సేవ్యులు విమానస్థులుగా వేంచేసి యుండినయెడ

హూత్రమంత్రమునుజపించి- "సర్వంచతిలసంబంధితి శుకంచవర్జయేత్'' అను
రాత్రికాలములయందుతిలసంబంధమయినవానియు శాకములనువర్జించవలయును

"అర్కద్విపర్వరాత్రీషుచతుర్దశ్యష్టమీతివా। ఏకాదశ్యామహూరాత్రం భుక్త్వాచాంద్రాయణంచరేత్" —అర్కార్కశబ్దేనద్వాదశ్యుచ్యతే అర్కశబ్దేనసంక్రాంతి లక్ష్యతఇత్యన్యే— భానువారము సంక్రాంతి కృష్ణాష్టమిచతుర్దశి మాసప్రవేశములయందు రాత్రిభోజనముచేయుటకూడదనియు ఏకాదశియందు

ల నియత కాలములయందే సేవించవలెను స్వగృహమందు మధ్యరాత్రి వినా సర్వదా సేవించవచ్చును.

నారాయణమునిభిః—"॥పునఃప్రణమ్యదేవేశమహూర్నే భాగేతురీయకే ద్విషడష్ట షడర్ణాది మంత్రేషు స్వనుసంహితం ॥ విశేషేణ జపేన్మంత్ర మష్టోత్తరసహస్రకం ॥ అష్టోత్తరశతంవాపి యథాశక్తిదశాపరం ॥ గుర్వాదీంశ్చ నమస్కృత్య బీజశక్త్యాదికంతథా । మంత్రనాథంప్రణమ్యేశం ప్రహ్వస్సపరివారకం ॥ తత్రార్ఘ్యాదిభిరభ్యర్చ్య రక్షాం కృత్వాస్త్రనాయకైః । పునఃపునః ప్రణమ్యాథ హూమాద్యంసం విధాయచ । అనుయాగంతతఃకృత్వాకృతకృత్యో భవేన్నరః ॥ అనియున్నది.

వంగిపురంనంబిగారు ॥ ప్రాప్త మహ్నశ్చతుర్థాంశం । స్వాధ్యాయార్థముదీరితం । విజ్ఞాప్య విష్ణవేతస్మైలబ్ధానుజ్ఞ స్తతోపిచ ॥ బాహ్యార్థాదఖిలాచ్చేత స్సమాహృత్యేంద్రియైస్సహ । జపన్నష్టాక్షరం మంత్రంప్రాణాయామ పురస్సరం ॥ ప్రయతః పరయా భక్త్యా పూర్వమేవ సమాహితః । కరాంగుళి శరీరేషు న్యాసాన్ కృత్వా యథోదితాన్ ॥ గురుమంత్రవృషించ్ఛందో దేవతాశ్చ యథాక్రమం । శక్తిం బీజంచ శిరసా ప్రణమేద్దేవమాదితః ॥ ఇదంగురుభ్యః పూర్వేభ్యః క్రియతే శిరసానమః । మంత్రజ్ఞాన ప్రదాతృభ్యః స్తద్గురుభ్యోపి సాంప్రతం ॥ నమస్తే మంత్రరాజాయ నమస్తే ష్టాక్షరాత్మనే నమస్తేచేతనాధార పరబ్రహ్మాభిధాయినే ॥ స్థిత్వాంతహృదయేసర్వానాత్మనస్సంచరాయుతే । ఋషయేష్టాక్షరస్యాంతర్యామిణేహరయేనమః ॥ అష్టాక్షరమహామంత్రవర్ణసంఖ్యాభిధాయినీం । ఛందశ్చ దేవీంగాయత్రీంశిరసాప్ర

అన్నము బాత్తిగాకూడదని చెప్పియున్నది. ఈప్రకారము భోజనముచేసి యోగశేషమగు స్వాధ్యాయమును సమాప్తిచేసి యోగమును సంకల్పించుకొని చేయవలయు.

పరాశరః—"ఏవం కుర్యాదర్చనాయాంతుజపేన్మంత్రంసమాహితః వైకుంఠ గద్యంచాప్యను సంధాయ తాంబూలం స్వీకృత్యశయన ముపగమ్య స్వపేత్.

ణమావ్యూహం ॥ మన్త్రర్షిశ్చ దేవతాం చాపి పరమాత్మానమవ్యయం । నారా
యణం పరంబ్రహ్మ । నతోస్మి శిరసాహరిం ॥ మంత్రశక్తిస్థితాయస్మిన్నా
శ్రితేష్టార్థదాయినీ । పదం నారాయణాయేతి। శక్తింతాంప్రణతోస్మ్యహం॥
అకారాదుత్థితంబీజం । వాసుదేవాభిధాయినః । తద్బీజమస్య ప్రభవం । ప్రణ
వంప్రణతోస్మ్యహం ॥ ప్రణమ్యైవంగురూన్పూర్వాన్ । గంధాద్యైరపిపూజ్యచ।అని
శంభగవద్బింబమూర్తిదవలోకయేత్ ॥ జపేదష్టాక్షరం మన్త్రంతదర్థ
మను చింతయన్ । అష్టోత్తరసహస్రంవా । శతంవాదశ వోత్సుకః॥జపాంతే
మనసాధ్యాత్వా । యథోక్తాకృతి మచ్యుతం । సపత్నీకంసానుయాత్రంసద్వా
రపగణేశ్వరం ॥ కృత్వైవంమనసాయోగం । సుచిరంహృష్టమానసః । ఉత్థాయ
చతతోయోగాద్దండవత్ప్రణిపత్యచ॥ స్తుత్వాచ బహుభిఃస్తోత్రైః । కృత్వా
చాపిప్రదక్షిణం । స్థిత్వాగ్రేదేవదేవస్య । కృత్వామూర్ధ్నిస్వమంజలిం॥తతస్త
స్మైప్రసన్నాయ । దత్తైతే నాథ యేసతి। నిర్భయస్సర్వభూతేభ్యో। భవేన్ని
ర్వృతమానసః ॥ కర్మణ్యవసితేతస్మిన్। దుర్లభేదుష్కరేపిచ । అర్ఘ్యందత్వా
యథాపూర్వంస్వం చాత్మానం నివేద్యచ ॥స్వనివేదనమంత్రేణ। దాసశిష్యాత్మ
జాత్మనః । స్వోదకంస్వేన శిరసాభక్తినిష్ఠః పరాత్మనే । నిదధ్యాత్స్వంచక
ర్తృత్వం తస్మిన్నేవ పరాత్మని । క్షామయేచ్చాపరాధాన్ స్వాన్ జ్ఞానాజ్ఞా
నోపపాదితాన్। అసహ్యాన విషహ్యాశ్చ । క్రియమాణాన హన్నిశం । అజ్ఞాన
తోప్యశక్త్యావా । ప్యాలస్యాద్దుష్టభావతః । కృతాపరాధం కృపయా। క్షమస్వ
మహాసిమాంవిభో। అజ్ఞానాదథవాజ్ఞానాదశుభం యత్కృతంమయా॥క్షంత
వ్యం తదశేషేణదాస్యేనచ గృహాణమాం॥ఉపచారాపదేశేన।కృతానహరహ
ర్మయా అపచారానిమాన్ సర్వాన్ క్షమస్వ పురుషోత్తమః॥శిరసాప్రార్థితేనైవ

"ప్రదోషపశ్చిమౌ యామౌ । వేదాభ్యాసేనయాపయేత్ । యామద్వ్వయం శయానోహి । బ్రహ్మభూయాయ కల్పతే " "కృతపాదాది శౌచంతు కృత్వాసాయన్నను గ్రహీంగశ్చేచ్చ ద్యామస్పృటి తామపిదరు మగీంన్నప.

యతిశ్చ బ్రహ్మచారీచ వనస్థశ్చ సపత్నికః తథాచవిధవానారీభూమౌ సుప్యాత్ కుశోత్తరే। అజినేకంబలైర్వాపి శుచిస్సుసమాహితః । ధ్యాయన్ కమలపత్రాక్షం । శయీరన్ విజితేంద్రియః । స్వగృహేప్రాక్ శిరాః శేతే శ్వశురే దక్షిణాశిరాః ప్రత్యక్ శిరాఃప్రవాసేతు నకదాచిదుదక్శిరాః ప్రా

ప్రసన్నేనపరాత్మనా।శాంతసర్వాపచారేణ కరుణామృతవర్షిణా॥ వాత్సల్యౌదార్యసౌశీల్యాద్యనన్తగుణరాశినా । అశరణ్యశరణ్యేనకృపయాపరయాస్వయా సస్మితాలోకమధుర।మాహూయాద్భుతయాగిరా।దత్తంనపదయోర్యుగ్మం స్వయమేవస్వమూర్ధని ॥ వహంస్తచ్చరణస్పర్శనిహతాశేషకల్మషః । ఆసిత్వాసుచిరంతస్య । పురతఃపరయాముదా ॥ సముత్థాయ తతస్తస్మై । భూయోభూయః ప్రణమ్యచ । స్మారయిత్వా స్వకంథామతద్ధ్యానాయప్రణమ్య చ ॥ దత్వాథపాదుకాయుగ్మం । తత్రదేవం సమానయేత్ సపత్నీకంసానుయాత్రం । సద్వారపగణేశ్వరం ॥ తతస్తదర్హవిన్యాసం । సూపధానం స్వలంకృతం । అనంతభోగశయన । మధిరూఢేపరాత్మని॥ ఆసీనయోస్తదా దేవ్యో । ర్దేవపార్శ్వేయథాతథం । ఆసీనేషు యథాభాగంసేనాన్యాదిషు సర్వతః ॥ అథార్ఘ్యపాద్యాచమన । తాంబూలాది యథోచితం। దేవాయ దేవీయుక్తాయ సానుగాయనివేద్యచ॥ ప్రణమ్యదణ్డవద్భూమ్యాం । భూయోభూయః పురోహరేః । అనుయాగాదికంచాథ । చికీర్షన్నాహ్నికంవిధిం ॥ దత్తానుజ్ఞఃపరేణాపి। గమనాయాత్మనోబహిః। నిర్గన్తుకామోనిక్షిప్య। దేవం దౌవారికాదిషు ॥ సభయస్సానుతాపశ్చ। చణ్డాదీన్ద్వారపాలకాన్ । కుముదాదీన్గణేశాంశ్చ । చక్రాదీన్యాయుధానిచ ॥ గరుడంచవిశేషేణ । శేషంశేషాశనంతథా । ప్రణమ్యస్మారయేద్దేవం । సస్నేహాదరసాధ్వసః ॥ నిక్షిపన్ జీవితమివన్యస్యన్నివమహానిధిం । నిధిత్సన్నివచక్షుస్స్వ । మర్పయన్నివకల్పకం ॥ సర్వేభవంతస్సగణా స్సన్నద్ధంసర్వదిక్ష్వపి । సావధానాశ్చతిష్ఠన్తు । నిక్షిపామిభవత్స్వహం॥మమనాథంమమగురుం। పితరంమాతరంచమే । హరిం

చ్యాం దిశిశిరశ్ఛిన్నం యాప్యాయామయవాన్నృప । సత్యైవస్వపతః పుంసోవిపరీ
తంతు రోగదం.

ఋతుస్నాతాం భార్యాం సన్నిధౌనోపగచ్ఛతి ఘోరాయాంభ్రూణ
హత్యాయాంయుజ్యతేనాత్రసంశయః॥అనన్యశరణాంభార్యాంయావనేయఃపరి
త్యజేత్ సప్తజన్మభవేత్ స్త్రీత్వం వైధవ్యం చపునః పునః.

శ్రియంభువంచాపి । తాన్ పాలయతసర్వతః । యథానిక్షిప్తరూపంమే। సం
దర్శయతసర్వదా । భవతశ్శరణంలబ్ధ్వా । వ్రజామిగతసాధ్వసః । ఇతివిజ్ఞా
ప్యతాన్ పశ్చాత్ । ప్రార్థయేత హరింగిరా । ననుదేవత్వమేవైకస్సస్థావర
చరంజగత్ । బ్రహ్మాదిస్థావరాంతంచ । పరిపాసిబిభర్షిచ । సంహరిష్యసిచా
ప్యన్తేరూపైస్సైస్సైస్సైర్యథేప్సితైః । కేనత్వంపాల్యసేదేవ ॥ కేనవాత్వం
విహన్యసే। అతస్త్వమేవత్వాందేవ్యాచక్షా దిక్పాలకానపి । మాంచనామక
మప్యేతత్సర్వగ్రహ మశేషతః । పాలయిత్వాస్వసంకల్ప । మాత్రేణమధు
సూదన । త్వాంమయాత్వయినిక్షిప్తం । విశ్వస్తేనార్థికల్పక । ఆగతాయ య
థాకాలం । సర్వంమేదాతు మర్హసి । ఇతివిజ్ఞాప్య పురతోదండవత్ప్రణిప
త్యచ । హోమంపితృక్రియాం పశ్చాదనుయాగాదికంచయత్ । సర్వమావే
ద్యతేనైవ । నియుక్తస్తచ్చికీర్షయా । వీక్షమాణస్తమేవైనంచక్షుషాస్నిగ్ధ
పక్ష్మణా । మూర్ధ్నిన్యస్తాంజలిపుటో।వినిష్క్రమ్యశనైశ్శనైః। బద్ధ్వాకవాట
యుగళం రక్షాంకృత్వా ప్రణమ్యచ । హోమాద్యమనుయాగాంతం। వైధం
కర్మసమాచరేత్ - అనిసాయించియున్నారు.

స్వాధ్యాయ యోగములనుసంగ్రహించి ఉపదేశించినవాటిలో తత్తద్దే
శకాలావస్థాభేదములచేయథాక్రమముగాఅనుష్ఠించడమందు అశక్తులైయుండి
నయెడల యథోచితముగా కాలాంతరములయందు చెప్పినప్రకారంసంగ్రహిం
చవచ్చునవాని రహస్యామ్నాయాదులయందు విస్తారముగాచెప్పియున్నవి.

యోగకాలవిధిః.

అనన్యప్రయోజనముగా చేయవలసినయోగ విశేషము అనన్య ప్రయోజనులకు న్యాసవిద్యాభేదములచె తత్తత్సంహితోక్తప్రక్రియా భేదములచేరూప గుణ విభూత్యాద్యనుభవములు నానావిధములుగానుండినను ద్వయమంత్రకమగుశరణాగతి విద్యానిష్ఠులకు ద్వయమందుచెప్పిన లక్ష్మీవిశిష్టత్వమునువాత్సల్యాదిగుణయోగమును దివ్యమంగళ విగ్రహోపేతత్వమును ధ్యానయోగమునకువిషయముగా నున్నందున శ్రీభాష్యకారులు సాయించిన ద్వయార్థవివరణమగునిత్యగద్యస్తోత్రాదులయందు యేవిధమగు ననుసంధానమును చెప్పబడియున్నదో యావిధమగు ననుసంధానమునె తత్సంప్రదాయనిష్ఠులు చేయవలయు శ్రీవైకుంఠ గద్యయం దనన్యగతులకు ప్రపత్తినే మోక్షోపాయముగా విధించి యరోగియగు క్షుధాతురునకు క్షీరాన్నభోజనమువలే స్వయం ప్రయోజనమగుధ్యానయోగమును తద్ధ్యానయోగాను బంధ్యనుసంధానవిశేషములను విస్తారముగా సాయించిరి యదిమెట్లనిన - (స్వాధీనత్రివిధచేతనాచేతన స్వరూపస్థితిప్రవృత్తిభేదమని) యారంభించి (స్వామిత్వేనసుహృత్వేనగురుత్వేనచ పరిగృహ్ణీత్) అను పర్యంతము ప్రాప్యప్రాపకభూతశరణ్యాధ్యవసాయమునుచెప్పి, పిమ్మట ఐకాంతికాత్యంతిక పరిచర్యైక మనోరథయని పురుషార్థవిశేషాపేక్షచే ననన్యప్రయోజనత్వమును ప్రతిపాదించి పరమ పురుషార్థ ప్రాప్తికొరకు (తత్ప్రాహం బుజక్వయ ప్రపత్యైరన్యంనమే కల్పకోటిసహస్రేణాపి సాధనమస్తీతి మన్వాన) యనిఅనన్యోపాయత్వానుసంధానసశ్చయముచే (తస్యైవభగవత) ఇత్యాదులచే (మహావిభూతే శ్రీమత) యను వరకు శరణ్యత్వాద్యుపయుక్తాకారముల ననుసంధించి (చరణారవిందయుగళం అనన్యాత్మసంజీవనేన తద్గతసర్వభావేన శరణమను ప్రజేత్) యని శరణవరణముచేసి (తతశ్చప్రత్యహామాత్మోజ్జీవనాయైవమనుస్మరేత్) యని ప్రపన్నునికి ప్రతిదినము ప్రాణరక్షణార్థముగాచేయు భోజనాదులువలె ఆత్మోజ్జీవనార్థముగా ననుస్మరణమును విధించి విస్తారముగాప్రాప్యాంతర్గతమగు పరమపదవైభవమునుసాయించి (మహతి దివ్యయోగపర్యంకెఅనంతభోగనిశ్రీమద్వైకుంఠైశ్వర్యాదిదివ్యలోకమాత్మకాంత్యావిశ్వమాప్యాయయన్త్యాం శేష శేషాశనాదిసర్వంపరిజనం

భగవతస్తత్తదవస్థోచితపరిచర్యాయామాజ్ఞాపయన్త్యా శీలరూపగుణవిలాసాదిభి రాత్మానురూపయా శ్రియా సహాసీన మిత్యాది నాభగవంతం నారాయణం ధ్యానయోగేన దృష్ట్వా)యను వరకు పరిపూర్ణధ్యానమునుచెప్పి పునః (భగవతయనియారంభించి భగవత్పరిచర్యాయాంఆశాం వర్ధయిత్వా) అనువరకు (మాంనయేద్యది కాకుత్థ్సస్తత్తస్య సదృశంభవేత్ కదాద్రక్ష్యతి మాంపతిః) ఇత్యాదులవలె పురుషార్థప్రాప్తి మనోరథ ప్రకారములను ప్రతిపాదించి (తత్రైవాశయా తత్ప్రసాదోపబృంహితయా) యని భగవదభిగమనార్థము దూరముగ నుండి భగవత్పరివారములకు భగవంతుడగు శ్రీమన్నారాయణునికి (సమస్తపరివారాయ శ్రీమతేనారాయణాయనమః) అని అత్యంత సాధ్వసవినయముతో ప్రణామముచేసిరేచి భగవత్పార్షద గణనాయక ద్వారపాలకులు కృపతోస్నేహగర్భముగా కటాక్షించి నియమింప వారి యనుమతిని పొందిమూలమంత్రముచే సర్వదేశ సర్వకాల సర్వావస్థయందు సర్వవిధకైంకర్యములను తిరువుళ్ల బట్టవలెనని ప్రార్థించి దండము సమర్పించి కృతాంజలి పుటుడై భగవంతుని పరిపూర్ణముగా ననుభవించి తదనుభవజనిత ప్రీత్యతిశయముచే (సమస్తక్లేశాపహం నిరతిశయ సుఖావహమాత్మీయంశ్రీమత్పాదారవిందయుగళం శిరసికృతంధ్యాత్వా అమృత సాగరాంతర్నిమగ్న సర్వావయవస్సుఖమాసీత) యనిసాయించిన ప్రకారము, సమస్త క్లేశములను పోగొట్టెడిదై నిరతిశయసుఖావహమగుశ్రీమత్పాదార విందయుగళము లనుశిరసావహించినట్లు ధ్యానించి తదను భవామృత సాగరనిమగ్నులై సుఖముగా నుండవలయు - ఇట్లు ప్రతిదినమునందును ధ్యానయోగముచేయవలయు ద్వయవ్యాఖ్యానరూపగద్యత్రయమందు విశేషనిర్వేదన పూర్వముగా కైంకర్యత్వరాతిశయముకలిగి భగవంతునిపొందుటకై గద్యననుసంధించడముచితము -శరణాగత గద్య తిరువారాధనకాలమందు విశేషముగా ననుసంధేయములగు భగవత్స్వరూప రూపగుణవిభూతిదేవీ భూషణాయుధపరిజన పరిచ్ఛద ద్వారపాలపార్షద లీలోపకరణాదులను యథావస్థితముగానను సంధించవలయుగాన సమారాధనాంతమందు శ్రీభాష్యకారులు ప్రయోగించిరి.

శ్రీవైకుంఠగద్యయందు. (యామునార్యసుధాంభోధి మవగాహ్యయథామతి । ఆదాయభక్తియోగాఖ్యం । రత్నంసందర్శయామ్యహం) అని ప్రా

రంభమందును తదుపరిని (ధ్యానయోగేన దృష్ట్వా)యని ఫలరూప విలక్ష ణాను సంధానమును విధించిరి (అవిచ్ఛిన్న స్రోతోరూపేణా వలోకనేనా వలోకయన్నాస్తే సీత) యనె కంఠోక్తిచే యోగార్థ సంకల్ప కాలమందువిశేష ముగా నను సంధించవలయునని భాష్యకారాభిప్రాయము.

భక్తియోగాఖ్యరత్నమని ప్రారంభించి నందుచే నుపాయభూతభక్తి విషయ మీగ్రంధమని భ్రమించకూడదు - అనన్యగతికునికి ప్రపత్తిని యుపా యముగా నుపదేశించియుండుటవలన నీయోగమును స్వకాలమందు నిర్దేశింప బడెను. నట్టి యోగకాలనియమాదు లేకాగ్రాను రూపముగ కాలాంతర మం దైననుకాదా చిత్రముగాకలుగును. భగవద్ధ్యానమునకు రాత్రినాలుగో యా మమే పావనత్వాతిశయముగల కాలము.

(ఉపపాతకయుక్తోపి మహాపాతకవానపి । యామిన్యాః పాదమేకం తు । బ్రహ్మధ్యానం సమాచరేత్) అని ఉపపాతక మహాపాతకులైనను నాలు గోయామములో లేచి బ్రహ్మధ్యానము చేయవలయుననియు. తతశ్చ -(పర స్మిన్ వ్యూహాఖ్యే విభవనివ హే శ్చావతరణే తథాప్యన్తర్యన్తర్యజవహా దధికారాదినియమాః నిరుధ్యస్వంచిత్తం నిరవధిమహానంద జలధౌనిరస్తాన్యా పేక్షౌనియత సఫలం కాలమఖిలం) పరవ్యూహావిభవ ప్రభృతులయందు హృ దయాలంబనగల ప్రపత్తినిష్ఠులగుశ్రీమన్నాథముని ప్రభృతులకును సులభతమమై పరిపూర్ణత్వ విశేషయుతమగు నర్చావతారమే మనస్సుకు శుభాశ్రయాలం బనమయ్యె. తమకునుపదేశగమ్యముగావచ్చిన మంత్రవిశేషముతోనైనను మం త్రములేకనైనను యథాసంభవము. యథాసంప్రదాయము తదను సంధాన మవర్జనీయము. (సర్వాతిశాయిషాడ్గుణ్యాం సంస్థితం మంత్రబింబయోః) ఇత్యాదులచే నర్చావతారమందు పూర్ణత్వముసిద్ధము. శ్రీవైఖానసమందును తదను సంధానమునే ముఖ్యముగాప్రతిపాదించుచున్నది. (యథోక్తంక్రియాధి కారే) (మానసీ హోమపూజా చ । బేరపూజేతిసాత్రయా) (యథోపయో గశక్యత్వాతర్తుం పుష్పాదిపూజనం । చక్షుషః ప్రీతి కరణాన్మనసో హృద యస్య చ । ప్రీత్యాసంజాయతె భక్తి ర్భక్తస్య సులభోహరిః) (తస్మాత్త్రి యాణాం మేతేషాం బేరపూజా విశిష్యతే) అనునట్లు మానస హోమ

బేరపూజలని యారాధనలు మూడువిధములు వీనిపుష్పాది ద్రవ్యములచేచతుః ర్ధ్యానసములకు ప్రీతికరముగా యథా శక్తినర్చించదగు నందు బేరపూజయను గా నర్చారాధనవిశేషమని చెప్పబడియే.

భగవాన్ శౌనకః— (సురూపాం ప్రతిమాంవిష్ణోః। ప్రసన్నవదనేక్షణాం। కృత్వాత్మనఃప్రీతికరీంసువర్ణ రజతాదిభిః। తామర్చయేత్తాం ప్రణమేత్తాం భజేత్తాం విచిన్తయేత్ విశత్యపాస్తదోషస్తు। తామేవ బ్రహ్మరూపిణీం) అని భగవద్రూప నిరంతర ధ్యానానుసంధానమును శ్రీమన్నాథముని ప్రభృతులవలె సిద్ధోపాయనిష్ఠులకును చెప్పబడియున్నది. నిరంతరభగవధ్యానాను సంధానముసనకాదులకేసాధ్యముగాని అస్మదాదులకు దుశ్శకమని తలంచి యుదాసీనముగా నుండక శరీరారోగ్యముకొలది భోజనము సేయునట్లు మనస్స్వాస్థ్యముకొలది భగవద్ధ్యానముచేయవలయు—ఉక్తంచ - శ్రీమత్ప్రహ్లాదేన- (ఆయాసస్స్మరణేకోస్య। స్మృతేయచ్ఛతి శోభనం। పాపక్షయశ్చ భవతి। స్మరతాంత మహర్నిశం) అనియున్నది.

శ్రీవైకుణ్ఠగద్యమ్—స్వాధీనత్రివిధచేతనాచేతన స్వరూపస్థితిప్రవృత్తి భేదంక్లేశకర్మాద్యశేషదోషాసంస్పృష్టం స్వాభావికానవధికాతిశయజ్ఞానబలైశ్వర్య వీర్యశక్తితేజః ప్రభృత్య సంఖ్యేయ కల్యాణగుణౌఘ మహార్ణవంపరమపురుషం భగవన్తం నారాయణం స్వామిత్వేన సుహృత్వేన గురుత్వేనచపరిగృహ్యైకాన్తి కాత్యన్తి కతత్పాదామ్బుజద్వయ పరిచర్యైకమనోరథఃతత్ప్రాప్తయేచ తత్పాదామ్బుజద్వయ ప్రపత్తేరన్యన్న మేకల్పకోటి సహస్రేణాపి సాధనమస్తీతి మన్వానః తస్యైవభగవతో నారాయణ స్యాఖిలసత్వదయైక సాగర స్యానాలోచితగుణాగణాఖణ్డజనానుకూల మర్యాదా శీలవతః స్వాభావికానవధికాతిశయ గుణవత్తయా దేవతిర్యఙ్మనుష్యాద్యఖిల జనహృదయానందనస్య ఆశ్రితవాత్సల్యైక జలధేర్భక్త జనసంశ్లేషైకభోగస్య నిత్యజ్ఞానక్రియైశ్వర్యభోగసామగ్రీసమృద్ధస్య మహావిభూతేః। శ్రీమతశ్చరణారవిన్దయుగళమనన్యాత్మసంజీవనేన తద్గతసర్వభావేనశ రణమనువ్రజేత్ తతశ్చప్రత్యహమాత్మోజ్జీవనాయైవమను వ్రజేత్ చతుర్దశ భువనాత్మకం అణ్డం దశగుణితోత్తరం చావరణసప్తకం సమస్తంకార్యకారణజాతమతీత్యపరమవ్యోమ శబ్దాభి

థయే బ్రహ్మాదీనాం వాఙ్మనసా గోచరే శ్రీమతి వైకుణ్ఠే దివ్యలోకే సనకవిధిశి వాదిభిరప్యచిన్త్యస్వభావైశ్వర్యైర్నిత్యసిద్ధైరనన్తైర్భగవదానుకూల్యైక భోగైర్దివ్య పురుషైర్మహాత్మభిరాపూరితే తేషామపి ఇయత్పరిమాణ మియదై శ్వర్యమీదృశస్వ భావమితి పరిచ్ఛేత్తు మయోగ్యేదివ్యావరణ శత సహస్రావృ తేదివ్యకల్పక తరూపశోభితే దివ్యోద్యాన శతసహస్రకోటి భిరావృతే అతి ప్రమాణే దివ్యాయతనేకస్మిం శ్చిద్విచిత్రదివ్యరత్నమయదివ్యాస్థానమంటపేది వ్యరత్న స్తంభశత సహస్రకోటి భిరుపశోభితే దివ్యనానా రత్నకృతస్థలవిచిత్రి తేదివ్యా లంకారాలఙ్కృతే పరితః పతితైః పతమానైః పాదపస్థైశ్చనానా గన్ధవర్ణైర్దివ్యపుష్పైశ్శోభమానైర్దివ్య పుష్పోపవనైరుపశోభితేసఙ్కీర్ణ పారిజా తాదికల్పద్రుమోపశోభితైర సంకీర్ణై శ్చకైశ్చిద న్తస్థపుష్పరత్నాది నిర్మితదివ్య లీలామంటప శతసహస్రోప శోభితైస్సర్వదానుభూయమానైరప్యపూర్వవదా శ్చర్యమావహద్భిః క్రీడాశైలశతసహస్రైరలంకృతైః కైర్నారాయణ దివ్యలీలా సాధారణైశ్చ కైశ్చిత్పద్మవనాలయాదివ్యలీలాసాధారణైశ్చ సాధారణైశ్చకై శ్చిచ్ఛుకశారికా మయూరకోకిలాదిభిః కోమలకూజితై రాకులైర్దివ్యోద్యానశ తసహస్రైరావృతేమణిముక్తాప్రవాళకృతసోపానైర్దివ్యామలామృతరసోదకై ర్దివ్యాణ్డజవరైః అతిరమణీయదర్శనైః అతిమనోహరమధురస్వరైః ఆకులైరం తస్థముక్తామయ దివ్యక్రీడాస్థానోపశోభితైః దివ్యసౌగన్ధికవాపీశత సహస్రైః దివ్యరాజహంసావలీ విరాజితై రావృతే నిరస్తాతిశయానందైకరసతయాచా నన్త్యాచ్చప్రవిష్టానున్మాదయద్భిః క్రీడోద్దేశైర్విరాజితే తత్రతత్రకృతదివ్యపుష్ప పర్యఙ్కో పశోభితేనానాపుష్పాసవాస్వాదమత్తభృంగావలీభిరుద్గీయమానదివ్య గాన్ధర్వేణాపూరితే చన్దనాగరు కర్పూరదివ్యపుష్పావగాహిత మన్దానిలాసేవ్య మానేమధ్యేపుష్పసంచయవిచిత్రితే మహతిదివ్యయోగపర్యఙ్కే అనంతభోగిని శ్రీమద్వైకుణ్ఠైశ్వర్యాదిదివ్యలోకమాత్మకాన్త్యా విశ్వమాప్యాయయన్త్యా శేషశే షాశనాది సర్వం పరిజనంభగవతస్తత్తదవస్థోచితపరిచర్యాయా మాజ్ఞాపయ న్త్యా శీలరూపగుణవిలాసాదిభి రాత్మానురూపయాశ్రియాసహాసీనంప్రత్యగ్రో న్మీలిత సరసిజసదృశన యనయుగళం స్వచ్ఛ నీలజీమూత సంకాశం అత్యుజ్జ్వ లిత పీతవాససం స్వయాప్రభయాతినిర్మలయాతిశీతలయాతికోమలయాస్వచ్ఛ

మాణిక్యాభయా కృత్స్నంజగద్భాసయన్తమచిన్త్యదివ్యాద్భుతనిత్యయౌవన
స్వభావలావణ్యమయామృతసాగరం అతిసౌకుమార్యాదీషత్ప్రస్విన్న వదాల
క్ష్యమాణలలాటఫలకదివ్యాల కావలీవిరాజితం ప్రబుద్ధముగ్ధామ్బుజ చారులో
చనం సవిభ్రమభ్రూలతముజ్జ్వలాధరం శుచిస్మితంకోమలగణ్డమున్నసముదగ్ర
పీనాం సవిలమ్బికుణ్డలాళ కావలీబన్ధుర కమ్బుకన్ధరంప్రియావతంసోత్పలకర్ణ
భూషణశ్లథాళ కాబన్ధవిమర్దశంసిభిః చతుర్భిరాజానువిలంబిభిర్భుజైర్విరాజి
తం అతికోమళదివ్యరేఖాలంకృతాతామ్రకరతలందివ్యాఙ్గులీయక విరాజితమతి
కోమళది వ్యనఖావలివిరాజితాతిరక్తాంగుళీభి రలంకృతం తత్క్షణోన్మీలిత పు
ణ్డరీక సదృశచరణయుగళం అతిమనోహరకిరీట మకుటచూడావతం సమకరకు
ణ్డలగ్రైవేయక హార కేయూరకటక శ్రీవత్సకౌస్తుభముక్తా దామోదరబన్ధన
పీతామ్బరకాంచీగుణ నూపురాదిభిరత్యన్త సుఖస్పర్శైర్దివ్యగన్ధై భూషణై
ర్భూషితంశ్రీమత్యావైజయంత్యావనమాలయావిరాజితం శంఖచక్రగదాసిశా
ర్ఙ్గాదిదివ్యాయుధై స్సేవ్యమానం స్వసంకల్పమాత్రావక్లృప్త జగజ్జన్మస్థితిధ్వం
సాదికె శ్రీమతివిష్వక్సేనే న్యస్తసమస్తాత్మైశ్వర్యం వైనతేయాదిభిస్స్వభావతో
నిరస్తసమస్తసాంసారిక స్వభావైర్భగవత్పరిచర్యా కరణయోగ్యైర్భగవత్ప
రిచర్యైకభోగైర్నిత్య సిద్ధైరనంతైర్యథాయోగం సేవ్యమానం ఆత్మభోగేనా
నుసంహితపరాదికాల దివ్యామలకోమళావలోకనేన విశ్వమాహ్లాదయన్తమీ
షదున్మీలితముఖామ్బుజోదరవినిర్గతేనదివ్యాననారవిన్దశోభాజననేన దివ్యగాంభీ
ర్యౌదార్య సౌన్దర్య మాధుర్యాద్యనవధికగుణగణవిభూషితేన అతిమనోహర
దివ్యభావగర్భేణ దివ్యలీలాలాపామృతేన అఖిలజనహృదయాన్తరాణ్యాపూ
రయన్తం భగవన్తంనారాయణం ధ్యానయోగేనదృష్ట్వా తతోభగవతోనిత్య
స్వామ్యమాత్మనోనిత్య దాస్యంచయథావస్థితమనుసన్ధాయ కదాహం భగ
వన్తం నారాయణం మమకులనాథం మమకులదైవతం మమకులధనం మమ
భోగ్యం మమమాతరం మమపితరం మమసర్వం సాక్షాత్కరవాణిచక్షుషా
కదావా భగవత్పాదామ్బుజద్వయం శిరసాసంగ్రహీష్యామి కదాహంభగవ
త్పాదామ్బుజద్వయ పరిచర్యాశయా నిరస్తసమస్తేతరభోగాశోపగతసమస్త
సాంసారికస్వభావః తత్పాదామ్బుజద్వయంప్రవేక్ష్యామి(కదాహంభగవత్పా

దాంబుజద్వయ పరిచర్యాకరణయోగ్య స్తదేకభోగ స్తత్పాదౌ పరిచరిష్యామి) కదామాంభగవాన్ స్వకీయయాతిశీతళయా దృశావలోక్యస్నిగ్ధగమ్భీర మధుర యాగిరాపరిచర్యాయా మాజ్ఞాపయిష్యతీతిభగవత్పరిచర్యాయా మాశాంవర్ధ యిత్వాతయైవాశయాతత్ప్రసాదోపబృంహితయా భగవంతముపేత్యదూరా దేవ భగవన్తం శేషభోగే శ్రియాసహాసీనంవైనతేయాదిభిస్సేవ్యమానంసమస్త పరివారాయ శ్రీమతేనారాయణాయనమ ఇతిప్రణమ్యోత్థాయోత్థాయ పునః పునఃప్రణమ్యాత్యన్తసాధ్వసవినయావనతోభూత్వా భగవత్పారిషదగణనా యకైర్ద్వారపాలైః కృపయా స్నేహగర్భయాదృశావలోకితస్సమ్యగభివన్ది తైస్తైస్తైరేవానుమతోభగవన్తముపేత్య శ్రీమతామూలమన్త్రేణమామైకాన్తి కాత్యన్తిక పరిచర్యాకరణాయ పరిగృహ్ణీష్వేతియాచమానః ప్రణమ్యాత్మా నం భగవతేనివేదయేత్ తతోభగవతాస్వయమేవాత్మసఞ్జీవనేనా మర్యాదశీ లవతాతి ప్రేమాన్వితేనావలోకనే నావలోక్యసర్వదేశ సర్వకాలసర్వావస్థో చితాత్యన్తశేషభావాయస్వీకృతోనుజ్ఞాతశ్చాత్యన్తసాధ్వసవినయావనతఃకిఙ్కు ర్వాణఃకృతాఞ్జలిపుటో భగవన్తముపాసీత తతశ్చానుభూయమాన భావవి శేషః నిరతిశయప్రీత్యాన్యత్కిఞ్చిత్కర్తుం ద్రష్టుంస్మర్తుమశక్తః పునరపి శేష భావమేవయాచమానోభగవన్తమేవావిచ్ఛిన్నస్రోతోరూపేణావలోకయన్నా సీత తతోభగవతాస్వయమేవాత్మసఞ్జీవనే నావలోకనేనావ లోక్యసస్మిత మాహూయసమస్తక్లేశాపహంనిరతిశయసుఖావహమాత్మీయంశ్రీమత్పాదార విన్దయుగళం శిరసికృతంధ్యాత్వామృతసాగరాంత నిమగ్న సర్వావయవస్సు ఖమాసీత ॥

ప్రాతఃకాలము మొదలనుష్ఠించవలసిన ముఖ్యములగు సర్వకర్మములను బహుతరముగా ప్రత్యేకప్రత్యేకముగా చెప్పబడియె.

శ్రీమత్పరాంకుశనాథ యామునయతివరాది సత్సంప్రదాయపరీవాహ మునందుగల శ్రీసూక్తులు ఈదిగువవ్రాయబడుచున్నవి.(జ్ఞానీతు పరమైకాంతి పరాయత్తాత్మజీవనః । తత్సంశ్లేష వియోగైక సుఖదుఃఖస్తదేకధీః। భగవద్ధ్యాన యోగోక్తి వందనస్తుతి కీర్తనైః లబ్ధాత్మా తద్గతప్రాణ మనోబుద్ధీంద్రియక్రి యః నిజకర్మాది భక్త్యంతం కుర్యాత్ప్రీత్యైవకారితః ఉపాయతాంపరిత్యజ్య న్యస్యేద్దేవే తు తామభీః)యను నిట్లుపరమైకాంతియగు జ్ఞానిభగవదాయత్తాత్మజీ

వనుడై తత్సంశ్లేషసుఖియు తద్విశ్లేష దుఃఖియునై భగవద్ధ్యానయోగ వందన స్తుతి కీర్తనములచే తద్గతప్రాణమనోబుద్ధీంద్రియ క్రియలుగలవాడై నిజకర్త్మాది భక్త్యంతముగా ప్రీతితో నుపాయబుద్ధిమాని యనుష్ఠించవలయునని శ్రీయాళ వందార్లు శ్రీమద్గీతార్థ సంగ్రహమున యానతిచ్చిరి.

శ్రీఉడయవరుల నిత్యమునందు—అథపరమైకాంతి నోభగవదారాధన క్రమమ్ వక్ష్యే భగవత్తైంకర్యైకరతిః పరమైకాంతీభూత్వాభగవానేవస్వ శేషిభూతేన మయాస్వకీయై రేవకల్యాణ తమైకౌపచారిక సాంస్పర్శికాభ్యావ హారికైర్భోగ్యైరఖిల పరిజనపరిచ్ఛదాన్వితమ్ స్వాత్మానమ్ ప్రీతమ్కారయితు ముపక్రమత ఇత్యనుసంధాయతీర్థమ్ గత్వాశుచౌదేశే పాదౌప్రక్షాళ్యాచమ్య తీరమ్ సంశోధ్యశుచౌదేశే మూలమంత్రేణ మృదామాదాయకృత్స్న శోధిత తీరేనిధాయ ఏకేనాదిక భాగేన దేహప్రక్షాళనమ్ కృత్వానిమజ్యప్రాణాయా మత్రయమాసీనో భగవంతమ్ధ్యాయన్ కృత్వాన్యమృద్భాగ మాదాయ వామపాణితలేత్రిధాకృత్య పృథక్పృథక్సంప్రోక్ష్యాభి మంత్ర్య ఏకేనదిగ్బంధన అస్త్రమంత్రేణ కృత్వాన్యేన తీర్థస్యపీఠమితరేణగాత్ర లేపనమ్. తతఃపాణీ ప్రక్షాళ్య ఉదకాంజలిమాదాయ తీర్థస్యార్ఘ్యార్థమక్షిప్యభగవద్వామపాదాం గుష్ఠనిస్సృతగంగాజలమ్ సంకల్పితపీఠే ఆవాహ్యమూలమంత్రేణోదకమభిమం త్ర్యోదకాంజలి మాదాయ సప్తకృత్వోభిమంత్ర్యస్వ మూర్ధని సించేత్— ఏవమ్ త్రిఃపంచకృత్వా సప్తకృత్వావా దక్షిణేనపాణి నాజలమాదాయాభి మంత్ర్యపీత్వా చమ్యస్వాత్మానమ్సంప్రోక్ష్య తీర్థనిమగ్నో భగవత్పాదార విన్దవిన్యస్త శిరస్కోయావచ్ఛక్తి మూలమంత్రమ్ జపిత్వా ఉత్తీర్యశుద్ధవస్త్ర ధరో ధృతోత్తరీయ ఆచమ్య ఊర్ధ్వపుండ్రాం స్తత్తన్మంత్రేణ ధృత్వాభగ వంతమను స్మృత్యతత్తన్మంత్రేణ భగవత్పర్యంతాభిధాయిన తన్మూలమం త్రేణజలమ్ పీత్వాచమ్యప్రోక్ష్యపరిషిచ్య ఉదకాంజలింభగవత్పాదయోర్నిక్షిప్య ప్రాణానాయమ్య భగవంతమ్ధ్యాత్వా అష్టోత్తరశతమూలమంత్రమావర్త్య పరిక్రమ్యనమస్కృత్వా ధారశక్త్యాదిపృథివ్యంతమ్ తర్పయిత్వా దేవాన్ ఋషీన్ పితౄన్ భగవదాత్మికాన్ ధ్యాత్వాసంతర్ప్య శుచౌదేశేవస్త్రమ్ సంపీడ్యాచమ్య వాహితతీర్థమూల మంత్రేణాత్మని సంహృత్యయాగ భూమింగచ్ఛేత్.

సమయాచారనియమాధ్యాయమునందు శ్రీవైష్ణవధర్మశాస్త్రాదులయందుప రమైకాంతులకుచెప్పిన విశేషకర్తవ్యములగుసర్వకైంకర్యములనుచేయవలయు.

భగవచ్ఛాస్త్రమునందు చెప్పిన తత్తత్కార్యములను ఆరంభించిచేయు నపుడు శ్రీ ఉడయవరులు నిత్యమునందు సాయించినప్రకారము (భగవానేవ) అను వాక్యములను పఠించవలెను- అంతమందు (సర్వంస్వనియ్యతేత్యాది) క్రమముగా సమంత్రకముగా భగవంతునియందు సమర్పించవలయు— బ్రాహ్మ్య ముహూర్తాది పంచకాలములు ప్రాప్తమైనపుడు కర్తవ్యములగు నిత్యానుష్ఠానవిష్ఠలను శ్రీభాష్యకారులు సాయించిన ప్రకారము తచ్ఛిష్య ప్రశిష్యులగు వంగిపురం నంబిమొదలగువారు సాయించిన యాహ్నికాదులను వానికిమూలభూతములగు సంహితాదుల ననుసరించి సంగ్రహముగా వ్రాయబడియున్నది.

పాద్మసంహితాయాం— "తతః పశ్చిమసంధ్యాయాం ప్రాప్తాయాం తత్రచోదితం జపహోమాదికంసర్వంకృత్వాపరమపూరుషం। అర్చయిత్వా యథాన్యాయం । యథాపూర్వమశేషతః । భుక్త్వాసంవిశ్యశయనే సముత్థాయమహానిశి । ఆచమ్యప్రయతో భూత్వా ధ్యాత్వాపరమపూరుషం యోగాసనేసమాసీనో । యుంజీతాత్మానమాత్మని యథోక్తేనప్రకారేణ యథాశక్తి చతుర్ముఖః" అనుప్రకారము రాత్రిప్రథమయామములో వారివారివర్ణాశ్రమానురూపముగా జపహోమాదులును భగవదారాధనమునుచేసి భోజనానంతరము రెండు యామములుశయనించి నాలుగో యామములోనిద్రమాని లేచిఆచమనముచేసి యోగాసనమునందు కూర్చుండి పరమపురుషుని మనసా ధ్యానించవలయు—యోగగ్రంథములలో రాత్రులయందవిచ్ఛిన్నయోగార్థము స్వప్నసమయసంభావితేంద్రియక్షోభాది పరిహారార్థము జాగరమును ప్రతిపాదించియుండినది విశ్రమనిరపేక్ష యోగదశాపన్న పూర్ణారోగ్యపురుషవిశేష విషయముగావునతత్తత్పురుష శక్త్యనుసారముగా నిత్యనైమిత్తికకామ్యకర్మ ప్రవర్తన సకలశాస్త్రములయందు నియమింపబడియె— ధర్మశాస్త్రములలో ప్రధానసాధనము శరీరరక్షణముగా ప్రవర్తించుటయని చెప్పియున్నది— ఆయుర్వేదమునందు—(బ్రాహ్మేముహూర్తే ఉత్తిష్ఠేజ్జీర్ణాజీర్ణం నిరూపయేత్ అజీర్ణేపునరాసంధ్యాగమాత్స్వాపోవిధీయతే) అని బ్రాహ్మ్యముహూర్తమునందునిదురలేచి జీర్ణాజీర్ణమునిరూపించి యజీర్ణము ఘటియించేనేని తిరుగసంధ్యాకాలమువచ్చువరకు నిద్రించుమని విధించియున్నది,

భగవద్గీతయందును-"నాత్యశ్నతస్తుయోగో౽స్తి నచైకాంతమనశ్నతః। నచాతిస్వప్నశీలస్య జాగ్రతోనైవచార్జున యుక్తాహార విహారస్య యుక్త చేష్టస్యకర్మసు యుక్తస్వప్నావబోధస్య యోగోభవతిదుఃఖహా"॥ అమితాహారునికిని బొత్తిగానాహారములేనివానికిని మిగులనిద్రించువానికిని బొత్తిగానిద్ర లేనివానికిని యోగము సిద్ధించదు - మితాహారునికి మితసంచారికి కార్యములయందు తగినచేష్టలుగలవానికి మితనిద్రమితమగు జాగరముగలవానికి దుఃఖనివర్తకమగు యోగముసిద్ధించును—గానసకలమానవులు ప్రాయికముగాప్రబోధకాలమునకు ముందురెండు యామములు చక్కగానిద్రించి ప్రబోధకాలము ప్రాప్తమైనప్పుడు తమోగుణము నివర్తిన్నై సత్వముతలయెత్తుటచె ప్రసన్నజ్ఞానముకలుగుచున్నది—చిత్రమువ్రాసిన గోడవలె పూర్వానుభవబలముచే నంతఃకరణమునందు ధరింపబడియున్న యతిసుందరశుభాశ్రయవిగ్రహమునుధ్యానించడమువలన నిద్రకుహేతువైన తమస్సుయంతరించి తత్కాలమందు తలయెత్తిన సత్వగుణముచే కలిగెడు సాత్వికజ్ఞానరూప ప్రదీపప్రకాశముచేచక్కగానవలోకనయోగ్యుఁడుగాన నపరరాత్రమే యోగనిష్పత్తికి నహఀమగుకాలముగావుననె సాత్వతంత్రాదులయందు (సముత్థాయార్ధరాత్రేతుజిత నిద్రోజితశ్రమః కమంఘలూ స్థితేనైవ సమాచమ్యతువారిణాగురూన్ దేవాన్ నమస్కృత్య హ్యుపవిశ్యాజినాసనః) అనియర్ధరాత్రియందులేచి నిద్ర శ్రమమును జయించి ఆచమనాదులుచేసుకొని గురుదేవతలకు నమస్కరించి ఆసనమందు కూర్చుండి పరమపురుషుని ధ్యానించుమని కాలనియమముతో చెప్పియున్నది-తత్తత్పురుషశక్త్యాను సారముగా తత్తత్ కాలవిరోధము కలిగినా విరోధము కానేరదు—(సమ్యగాచమనా శక్తావభావెసలిలస్యచపూర్వోక్తేషునిమిత్తేషు దక్షిణంశ్రవణం స్పృశేత్) అని చక్కగా ఆచమనముచేయుటకు శక్తిలేకుండినను- జలములేనియడలను దక్షిణకర్ణమును దక్షిణహస్తముతో స్పృశించుమని చెప్పియున్నది.

గీతయందుచెప్పిన ప్రకారము—"చేలాజినకు శోత్తరం" అనిచెప్పబడినట్లు వస్త్రాజిన దర్భలచె నాసనము గల్పించుకొని యందు "తతస్త్వభిమతేనైవతిష్ఠేత్పద్మాసనాదినా" అని తనకభిమతమైన యభ్యాసముచే స్వాధీన మయినపద్మాసనాదులతో కూర్చుండి "సమకాయ శిరోగ్రీవం సంధాయ సహావకుసా

దృశ్యాసా గ్రహతాకాద్యా। విని మీలితలక్షణా। జిహ్వాతాలుతలస్థాచ సాంతరైదశనావలీ। ఈషదోష్ఠప్రటౌలగ్నా। ధార్యాడే బాహుకూబరౌ। ఊరుమధ్య పరిదేశేతు। హస్తౌ నాభేరధోన్యసేత్। అధరోత్తర యోగేన వామద క్షిణతః క్రమాత్। అచలంయోగ పట్టేన త్వేవం సంధార్య విగ్రహం। సంకోచాపాన దేశాత్తు। హ్యుపరిష్టాత్తమేవహి। వికాస్యవణాహీనేన। హార్దేనాలక్ష్యమూర్తినా। విషయాం తనివిష్టాంతు। క్రమాచ్చిత్తం సమాహరేత్। కుర్యాద్ద్వైబుద్ధిలీనంతు। తాంచకుర్యాత్స్వగోచరే। సమాదాయాత్మనాత్మానం। సహమత్రైస్తతఃక్రమాత్" ॥ అనికాయశిరోగ్రీవములనువక్షస్సుతో సమముగా నుంచుకొని న్యాసాగ్రీస్యస్తలోచనుడై హృదయమునందు ధ్యానమునకులక్ష్యమూర్తిస్వరూపరూపగుణవిభూతిచేష్టలచేవిషయాంతరనివిష్టమగుచిత్తమునుక్రమేణచక్కగాగ్రహించి చిత్తసమాధానముచేసిమంత్రముతో క్రమముగా తనకు గోచరించెలక్ష్యమూర్తియందు బుద్ధిలయింపచేయవలయు ఇట్టియభ్యాసముచే "అభ్యాసాత్ భగవద్యోగీబ్రహ్మసంపద్యతేతథా" అని బ్రహ్మసామ్యముకలుగుచున్నదనిచెప్పి దున్నది(బ్రహ్మసంపద్యతేతథా)అనుదానికిజీవులబ్రకారములన్నియు నేకమనియు చేతనాచేతనములనుప్రకారముగాగలప్రకారిపకమనియుచెప్పచుండెడుజీవాద్వైతబ్రహ్మాద్వైతప్రకరణములయందుండెడు శృతిస్మృత్యాదివచనములహృదయమెరుగనికొందరుజీవైక్య బ్రహ్మైక్యమునుచెప్పడమునకల శ్రుతిస్మృతేతిహాసపురాణాదులకువిరుద్ధముగానున్నది-వాస్తవముగు శరీమగు జీవాత్మకునుశరీరియగుపరమాత్మకునుగలశరీరశరీర్యైక్యముచెప్పటచేత యేవిరోధములేక సశేషశాస్త్రములకనుగుణమై న్యాయానుకూలమైనందున(బ్రహ్మసంపద్యతె తథా)యను వాక్యము పరమసామ్యఫలప్రతిపాదనపరముగానున్నది "నిరంజనఃపరమంసామ్యముపైతి" యనిశ్రుతియందును "మమసాధర్మ్యమాగతః" యని శ్రీభగవద్గీతయందునుశారీరక మీమాంసలోఫలపాదమందుస్వరూపావిర్భావము కలిగి యపహతపాప్మత్వాద్యష్టగుణములుగల ముక్తునికి "జగద్వ్యాపారవర్జం ప్రకరణాద సన్నిహితత్వాచ్చభోగమాత్రసామ్యలింగాచ్చ" అని చెప్పబడియున్నది గాన ఉపాయ దశయందును ఫలదశయందును విశిష్టైక్యానుసంధానమే వివక్షితముగావున తచ్ఛరీరతయా తదధీనమగు సర్వానువృత్తులు కలిగియుండుటచేతనే వాని తిరుప్పళ్ళములో నుంచుకొని" స్వ

న్యామ్యే" ఇత్యాదులను శ్రీభాష్యకారులు నిత్యమనందు సాయించియున్నారు

యోగానుసంధానములను శాండిల్య స్మృతియందుసాయించియున్నారు "ఈదృశః పరమాత్మాయం ప్రత్యగాత్మాతథా దృశః । తత్సంబంధానుసంధాన మితియోగః ప్రకీర్తితః యోగోనా మెంద్రియైర్వశ్యైర్బుద్ధే బ్రహ్మణిసంస్థితిః ప్రయుక్తైర ప్రయుక్తైర్వా భగవత్కర్మవిస్తరం" అని అఖిలహేయప్రత్యనీకానన్తజ్ఞానానందైకస్వరూపుడై జ్ఞానశక్త్యాది కల్యాణగుణగణవిభూషితుడై సకల జగత్సర్గస్థితి సంహారకర్తయై" ఆర్తో జిజ్ఞాసురర్థార్థీజ్ఞాని" యను చతుర్విధ పురుషుల కాశ్రయణీయుడై ధర్మార్థకామ మోక్షాఖ్యచతుర్విధఫలప్రదుడై విలక్షణవిగ్రహయుక్తుడై లక్ష్మీభూమి నీళానాయకుడై సకలవేదసారమగు ప్రణవ ప్రకృతియగు ఆకారవాచ్యుడగు సర్వేశ్వరుని లక్షణమును దేహేంద్రియ మనః ప్రాణబుద్ధి విలక్షణమై అజడమై ఆనందరూపమైనిత్యమై అణువై అవ్యక్తమై అచింత్యమై నిరవయవమై నిర్వికారమై ప్రణవాంతర్గత మకారవాచ్యుడై ప్రత్యగాత్మయగు తనలక్షణమును చక్కగా తెలుసుకొనిసర్వనియామకుడైసర్వధారకుడైసర్వ శేషియైసర్వరక్షకుడై సర్వభోక్తయగుశ్రీమన్నారాయణునికి యీయాత్మ నియామ్యమై ధార్యమై శరీర తయాశేషమై రక్ష్యమై భోగ్యమైయుండడము నెఱింగి ద్వయమునందు చెప్పబడినలక్ష్మీవిశిష్టత్వ వాత్సల్యస్వామిత్వసౌశీల్య సౌలభ్యజ్ఞానశక్తి ప్రాప్తి పూర్త్యాది కల్యాణగుణయోగత్వ దివ్యమంగళ విగ్రహరూపే తత్వము ప్రాప్యమైయనుభావ్యమైయుండుటచే నింద్రియములనితరవిషయముల జాడబోనివ్వక వశ్యపరుచుకొని యను భావ్యమగు బ్రహ్మమునందు సంస్థిని కలగడమెయోగమనిచెప్పియున్నది—యీయనుసంధానమే ద్వయార్థానుసంధానము-శ్రీపరాశరభగవాన్—"ఆత్మప్రయత్నసాపేక్షా।విశిష్టాయామినోగతిః।తస్యాంతు బ్రహ్మసంయోగోయోగయిత్యభిధీయ్యతె"యని ఆత్మప్రయత్న సాపేక్షతో కూడుకొనియుండెడుమనోగతినిబ్రహ్మమునందు చక్కగాచేర్చడమునే యోగమనిచెప్పియున్నది.

ఇదియెఅనన్యప్రయోజనులకుయోగము—ఇట్లుపరరాత్రిలోలేచి యనుష్ఠించవదగు యోగశ్రాంతికొరకై "తతశ్రమజయం కుర్యాత్త్యక్త్వా ధ్యానాసనేక్రమాత్ సమాసీత శయానస్సకాలం రాత్రిషుయావిధి" బ్రాహ్మముహూర్తమందె పునఃవిశ్రమించెలాగు అనుజ్ఞచేయబడియున్నవి—యోగశాస్త్రమునందన్యపలసిద్ధులకై

వివిధయోగ సాధనములును చెప్పబడియె — రామానుజమీమాంసక బంధమీమాంసకుల మతములు వీనికి విరుద్ధములు.

విలక్షణమగు నీయాత్మకు "కండుకేట్టుణ్డుమోందుండుఃఱ్ ఱలుమైంగరుని। కండవిళ్ బం తెరివరియవళవిల్లాచ్చిత్తిళ్ బం। ఒండొడీయాళ్ తిరుమగళుం నీయుమే నిలానిఱ్ప। కండశదిర్ కండొళ్ళిఱ్ చేనడందెనుళ్ తిరువడియె" అని ఆళ్వారులుసాయించిన ప్రకారము శబ్దస్పర్శరూపరస గంధములచెనగు నచిదనుభవమును కేవలాత్మాను భవమును పరమపురుషార్థములు కావని విడచి పరిపూర్ణ పర బ్రహ్మానుభవకైంకర్యములె పరమపురుషార్థమని యట్టిపరిపూర్ణపర బ్రహ్మానుభవము విరోధిభూయిష్టమగునీవిభూతిలో సిద్ధించదు గాన భగవన్నిర్హైతుక కటాక్షవిశేషముచే నజ్ఞానయన్యథా జ్ఞానవిపరీతజ్ఞాన నివ ర్తిపూర్వక భక్తిరూపాపన్నజ్ఞానముగల యాళ్వారాదులు" మాకవైకుందంకాణ్ బదర్కేగవేణ్ణుం మిరాప్పగలిన్డియే" యనిత్వరపడి రట్టియనుభవమాచార్యాభిమానముచె కలిగిన శ్రీఉడయవరుల సంబంధకటాక్షాదులచె నర్చరాది మార్గముగా పరమపదమునకు వెంచేసెటందుకు ముందు" ఈశ్వరునై పత్తుగెన్గొపిడిత్తుకారియంకొళ్లుమో పాది ఆచార్యనై పత్తుగెకాలై పిడిత్తు కారియం కొళ్లుమోపాది"యని సాయించినప్రకారము ప్రదమచరమ పర్వనిష్టు లిద్దరికిని పాసకునివలె సాథనరూప కర్తవ్యములులేనందున ప్రథమపర్వనిష్టులకు పరమపదనాథునిముఖోల్లాస వర్ధకమగు భగవదనుభవ కైంకర్యములె పరమ పురుషార్థముగనుకను ఆచార్యాభి మాననిష్టులకును పరమపదమునందు గురుకులశేషియగు శ్రీఉడయవరులకు మూలభూతులగు తిరువనంతాళ్వార్ల ముఖోల్లాసవర్ధకమగు భగవదనుభవకైంకర్యములే పరమపురుషార్థముగనుకను శ్రీఉడయవరులు శ్రీవైకుంఠగద్యలో సాయించిన ప్రకారము ప్రతిదినమున ప్రాతఃకాలమందైన మధ్యాహ్నకాలమందైన రాత్రికాలమందైన ననుకూలించినపుడు ధ్యానయోగముచే శ్రీమన్నారాయణుని సాక్షాత్కరించియనుభవించియానందసాగరనిమగ్నుడైయుండడమె పరమ ప్రాప్యముగావునసందునగూర్చి భగవచ్ఛాస్త్రాదులయందునభ్యసింపుమని చెప్పియున్నది.

శ్రీమణవాళ మామునులు ఆర్తిప్రబంధములో " ఇవ్వుల గిలినియొస్త్రు మెణ్ణాదె నెంజెఇరవుపగ లెతిరాశరె మకిఱని పేలరుళుం అవ్వులగై యలర్ మగళ్ కోనజ్గిరుకుఱమిరుప్పై । అడియార్గళ్ కుళాజ్గడమైయవర్గళను భవ త్తై ఇవ్వుయిరు మదుకిఱట్టుప్పిఅన్ని ఘన్నుకిడన్ద దెన్నుమద్రై యెన్నుమదరిఱైచ్చ వరాయ్ కిఱడకుఱం వెవ్విన్నైయాల్వన్ద వుడల్విడుం పొళ్దైవిట్టాల్ ।విళ్లై యుమిన్బ న్తనై ఎముత్తుం విడామలిరున్దణ్ణే" యనిసాదించియున్నారు.

స్త్రీ ధర్మములు.

స్త్రీలెల్లప్పుడు ప్రబోధకాలమునలేచి, హరిస్మరణచేసి జలమలవిసర్జనానంతరము, శాస్త్రచోదితమగు శౌచాదులు ఆచమనము, దంతధావనముఖప్రక్షాళనములను ఆచరించి, పరిశుద్ధలై పాత్రశుద్ధిచేసి,యందుశుద్ధోదకముచే తమతమ భర్తలపాదప్రక్షాళనముచేసి,యాతీర్థమును తాముశిరస్సునప్రోక్షించుకొని, రెండుమారులు ఆతీర్థమును స్వీకరించి దండము సమర్పించి పిదప తమ యత్తమామలకు భక్తిపూర్వకముతో దండముసమర్పించవలయు.

తదనంతరము గృహమునందంతట గోమయజలముచల్లి సమ్మార్జనము చేసి చాటలుమొదలగువానినికడిగి, రోలు రోకలి మొదలగు తిరుమడప్పళి ఉపకరణములను జలముచే శోధించి ఆయాస్థానములం దునచవలయు, జలముచే

వాసిష్ఠసంహితాయాం స్త్రీధర్మే— సతతంప్రాతరుత్థాయ కీర్తయేచ్చజనార్దనం । శౌచాదికంయథోక్తేన కృత్వాచమ్యసమాహితా॥ ౧ ॥ దంతధావనమాస్యాది శోధయిత్వాశుచివ్రతా। ప్రక్షాళ్యపాదౌభర్తుశ్చ పాత్రేశుద్ధోదకేనచ॥౨॥ప్రోక్ష్యాత్మానంతతఃపీత్వా ప్రణమ్యచపునఃపునః।శ్వశ్రూశ్వశురయోఃపాదవం దనం భక్తితత్పరా ॥ ౩ ॥ కుర్యాన్నిత్యం గృహం సర్వంసేచయేద్గోమయోదకైః । గృహం సమ్మార్జయిత్వాథ శూర్పాదీనపి శోధయేత్॥ ౪॥ ఉలూఖలాదిముసలం గృహోపకరణాదికం। ప్రక్షాళ్యశోధయిత్వాతు తత్తత్ స్థానేషువిన్యసేత్ ॥ ౫ ॥ జలాహరణరజ్జ్వాదిశూద్రస్పృష్టం పరిత్యజేత్ । ఏవంగృహాదిసంశోధ్య స్నానార్థంనిర్గమేద్బహిః ॥ ౬ ॥ ఉదయానంత

డెదు బ్రాదును అముముక్షువులు తాకిరేని అవి ముముక్షువులకు త్యాజ్యమై యుండును. ఇట్లు గృహశుద్ధియైన పిదప అనుకూలమయ్యేనేని స్నానార్థము నదీతటాకములకు పోయిగాని గృహములయందుండు కూపములయందు జలహరణము చేసిగాని యథావిధిగా స్నానముచేయవలయును. సుమంగలులు పసుపుపూసికొని పసుపుతీర్థము ప్రోక్షించుకొని కంఠస్నానముచేయవలయు. విధంతువులునిత్యము శిరస్స్నానముచేయవలయు. సుమంగలులు శిరస్స్నానముచేసినను విధవలుకంఠస్నానముచేసినను తమతమ భర్తలను హత్యచేసిన వారగుదురుగాన సుమంగలులును ఉపవాసవ్రతాది నైమిత్తికములయందు మాత్రము శిరస్స్నానము చేయవలయు.

ఈరీతిని స్నానానంతరము రెండాచమనములుచేసి స్తోత్రపాఠములననుసంధించుకొనుచు వేరువస్త్రముధరియించి తిరుగా రెండాచమనములుచేసియథావిధిగా లలాటాదులందు అర్ధచంద్రాకృతిగా తిరుమణియునునందుకు మధ్య రక్తవర్ణహరిద్రాచూర్ణముతో శ్రీచూర్ణరేఖయును ధరించి జపముచేసి యొకయాచమనముచేసి పెరుమాళ్లకును తమతమ భర్తలకును దండముసమర్పించవలయు.

రంకార్యం స్త్రీణాంస్నానందినేదినే । శూద్రాణామంతరాణాంచ శ్రుతిస్మృతిమతాంపరం ॥ ౭ ॥ ప్రక్షాళ్యపాణిపాదౌచదంతధావనపూర్వకం । హరిద్రాలేపనంకృత్వా కంఠస్నానం సమాచరేత్ ॥ ౮ ॥ శిరసిప్రోక్షణంకుర్యాత్ హరిద్రాజలమాత్మనః । శిరస్స్నానంనకుర్వీతప్రత్యహం స్త్రీసుపావనీ ॥ ౯ ॥ యదిమోహేనకుర్వీతసాపతిఘ్నీనసంశయః। శిరస్స్నానంతు విధవాకంఠస్నానంసువాసినీ॥౧౦॥కుర్వీతప్రత్యహంవిప్రాః శుద్ధ్యర్థమితివైస్మృతిః ॥ నైమిత్తికే శిరస్స్నానంకుర్వీతప్రత్యహంసతీ ॥ ౧౧ ॥ విధవాయదిలోభేనకంఠస్నానంసమాచరేత్ । పతితాచపతిఘ్నీచభవత్యేవనసంశయః ॥ ౧౨ ॥ మంత్రహీనంస్త్రియాకార్యమితిస్నానంసనాథయా । తద్వద్విధవయాకార్యం శూద్రేణాపివిశేషతః ॥౧౩॥ ఏవంస్నాత్వావిధానేన బధ్వాకబరికాంకచైః।ద్విరాచమ్యహరింనత్వాస్తోత్రైస్సుస్తుత్వాగృహంవ్రజేత్ ॥౧౪॥ గృహమాగత్యదేవేశం ప్రణమ్యస్వపతింతతః । జలాన్యాహృత్యకుంభేషుతత్తత్స్థానేషువిన్యసేత్ ॥ ౧౫॥ పాకా

పిదప ద్వయానుసంధానముతో పాత్రశోధనముచేసి, పాకమునకు క్షాళనమునకు,తిరువారాధనమునకు,పానమునకు,శౌచమునకు ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగా అయిదుపాత్రలయందుతీర్థము పూరించి, అముధుపడి, కరియముదులు శోధించి ద్వయార్థవివరణంబగు తిరుప్పావుయను సంధానముతో భగవన్నివేదనార్థము తళిగచేయవలయు.

అనంతరము పెరుమాళ్లకు తళిగసమర్పించి తిరువారాధనాంతరము పుత్రమిత్రాదులతోడ తమతమ భర్తలను భుజింపింపవలయును. పిదప కరచరణ ప్రక్షాళనముచేసికొని తమతమ భర్తలయొక్క ఉచ్ఛిష్టాన్నమును యథావిధిగా భుజించి, నోరుపుక్కిలించి తిరుగాకరచరణ ప్రక్షాళనముచేసి రెండావమనములు చేయవలయును.

తదనంతరము చందన పుష్ప అంజనాదులనుధరించి శిరోజములనునలంకరించి, ఆభరణ భూషితలై తాంబూల చర్వణముచేయవలయు.

సూర్యాస్తమయములందు గృహసన్నిధిని, తిరుమడప్పళిలోను, నడవలోను, తక్కినస్థళములయందును, శయ్యాగృహమునందును క్రమక్రమముగా

ర్థమేకపాత్రేతు క్షాళనార్థమథైకతః। పూజార్థమథపానార్థంశౌచార్థంచతథైకతః॥ ౧౮॥ ఏవంవిన్యస్యపాత్రాణిజలపూర్ణానివైసతీ। శోధయిత్వాతండులాదీన్ శాకాదీనపిచక్రమాత్ ॥ ౧౯ ॥ పాచయేద్దేవదేవస్యనైవేద్యార్థంసువాసినీ। ఊర్ధ్వపుండ్రాంకితతనుశ్చక్రాంకితతనుస్తథా ॥ ౧౮॥ మంత్రరత్నానుసంధానసహితాపాచయేద్ధవిః। ధ్యాయంతీదేవదేవస్యమనసాపాదపంకజం ॥ ౧౯॥ మౌనవ్రతం సమాస్థాయపాకంకుర్యాచ్ఛుచివ్రతా। ఏవంహవిఃపాచయిత్వాదేవాయవినివేద్యచ ॥ ౨౦ ॥ భోజయిత్వాతుభర్తారం పుత్రమిత్రాదిసంయుతం। స్వయంభుంజీతనియతా భర్తురుచ్ఛిష్టపూర్వకం ॥ ౨౧ ॥ తతఃప్రక్షాళ్యపాదౌచపాణీచాచమ్యవాగ్యతః। తతస్స్వాంగమలంకృత్యతాంబూలంభక్షయేత్తతః ॥ ౨౨ ॥ చందనంకుంకుమం పుష్పంనేత్రయోరంజనంతథా। కంచుకం కబరీఖడ్గం కటకాదివిభూషితం ॥ ౨౩ ॥ ఏతత్సువాసినీనిత్యం ధారయేద్విధవానతు।దీపంప్రజ్వాల్యసాయాహ్నేనిక్షిపేద్దేవతాగృహే॥ ౨౪ ॥ మహానసేచగేహాళ్యాంగృహేశయ్యాగృహేసతీ । పూర్వవత్పాచయేదన్నం దేవతార్థంయు

తిరువిళక్కులుంచి, యథావిధిగా తళిగచేసి పెరుమాళ్లకు తళిగ సమర్పించి, భర్తను భుజింపచేసి, తానును భుజించి తమతమ భర్తలపాదసమీపమున అన్య చింతలేక భగవద్ధ్యానముతో శయనింపవలయును. ఇట్లు క్రమముచొప్పుననడ చుకొను స్త్రీలు దేవతలచేతనున్ను పూజింపబడుదురు. తమతమ భర్తలనేతమ పాలిటిదైవములుగాభావించి తదధీనమగుసర్వవృత్తులుకలిగియుండవలయు. ఈ విషయమై నంబిళ్లగారికి వారిదేవులకు జరిగినవృత్తాంతమును స్మరింపవలయును భర్తమనస్సు నొప్పించువారికంటె అధములెవ్వరు ప్రపంచమునలేరు. భర్తశు శ్రూషాపరయగు స్త్రీభర్తచెందు నుత్తమలోకమును ననాయాసముగా జెందున నని వేదవ్యాసమహర్షి ఋషుల గోష్ఠియందుపన్యసించెను.

— వితంతువులవిషయము. —

వితంతువులగు స్త్రీలు ఆభరణములను, చాయ చీరలను ధరించతగదు. చందనకుసుమ తాంబూలములస్వీకరింపరాదు. రాత్రిభోజనము చేయరాదు. మధ్యాహ్నము పదునైదుగడియలకుముందు భుజింపరాదు. శిరోజములనలం కరింపరాదు, పురుషులతోపలుమారు అనుచితభాషణములను చేయుటయు వా రలయెదుట నిలుచుటయు వర్జింపవలయు.

— బహిష్ఠల విషయము. —

స్త్రీలుబహిష్ఠలైయుండు మూడుదినములు ఆచమనమును రాత్రిభోజన మునువర్జించవలయు. చందనకుసుమతాంబూలాద్యలంకారములుచేయందగదు. నాలవదినముప్రాతః కాలమునముప్పదిరెండుమారులు మృత్తికలచేత శౌచము చేసికొని, ఉదయమున పంద్రెండు ఘడియలకు పిమ్మటనదులయందైనను తటా కముల యందైననుస్నానముచేసి ముప్పదిరెండు యావర్తులు స్నానముచేసి ఆ రవేసిన వస్త్రమైనను కట్టుకొని రెండాచమనములుచేసి, శుద్ధస్నానముచేసి తిరు

థావిధి ॥ ౨౫ ॥ పాచయిత్వాతు దేవాయవినివేద్యయథావిధి। భర్తారంభో జయిత్వాథస్వయభుంజీతవాగ్యతా ॥ ౨౬॥ భర్తుఃపాదసమీపేతుశయితావిజి తేంద్రియా। సాధ్వీనామేవనారీణాం ఏవంకృత్యముదాహృతం॥ ౨౭॥ ఆచరంతి స్త్రియోప్యేవం పూజ్యంతే దివిదైవతైః। మరణానంతరంభర్తు స్తాంబూలాది వివర్జయేత్ । నిత్యమభ్యర్చయేద్దేవంభాసు దేవంసనాతనమ్॥ ౨౮ ॥

గా రెండాచమనములు చేయవలయు. బావులలో స్నానము చేయుటచే శుద్ధికలుగ నేరదు. ఈరీతిగ స్నానము చేసితోడనే పతిదర్శనము చేయవలయు అట్లనుకూలింపనియెడల పతినిస్మరించి సూర్యదర్శనము చేయవలయు. ఈకాలములయందు పరపురుష దర్శనము చేయుటచే వ్యభిచారిదోషము సిద్ధించును, నాలవదినమున చేసిన పాకమును స్పర్శించిన పాత్రలును సొంతమునకుతప్ప ఇతరులకనర్హములు బహిస్థలుగానుండి యింటిలోయితరులతో గలసికొనియుండువారు రౌరవాది నరకముల జెందుదురు. ఐదవదినము ఉదయానంతరము శిరస్స్నానము చేసిపిదప గృహకార్యముల యందన్వయింప వలయు.

అళగియమణవాళ జీయరు ఆహ్నికమునందుండి సంగ్రహించిన గృహిణీధర్మములకు తాత్పర్యము.

గృహిణీలు మొదలగు వారందరు కృష్ణబాల క్రీడాదిచరితములు గానము చేయుచు, జాగరూకులై గృహకృత్యకైంకర్యముల యందన్వయించవలయు—తమతమపశుపుత్రాది సకలమునకును, శంఖచక్రాది లాంచనములధరించి, వైష్ణవనామము లుంచవలయు— సువర్ణముతో శ్రీహరిపంచాయుధ గణములను చేయించి సూతికాగృహమునందే తమతమ బాలులకు కంఠమునం దునచవలయు— వృద్ధులకు, బాలులకు, స్త్రీలకు, పూర్వాహ్ణమునందే భోజనము సేయించవలయు— ఘృతపాత్రముతప్ప జలక్షీరాన్న సేచనమైన పాత్రములు పగటికాలమునందే గాలియెండలలోనుంచి తాపింపచేసి, గృహములయందు

అళగియమణవాళజీయరు ఆహ్నికమునందుండి సంగ్రహించినది.

గృహిణీధర్మాః.

గృహిణీప్రముఖా స్సర్వాః గాయంత్యః పురుషోత్తమం । బాలక్రీడాది చరితైఃకర్మకుర్యురతంద్రితాః॥పశుపుత్రాదికం సర్వంగృహోపకరణానిచ। అంకయే చ్ఛంఖచక్రాభ్యాం నామకుర్యాచ్చ వైష్ణవం ॥ కారయిత్వాసువర్ణేన పంచాయుధగణం హరేః । కంఠదేశేతు బాలానాం బధ్నీయాత్ సూతికాగృహే॥వృద్ధబాలాంగనాదీనాం పూర్వాహ్ణేభోజనం భవేత్ ॥ ఘృతస్థాలీంవినా సర్వం జలక్షీరాన్నసేచితం । కర్తవ్యందివసే భాండంమారుతాతపతాపితం॥

పూర్వదివసమున, ననుపయుక్తమగు పాత్రములలో మఱునటిదివసమున పచనాదులుచేయదగు— రోలు రోకలిమొదలగు సర్వగృహోపకరణములను, జగన్నాథునియాగోపకరణాదులనుజలముచేప్రక్షాళనముచేసి, శుద్ధమగుపాత్రలలో మూడువిధములగుజలములనింపి వాని పరిశుద్ధమై నిరుపద్రవమై చల్లనగు ప్రదేశమున మూసియుంచవలయు— కాకములు పశువులు మొదలగు భూతసంప్రాప్తముగాకుండునట్లుండెడు ప్రదేశమున, పైనమూయబడి, దిగువ అలకబడిన శుద్ధమగు స్థళములందు పరిశుద్ధమైన చేటలు మొదలగు ఉపకరణములచేకులాంగనలు తమశరీరమునంటక చెమటబొడమెనేని జీర్ణవస్త్రముచేతుడిచికొనక, కడిగికొని మౌనముగానుండి వడ్లుపప్పుదినుసులు మొదలగు వానినిదంచిచెఱిగి శోధించవలయు— మఱుకడిగినముత్యమువలె బియ్యము విశుద్ధపరచిపలకపైనుంచి రాళ్లుమొదలగునవి లేకుండునట్లు శోధించవలయు— సకలశాకములలో పురుగులుమొదలగునవి లేకుండునట్లు ప్రయత్నముతోచూచి భూమియందుకొట్టితట్టి పలుమారుచక్కగా వీక్షించినాలుగుమార్లుకడిగి శుద్ధజలముచే ప్రక్షాళనముచేయవలయు—నెయ్యి తైరుపాలు మొదలగునవియుపెసలపప్పు శాల్యన్నము, ప్రశస్తమైన శాకములు, తుళసి మొదలగునవి తిరువారాధ

గృహాణ్యనుపయుక్తేషు పూర్వస్మిన్ దివసేనిశాం । పరస్మిన్దివసే కుర్యాత్ పాత్రేషు పచనాదికం ॥ గృహోపకరణం సర్వం ముసలోలూఖలాదికం। ప్రక్షాళయేజ్జగన్నాథ యాగోపకరణానిచ ॥ కర్మణ్యాంత్రి విధంవారి శుద్ధభాజనసంభృతం । ఆచ్ఛాద్యస్థాపయేచ్ఛీతేనిర్బాధే పరిమార్జితే ॥ కాకపశ్వాది భూతానామప్రాప్యే సంవృతాంబరే । ఉపలిప్తేశుచౌదేశే శుద్ధైశ్శూర్పాదిసాధనైః । వ్రీహిముద్గాదికం సర్వమవహన్యుః కులాంగనాః। అస్పృశంత్యోనిజం దేహమజల్పంత్యస్తథాస్త్రియః । అవహన్యుశ్శ్రమాంబూనిజీర్ణవస్త్రైర్నిమృజ్యచ॥ నిర్మలీకృతముక్తాభంవి శుద్ధీకృత్య తండులం ।వికీర్యఫలకాపృష్ఠేశర్కరాదీన్ సమాహరేత్ ॥ యత్నేన సర్వశాకానాం క్రిమికీటాది వీక్షణం। విధాయాహత్య బహుశః పునః పునరుదీక్షయేత్। చతుః ప్రక్షాళ్యశుద్ధాభిరద్భిశ్చక్షాళయేత్తతః ॥ గవ్యంముద్గంచ శాల్యన్నం శస్తంశాకం తుళస్యపి। తండులాంశః కణంతద్వత్ అన్నసాధనమేవచ । సంవిభాగాత్ పురాసర్వముప

నకు జాగ్రతపరచవలయు— బియ్యపుకడుగు, అన్నపుగంజి మొదలగునవిభగ వదారాధనమునకుముందు మేవిషయమునకునుపయోగింపతగదు— పర్యుషిత సంసర్గము లేనిది, ఎండయగ్నులచే శోషింపచేయబడినదియు, శుద్ధిచేయబడిన దియగు, తామ్రిమృణ్మయ పాత్రలలోపచనాదులు చేయవలయు— మృత్పాత్రములలో నొకపక్షమునకుపైగాపచనాదులు చేయకూడదు—పప్పుదినుసులు నెయ్యి తిలవస్తువులు నొకపక్షదివసములకుపైన సంగ్రహించియుంచకూడదు— తాంబూలము బియ్యము మాసమునకు పైననుంచుకొనకూడదు— వస్త్రము, వెంట్రుకలు, నింద్రియములు, స్పృశించెనేని ప్రక్షాళనముచేయవలయు—ముక్కు-నీరుకన్నీరుచెమటయు తాకకూడదు వస్త్రముతోతుడవకూడదు, బైటతీసి పారవైచికడుగుకొనవలయు— తిరువడప్పళిలో పొయ్యిమంటను అప్పుడప్పుడుచల్లార్చిచల్లార్చిమంటచేయుటయు, అధికమంటచేయుటయు, ఆత్రముతో క్రిందదించిదించి పరాకుగా పాకముచెయుటయు తగనికార్యములు—వ్యంజనములు ప్రశస్తశాకములేపచనముచెయవలయు, అవిమేవియనగా వివిధములగు నరటికాయలు, మామిడికాయలు, ద్వివిధములగుపనసకాయలు అనగా వేరుపనస, వృక్షపనస, దోసకాయలు, నేలములక అనగా ముళ్లవంకాయ, త్రివిధములగు కాకరకాయలు అనగాతీగసబంధపుకాకర, అడవికాకర, భూమికాకర,గుమ్మడికాయ, పెద్దగుమ్మడికాయ, రేగుపండ్లు,చిన్న నేలములకాకా-యలు,

---

యోగం నచాగ్నతి॥అపర్యుషితలిప్తేషు తాపితేష్వాత పాగ్నిభిః। మృణ్మయేషు చతామ్రేషుపచెయుః క్షాళితేషుచ ॥ పక్షాదూర్ధ్వం నకర్తవ్యం మృణ్మయేపచనక్రియాం। పక్షాదూర్ధ్వం నసంగ్రాహ్యం ముద్గసారం ఘృతంతిలం। తాంబూలం తండులంచైవ మాసాదూర్ధ్వం నసంచయేత్ ॥ వస్త్రంకేశం హృషీకంవాస్పృష్ట్వా ప్రక్షాళయేత్కరం।నాసోదకం నేత్రవారిస్వేదాంబూనితథైవచ।నస్పృశేన్నచ వస్త్రేణ మార్జయేచ్ఛోధయేద్బహిః।నోపశామ్యోపశామ్యాగ్నిం నమందం నాపిసత్వరం।నావతార్యావతార్యాథోనాన్యబుద్ధిః పచేదపి ॥ వ్యంజనానిచ శస్తాని శాకాదీన్యపి పాచయేత్ ।కదళీజాతయస్సర్వాః చూతం చపనసద్వయం।ఉర్వారుకంచ బృహతీంకారవల్లీ త్రయంతథా।కర్కంధుంక్షుద్రబృహతీం కూష్మాండం తింత్రిణీంతథా। నాళికేరంచ సింహించకరోకా-

చింతకాయలు, నాళికేరము, ముళ్లముస్తికీరె, దురదకంద, తీయకంద, ఉద్దులు, పెసలు, పెద్దపెసలు, నల్లపెసలు, తోటకూర, పాలకూర, అవిశికీరె, నల్లఅవిశికీరె, కాములు, చేమగడ్డలు, అల్లము, తిప్పతీగె, ఉలవలు, వంకాయలు, యివిమొదలగుప్రశస్తములై, దుష్టములుకానిపదార్థములే విలక్షణులకంగీకారములు-బీరకాయసొరకాయమొదలగునవి అత్యంతముదూరముగాపరిత్యజించవలయు — జలముచేద్రవించుచుండునదియును. యింగువచేరినదియును పాకముచేయవచ్చును — అన్నము అడుగంటినదిఆసురము, అపక్వాన్నమురౌద్రము, చక్కగాపాకమైనది దేవార్హముగనుకచక్కగా పాకము చేయవలయు — వెంట్రుకలు పురుగులుమొదలగునవి పడినవియు దుష్టసంస్పర్శముకలిగినవియు అడుగంటినవియుఅపక్వమైనవియు వ్యంజనములుగాని అన్నముగానిసర్వదాపరిత్యజించవలయు — సంక్రాంతినిఆచార్యుని జన్మనక్షత్రమున తనజన్మనక్షత్రమునశ్రవణనక్షత్రమున రెండు ద్వాదశులయందు అమావాస్య పౌర్ణమి చంద్రసూర్యగ్రహణములు శ్రీజయంతి మొదలగు అవతారదివసములు మాస తిరునక్షత్రములు తనకుమహాసంతోషదివసము మాసప్రవేశము యీదివసములయందును విశేషారాధన చేయవలయు — గృహిణి ఊర్ధ్వపుండ్రమును ధరించితళియపాత్రములకుతిరు

టం వత్సకం తథా । అళర్కం క్షుద్రకం దంచమహాకందం తథైవచ । మాషముద్గం మహాముద్గం అతసీంశాకినీం తథా । శకుటం శింబుకంచైవ జీవంత్యాగస్త్యపల్లవాన్ ॥ శృంగిబేరం కుళుత్థంచ వ్యాఘ్రీం సింహీంతథైవచ । శస్తాన్యన్యాన్యదుష్టాని సంశ్రితం కారయేత్ బుధః ॥ కోశాతకమలాబుంచదూరతః పరివర్జయేత్ ॥ పయోమిశ్రాణి శాకానిహింగుమిశ్రాణి సాధయేత్ ॥ ఆసురంస్యాద్విదగ్ధంతు అపక్వం రౌద్రమేవచ । దైవం సుశృతమేవాతః కర్తవ్యంసుశ్రితం హవిః॥ కేశకీటాదిభిర్దుష్టంవిదగ్ధంత్వశ్రితంతువా శాకోదనాదికంసర్వం సర్వథాపరివర్జయేత్ ॥ సంక్రాంతిర్జన్మనక్షత్రం శ్రవణ ద్వాదశీద్వయం । పర్వద్వయం సముద్దిష్టం సవిశేషక్రియావిధౌ । చంద్రసూర్యోపరాగేవప్రాదుర్భావదినేపిచ । మాసర్క్షేషు మహోత్సవేషు విశేషారాధనం విదుః ॥ ఊర్ధ్వపుండ్రైరలంకృత్య నమేద్యాగాలయం హవిః । పాకస్థానం గృహంసర్వంవిమృజ్యాభ్యుక్ష్యవారిణా । ఆచ్ఛాద్యవస్త్రమన్యచ్చసమాచామేత్ కుటుంబినీ ॥

మణికాప్పు సమర్పించి భగవన్సన్నిధిన సమర్పించి తిరుమడప్పళి చక్కగా శోధించిప్రోక్షించి తాను వేరు శుద్ధవస్త్రమును ధరించి ఆచమనముచేసి భగవత్సన్నిధికి పోయితిరువిళక్కు ప్రజ్వలింపజేసి తానుపరిచారకులతో కూడాభర్త రాకనెదురు చూచుచుండవలయు—సంబావడ్లుమొదలగునవియు గోదుమ కొఱ్ఱలు మొదలగు ధాన్యములు హవ్యకవ్యార్థము ఆదరముతో బ్రహ్మచే సృష్టింపబడినవే—అనుములు అడవిగోదుములు కారామణి ఉలవలు ఉద్దులు పెసలు కందులు నువ్వులుశనగలు మొదలగు కాన్యపోద్భవములును; ఆవాలు జిలకర్ర మెంతులు పిప్పళ్లు శొంటి మిరియాలు ఇంగువ యివియన్నియుభోజ్యవస్తువులు—మూడుసంవత్సరములకు మించినధాన్యము వైదికకార్యములయందు ప్రశస్తములు కావు— బీరకాయ దొండకాయ సొరకాయ పొట్లకాయలలో నాక దినుసు తెల్లవంకాయలు కొడిసె బాండారినారిజకాయలు తాటికాయలు శ్రీఫలము హస్తితుండము పుచ్చకాయ తిలపిష్టము ముల్లంగి మొదలగునవి త్యాజ్యములనిస్మృతులువక్కాణించెడు—ముందుభోజ్యములుగా చెప్పినవస్తువులువిష్ఠలోపైరైనతీగయందుకాసి నవైనను మానుయందు పుట్టినవైనను భోజనార్హములుకానేరవు. కుంబాండ ఊషణభూమిని ఫలించిన లవణము త్యాజ్యము — ధాన్య

ప్రవిశ్యభగవద్గేహం దీపం ప్రజ్వాల్య గేహినీ । కాంక్షంతీభర్తురాయానంతిష్ఠేత్సపరిచారికా ॥ స్కాందే ॥ శాలివ్రీహ్యాదయశ్చైవగోధూమాద్యాయవాదయః । ప్రియంగ్వాదీని ధాన్యాని యోజ్యాన్యేతాని సర్వదా । బ్రహ్మణాపరిసృష్టాని హవ్యకవ్యార్థమాదరాత్ ॥ నిష్పావాః కుళికాశ్చైవకుళుత్థారాజమాషకాః । మాషముద్గాదయశ్చైవ ఆఢకాశ్చణకాదయః । తిలాద్యాస్తత్ర లంభాద్యా ఇత్యేతే కాన్యపోద్భవాః ॥ సర్షపాజీరకామెంత్యాఃపిప్పలీ నాగరాదయః ॥ మరీచిరామఠాదీనిభోజ్యాన్యేతాని సర్వదా ॥ త్రివర్షాతీతధాన్యాని నప్రశస్తానివైదికే ॥(కోశాతకీ బింబాలాబూపటోలికా శ్వేతవార్తాకకాళింగశ్లేష్మాతకభాండ నారదఫలతాలఫలశ్రీఫల హస్తితుండాదీని తిలపిష్టమూలకాదీన్యపిత్యాజ్యానిస్మృతిషుద్రష్టవ్యాని॥ గ్రాహ్యేష్వపి అమేధ్యప్రభవవల్లీ ఫలాని త్యాజ్యానివృక్షఫలాన్యపిత్యాజ్యాని ॥ కుంభాండఔషరలవణాదీ నిత్యాజ్యాని) భృగుః॥ ఆశౌచవద్భిరపరైరపక్వాఃకళమాదయః । శస్యంతేచరుపాకేషుశస్తా

ములు ఆశౌచములు కలవారలు తాకినవి త్యాజ్యములు వారు తాకిననైనను అప క్వమైనదిగా యుండెనేని వైదికక్రియలకు యోగ్యములు— జాతిదుష్టములు క్రియాదుష్టములు, కాలదుష్టములు, సంసర్గదుష్టములు, ఆశ్రయదుష్టములు, సుహృల్లేఖ్యములు, భోజ్యములు కానేరవు— తెల్లగెడ్డలు మొదలగులశునాదులు జాతిదుష్టములు—పతితాదులఅన్నము ఆశ్రయదుష్టములు పతితాదులు చూచిన అన్నము క్రియాదుష్టము నూనె నెయ్యిసంబంధములేనికాలాతీతమైన అన్నము కాలదుష్టము.

—పర్యుషితభోజనము.—

కాలాతీతమైనను నూనె నెయ్యి సంబంధముగల అన్నము భుజింపవచ్చును— వీట్లసంబంధములేక పోయినను గోదుమలు, యవలు, నెయ్యి, పాలు, పెరుగు, మోరు, కర్యమదుఖపలహారములు, పరుపు, క్రసరము అనగాపులగము పాలసంబంధమగువస్తువులు, పాయసం, పెరుగుతో కలపినమావు, అటుకులు, వారుగులు మొదలగునవి పరిగ్రహించవచ్చును—కంచుయందుంచిన నాళికేరము, తామ్రపాత్రమునందుంచిన తేనెయు పాలు మొదలగు గవ్యములు ఉప్పు

శ్చతదలాభతః ॥ (కళమానీవారభేదాఃతదలాభతః అపక్వాశ్చశస్యంతే మహాహవిర్యోగ్యాః) ॥ మాధవీయే ॥ జాతిదుష్టంక్రియాదుష్టం కాలాంతరవిగర్హితం। సంసర్గాశ్రయదుష్టంచ సుహృల్లేఖ్యంపరిత్యజేత్ ॥ లశునాదికమన్నంయత్ తత్ జ్ఞేయంజాతిగర్హితం । అభోజ్యంత్వద్విజాదీనామన్నమాశ్రయగర్హితం। నభక్షయేత్ క్రియాదుష్టంయద్దృష్టంపతితైఃపృథక్ । కాలదుష్టంతుతత్ జ్ఞేయం అస్నుతంచిరసంస్థితం ॥ అస్నుతం అస్నేహాకం.)

—పర్యుషితాన్న భోజనం—

అత్రయాజ్ఞవల్క్యః ॥ అన్నంపర్యుషితంభోజ్యం స్నేహాక్తం చిరసంస్థితం । అస్నేహాఅపిగోధూమాయవగోరసవిక్రియాః ॥ యమోపి ॥ శాకం మాంసమపూపాశ్చసూపంక్రసరమేవచ । యవాగూఃపాయసంచైవయచ్చాన్యత్ స్నేహసంస్థితం। సర్వంపర్యుషితంభోజ్యంస్నేహాక్తంచిరసంస్థితం। అపూపాశ్చకరంభాశ్చధానావటకసక్తవః॥ అత్రఆశ్రయదుష్టమాహ। నాళికేరంకాంస్యపాత్రేతామ్రపాత్రేస్థితంమధు । గవ్యంచతామ్రపాత్రస్థంమద్యతుల్యంతుతంవినా। తామ్రపాత్రయుతంగవ్యంక్షీరంచలవణాన్వితం । ఘృతంలవణసంయు

చెం.__రము ఉప్పు చేరినఘృతము మద్యతుల్యమగుటచే పరిత్యజించ వలయు— యేయన్నమైనది భోజ్యమో అభోజ్యమోయని సంశయమునకు విషయమగు నో యదియే సుహృర్ లేఖ్యమని చెప్పబడునుగాన నదియును త్యజించవల యు—భానువారమున దివారాత్రులందును సప్తమినాటి పగటియందును ఉసి రికాయ భక్షించ తగదు అట్లుభక్షించెనేని అలక్ష్మివాసమైయుండును— చే దువస్తువులు అల్లం, తైరు, గంజి,నువ్వులు సంబంధమగు శాకములు కీరె యివి రాత్రికాలములందు భక్షించువారికి పుష్పిణి స్త్రీసంభోగము చేసిన వారివలె రూపహానియు వాక్కుహానియు అలక్ష్మివాసము కలుగును—గోవు తెల్లమేక యెనుము యివితప్పతక్కిన యేజాతియొక్క క్షీరములు మొదలగు గవ్యములు త్యాజ్యము శెంబిలియాడు అను మేకజాతి క్షీరము మొదలగునవి త్యాజ్యము— పశువు మొదలగునవి ప్రసవించిన దశరాత్రులకు లోబడ్డవియు వృషభమువల నతరమ బడినవియు దూడలు లేనవియు అమితదూడలు వేసినవియు తనకుతా నెస్రవించినవియు లశునాదులు గంజా మొదలగు మత్తుగల వస్తువులు మలము మొదలగునవి భక్షించినవియు యజమానుని అనుజ్ఞలేనివియు వికారమైన రూ పముగలవియు రుద్రాది చిహ్నములు తన్నానములు గలవియు యిట్టిపశ్వాదుల క్షీరము మొదలగు గవ్యములు త్యాజ్యములు— క్షత్రియ వైశ్య శూద్రులలో

క్తంసురాకల్పంవివర్జయేత్ ॥ విచికిత్సాతుహృదయే అన్నేయస్మిన్ప్రజాయ తే। సుహృల్లేఖ్యంతుతత్ జ్ఞేయం ॥ దివారాత్రంభానువారేసప్తమ్యాంచతథా దివా । ధాత్రీఫలంనరస్స్వాద్య అలక్ష్మీకోభవేద్ధ్రువం॥తిక్తార్ద్రకదధిగ్రాణాతిల శాకానినిశ్యదన్ । త్యజతేరూపవాక్ శ్రీభిఃపుష్పిణీసురతాద్యథా॥ క్షీరవిషయే విష్ణుః॥గోజామహిషీవ్యతిరిక్త సర్వాసాంక్షీరంతద్వికారాంశ్చవర్జయేత్।అజా గ్రహణాత్ ఆవికంత్యాజ్యం ఆవికమేళకంగోజామహిషుచ అనిర్దశాహాసంధినీ వివత్సాయమ సూస్స్యందినీలశునగృంజనపలాండుభక్షా అమేధ్యభక్షాను జ్ఞార హితావికృతారుద్రాదివ్యపదేశినీతదాయుధాద్యంకితా తస్యాః క్షీరంతద్వికా రాంశ్చవర్జయేత్ । అనిర్దశాహా అనతిక్రాంతదశాహాసంధినీయా వృషేణ సంధీయతేయావేలామతిక్రమ్య దుహ్యతేయాచవత్సాంత రేణసంధీయతే యా చవివత్సామృతవత్సాయమసూఃయుమళప్రసవిత్రీస్యందినీస్రవత్ క్షీరా॥ బ్రాహ్మ

మెవరుగాని కపిలాక్షీరపానముచేసిరేని మహాపాతకము కలుగును యివిబ్రా హ్మణులకుమాత్రము గ్రాహ్యము.

—సూతికచండాలాద్యధిష్ఠిత గృహశుద్ధి.—

సూతికాగృహము మృతిపొందిన స్థానము దహనభూమి చండాలవాసస్థలము విష్ఠసంబంధమైన స్థలము అశుద్ధప్రదేశముయివి యంతయు అగ్నిచేదహింపచేయుటచేతను అచ్చట మట్టిని త్రొవ్వి బైటవేసి వేరుమట్టిని వేయుటచేతను గోమయముచేనలుకుటచేతను, పశువులనాస్థలమునందు సంచరింపచేయుటచేతను యీయయిదువిధములుచేతనాభూమిపరిశుద్ధియగును — విష్టచే అశుద్ధమైనస్థలమునకు పైనచెప్పిన అయిదువిధములలో కొంతమట్టుకే చేయుటచే శుద్ధియగును— ప్రాతః కాలమునందు గోమయజలముచే గృహమంతయు చిలకరించి మార్జనముచేసి సాయంకాలమున తిరువెలకుప్రజ్వలింప చేయుటచేతను, ధర్భజలముచే ప్రోక్షించుటచేతను నాగృహము శుద్ధియగును యని హారిత ఋషిచేజెప్పబడియె — ఏగృహమునందు చండాలురు పతితులు వాసముచేతురో యాగృహమునందలి మృత్పాత్రములను పరిత్యజించి, పశువులను మూడురోజులుకట్టియుంచుటచే నాస్థలము శుద్ధియగును — నొకమాసమునకుపైన

ణవ్యతిరిక్తానాంకపిలా క్షీరపాననిషేధమాహ ॥వ్యాసః॥ క్షత్రియశ్చాపివృత్తస్థో వైశ్యశ్శూద్రోధవాపునః । యఃపిబేత్ కపిలాక్షీరంనతతోన్యో స్తిపాపకృత్.

—సూతికాచండాలాధిష్ఠితగృహశుద్ధిః—

ద్రవ్యశుద్ధిః॥ మహాదేవలః ॥ యత్రప్రసూయతేనారీమ్రియతేదహ్యతేథవా । చండాలాధ్యాసితంయత్రయత్రవిష్ఠాదిసంగతిః । ఏవంకశ్మలసంయుక్తా భూరమేధ్యాప్రకీర్తితా । దహనాత్ ఖననాచ్చైవ ఉపలేపనధావనాత్। పర్జన్యవర్షాత్ భూమేస్తుశౌచంపంచవిధంస్మృతం॥ ఏతైర్వ్యస్తైస్సమస్తైర్వా అమేధ్యాదుష్టామలినాచభూశ్శుధ్యతి ॥ గృహశుద్ధిః॥ప్రాతఃప్రాతర్దినంగేహం సించేత్ గోమయవారిభిః । మార్జయేచ్చతథాసాయందీపైరుజ్వాలయేద్గృహం । సేచనంకుశవారిణా ॥ సర్వమభ్యుక్షయేద్వేశ్మ తతశ్శుధ్యత్యసంశయః॥ ఇతిహారీతః ॥ గృహేచండాలాది ప్రవేశే ఏకద్విత్ర్యాదిమాసభేదేనశుద్ధిమాహ । చండాలః పతితోవాపియస్మిన్ గేహేసమావసేత్ । త్యక్త్వాతుమృణ్మయభాణ్డాదీన్ గోభిస్సంక్రమయేత్ త్ర్యహం । మాసాదూర్ధ్వందశాహంతుద్విమా

వాసముచేసియుండిరేనినాస్థళమున దశరాత్రులును, రెండుమాసములు వసించియుండిరేని నొకపక్షము, ఆరుమాసములయ్యోనేని, నొకమాసము, యీతీరుననాస్థళములందు పశువులను కట్టియుంచుటచేతశుద్ధియగును— ఆరుమాసములకుపైగా వసించియుండిరేని యాగృహము అగ్నిచేదహింపచేసి, దున్నుటచే శుద్ధియగును— అట్టిగృహమునందే అట్టివారితో కలిసి వసించినవారలు, ఆస్థళమువిడచి బైటపోయి సంసర్గమునకు చెప్పియుండెడు ప్రాయశ్చిత్తాదులు చేసికొనుటచే పరిశుద్ధులగుదురు.

—పాత్రశుద్ధి—

నూనె నెయ్యి పాలు తైరు మొదలగు రసవస్తువులకు అశుద్ధికలిగెనేని ఆవస్తువులలో కొంతబైటచిలకరించుటచేతను అగ్నియందు వెచ్చచేయుటచేతను శుద్ధియగును—స్వర్ణము,రజతము, శంఖము,దారువులచేచేయబడినవియు శాకములు, తాళ్లు, కందమూలములు, ఫలములు, వస్త్రములు, బెత్తముచే చేయబడినవియు కృష్ణాజనము మొదలగు చర్మములు, యాగపాత్రములు,గజదంతము, గజాస్థిచే చేయబడినవియు మృగములయొక్కకొమ్ముచే చేయబడినవియు రత్నపాత్రములు, యీఉపకరణములను జలముచే శోధించుటయే

సాత్పతుమేవచ। షాణ్మాసంతుతథామాసాంగవాం బృందంనివేశయేత్ ।ఊర్ధ్వంతుదహనంప్రోక్తంలాంగలేనచఖాదనమితి ॥ తద్గృహవాసినామపిశోధనమాహసపవ ॥ తత్ గృహంతు పరిత్యజ్యదగ్ధ్వాచాన్యత్రసంస్థితాః । సంసర్గోక్త ప్రకారేణప్రాయశ్చిత్తంసమాచరేత్ ॥

—పాత్రశుద్ధిః—

రసశుద్ధిమాహ॥ పరాశరః ॥ స్నేహోవాగోరసోవాపితత్రశుద్ధిఃకథంభవేత్ । అల్పంపరిత్యజేత్తత్రస్నేహస్యపచనేనతు। అనలజ్వాలయాశుద్ధిః గోరసస్యవిధీయతే । స్నేహస్తైలాదిఃగోరసః । క్షీరాదిః॥ పాత్రశుద్ధిమాహ ॥ యాజ్ఞవల్క్యః ॥ సౌవర్ణరజతాబ్జానాంచారుపాత్రగృహాశ్మనాం । శాకరజ్జుమూలఫలవాసోవిదళచర్మణాంపాత్రాణాంచమసానాంచవారిణాశుద్ధిరిష్యతే। దంతమస్థి తథాశృంగంరౌప్యంసౌవర్ణభాజనం । మణిపాత్రాణిశంఖాశ్చేత్యేతత్ ప్రక్షాళయేజ్జలైః। పాషాణేతుపునర్ఘృష్టాత్ శుద్ధిరేషాముదాహృతా॥ అస్థి

శుద్ధి — రాతినిమరియొకరాతిచే రాచుటచేశుద్ధి- ఉచ్ఛిష్ఠలేపనము లేని వస్తువులకు జలముచే శోధించుటచేతనేశుద్ధి— ఉచ్ఛిష్టలేపముగలవస్తువులకు అట్టిలేపము, అట్టిగంధము పోవునట్లు మృత్తు, జలము వీట్లచే శోధించుటచే పరిశుద్ధమగును—మృత్తు, జలమువీట్లచేపోనటువంటిలేపాదులకుశుద్ధియట్లనగా, ధారుపాత్రము, శృంగపాత్రము వీట్లను తరిమెనపెట్టుటచేతను, నాళికేరముయొక్క చిప్ప మొదలగు పాత్రములు పశువులోక వెంట్రుకలుచే తుడుచుటచేతను శుద్ధియగును.

—తామ్రాదులశుద్ధి—

తాంమ్రి పిత్తళి, యినుము, సీసము, కంచు, వీట్లకు. బూడిదె చింతపండు జలము వీట్లచే యథోచితముగా తోమి శోధించుటచే శుద్ధియగును— అల్పదోషమునకు నొకమారు శుద్ధిచెయుటచెతనేశుద్ధియగును—పశువువాసనచూచినదియు, శూద్రుని ఉచ్ఛిష్టమైనదియు, శునకము, కాకము, వీట్లచెదూషితమగు కంచుపాత్రములుపదియావర్తులు బూడిదెచేశుద్ధిజలముచేశోధించుటచేతనే శుద్ధియగును—మల మూత్రములు, శవము, రక్తము వీట్లసంబంధమగు తాంమ్రాది పాత్రములు కరిగి పోయుటచేతను తరిమిణి పెట్టుటచేతనుఅగ్నియందు కాచుటచేతను యిరువదియొక్కమారు భస్మ జలముచేశుద్ధి చేయుట

శబ్దేనగజాస్థ్యాది నిర్మితకరండాది । జప్తైఃక్షాళనంనిర్లేపవిషయం ॥ అతఏవ ॥ మనుః ॥ యావన్నాపైత్యమేధ్యాక్తే గంధోలేపశ్చతత్కృతః । తావన్మృద్వారిదేయంస్యాత్ సర్వాసుద్రవ్యశుద్ధిషు ॥ యదాతుమృదాదిభిరపిలేపానపగమః తదాశుధ్యంతరందర్శయతి ॥ యాజ్ఞవల్క్యః॥ తక్షణాద్దారుశృంగానాం గోవాలైఃఫలసంభవం । నాళికేరాదిపాత్రం ॥

— తామ్రాదిశుద్ధిః. —

అధకాంస్యాదిశుద్ధిః॥ తామ్రాయసారంతరైక్యానాం త్రపుణాసీసకాంస్యయోశ్శౌచంయథార్హంవక్తవ్యంక్షారామ్లోదకవారిభిః।క్షారం భస్మఇదంకాంస్యాదేః।భస్మాదినాసకృచ్ఛుద్ధ్యభిధానముచ్ఛిష్టాద్యల్పోపహతవిషయం॥ బహూపహతే॥గవాఘ్రాతానికాంస్యానిశూద్రోచ్ఛిష్టానియానిచ । శుద్ధ్యంతిదశభిఃక్షారైశ్శ్వకాకోపహతానిచ॥విష్ణుః॥విణ్మూత్రలేపశ్శవరక్తలిప్త । మావర్తనోల్లిఖ

చేతను పరిశుద్ధమగును—కంచుపాత్రముచె పాదప్రక్షాళనముగాని పుక్కిలింతమగాని చేయుంతగదు అట్లు చేశేనేని నాపాత్రమును ఆరుమాసములు భూపతనము చేయుటచేతను తిరుగావార్పడముపోసుటచేతనుశుద్ధియగును — యినుము సీసము వీట్లచే చేయబడినగొప్ప పాత్రములకు నతికదోషముకలిగె నేని యినపపాత్రములను మరియొక యినుముచేనైనను రాతిచేనైననురుద్దుటచేతను, సీసపాత్రములు కర్గిపోయుటచేతను శుద్ధియగును.

—వస్త్రధాన్యాదిశుద్ధి—

పరాశరమహర్షిచే చెప్పబడినవి— వెదురుచే చేయబడిన విసనకర్రలు బుట్టలు మొదలగునవియు అరణ్యవాసులగు ఋషులు ధరించెడు నారపంచలు, తెల్లపట్టువస్త్రములు, కంబళిచేచేయబడినశాలువలు మొదలగునవియు, భుజపత్రముమొదలగు వాట్లకు అల్పఉచ్ఛిష్టదోషము కలిగెనేనిప్రోక్షణచేమాత్రముచే శుద్ధియగును—పైనచెప్పబడినవస్తువులు అపరిశుద్ధవస్తుదోషముకలిగినట్లుదృఢమయ్యెనేని వాట్లను తవుడు ఉమక క్షారమునగా చవుడుజలము వీట్లచే తడిపి

నతాపనైర్వా।త్రిస్సప్తకృత్వఃపరిమార్జనైర్వా।భస్మాంబునాశుద్ధ్యతితైజసాని। ఆవర్తనంపునఃకరణం ॥ గండూషంపాదశౌచంచ నకుర్యాత్కాంస్యభాజనే। షాణ్మాసంభువినిక్షిప్య। పునరాకారమావిశేదితి ॥ ఆయసాదీనాం కటాహాదీనాం। సీసస్యచాత్యంతోపహతౌశుద్ధిమాహపరాశరః॥ ఘర్షసాధనేనాయసానాంఘర్షణేనశోధనం సీసస్యత్వగ్నౌప్రవిలాపనం అయస్సంఘర్షణమశ్మసంఘర్షస్యాప్యుపలక్షణం। తథాయసానాంతోయేనాశ్మసంఘర్షణేనచేతి॥

— వస్త్రధాన్యాదిశుద్ధిః —

అథవస్త్రధాన్యాదిశుద్ధిః ॥ పరాశరః ॥ వేణువల్కలచీరాణాంక్షౌమకార్పాసవాససాం। ఊర్ణనేత్రపటానాంచప్రోక్షణాచ్ఛుద్ధిరిష్యతే ఇతి(వేణుశబ్దేనవ్యజనాదీనిత్వకార్యాణి గృహ్యాంతేవల్కలశబ్దేనచీరాణ్యరణ్యవాసినాం ప్రసిద్ధాని। క్షౌమందుకూలంకార్పాసంవస్త్రాణి ఊర్ణాఃకంబళాః నేత్రపటాః అరణ్యవాసినామేవప్రసిద్ధాఃభూర్జత్వగాదయః ఏతేషాముచ్ఛిష్టాద్యల్పోపహతౌప్రోక్షణాచ్ఛుద్ధిః॥) తాన్యేవామేధ్యయుక్తానిక్షాళయేచ్ఛోధనైస్స్వకైః ధాన్యకల్కైస్తుషజలైరసైఃక్షారానుగైరపితి॥ (కౌసుంభాదీనాంచండాలాదిస్పర్శే

అర వేయగా శుద్ధి యగును—కౌసుంభము అనగా కుసుంబా చాయవస్త్రములు కుంకుమవర్ణము అనగా లాక్షారసముచే చేయబడిన యెఱ్ఱటివస్తువులు వీట్లకు చండాళస్పర్శము కలిగెనేని ప్రోక్షణముచే శుద్ధి యగును వీట్లను తడపవలశినది లేదు—దూది తలగడ పుష్పము శాలువ చాయవస్త్రములు మొదలగు వాట్లకు అశుద్ధి కలిగెనేని వాట్లను కొంతదడవు సూర్యరశ్మి తగులునట్లు యెండపెట్టి హస్తములతో చక్కగా తుడిచి జలముచే ప్రోక్షించుటచే శుద్ధి యగును—ద్రోణము అనగా అర్ధచేటకొలతకు నధికమగు ధాన్యమునకును పదికి పైనుండు నూలిన వస్త్రములకును చండాలులు పాతకులు ప్రసవించిన స్త్రీలు బహిష్టలగు స్త్రీలు ప్రేతము వీరల స్పర్శము కలిగెనేని ప్రోక్షణమాత్రముచే శుద్ధి యగును—ద్రోణము కొలతకంటె తక్కువ కొలతగల ధాన్యమునకును కొద్ది వస్త్రములకును అట్టి దోషము కలిగెనేని జలముచే తడిపి అర వేయుటచే శుద్ధి యగును యని మనువచనము.

అగాధమగు తటాకములు నదులు నడబావులు గుంటలు కశ్మలముతో కూడినవైన యడల ఆ కశ్మలమైన తీర్థప్రదేశమును వర్జించవలయు.

నడబావి బావి గుంట వీట్లకు దోషము సంభవించెనేని నూరు ఘటముల తీర్థము యెత్తి పారవైచి పిదప అందున పంచగవ్యము చేర్చుటచే శుద్ధి యగును.

పినక్షాళనం । కింతు ప్రోక్షణమేవ) । కౌసుంభం కుంకుమం రక్తం తథా లాక్షారసేనవా। ప్రోక్షణేనైవ శుధ్యేత చండాలస్పర్శనే సదా ॥ దేవలః ॥ తూలికాముపధానంచ పుష్పరక్తాంబరాణిచ । శోషయిత్వాతపే కించిత్ కరైరున్మార్జయేన్ముహుః । పశ్చాత్తు వారిణా ప్రోక్ష్య వినియుంజీత కర్మణి ॥ రాశీకృతానాం బహూనాం ధాన్యవాససాం చండాలపతితశసూతికోదక్యాశవాదిస్పర్శే ప్రోక్షణేనైవ శుద్ధిమాహ ॥ మనుః ॥ అద్భిస్తు ప్రోక్షణం శౌచం బహూనాం ధాన్యవాససాం। ప్రక్షాళనేన త్వల్పానాం అద్భిరేవం విధీయతే ఇతి ॥ అత్రైవమాఖ్యాయి వ్యాఖ్యా కృతా ॥ ధాన్యానాం ద్రోణాధికత్వం బహుత్వం అనేకైర్ధార్యమితి కేచిత్ । వాససాం బహుత్వం దశాధికత్వమితి—నద్యాశ్శుద్ధిః॥ దేవలః॥ అక్షోభ్యాని తటాకాని నదీవాపీసరాంసిచ ।కశ్మలేనచ యుక్తాని తీర్థతః పరివర్జయేత్ ॥వాపీకూపతటాకేషు దూషితేషు విశోధనం। ఘటానాం శతముద్ధృత్య పంచగవ్యం క్షిపేత్తతః ॥

బావులకు పాదరక్షస్పర్శము కలిగినను, మలమూత్రములచేత యశుద్ధి కలిగినను, బహిష్ఠుల మయిలనందు కలిశినను నూరుఘటముల తీర్థమునెత్తి చల్లివేయుటచే శుద్ధియగును. పెద్దపులి యేనుగ తాంబేలు ఉడుము మొదలగు మృగములు నూతియందు పడిమృతిచెందినను, చండాళ స్పర్శమైనను నిశ్శేషముగా జలమును చల్లివేసి, అగ్నిజ్వాలచే బావికట్టడమంతయు శోషింపచేసి అందు పంచగవ్య ప్రక్షాళనముచేసిన పిదప నందు క్రొత్తతీర్థము స్రవింపచేయుటచే శుద్ధియగును. అట్టినూతియందు మనుష్యులుపడి మృతులైరేని, పైన చెప్పినమేరకు చేయుటచే శుద్ధియగును. శుద్ధిగల పాత్రములచే నెత్తియుంచిన తీర్థమునాటికే శుద్ధము, అవి నొకరాత్రి అయ్యేనేని నదిపర్యుషిత దోషముచే త్యాజ్యము.

పతితుని ప్రసవించినస్త్రీని ప్రేతమును, వీరల స్పర్శించిన వాడు, అట్టివాని స్పృశించినవాడు, స్పృశించినవాని తాకినవాడు యీముగ్గురు బుద్ధిపూర్వకముగా వొకరినొకరు స్పృశించినయడల సచేలస్నానముచేయుటచే పరిశుద్ధులగుదురు. అబుద్ధిపూర్వముగా తాకిరేని, మొదటి రెండవవాఁడు మాత్రము సచేలస్నానము చేయుటచే పరిశుద్ధులగుదురు.

ఉపానత్ స్పర్శవిణ్మూత్ర స్త్రీరజోమల ఏవచ । పతితేదూషితే కూపే కుంభానాం శతముద్ధరేత్॥మృతపంచ నఖేకూపే అంత్యజో సహాతేతదా । అప స్సముద్ధరేత్సర్వాః శేషాశ్శస్త్రేణ శోధయేత్ । వహ్నిప్రజ్వాలనం కృత్వా కూపే తప్తేష్ట కాచితే । పంచగవ్యం న్యసేత్తత్ర నవతోయ సముద్భవః ॥ ఇతి మనుష్యశవహారణేష్వేవ మేవశుద్ధిః ॥ ఉద్ధృతాశ్చాపి శుద్ధ్యంతి శుద్ధైః పాత్రైస్సముద్ధృతాః।ఏకరాత్రోషితా ఆపః త్యాజ్యాశ్శుద్ధా అపిస్మృతాః॥

పతితం సూతికాంతథా । శవంతత్ స్పృష్టినంచైవ స్పృష్ట్వాస్నానేన శుద్ధ్యతి ॥ అనేన పతితాది స్పృష్టిమారభ్య త్రితీయస్యాపి సచేల స్నానమితి సిద్ధం ॥ చంద్రికాయాం ॥ అబుద్ధిపూర్వ సంస్పర్శేద్వ యోస్నానం విధీయతే। త్రయాణాం బుద్ధిపూర్వేతు తత్ సచేలం భవేదితి ॥

నిత్యనైమిత్తిక రూపమగు భగవదాజ్ఞా కైంకర్యములు.

ఏకాదశీవ్రతం.

విష్ణుస్మృతౌ॥ ఏకాదశ్యాంన భుంజీత కదాచిదపిమానవః । యదిభుంజీత మోహేన నరకేషుని మజ్జతి ॥

తా॥ ఏకాదశియందొకప్పుడును భుజింప గూడదు, మోహముచే భుజించు వానికి నరకానుభవము కలుగునని విష్ణుస్మృతి చెప్పుచున్నది.

సనత్కుమార సంహితాయాం ॥ ఏకాదశ్యాం మునిశ్రేష్ఠ యోభుంజే న్మూఢచేతసః । ప్రతిగ్రాసమ సౌభుఙ్క్తే కిల్బిషం శ్వాదివిట్సమం ॥ నిష్కృతిర్మద్యప స్యోక్తాధర్మ శాస్త్రేమనీ షిభిః । ఏకాదశ్యన్న కామస్య । నిష్కృతిః క్వాపి నోదితా ॥

తా॥ ఎవడు మూఢహృదయుడై ఏకాదశియందు భుజించునో వాడు భుజించు నొక్కొక్క కబళమును పాపమును గలుగజేయును. మరియునది శునకము మొదలగు నిహీన జంతువుల విష్టకు సమమగును. ధర్మశాస్త్రములందు మద్యపానముజేసిన వానికి ప్రాయశ్చిత్తము విధించబడియున్నది; ఏకాదశియందు భుజించువానికి నట్టిప్రాయశ్చిత్తము విధించబడలేదు. అని సనత్కుమార సంహిత చెప్పుచున్నది.

కాత్యాయనః ॥ అష్టవర్షాధి కోమర్త్యో హ్యా పూర్ణాశీతివత్సరః । ఏకాదశ్యా ముప వసే త్పక్షయోరుభ యోరపి॥

తా॥ ఎనిమిది యేండ్లకుపైబడి ఎనుబది యేండ్లకు లోబడిన వయస్సుగలవారు ప్రతిమాసమున వచ్చెడు శుక్లకృష్ణ పక్షములయందలి ఏకాదసుల యందుప వసింప వలయునని కాత్యాయన స్మృతి చెప్పుచున్నది.

శ్రీవిష్ణుధర్మే ॥ సబ్రహ్మహా స గోఘ్నశ్చ స్తేయీచ గురుతల్పగః । ఏకాదశ్యాం తు యోభుఙ్క్తే పక్షయో రుభయోరపి । మాతృహా పితృహా చైవ భ్రాతృహా గురుహా తథా । ఏకాదశ్యాంతు యోభుఙ్క్తే శక్తిమా న్నిరుపద్రవః । సురాపాన సమం పాపం భవే త్తస్యన సంశయః॥

తా॥ ఏకాదశియందు భుజించువాడు బ్రహ్మహత్యయును గోహత్యయును స్వర్ణాపహారమును గురుపత్నీ గమనమును జేసినవాడగును. మరియు శక్తిమంతుడై, నిరుపద్రవుడై యుండువాడే కాదశియందు భుజించెనేని, తల్లిని దండ్రిని సహోదరుని గురిని హత్యజేసిన వాడగును, అట్టివానికి సురాపాన మునకు సమమగు పాపముకలుగును. నిందుకు స్సంశ్శయము లేదని శ్రీవిష్ణు ధర్మము చెప్పుచున్నది.

శ్రీమహాభారతే ॥ వరం స్వమాతృగమనం వరంగోమాంసభక్షణం వరంచాపిసురాపానం హరివాసర భోజనాత్ ॥

తా॥ ఏకాదశియందు స్వీకరింపబడు నన్నమున కన్న, స్వమాతృ గమనమును గోమాంస భక్షణమును సురాపానమును శ్రేష్ఠము లగును. అనగా ఏకాదశియందు భుజించెడు అన్నము యీమూటికైనను నిషిద్ధమని తాత్పర్యము.

పాద్మపురాణే॥ యాని కానిచ పాపాని బ్రహ్మహత్యాదికానిచ । అన్నమా
శ్రిత్యతిష్ఠంతి సంప్రాప్తే హరివాసరే॥

తా॥ ఏకాదశి దినమున బ్రహ్మహత్య మొదలగు సమస్తదోషము లన్నమును నాశ్రయించి యుండునని పాద్మపురాణము చెప్పుచున్నది.

ఇత్యాది ప్రమాణములచే ఏకాదశియందు శుద్ధోపవాసము విధించబడి యున్నది. పితృకర్మములను విడిచెడు ఉత్తమాశ్రములు సయితము యీవిధిని విడువక ననుష్ఠించుచున్నారు. (పరేహాని పరిత్యజ్యచండాళః కోటిజన్మసు) అనుప్రకారము నొకడు శ్రాద్ధమునువిడిచెనేని కోటిజన్మము లందుచండాళుడుగా జనించునని నతిక్రూరముగా విధించబడిన శ్రాద్ధము ఏకాదశియందు వచ్చెనేని ఏకాదశి వ్రతమునే ముఖ్యముగాజేసికొని శ్రాద్ధమును ద్వాదశియందు చేయవలయునని విధించబడియున్నది. యిందుచే ఏకాదశి అవశ్యానుష్ఠేయ మనియు అదివిడుచునది క్రూరనిషిద్ధ మనియు బుద్ధిమంతులు సులభముగా తెలియనగుదురు. ఏకాదశికి దశమివేధ కలిగెనేని "(ద్వాదశ్యా ముపవాసంతు త్రయోదశ్యాంతుపారణం) అనుప్రకారము ద్వాదశియందుప వసించి త్రయోదశియందు పారణము చేయవలయును. దశమివేధ యనునది (౫౫) ఘడి యలకు పైగా దశమి స్పర్శకలిగెనేని వేధయని చెప్పబడును. ద్వాదశిఘడియలు నతిస్వల్పముగా నుండెనేని సాధ్యద్వాదశియని చెప్పబడును. యీకాలములలో ద్వాదశి కాలములందే పారణము చేయవలయును. ద్వాదశి యధికముగా నుండెనేని ఆద్యంత ఘడియలలో మొదటి పాదమును తోసి పారణము చేయవలయును.

శ్లో॥ ఆమలీతుల సీచైవ ధాత్రీఫలమథాచ్యుతం। ద్వాదశ్యాం ప్రథమాహుత్యాం।
బ్రహ్మహత్యాం వ్యపోహతి॥

తా॥ అనుప్రకారము ద్వాదశి పారణమునందు ప్రథమ కబళమున అవిశికీరేయు, తులసీ, నెల్లికాయ, ఉస్తికాయ, యివిచేరవలయు.

శ్లో॥ ఉత్థానేశయనేచైవ మదంగ పరివర్తనే, ఉపవాసం నకుర్వాణః హృదిమే
శంకు మర్పతి॥

తా॥ ఆషాడశుద్ధ ఏకాదశియగు శయన ఏకాదశియందును, భాద్రపదశుద్ధ ఏకాదశియగు పరివర్తనైకాదశియందును, కార్తీకశుద్ధ ఏకాదశియగు ఉత్థాన ఏకాదశియందును, మిక్కిలి శ్రద్ధతో నుపవసింప వలయు. యీమూటిలో నుపవసించరేని యట్టివారు ఆభగవంతుని హృదయ కమలమున దుస్సహమైన శంకుఅనగా గాలములను స్థాపనజేసిన వారగుదురని భగవద్వాక్యమై యున్నది. ఏకాదశి వ్రతమును కామ్యముగా ననుష్ఠించు వారలకు నియమములు మిక్కిలి గలవు వాట్లను రుక్మాంగద చరిత్రమునందు విస్తరించి చెప్పియుండునవి చూడవచ్చును. ఏకాదశియందు భుజించువారలచే చూడబడినవియు నివ్వబడినవియు అట్టివారు భుజించినశేషమును సంసర్గదుష్టములని ప్రపన్నుడు త్యజించవలయునని హారీత స్మృత్యాదులయందున విధించబడుటచే యిట్టిదివసమునందు అన్నమును స్వీకరించుటచే గలిగెడు క్రౌర్యమును బుద్ధిమంతులు తెలియనగుదురు.

ఉపవాస దివసములందు అశక్తులగువారు, తీర్థం, క్షీరం, మోరు, ఫలములు, హవిస్సు వీట్లను స్వీకరింపవచ్చును - హవిస్సనునది పగలగొట్టిన యటుకుపడిని శోధించక గంజివార్చక పచనముచేసి లవణము మొదలగు రాజసపదార్థముల సంసర్గము లేక ననుష్ఠించవలయు.

జయంత్యుపవాసము.

(పరిత్రాణాయ సాధూనాం) ఇత్యాది ప్రమాణముల ప్రకారము ఎంబెరుమాన్ రామ కృష్ణాది రూపములుగా తిరువవతరించిన దివసములందు "జయంతి" యని కొనియాడబడును; యిట్టిదివసము లందుపవసించి "ఉత్సవాంతేతు పారణం" అను ప్రకారము తిరువవతారో త్సవ పరిపాలనమున కనంతరము పారణ చేయవలయు.

ఏకభుక్తం.

మాతృపితృశ్రాద్ధములు, చైత్ర ఆషాఢ ఆశ్వీజ పుష్యసంక్రాంతులు, అమావాస్య మహాలయ తిథి, అతివాసరము యీదివసములందేక భుక్తము విధించబడి యున్నవి. మాతృ పితృవులు జీవంతులై యుండిరేని తర్పణము సందన్వయము లేకపోయినను అమావాస్య యందవశ్యము ఏకభుక్తముగా నుండవలయును.

గ్రహణము.

సూర్యగ్రహణము పట్టినపుడును, చన్ద్రగ్రహణము విడుచునపుడును, తీర్థమాడి తర్పణము జేసి, శుద్ధవస్త్రాల దర్శనమైన తోడనే శుద్ధస్నానము చేయవలయు. సూర్యగ్రహణమునకు ముందు నాలుగు ఝాములకు లోపలను, చన్ద్రగ్రహణ మునకుముందు మూడు ఝాములకు లోపలను, గ్రహణముపట్టి యుండుకాలమందును ప్రసాద స్వీకారముచేయతగదు.

సన్యాసాశ్రమవిధి.

జాబాలశ్రుతౌ ॥ తస్మాత్ బ్రాహ్మణాః ప్రవ్రజంతి ॥ యని బ్రాహ్మణుడు సన్యా సాశ్రమ మునకు తగినవాడని శ్రుతిచెప్ప బడుచున్నది.

మనుస్మృతౌ ॥ ఆత్మన్యగ్నీన్ సమారోప్య బ్రాహ్మణః ప్రవ్రజేద్గృహాత్ । ఏషవో భిహితోధర్మో బ్రాహ్మణస్య చతుర్విధః ॥

తా॥ బ్రాహ్మణుడు త్రేతాగ్నులు మూటిని ఆత్మారోపణముచేసి కొనుచు సన్యసించ వలయు; నాలుగాశ్రమములు బ్రాహ్మణునికే విధించబడినది యని మనువచనము.

అత్రిస్మృతౌ ॥ చత్వార ఆశ్రమాశ్చైతే బ్రాహ్మణస్య ప్రకీర్తితాః । గార్హస్థ్యం బ్రహ్మచర్యంచవాన ప్రస్థం త్రయం స్మృతం । క్షత్రియస్యాపి కథితాయ ఆచారా ద్విజస్యహి। బ్రహ్మ చర్యంచగార్హస్థ్యం । ఆశ్రమ ద్వితయంవిశః। గార్హస్థ్య ము చితంచైకం శూద్రస్య పరికీర్తితం ॥

తా॥ నాలుగాశ్రమములు బ్రాహ్మణునికే తగినదనియు, సన్యాసము తప్పతక్కిన మూ డాశ్రమములు క్షత్రియునకే తగినవనియు, బ్రహ్మచర్యగార్హస్థ్యములు రెండును వైశ్యునికేతగిన దనియు, శూద్రునికి గార్హస్థ్య మొకటియే విధించ బడినది యని అత్రి భగవానులు సాధించి యున్నారు.

యాజ్ఞవల్క్య స్మృతౌ ॥ చత్వారో బ్రాహ్మణస్యోక్తా ఆశ్రమాశ్రుతి చోదితాః। క్షత్రియస్యత్రయః ప్రోక్తాః ద్వావేకోవైశ్య శూద్రయోః ॥

బ్రాహ్మణునికి శ్రుతిచోదితమగు నాలుగా శ్రమములును, క్షత్రియునికి సన్న్యాసము తప్ప మూడా శ్రమములును, వైశ్యునికి బ్రహ్మచర్య గార్హస్థ్యములు రెండును, శూద్రునికి గార్హస్థ్య మొకటియు యనుష్ఠేయమని యాజ్ఞ్యవల్క్యులు సాధించియున్నారు.

శ్రీమహా భారతే-శాంతిపర్వణి ॥ చతురాశ్రమ ధర్మాశ్చ వేదశాస్త్రాశ్చపార్థివ ।
బ్రాహ్మణేనాను గంతవ్యం నాన్యోవిద్యాత్క దాచన॥

తా॥ నాలుగా శ్రమములు బ్రాహ్మణునికే గలదనియు, తక్కిన వారికి వారివారికే విధించబడిన యాశ్రమములు తప్పతక్కిన వాటి యందధికారము లేదనియు, శ్రీ భీష్ములు సాధించి యున్నారు. కాన నందరు వారివారి వర్ణా శ్రమోచితముగా యాశ్రమములం దన్వయింపవలెను.

భగవత్సన్నిధియందు పరిత్య జించవలయు ముప్ఫదిరెండపచారములు.

శ్రీవరాహపురాణే ॥ యానైర్వాపాదుకైర్వాపి గమనం భగవద్గృహే । దేవోత్స వాద్య సేవాచా ప్రణామశ్చత దగ్రతః ॥ ఏకహస్త ప్రణామశ్చ పురస్తాత్స్వాత్మ ప్రదక్షిణం । ఉచ్ఛిష్టేచైవచాశౌచే భగవద్వంద నాదికం॥ పాదప్రసరణంచాగ్రే తథా పర్యంకబంధనం । శయనంభోజనంచైవ మిథోభాషణమేవచ॥ ఉచ్చైర్భాషామృధా జల్పోరోదనంచైవ విగ్రహః । నిగ్రహానుగ్రహౌచైవ స్త్రీషుసాకూత భాషణం ॥ అశ్లీలకథనంచైవా ప్యధోవాయు విమోక్షణం । కంబళా వరణంచైవ పరనిందా పరస్తుతిః ॥ శక్త్యాగౌణో పచారశ్చా ప్యనివేదిత భక్షణం । తత్తత్కాలోద్భవా నాంచ ఫలాదీనామ నర్పణం ॥ వినియుక్తా వశిష్టస్య ప్రదానం వ్యంజనాదిషు । పృష్ఠీకృత్యా సనంచైవ పరేషామభి వాదనం ॥ గురౌమౌనం నిజస్తోత్రం దేవతా నిందనంతథా । అపచారాస్తథా విష్ణోర్ద్వాత్రింశత్పరికీర్తితాః ॥

తా॥ వాహనమెక్కుకొనిగాని పాదుకలు ధరించిగాని భగవత్సన్నిధికి పోవుటయు ॥ ౧ ॥ ఉత్సవము జరుగుచుండునపుడు సేవించక యుండుటయు ॥ ౨ ॥ పెరుమాళ్లను దండము సమర్పించ కుండుటయు ॥ ౩ ॥ నొకచెయ్యొనుకొని దండము సమర్పించుటయు ॥ ౪ ॥ పెరుమాళ్లకెదుట ఆత్మ ప్రదక్షిణము చేయుటయు ॥ ౫ ॥ ఉచ్ఛిష్ట సంసర్గమైనపుడును, ఆశౌచము గానుండునపుడును, పెరుమాళ్లకు దండము సమర్పించుటయు ॥ ౬ ॥ పెరుమాళ్లకెదుట కాళ్లు ముడుచుకొని మోకాళ్లకును వీపుకును ఉత్తరీయము చుట్టుకొని కూర్చుండుటయు ॥ ౭ ॥ సన్నిధియందు శయనించుటయు ॥ ౮ ॥ భుంజించుటయు ॥ ౧౦ ॥ నొకరికొకరు రహస్యముగా మాటలాడు కొనుటయు ॥ ౧౧ ॥ బిగ్గరగామాట లాడుటయు ॥ ౧౨ ॥ వ్యర్థపుమాటలాడుటయు ॥ ౧౩ ॥ రోదనము చేయుటయు ॥ ౧౪ ॥ నొకరికొకరు కలగించుటయు ॥ ౧౫ ॥ నొకరిని నిగ్రహించుటయు ॥ ౧౬ ॥ అనుగ్రహించుటయు ॥ ౧౭ ॥ స్త్రీలతోభావ గర్భముగా మాట్లాడుటయు ॥ ౧౮ ॥ అనుచిత భాషలాడుటయు ॥ ౧౯ ॥ అపానవాయువును విడుచుటయు ॥ ౨౦ ॥ కంబళి మొదలగునవి కప్పుకొని యుండుటయు ॥ ౨౧ ॥ పరనిందచేయుటయు ॥ ౨౨ ॥ పరస్తుతిచేయుటయు ॥ ౨౩ ॥ శక్తివంతుడై యుండి సంగ్రహముగా యుపచారము చేయుటయు ॥ ౨౪ ॥ పెరుమాళ్లారగించని పదార్థములు మొదలగునవి భుజించుటయు ॥ ౨౫ ॥ ఆయాకాలము లందుండగల ఫలములు మొదలగునవి పెరుమాళ్లకు సమర్పించ కుండుటయు ॥ ౨౬ ॥ తనకుపయోగ పడిన శేషమైన పదార్థములను పెరుమాళ్లకు సమర్పించుటయు ॥ ౨౭ ॥ పెరుమాళ్లపక్క ముడ్డిమాపి కూర్చుండుటయు ॥ ౨౮ ॥ పెరుమాళ్లకెదుట పరులకు దండము

సమర్పించుటయు ॥ ౨౯ ॥ తనయాచార్యుని స్తుతించుచుండుటయు ॥ ౩౦ ॥ తన్నుతాను స్తుతి చేసుకొనుటయు ॥ ౩౧ ॥ దైవనింద చేయుటయు ॥ ౩౨ ॥ మొదలగు నిట్టి యపచారములు తనయెడల లేకుండునట్లు జేసికొని పెరుమాళ్ల సన్నిధియందు వర్తించవలయు.

శ్రీమణవాళ మహామునులు సాధించిన జీయర్‌పడియను తిరువారాధన క్రమము నందా యాకాలము లందనుసంధిం చవలయు పాశురములు మొదలగునవి.

శ్రీరామాయణమునందు - శ్లో॥ కౌసల్యా సుప్రజారామ పూర్వాసంధ్యా ప్రవర్తతే ఉత్తిష్ఠనరశార్దూల । కర్తవ్యం దైవమాహ్నికం ॥

తిరుప్పావునందు—నాయగనాయ్ నిన్ఱనన్ద గోపనుడయ । కోయిల్‌కాప్పానే కొడిత్తోన్ఱు తోరణవాయిల్ కాప్పానే మణిక్కదవన్తాళ్ తిఱవాయ్ । ఆయర్ శిఱుమియరో మక్కుఱై పఱై । మాయన్మణి వణ్ణన్ నెన్నలేవాయ్ నేర్‌న్దాన్।తూయోమాయ్ వన్దోన్తుయిలెழప్పాడువాన్ వాయాల్మున్న మున్నమాత్తాదే యమ్మానీ, నేయని లైక్కదవు నీక్కేలో రెంపావాయ్ ॥

మారిమలై ముழைం జిల్ మన్నికిడన్దఱఙ్గుమ్ । శీరియశిఙ్గ మఱివృత్తు త్తీవిழిత్తు। వేరిమయిర్ పొఙ్గ వెప్పాడుం పేర్‌న్దుదఱి మూరినమిర్‌న్దు । ముழఙ్గిప్పుఱప్పట్టు పోన్దరుమాప్పోలె నీపూవైప్పూవణ్ణా వున్‌కోయిల్ నిన్ఱిఙ్గనే పోన్దరు ళికోప్పుడయ, శీరియ శిఙ్గాశన త్తిరున్దు । యాం వన్దకారి యమారాయ్న్దరుళే లోరెంపావాయ్.

అన్ఱివ్వులగమళన్దాయడిపోత్తి, శెన్ఱఙ్గుత్తెన్నిలఙ్గై శెత్తాయ్ తిఱల్‌పోత్తి, పొన్ఱచ్చగడ ముదైత్తాయ్ పుగழ்పోత్తి । కన్ఱుకుణిలావెఱిన్దాయ్ కழల్ పోత్తి, కున్ఱుకుడైయావెడుత్తాయ్ గుణంపోత్తి । వెన్ఱుపగైకెడుక్కున్నిన్ కైయిల్‌వేల్ పోత్తి - ఎన్ఱెన్ఱున్ శేవగమేయేత్తి ప్పఱైకొళ్‌వాన్, ఇన్ఱుయాం వన్దోమిరఙ్గేలో రెంపావాయ్ ॥

శిత్తంచిఱుకాలేవన్దు న్నైచ్చేవిత్తున్, పొత్తామరై యడియేపోత్తుం పొరుళ్ కేళాయ్। పెత్తమేయ్త్తుణ్ణుం కులత్తిల్పిఱన్దుని, కుత్తేవలెఙ్గళై క్కొళ్ళామఱోపోగా। దిత్తైప్పఱై కొళ్‌వానన్ఱుకాణ్ గోవిన్దా, ఎత్తక్కుమేழேழ్పిఱవిక్కుమున్దన్నో । డుత్తోమేయావో మునక్కేనామాట్ చెయ్‌వోం మత్తనఙ్గ్కామంగళ్ మాత్తేలో రెంపావాయ్॥

తిరుప్పల్లాండు - పల్లాండు పల్లాండు పల్లాయిరత్తాండు పలకోడినూరాయిరముం మల్లాండ తిండోళ్ మణివణ్ణా వున్ శేవడి శెవ్వి తిరుక్కాప్పు ॥

అడియోమోడుం నిన్నోడుం పిరివిన్రియాయిరం పల్లాణ్డు।వడివాయ్ నిన్‌వలమార్ పినిల్ వాழ్ గిన్ఱమఙ్గైయుం పల్లాణ్డు । వడివార్ శోదివలత్తుఱైయు ఞ్చుడరాழియుం పల్లాణ్డు । పడైపోర్ పుక్కుముழంగు మప్పాఞ్చ శన్నియముం పల్లాండే॥

శ్రీ యాళవందారు స్తోత్రం— నమో నమోవాఙ్మనసాతి భూమయే నమో నమో వాఙ్మనసైకభూమయే । నమో నమోన న్త మహావిభూతయే । నమోనమోన న్తదయైకసిన్ధవే ॥

నధర్మనిష్ఠోస్మి న చాత్మవేదీ నభక్తిమాం స్త్వచ్చరణారవిన్దే । అకించ నోనన్యగతి శ్శరణ్యత్వత్పాదమూలం శరణం ప్రపద్యే ॥

ధ్యాన శ్లోకములు॥ కూర్మాదీన్ దివ్యలోకాన్ తదను మణిమయం మంటపం తత్రశేషం తస్మిన్ దర్మాదిపీఠం తదుపరికమలం చామర గ్రాహిణీశ్చ। విష్ణుం దేవీం విభూషాయుధగణ మురగం పాదుకే వైనతేయం। సేనేశం ద్వారపాలాన్ కుముదముఖ గణాన్ విష్ణుభక్తాన్ ప్రపద్యే॥

సవ్యం పాదం ప్రసార్య శ్రితదురిత హరం దక్షిణం కుంచయిత్వా జాను న్యాద్యాయ సవ్యేతరమితర భుజం నాగభోగే నిధాయ పశ్చాద్బాహుర్వయేన ప్రతిభటశమనేధారయన్ శంఖ చక్రే దేవీభూషా విదాఢ్యోవితనతు భవతాం శర్మవైకుంఠనాథః॥

పురుషసూక్తం॥ హిరిః ఓం॥ తచ్ఛంయోరా వృణీమహే। గాతుం యజ్ఞాయ। గాతుం యజ్ఞపతయే। దైవీస్వస్తిరస్తునః। స్వస్తిర్మాను షేభ్యః। ఊర్ధ్వంజిగాతు భేషజం॥ శంనో అస్తుద్విపదే। శంచతుష్పదే॥ ఓంశాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః॥

సహస్ర శీర్షాపురుషః। సహస్రాక్షస్స హస్రపాత్। సభూమిం విశ్వతో వృత్వా। అత్యతిష్ఠద్ద శాఙ్గులమ్। పురుషఏవేదగ్ం సర్వమ్। యద్భూతం యచ్చభవ్యమ్। ఉతామృతత్వ స్యేశానః। యదన్నే నాతి రోహతి। ఏతావానస్య మహిమా। అతోజ్యాయాగ్ శ్చపూరుషః॥ ఇత్యాదులు సేవించవలయు.

శ్రీసూక్తం॥హిరణ్యవర్ణాంహరిణీం సువర్ణరజతస్రజాం।చంద్రాంహిరణ్మయీం లక్ష్మీంజాతవేదోమమావహ॥౧॥తాంమ ఆవహజాత వేదోలక్ష్మీమనపగామినీం।యస్యాం హిరణ్యంవిందేయం గామశ్వం పురుషానహం॥౨॥ అశ్వపూర్వాం రథమధ్యాం హస్తినాద ప్రబోధినీం। శ్రియందేవీ ముపహ్వయే శ్రీర్మాదేవీ జుషతాం॥౩॥ కాంసోస్మితాం హిరణ్యప్రాకారా మార్ద్రాం జ్వలంతీం తృప్తాంతర్పయంతీం పద్మేస్థితాం పద్మవర్ణాం తామిహోప హ్వయేశ్రియం॥౪॥ చంద్రాం ప్రభాసాంయశసాజ్వలంతీం శ్రియంలోకేదేవ జుష్టాముదారాంతాం పద్మనేమీంశరణ। మహం ప్రపద్యేఽలక్ష్మీర్మేనశ్యతాంత్వాంవృణే॥౫॥ ఆదిత్యవర్ణేత పసోధిజాతో వనస్పతిస్తవవృక్షోథ బిల్వః। తస్యఫలాని। తపసానుదంతు। మాయాఅంతరా యాశ్చబాహ్యా అలక్ష్మీః॥౬॥ ఉపైతుమాందేవసఖః కీర్తిశ్చమణినాసహ। ప్రాదుర్భూతోస్మి రాష్ట్రేస్మిన్ కీర్తిమృద్ధిందదాతుమే॥౭॥ క్షుత్పిపాసామలాం జ్యేష్ఠామ లక్ష్మీర్నాశయామ్యహం। అభూతిమస మృద్ధించ సర్వాన్నిర్ణుదమేగృహాత్॥౮॥ గంధద్వారాందు రాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కరీషిణీం। ఈశ్వరీంగ్ం సర్వ భూతానాం తామిహోపహ్వ యేశ్రియం॥౯॥ మనసః కామమాకూతిం వాచస్సత్య మశీమహి। పశూనాగ్ం రూపమన్న స్యమయి శ్రీశ్రయతాంయశః॥౧౦॥ కర్దమేన ప్రజాభూతా మయి సంభవకర్దమ। శ్రియంవాస యమేకులే మాతరంపద్మ మాలినీం॥౧౧॥ ఆపస్స్రజంతు స్నిగ్ధాని చిక్లీతవసమేగృహే। నిచదేవీంమాతరం శ్రియంవాసయమేకులే॥౧౨॥ ఆర్ద్రాం పుష్కరిణీం పుష్టింసువర్ణాం హేమమాలినీం। సూర్యాంహిరణ్మయీం లక్ష్మీంజాతవేదోమమావహ॥౧౩॥ఆర్ద్రాంయః కరిణీంయష్టిం పింగళాంపద్మమాలినీం। చంద్రాంహిరణ్మయీం లక్ష్మీంజాతవేదో మమావహ॥౧౪॥ తాంమఆవహజాత వేదోలక్ష్మీమనపగామినీం॥యస్యాంహిరణ్యం ప్రభూతం గావోదాస్యోశ్వాన్విందేయం పురుషానహం॥౧౫॥ పద్మప్రియే పద్మనిపద్మహస్తే పద్మాలయే పద్మదళాయతాక్షి। విశ్వప్రియే విష్ణుమనోనుకూలే త్వత్పాదపద్మం మయిసన్నిధత్స్వ॥౧౬॥

భూసూక్తం॥ ఓంమేదినీదేవీ వసుంధరాస్యాద్వసుధాదేవీవాసవీ।బ్రహ్మ వర్చసః పితౄణాం శ్రోత్రంచక్షుర్మనః। దేవీహిరణ్యగర్భిణీదేవీ ప్రసోదరీ।సదనేసత్యాయనేసీద।సముద్రవతీ సావిత్రీ అనోదేవీ మహ్యంగీ మహీధరిణీ మహోవ్యథిష్ఠతు। శృంగేశృంగేయజ్ఞేయజ్ఞే విభీషణీ।

ఇంద్రపత్నీ వాపినీ సరసిజహస్తా మధుమతీ జలశాయినీ । స్వయంధారాజా సత్యంతోపరి మేదినీ శ్వోపరిధత్తంగాయ । విష్ణుపత్నీం మహీందేవీం మాధవీం మాధవప్రియాం । లక్ష్మీం ప్రియ సఖీం దేవం నమామ్యచ్యుతవల్లభాం । ధనుర్ధరాయుధవిద్మహే సర్వ సిద్ధ్యైచధీమహి । తన్నోధరా ప్రచోదయాత్ । ఇక్షుశాల్య యవసస్యఫలాఢ్యే పారిజాత తరుశోభితమూలే । స్వర్ణరత్న మణిమంటప మధ్యే చింతయేత్సకల లోకధరిత్రీం ॥ శ్యామాం విచిత్రాం నవరత్నభూషితాం చతుర్భుజాం తుంగపయోధరాన్వితాం । ఇందీవరాక్షీం నవశాలిమంజరీం శుకందధానాం । వసుధాం భజామహే ॥ ఋక్కు ॥ సప్తమిపతిత ఉతువావునంతో । యత్రధీరా మనసావాచమక్రత । అత్రాసఖాయస్సఖ్యానిజానతే । భద్రైషాం లక్ష్మీర్నిహితాధివాచి ॥ ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥

పెరియాళ్వార్ తిరుమొఴియందు, నీరాట్టపాశురములు—వెణ్ణైయళైన్ద కుణుంగుం విళైయాడు పుఴుదియుం కొణ్డు, తిణ్ణెనవివ్విరా వున్నై త్తేయ్త్తు క్కిడక్కనాన్ ఎన్ట్రేన్, ఎణ్ణెప్పుళి ప్పఴం కొణ్డిఙ్గ్ గెత్తనైపోదు మిరున్దేన్। నణ్ణలరియ పిరానే నారణానీరాడ వారాయ్ ॥ ఇత్యాది నీరాట్ట పాశురముల ననుసంధించవలయు.

తిరువాయ్మొఴి— పూశుంచాం తెన్నంచ మేవునయుం కణ్ణియెనతుడైయ వాచకం శెయ్మాలై యేవాన్ పట్టాడైయు మఱుతే । తేశమాన అణికలను మెన్కైకూప్పిచ్చెయ్కైయే। యీశన్ జ్ఞాలముండు మిఴంతవెంతై యేకమూర్తిక్కే ॥

స్ఫురత్కిరీటాఙ్గ దహారకణ్ఠికా । మణీన్ద్రకాఞ్చీగుణ నూపురాదిభిః ॥ రథాఙ్గశఙ్ఖా సిగదాధనుర్వ రైర్లసత్తులస్యావన మాలయోజ్జ్వలమ్॥

స్వోచిత వివిధ విచిత్రా నన్తాశ్చర్యనిత్యనిరవద్య నిరతిశయ సుగన్ధ నిరతిశయ సుఖస్పర్శ నిరతిశ యౌజ్జ్వల్య కిరీట మకుటచూడావతంసమకరకుణ్డల గ్రైవేయక హారకేయూరకటక శ్రీవత్సకౌస్తుభ దామోదర బన్ధనపీతామ్బర కాఞ్చీగుణ నూపురాద్య పరిమిత దివ్యభూషణ॥

నాన్ముగం తిరువందాది—మంగుల్ తోయ్శెన్ని।వడవేంగడత్తానై కంగుల్ పుగుందార్గళ్। కాప్పణివాన్।తింగళ్ శడైయేరవైత్తానం।తామరై మేలానం।కుడైయేరత్తాం కుఴవిత్తుకొండు॥

తిరువిరుత్తం— చూట్టినన్ మాలైకళ్ తూయనవేంది విణ్ణోర్గళ్ నన్నీరాట్టియం దూపం తరానిర్కవేయం కోరమాయైయినాలీట్టియ వెణ్ణైతొటువుణ్ణపోం తిమిలైత్తవన్ కూన్। కోట్టిడైయాటినకూత్తవ లాయర్తం కొంపినుక్కే ॥

తిరువాయ్మొఴి— పరివదిలీశనైప్పాటి । విరివదు మేవలుఱువీర్ । పిరివైగైయిన్ఱి నన్నీర్ తూయ్ ప్పురివతువుం పుకైపూవే ॥

ముదల్ తిరువందాది— వైయంతకళియా వార్కడలే నెయ్యాక । వెయ్యకదిరోన్ విళక్కాక చెయ్యచుటరాఴియా నడిక్కే చూట్టినేన్ చోన్ మాలై యిటరాఴి నీంగుగవేయిన్ఱు॥

యిరెండాం తిరువందాది— అన్ పేతకళియా వార్వమే నెయ్యాక । విన్పురుకు చింతైయిడు తిరియా । నన్పురికి జ్ఞానచ్చుడర్ విళక్కేత్తినేన్ నారణర్కు । జ్ఞానత్తమిఴ్పురింతనాన్ ॥

మూన్ఱాంతిరువందాది— తిరుక్కండేన్ పొన్మేని కండేన్ । తికఴుమరుక్కనణి నిఱముం కండేన్ । చెరుక్కిళరుం పొన్నాఴి కండేన్ పురిచంకం కైక్కండే । నెన్నాఴి వణ్ణన్ పాలిన్ఱు ॥

యిరెణ్డాం తిరువందాది— వడికోల్వాళ్ సెఱుంగణ్ మామల రాళ్ శెవ్వి పడి కోలు । కండగళాల్ పన్నాళ్ । అడికోలజ్ఞ్యాలత్తాళ్ పిన్ తుడర్న్దు । నలంపురింద తెన్గలో కోలత్తా విల్లైకుఱై ॥

నాచ్చార్ తిరుమొழி— నాలునలుంపాழிల్ మాలిరుంశోలైనంబిక్కు నాన్ నూఱు తడావిల్ వెణ్ణై వాయ్ నేర్ందుపరా వివైత్తేన్ । నూఱుతటా నిఱైంద వక్కారవడిశిల్ శొన్నే ఏఱుతిరువుడైయా నిన్రువంతివై కొళ్ళుంకొలో ॥

ఇన్రువందిత్తనైయు మముతు చెయ్ తిడప్పెటిల్ । నానొన్రు నూఱాయిర మాకక్కొడుత్తు పిన్నుమాళుంచెయ్వన్ । తెన్నల్ మణంకమழுం । తిరుమాలి రుంచోలై తన్నుళ్ । నిన్రపిరానడియేన్ మనత్తేవంతు నేర్పడిలే ॥

తిరుమాలై— పచ్చైమామలై పోల్ మేని పవళవాయ్ కమల చ్చెంగణ్ । అచ్చుతా వమరరేఱే యాయర్తం కొழுందేయెన్రుం । ఇచ్చువైతవిరయాన్ పో యిన్ది లోకమాళుమ్ । అచ్చువై పెఱినుం వేండేనరంకమాన కరుళానే ॥

పెరియతిరుమొழி— మిక్కానై మఱైయాయ్ విరిందవిళక్కై యెన్నుళ్ పుక్కానై పుగழுశేర్ పొలిగిన్ర పొన్మలైయై । తక్కానైక్కడిగై । తడంకొన్రిన్ మిక్కైయిరుంద అక్కారక్కనియై అడైందుయ్న్దు పోననే ॥

తిరువాయ్మొழி— అడియేన్ మేవియమర్కిన్ర వముతే । ఇమైయోరతి పతియే । కొడియావడు. పుళ్ళుడైయా నెక్కోలక్కనివాయ్ పెరుమానే । చెడియార్ వినైకళ్ తీర్ మరుందే తిరువేంగడత్తేం పెరుమానే । నొడియార్ పొழுదు మునపాదం కాణనోలా తాత్తేనే ॥

శ్లో॥ యాప్రీతిర్ విదురార్పితే మురలిపో కున్త్యర్పితే యాదృశీ । యాగోవర్ధనమూర్ధ్ని యాచ పృథుకే స్తన్యేయశోదార్పితే । భారద్వాజసమర్పితే శబరికాదత్తే ధరేయోషితాం । యాప్రీతిర్ మునిపత్నిభక్తిరచితే ప్రత్యాపితాం తాంకురు॥

శ్లో॥ ఘనసార శిలోదగ్రైః క్రముకాష్టదళాన్వితైః । విమలాని వితాంబూలి । దళానిస్వీకురుప్రభో॥

మంగళాశాసనం.

లక్ష్మీచరణ లాక్షాంక సాక్షాత్ శ్రీవత్సవక్షసే । క్షేమంకరాయ సర్వేషాం । శ్రీరంగేశాయ మంగళం ॥ శ్రియః కాంతాయ కళ్యాణ నిధయే నిధయేర్థినాం । శ్రీవేంకట నివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళం ॥ అస్తు శ్రియ స్తన కస్తూరివాస నావాసి తోరసి । శ్రీహస్తగిరినాథాయ దేవరాజాయ మంగళం ॥ కమలాపతి కస్తూరి కర్దమాంకిత వక్షసే । యాదవాద్రిని వాసాయ సంపత్పుత్రాయ మంగళం ॥ మంగళం కోసలేంద్రాయ మహనీయ గుణాత్మనే చక్రవర్తితనూజాయ । సార్వభౌమాయ మగంళం ॥ నీలాచల నివాసాయ । నిత్యాయ పరమాత్మనే సుభద్రప్రాణనాథాయ । శ్రీజగన్నాథాయ మంగళం ॥ శ్రీమత్త్యైవిష్ణు చిత్యార్యామనోసాదన హేతవే । నందనందన సుందైర్యై గోధాయై నిత్యవేనమః ॥ శ్రీనగర్యాం మహాపుర్యాం రామ్రపర్ణ్యుత్తరేతటే । తింత్రిణీ మూలధామ్నే । శ్రీశఠగోపాయ మంగళం ॥ శేషోవా సైన్యనా థోవా శ్రీపతిర్వేతిసాత్వికైః । ఇతిహాసై వితర్క్యాయ భావ్యకారాయ మంగళం ॥

శ్రీమన్ మహాభూతపురే శ్రీమత్ కేశవ యజ్వనః । కాంతిమత్యాం ప్రసూతాయ । యతి రాజాయమంగళం ॥ శ్రీమతేసౌమ్య జామాత్ర మునీంద్రాయ మహాత్మనే । శ్రీరంగవాసి నేభూయాత్ నిత్య శ్రీనిత్యమంగళం ॥ తులామూలా వతీర్ణాయ తోషితాఖిల సూరయే। రమ్య జామాత్రుమునయే । శేషాంశాయాస్తు మంగళం ॥ సమస్తలోకత్రాణైక పరమాత్మ స్వరూపిణే ప్రపన్న జనసేవ్యాయ అస్మద్దేశికాయ మంగళం॥ మంగళాశాసన పరైర్మ దాచార్య పురోగమైః। సర్వైశ్చ పూర్వై రాచార్యై సత్కృతాయాస్తు మంగళం॥

శాత్తుమొర.

తిరుప్పావై—శిత్తఞ్జం శిఱుకాలెవుంద న్నున్నైచ్చేవిత్తున్।పోత్తామరైయడియే పోత్తుం పొరుళ్ కేళాయ్।పెత్తమెయ్ త్తుణ్ణుంకులత్తిల్ పిఱందు।నీకుత్తేవలంగళై క్కొళ్ళామల్ పోగాదు।యిత్తైప్పరై కొళ్వా నన్నుగాణ్ గోవిందా । యెత్తైక్కుమేఴ్ఴ్ పిఱవిక్కు ముందన్నో । డుత్తోమేయామో । మునక్కే నామాళ్ శెయ్వోం । మత్తైనం కామంగళ్ మాత్తేలో రెంబావాయ్॥

వంగక్కడల్ కడైందమాదవనై క్కేశవనై । తింగళ్ తిరుముగత్తు చ్చేయిఴైయార్ శెన్నిఱైంజి । అంగప్పఱై కొండవాత్తై యణిపుదువై । పైంగమలత్తం డెరియల్ పట్టర్ పిరాన్ కోదైశొన్న । శంగత్తమిఴ్ మాలైముప్పదుం తప్పామె । యింగిప్పరి శురైప్పారీరం డుమాల్వరైత్తోళ్ శెంగత్తిరుముగత్తు చెల్వతిరు మాలాల్ । యెంగుం తిరువరుళ్ పెత్తిన్ బురువ రెంబావాయ్ ॥

తిరువాయ్మొఴి—శూఴ్ందకన్నాఴ్ందు యరందముడివిల్ పెరుంపాఴేయో।శూఴ్ందదనిల్ పెరియపరన్ మలర్ చ్చోతియో । శూఴ్ందదనిల్ పెరియశుడర్ జ్ఞానవిన్బమేయో । శూఴ్ందదనిల్ పెరియ వెన్నవా వఱచ్చూఴ్న్దాయే ॥

అవావరచ్చూఴ్ అరియైఅయనైఅరనైయలత్తి।అవావత్తు వీడుపెత్త కురుగూర్చ్చడ గోపన్ శొన్న అవావిలం దాదిగళాల్ యివైయాయిర ముంముడింద అవావిలం దాదియిప్పత్తరిం దార్ పిఱందారుయర్ందే ॥

ఉయర్ వఱవుయర్ నలముడై యవనెవనవన్ । మయర్ వఱమదినలమరుళిన నెవనవన్ అయర్ వఱుమమర్గళతి పతియెవనవన్ । తుయరఱు శుడరడితొఴుదెఴెన్ మననే ॥

కణ్ణినుణ్ శిఱుత్తాంబు— పయనన్నాగిలుం పాంగల రాగిలుం శెయల్నన్నాగ తిరుత్తిప్పణికొళ్వాన్ ।కుయిల్నిన్నాల్ పొఴిల్ శూఴ్కురుగూర్నంబి । ముయల్గిన్నేన్ వున్దన్ మెయ్ కఴల్కణ్ణైయే ॥

అన్బన్ తన్నై యడైందవర్ గట్కెల్లాం । అన్బన్ తెన్కురు గూర్నగర్నంబి । క్కన్బనాయ్ మధురకవి శొన్నశొల్ । నంబువార్ పదివైకుందం కాణ్మినే ॥

వేఱొన్నుం నానఱియేన్ । వేదంతమిఴ్ శెయ్ద । మాఱన్ శఠగోపన్ వణ్ కురుగూర్ యేఱెంగళ్ వాఴ్ వామెన్నేత్తుం మధురకవి యారమ్మై ఆఴ్వారవరేయరణ్ ॥

కణ్ణినుణ్ శిఱుత్తాంబినాల్ కట్టుణ్ణప్పణ్ణియ పెరుమాయన్ యెన్నప్పనిల్ । నణ్ణిత్తెన్ కురుకూర్నంబి యెన్నక్కాల్ । అణ్ణిక్కు మముదూఱు మెన్నావుక్కే ॥

రామానుజనూత్తందాది—ఇరుప్పిడం వైగుందం వేంగడం మాలిరుంచోలైయెన్నుం పొరుప్పిడమాయన్ కేట్కుం బర్ నల్లోర్ అవైతన్నొడుం వందిరుప్పిడంమా యని రామానుజన్ మన త్తిన్నిప్పదిరుప్పిడమేన్ దన్ యిదయత్తుళ్లేను తనక్కిన్ బుఱువే ॥

ఇన్ బుత్తశిలత్తి రామానుజా వెన్ను మెవ్విడత్తుం । యెన్ బుత్తనో యడల్ ...అం పిఱందిఱం దెణ్ణరియ । తున్ బుత్తు వీయనుం శొల్లువదొన్నుండు వున్ తొండర్ ... అన్ బుత్తిరుక్కుం పడియెన్నై యాక్కి యంగాట్ పడుత్తే॥

అంగయల్ పాయ్వల్ త్తెన్నరంగన్ అణియాగ మెన్నుం । పంగయ మామలర్ ప్పావైయై పోత్తగుం పత్తియెల్లాం । తంగియ దెన్న తళాయ్తుత్తునెం జేనంతలై మిశైయే । పొంగియ కీర్తియి రామానుజ నడి పూమన్నవే॥

పూమన్ను మాదు పొరుందియ మార్బన్ పుగళ్మలింద । పామన్ను మాఱన్ అడిప ణిందుయ్ న్దవన్ పల్ కలైయోర్ । తామన్న వందవి రామానుజన్ శరణారవిందం నామన్ని వాళ్ నెంజేశొల్లువో మవన్నామంగళే ॥

ఉపదేశరత్నమాలై— పూర్వాచారియర్ గళ్ పోదమనుట్టానంగళ్ । కూర్వార్ గళ్లైకొండు నీర్ తేరి । యిరుళ్ తరుమాజ్ఞాలత్తై యిన్ బముత్తువాళ్మ్ । తెరుళ్ తరుమాదేశికనై చ్చేర్ న్దు॥

ఇందవుపదేశరత్తిన మాలదన్నై।శిందైతన్నిల్ నాళుంశిన్ది ప్పార్ యండై యతిరాశరిన్న ఉళుకెన్దుమిలక్కాగి శదిరాగవాళ్ న్దిడు వార్ తామ్ ॥

మన్నుయిర్ గాళింగే మణవాళమామునివన్।పొన్నడి యాంశెంగ మలప్పోదుగళై।వున్ని చ్చిరత్తాలే తీండిల మానవనుమ్ నమ్మై కరత్తాలే తీండల్ కడన్ ॥

సర్వదేశదశాకాలేష్వవ్యాహత పరాక్రమా రామానుజార్య దివ్యాజ్ఞావర్ధతా మభివర్ధతామ్ ॥ రామానుజార్య దివ్యాజ్ఞా ప్రతివాసర ముజ్జ్వలా । దిగన్తవ్యాపి సీభూయా త్సాహి లోక హితైషిణీ ॥ శ్రీమన్ శ్రీరఙ్గ శ్రియమనుపద్రవామనుదినం సంవర్ధయ ॥ నమశ్శ్రీశైల నాథాయ కున్తీనగర జన్మనే ప్రసాదలబ్ధ పరమ ప్రాప్యకైఙ్కర్య శాలినే ॥ వాళ్ తిరువాయ్మొళ్ పిళ్లై మాతకవాల్ వాళ్మ్ మణవాళమామునివన్ వాళ్ యవన్ మాఱన్ తిరువాయ్ మొళ్ పిళ్లై మానిలత్తోర్ తేరుంపడియురై క్కుంచీర్ చెయ్యతామరై త్తాళినైవాళ్ యే । చెయల్ వాళ్ తిరునావివాళ్ యే।తూయ మార్పన్ పొరునూలుం వాళ్ యే । శుందర త్తిరు త్తోళినైవాళ్ యే । కైయిలేందియ ముక్కోలుం వాళ్ యే । కరణపుంగియ కణ్ణినైవాళ్ యే । పొయ్యిలాత మణవాళ మాముని పుంతివాళ్ పుకళ్ వాళ్ వాళ్ అడియార్ గళ్ వాళ్వరం కనకర్ వాళ్ శటకోపన్ తంటమిళ్ నూల్ వాళ్ కడల్ చూళ్ంద మణ్ణులకుం వాళ్ మణవాళ మామునియే యిన్నుమొరు నూత్తాండిరుమ్ ॥

జితన్తాశ్లోకం— ఉపచారాపదేశేన కృతాన హరహర్నిశమ్ । అపచారానిమాన్ సర్వాన్ క్షమస్వ పురుషోత్తమ ॥

శ్లో॥ పన్నగాధీశ పర్యంకేర మాహస్తోపధానకే।సుఖంశేష్వవ్వపాదీశ సుదర్శనసురక్షితం। శంఖచక్రగదా ముఖ్యదివ్యాయు ధగణా స్తథా । శ్రీశరక్షాభిధానాయసర్వాజాగ్రత జాగ్రత ॥

అరవత్తమళియనోటు మఱ్ఱుగియ పార్కడలోడు । ఐ విందప్పావైయుంత
నుకంపడివందుపుకుందు । పరవత్తిరై పలమోతప్పళ్ళికొళ్ కిన్ఱపిరానై ఎరిమకిళ్గాణ్ విష్ణుచిత్త
పట్టినం కా । పారుట్టే॥

ఉటికలు అకలు అకలోచుటరాప్రి యేంకే । అటివెలినాంత వా శేయు ప్రకి మచా
మేతంలె । ఇఱప్పుపటామ లియంతవేణ్ మఱులోకే పాలీర్గాళ్ ఏ న యఙ్గ యూప్రుంక
పళ్ళియఙ్గైకుఱ్ఱి కొణ్ణ్ మిణ్ ॥

జితన్తాస్తోత్రమ్— జిత న్తేపుణ్డరీకాక్ష నమస్తే విశ్వభావన న హృషీకేశ మ
పురుష పూర్వజ ॥ సంసారసాగరం ఘోరమనన్తక్లేశ భాజనమ్ త్వా వశరణం ప్రాప్య ని
రన్తి మనీషిణః ॥ అహం భీతోస్మి దేవేశ సంసారేస్మిన్ భయావహే పాహిమాం ఫ కా
నజానే శరణం ॥ సర్వేషు దేశ కాలేషు సర్వావస్థాసు చ్యుత కింకరోస్మి హృ క
మాయాభి గాస్మి కింకరః ॥ యన్మాపరాధం కృతవాన్ జ్ఞానాత్ స్వామి ము । మత్వా కై ఇ
జీవేశ తత్సర్వం క్షన్తుమర్హసి ॥ కరుణాపూర్ణహృదయ క్రిగదాధర అవ్యలోనన్త పూర్ణ
ధ్యాం లోచనా భ్యాం విలోకయ ॥ మనసా కర్మణా వాచా శిరసా వాకరుణ । త్వాం వినా
నాస్తి బుద్ధిశ్చ కరిష్యే కించి దప్యహం ॥ పాహిపాహి గన్నాథ కృపయా భక్తవత్సల
అనాథోహ మగత్యోహం మత్తాం సన ॥ ఇతి స్తోత్రేణ దేవేశం యస్తు గుని ఘాతినః
యోగావసాన సమయే దేవదేవస్య క్రిణః ॥ నిత్య గధ్యానేన స్వా న నివేదయేత్ ॥ రక్ష
మాం కృపయాకృష్ణ భవాధ్ధౌ పతితం సదా । అపరాధశతం వ సహస్ర యుతం తథా । కృత
రాధం కృపణం క్షన్తుమర్హసి వి అపరాధసహస్రాణి క్రియన్తే యా ॥ స్ఫురత్
కిరీటకేయూరహార కౌస్తుభభూష । యుక స నస ॥
కాల పర్యన్తే యోగక్షేమను హాప్రభో । నిత్యంజ్ఞాన కరుణ త్వ॥ నా
లనమస్తుభ్యం నమఇజ్యాదిలినె । నమః పరమహంసాయ న ప స్వల్యాణాయ ॥

సంపూర్ణము.

మంగళ నిస్తు.

ప్రకటన.

ఈ గ్రంథాపేక్షగల సుజనులందరు చెన్నపట్టణము పెరుమాళ్లు మొదలి
యనియు, అబ్బునాయుడనియు వాడబడెడు వీధియందు ౨౮-వ కవాట
సంఖ్యగల మందిరమున వాసముచేశెడు మ-రా-శ్రీ, సత్రనాల, వెంకట్రాంసెట్టి
గారికి వ్రాసి తెప్పించుకొనవచ్చును.

ప్రతి ౧ కి వెల అణాలు ౧౨. తప్పాలాకూలికిగాను అణాలు ౩ పంపవలయు.